Soudní publikace

euaa
EUROPEAN UNION AGENCY FOR ASYLUM

Podmínky pro získání nároku na mezinárodní ochranu

Právní analýza

Druhé vydání

Vypracovala organizace IARMJ-Europe na základě zadání agentury EUAA

Leden 2023

Ediční řada soudních publikací agentury EUAA byla vytvořena ve spolupráci s členy soudů a tribunálů a pokrývá následující témata:

- Čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice (2011/95/EU) (2014),
- Úvod ke společnému evropskému azylovému systému pro soudy a tribunály (2016),
- Podmínky pro získání mezinárodní ochrany (směrnice 2011/95/EU) (2022, druhé vydání),
- Posuzování důkazů a věrohodnosti v rámci společného evropského azylového systému (2018),
- Azylová řízení a zásada nenavracení (2018),
- Informace o zemích původu (2018)
- Zajištění žadatelů o mezinárodní ochranu v rámci společného evropského azylového systému (2019),
- Přijímání žadatelů o udělení mezinárodní ochrany (směrnice o podmínkách přijímání 2013/33/EU) (2020),
- Vyloučení: články 12 a 17 kvalifikační směrnice (2. vydání),
- Zranitelnost v souvislosti s žádostmi o mezinárodní ochranu (2021),
- Ukončení mezinárodní ochrany (2021, druhé vydání).

Ediční řadu soudních publikací agentury EUAA tvoří právní analýzy, pokyny pro školitele soudů a soubory judikatury pro každé řešené téma a dále pak ještě informace o zemích původu, které tvoří praktická příručka doplněná o soubor judikatury. Všechny materiály byly vypracovány v angličtině. Více informací o publikacích, včetně informací o dostupnosti různých jazykových verzí, naleznete na adrese https://euaa.europa.eu/asylum-knowledge/courts-and-tribunals.

Právní analýza k podmínkám pro získání nároku na mezinárodní ochranu (Směrnice 2011/95/EU)

Druhé vydání

Ediční řada soudních publikací agentury EUAA pro členy soudů a tribunálů

2023

Rukopis dokončen v květnu 2022

Druhé vydání

EUAA a žádná osoba vystupující jejím jménem není zodpovědná za využití níže uvedených informací.

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2026

Print ISBN 978-92-9418-324-8 doi:10.2847/4991907 BZ-03-20-063-CS-C
PDF ISBN 978-92-9418-323-1 doi:10.2847/6698662 BZ-03-20-063-CS-N

© Agentura Evropské unie pro otázky azylu (EUAA), 2026

Obálka, seb_ra © iStock 2023

Reprodukce povolena pod podmínkou uvedení zdroje. K veškerému použití nebo reprodukci prvků, které nejsou ve vlastnictví EUAA, může být nutné získat svolení přímo od příslušných nositelů práv.

Agentura Evropské unie pro otázky azylu

Agentura Evropské unie pro otázky azylu (EUAA), jejímž předchůdcem byl Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO), je jednou z agentur Evropské unie (EU). Jejím úkolem je podporovat zvyšování standardů kvality a usilovat o jednotnost při provádění právních nástrojů společného evropského azylového systému. Proto agentura EUAA přispívá k rozvoji a důslednému provádění společného evropského azylového systému, podporuje praktickou spolupráci mezi členskými státy v oblasti azylu a poskytuje členským státům operativní a technickou pomoc, zejména pokud jsou jejich azylové a přijímací systémy vystaveny nepřiměřenému tlaku.

V nařízení o agentuře EUAA z roku 2022 * se v čl. 8 odst. 1 stanoví, že agentura zavede, rozvíjí a přezkoumává odbornou přípravu členů soudů v členských státech. Za tímto účelem agentura EUAA využije odborných znalostí akademických institucí a dalších příslušných organizací a zohlední stávající spolupráci Unie v této oblasti při současném plném respektování nezávislosti vnitrostátních soudů. Agentura EUAA, jakožto centrum odborných znalostí EU v oblasti mezinárodní ochrany, proto podporuje vypracování materiálů a vyvíjení činností v oblasti justiční odborné přípravy. Tyto materiály a činnosti jsou k dispozici členům soudů EU, přidružených zemí (zemí EU+) **, ale i jiných zemí.

Mezinárodní sdružení soudců v oblasti uprchlického a migračního práva

Mezinárodní sdružení soudců v oblasti uprchlického a migračního práva (IARMJ) *** je nadnárodní neziskové sdružení, které usiluje o uznání toho, že ochrana před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určité společenské skupině nebo zastávání určitých politických názorů je individuálním právem stanoveným mezinárodním právem a že určení postavení uprchlíka a jeho zánik by měly podléhat zásadám právního státu. Od svého založení v roce 1997 se sdružení intenzivně podílí na odborné přípravě členů soudů z celého světa, kteří se zabývají případy týkajícími se azylu. Evropská pobočka sdružení IARMJ (IARMJ-Europe) je regionálním zastupitelským orgánem soudců a členů soudů v Evropě. Jedním ze specifických cílů této pobočky podle jejích stanov je „zlepšit znalosti a dovednosti a vyměňovat si názory a zkušenosti soudců ve všech záležitostech týkajících se uplatňování a fungování společného evropského azylového systému (SEAS)“.

Přispěvatelé

Tato právní analýza byla vypracována v procesu, do kterého se zapojily dva týmy: 1) redakční tým soudců a členů soudů s celkovou odpovědností za konečný výsledek a 2) tým odborníků, kteří vypracovali návrh.

---

* Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2303 ze dne 15. prosince 2021 o zřízení Agentury Evropské unie pro otázky azylu a o zrušení nařízení (EU) č. 439/2010, Úř. věst. L 468/1. Viz také nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 439/2010 ze dne 19. května 2010 o zřízení Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu, Úř. věst. L 132/11.

** Země EU+ zahrnují členské státy EU plus Norsko a Švýcarsko.

*** Sdružení IARMJ se dříve nazývalo Mezinárodní asociace soudců pro uprchlické právo (International Association of Refugee Law Judges) (viz https://www.iarmj.org).

Redakční tým soudců a členů soudů

Aby bylo zajištěno zachování zásady nezávislosti justice a aby ediční řada dokumentů agentury EUAA v oblasti profesního rozvoje pro členy soudů byla vypracovávána a poskytována pod dohledem soudců, byl pod záštitou společné monitorovací skupiny sestaven redakční tým složený ze soudců a členů soudů v činné službě nebo soudců a členů soudů, kteří nedávno odešli do důchodu, s rozsáhlými zkušenostmi a odbornými znalostmi v oblasti azylového práva. Společnou monitorovací skupinu tvoří zástupci smluvních stran, agentury EUAA a sdružení IARMJ-Europe. Redakční tým přezkoumal návrhy, poskytl podrobné pokyny autorům návrhu, předložil návrhy změn a byl konečným rozhodovacím orgánem, pokud jde o rozsah, strukturu, obsah a koncepci práce. Jejich práce probíhala prostřednictvím kombinace osobních a virtuálních schůzek a pravidelné elektronické komunikace.

Členy redakčního týmu byli tito soudci a členové soudů: **Mona Aldestam** (Švédsko, spolupředsedkyně), **Michael Hoppe** (Německo, spolupředseda), **Johan Berg** (Norsko), **Nadine Finch** (Spojené království), **Peter Nedwed** (Rakousko), **John Stanley** (Irsko) a **Boštjan Zalar** (Slovinsko).

Pomoc a podporu při plnění úkolu poskytla redakčnímu týmu projektová manažerka **Clara Odofin**.

Autoři návrhu

Autory návrhu byli **Hana Lupačová** a **Hugo Storey**. Konzultanti **Frances Nicholson** a **Claire Thomas** zajistili redakční a didaktickou podporu.

Poděkování

Připomínky podali jako soukromé osoby soudce **Lars Bay Larsen** a právní tajemník **Yann Laurans**, oba zaměstnanci Soudního dvora Evropské unie (SDEU). K navrhovanému znění se rovněž vyjádřil Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR). Připomínky k návrhu jsme obdrželi také od agentury EUAA. V oddíle 1.10 právní analýzy byly využity materiály poskytnuté **Julianem Phillipsem** a **Markem Symesem** (Soud prvního stupně (First Tier Tribunal) Spojeného království, senát pro imigrační a azylové otázky).

Všechny tyto připomínky vzal redakční tým v úvahu při dokončování textu ke zveřejnění. Členové redakčního týmu a úřadu EUAA jsou vděčni všem zúčastněným stranám, které předložily připomínky, jež byly velmi užitečné při dokončování této právní analýzy.

Metodika použitá pro vypracování této právní analýzy je uvedena v Příloze D: Metodika.

Tuto právní analýzu bude agentura EUAA podle potřeby dále aktualizovat v souladu s metodikou ediční řady dokumentů EUAA v oblasti profesního rozvoje pro členy soudů.

Obsah

Seznam zkratek **9**
Předmluva **12**
Klíčové otázky **15**
Obecný úvod **17**
Účel a cíle 17
Struktura a oblast působnosti 19
Výklad přepracovaného znění kvalifikační směrnice 22
Nejlepší zájem dítěte 27
Žádost o mezinárodní ochranu 28
Příznivější normy (článek 3) 29
Část 1. Splnění podmínek pro získání nároku na ochranu uprchlíků **34**
1.1. Úvod 34
1.2. Kdo je to uprchlík? 35
1.3. Osobní a územní působnost 37
1.3.1. Státní příslušník třetí země 37
1.3.2. Státní příslušnost 38
1.3.2.1. Vnitrostátní právní předpisy států týkající se formálního udělování státní příslušnosti 39
1.3.2.2. Státní příslušnost *ex lege* 39
1.3.2.3. Současná nebo skutečná státní příslušnost 40
1.3.2.4. Státní příslušnost v právu a praxi 40
1.3.2.5. Nemožnost určit státní příslušnost 41
1.3.2.6. Zneužití státní příslušnosti 41
1.3.2.7. Dvojí nebo vícenásobná státní příslušnost 42
1.3.3. Osoba bez státní příslušnosti 44
1.3.4. Země dosavadního pobytu 45
1.3.5. Mimo zemi své státní příslušnosti nebo dosavadního pobytu 47
1.4. Pronásledování (čl. 9 odst. 1 a 2) 48
1.4.1. Význam pojmu „pronásledování“ 49
1.4.2. Vážné porušení základních lidských práv (čl. 9 odst. 1 písm. a)) 54
1.4.2.1. „Základní lidská práva“ 54
1.4.2.2. „Vážné porušení“ 58
1.4.3. Souběh opatření (čl. 9 odst. 1 písm. b)) 65
1.4.4. Výčet možných pronásledování (čl. 9 odst. 2) 67
1.4.4.1. Použití fyzického nebo psychického násilí (čl. 9 odst. 2 písm. a)) 68
1.4.4.2. Sexuální násilí (čl. 9 odst. 2 písm. a)) 68
1.4.4.3. Právní, správní, policejní a/nebo soudní opatření (čl. 9 odst. 2 písm. b)) 69
1.4.4.4. Nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání (čl. 9 odst. 2 písm. c)) 70
1.4.4.5. Odepření soudní ochrany (čl. 9 odst. 2 písm. d)) 72
1.4.4.6. Trestní stíhání nebo trestání za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu (čl. 9 odst. 2 písm. e)) 72
1.4.4.7. Jednání namířená proti osobám určitého pohlaví (čl. 9 odst. 2 písm. f)) 76
1.4.4.8. Jednání namířená proti dětem (čl. 9 odst. 2 písm. f)) 78
1.4.4.9. Jednání namířená proti zdravotně postiženým 80
1.5. Oprávněné obavy 82
1.5.1. Oprávněné obavy (čl. 2 písm. d)) 82
1.5.2. Důkazní standard 86
1.5.3. Aktuální nebezpečí, posouzení s výhledem do budoucnosti a význam pronásledování v minulosti (čl. 4 odst. 4) 87
1.5.4. Důkazy o nebezpečí pro osoby v podobné situaci 89

1.5.5. Otázka skrývání 90
1.6. Důvody pronásledování (čl. 9 odst. 3 a článek 10) 92
1.6.1. Souvislost mezi důvody pronásledování a pronásledováním nebo neexistencí ochrany (čl. 9 odst. 3) 93
1.6.1.1. Souvislost s pronásledováním 93
1.6.1.2. Souvislost s neexistencí ochrany 95
1.6.2. Důvody pronásledování (čl. 2 písm. d) a článek 10) 97
1.6.2.1. Rasa (čl. 10 odst. 1 písm. a)) 99
1.6.2.2. Náboženství (čl. 10 odst. 1 písm. b)) 100
1.6.2.3. Národnost (čl. 10 odst. 1 písm. c)) 102
1.6.2.4. Příslušnost k určité společenské vrstvě (čl. 10 odst. 1 písm. d)) 103
1.6.2.5. Politické názory (čl. 10 odst. 1 písm. e)) 115
1.7. Původci pronásledování nebo vážné újmy (článek 6) 119
1.7.1. Stát (čl. 6 písm. a)) 122
1.7.2. Strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu (čl. 6 písm. b)) 124
1.7.3. Nestátní původci (čl. 6 písm. c)) 125
1.8. Poskytovatelé ochrany před pronásledováním nebo vážnou újmou (článek 7) 128
1.8.1. Poskytovatelé ochrany (čl. 7 odst. 1 a 3) 129
1.8.1.1. Stát (čl. 7 odst. 1 písm. a)) 129
1.8.1.2. Strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací (čl. 7 odst. 1 písm. b) a čl. 7 odst. 3) 131
1.8.2. Vlastnosti ochrany (čl. 7 odst. 1 a 2) 133
1.8.2.1. Ochota a schopnost 134
1.8.2.2. Účinnost 138
1.8.2.3. Trvalost 142
1.8.2.4. „[P]řiměřené kroky […]“ 143
1.8.2.5. Přístupnost 145
1.9. Vnitrostátní ochrana před pronásledováním nebo vážnou újmou (článek 8) 147
1.9.1. Kritéria, jimiž se řídí vnitrostátní ochrana (čl. 8 odst. 1) 149
1.9.1.1. Bezpečnost v určité části země původu 151
1.9.1.2. [M]ůže bezpečně a legálně odcestovat, je mu do ní umožněn vstup […] 154
1.9.1.3. Důvodný předpoklad, že se žadatel může v dané části země původu usadit 156
1.9.2. Požadavky na přezkum (čl. 8 odst. 2) 159
1.9.2.1. Fáze přezkumu 159
1.9.2.2. Posuzování orientované na budoucnost 160
1.9.2.3. Celková situace v části zemi původu a osobní situace žadatele 160
1.10. Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě (článek 5) 163
1.10.1. Přehled 163
1.10.2. Žádosti na základě událostí, k nimž došlo v zemi původu (čl. 5 odst. 1) 165
1.10.3. Žádosti založené na činnostech žadatele po uprchnutí (čl. 5 odst. 2) 166
1.10.3.1. Specifické záležitosti týkající se žadatele 172
1.10.3.2. Specifické záležitosti týkající se původce pronásledování nebo vážné újmy 174
1.10.3.3. Specifické záležitosti týkající se žádostí s oportunistickým prvkem 176
1.10.3.4. Činnosti *sur place* a používání sociálních médií 176
1.10.4. Následné žádosti (čl. 5 odst. 3) 178
Část 2. Podmínky pro získání nároku na doplňkovou ochranu 181
2.1. Úvod 181
2.2. Kdo má nárok na doplňkovou ochranu? 184
2.3. Osobní a územní působnost (čl. 2 písm. f)) 185
2.4. Vážná újma (článek 15) 185
2.4.1. Předmět, struktura a vztah mezi prvky článku 15 187
2.4.2. Uložení nebo vykonání trestu smrti (čl. 15 písm. a)) 188
2.4.2.1. Uložení trestu smrti 189
2.4.2.2. Vykonání trestu smrti 191

2.4.3. Mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu (čl. 15 písm. b)) ... 193
2.4.3.1. Obecné poznámky ... 193
2.4.3.2. Mučení ... 195
2.4.3.3. Nelidské či ponižující zacházení nebo trest ... 199
2.4.3.4. V zemi původu žadatele ... 204
2.4.3.5. Zvláštní situace podle čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice ... 204
2.4.4. Vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu (čl. 15 písm. c)) ... 212
2.4.4.1. „Mezinárodní nebo vnitrostátní ozbrojený konflikt“ ... 213
2.4.4.2. „Svévolné násilí“ ... 214
2.4.4.3. „Vážné a individuální ohrožení“ ... 215
2.4.4.4. Souvislost mezi „vážným a individuálním ohrožením“ a „svévolným násilím“ ... 227
2.4.4.5. „Život nebo nedotknutelnost civilisty“ ... 228
2.4.5. Závěr o vážné újmě ... 232
2.5. Závažné důvody se domnívat, že by osoba byla vystavena reálnému nebezpečí ... 233
2.5.1. Reálná hrozba (čl. 2 písm. f)) ... 233
2.5.2. Požadavek aktuálního rizika (čl. 2 písm. f)) a význam vážné újmy utrpěné v minulosti (čl. 4 odst. 4) ... 235
2.5.3. Důkazy o nebezpečí pro osoby v podobné situaci ... 236
2.5.4. Otázka skrývání ... 238
2.6. Původci vážné újmy (článek 6) ... 238
2.7. Poskytovatelé ochrany před vážnou újmou (článek 7) ... 239
2.8. Vnitrostátní ochrana před vážnou újmou (článek 8) ... 239
2.8.1. Povaha vnitrostátní ochrany (čl. 8 odst. 1) ... 239
2.8.1.1.Úvahy o vnitrostátní ochraně žadatelů splňujících kritéria čl. 15 písm. c) ... 240
2.8.2. Požadavek na posuzování (čl. 8 odst. 2) ... 243
2.9. Potřeby doplňkové ochrany vznikající *sur place* (na místě, článek 5) ... 244
Část 3. Zvláštní situace ... 245
3.1. Úvod ... 245
3.2. Situace ozbrojeného konfliktu a všeobecného násilí ... 246
3.2.1. Ochrana uprchlíků ... 249
3.2.1.1. Pronásledování (článek 9) ... 249
3.2.1.2. Odůvodněné obavy ... 252
3.2.1.3. Důvody pronásledování (článek 10) ... 253
3.2.1.4. Původci pronásledování nebo vážné újmy (článek 6) ... 254
3.2.1.5. Poskytovatelé ochrany před pronásledováním nebo vážnou újmou (článek 7) ... 255
3.2.1.6. Vnitrostátní ochrana (článek 8) ... 255
3.2.1.7. Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě ... 256
3.2.2. Doplňková ochrana ... 256
3.3. Obchodování s lidmi ... 258
3.3.1. Ochrana uprchlíků ... 262
3.3.1.1. Pronásledování (článek 9) ... 263
3.3.1.2. Odůvodněné obavy ... 264
3.3.1.3. Důvody pronásledování (článek 10) ... 265
3.3.1.4. Původci pronásledování nebo vážné újmy (článek 6) ... 266
3.3.1.5. Poskytovatelé ochrany před pronásledováním nebo vážnou újmou (článek 7) ... 267
3.3.1.6. Vnitrostátní ochrana (článek 8) ... 268
3.3.1.7. Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě ... 269
3.3.2. Doplňková ochrana ... 269
3.4. Environmentální nebezpečí ... 271
3.4.1. Úvod ... 271
3.4.2. Ochrana uprchlíků ... 274
3.4.3. Doplňková ochrana ... 281

3.5. Situace související s pandemií COVID-19 283
3.5.1. Úvod 283
3.5.2. Ochrana uprchlíků 285
3.5.3. Doplňková ochrana 289
Část 4. Postavení uprchlíka a status doplňkové ochrany 292
4.1. Postavení uprchlíka 292
4.1.1. Postavení uprchlíka (článek 13) 292
4.1.1.1. Definice postavení uprchlíka 292
4.1.1.2. Deklaratorní povaha postavení uprchlíka 295
4.1.1.3. Postavení uprchlíka, povolení k pobytu a mezinárodní ochrana 295
4.1.2. Rodinní příslušníci uprchlíků, kteří sami nesplňují podmínky pro přiznání postavení uprchlíka (čl. 2 písm. j) a článek 23) 297
4.1.2.1. Odvozený status 298
4.1.2.2. Pojem celistvosti rodiny (čl. 2 písm. j)) 301
4.2. Status doplňkové ochrany 305
4.2.1. Status doplňkové ochrany (článek 18) 305
4.2.1.1. Definice statusu doplňkové ochrany 305
4.2.1.2. Status doplňkové ochrany, povolení k pobytu a mezinárodní ochrana 306
4.2.2. Rodinní příslušníci osob požívajících doplňkové ochrany, kteří sami nesplňují podmínky pro získání doplňkové ochrany (článek 23 a čl. 2 písm. j)) 307
4.3. Vztah mezi postavením uprchlíka, statusem doplňkové ochrany a azylem 309
Příloha A: Schémata rozhodovacích postupů 314
Příloha B: Primární zdroje 318
Příloha C: Judikatura 322
Příloha D: Metodika 371
Příloha E: Výběrová bibliografie 373
Příloha F: Znění kvalifikační směrnice (přepracované znění) 385

Seznam zkratek

AIT	Azylový a imigrační soud (Asylum and Immigration Tribunal, předchůdce Vrchního soudu, Spojené království)
BVerfG	Bundesverfassungsgericht (Spolkový ústavní soud, Německo)
BVerwG	Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Německo)
CCE	Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva, Belgie)
CEDAW	Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen
CNDA	Cour nationale du droit d'asile (Vnitrostátní soud pro azylové právo, Francie)
COVID-19	Onemocnění COVID-19
CRPD	Convention on the Rights of Persons with Disabilities (Úmluva o právech osob se zdravotním postižením)
CRR	Commission des recours des réfugiés (Odvolací komise pro uprchlíky, Francie)
CUP	Nakladatelství Cambridge University Press
EASO	Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu
ECRE	Evropská rada pro uprchlíky a exil
EMS	Evropská migrační síť
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
EU	Evropská unie
EUAA	Agentura Evropské unie pro otázky azylu
EÚLP	Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod
EWCA	Court of Appeal of England and Wales (Odvolací soud Anglie a Walesu, Spojené království)
GRETA	Skupina odborníků pro opatření proti obchodování s lidmi (Rada Evropy)
HRC	Výbor pro lidská práva OSN (UN Human Rights Committee)
IAC	Senát pro imigrační a azylové otázky (Vrchní soud, Spojené království)
IARMJ	Mezinárodní sdružení soudců v oblasti uprchlického a migračního práva
ICCPR	International Covenant on Civil and Political Rights (Mezinárodní pakt o občanských a politických právech)
ICJ	Mezinárodní soudní dvůr
ICTY	Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii
IJRL	International Journal of Refugee Law
ILC	Komise pro mezinárodní právo
IPCC	Mezivládní panel pro změnu klimatu (OSN)

Kvalifikační nařízení	Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany a o změně směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty (Evropská komise)
Kvalifikační směrnice	Směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany
LGBTI	Lesby, gayové, bisexuálové, transgender a intersexuální osoby
Listina EU	Listina základních práv Evropské unie
Nařízení o úřadu EASO	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 439/2010 ze dne 19. května 2010 o zřízení Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu
Nařízení o agentuře EUAA	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2303 ze dne 15. prosince 2021 o zřízení Agentury Evropské unie pro otázky azylu a o zrušení nařízení (EU) č. 439/2010
OFPRA	Office français de protection des réfugiés et apatrides (Francouzský úřad pro ochranu uprchlíků a osob bez státní příslušnosti)
OSN	Organizace spojených národů
OUP	Oxford University Press
Přepracované znění kvalifikační směrnice	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepracované znění)
Přepracované znění směrnice o azylovém řízení	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepracované znění)
Příručka UNHCR	Příručka k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků v souladu s Úmluvou z roku 1951 a s Protokolem z r. 1967 týkajících se právního postavení uprchlíků
RVV/CCE	Raad voor Vreemdelingenbetwistingen / Conseil du contentieux des étrangers (Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva, Belgie)
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SEAS	Společný evropský azylový systém
SEU	Smlouva o Evropské unii
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie

Směrnice o azylovém řízení	směrnice o azylovém řízení (směrnice Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka)
Směrnice o navracení	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí
Směrnice o boji proti obchodování s lidmi	Směrnice Rady 2011/36 EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí
UK	Spojené království
UKHL	Sněmovna lordů Spojeného království
UKIAT	Soud pro imigrační a azylové otázky, Spojené království
UKSC	Nejvyšší soud Spojeného království
UKUT	Vrchní soud Spojeného království
Úmluva o právním postavení uprchlíků	Úmluva o právním postavení uprchlíků (1951) ve znění jejího Protokolu (1967) (označovaná v právních předpisech EU v oblasti azylu jako „Ženevská úmluva“)
Úmluva proti mučení	Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání
UNHCR	Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky
UNODC	Úřad OSN pro drogy a kriminalitu
UNRWA	Agentura OSN pro pomoc a práci ve prospěch palestinských uprchlíků na Blízkém východě
Úř. věst.	Úřední věstník (EU)
VG	Verwaltungsgericht (Správní soud, Německo)
VGH	Verwaltungsgerichtshof (Vrchní správní soud, Německo)
VwGH	Verwaltungsgerichtshof (Nejvyšší správní soud, Rakousko)
Ženevská úmluva	Viz Úmluva o právním postavení uprchlíků

Předmluva

Agentura Evropské unie pro otázky azylu (EUAA), stejně jako její předchůdce Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO), v úzké spolupráci se soudy členských států a dalšími klíčovými aktéry vytváří ediční řadu dokumentů v oblasti profesního rozvoje. Cílem této ediční řady je poskytnout soudům krok za krokem úplný přehled o společném evropském azylovém systému (SEAS). Brzy poté, co úřad EASO v roce 2011 zahájil svou činnost, vytvořil síť soudů a členů soudů. Po konzultacích se členy této sítě, včetně evropské pobočky Mezinárodního sdružení soudců v oblasti uprchlického a migračního práva (IARMJ-Europe), bylo zřejmé, že je naléhavě zapotřebí soudům zpřístupnit materiály pro justiční profesní rozvoj týkající se některých klíčových témat, jimiž se zabývají při svém každodenním rozhodování. Bylo uznáno, že proces vypracování těchto základních materiálů vyžaduje zapojení soudních a jiných odborníků způsobem, který plně respektuje zásadu nezávislosti justice a rovněž urychluje celkové vypracovávání ediční řady dokumentů v oblasti profesního rozvoje.

První vydání této právní analýzy bylo výsledkem projektu úřadu EASO a sdružení IARMJ-Europe. Je součástí ediční řady dokumentů úřadu EASO v oblasti profesního rozvoje pro členy soudů. Toto (druhé) vydání bylo aktualizováno na základě rámcové smlouvy uzavřené mezi úřadem EASO (nyní agenturou EUAA) a sdružením IARMJ. Aktuální seznam všech publikací v této ediční řadě je uveden na konci této předmluvy v tabulce 1.

Tato právní analýza je primárně určena členům soudů členských států EU, kteří se zabývají projednáváním odvolání nebo prováděním přezkumů rozhodnutí o žádostech o mezinárodní ochranu. Jejím cílem je poskytnout právní analýzu splnění podmínek pro získání nároku na mezinárodní ochranu podle kvalifikační směrnice (2011/95/EU) (dále jen „přepracované znění kvalifikační směrnice“) (1). V nynější aktualizované podobě zahrnuje ustanovení čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, které bylo původně předmětem samostatné právní analýzy (2). Má být prospěšná jak pro ty, kteří mají jen malé nebo nemají žádné předchozí zkušenosti s rozhodováním v oblasti mezinárodní ochrany v rámci SEAS, tak pro ty, kteří již jsou zkušenými soudci nebo soudci specialisty v této oblasti. Jako taková má být užitečným referenčním bodem pro všechny členy soudů, kteří se zabývají splněním podmínek pro získání mezinárodní ochrany. Struktura, formát a obsah příručky byly proto vytvořeny s ohledem na toto široké publikum.

Tato právní analýza obsahuje podrobný rozbor podmínek pro přiznání postavení uprchlíka a doplňkové ochrany v částech 1 a 2, novou část 3 nazvanou „Zvláštní situace“, jakož i analýzu v části 4 týkající se postavení uprchlíka i doplňkové ochrany. K analýze je přiloženo několik příloh. Ty mimo jiné obsahují schémata rozhodovacích postupů, v nichž se stanoví otázky, které si soudy členských států musí klást při posuzování žádostí o mezinárodní ochranu.

(1) Směrnice Evropského parlamentu *a* Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, *a* o obsahu poskytnuté ochrany (přepracované znění), Úř. věst. L 337/9 (přepracované znění kvalifikační směrnice). Není-li uvedeno jinak, je třeba jakýkoli odkaz na „článek (články)“ uvedený v této právní analýze považovat za odkaz na přepracované znění kvalifikační směrnice.

(2) EASO, *Article 15(c) Qualification Directive (2011/95/EU) – A judicial analysis* (Právní analýza – čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice (2011/95/EU)), prosinec 2014 (dále jen EASO, *Article 15(c) Qualification Directive (2011/95/EU) – A judicial analysis*).

Cílem je přehledně a uživatelsky přívětivě popsat současný právní stav. V tomto novém vydání se analyzují právní předpisy ve znění platném k březnu 2022. Čtenář si však musí být vědom, že se jedná o rychle se vyvíjející oblast práva a praxe. Je třeba mít na paměti dvě hlediska. Jedním z nich je zřejmý fakt, že bude dále vydávána nová judikatura Soudního dvora Evropské unie (SDEU), Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) a vnitrostátních soudů. V této souvislosti je třeba připomenout, že Komise dne 13. července 2016 navrhla přijetí nového kvalifikačního nařízení ([3]). Průběh schvalování se zpozdil kvůli několika faktorům, včetně evropských voleb v květnu 2019 a pandemie COVID-19. V této právní analýze budou v případě potřeby připomenuty aktuální navrhované změny v hlavní části textu.

Tato právní analýza bude spolu s dalšími v ediční řadě dokumentů v oblasti profesního rozvoje ([4]) pravidelně aktualizována podle potřeby. Je však na čtenářích, aby si ověřili, zda nedošlo k nějakým změnám v právních předpisech. Analýza obsahuje řadu odkazů na zdroje, které čtenáři s tímto úkolem pomohou.

Tabulka 1: Ediční řada dokumentů EUAA v oblasti profesního rozvoje: dosud vypracované právní analýzy **a** soubory judikatury

Datum	Právní analýza ([5])	Soubor judikatury
2014	*Article 15(c) Qualification Directive (2011/95/EU)* (Čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice (2011/95/EU))	
2016	*An introduction to the Common European Asylum System for courts and tribunals* (Úvod ke společnému evropskému azylovému systému pro soudy a tribunály)	
2018	*Asylum Procedures and the Principle of Non-refoulement* (Azylová řízení a zásada nenavracení)	Soubor judikatury
2018	*Judicial Practical Guide on Country of Origin Information* (Praktická příručka pro soudce k informacím o zemích původu)	Soubor judikatury
2019	*Detention of applicants for international protection in the context of the Common European Asylum System* (Zajištění žadatelů o mezinárodní ochranu v rámci společného evropského azylového systému)	Soubor judikatury
2020	*Reception of Applicants for International Protection (Reception Conditions Directive 2013/33/EU)* (Přijímání žadatelů o udělení mezinárodní ochrany (směrnice o podmínkách přijímání 2013/33/EU))	
2020	*Exclusion: Articles 12 and 17 qualification directive (2nd edition)* (Vyloučení: články 12 a 17 kvalifikační směrnice (2. vydání))	Soubor judikatury

([3]) Evropská komise, Návrh nařízení Evropského parlamentu *a* Rady o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, *a* o obsahu poskytnuté ochrany *a* o změně směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty, 13. července 2016, COM/2016/0466 final – 2016/0223 (COD) (dále jen „Evropská komise“, návrh kvalifikačního nařízení).

([4]) Všechny publikace v této ediční řadě jsou uvedeny na webových stránkách EUAA. Na tomto odkazu také zjistíte jejich dostupnost v dalších jazycích kromě angličtiny.

([5]) V případě aktualizovaných právních analýz se v této tabulce odkazuje pouze na nové vydání. Upozorňujeme, že praktická příručka pro soudce k informacím o zemi původu je praktickou příručkou, nikoli právní analýzou.

Datum	Právní analýza ([5])	Soubor judikatury
2021	*Vulnerability in the Context of Applications for International Protection* (Zranitelnost v souvislosti s žádostmi o mezinárodní ochranu)	Soubor judikatury
2021	*Ending International Protection (2nd edition)* (Ukončení mezinárodní ochrany (2. vydání))	Soubor judikatury
2023	*Qualification for International Protection (Directive 2011/95/EU)* (Podmínky pro získání mezinárodní ochrany (směrnice 2011/95/EU))	
2023	*Evidence and credibility assessment in the context of the Common European Asylum System* (Posuzování důkazů a věrohodnosti v rámci společného evropského azylového systému)	Soubor judikatury (2018)

Klíčové otázky

Cílem této právní analýzy je poskytnout členům soudů členských států Evropské unie (EU) přehled o tématu splnění podmínek pro získání nároku na mezinárodní ochranu. Zabývá se splněním podmínek jak pro přiznání postavení uprchlíka, tak i doplňkové ochrany a snaží se odpovědět na následující hlavní otázky (příslušný oddíl této právní analýzy, který na příslušné otázky odpovídá, je uveden v závorkách):

A. Otázky ohledně mezinárodní ochrany obecně

1. **Jak je mezinárodní ochrana definována v přepracovaném znění kvalifikační směrnice?** (Obecný úvod)

2. **Kdo je považován za uprchlíka a kdo za osobu požívající doplňkové ochrany?** (oddíly 1.2 a 2.2)

3. **Ukládá přepracované znění kvalifikační směrnice pořadí, v jakém se má projednávat získání nároku na postavení uprchlíka a status osoby požívající doplňkové ochrany**? (Obecný úvod a oddíly 1.1 a 2.1)

4. Jaká je **osobní a územní působnost** přepracovaného znění kvalifikační směrnice, pokud jde o získání nároku na ochranu uprchlíků (oddíl 1.3) a na doplňkovou ochranu (oddíl 2.3)?

B. Konkrétní otázky týkající se ochrany uprchlíků

5. Co znamená **pronásledování** podle čl. 9 odst. 1 a 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice? (oddíl 1.4)

6. Co se rozumí pod pojmem **odůvodněná obava** z pronásledování pro účely získání nároku na ochranu uprchlíků podle čl. 2 písm. d), čl. 4 odst. 4 a čl. 5 odst. 1 a 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice? (oddíl 1.5)

7. Jak by mělo být **pronásledování** spojeno s jedním nebo více důvody pronásledování nebo s neexistencí ochrany před pronásledováním podle čl. 9 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice? (oddíl 1.6.1)

8. Jaké jsou **důvody pronásledování** definované v článku 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice? (oddíl 1.6)

9. Kteří **původci pronásledování** jsou uznáni v článku 6 přepracovaného znění kvalifikační směrnice? (oddíl 1.7)

10. Co se rozumí pod pojmem **účinná ochrana** před původci pronásledování a kteří poskytovatelé mohou tuto ochranu poskytnout na základě článku 7 přepracovaného znění kvalifikační směrnice? (oddíl 1.8)

11. Co znamená **vnitrostátní ochrana** a co z ní vyplývá pro členské státy, které uplatňují článek 8 přepracovaného znění kvalifikační směrnice v souvislosti s ochranou uprchlíků? (oddíl 1.9)

12. Co se uvádí v přepracovaném znění kvalifikační směrnice o **žádostech učiněných na místě** v kontextu ochrany uprchlíků? (oddíl 1.10)

C. Otázky týkající se konkrétně doplňkové ochrany

13. Co se rozumí **vážnou újmou** podle článku 15 přepracovaného znění kvalifikační směrnice? (oddíl 2.4)

14. Co znamená věta **„existují závažné důvody se domnívat, že [by daná osoba] byla vystavena reálné hrozbě“**, že utrpí vážnou újmu, pro účely získání nároku na doplňkovou ochranu podle čl. 2 písm. f), čl. 4 odst. 4 a čl. 5 odst. 1 a 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice? (oddíl 2.5)

15. Kteří **původci vážné újmy** jsou uznáni v článku 6 přepracovaného znění kvalifikační směrnice? (oddíly 1.7 a 2.6)

16. Co se rozumí pod pojmem **účinná ochrana** před původci vážné újmy a kteří poskytovatelé mohou tuto ochranu poskytnout na základě článku 7 přepracovaného znění kvalifikační směrnice? (oddíly 1.8 a 2.7)

17. Co znamená **vnitrostátní ochrana** a co z ní vyplývá pro členské státy, které uplatňují článek 8 přepracovaného znění kvalifikační směrnice v souvislosti s doplňkovou ochranou? (oddíly 1.9.1 a 2.8)

18. Co se uvádí v přepracovaném znění kvalifikační směrnice o **žádostech učiněných na místě** v souvislosti s doplňkovou ochranou? (oddíly 1.10 a 2.9)

D. Otázky týkající se postavení uprchlíka a **statusu doplňkové ochrany**

19. Co obnáší přiznání **postavení uprchlíka**? (oddíl 4.1.1)

20. Jaká je situace **rodinných příslušníků** uprchlíků, kteří sami o sobě nesplňují podmínky pro získání ochrany uprchlíků podle článku 23 přepracovaného znění kvalifikační směrnice? (oddíl 4.1.2)

21. Co obnáší přiznání **statusu doplňkové ochrany**? (oddíl 4.2.1)

22. Jaká je situace **rodinných příslušníků** osob požívajících doplňkové ochrany, kteří sami nesplňují podmínky pro získání nároku na doplňkovou ochranu podle článku 23 přepracovaného znění kvalifikační směrnice? (oddíl 4.2.2)

Obecný úvod

Účel a cíle

Tato právní analýza pojednává o splnění podmínek pro získání mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU (dále jen „přepracované znění kvalifikační směrnice“) ([6]). Jejím hlavním cílem je poskytnout komplexní analýzu požadavků stanovených v přepracovaném znění kvalifikační směrnice pro určení způsobilosti pro získání postavení uprchlíka a statusu doplňkové ochrany.

Přepracované znění kvalifikační směrnice je podstatnou součástí *acquis* EU v oblasti azylu a svůj právní základ odvozuje z primárního práva, konkrétně čl. 78 odst. 1 a odst. 2 písm. a) a b) Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) ([7]). SFEU vyžaduje přijetí opatření pro společný evropský azylový systém, která zahrnují jednotný status azylu a jednotný status doplňkové ochrany. Význam skutečnosti, že přepracované znění kvalifikační směrnice má podobu směrnice, je dále rozebrán v dokumentu úřadu EASO, *An Introduction to the Common European Asylum System (CEAS) for Courts and Tribunals - A Judicial Analysis* (Úvod ke společnému evropskému azylovému systému pro soudy a tribunály – právní analýza) ([8]). Vzhledem k tomu, že výklad každého nástroje SEAS vyžaduje zohlednění jeho specifických předmětů a účelů, je třeba učinit určité předběžné poznámky k přepracovanému znění kvalifikační směrnice.

Přepracované znění kvalifikační směrnice je právním nástrojem druhé fáze SEAS a vstoupilo v platnost dne 21. prosince 2013. Posiluje harmonizaci azylového práva v rámci Unie ([9]). Tento cíl se projevuje tím, že se normotvůrce rozhodl vyhnout výrazu „minimální normy“, jak je patrné z nového znění článku 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Zní takto:

> **Článek 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> Účelem této směrnice je stanovit **normy**, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, **jednotný status** pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a obsah poskytnuté ochrany. [Zvýraznění doplněno.]

([6]) Směrnice Evropského parlamentu *a* Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, *a* o obsahu poskytnuté ochrany (přepracované znění), Úř. věst. L 337/9.

([7]) Konsolidované znění Smlouvy o fungování Evropské unie, Úř. věst. C 326/47. V čl. 78 odst. 2 se uvádí: „2. Pro účely odstavce 1 přijímají Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem opatření týkající se společného evropského azylového systému, který obsahuje: a) jednotný azylový status pro státní příslušníky třetích zemí platný v celé Unii; b) jednotný status doplňkové ochrany pro státní příslušníky třetích zemí, kteří, aniž by získali evropský azyl, potřebují mezinárodní ochranu […].“

([8]) EASO, *An Introduction to the Common European Asylum System (CEAS) for Courts and Tribunals – A judicial analysis* (Úvod ke společnému evropskému azylovému systému pro soudy a tribunály – právní analýza), 2016 (dále jen „EASO, *Introduction to the CEAS – A Judicial analysis*“), s. 66 a 67.

([9]) Soudní dvůr Evropské unie (SDEU), velký senát, rozsudek ze dne 7. června 2016, *Mehrdad Ghezelbash v. Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, C-63/15, EU:C:2016:409, bod 60.

V 8. bodě odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice se vysvětluje, že i po přijetí kvalifikační směrnice ([10]) stále přetrvávají „značné rozdíly“ mezi členskými státy, „pokud jde o poskytování ochrany“ a o obsah této ochrany. Proto je cílem přepracovaného znění kvalifikační směrnice „dosažení vyšší úrovně sbližování právních předpisů o uznávání a obsahu mezinárodní ochrany na základě vyšších norem“ (10. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice). Podle 13. bodu odůvodnění by dosažení tohoto cíle mělo „napomoci omezení druhotného pohybu žadatelů o mezinárodní ochranu mezi členskými státy způsobeného rozdíly mezi právními předpisy“.

Přestože cílem přepracovaného znění kvalifikační směrnice je stanovit normy pro jednotný status, i nadále umožňuje členským státům zavést nebo zachovat příznivější normy. Stejně jako dříve však platí výhrada, že tyto normy musí být slučitelné s přepracovaným zněním kvalifikační směrnice. (Viz „Příznivější normy (článek 3)“ níže.)

Přepracovaným zněním kvalifikační směrnice jsou vázány všechny členské státy EU s výjimkou Dánska a Irska, jak je znázorněno v tabulce 2 níže. Dánsko se neúčastní přijímání opatření na základě článku 78 SFEU, a proto pro něj není závazná ani kvalifikační směrnice v původním nebo přepracovaném znění ([11]). Irsko se neúčastnilo přijímání přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([12]), ale jelikož se rozhodlo ji uplatňovat, zůstává jí vázáno ([13]).

Tabulka 2: Přijetí kvalifikační směrnice a jejího přepracovaného znění Dánskem a Irskem ([14])

	Kvalifikační směrnice	Přepracované znění kvalifikační směrnice
Dánsko	✘	✘
Irsko	✓	✘

Do 31. ledna bylo Spojené království členským státem EU a jeho soudy a tribunály uplatňovaly právní předpisy EU v obasti azylu (s výjimkou přepracovaných znění kvalifikační směrnice a směrnice o azylovém řízení). Od 31. ledna 2020 přestalo být Spojené království členským státem ([15]). Na základě vnitrostátních právních předpisů, kterými se provádí dohoda mezi EU a Spojeným královstvím ([16]), však Spojené království i nadále uplatňuje právo EU, pokud tyto

([10]) Směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, *a* o obsahu poskytované ochrany, Úř. věst. L 304/12 (dále jen „kvalifikační směrnice“).

([11]) Protokol č. 22 o postavení Dánska, připojený ke Smlouvě o fungování EU v roce, [2012], Úř. věst. C 326/299.

([12]) Protokol č. 21 o postavení Spojeného království *a* Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti *a* práva, připojený ke Smlouvě o fungování EU v roce, [2012], Úř. věst. C 326/295.

([13]) 38. a 39. bod odůvodnění kvalifikační směrnice. Je však třeba poznamenat, že (International Protection Act 2015 (zákon o mezinárodní ochraně z roku 2015) (Irsko) obsahuje ustanovení, která zakotvují některé změny zavedené přepracovaným zněním kvalifikační směrnice.

([14]) EU má také řadu dohod se zeměmi EU+, což znamená, že tyto země ve větší či menší míře uplatňují azylové právo EU.

([15]) Dohoda o vystoupení Spojeného království Velké Británie *a* Severního Irska z Evropské unie *a* Evropského společenství pro atomovou energii, 2019/C 144 I/01; Parlament Spojeného království, European Union (Withdrawal) Act (zákon o vystoupení z Evropské unie) 2018; UK Parliament European Union (Withdrawal Agreement) Act 2020 (zákon Parlamentu Spojeného království o dohodě o vystoupení z Evropské unie z roku 2020).

([16]) Dohoda o vystoupení Spojeného království Velké Británie *a* Severního Irska z Evropské unie *a* Evropského společenství pro atomovou energii, 2019/C 144 I/02.

předpisy nebyly výslovně zrušeny ([17]). V oblasti azylového práva Spojené království zrušilo vnitrostátní právní předpisy, které prováděly kvalifikační směrnici,nařízení Dublin III, nařízení o Eurodacu a nařízení o úřadu EASO ([18]). Judikatura SDEU byla považována za závaznou pouze tehdy, pokud bylo dotčené rozhodnutí přijato před 31. prosincem 2020.

Struktura a oblast působnosti

Tato právní analýza se zabývá výhradně podmínkami pro získání nároku na mezinárodní ochranu. Součástí analýzy je:

- Obecný úvod, ve kterém se stanoví cíl a struktura analýzy, přehled pravidel výkladu přepracovaného znění kvalifikační směrnice, zásady nejlepšího zájmu dítěte, definice žádosti o mezinárodní ochranu a omezená působnost příznivějších norem.
- Podrobná analýza podmínek pro udělení ochrany uprchlíků a její definiční znaky stanovené v přepracovaném znění kvalifikační směrnice (část 1).
- Podrobná analýza podmínek pro udělení doplňkové ochrany a jejích definičních znaků, jak jsou stanoveny v přepracovaném znění kvalifikační směrnice, pokud se liší od kritérií pro přiznání postavení uprchlíka. Součástí je i komplexní rozbor čl. 15 písm. c), který byl dříve předložen v samostatné právní analýze ([19]) (část 2).
- Nová část s názvem „Zvláštní situace“, v níž se podrobněji analyzují čtyři průřezové otázky, které byly identifikovány jako obzvláště obtížné pro členy soudů. Jedná se o situace ozbrojeného konfliktu a všeobecného násilí, obchodování s lidmi, environmentální nebezpečí a situace související s pandemií COVID-19 (část 3).
- Závěrečná část, která se zabývá postavením uprchlíka a statusem doplňkové ochrany (část 4).
- Šest příloh, které jsou podrobněji popsány níže.

V souvislosti s postavením uprchlíka a statusem doplňkové ochrany se tato analýza zabývá pouze těmi prvky přepracovaného znění kvalifikační směrnice, které jsou relevantní pro přiznání postavení uprchlíka a statusu doplňkové ochrany, nikoli vyloučení udělení ochrany (viz níže).

Tato právní analýza **nepojednává** o:

- Posuzování skutečností a okolností (článek 4). Těmito otázkami se zabývá dokument EASO, *Judicial analysis: Evidence and credibility assessment in the context of the*

([17]) Zákon EU (Withdrawal) Act 2018 (zákon o vystoupení z EU z roku 2018, dále jen „zákon z roku 2018“) ve znění zákona (European Union (Withdrawal Agreement) Act 2020 (zákon o dohodě o vystoupení z Evropské unie z roku 2020, dále jen „zákon z roku 2020“), čl. 6 odst. 7, zavádí kategorii „zachované právní předpisy EU“, která zahrnuje právní předpisy Spojeného království, kterými se provádí směrnice ve znění účinném ve vnitrostátním právu bezprostředně před „dnem vystoupení“, tj. 31. ledna 2020 (viz European Union (Withdrawal) Act 2018 (Exit Day) (Amendment) (No 3) Regulations 2019 ((Změna) nařízení (č. 3) – zákon o vystoupení z Evropské unie z roku 2018 (Den vystoupení)).

([18]) Vnitrostátní právní předpisy, kterými se provádí nařízení Dublin III, nařízení o Eurodacu a nařízení o úřadu EASO, byly zrušeny předpisem Immigration, Nationality and Asylum (EU Exit) Regulations 2019 (Imigrace, státní příslušnost a azyl (vystoupení z EU) z roku 2019), nařízení č. 1–3. Vnitrostátní právní předpisy, jimiž se provádí kvalifikační směrnice, byly zrušeny zákonem Nationality and Borders Act 2022 (zákon o státní příslušnosti a hranicích z roku 2022), čl. 30 odst. 4.

([19]) EASO, *Article 15(c) QD (recast) – A judicial analysis*, op. cit., pozn. pod čarou 2.

Common European Asylum System (Právní analýza: posuzování důkazů a věrohodnosti v rámci společného evropského azylového systému) ([20]).

- Ukončení mezinárodní ochrany (články 11, 14, 16 a 19). Těmito ustanoveními se zabývá dokument EASO, *Judicial analysis: Ending International Protection* (Právní analýza: ukončení mezinárodní ochrany) ([21]).
- Vyloučení z mezinárodní ochrany (článek 12 v případě ochrany uprchlíků a článek 17 v případě doplňkové ochrany). Těmito otázkami se zabývá samostatná právní analýza EASO *Judicial analysis – Exclusion: Articles 12 and 17 Qualification Directive* (Právní analýza – vyloučení: články 12 a 17 kvalifikační směrnice) ([22]).
- Veškeré záležitosti týkající se směrnice o dočasné ochraně ([23]), která se zabývá případy hromadného přílivu vysídlených osob. Dočasná ochrana je sice právní mechanismus „vyhrazený pro případy hromadného přílivu vysídlených osob", ale není součástí režimu mezinárodní ochrany, jak je definován v čl. 2 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Zejména pak se nejedná o formu doplňkové ochrany.

Vzhledem k tomu, že v přepracovaném znění kvalifikační směrnice se stanoví některá jednotná kritéria pro získání nároku na ochranu uprchlíků i doplňkovou ochranu (zejména články 5, 6, 7 a 8), budou tato kritéria v plném rozsahu pojednána v části 1. Příslušné pojednání o nich v části 2 tak může být poměrně stručné, protože se většinou odkazuje na příslušný oddíl v části 1.

K analýze je přiloženo několik příloh. Příloha A obsahuje schémata rozhodovacích postupů, které mají podpořit strukturovaný přístup k posuzování způsobilosti k získání nároku na mezinárodní ochranu. Poskytují názorný přehled kritérií pro udělení mezinárodní ochrany a stanoví otázky, které si musí soudy členských států klást při posuzování žádostí o mezinárodní ochranu ([24]). V dalších přílohách se uvádí nejen příslušné primární a sekundární právní předpisy EU a příslušné mezinárodní smlouvy s univerzální a regionální působností, ale také veškerá relevantní judikatura SDEU a nejvýznamnější judikatura ESLP. Kromě toho přílohy obsahují vybranou judikaturu soudů členských států EU+, zemí mimo EU+ a mezinárodních soudů. Ty jsou uspořádány podle částí a oddílů této právní analýzy. Díky hypertextovým odkazům na příslušné právní předpisy a judikaturu jsou tyto dokumenty čtenářům používajícím

([20]) EASO, *Judicial analysis – Evidence and Credibility Assessment in the Context of the Common European Asylum System* (Právní analýza – posuzování důkazů a věrohodnosti v rámci společného evropského azylového systému), 2018 (dále jen EASO, *Judicial analysis – Evidence and Credibility Assessment*).

([21]) EASO, *Judicial analysis – Ending International Protection* (Právní analýza – ukončení mezinárodní ochrany), 2. vydání, 2021 (dále jen „EASO, *Judicial analysis – Ending International Protection*, 2021).

([22]) EASO, *Judicial analysis – Exclusion: Articles 12 and 17 Qualification Directive* (Právní analýza – vyloučení: články 12 a 17 kvalifikační směrnice), 2. vydání, 2020. Jelikož se tato právní analýza nezabývá doložkami o vyloučení obsaženými v článku 12, znamená to, že se nezabývá tím, co bylo v kontextu čl. 1 odst. D Úmluvy o právním postavení uprchlíků označeno jako „doložka o podmíněném přiznání postavení uprchlíka". Viz Goodwin-Gill, G. S. a McAdam, J., *The Refugee in International Law* (Uprchlík v mezinárodním právu), 4. vydání, Oxford University Press, 2021 (dále jen Goodwin-Gill a McAdam, *The Refugee in International Law*), s. 185 a výše uvedená právní analýza o vyloučení, oddíl 2.2.2.

([23]) Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob *a* o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob *a* s následky z toho plynoucími, Úř. věst. L 212/12 (dále jen „směrnice o dočasné ochraně"), s. 12–23.

([24]) Upozorňujeme, že pořadí, v jakém jsou příslušná ustanovení přepracovaného znění kvalifikační směrnice v analýze rozebírána, se mírně liší od pořadí, v jakém jsou rozebírána v příloze A. V příloze jsou původci pronásledování a neexistence ochrany před pronásledováním posuzováni před souvislostí mezi pronásledováním nebo neexistencí ochrany a jedním nebo více důvody pronásledování.

digitální verzi snadno a rychle dostupné. Aby čtenáři mohli do přepracovaného znění kvalifikační směrnice snadno nahlédnout, je její úplné znění uvedeno v Příloze F.

Přepracované znění kvalifikační směrnice se skládá ze **dvou částí**: ustanovení o **podmínkách pro získání nároku na mezinárodní ochranu** (v kapitolách II až VI) a ustanovení o **obsahu mezinárodní ochrany** (v kapitole VII) (viz též 12. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice). V níže uvedené tabulce 3 je shrnuta struktura přepracovaného znění kvalifikační směrnice a tučně jsou zvýrazněny prvky, které jsou předmětem této právní analýzy.

Tabulka 3: Struktura přepracovaného znění kvalifikační směrnice a oblast působnosti této právní analýzy

Kapitola I: Obecná ustanovení	**Článek 1: Účel** **Článek 2: Definice** **Článek 3: Příznivější normy**
Kapitola II: Posuzování žádostí o mezinárodní ochranu	Článek 4: Posuzování skutečností a okolností **Čl. 4 odst. 4: Předchozí pronásledování nebo vážná újma** **Článek 5: Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě** **Článek 6: Původci pronásledování nebo vážné újmy** **Článek 7: Poskytovatelé ochrany** **Článek 8: Vnitrostátní ochrana**
Kapitola III: Podmínky pro získání postavení uprchlíka	**Článek 9: Pronásledování** **Článek 10: Důvody pronásledování** Článek 11: Ukončení Článek 12: Vyloučení
Kapitola IV: Postavení uprchlíka	**Článek 13: Přiznání postavení uprchlíka** Článek 14: Odnětí, ukončení platnosti nebo zamítnutí prodloužení platnosti postavení uprchlíka
Kapitola V: Podmínky pro získání nároku na doplňkovou ochranu	**Článek 15: Vážná újma** Článek 16: Ukončení Článek 17: Vyloučení
Kapitola VI: Status doplňkové ochrany	**Článek 18: Přiznání statusu doplňkové ochrany** Článek 19: Odnětí, ukončení nebo zamítnutí prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany

Kapitola VII: Obsah mezinárodní ochrany	Článek 20: Obecná pravidla **Článek 21: Ochrana před navracením** Článek 22: Informace **Článek 23: Zachování celistvosti rodiny** **Článek 24: Povolení k pobytu** Článek 25: Cestovní doklady Článek 26: Přístup k zaměstnání Článek 27: Přístup ke vzdělání Článek 28: Přístup k postupům uznávání kvalifikace Článek 29: Sociální péče Článek 30: Zdravotní péče Článek 31: Nezletilé osoby bez doprovodu Článek 32: Přístup k bydlení Článek 33: Svoboda pohybu na území členského státu Článek 34: Přístup k integračním opatřením Článek 35: Dobrovolný návrat
Kapitola VIII: Správní spolupráce	Článek 36: Spolupráce Článek 37: Zaměstnanci
Kapitola IX: Závěrečná ustanovení	Článek 38: Zprávy Článek 39: Provedení Článek 40: Zrušení Článek 41: Vstup v platnost Článek 42: Určení

Výklad přepracovaného znění kvalifikační směrnice

V přepracovaném znění kvalifikační směrnice se požaduje, aby se nejprve zvážila ochrana uprchlíků a **až poté** způsobilost pro získání doplňkové ochrany ([25]). SDEU to potvrdil a uvedl, že „žádost o udělení doplňkové ochrany nesmí být v zásadě posuzována dříve, než příslušný orgán dospěje k závěru, že žadatel o mezinárodní ochranu nesplňuje podmínky odůvodňující přiznání postavení uprchlíka“ ([26]). O podrobnějším pořadí analýzy dosud nerozhodoval ([27]).

Vzhledem k tomu, že se jedná o nástroj zřízený primárním právem EU (článek 78 SFEU), je správný výklad přepracovaného znění kvalifikační směrnice v zásadě věcí SDEU. Rozsudky Soudního dvora mají závazný účinek ve všech členských státech. SDEU ve své judikatuře jasně uvedl, že výklad ustanovení kvalifikační směrnice – a tedy i přepracovaného znění kvalifikační směrnice – „musí být prováděn ve světle obecné systematiky a účelu této

([25]) Viz čl. 2 písm. f), v němž se definuje osoba požívající doplňkové ochrany jako státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, „která nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka“, a 33. bod odůvodnění, v němž se uvádí, že doplňková ochrana „by měla být doplňkovou a dodatečnou k ochraně uprchlíků zakotvené v Úmluvě o právním postavení uprchlíků]“. Viz též směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepracované znění), Úř. věst. L 180/60 (přepracované znění směrnice o azylovém řízení), čl. 10 odst. 2.

([26]) SDEU, rozsudek ze dne 8. května 2014, *HN v. Minister for Justice, Equality and Law Reform, Irsko, Attorney General*, C-604/12, EU:C:2014:302 (dále jen SDEU, 2014, *HN*), bod 35 a také body 29–34.

([27]) To, co je zde uvedeno o pořadí, se týká pouze hmotněprávních požadavků pro získání mezinárodní ochrany. V reálných případech v praxi mohou být někdy na prvním místě procesní záležitosti a/nebo důkazy a posouzení věrohodnosti.

směrnice, s ohledem na [Úmluvu o právním postavení uprchlíků] a ostatní příslušné smlouvy uvedené v čl. 78 odst. 1 SFEU“ ([28]). Tato věc má dvě hlediska.

Pokud jde o význam Úmluvy o právním postavení uprchlíků pro výklad ustanovení přepracovaného znění kvalifikační směrnice týkajících se ochrany uprchlíků, SDEU ve věcech *Alo a Osso* rozhodl, že ze 4., 23. a 24. bodu odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice vyplývá, že Úmluva o právním postavení uprchlíků „je základem mezinárodního právního režimu na ochranu uprchlíků“ ([29]). Zdůraznil, že „ustanovení této směrnice o podmínkách pro přiznání postavení uprchlíka, jakož i o obsahu tohoto postavení byla přijata jako vodítko pro příslušné orgány členských států při uplatňování této úmluvy na základě společných pojmů a kritérií“ ([30]).

Pokud jde o význam Úmluvy o právním postavení uprchlíků pro obsah mezinárodní ochrany, SDEU ve věci *Alo a Osso* rozhodl, že „kapitola VII [přepracovaného znění kvalifikační směrnice], týkající se obsahu mezinárodní ochrany, se tak podle jejího čl. 20 odst. 2 vztahuje na uprchlíky i na osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, není-li uvedeno jinak“ ([31]).

Při výkladu přepracovaného znění kvalifikační směrnice musí „soudce EU“ ([32]) přihlížet k primárnímu právu EU, včetně Listiny základních práv EU ([33]), a k „ostatním příslušným smlouvám“, jak je uvedeno v čl. 78 odst. 1 SFEU. Podrobněji se touto otázkou zabývá analýza EASO *Introduction to the CEAS for Courts and Tribunals - A Judicial Analysis* (Úvod k SEAS pro soudy a tribunály – právní analýza) ([34]). Podle SDEU přepracované znění kvalifikační směrnice „musí rovněž ctít práva uznaná Listinou“ ([35]). Z článků 52–54 Listiny vyplývá, jak by měla být Listina uplatňována a vykládána.

([28]) Viz např. SDEU, rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, *Minister voor Immigratie en Asiel v. X, Y a Z v. Minister voor Immigratie en Asiel*, spojené věci C-199/12 až C-201/12, EU:C:2013:720 (dále jen SDEU, 2013, *X, Y a Z*), bod 40; SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 19. prosince 2012, *El Kott a další v. Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal*, C-364/11, EU:C:2012:826 (dále jen SDEU (velký senát), 2012, *El Kott a další*), bod 43; a SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 1. března 2016, *Kreis Warendorf v. Ibrahim Alo a Amira Osso v. Region Hannover*, spojené věci C-443/14 a C-444/14, EU:C:2016:127 (dále jen SDEU (velký senát), 2016, *Alo a Osso*), bod 29. Význam Úmluvy o právním postavení uprchlíků je dále rozveden v dokumentu EASO, *Introduction to the CEAS - A judicial analysis*, op. cit., pozn. pod čarou 8, oddíl 3.1., s. 61–63.

([29]) SDEU (velký senát), 2016, *Alo a Osso*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 28. V souvislosti s původní kvalifikační směrnicí viz SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 2. března 2010, *Aydin Salahadin Abdulla a další v. Bundesrepublik Deutschland*, spojené věci C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, EU:C:2010:105 (dále jen SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*), bod 28.

([30]) SDEU (velký senát), 2016, *Alo a Osso*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 28. Viz také SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 14. května 2019, *M v. Ministerstvo vnitra a X, X v. Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, spojené věci C-391/16, C-77/17 a C-78/17, EU:C:2019:403 (dále jen SDEU (velký senát), 2019, *M, X a X*), bod 74; SDEU, rozsudek ze dne 13. září 2018, *Shajin Ahmed v. Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal*, C-369/17, EU:C:2018:713 (dále jen SDEU, 2018, *Ahmed*), bod 40.

([31]) SDEU (velký senát), 2016, *Alo a Osso*, op. cit., pozn. pod čarou 31, body 31–33. Viz také SDEU, 2018, *Ahmed*, op. cit., pozn. pod čarou 33, body 37, 42; SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 24. dubna 2018, *MP v. Secretary of State for Home Department*, C-353/16, EU:C:2018:276 (dále jen SDEU (velký senát), 2018, *MP*), bod 36; SDEU, rozsudek ze dne 19. listopadu 2020, *EZ v. Bundesrepublik Deutschland*, C-238/19, EU:C:2020:945 (dále jen SDEU, 2020, *EZ*), např. body 40, 42.

([32]) Pokud jsou vnitrostátní soudy požádány o výklad ustanovení práva EU, musí vnitrostátní soudce jednat jako „soudce EU“, jak je vysvětleno v analýze úřadu EASO, *Introduction to the CEAS – A judicial analysis*, op. cit., pozn. pod čarou 8, s. 61.

([33]) Listina základních práv Evropské unie (ve znění ze dne 12. prosince 2007), Úř. věst. C 326.

([34]) EASO, *Introduction to the CEAS – A Judicial Analysis*, op. cit., pozn. pod čarou 8, oddíl 2.1.3, s. 28–32.

([35]) SDEU (velký senát), 2016, *Alo a Osso*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 29; SDEU, 2018, *Ahmed*, op. cit., pozn. pod čarou 33. Viz také v souvislosti s kvalifikační směrnicí SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 5. září 2012, *Bundesrepublik Deutschland v. Y a Z*, spojené věci C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518 (dále jen SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*), bod 48; SDEU (velký senát), 2012, *El Kott a další*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 43.

Čl. 52 odst. 3 Listiny základních práv EU

Pokud tato Listina obsahuje práva odpovídající právům zaručeným Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod, jsou smysl a rozsah těchto práv stejné jako ty, které jim přikládá uvedená úmluva. Toto ustanovení nebrání tomu, aby právo Unie poskytovalo širší ochranu.

V 16. bodě odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice se zdůrazňuje: „Tato směrnice ctí základní práva a dodržuje zásady uznané zejména [Listinou základních práv EU]“ ([36]).

Čl. 78 odst. 1 SFEU nedefinuje „ostatní příslušné smlouvy“ a SDEU dosud neobjasnil, o které smlouvy se jedná. Mohou sem patřit smlouvy uvedené v článku 9 a v 17., 18., 31. a 34. bodě odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

V níže uvedené tabulce 4 je uveden možný (neúplný) seznam smluv, které mohou být relevantní pro výklad přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([37]). Ty, které jsou výslovně uvedeny v přepracovaném znění kvalifikační směrnice, jsou zvýrazněny tučným písmem.

Tabulka 4: Smlouvy, které jsou nebo mohou být relevantní pro výklad přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([38])

Smlouvy	Ustanovení přepracovaného znění kvalifikační směrnice
Charta Organizace spojených národů, 1945 ([39])	Čl. 12 odst. 1, čl. 12 odst. 2 písm. c), 31. bod odůvodnění
Evropská úmluva o **ochraně lidských práv** a **základních svobod, 1950 (**[40])	Čl. 9 odst. 1
Úmluva o právním postavení uprchlíků, 1951 ([41])	Čl. 2 písm. c), čl. 5 odst. 3, čl. 9 odst. 1, čl. 12 odst. 1, čl. 14 odst. 6, čl. 20 odst. 1, 3., 4., 14., 22., 24., 29. a 33. bod odůvodnění
Úmluva o právním postavení osob bez státní příslušnosti, 1954 ([42])	

([36]) V 16. bodě odůvodnění se rovněž uvádí, že přepracované znění kvalifikační směrnice „zejména usiluje o zajištění plného dodržování lidské důstojnosti a práva na azyl u žadatelů o azyl a jejich rodinných příslušníků, kteří je doprovázejí, a o podporu používání článků 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 a 35 této listiny, a je třeba ji proto odpovídajícím způsobem provést.“

([37]) Zatímco seznam uvedený v tabulce 4 se omezuje na smlouvy týkající se lidských práv, zdá se, že obecná formulace čl. 78 odst. 1 může zahrnovat například další smlouvy mezinárodního práva veřejného týkající se státní příslušnosti a osob bez státní příslušnosti, které mají důležitý vliv na výklad osobní působnosti směrnice.

([38]) Smlouvy výslovně zmíněné v přepracovaném znění kvalifikační směrnice jsou vyznačeny tučně. Články nebo body odůvodnění v této tabulce odkazují na článek / bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice, v němž se výslovně odkazuje na daný nástroj.

([39]) Charta Organizace spojených národů, 26. června 1945.

([40]) Úmluva o ochraně lidských práv *a* základních svobod, 4. listopadu 1950.

([41]) Úmluva o právním postavení uprchlíků, 28. červenec 1951.

([42]) Úmluva o právním postavení osob bez státní příslušnosti, 28. září 1954.

Smlouvy	Ustanovení přepracovaného znění kvalifikační směrnice
Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (ICCPR), 1966 ([43])	
Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, 1965 ([44])	
Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen (CEDAW), 1979 ([45])	
Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (Úmluva proti mučení), 1984 ([46])	
Úmluva Organizace spojených národů o právech dítěte, 1989 ([47])	18. bod odůvodnění
Římský statut Mezinárodního trestního soudu, 1998 ([48])	
Úmluva o právech osob se zdravotním postižením, 2006 ([49])	

Vzájemnou provázaností mezi právem EU a judikaturou k Evropské úmluvě o lidských právech (EÚLP) ([50]) se podrobněji zabývá příručka *An Introduction to the Common European Asylum System for Courts and Tribunals – A judicial analysis* (Úvod k Společnému evropskému azylovému systému pro soudy a tribunály – právní analýza) ([51]), zde je však třeba zdůraznit následující aspekty.

([43]) ICCPR, 16. prosince 1966. SDEU označil tento pakt za jeden z mezinárodních nástrojů na ochranu lidských práv, který zohledňuje v řadě věcí při uplatňování obecných zásad práva Společenství. Viz např. SDEU, rozsudek ze dne 18. října 1989, *Orkem v. Komise*, C-374/87, EU:C:1989:387, bod 31; SDEU, rozsudek ze dne 18. října 1990, *Massam Dzodzi v. État belge*, spojené věci C-297/88 a C-197/89, EU:C:1990:360, bod 68; a SDEU, rozsudek ze dne 17. února 1998, *Lisa Jacqueline Grant v. South-West Trains Ltd*, C-249/96, EU:C:1998:63, bod 44; SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 27. června 2006, *Evropský parlament v. Rada Evropské unie*, C-540/03, EU:C:2006:429 (dále jen SDEU, 2006, *Parlament v. Rada*), bod 37.

([44]) Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, 7. března 1966.

([45]) CEDAW, 18. prosince 1979.

([46]) Úmluva proti mučení *a* jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, 10. prosince 1984. Upozorňujeme na odkaz na tuto smlouvu v rozsudku SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, body 52 a násl.

([47]) Úmluva Organizace spojených národů o právech dítěte, 20. listopadu 1989. SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 27. června 2006, *Parlament v. Rada*, op. cit., pozn. pod čarou 45, bod 37 výslovně odkazuje na Úmluvu OSN o právech dítěte.

([48]) Římský statut Mezinárodního trestního soudu, 17. července 1998. Viz EASO, *Introduction to the CEAS – A Judicial Analysis*, op. cit., pozn. pod čarou 8, oddíl 3.4, s. 70–80, kde jsou podrobněji popsány závazky vyplývající z mezinárodního práva v oblasti lidských práv a význam mezinárodních smluv o lidských právech, pokud jde o výklad sekundárních právních předpisů, které tvoří SEAS.

([49]) Úmluva o právech osob se zdravotním postižením, 13. prosince 2006. Tento nástroj je rovněž součástí primárního práva EU. Viz rozhodnutí Rady o uzavření Úmluvy Organizace spojených národů o právech osob se zdravotním postižením Evropským společenstvím, Úř. věst. L 23, 27.1.2010, s. 35–36, čl. 1 odst. 1 a čl. 2 odst. 1. Po ratifikaci Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením ze strany EU SDEU rozhodl, že se lze dovolávat Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením pro účely výkladu sekundárního práva EU, které musí být v co největším možném rozsahu vykládáno v souladu s Úmluvou o právech osob se zdravotním postižením. Víc k tomu viz SDEU, rozsudek ze dne 1. prosince 2016, *Mohamed Daouidi v. Bootes Plus SL a další*, C-395/15, EU:C:2016:917, body 40 a 41 a tam citovaná judikatura; SDEU, rozsudek ze dne 9. března 2017, *Peťa Milkova v. Izpalnitelen direktor na Agentsiata za privatizatsia i sledprivatizatsionen kontrol*, C-406/15, EU:C:2017:198.

([50]) Viz např. SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 17. února 2009, *Meki Elgafaji a Noor Elgafaji v. Staatssecretaris van Justitie*, C-465/07, EU:C:2009:94 (dále jen SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*), bod 28; a SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 18. prosince 2014, *Mohamed M'Bodj v. Etat belge*, C-542/13, EU:C:2014:2452 (dále jen SDEU (velký senát), 2014, *M'Bodj*), bod 40.

([51]) EASO, *Introduction to the CEAS – A Judicial Analysis*, op. cit., pozn. pod čarou 8, oddíl 3.4.1, s. 71–75.

SDEU uvedl, že z předpisů tvořících SEAS vyplývá, že tento systém byl koncipován v kontextu umožňujícím předpokládat, že všechny státy dodržují základní práva. Patří sem práva, jejichž základem je Úmluva o právním postavení uprchlíků a její protokol a EÚLP ([52]). Pokud jde o základní práva stanovená v Listině EU, ta jsou součástí primárního práva EU.

Jak je uvedeno v příručce úřadu EASO *An Introduction to the Common European Asylum System for Courts and Tribunals – Judicial analysis* (Úvod k Společnému evropskému azylovému systému pro soudy a tribunály – právní analýza) ([53]), EÚLP je v souvislosti s definicí pronásledování i vážné újmy do určité míry relevantním zdrojem pro výklad. Pokud jde o pronásledování, čl. 9 odst. 1 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice odkazuje přímo na základní lidská práva, a zejména na práva, od nichž se nelze odchýlit podle čl. 15 odst. 2 EÚLP (viz oddíl 1.4.2 níže). V souvislosti s vážnou újmou SDEU rozhodl, že čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, který stanoví, že vážnou újmou se mimo jiné rozumí „mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu", „věcně odpovídá […] článku 3 [EÚLP]" ([54]) (viz oddíl 2.4.3 níže). ESLP se pak občas zabývá aspekty věcné shody mezi článkem 3 EÚLP a režimem doplňkové ochrany ([55]).

Kromě přímých odkazů na EÚLP nebo na práva věcně odpovídající právům EÚLP v článcích 9 a 15 přepracovaného znění kvalifikační směrnice mohou být práva přiznaná EÚLP relevantní pro výklad základních práv stanovených v Listině EU, pokud práva přiznaná Listinou základních práv EU věcně odpovídají právům zaručeným některým z článků EÚLP ([56]). Jak připomněl SDEU v rozsudku *MP*: „[P]odle čl. 52 odst. 3 Listiny platí, že jelikož práva zaručená v článku 4 Listiny odpovídají právům zaručeným v článku 3 EÚLP, jsou smysl a rozsah těchto práv stejné jako ty, které jim přikládá zmíněný článek 3 EÚLP" ([57]).

Kromě EÚLP a judikatury ESLP jako zdrojů výkladu ve výše uvedených konkrétních ohledech je význam „horizontálního soudního dialogu" s ohledem na výklad práva EU zdůrazněn v příručce *An Introduction to the Common European Asylum System for Courts and Tribunals – Judicial analysis* (Úvod k Společnému evropskému azylovému systému pro soudy a tribunály – právní analýza) ([58]). Pro členy soudů, kteří mají za úkol jednat jako „soudci EU" a vykládat ustanovení přepracovaného znění kvalifikační směrnice, může být relevantní vnitrostátní judikatura jiných členských států, zejména pokud výklad určitého ustanovení dosud nebyl vyjasněn SDEU. V této souvislosti má totiž význam, který ESLP přikládat nelze, protože zatímco vnitrostátní soudy vykládají právo EU, ESLP má pravomoc vykládat pouze

([52]) SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 21. prosince 2011, *NS* v. *Secretary of State for the Home Department a ME a další* v. *Refugee Applications Commissioner, Minister for Justice, Equality and Law Reform*, spojené věci C-411/10 a C-493/10, EU:C:2011:865 (dále jen SDEU (velký senát), 2011, *NS a ME*), bod 78.

([53]) EASO, *Introduction to the CEAS – A Judicial Analysis*, op. cit., pozn. pod čarou 8, oddíl 3.4.1, s. 71–75.

([54]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 28; a SDEU (velký senát), 2014, *M'Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 38. Upozorňujeme, že článek 3 EÚLP i článek 4 Listiny EU stanoví: „Nikdo nesmí být mučen ani podroben nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu." V rozsudku SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 38, soud citoval ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 13. prosince 2016, *Paposhvili* proti *Belgii*, č. 41738/10, CE:ECHR:2016:1213JUD004173810 (dále jen ESLP (velký senát), 2016, *Paposhvili*), body 174 a 175 a na jejich základě vypracoval pokyny k případům v oblasti zdraví vyplývajícím z článku 3 EÚLP.

([55]) ESLP ve své judikatuře například pojednával o tom, do jaké míry je doplňková ochrana srovnatelná s ochranou podle článku 3 EÚLP. Viz např. ESLP, rozsudek ze dne 28. června 2011, *Sufi a Elmi* proti *Spojenému království*, č. 8319/07 a 11449/07, CE:ECHR:2011:0628JUD000831907 (dále jen ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*), body 225 a 226.

([56]) Čl. 52 odst. 3 Listiny EU a SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 28.

([57]) SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 37.

([58]) EASO, *Introduction to the CEAS – A Judicial Analysis*, op. cit., pozn. pod čarou 8, oddíl 3.6, s. 84–89.

právo EÚLP. Vnitrostátní judikatura jiných členských států může být také příkladem, jak aplikovat konkrétní rozsudek SDEU na konkrétní případ. Vyvstane-li však otázka týkající se výkladu přepracovaného znění kvalifikační směrnice před soudem členského státu, může tento soud, považuje-li rozhodnutí o této otázce za nezbytné k vynesení svého rozsudku, požádat SDEU o rozhodnutí o této otázce. Pokud proti rozhodnutí soudu neexistuje opravný prostředek podle vnitrostátního práva, musí se obrátit na SDEU ([59]).

Výkladem legislativních ustanovení SEAS, jakož i úlohou SDEU a vnitrostátních soudů se podrobněji zabývá příručka *An Introduction to the Common European Asylum System for Courts and Tribunals – Judicial analysis* (Úvod k Společnému evropskému azylovému systému pro soudy a tribunály – právní analýza) ([60]).

Nejlepší zájem dítěte

Zásada nejlepšího zájmu dítěte je obecnou zásadou (mezinárodního práva a) práva EU. V čl. 24 odst. 2 Listiny EU se uvádí:

> **Čl. 24 odst. 2 Listiny základních práv EU**
>
> Při všech činnostech týkajících se dětí, ať už uskutečňovaných veřejnými orgány nebo soukromými institucemi, musí být prvořadým hlediskem nejvlastnější zájem dítěte.

Tato zásada je do přepracovaného znění kvalifikační směrnice začleněna v 18. a 19. bodě odůvodnění, poslední větě 27. bodu odůvodnění, 38. bodě odůvodnění, čl. 20 odst. 5 a článku 31. Nemělo by být pochyb o tom, že v případě žadatele, který je dítětem, musí být zásada nejlepšího zájmu dítěte prvořadým hlediskem při posuzování kvalifikačních kritérií pro udělení mezinárodní ochrany, a to i v případě, že není výslovně zmíněna ([61]).

Dalšími důkazy o fungování této zásady v přepracovaném znění kvalifikační směrnice jsou odkazy v čl. 4 odst. 3 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice na relevanci věku při posuzování žádosti o mezinárodní ochranu a v čl. 9 odst. 2 písm. f) přepracovaného znění kvalifikační směrnice na skutečnost, že za pronásledování mohou být považována „jednání namířená […] proti dětem“. Pronásledování namířené proti dětem musí být posuzováno optikou zranitelnosti, neboť nezletilé osoby, které se staly oběťmi pronásledování, by měly být samy o sobě považovány za zvláště zranitelné ([62]).

([59]) Článek 267 SFEU.

([60]) EASO, *Introduction to the CEAS – A Judicial Analysis*, op. cit., pozn. pod čarou 8, oddíl 3, s. 61–89.

([61]) V rozsudku SDEU ze dne 6. června 2013, *MA, BT a DA v. Secretary of State for the Home Department*, C-648/11, EU:C:2013:367 (dále jen SDEU, 2013, *MA, BT a DA*), SDEU jasně uvádí, že i když není zájem nezletilého výslovně uveden v ustanovení sekundárních právních předpisů EU, má čl. 24 odst. 2 Listiny ve spojení s jejím čl. 51 odst. 1 za následek, že při výkladu a uplatňování uvedeného ustanovení musí být prvořadým hlediskem nejvlastnější zájem dítěte.

([62]) Viz EASO, *Právní analýza: Zranitelnost v souvislosti s žádostmi o mezinárodní ochranu*, 2021 (dále jen EASO, Právní analýza: zranitelnost, oddíl 2.4 „Nejlepší zájem dítěte“ a část 6.

Zásada nejlepšího zájmu dítěte je rovněž důležitá pro výklad a uplatňování procesních pravidel a norem ([63]). Více informací o této zásadě uplatněné na splnění podmínek pro přiznání postavení uprchlíka naleznete zejména v níže uvedených oddílech 1.4.4.8 a 1.6.2.4.2.

Žádost o mezinárodní ochranu

V čl. 2 písm. h) přepracovaného znění kvalifikační směrnice je „žádost o mezinárodní ochranu“ definována jako:

> **Čl. 2 písm. h) přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> […] žádost o ochranu členským státem podaná státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti, u níž lze předpokládat, že žadatel usiluje o získání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany, a ve které nežádá výslovně o jinou formu ochrany, jež nespadá do oblasti působnosti této směrnice a o niž lze požádat samostatně.

Tato definice spolu s definicí „žadatele“ v čl. 2 písm. i) přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([64]) jasně stanoví, že žadatel musí být státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti. Jak je vysvětleno níže v oddílech 1.3.1 a 1.3.3, tato definice znamená, že státní příslušníci členských států EU, tj. občané Unie (EU), nemohou podle definic uvedených ve směrnici získat status uprchlíka ani status doplňkové ochrany ([65]). Ustanovení čl. 4 odst. 3 vyžaduje individuální posouzení každé žádosti ([66]).

Podle čl. 2 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice se **„mezinárodní ochranou“ rozumí postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany ve smyslu čl. 2 písm. e) a g) přepracovaného znění kvalifikační směrnice**. Podle čl. 2 písm. h) představuje žádost o přiznání některého z těchto statusů žádost o mezinárodní ochranu. Ačkoli ze znění ustanovení vyplývá, že lze požádat o jedno nebo druhé („u níž lze předpokládat, že žadatel usiluje o získání postavení uprchlíka **nebo** statusu doplňkové ochrany“ (zdůraznění doplněno)), směrnice předpokládá, že doplňková ochrana bude zvažována až poté, co bude rozhodnuto, že žadatel není uprchlíkem. O tom svědčí použití výrazu „doplňková“ i znění čl. 2 písm. f) přepracovaného znění kvalifikační směrnice (který definuje osobu, která má nárok na doplňkovou ochranu, jako osobu, „která nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka“) ([67]). Kromě toho SDEU zdůraznil, že vzhledem k tomu, že žadatel o mezinárodní ochranu nemusí být schopen „posoudit, jakého druhu ochrany se týká jeho žádost“ ([68]), je na orgánech

([63]) EASO, Právní analýza: zranitelnost, op. cit., pozn. pod čarou 64, a EASO, *Judicial analysis – Asylum Procedures and the Principle of* Non-refoulement (Právní analýza – azylové řízení a zásada nenavracení), 2018 (dále jen EASO, *Judicial analysis – Asylum Procedures*), oddíly 3.4 a 4.2.8.

([64]) Čl. 2 písm. i) přepracovaného znění kvalifikační směrnice zní: „‚žadatelem‘ [se rozumí] státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, kteří podali žádost o mezinárodní ochranu, o níž dosud nebylo pravomocně rozhodnuto“.

([65]) Žádosti občanů Unie nespadají do oblasti působnosti této směrnice: viz 20. bod odůvodnění. Jejich situaci upravuje Protokol č. 24 o poskytování azylu státním příslušníkům členských států Evropské unie (známý také jako Aznarův protokol).

([66]) SDEU, rozsudek ze dne 4. října 2018, *Ahmedbekova v. Zamestniku-predsedateli na Daržavna agencija za bežancite*, C-652/16, EU:C:2018:801 (dále jen SDEU, 2018, *Ahmedbekova*), bod 43.

([67]) SDEU, 2014, *HN*, op. cit., pozn. pod čarou 29, body 29 a 30. Viz také 33. bod odůvodnění.

([68]) SDEU, 2014, *HN*, op. cit., pozn. pod čarou 29, bod 34.

členských států, aby určily status nejpřiměřenější „situaci tohoto žadatele“ ([69]). Je na žadateli, aby podal žádost, ale rozhodující orgán členského státu pak rozhodne, zda osoba splňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka nebo, pokud nezíská postavení uprchlíka, statusu doplňkové ochrany.

Přepracované znění kvalifikační směrnice neobsahuje definici **územní působnosti**, ale v čl. 3 odst. 1 směrnice o azylovém řízení (2013/32/EU) (dále jen „přepracované znění směrnice o azylovém řízení“) ([70]) se vymezuje územní působnost ([71]) žádosti o mezinárodní ochranu. Stanoví se zde, že žádost musí být podána „na území členského státu, včetně na jeho hranicích, v jeho teritoriálních vodách nebo tranzitním prostoru“. Přepracované znění směrnice o azylovém řízení se nevztahuje na žádosti o diplomatický nebo územní azyl podané u zastupitelských úřadů členských států (čl. 3 odst. 2 přepracovaného znění směrnice o azylovém řízení) ([72]). SDEU v této věci ještě nerozhodl, ale je možné, že tato definice územní působnosti se použije i pro účely přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([73]).

Příznivější normy (článek 3)

Článek 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice zní:

> **Článek 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> Členské státy mohou zavést nebo zachovávat příznivější normy pro určování osob splňujících podmínky pro získání postavení uprchlíka nebo osob, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a pro určování obsahu mezinárodní ochrany, jsou-li slučitelné s touto směrnicí.

14. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice zní:

> **14. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> Členské státy jsou oprávněny přijmout nebo zachovat příznivější ustanovení pro státní příslušníky třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti žádající členský stát o mezinárodní ochranu, než jsou normy stanovené v [přepracovaném znění kvalifikační směrnice], pokud se má za to, že taková žádost je podána z toho důvodu, že dotyčná osoba je buď uprchlíkem ve smyslu čl. 1 odst. A Ženevské úmluvy, nebo osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu.

Do oblasti působnosti [kvalifikační směrnice] nespadají ti státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, „kterým je povoleno zůstat na území členských států

([69]) Tamtéž.

([70]) Směrnice Evropského parlamentu *a* Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání *a* odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepracované znění), Úř. věst. L 180/60, (přepracované znění směrnice o azylovém řízení). Zvláštní pozornost je třeba věnovat 49. a 50. bodu odůvodnění, jakož i článku 45 a čl. 46 odst. 1 písm. c) přepracovaného znění směrnice o azylovém řízení.

([71]) EASO, *Judicial analysis – Asylum Procedures*, op. cit., pozn. pod čarou 65, oddíl 2.2.

([72]) SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 7. března 2017, *X a X* v. *Etat belge*, C-638/16 PPU, EU:C:2017:173 (dále jen SDEU (velký senát), 2017, *X a X* v. *Etat belge*), body 49 a 51.

([73]) Ustanovení týkající se žádostí o mezinárodní ochranu se kromě článku 3 nacházejí také v čl. 2 písm. b) a článku 6 přepracovaného znění směrnice o azylovém řízení.

nikoli z důvodů potřeby mezinárodní ochrany, ale **na základě uvážení** z rodinných nebo humanitárních důvodů“ (15. bod odůvodnění, zdůraznění doplněno). To potvrdil SDEU v rozsudcích *B a D* ([74]) a *M‘Bodj* ([75]).

V rozsudku *B a D* SDEU rozhodoval o předběžné otázce, zda musí být článek 3 kvalifikační směrnice vykládán v tom smyslu, že brání členskému státu (v tomto případě Německu), aby uznal, že osoba, která nemá nárok na získání postavení uprchlíka na základě ustanovení o vyloučení uvedeného v kvalifikační směrnici, má právo na azyl podle ústavního práva tohoto státu. SDEU objasnil, že „s ohledem na účel důvodů vyloučení podle [kvalifikační směrnice], kterým je zachování důvěryhodnosti systému ochrany stanoveného [kvalifikační směrnicí] s ohledem na [Úmluvu o právním postavení uprchlíků]“, by ustanovení, které by takové osobě přiznávalo postavení uprchlíka, bylo neslučitelné s kvalifikační směrnicí ([76]). SDEU však potvrdil, že „členské státy mohou udělit azyl na základě svého vnitrostátního práva osobě vyloučené z postavení uprchlíka podle čl. 12 odst. 2 této směrnice, pokud tato jiná forma ochrany nepředstavuje nebezpečí záměny s postavením uprchlíka ve smyslu této směrnice“ ([77]).

Věc *M‘Bodj* ([78]) se týkala státního příslušníka třetí země, jehož žádost o mezinárodní ochranu byla zamítnuta. Na základě vnitrostátních právních předpisů mu však bylo uděleno povolení k pobytu na území členského státu (v tomto případě Belgie), neboť trpěl nemocí, která představovala reálnou hrozbu pro jeho život nebo fyzickou integritu, a v zemi původu nebyla k dispozici vhodná lékařská péče. SDEU se zabýval otázkou, zda má podle kvalifikační směrnice nárok na dávky sociální a zdravotní péče. SDEU uvedl, že pokud takovému žadateli není úmyslně odepřena zdravotní péče, jeho situace nespadá do působnosti vážné újmy, jak je definována v článku 15 kvalifikační směrnice. SDEU následně přistoupil k posouzení, zda věta „jsou-li [tyto normy] slučitelné [s kvalifikační směrnicí]“ v článku 3 kvalifikační směrnice brání tomu, aby členské státy v této situaci zavedly nebo zachovaly ustanovení poskytující doplňkovou ochranu ([79]). SDEU dospěl k závěru, že „[…] by totiž přiznání nároku na postavení nebo status [doplňkové ochrany] státním příslušníkům třetích zemí, kteří se octli v situacích postrádající[ch] jakoukoli vazbu na logiku mezinárodní ochrany, bylo v rozporu s celkovou systematikou a s cíli [kvalifikační] směrnice“ ([80]). Ustanovení o povolení k pobytu v této situaci proto „nelze kvalifikovat podle článku 3 [kvalifikační] směrnice jako příznivější normy pro určování osob splňujících podmínky pro získání postavení osob, které mají nárok na podpůrnou ochranu“ ([81]). Kromě toho SDEU zopakoval, že osoby, kterým bylo uděleno povolení k pobytu v této situaci „na základě uvážení z rodinných nebo humanitárních důvodů“, nespadají do oblasti působnosti kvalifikační směrnice ([82]).

([74]) SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, *Spolková republika Německo v. B a D*, spojené věci C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, bod 118.
([75]) SDEU (velký senát), 2014, *M’Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 46.
([76]) SDEU (velký senát), 2010, *B a D*, op. cit., pozn. pod čarou 76, bod 115.
([77]) Tamtéž, bod 121; viz také body 113–120.
([78]) SDEU (velký senát), 2014, *M’Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52.
([79]) Tamtéž, bod 43.
([80]) Tamtéž, bod 44.
([81]) SDEU (velký senát), 2014, *M’Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 45.
([82]) Tamtéž, bod 46.

Ke stejnému závěru, že žádosti o jiné druhy ochrany nespadají do oblasti působnosti kvalifikační směrnice, dospěl SDEU ve věci *Abdida* ([83]), ačkoli se jeho rozsudek v této věci týkal směrnice 2008/115/ES o navracení ([84]).

Ve věci *Ahmedbekova* SDEU potvrdil své předchozí pokyny ve věcech *B a D* a *M'Bodj*. Soud zejména potvrdil, že článek 3 se vztahuje mimo jiné na normy, které přiznávají postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany. Jedna z otázek, které si předkládající soud položil, zněla, zda musí být článek 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice vykládán v tom smyslu, že umožňuje členskému státu stanovit, že v případě přiznání mezinárodní ochrany jednomu rodinnému příslušníkovi bude tato ochrana rozšířena i na další příslušníky této rodiny. SDEU konstatoval, že

> v projednávané věci by případné přiznání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany synovi a manželovi paní Ahmedbekové v důsledku přiznání takového postavení jí samotné nepostrádalo – vzhledem k potřebě zachovat celistvost rodiny dotčených osob – vazbu na logiku mezinárodní ochrany, jež vedla k posledně uvedenému přiznání ([85]).

Ve věci *LW* velký senát SDEU potvrdil svůj postoj zaujatý ve věci *Ahmedbekova*, že automatické přiznání postavení uprchlíka na úrovni vnitrostátního práva rodinným příslušníkům osoby [s postavením uprchlíka] přitom a priori nepostrádá vazbu na logiku mezinárodní ochrany ([86]). Takovou vazbu považoval za vytvořenou Závěrečným aktem konference zplnomocněných zástupců Organizace spojených národů o postavení uprchlíků a osob bez státní příslušnosti ze dne 25. července 1951 ([87]), kterým byla přijata Úmluva o právním postavení uprchlíků. V Závěrečném aktu se uvádí, že „celistvost rodiny […] je základním právem uprchlíka", a signatářským státům se doporučuje „přijetí opatření nezbytných pro ochranu rodiny uprchlíka a zejména k […] zajištění zachování celistvosti rodiny uprchlíka", a „autoři [Ženevské] úmluvy […] tím […] vytvořili úzkou vazbu mezi takovými opatřeními a logikou mezinárodní ochrany" ([88]). Velký senát SDEU uvedl, že kromě toho, že „existence této vazby byla mimoto opakovaně potvrzena orgány UNHCR" ([89]), je existence této vazby uznána i v samotném přepracovaném znění kvalifikační směrnice, které v čl. 23 odst. 1 obecně stanoví povinnost členských států dbát na zachování celistvosti rodiny osoby požívající mezinárodní ochrany ([90]). Uvedl však, že všechna tato opatření musí zajistit soulad s výhradou

([83]) SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 18. prosince 2014, *Centre public d'action sociale d'Ottignies-Louvain-la-Neuve v. Moussovi Abdidovi*, C-562/13, EU:C:2014:2453 (dále jen SDEU (velký senát), 2014, *Abdida*).

([84]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí, Úř. věst. L 348, s. 98.

([85]) SDEU, 2018, *Ahmedbekova*, op. cit., pozn. pod čarou 68, bod 73. Viz také bod 74, kde se uvádí, že to podléhá podmínce, „že se na tyto příslušníky nevztahuje důvod vyloučení ve smyslu článku 12 téže směrnice a [že] jejich situace vzhledem k potřebě zachovat celistvost rodiny nepostrádá vazbu na logiku mezinárodní ochrany".

([86]) SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 9. listopadu 2021, *LW v. Bundesrepublik Deutschland*, C-91/20, EU:C:2021:898 (dále jen SDEU (velký senát), 2021, *LW*), bod 41, s odkazem na SDEU, 2018, *Ahmedbekova*, op. cit., pozn. pod čarou 68, bod 72.

([87]) Závěrečný akt konference zplnomocněných zástupců Organizace spojených národů o postavení uprchlíků a osob bez státní příslušnosti, 25. července 1951.

([88]) SDEU (velký senát), 2021, *LW*, op. cit., pozn. pod čarou 89, bod 42.

([89]) Tamtéž, bod 43.

([90]) SDEU (velký senát), 2021, *LW*, op. cit., pozn. pod čarou 89, bod 43.

uvedenou v čl. 23 odst. 2 ([91]). Soud stanovil dvě výhrady. Za prvé, že se na toto dítě nesmí vztahovat „jeden z důvodů pro vyloučení uvedených v čl. 12 odst. 2 uvedené směrnice“. Za druhé, dítě nesmí mít

> na základě své státní příslušnosti nebo jiného prvku charakterizujícího jeho osobní právní postavení právo na příznivější zacházení v uvedeném členském státě, než je zacházení vyplývající z přiznání postavení uprchlíka. V tomto ohledu není relevantní, zda je po dítěti a jeho rodičích možné a přiměřené požadovat, aby se usadili v této jiné třetí zemi ([92]).

Při vytváření rámce toho, jaké typy vnitrostátní ochrany nespadají do oblasti působnosti přepracovaného znění kvalifikační směrnice, lze vycházet z několika zásad ilustrovaných v rozsudcích *B a D*, *M'Bodj, Abdida*, *Ahmedbekova* a *LW*.

- Ačkoli je i nadále na rozhodnutí členských států, zda zavedou vnitrostátní předpisy, podle nichž se právo na azyl přiznává osobám, které nespadají do oblasti působnosti přepracovaného znění kvalifikační směrnice, je třeba jasně rozlišovat mezi vnitrostátní ochranou a mezinárodní ochranou podle přepracovaného znění kvalifikační směrnice.
- Obecně platí, že mezinárodní ochrana, na kterou se vztahuje přepracované znění kvalifikační směrnice, vyžaduje původce pronásledování nebo vážné újmy (článek 6) (viz níže uvedené oddíly 1.7 a 2.6). Z toho vyplývá, že případy, v nichž nelze identifikovat původce pronásledování nebo vážné újmy, obecně nemají vazbu na logiku mezinárodní ochrany. Proto zbavení základních lidských práv způsobené extrémní chudobou, například po katastrofické události, nesplňuje požadavky přepracovaného znění kvalifikační směrnice na mezinárodní ochranu, ledaže je lze přičíst nějakému původci pronásledování nebo vážné újmy ([93]).
- Udělení statusu vnitrostátní ochrany státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, která v zemi původu zažila traumatický zážitek nebo událost, jež nijak nesouvisí s aktuálními obavami z pronásledování nebo aktuálním reálným nebezpečím vážné újmy, pravděpodobně představuje ochranu mimo oblast působnosti článku 3. Status vnitrostátní ochrany by mohl být zvažován na základě uvážení z rodinných nebo humanitárních důvodů, ale taková situace nespadá do oblasti působnosti přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Proto se směrnice na tyto situace nevztahuje.
- Naproti tomu v případech, kdy členské státy přiznávají postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany rodinným příslušníkům osoby, které byl tento status přiznán v rámci systému zavedeného přepracovaným zněním kvalifikační směrnice, spadá toto postavení/status do oblasti působnosti článku 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, protože mají vazbu na logiku mezinárodní ochrany.
- Aby udělení mezinárodní ochrany dětskému rodinnému příslušníkovi osoby, která má postavení uprchlíka nebo je osobou požívající statusu doplňkové ochrany, spadalo do oblasti působnosti článku 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, musí být splněny dvě podmínky. Za prvé, že se „na toto dítě [nesmí vztahovat] jeden z důvodů pro

([91]) Tamtéž, body 39, 45–48, 52. Čl. 23 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice zní: „Členské státy zajistí, aby rodinní příslušníci osoby požívající mezinárodní ochrany, kteří sami nesplňují podmínky pro získání takové ochrany, měli nárok na výhody uvedené v článcích 24 až 35, podle vnitrostátních postupů, a pokud je to slučitelné s osobním právním postavením rodinného příslušníka.“

([92]) SDEU (velký senát), 2021, *LW*, op. cit., pozn. pod čarou 89, bod 62.

([93]) O těchto otázkách se dále pojednává níže v oddíle 3.4.

> vyloučení uvedených v čl. 12 odst. 2 uvedené směrnice.“ Za druhé, že „toto dítě [nesmí mít] na základě své státní příslušnosti nebo jiného prvku charakterizujícího jeho osobní právní postavení právo na příznivější zacházení v uvedeném členském státě, než je zacházení vyplývající z přiznání postavení uprchlíka. V tomto ohledu není relevantní, zda je po dítěti a jeho rodičích možné a přiměřené požadovat, aby se usadili v této jiné třetí zemi“ ([94]).

SDEU dosud s konečnou platností nerozhodl, kdy příznivější normy spadají do oblasti působnosti přepracovaného znění kvalifikační směrnice, zejména pokud se jedná o příznivější pravidla, která upravují požadavky na získání nároku na ochranu uprchlíků nebo doplňkovou ochranu. Na jedné straně je účelem přepracovaného znění kvalifikační směrnice zavést společná kritéria (viz 24. a 34. bod odůvodnění) a vyšší úroveň sbližování právních předpisů o uznávání a obsahu mezinárodní ochrany (viz 10. bod odůvodnění). Na druhou stranu je řada ustanovení přepracovaného znění kvalifikační směrnice, která upravují podmínky pro získání nároku na mezinárodní ochranu, závazná. V tomto ohledu generální advokát de la Tour zdůraznil, že členský stát nesmí

> využít svého rozhodovacího prostoru k tomu, aby […] společné pojmy a kritéria definoval jiným způsobem a aby přijal právní úpravu, na základě níž by postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany mohly být uděleny z jiných důvodů, než jsou ty, které [přepracované znění kvalifikační směrnice] výslovně stanoví, a na základě posouzení žádosti, které by nebylo individuální ([95]).

Slovinský správní soud rozhodl, že nemůže zavést vyšší normy ochrany než ty, které jsou definovány v článku 9 přepracovaného znění kvalifikační směrnice o pronásledování, protože v čl. 9 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice se používá spojení „musí být“. Dále uvedl, že přepracované znění kvalifikační směrnice již není založeno na minimálních normách, ale na společných normách ([96]).

([94]) SDEU (velký senát), 2021, *LW*, op. cit., pozn. pod čarou 89, bod 62.

([95]) SDEU, Stanovisko generálního advokáta de la Tour ze dne 12. května 2021, *LW* v. *Bundesrepublik Deutschland*, C-91/20, EU:C:2021:384, bod 104.

([96]) Správní soud (Upravno Sodišče, Slovinsko), rozsudek ze dne 8. ledna 2014, *Berisha a Pireva*, I U 766/2013, SI:UPRS:2014:I.U.766.2013, bod 42. Tento rozsudek potvrdil Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 6. března 2014, I Up 79/2014.

Část 1. Splnění podmínek pro získání nároku na ochranu uprchlíků

Tato část má 10 oddílů, jak je uvedeno v tabulce 5 níže. Zabývají se různými požadavky pro získání nároku na ochranu uprchlíků. Články 5, 6, 7 a 8 přepracovaného znění kvalifikační směrnice stanoví společná kritéria jak pro ochranu uprchlíků, tak pro doplňkovou ochranu, nicméně tato část se zaměřuje na ochranu uprchlíků.

Tabulka 5: Struktura části 1

Oddíl	Název	Strana
1.1.	Úvod	34
1.2.	Kdo je to uprchlík?	35
1.3.	Osobní a územní působnost	37
1.4.	Pronásledování (čl. 9 odst. 1 a 2)	48
1.5.	Oprávněné obavy	82
1.6.	Důvody pronásledování (čl. 9 odst. 3 a článek 10)	92
1.7.	Původci pronásledování nebo vážné újmy (článek 6)	119
1.8.	Poskytovatelé ochrany před pronásledováním nebo vážnou újmou (článek 7)	128
1.9.	Vnitrostátní ochrana před pronásledováním nebo vážnou újmou (článek 8)	147
1.10.	Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě(článek 5)	163

Příloha A obsahuje schémata rozhodovacích postupů a seznam požadavků, jejichž cílem je mimo jiné souhrnně pokrýt problematiku, o níž se pojednává v části 1.

1.1. Úvod

Ustanovení přepracovaného znění kvalifikační směrnice týkající se kritérií pro získání nároku na postavení uprchlíka a přiznání postavení uprchlíka do značné míry odrážejí ustanovení Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Ve 4. bodě odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice se Úmluva o právním postavení uprchlíků označuje za „[základ] mezinárodního právního režimu na ochranu uprchlíků“. Ve 24. bodě odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice se uvádí, že „[j]e nezbytné zavést společná kritéria uznávání žadatelů o azyl jako uprchlíků ve smyslu článku 1 [Úmluvy o právním postavení uprchlíků]“. Ve 25. bodě odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice se uvádí, že „[z]ejména je nezbytné zavést společnou definici těchto pojmů: potřeba ochrany vznikající na místě; příčiny újmy a ochrany; vnitrostátní ochrana a pronásledování, včetně důvodů pronásledování“.

V judikatuře SDEU se opakovaně zdůrazňuje význam těchto bodů odůvodnění ([97]). Často se uvádí, že Úmluva o právním postavení uprchlíků „je základem mezinárodního právního režimu na ochranu uprchlíků“ a že kvalifikační směrnice v původním i v přepracovaném znění má

([97]) Viz například SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 39; a SDEU (velký senát), 2016, *Alo a Osso*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 28.

sloužit jako vodítko pro příslušné orgány členských států při uplatňování Úmluvy o právním postavení uprchlíků „založeném na společných pojmech a kritériích“ ([98]).

Ve 22. bodě odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice se uvádí, že „[p]ři určování postavení uprchlíka v souladu s článkem 1 [Úmluvy o právním postavení uprchlíků] mohou členským státům poskytnout cennou pomoc konzultace s vysokým komisařem OSN pro uprchlíky“ (UNHCR) ([99]). Úloha UNHCR je blíže vysvětlena v příručce *An Introduction to the CEAS for Courts and Tribunals – Judicial analysis* (Úvod k SEAS pro soudy a tribunály – právní analýza) ([100]).

1.2. Kdo je to uprchlík?

V čl. 2 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice se uprchlík definuje takto:

Čl. 2 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice

[…] státní příslušník třetí země, který se v důsledku oprávněných obav před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů nachází mimo zemi své státní příslušnosti a je neschopen přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu dotyčné země, nebo osoba bez státní příslušnosti, která se ze stejných shora uvedených důvodů nachází mimo zemi svého dosavadního pobytu, která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit a na kterou se nevztahuje článek 12.

Definice uvedená v čl. 2 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice do značné míry odpovídá definici pojmu „uprchlík“ v čl. 1 odst. A bodě 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků ([101]), ovšem se dvěma významnými rozdíly. Jeden se týká osobní působnosti: na rozdíl od Úmluvy o právním postavení uprchlíků, která se vztahuje na „kteroukoliv osobu“, je

([98]) Viz např. SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla,* op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 52; SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 17. června 2010, *Nawras Bolbol v. Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal*, C-31/09, EU:C:2010:351, bod 37; SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 47; SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 39; a SDEU (velký senát), 2016, *Alo a Osso*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 28.Tento poslední rozsudek obsahuje stejné tvrzení jako přepracované znění kvalifikační směrnice. Viz též 23. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

([99]) Viz také SDEU, rozsudek ze dne 30. května 2013, *Zuheyr Freyeh Halaf v. Darzhavna agentsia za bezhantsite pri Ministerski savet*, C-528/11, EU:C:2013:342, bod 44, kde soud v souvislosti s publikacemi UNHCR konstatoval, že „je třeba připomenout, že dokumenty [UNHCR] jsou součástí právních nástrojů, které členským státům umožňují posoudit fungování azylového systému v členském státě, který je příslušný na základě [nařízení Dublin II]“, a že tyto dokumenty jsou „zvláště relevantní ve vztahu k roli svěřené [úřadu UNHCR] [Úmluvou o právním postavení uprchlíků]“.

([100]) EASO, *Introduction to the CEAS – A judicial analysis*, op. cit., pozn. pod čarou 8, oddíl 3.1, s. 62 a 63.

([101]) Podle čl. 1 odst. A bodu 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků a jejího protokolu z roku 1967 se „pojem ‚uprchlík‘ vztahuje na jakoukoli osobu: jež […] má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti; totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti nacházející se mimo zemi svého dosavadního pobytu následkem shora zmíněných událostí, a která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit. V případě osoby mající několik státních občanství, pojem ‚země jeho státního občanství‘ se týká všech zemí, jejichž je státním občanem; žádná osoba však nebude považována za zbavenou ochrany země své příslušnosti, pokud se bez závažného důvodu založeného na oprávněných obavách vzdala ochrany jedné ze zemí svého státního občanství.“

čl. 2 písm. d) **omezen na státní příslušníky třetích zemí** a osoby bez státní příslušnosti (viz oddíly 1.3 a 1.3.1). Další významný rozdíl se týká osob s více než jednou státní příslušností (viz oddíl 1.3.2.7) ([102]).

V souladu s Příručkou UNHCR ([103]) se v přepracovaném znění kvalifikační směrnice rozlišuje mezi „being a refugee“ (být uprchlíkem) a „refugee status“ ([104]) ((postavení uprchlíka); v českém překladu se mezi těmito formulacemi nerozlišuje, pozn. překl.). 21. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice zní: „Přiznání postavení uprchlíka je deklaratorním aktem.“ Ve věci *M, X a X* SDEU poznamenal, že „[t]oto uznání má, jak vyplývá z bodu 21 odůvodnění této směrnice, deklaratorní, a nikoli konstitutivní povahu“. ([105]) V článku 2 se rozlišuje mezi pojmy „uprchlík“, který je definován v čl. 2 písm. d), a „postavení uprchlíka“, které je definováno v čl. 2 písm. e). Ustanovení čl. 2 písm. d) se týká podmínek pro získání nároku na postavení uprchlíka. Jak uvedl SDEU ve věci *M, X a X*, „[v] systému zavedeném [přepracovaným zněním kvalifikační směrnice] je tedy státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti splňující hmotněprávní podmínky uvedené v kapitole III této směrnice již z tohoto pouhého důvodu uprchlíkem ve smyslu čl. 2 písm. d) uvedené směrnice a článku 1 části A [Úmluvy o právním postavení uprchlíků]“ ([106]).

Naproti tomu čl. 2 písm. e) se nezabývá tím, co znamená být uprchlíkem, ale uznáním za uprchlíka ([107]). Stanoví, že „‚postavením uprchlíka‘ [se rozumí] uznání státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti členským státem za uprchlíka“. Tento pojem se tedy vztahuje na status udělený formálním uznáním členským státem s ohledem na kritéria stanovená v přepracovaném znění kvalifikační směrnice, v jehož důsledku dotyčné osobě „svědčí […] všechna práva a výhody upravené v kapitole VII uvedené směrnice“ ([108]). Jak uvedl SDEU ve věci *M, X a X*:

> [S]kutečnost, že určitá osoba je „uprchlíkem“ ve smyslu čl. 2 písm. d) [přepracovaného znění kvalifikační směrnice] a článku 1 části A [Úmluvy o právním postavení uprchlíků], není závislá na formálním uznání této skutečnosti přiznáním „postavení uprchlíka“ ve smyslu čl. 2 písm. e) této směrnice ve spojení s článkem 13 této směrnice ([109]).

Tato problematika je dále pojednána v části 4.

([102]) Existují i další drobné rozdíly: např. zařazení odkazu na důvody vyloučení v článku 12, nahrazení pojmu „not having a nationality“ pojmem „stateless person“ (osoba bez státní příslušnosti – netýká se českého znění, pozn. překl.) a nahrazení středníku před slovy „totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti“ čárkou.

([103]) UNHCR, *Handbook on procedures and criteria for determining refugee status and guidelines on international protection under the 1951 Convention and the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees* (Příručka k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků a doporučení v oblasti mezinárodní ochrany v souladu s Úmluvou z roku 1951 a s Protokolem z r. 1967 týkajícím se právního postavení uprchlíků), 1979, znovu vydáno v únoru 2019, HCR/1P/4/ENG/REV. 4 (dále jen UNHCR, *Příručka*), bod 28: „Osoba je uprchlíkem ve smyslu Úmluvy z r. 1951, jakmile naplní kritéria obsažená v definici v ní obsažené. To musí nezbytně nastat před tím, než je formálně rozhodnuto o jejím právním postavení uprchlíka. Proto uznání jejího právního postavení jako uprchlíka z ní uprchlíka nečiní, ale prohlašuje ji za něho. Uprchlík se nestává uprchlíkem na základě uznání, ale je uznán, protože je uprchlíkem.“

([104]) Viz také oddíl 4.1.1.1 níže.

([105]) SDEU (velký senát), 2019, *M, X a X*, op. cit., pozn. pod čarou 33, bod 85.

([106]) Tamtéž, bod 86; viz také body 76, 87, 90, 92, 97, 99, 106, 109–110.

([107]) Tamtéž, bod 85.

([108]) Tamtéž, body 79–92, zejména bod 91.

([109]) SDEU (velký senát), 2019, *M, X a X*, op. cit., pozn. pod čarou 33, bod 92.

Následné články přepracovaného znění kvalifikační směrnice obsahují podrobnější požadavky týkající se několika prvků definice uvedené v čl. 2 písm. d). Jedná se především o články 9 (Pronásledování), 6 (Původci pronásledování), 7 (Poskytovatelé ochrany), 10 (Důvody pronásledování) a 5 (Činnosti na místě). Některá související ustanovení obsahuje také článek 4. Neexistuje však žádný článek, který by obsahoval podrobnější požadavky týkající se odůvodněné obavy. Další ustanovení, které má v této souvislosti význam, je článek 8, který, ačkoli není pro členské státy závazný, obsahuje podrobné požadavky na to, kdy by měla být vnitrostátní ochrana považována za dostupnou.

1.3. Osobní a územní působnost

Definice pojmu „uprchlík“ v čl. 2 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice objasňuje, že osobní působnost směrnice je **omezena na státní příslušníky třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti**. O těchto omezeních se pojednává v oddílech 1.3.1 a 1.3.2 ve vztahu ke státním příslušníkům a státní příslušnosti a v oddílech 1.3.3 a 1.3.4 ve vztahu k osobám bez státní příslušnosti.

Pokud jde o územní působnost, přepracované znění kvalifikační směrnice se vztahuje na žadatele, kteří se nacházejí **mimo zemi své státní příslušnosti** v případě státních příslušníků třetích zemí **nebo mimo zemi svého dosavadního pobytu** v případě osob bez státní příslušnosti. To je druhá podmínka pro to, být uznán uprchlíkem. Pojednáváme o ní v oddíle 1.3.5.

Oddíl 1.3 má pět pododdílů, jak je uvedeno v tabulce 6 níže.

Tabulka 6: Struktura oddílu 1.3

Oddíl	Název	Strana
1.3.1.	Státní příslušník třetí země	37
1.3.2.	Státní příslušnost	38
1.3.3.	Osoba bez státní příslušnosti	44
1.3.4.	Země dosavadního pobytu	45
1.3.5.	Mimo zemi své státní příslušnosti nebo dosavadního pobytu	47

1.3.1. Státní příslušník třetí země

Definice uprchlíka jako státního příslušníka třetí země znamená, že státní příslušníci členských států EU, tj. občané EU, jsou z definice uprchlíka podle přepracovaného znění kvalifikační směrnice vyloučeni. Státní příslušníci členských států EU mohou i nadále žádat o přiznání postavení uprchlíka v jiném členském státě podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků.

Jejich žádosti se řídí Protokolem č. 24 o poskytování azylu státním příslušníkům členských států Evropské unie (známým také jako Aznarův protokol) ([110]), jak je uvedeno ve 20. bodě odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([111]). Jediný článek tohoto protokolu

([110]) Protokol č. 24 o poskytování azylu státním příslušníkům členských států Evropské unie, op. cit., pozn. pod čarou 67.

([111]) 20. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice zní: „Touto směrnicí není dotčen Protokol o azylu pro státní příslušníky členských států Evropské unie, připojený ke Smlouvě o Evropské unii (dále jen ‚Smlouva o EU‘) a Smlouvě o fungování EU.“

stanoví, že „členské státy [se] navzájem považují pro veškeré právní a praktické účely spojené se záležitostmi azylu za bezpečnou zemi původu“. Ačkoli to v takových případech velmi zřídka vyvstává jako relevantní otázka, protokol stanoví, že „[ž]ádost příslušníka členského státu o azyl může proto jiný členský stát zvažovat nebo přijmout k dalšímu zpracování pouze v následujících případech“ ([112]):

- jestliže se členský stát, jehož příslušníkem je žadatel, rozhodne přijmout opatření, která se na jeho území odchylují od povinností vyplývajících z EÚLP,
- jestliže Rada zahájila řízení podle čl. 7 odst. 1 Smlouvy o Evropské unii (SEU) ([113]),
- jestliže Rada přijala rozhodnutí podle čl. 7 odst. 1 a 2 (závažné a trvající porušení hodnot uvedených v článku 2 SEU ze strany členského státu),
- jestliže členský stát, jemuž je žádost předložena, rozhodl jednostranně, že přijme žádost ke zpracování; v takovém případě musí být neprodleně informována Rada a při zkoumání žádosti se musí vycházet z domněnky, že žádost je zjevně neodůvodněná ([114]).

1.3.2. Státní příslušnost

Pojem „státní příslušnost“ označuje právní vazbu mezi jednotlivcem a státem. Je důležité nezaměňovat tento význam s širším významem, který je v definici uprchlíka propůjčen pojmu „státní příslušnost“ jako jednomu z pěti důvodů pronásledování ([115]).

Jak bylo uvedeno výše, podmínkou pro to, aby žadatel splňoval podmínky pro získání nároku na mezinárodní ochranu podle práva EU, je, aby byl buď státním příslušníkem třetí země, nebo osobou bez státní příslušnosti ([116]). Rozhodující orgán proto musí určit státní příslušnost žadatele nebo její neexistenci. Ačkoli tedy soudy, které se zabývají žádostmi o mezinárodní ochranu, nemusí mít zvláštní pravomoc rozhodovat o státní příslušnosti žadatele, jsou pro posouzení žádosti povinny posoudit zemi (země), jejímž (jejichž) je žadatel státním příslušníkem.

V mnoha žádostech o mezinárodní ochranu podaných státními příslušníky třetích zemí není státní příslušnost žadatele sporná, ale existují případy, kdy je tato otázka velmi aktuální. SDEU dosud nebyl v rámci společného evropského azylového systému požádán o odpověď na otázku, jak rozhodnout v případě, kdy je státní příslušnost žadatele sporná, neurčitá nebo kdy

([112]) Viz např. Státní rada (Conseil d’État, Francie), rozsudek ze dne 30. prosince 2009, *OFPRA v. M. C.*, č. 305226, FR:CESSR:2009:305226.20091230; Vnitrostátní soud pro azylové právo (Cour nationale du droit d’asile (CNDA), Francie), rozsudek ze dne 30. března 2011, *M. L.*, č. 10013804, in: CNDA (Francie), *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d‘Etat et de la Cour nationale du droit d‘asile, Année 2011*, 2012, s. 17 a 18. Viz také Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 30. července 2021, *ZV (Litva) v Secretary of State for the Home Department*, [2021] Court of Appeal of England and Wales (EWCA) Civ 1196.

([113]) Smlouva o Evropské unii (konsolidované znění ve znění Lisabonské smlouvy (vstup v platnost: 1. prosince 2009)), Úř. věst. C 326/13. Jedná se o složitý a mimořádný proces, který vyžaduje odůvodněný návrh podpořený jednou třetinou členských států a čtyřpětinovou většinou členů Rady se souhlasem Evropského parlamentu, v případě, že existuje zřejmé nebezpečí, že dojde k závažnému porušení prostoru svobody, bezpečnosti a práva podle článku 2 Smlouvy o EU. V praxi se nikdy neuplatnil.

([114]) Jediný článek protokolu č. 24, op. cit., pozn. pod čarou 67. Další pojednání o protokolu viz EASO, *Introduction to the CEAS – A Judicial Analysis*, op. cit., pozn. pod čarou 8, oddíl 2.1.4, s. 33.

([115]) Viz čl. 2 písm. d) a čl. 10 odst. 1 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice a oddíl 1.6.2.3 níže, kde se hovoří o státní příslušnosti / národnosti jako o jednom z pěti důvodů pronásledování.

([116]) Protokol č. 24 o poskytování azylu státním příslušníkům členských států Evropské unie, op. cit., pozn. pod čarou 67. Viz také EASO, *Judicial analysis – Evidence and Credibility Assessment*, op. cit., pozn. pod čarou 23, část 5.1.

žadatel svou státní příslušnost změnil ([117]). Vnitrostátní judikatury k těmto otázkám je málo. Člen vnitrostátního soudu musí rozhodnout, zda lze uvedenou státní příslušnost osoby akceptovat pro účely posouzení způsobilosti pro udělení mezinárodní ochrany v souladu s článkem 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice o posuzování skutečností a okolností ([118]).

V tomto ohledu mohou členové soudů vzít v úvahu následující skutečnosti.

1.3.2.1. Vnitrostátní právní předpisy států týkající se formálního udělování státní příslušnosti

Je zavedenou zásadou mezinárodního práva, že každý stát určuje, kdo jsou jeho státní příslušníci, podle svého vlastního práva ([119]). To musí být uznáno ostatními státy, pokud je to v souladu s platnými mezinárodními úmluvami, mezinárodním obyčejovým právem a dalšími obecně uznávanými právními zásadami týkajícími se státní příslušnosti ([120]).

Převažující způsoby nabytí státní příslušnosti jsou: být potomkem státního příslušníka a/nebo narozením na území určitého státu, dále naturalizace, která je obvykle založena na obvyklém pobytu a splnění integračních požadavků nebo jiných skutečných vazbách ke státu ([121]).

1.3.2.2. Státní příslušnost *ex lege*

Být státním příslušníkem *ex lege* znamená, že dotyčná osoba je ze zákona nebo **automaticky** považována za státního příslušníka. Při posuzování, zda došlo k automatickému nabytí

([117]) V rozsudku SDEU ze dne 23. května 2019, *Mohammed Bilali v. Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl*, C-720/17, EU:C:2019:448 (dále jen SDEU, 2019, *Bilali*), se soud zabýval rozhodnutím o odnětí statusu doplňkové ochrany podle článku 16 a čl. 19 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, který byl přiznán žadateli, u něhož bylo později rozhodujícím orgánem zjištěno, že uvedl smyšlené státní občanství, ale nebyla zde zohledněna pravidla upravující nabytí nebo ztrátu státního občanství.

([118]) Další podrobnosti viz EASO, *Judicial analysis – Evidence and Credibility Assessment*, op. cit., pozn. pod čarou 23, část 5.1.

([119]) Stálý dvůr mezinárodní spravedlnosti, poradní stanovisko č. 4 ze dne 7. února 1923, *Nationality Decrees Issued in Tunis and Morocco* (Dekrety o státní příslušnosti vydané v Tunisku a Maroku). Viz také SDEU, rozsudek ze dne 2. března 2010, *Janko Rottmann v. Freistaat Bayern*, C-135/08, EU:C:2010:104 (dále jen SDEU, 2010, *Rottmann*), bod 39; SDEU, stanovisko generálního advokáta Madura ze dne 30. září 2009, *Janko Rottmann v. Freistaat Bayern*, C-135/08, EU:C:2009:588, bod 17.

([120]) Mezinárodní soudní dvůr (ICJ), rozsudek ze dne 6. dubna 1955, *Nottebohm (Lichtenštejnsko v. Guatemale)*, s. 4 a 20. Viz například Weis, P., *Nationality and Statelessness in International Law* (Státní příslušnost a osoby bez státní příslušnosti v mezinárodním právu), 2. vydání, Brill, Leiden, 1979; Hailbronner, K., „Nationality in Public International Law and European law“ (Státní příslušnost ve veřejném mezinárodním právu a evropském právu) in: Baubock, R., Ersbøll, E., Groenendijk, K. a Waldrauch, H. (ed.), *Acquisition and loss of nationality policies and trends in 15 European states, Vol. 1: Comparative Analyses*, Amsterdam University Press, Amsterdam, 2006, s. 52 (1.2) (dále jen Hailbronner, „Nationality in Public International Law and European law“). Přístup SDEU v několika věcech netýkajících se azylu spočívá v použití obecných zásad mezinárodního práva s výjimkou případů, kdy existuje souvislost s právem EU prostřednictvím dopadu na občanství Unie. Viz SDEU, stanovisko generálního advokáta Madura, 2009, *Rottmann*, op. cit., pozn. pod čarou 119, body 23 a 29–34; SDEU, 2010, *Rottmann*, body 14–21 a 48–58, zejména body 48, 53 a 50–54; SDEU, stanovisko generálního advokáta Mengozziho ze dne 12. července 2018, *MG Tjebbes a další v. Minister van Buitenlandse Zaken*, C-221/17, EU:C:2018:572, body 55 a 122; SDEU, rozsudek ze dne 12. března 2019, *M.G. Tjebbes a další v. Minister van Buitenlandse Zaken*, C-221/17, EU:C:2019:189, body 2–6 a 30–31.

([121]) Hailbronner, „Nationality in Public International Law and European law“, op. cit., pozn. pod čarou 120.

státní příslušnosti, se klade důraz na vnitrostátní právní předpisy a praxi země původu ([122]). Skutečnost, že by osoba mohla mít případný nárok na státní občanství s ohledem na požadavky týkající se způsobilosti pro naturalizaci na základě diskrečních kritérií, se obvykle považuje za irelevantní, protože se nejedná o současnou nebo skutečnou státní příslušnost ([123]), jak je pojednáno v následujícím oddíle.

1.3.2.3. Současná nebo skutečná státní příslušnost

SDEU se dosud nezabýval otázkou časové působnosti státní příslušnosti v kontextu čl. 2 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Z doslovného i teleologického výkladu se však zdá, že státní příslušnost v tomto kontextu znamená současnou nebo skutečnou státní příslušnost. V definici uprchlíka v čl. 2 písm. d) (stejně jako v definici v čl. 1 odst. A bodě 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků) se používá přítomný čas („nachází mimo […]“ atd.). Zdá se, že kladení důrazu na to, zda má žadatel v současné době státní příslušnost, rovněž slouží zásadě právní jistoty, protože alternativa by vyžadovala prediktivní posouzení „možné“ státní příslušnosti bez jasných parametrů. Zdá se tedy, že státní příslušnost jednotlivce se posuzuje k okamžiku rozhodnutí o jeho žádosti o mezinárodní ochranu. To patrně znamená, že pokud osoba prochází procesem nabývání státní příslušnosti, ale tento proces ještě nebyl ukončen, nemůže být považována za státního příslušníka ([124]).

1.3.2.4. Státní příslušnost v právu a praxi

Určení státní příslušnosti však neznamená pouhé nahlédnutí do právních předpisů týkajících se státní příslušnosti příslušného státu. Při zjišťování, zda je či není určitá osoba považována za státního příslušníka podle práva daného státu, musí výklad příslušného vnitrostátního práva zahrnovat také ministerské vyhlášky a „zvyklosti“ ([125]). V tomto smyslu Vrchní správní soud Severního Porýní-Vestfálska (Německo) rozhodl, že osoba, která podle státní praxe etiopských orgánů (která vychází z nesprávného uplatňování práva) de facto ztratila etiopskou státní příslušnost, nemůže být per se považována za etiopského státního příslušníka, pokud není prokázáno, že může státní příslušnost automaticky získat zpět ([126]). Současně Odvolací soud

([122]) Viz např. Liga národů, Protocol relating to *a* Certain Case of Statelessness (Protokol týkající se určitého případu bezdomovectví), 12. dubna 1930, článek 1; Valné shromáždění OSN, Convention on the Reduction of Statelessness (Úmluva o omezení případů bezdomovectví), 30. srpna 1967, čl. 1 písm. a), čl. 4 písm. a); Rada Evropy, Convention on the Reduction of Cases of Multiple Nationality and on Military Obligations in Cases of Multiple Nationality (Úmluva o snižování případů vícenásobné státní příslušnosti a o vojenské povinnosti v případech vícenásobné státní příslušnosti), 6. května 1963, čl. 2 odst. 2; a Rada Evropy, European Convention on Nationality (Evropská úmluva o státním občanství), 6. listopadu 1997, čl. 6 odst. 1, čl. 6 odst. 2 písm. a) a článek 14. Viz dále, Batchelor, C. A., „Statelessness and the Problem of Resolving Nationality Status“ (Absence státní příslušnosti a problém řešení statusu státní příslušnosti), *International Journal of Refugee Law (IJRL)*, roč. 10, č. 1-2, 1998, s. 156 a 171.

([123]) UNHCR, *Handbook on Protection of Stateless Persons* (Příručka o ochraně osob bez státní příslušnosti), 30. června 2014 (dále jen UNHCR, *Stateless Persons Handbook*), bod 50.

([124]) Nejvyšší soud (Spojené království), rozsudek ze dne 3. října 2013, *Secretary of State for the Home Department v. Al-Jedda*, [2013] UKSC 62, bod 34; UNHCR, *Stateless Persons Handbook*, op. cit., pozn. pod čarou 123; Fripp, E., *Nationality and sStatelessness in the International Law of Refugee Status* (Státní příslušnost a absence státní příslušnosti v mezinárodním právu týkajícím se postavení uprchlíka), Hart Publishing, Londýn, 2016, s. 200 (oddíl 5.7.4) (dále jen Fripp, *Nationality and Statelessness in the International Law of Refugee Status*); Foster, M. a Lambert, H., *International Refugee Law and the Protection of Stateless Persons* (Mezinárodní uprchlické právo a ochrana osob bez státní příslušnosti), Oxford University Press, Oxford, 2019 (dále jen Foster a Lambert, *International Refugee Law and the Protection of Stateless Persons*), s. 127–131.

([125]) Nejvyšší soud (Spojené království), rozsudek ze dne 25. března 2015, *Pham v. Secretary of State for the Home Department*, [2015] UKSC 19 (dále jen Nejvyšší soud (Spojené království), 2015, *Pham*), body 24, 25 a 65.

([126]) Vrchní správní soud Severního Porýní-Vestfálska (Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen, Německo), rozsudek ze dne 23. dubna 2021, 19 A 4214/18.A, bod 23 (neoficiální překlad).

(Anglie a Wales, Spojené království) rozhodl, že žadatel, který má zjevný automatický nárok na státní občanství, ale odmítá je přijmout, může být vyzván, aby podnikl přiměřené kroky k získání uznání své státní příslušnosti a důkazů o ní ([127]).

1.3.2.5. Nemožnost určit státní příslušnost

Mohou nastat případy, kdy státní příslušnost žadatele nelze zjistit. Takové případy mohou nastat například z důvodu nedostatku důkazů nebo příliš velké míry pochybností nebo v případě, že se jedná o tvrzení, že se žadatel narodil v průběhu tranzitu nebo že mu jeho zesnulí rodiče nikdy nesdělili jeho státní příslušnost. Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (Raad voor Vreemdelingenbetwistingen / Conseil du contentieux des étrangers (RVV/CCE), Belgie) rozhodla ve věci týkající se žadatele, který tvrdil, že je somálské národnosti, ale narodil se a žil v Džibuti, že pokud nelze určit státní příslušnost žadatele, měla být zohledněna země dosavadního pobytu. Podle RVV/CCE rozhodující orgán opomněl přezkoumat, zda měl žadatel přístup k ochraně ze strany džibutských orgánů ([128]). Takový přístup by však nebyl užitečný v případě, kdy by nebylo nic známo ani o zemi dosavadního pobytu.

1.3.2.6. Zneužití státní příslušnosti

SDEU se dosud přímo nevyjádřil k otázkám zneužití státní příslušnosti.

Je důležité rozlišovat dva různé druhy možného zneužití. Jde o získání (nebo pozbytí) státního občanství podvodem nebo uvedením v omyl. To není předmětem tohoto rozboru, ale za určitých okolností může podvod nebo uvedení v omyl vést k prohlášení státní příslušnosti za

([127]) Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 2. dubna 2009, *MA (Etiopie)*proti *Secretary of State for the Home Department*, [2009] EWCA Civ 289 (dále jen EWCA (Spojené království), 2009, *MA (Etiopie)*). Viz také Vrchní soud (Upper Tribunal) (senát pro imigrační a azylové otázky (Immigration and Asylum Chamber (IAC)), Spojené království), rozsudek ze dne 30. června 2011, *ST (etnický Eritrejec – státní příslušnost – navracení) Etiopie CG*, [2011] UKUT 252 (dále jen Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2011, *ST (etnický Eritrejec – státní příslušnost – navracení) Etiopie CG*).

([128]) Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (Raad voor Vreemdelingenbetwistingen / Conseil du contentieux des étrangers (RVV/CCE), Belgie), rozsudek ze dne 19. května 2011, č. 61.832 (shrnutí v angličtině). UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 89, zní: „Pokud nelze jednoznačně určit státní příslušnost [osoby], mělo by být její postavení uprchlíka určeno podobně jako u osoby bez státní příslušnosti, tj. namísto země její státní příslušnosti by měla být zohledněna země jejího dosavadního pobytu.“ V rozsudku Nejvyššího správního soudu (Verwaltungsgerichtshof (VwGH), Rakousko) ze dne 30. září 2004, 2001/20/0410, AT:VWGH:2004:2001200410.X00, se věc týkala arménské občanky, která žila v Ázerbájdžánu se svými rodiči, kteří měli ázerbájdžánské pasy, a která tvrdila, že je v Ázerbájdžánu pronásledována jako příslušnice arménské menšiny. Soud konstatoval, že vzhledem k rozpadu Sovětského svazu není jasné, zda má arménské, nebo ázerbájdžánské občanství. Vzhledem k tomu, že její země původu byla jednou ze dvou možných zemí, soud rozhodl, že příslušnou zemi určí a zjistí azylové orgány. Pokud by se, jako v případě belgické RVV/CCE, měla relevantní žádost posuzovat s ohledem na dvě možné země původu (z nichž jednu lze považovat i za zemi dosavadního pobytu), soud konstatoval, že je nutné učinit odůvodněný závěr o požadavcích [§ 1 odst. 4 zákona o azylu]. Viz také Hathaway, J. C. a Foster, M., *The Law of Refugee Status* (Právo týkající se postavení uprchlíka), 2. vydání, CUP, Cambridge, 2014 (dále jen Hathaway a Foster, *The Law of Refugee Status*), s. 55.

neplatnou *ab initio* ([129]). K získání nebo pozbytí státní příslušnosti může dojít také bez podvodu nebo uvedení v omyl, ale z načasování by se mohlo zdát, že jeho účelem je získat výhodu pro účely žádosti o mezinárodní ochranu.

V souvislosti s posledně jmenovaným existují dva možné přístupy ze strany soudů. Jedním z nich, který je obdobou přístupu některých vnitrostátních soudů odmítajících doktrínu zlé víry v souvislosti s nároky *sur place*, je názor, že zneužití nevyvrací závěr o státní příslušnosti. Podle druhého přístupu by se k takovému zneužití mělo přihlížet při určování státní příslušnosti. Takový je přístup norského Nejvyššího soudu v rozsudku z roku 2020, který se týkal žadatelky, jež se odvolala proti zamítnutí své žádosti o azyl poté, co jí bylo uděleno eritrejské státní občanství ([130]). V tomto případě většina soudců dospěla k závěru, že došlo ke zneužití a že se tedy žadatelka nemůže dovolávat své eritrejské státní příslušnosti.

V závislosti na tom, zda je nabytí státního občanství *ex lege* (automatické) nebo prostřednictvím neautomatického mechanismu ([131]), může být nutné zvolit odlišný přístup.

1.3.2.7. Dvojí nebo vícenásobná státní příslušnost

Definice uprchlíka v čl. 2 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice se liší od definice v čl. 1 odst. A bodu 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíkůvynecháním druhého odstavce úmluvy, který se zabývá osobami s vícenásobnou státní příslušností ([132]). Směrnice však na jiných místech odkazuje na čl. 1 odst. A bod 2 a SDEU stanovil, že přepracované znění kvalifikační směrnice musí být v souladu s pravidly Úmluvy o právním postavení uprchlíků ([133]).

SDEU objasnil správný postoj ve věci *LW*. Ta se týkala dítěte tuniské matky a syrského otce. Otec měl v Německu postavení uprchlíka a u matky, jejíž žádost o mezinárodní ochranu v Německu byla zamítnuta, bylo zjištěno, že jí v Tunisku nehrozí pronásledování ani vážná újma. SDEU rozhodl, že ačkoli čl. 2 písm. d) výslovně neobsahuje ustanovení definice v čl. 1 odst. A bodu 2, které se týká osob s vícenásobnou státní příslušností, „z [...] čl. 2 písm. n) [směrnice] nicméně vyplývá, že každá ze zemí, jejichž státní příslušnost má případně žadatel, musí být pro účely této směrnice považována za ‚zemi původu'." ([134]). V čl. 2 písm. n) se uvádí, že „‚zemí původu' [se rozumí] jedna nebo více zemí, jejichž státní příslušnost žadatel má, nebo

([129]) Viz Nejvyšší soud (Spojené království), rozsudek ze dne 21. prosince 2017, *R (Hysaj a další)* v. *Secretary of State for the Home Department; Bakijasi* v. *Secretary of State for the Home Department*, [2017] UKSC 82. Viz také European Convention on Nationality (Evropská úmluva o státním občanství), 6. listopadu 1997, čl. 7 odst. 1 písm. b), který stanoví, že jednou ze situací, kdy může smluvní stát ve svém vnitrostátním právu stanovit pozbytí státního občanství ze zákona, je: „nabytí státního občanství podvodem, nebo na základě poskytnutí nepravdivých informací nebo zatajení jakýchkoli významných skutečností žadatelem". UNHCR, Stateless Persons Handbook, op. cit., pozn. pod čarou 123, bod 46, zní: „Dopad podvodu nebo omylu při nabývání státního občanství je třeba odlišit od podvodného nabytí dokladů, které mohou být předloženy jako důkaz o státním občanství. Tyto dokumenty nemusí nutně podporovat závěr o státní příslušnosti, protože v mnoha případech nebudou souviset s žádným mechanismem státní příslušnosti, ať už automatickým nebo neautomatickým, který byl ve vztahu k dané osobě skutečně použit."

([130]) Nejvyšší soud (Høyesterett, Norsko), rozsudek ze dne 14. prosince 2020, HR-2020-2408-A (shrnutí v angličtině).

([131]) UNHCR, Stateless Persons Handbook, op. cit., pozn. pod čarou 123, bod 45.

([132]) Úplná citace čl. 1 odst. A bodu 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků viz pozn. pod čarou 101.

([133]) SDEU (velký senát), 2019, *M, X a X*, op. cit., pozn. pod čarou 33, bod 74: „I když [...] Unie není smluvní stranou [Úmluvy o právním postavení uprchlíků], čl. 78 odst. 1 SFEU a článek 18 Listiny jí nicméně ukládají povinnost pravidla této úmluvy dodržovat. [Přepracované znění kvalifikační směrnice] proto na základě těchto ustanovení primárního práva musí tato pravidla dodržovat [...]".

([134]) SDEU (velký senát), 2021, *LW*, op. cit., pozn. pod čarou 88, bod 32.

v případě osoby bez státní příslušnosti jedna nebo více zemí dosavadního pobytu žadatele“. SDEU dále uvedl:

> Z výkladu čl. 2 písm. d) ve spojení s čl. 2 písm. n) [přepracovaného znění kvalifikační směrnice] tak vyplývá, že žadatel, který má státní příslušnost několika třetích zemí, je považován za osobu zbavenou ochrany pouze tehdy, pokud je neschopen přijmout nebo, vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu všech těchto zemí. Tento výklad je ostatně potvrzen čl. 4 odst. 3 písm. e) této směrnice, podle něhož mezi skutečnosti, které je třeba zohlednit při individuálním posuzování žádosti o mezinárodní ochranu, patří skutečnost, že lze od žadatele rozumně očekávat, že využije ochrany jiné země, na jejíž občanství by si mohl činit nárok ([135]).

Význam definice „země původu“ v čl. 2 písm. n) spočívá v tom, že odkazuje na „jednu **nebo více zemí,** jejichž státní příslušnost žadatel má]“ (zvýraznění doplněno). Druhý pododstavec čl. 1 písm. A odst. 2 Úmluvy o uprchlících se týká osob majících několik státních občanství. V obou ustanoveních se tak jasně uvádí, že žadatel může mít **více než jednu zemi státní příslušnosti**.

Postoj, že žadatel s více státními příslušnostmi musí prokázat oprávněné obavy z pronásledování v **každé** ze zemí, jejichž je státním příslušníkem (pokud neexistují závažné důvody založené na oprávněných obavách, proč se vzdal ochrany jedné ze zemí svého státního občanství), je ve vnitrostátním právu členských států pevně zakotven ([136]). Méně ustálený je přesný rozsah výjimky stanovené v čl. 1 písm. A odst. 2 druhém pododstavci Úmluvy o právním postavení uprchlíků, který vyžaduje, aby byl prokázán „závažn[ý] důvod“ založený na oprávněných obavách, proč se žadatel „vzdal ochrany jedné ze zemí svého státního občanství“. Jeden z důvodů pro vzdání se ochrany lze odvodit ze zásady nenavracení ([137]). Bylo by zjevně v rozporu s touto zásadou, kdyby žadatel požádal o ochranu v jiné zemi, jejímž je státním příslušníkem, která by ho navrátila do země, kde je pronásledován. Další důvod lze odvodit ze zásady efektivity, a sice pokud by druhá země státní příslušnosti žadatele nepřijala. Podle mezinárodního práva má stát povinnost (znovu) přijmout své vlastní státní příslušníky ([138]).

Žadatel, který má státní příslušnost země X a navíc měl **dosavadní bydliště v jiné zemi**, nepřichází v úvahu ani jako osoba, která má více státních příslušností, ani jako osoba bez státní příslušnosti. Taková osoba je jednoduše státním příslušníkem země X. Takový přístup zaujal Nejvyšší správní soud České republiky v případě žadatele, který byl státním příslušníkem Izraele, ale jeho zemí posledního trvalého pobytu byla Jižní Afrika. Rozhodl, že otázka, zda má žadatel odůvodněnou obavu z pronásledování, by měla být zkoumána

([135]) SDEU (velký senát), 2021, *LW*, op. cit., pozn. pod čarou 88, bod 33.

([136]) Viz např. následující rozhodnutí RVV/CCE, rozsudek ze dne 26. dubna 2016, č. 166.543, bod 3.8: „Z čl. 1 odst. A bodu 2 Úmluvy o uprchlících vyplývá, že žádost o azyl musí být posouzena s ohledem na každou ze zemí, jejichž je žadatel státním příslušníkem. Pokud žadatel nemá obavy z pronásledování nebo mu v některé z těchto zemí nehrozí reálné nebezpečí vážné újmy, […] pak to postačuje k zamítnutí žádosti o azyl“ (vlastní překlad autorů); rozsudek ze dne 21. září 2010, č. 48.327, bod 4.2.

([137]) Viz 48. bod odůvodnění a článek 21 přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

([138]) SDEU, rozsudek ze dne 4. prosince 1974, *Van Duyn v. Home Office*, C-41/74, EU:C:1974:133, bod 22, kde se konstatuje, že „je zásadou mezinárodního práva […], že stát nemůže svým vlastním státním příslušníkům odepřít právo vstupu nebo pobytu“.

s ohledem na zemi státní příslušnosti ([139]). To je v souladu se zněním čl. 2 písm. d), f) a n) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, podle něhož je země dosavadního pobytu relevantní pouze jako referenční stát pro osoby bez státní příslušnosti.

1.3.3. Osoba bez státní příslušnosti

Ustanovení čl. 1 odst. A bodu 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků odkazuje na osobu „bez státní příslušnosti“ („not having a nationality“). Tím, že se v čl. 2 písm. d) výslovně odkazuje na „osobu bez státní příslušnosti“ („stateless person“), kodifikuje přepracované znění kvalifikační směrnice obecně přijímaný názor, že tyto kategorie osob jsou jedna a táž ([140]).

Přepracované znění kvalifikační směrnice neobsahuje definici osoby bez státní příslušnosti, ale v čl. 1 odst. 1 Úmluvy OSN o právním postavení osob bez státní příslušnosti ([141]) je osoba bez státní příslušnosti definována (negativně) jako „osob[a], kterou žádný stát podle svých právních předpisů nepovažuje za svého občana“.

Podle čl. 67 odst. 2 SFEU se s osobami bez státní příslušnosti zachází v prostoru svobody, bezpečnosti a práva jako se státními příslušníky třetích zemí ([142]). Přepracované znění kvalifikační směrnice zajišťuje osobám bez státní příslušnosti stejnou ochranu jako státním příslušníkům třetích zemí, neboť i ony mohou mít nárok na získání postavení uprchlíka a statusu doplňkové ochrany. V některých případech však orgány členského státu, v němž osoba žádá o mezinárodní ochranu, uváděnou skutečnost, že je žadatel osobou bez státní příslušnosti, zpochybňují.

SDEU dosud v rámci společného evropského azylového systému neobjasnil, jak posuzovat případy, kdy jsou pochybnosti o tom, že žadatel je osobou bez státní příslušnosti. Výše uvedená definice „osoby bez státní příslušnosti“ definuje bezdomovectví negativně jako absenci státní příslušnosti. Pravidla pro určení stavu bez státní příslušnosti jsou tedy stejná jako pro určení státní příslušnosti. Na základě stejných mezinárodněprávních pravidel, kterými se řídí určování státní příslušnosti, musí člen vnitrostátního soudu rozhodnout, zda lze či nelze uvedenou absenci státní příslušnosti osoby akceptovat pro účely posouzení způsobilosti pro udělení mezinárodní ochrany v souladu s článkem 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice o posuzování skutečností a okolností. Podle Nejvyššího soudu Spojeného království by měl být při zjišťování, zda má osoba státní příslušnost určitého státu, „pojem ‚zákon‘ vykládán široce a zahrnovat i jiné formy kvaziprávních postupů, jako jsou ministerské vyhlášky a ‚zvyklosti‘“ ([143]).

([139]) Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 25. listopadu 2010, *VS* proti *Ministerstvu vnitra*, č. j. 6 Azs 29/2010-85 (shrnutí v češtině).

([140]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, body 101–105; pro relevantní judikaturu viz Hathaway a Foster, *The Law of Refugee Status*, op. cit., pozn. pod čarou 128, s. 64–75; a Foster a Lambert, *International Refugee Law and the Protection of Stateless Persons*, op. cit., pozn. pod čarou 124, kap. 4, s. 90–119.

([141]) Valné shromáždění OSN, Úmluva o právním postavení osob bez státní příslušnosti, 28. září 1954. Estonsko, Kypr a Polsko nejsou smluvními stranami této úmluvy, avšak ostatní členské státy ano.

([142]) Čl. 67 odst. 2 SFEU zní: „Unie zajišťuje, že na vnitřních hranicích neprobíhá kontrola osob, a rozvíjí společnou politiku v oblasti azylu, přistěhovalectví a ochrany vnějších hranic, která je založena na solidaritě mezi členskými státy a je spravedlivá vůči státním příslušníkům třetích zemí. Pro účely této hlavy se s osobami bez státní příslušnosti zachází jako se státními příslušníky třetích zemí.“

([143]) Nejvyšší soud (Spojené království), 2015, *Pham*, op. cit., pozn. pod čarou 125, bod 25. Viz také UNHCR, *Stateless Persons Handbook*, op. cit., pozn. pod čarou 123, bod 22.

Z čl. 4 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikované směrnice vyplývá, že členské státy mohou mít za to, že je povinností žadatele doložit své tvrzení, že je osobou bez státní příslušnosti. Vzhledem k povaze absence státní příslušnosti však žadatelé často nebudou schopni předložit dokumenty, o něž by mohli opřít své tvrzení.

Otázkami týkajícími se typů důkazů, ke kterým mohou soudy rozhodující v případech týkajících se azylu přihlížet při rozhodování o tom, zda má osoba státní občanství nebo dvojí či vícenásobnou státní příslušnost nebo zda je osobou bez státní příslušnosti či s neurčitou státní příslušnosti, se zabývá dokument EASO, *Evidence and Credibility Assessment in the Context of the Common European Asylum System (CEAS) – A Judicial Analysis* ([144]).

1.3.4. Země dosavadního pobytu

Bylo-li zjištěno, že žadatelem o mezinárodní ochranu je osoba bez státní příslušnosti, je třeba určit zemi dosavadního pobytu ([145]). Některé vnitrostátní jurisdikce rozhodly, že země dosavadního pobytu nemusí být státem. Tento termín se vztahuje i na území, která sice mají atributy státu, jako jsou vymezené hranice, právní systém a stálé obyvatelstvo, ale nemají status státu ([146]).

SDEU poskytl pokyny k významu pojmu „obvyklé bydliště“ v kontextu nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003, pokud jde o rodinné právo ([147]) a sociální zabezpečení ([148]). Nelze však nutně předpokládat, že by tyto pokyny považoval za automaticky přenositelné na přepracované znění kvalifikační směrnice.

Podle německého Spolkového správního soudu nemusí být místo dosavadního pobytu osoby bez státní příslušnosti zákonné ([149]). Místo dosavadního pobytu může být naopak dostačující, pokud osoba bez státní příslušnosti nestrávila v dané zemi pouze krátkou dobu, ale tato země

([144]) EASO, *Judicial analysis – Evidence and Credibility Assessment*, op. cit., pozn. pod čarou 23, oddíl 5.1.

([145]) Viz např. Imigrační odvolací soud (Spojené království) (UKIAT), rozsudek ze dne 28. ledna 2005, *SG (Nepálec bez státní příslušnosti: uprchlík? Pokyny k vyhoštění) Bhútán)*, [2005] UKIAT 00025, body 8–11, a Spolkový správní soud (Bundesverwaltungsgericht (BVerwG), Německo), rozsudek ze dne 26. února 2009, č. 10 C 50.07, BVerwG:2009:260209U10C50.07.0 (překlad do angličtiny) (dále jen BVerwG (Německo), 2009, č. 10 C 50.07 (překlad do angličtiny)), body 29–30.

([146]) V rozsudku Vnitrostátního soudu pro azylové právo (CNDA, Francie) ze dne 13. února 2012, *M. D.M.L.*, č. 11026661C+, citováno v CNDA, *Année 2021: Contentieux des réfugiés: jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile*, s. 32–33, soud konstatoval, že osoba bez státní příslušnosti, která žila celý život v uprchlickém táboře v Alžírsku, ale v oblasti pod správní, policejní, soudní, vojenskou a politickou kontrolou Saharské arabské demokratické republiky, má „místo dosavadního pobytu“ v částečně uznané Saharské arabské demokratické republice. Dále viz Foster a Lambert, *International Refugee Law and the Protection of Stateless Persons*, op. cit., pozn. pod čarou 124, s. 132–133 (kteří rovněž citují australskou a novozélandskou judikaturu).

([147]) Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti *a* uznávání *a* výkonu rozhodnutí ve věcech manželských *a* ve věcech rodičovské zodpovědnosti. Viz SDEU, rozsudek ze dne 22. prosince 2010, *Barbara Mercredi v. Richardu Chaffovi*, C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, bod 56. Viz také SDEU, rozsudek ze dne 2. dubna 2009, *A, žádost o rozhodnutí o předběžné otázce: Korkein hallinto-oikeus (Finsko)*, C-523/07, EU:C:2009:225, body 37–41.

([148]) V rozsudku SDEU ze dne 11. listopadu 2004, *Adanez-Vega v. Bundesanstalt für Arbeit*, C-372/02, EU:C:2004:705, bod 37, soud konstatoval, že „z ustálené judikatury vyplývá, že místo ‚bydliště' je určeno místem, kde se nachází obvyklé centrum zájmů […]“.

([149]) BVerwG, Německo, 2009, č. 10 C 50.07 (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 146, body 31–33. Viz také Státní rada (Conseil d'État, Francie), rozsudek ze dne 18. června 2014, č. 362703, FR:CESJS:2014:362703.20140618.

byla těžištěm jejího života ([150]). Podle téhož soudu je rovněž nutné, aby v takovém případě orgány této země nepřijaly opatření k ukončení jejího pobytu ([151]).

Další německý případ se týkal žadatele, který žil řadu let jako neregistrovaný uprchlík v Bangladéši. Správní soud v Düsseldorfu ve svém rozsudku uznal, že pochází z Rakhinského státu (Myanmar/Barma) a že nemá bangladéšské občanství. Konstatoval, že není nutné určit, zda má myanmarskou státní příslušnost, protože Myanmar je v každém případě buď zemí jeho státní příslušnosti, nebo zemí jeho dosavadního pobytu jakožto osoby bez státní příslušnosti. Soud proto rozhodl, že jeho nárok by měl být posouzen ve vztahu k Myanmaru. Pokud jde o Bangladéš jako možnou zemi dosavadního pobytu, soud poznamenal, že takový pobyt nemusí být zákonný, ale osoba tam musí mít své *de facto* těžiště života a nesmí jí hrozit ukončení pobytu. V tomto případě skutečnost, že nebyl registrován, nedostával státní podporu a neměl vyhlídky na určitou délku pobytu, znamenala, že Bangladéš nelze považovat za zemi jeho dosavadního pobytu ([152]). Soud dospěl k závěru, že jako příslušník muslimské etnické skupiny Rohingů/Bengálců má v Myanmaru odůvodněnou obavu z pronásledování a měl by být uznán za uprchlíka.

Stejně jako může mít člověk více než jednu státní příslušnost, může mít i více než jednu zemi dosavadního pobytu. V souladu s mezinárodní praxí čl. 2 písm. n) přepracovaného znění kvalifikační směrnice stanoví, že pro osoby bez státní příslušnosti se „zemí původu“ rozumí „jedna **nebo více zemí** dosavadního pobytu“ ([153]).

SDEU dosud nemusel posuzovat, zda se má slovo „dosavadní“ vykládat doslovně tak, že se vztahuje na jakoukoli zemi dosavadního pobytu, nebo zda se musí chápat tak, že se vztahuje

([150]) RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 24. června 2010, č. 45.396 (shrnutí v angličtině), v němž soud rozhodl, že Kosovo lze považovat za zemi dosavadního pobytu, neboť žalobce uvedl, že je romské národnosti, že jeho místo narození je v Kosovu a že tam také prožil velkou část svého života. Viz také BVerwG (Německo), 2009, č. 10 C 50.07 (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 146. V tomto posledním uvedeném rozhodnutí však soud rovněž rozhodl, že místo dosavadního pobytu vyžaduje pobyt po dobu nejméně pěti let, a to analogicky k době, která je vyžadována pro naplnění pojmu „trvalý pobyt“ v nástrojích týkajících se minimálního pobytu vyžadovaného před naturalizací. Tento názor by mohl být považován za příliš kvantitativní a normativní s ohledem na přístup SDEU v kontextu rodinného práva. Viz např. SDEU, 2010, *Mercredi*, pozn. pod čarou 148, body 27 a 56, kde se autoři vyhýbají pevné definici a místo toho berou v úvahu „indicie“ nebo „faktory“.

([151]) BVerwG (Německo), 2009, č. 10 C 50.07 (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 146, bod 34. Viz rovněž RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 24. června 2014, 126.144, bod 2.8.

([152]) Správní soud Düsseldorf (VG Düsseldorf, Německo), rozsudek ze dne 26. února 2018, 5 K 11138/17.A, DE:VGD:2018:0226.5K11138.17A.00.

([153]) Zvýraznění doplněno. V tomto ohledu je v přepracovaném znění kvalifikační směrnice kodifikován postoj, který UNHCR zaujal ve své Příručce, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 104, a širší poznatky. Viz např. Foster a Lambert, *International Refugee Law and the Protection of Stateless Persons*, op. cit., pozn. pod čarou 124, s. 138–143. Naproti tomu přístup založený na jedné zemi dosavadního pobytu zaujal Vrchní soud Irska v rozsudku ze dne 21. prosince 2012, *DT (No 2) v. Refugee Appeal Tribunal a další*, [2012] IEHC 562, když povolil podání odvolání k irskému Nejvyššímu soudu. Žadatel tvrdil, že měl místo dosavadního pobytu v Nepálu i v Bhútánu. Nejvyšší soud nakonec věc zamítl z důvodu zneužití procesu poté, co obdržel nové důkazy, z nichž vyplývá, že žadatel uvedl nepravdivé údaje týkající se jeho tvrzení, že nemá žádné státní občanství. Viz Nejvyšší soud (Irsko), rozsudek ze dne 14. června 2017, *DT v. Refugee Appeals Tribunal a další*, [2017] IESC 45.

pouze na „poslední“ zemi dosavadního pobytu dané osoby ([154]). Pokud se použije druhý uvedený přístup, znamená to, že se na takovou osobu pohlíží jako na osobu, která má pouze jednu zemi dosavadního pobytu, a tudíž nevznikají žádné otázky týkající se toho, zda osoby bez státní příslušnosti s více zeměmi dosavadního pobytu musí obdobně jako osoby s více zeměmi státní příslušnosti prokázat odůvodněné obavy z pronásledování v každé ze svých zemí dosavadního pobytu ([155]).

To, že je žadatel uznán za osobu bez státní příslušnosti, neznamená, že nemusí splňovat stejné požadavky, které se vztahují na státní příslušníky, pokud jde o prokázání odůvodněné obavy z pronásledování v souladu s přepracovaným zněním kvalifikační směrnice ([156]). Znění čl. 2 písm. d), v němž se odkazuje na osoby bez státní příslušnosti nacházející se mimo zemi svého dosavadního pobytu „vzhledem ke shora uvedeným obavám […]“, ukládá symetrii v testu oprávněnosti obav před pronásledováním ([157]).

1.3.5. Mimo zemi své státní příslušnosti nebo dosavadního pobytu

Požadavek, aby žadatel byl **mimo** zemi své státní příslušnosti nebo dosavadního pobytu, je druhým prvkem pro určení, zda splňuje podmínky pro získání nároku na postavení uprchlíka. Pokud byla určena země státní příslušnosti nebo země dosavadního pobytu, je otázka, zda se žadatel nachází mimo tuto zemi, pouze otázkou faktů. „Mimo“ je třeba chápat jako fyzickou přítomnost mimo území dotyčného státu, přičemž území je chápáno ve smyslu jurisdikce ([158]). Tento požadavek znamená, že žadatel, který požádá o azyl na zahraničním velvyslanectví,

([154]) Jak je uvedeno v § 3 odst. 1 německého zákona o azylovém řízení (překlad do angličtiny). Německý Spolkový správní soud v roce 2009 uvedl, že toto ustanovení „se zaměřuje na zemi, kde ‚měl‘ cizinec jako osoba bez státní příslušnosti poslední místo dosavadního pobytu“. Viz BVerwG, (Německo, 2009, č. 10 C 50.07 (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 146, body 30 a 36. Znění čl. 1 odst. A bodu 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků ani čl. 2 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice však neobsahuje žádnou zmínku slova „poslední“. Pro některé komentátory z řad akademické obce (viz např. Foster a Lambert, *International Refugee Law and the Protection of Stateless Persons*, op. cit., pozn. pod čarou 124, s. 139–140) tato skutečně důrazně hovoří proti dovozování takového kritéria z textu.

([155]) Pokud jde o to, zda by se s osobami se státní příslušností nebo bez ní mělo v tomto ohledu zacházet stejně, neexistuje ustálený názor. Srovnejte např. stanovisko Federálního odvolacího soudu (Kanada), rozsudek ze dne 11. května 1998, *Thabet v. Kanada (Minister of Citizenship and Immigration)*, [1998] 4 FC 21, kde se uvádí, že „s osobami bez státní příslušnosti by mělo být zacházeno pokud možno obdobně jako s osobami, které mají více než jednu státní příslušnost“, s postojem Fosterové a Lambertové, *International Refugee Law and the Protection of Stateless Persons*, op. cit., pozn. pod čarou 124, s. 140–141.

([156]) Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 31. července 2000, *Revenko v. Secretary of State for the Home Department*, [2000] EWCA Civ 500; CNDA, Francie, rozsudek ze dne 16. listopadu 2011, *M. B.*, č. 10018108 R, uvedeno v CNDA, *Année 2011, Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale de droit d'asile*, s. 118; rozsudek ze dne 23. prosince 2010, *M. D.*, č. 09002572 C+, uvedeno v CNDA, *Année 2010, Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale de droit d'asile*, s. 33–36 a 59–61 (dále jen CNDA (Francie), 2010, *M. D.*, č. 09002572 C+); BVerwG, Německo, 2009, č. 10 C 50.07 (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 146; Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 17. července 2009, *AD v. Refugee Appeals Tribunal a další*, [2009] IEHC 326. (Všechny případy jsou citovány v Foster a Lambert, *International Refugee Law and the Protection of Stateless Persons*, op. cit., pozn. pod čarou 124, s. 96.)

([157]) Přitom se v přepracovaném znění kvalifikační směrnice rovněž odstraňuje středník ve znění čl. 1 odst. A bodu 2 bezprostředně před slovy „; totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti nacházející se mimo zemi svého dosavadního pobytu následkem shora zmíněných událostí“. Právě tato slova nahrazuje v čl. 2 písm. d) formulace „vzhledem ke shora uvedeným obavám“.

([158]) ICJ, rozsudek ze dne 20. listopadu 1950, *Případ azylu (Kolumbie/Peru)*, ICJ Reports, č. 71. UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 88, který zní: „Mezinárodní ochrana nemůže vstoupit do hry, dokud se příslušná osoba nachází v rámci územní jurisdikce své domovské země.“ Viz také Sněmovna lordů (Spojené království), rozsudek ze dne 9. prosince 2004, *Regina v. Immigration Officer at Prague Airport a další, Ex parte European Roma Rights Centre a další*, [2004] UKHL 55, bod 16.

zatímco se stále nachází ve své zemi původu, nespadá do územní působnosti směrnice (viz výše oddíl Žádost o mezinárodní ochranu) ([159]).

Pokud jde o státní příslušníky, požadavek nacházet se „mimo zemi“ nebrání uprchlíkům, kteří nemuseli nutně nikdy žít v zemi své státní příslušnosti před podáním žádosti o mezinárodní ochranu, podat žádost na místě. Tak tomu může být například v případě, že získali státní příslušnost na základě státní příslušnosti rodičů, ale narodili se v jiném státě. Územní působnost směrnice EU o dočasné ochraně je naopak omezena na osoby, které „musely opustit zemi či oblast původu nebo byly evakuovány“ ([160]).

Pro osoby bez státní příslušnosti platí, že vzhledem k tomu, že jejich referenční země musí být zemí, která je „former“ (předchozí) a ve které měli „habitual“ (obvyklý) pobyt, je nutné, aby prokázaly, že v ní žily před podáním žádosti o mezinárodní ochranu.

1.4. Pronásledování (čl. 9 odst. 1 a 2)

V souladu s čl. 2 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice se „uprchlíkem“ rozumí státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, která má mimo jiné „oprávněn[é] obav[y] před **pronásledováním**“. Tím, že stanoví definici „pronásledování“, představuje čl. 9 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice jeden z hlavních způsobů, jak se přepracované znění kvalifikační směrnice snaží rozpracovat definici v čl. 2 písm. d) (která pak důsledně vychází z čl. 1 odst. A bodu 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků (viz oddíl 1.2)).

Nesmí se však zapomínat na skutečnost, že přepracované znění kvalifikační směrnice neobsahuje další podrobnosti ohledně všech aspektů této definice. Tím se zvyšuje význam výkladových pokynů SDEU k řadě aspektů této definice ([161]). Pokud jde o prvek definice „(před) pronásledováním“, SDEU uvedl jeden bod, o kterém se nepojednává ani v článku 9, ani nikde

([159]) Příklad členského státu, který ve svém vnitrostátním právu upravuje možnost žadatelů žádat o mezinárodní ochranu na svých velvyslanectvích a konzulátech ve třetích zemích za předpokladu, že žadatel není státním příslušníkem země, v níž se nachází diplomatické zastoupení, viz článek 38 španělského právního předpisu (zákon 12/2009 o právu na azyl a doplňkovou ochranu). Ve studii z roku 2002, Noll, G. a Fagerlund, J., (*Safe Avenues to Asylum? The Actual and Potential Role of EU Diplomatic Representations in Processing Asylum Requests* (Bezpečné cesty k získání azylu? Skutečná a potenciální úloha diplomatických zastoupení EU při vyřizování žádostí o azyl), Dánské centrum pro lidská práva a UNHCR), uvádí Belgii, Německo, Itálii, Irsko a Lucembursko jako země, které umožňují podávat žádosti na svých velvyslanectvích a konzulátech. Upozorňují, že v té době dalších šest zemí EU umožňovalo přístup na své území z důvodu ochrany ve výjimečných případech (Dánsko, Španělsko, Francie, Nizozemsko, Rakousko, a Spojené království).

([160]) Čl. 2 písm. a) a c) směrnice o dočasné ochraně. Snaha o uplatnění takového přístupu na osoby bez státní příslušnosti by však byla v rozporu s požadavkem na určení země **dosavadního** pobytu (former **habitual** residence).

([161]) Viz např. SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, body 55–59; a SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 72.

jinde ve směrnici, a sice že aby mohl být žadatel uznán za uprchlíka, musí „mít [...] oprávněné obavy, že **bude vystaven pronásledování**“ (zdůraznění doplněno) ([162]).

Článek 9 přepracovaného znění kvalifikační směrnice o pronásledování má strukturu sestávající ze tří částí, jak je znázorněno v tabulce 7 níže.

Tabulka 7: Struktura článku 9 přepracovaného znění kvalifikační směrnice

1	**Čl. 9 odst. 1**	**Definice pronásledování**
2	**Čl. 9 odst. 2**	**Orientační seznam jednání**, které může představovat pronásledování
3	**Čl. 9 odst. 3**	Požadavek na **souvislost mezi důvody pronásledování** a **pronásledováním nebo neexistencí ochrany** před takovým jednáním.

Tento oddíl se zaměřuje na první dva prvky, a to na význam pojmu pronásledování vymezený v čl. 9 odst. 1 (oddíl 1.4.1), který zohledňuje čl. 9 odst. 1 písm. a) a čl. 9 odst. 1 písm. b) (oddíly 1.4.2 a 1.4.3), a na ilustrativní výčet forem, jichž může pronásledování nabývat, uvedený v čl. 9 odst. 2 (oddíl 1.4.4). Jak je patrné ze schémat rozhodovacích postupů (viz Příloha A), při analýze důvodů pronásledování je nutné určit, zda existuje nějaká souvislost mezi důvody pronásledování a pronásledováním nebo absencí ochrany před tímto pronásledováním. Takovou souvislostí se zabýváme níže v oddíle 1.6.1.

Oddíl 1.4 má tedy čtyři pododdíly, jak je uvedeno v tabulce 8.

Tabulka 8: Struktura oddílu 1.4

Oddíl	Název	Strana
1.4.1	Význam pojmu „pronásledování“	49
1.4.2	Vážné porušení základních lidských práv (čl. 9 odst. 1 písm. a))	54
1.4.3	Souběh opatření (čl. 9 odst. 1 písm. b))	65
1.4.4	Výčet možných pronásledování (čl. 9 odst. 2)	67

1.4.1. Význam pojmu „pronásledování“

Úmluva o právním postavení uprchlíků odkazuje na oprávněné obavy před „pronásledováním“, aniž by obsahovala definici pojmu „pronásledování“. V ustanovení čl. 1 odst. A bodu 2 této úmluvy se neupřesňuje, které jednání může naplňovat podstatu pronásledování. Dosavadní pokusy o definici pronásledování se nesetkaly s úspěchem, a to (mimo jiné údajně) proto, že nebylo možné předem vyjmenovat všechny formy špatného zacházení, které by mohly

([162]) SDEU, 2020, *EZ*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 21: „[...] je třeba připomenout, že podle čl. 2 písm. d) [přepracovaného znění kvalifikační směrnice] je uprchlíkem zejména státní příslušník třetí země, který se v důsledku oprávněných obav před pronásledováním‘ z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů nachází mimo zemi své státní příslušnosti a je neschopen přijmout, nebo ‚vzhledem ke shora uvedeným obavám‘ odmítá ‚ochranu‘ dotyčné země. Dotyčný státní příslušník tak musí mít vzhledem k okolnostem existujícím v zemi jeho původu oprávněné obavy, že bude vystaven pronásledování alespoň z jednoho z pěti důvodů uvedených v této směrnici a v Úmluvě [o právním postavení uprchlíků] (v tomto smyslu viz rozsudek SDEU ze dne 26. února 2015, *Andre Lawrence Shepherd v. Bundesrepublik Deutschland*, C-472/13, EU:C:2015:117, bod 24 a citovaná judikatura).“ V rozsudku SDEU, 2018, *Ahmedbekova*, op. cit., pozn. pod čarou 68, bod 49, to SDEU pojmenoval jako „odůvodněn[ou] obav[u], že je osobně pronásledován“.

legitimně opravňovat k tomu, aby osoby požívaly ochrany cizího státu ([163]). Výklad tohoto základního pojmu byl proto ponechán na smluvních stranách, což někdy vedlo k rozdílné judikatuře ([164]). Cílem kvalifikační směrnice a jejího přepracovaného znění je napravit tento stav tím, že poskytne příslušným orgánům vodítko při uplatňování Úmluvy o právním postavení uprchlíků založeném na společných pojmech a kritériích ([165]). Jako takové jsou ve skutečnosti prvními mezinárodními nástroji, které rozpracovávají **pojem „pronásledování" v kontextu čl. 1 odst. A Úmluvy o právním postavení uprchlíků**. Kritéria uvedená v čl. 9 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice do značné míry odrážejí společné pokusy o upřesnění pojmu „pronásledování" v čl. 1 odst. A Úmluvy o právním postavení uprchlíků v praxi států a v akademických publikacích.

V souladu s cílem přepracovaného znění kvalifikační směrnice, kterým je sloužit jako vodítko pro příslušné orgány členských států při uplatňování Úmluvy o právním postavení uprchlíků, definuje čl. 9 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice pojem „pronásledování" takto:

Čl. 9 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Aby bylo jednání považováno za pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. A [Úmluvy o právním postavení uprchlíků], **musí** být:

a) svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 [EÚLP] nelze odchýlit, **nebo**

b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a). (zvýraznění doplněno)

Ustanovení čl. 9 odst. 1 tedy výslovně odkazuje na čl. 1 odst. A Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Jedná se tedy o přístup k definici „pronásledování", který vychází z norem založených na lidských právech a konkrétně odkazuje na ustanovení EÚLP. V samotném úvodu Úmluvy o právním postavení uprchlíků se odkazuje na Chartu OSN a Všeobecnou deklaraci lidských práv ([166]), které „potvrzují zásadu, že všichni lidé mají užívat základní práva a svobody bez diskriminace".

V čl. 9 odst. 1 se stanoví dvě podmínky, které jsou formulovány ve vylučovacím poměru. Z nich vyplývá, že jednání může představovat pronásledování **buď** ve formě čl. 9 odst. 1 písm. a), **nebo** ve formě čl. 9 odst. 1 písm. b). Z jejich znění je však zřejmé, že **obě** vyžadují, aby bylo jednání dostatečně závažné nebo dostatečně tvrdé k tomu, aby byla naplněna podstata pronásledování.

([163]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, body 51–53; viz také UNHCR, Interpreting Article 1 of the 1951 Convention Relating to the Status of Refugees (Výklad článku 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951), duben 2001, body 16–22.

([164]) Viz Goodwin-Gill, G. S., *The Refugee in International Law* (Uprchlík v mezinárodním právu), 2. vydání, Oxford University Press, 1996, s. 62; Storey, H., „Persecution: Towards a Working Definition" (Pronásledování: hledání funkční definice), in Chetail, V. a Bauloz, C. (ed.), *Research Handbook on International Law and Migration*, Edward Elgar, 2014 (dále jen Storey, „Persecution"), s. 462–463.

([165]) SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, body 39 a 51.

([166]) Valné shromáždění OSN, Všeobecná deklarace lidských práv, 10. prosince 1948, rezoluce č. 217 (IIII).

Pokud jde o význam „jednání“, které představuje pronásledování, v čl. 9 odst. 1 písm. b) se upřesňuje, že mohou mít podobu „opatření“. V čl. 9 odst. 2 se potvrzuje, že slovo „jednání“ je třeba chápat široce tak, že zahrnuje například jak fyzické jednání, tak právní, správní, policejní a/nebo soudní „opatření“ (oddíl 1.4.3). SDEU jasně uvedl, že aby bylo možné takovéto jednání kvalifikovat jako pronásledování, musí být přičitatelné původci (oddíl 1.7) ([167]), ale čl. 9 odst. 1 se zejména vyhýbá odkazu na motivy nebo „úmysl“ původců „pronásledovat“ ([168]). Místo toho se zaměřuje na to, zda je účinek tohoto jednání svou povahou nebo opakováním dostatečně závažný, aby představoval vážné porušení základních lidských práv, nebo zda se jedná o souběh dostatečně závažných opatření, která mohou mít jednotlivce postihnout podobným způsobem. Úloze motivů a záměrů se věnujeme níže v oddíle 1.7. Viz také oddíl 1.6.1.2.

Pronásledování může zahrnovat i hrozby pronásledováním. Tak například ve věci *Ahmedbekova* SDEU poznamenal, že „je nutno přihlédnout k hrozbám pronásledování a vážné újmy, jimž je vystaven rodinný příslušník žadatele, aby bylo možné určit, zda je tento žadatel z důvodu rodinné vazby k uvedené ohrožené osobě sám vystaven takovým hrozbám“ ([169]).

Přepracované znění kvalifikační směrnice sice stanoví konkrétní kritéria pro to, jaké jednání představuje „pronásledování“, nicméně se jasně uvádí, že tato kritéria musí být uplatňována podle **zásady individuálního posouzení.** To, zda porušování lidských práv nebo souběh různých opatření, jak jsou definována v čl. 9 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, představují pronásledování, je třeba podle čl. 4 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice posoudit jednotlivě. To zahrnuje zohlednění „[všech významných skutečností týkajících] se země původu v době rozhodování o žádosti, významná prohlášení a dokumenty předložené žadatelem, jakož i jeho konkrétní[ho] postavení a osobní [situace]“ ([170]).

Společným znakem obou alternativ uvedených v čl. 9 odst. 1 písm. a) a b) je požadavek, aby bylo **jednání dostatečně závažné**, aby mohlo být považováno za pronásledování ([171]). V rámci čl. 9 odst. 1 písm. a) může být hranice dostatečné závažnosti překročena „povahou“ jednoho jediného jednání jako závažného porušení základních lidských práv. Případně může být překročena „opakováním“ jednání, které by v případě, že by bylo pácháno jednorázově,

([167]) SDEU (velký senát), 2014, *M'Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 35.

([168]) To je v souladu s mezinárodní judikaturou, která obecně nevyžaduje, aby bylo jednání představující pronásledování motivováno „úmyslem pronásledovat“. Viz Zimmermann, A. a Mahler, C., „Article 1 A, para. 2 (Definition of the Term ‚Refugee' / Définition du terme ‚réfugié')“ (Čl. 1 písm. A, odst. 2 („Definice pojmu ‚uprchlík' / Définition du terme ‚réfugié'“)), in: Zimmermann, A. (ed.), *The 1951 Convention Relating to the Status of Refugees and its Protocol: a Commentary*, Oxford University Press, 2011 (dále jen Zimmermann, A. (ed.), *The 1951 Convention and Protocol: a Commentary*), s. 349–350, 372–373; Goodwin-Gill a McAdam, *The Refugee in International Law*, 2021, op. cit., pozn. pod čarou 25, s. 80–81.

([169]) SDEU, 2018, *Ahmedbekova*, op. cit., pozn. pod čarou 68, bod 51; Zimmermann (ed.), *The 1951 Convention and Protocol: a Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 169, s. 348–349.

([170]) Viz SDEU, 2015, *Shepherd*, op. cit., pozn. pod čarou 163, bod 26; SDEU, 2018, *Ahmedbekova*, op. cit., pozn. pod čarou 68, body 57–58. V druhém rozsudku se uvádí, že „[p]odle ustálené judikatury […] musí být každé rozhodnutí o přiznání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany založeno na individuálním posouzení“ (bod 48). V předchozím bodě zde byla propojena zásada individuálního posouzení s články 13 a 18 přepracovaného znění kvalifikační směrnice ve spojení s definicemi pojmů „uprchlík“ a „osoba, která má nárok na doplňkovou ochranu“ uvedených v čl. 2 písm. d) a f) této směrnice.

([171]) SDEU, 2020, *EZ*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 22, kde se uvádí: „Z těchto ustanovení vyplývá, že k tomu, aby porušení základních práv představovalo pronásledování ve smyslu čl. 1 oddílu A Ženevské úmluvy, musí dosahovat určité míry závažnosti […]“, přičemž se odkazuje rovněž na rozsudek SDEU, 2015, *Shepherd*, op. cit., pozn. pod čarou 163, bod 25, a tam citovanou judikaturu.

nemuselo být považováno za závažné porušení. Rozdíl mezi čl. 9 odst. 1 písm. a) a b) spočívá v tom, že písmeno b) se neomezuje na porušení základních lidských práv a umožňuje zohlednit širší škálu opatření za předpokladu, že jejich kumulativní účinek je dostatečně závažný, aby jednotlivce postihl podobným způsobem jako v písmenu a).

Podle čl. 9 odst. 1 je třeba se zabývat tím, zda jednání (jedno nebo více) představuje vážné porušení základních lidských práv (čl. 9 odst. 1 písm. a)), nebo zda představuje souběh různých opatření, včetně porušování lidských práv, které je dostatečně závažné, a to rovnocenně s písm. a) (čl. 9 odst. 1 písm. b)). To však neznamená, že při uplatňování článku 9 v praxi je třeba mezi nimi vždy ostře rozlišovat, zejména v případě pochybností, zda zásah do jednotlivých práv představuje porušení „základních" lidských práv. Rozhodujícím prvkem pronásledování „je tedy [...] závažnost opatření a sankcí, které byly přijaty nebo mohou být přijaty vůči dotyčné osobě", a právě ta určí, „zda porušení práva zaručeného čl. 10 odst. 1 Listiny představuje pronásledování ve smyslu čl. 9 odst. 1 směrnice" ([172]).

V souladu s tímto chápáním SDEU nerozlišuje přísně mezi různými formami pronásledování popsanými v čl. 9 odst. 1 písm. a) a čl. 9 odst. 1 písm. b). Soudní dvůr poukazuje na to, že účelem směrnice je sloužit jako „vodítko pro příslušné orgány členských států při uplatňování [Úmluvy o právním postavení uprchlíků]" ([173]). Ustanovení článku 9 vykládá jako definici prvků, které podporují závěr, že jednání představuje pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. A Úmluvy o právním postavení uprchlíků ([174]).

Obě výše uvedené podmínky vyžadují, aby soudy členských států provedly zvláštní posouzení, jak je podrobně popsáno v tomto oddíle a schematicky znázorněno v tabulce 9 níže. Tato tabulka z metodických důvodů schematicky znázorňuje otázky, které jsou spojeny s kritériem dostatečné závažnosti, aby bylo možné jednání považovat za pronásledování podle čl. 9 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice. V praxi nemusí být nutné tak přísně rozlišovat mezi jednotlivými otázkami a odpověďmi na ně, protože se často mohou vzájemně překrývat.

([172]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 66.

([173]) SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 39.

([174]) Tamtéž, bod 53, v němž se uvádí: „Z těchto ustanovení vyplývá, že k tomu, aby porušení základních práv představovalo pronásledování ve smyslu čl. 1 oddílu A [Úmluvy o právním postavení uprchlíků], musí dosahovat určité míry závažnosti."

Tabulka 9: Kritérium dostatečné závažnosti pro to, aby bylo jednání považováno za pronásledování (čl. 9 odst. 1)

<table>
<tr><th colspan="2">Je jednání svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv (čl. 9 odst. 1 písm. a))?</th></tr>
<tr><td rowspan="2">i) Hrozí porušení „základního lidského práva“, nebo již k porušení došlo?</td><td>a) Jedná se o právo, od kterého nelze odstoupit?
Pokud je právo jedním z těch, která jsou uvedena jako práva, od kterých nelze podle čl. 15 odst. 2 EÚLP odstoupit, je automaticky považováno za základní lidské právo.</td></tr>
<tr><td>b) Pokud se jedná o právo, od kterého lze odstoupit, má přesto povahu základního práva, a je tedy srovnatelné s právem, od kterého nelze odstoupit?
Zatímco u práv, od nichž nelze odstoupit, nemůže být žádné omezení nikdy legitimní (čl. 15 odst. 2 EÚLP), u práv, od nichž lze odstoupit, je třeba posoudit, zda by údajné porušení bylo právně odůvodněné jako odchylka nebo jako omezení.</td></tr>
<tr><td rowspan="2">ii) Hrozí, že porušení „základního lidského práva“ bude vážné, nebo je skutečně vážné?</td><td>a) Je jednání svou povahou dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení?
Zatímco porušení práv, od nichž nelze odstoupit, může být považováno za závažné, porušení práv, od nichž odstoupit lze, musí dosahovat závažnosti odpovídající porušení práv, od nichž nelze odstoupit.</td></tr>
<tr><td>b) Pokud jednání není svou povahou dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení, je dostatečně závažné kvůli svému opakování?</td></tr>
<tr><td colspan="2">Pokud jednání splňuje tyto dvě kumulativní podmínky (podmínky i) a ii)), musí být považováno za pronásledování ve smyslu čl. 9 odst. 1 písm. a) a ve smyslu čl. 1 odst. A Úmluvy o právním postavení uprchlíků.
Pokud jednání nesplňuje tyto dvě kumulativní podmínky, může být přesto považováno za pronásledování, pokud splňuje podmínky stanovené v kroku 2 níže (čl. 9 odst. 1 písm. b)).</td></tr>
<tr><td colspan="2">2. Jedná se o souběh různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v čl. 9 odst. 1 písm. a)? (čl. 9 odst. 1 písm. b))</td></tr>
<tr><td colspan="2">Podle čl. 9 odst. 1 písm. b) nemusí opatření představovat porušení „základních“ lidských práv.
Pojem „opatření“ zahrnuje v širokém slova smyslu všechna opatření, která mohou jednotlivce postihnout stejně jako vážné porušení základních lidských práv.
Souběh různých opatření představuje pronásledování pouze tehdy, pokud žadatele postihl podobným způsobem jako porušení podle čl. 9 odst. 1 písm. a). Rozhodujícím prvkem je závažnost porušení práv jednotlivce.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Poznámka: Ve všech případech musí být kritérium dostatečné závažnosti posuzováno s přihlédnutím k osobní situaci žadatele (čl. 4 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice).</td></tr>
</table>

Než přistoupíme k podrobnému rozboru článku 9, je důležité si povšimnout, jaký postoj zaujímá přepracované znění kvalifikační směrnice k **rozdílu mezi pronásledováním a diskriminací**. Ze struktury článku 9 je zřejmé, že ačkoli diskriminace může být někdy výrazným rysem pronásledování, není nezbytnou podmínkou takového jednání. Výčet příkladů forem pronásledování v čl. 9 odst. 2 obsahuje tři, které výslovně odkazují na diskriminaci (čl. 9 odst. 2 písm. a), b) a c)), ale i tři, které na ni neodkazují. Dále čl. 9 odst. 3, v němž se vyžaduje „souvislost mezi důvody uvedenými v článku 10 a pronásledováním […]“, považuje „pronásledování“ a „důvody pronásledování“ za samostatné pojmy. Z těchto úvah vyplývá, že

špatné zacházení může představovat pronásledování, i když nezahrnuje žádnou diskriminaci a/nebo nesouvisí s žádným z pěti důvodů uvedených v článku 10 ([175]).

1.4.2. Vážné porušení základních lidských práv (čl. 9 odst. 1 písm. a))

Pro použití čl. 9 odst. 1 písm. a) a určení, zda je jednání ([176]) svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, je třeba provést dvojí posouzení. Tento proces je znázorněn na obrázku 1 níže.

Obrázek 1: Dvojí posouzení použití čl. 9 odst. 1 písm. a)

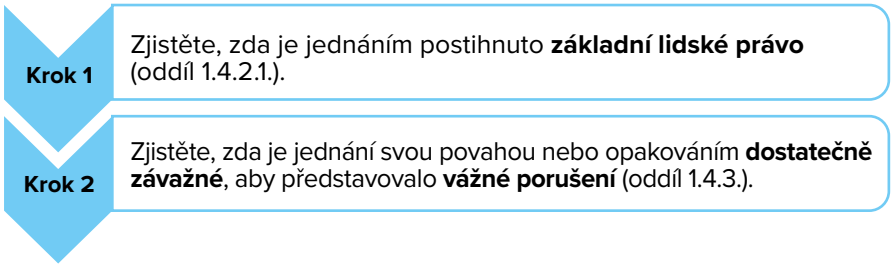

1.4.2.1. „Základní lidská práva“

K uplatnění čl. 9 odst. 1 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice je nutné, aby došlo k porušení „základních lidských práv“. Z této formulace je zřejmé, že za pronásledování se považuje pouze porušení určité kategorie lidských práv. Článek odkazuje zejména na **práva, od kterých nelze podle čl. 15 odst. 2 EÚLP odstoupit**. Jde o **právo na život**, **zákaz mučení**, **nelidské nebo ponižující zacházení nebo trestání**, **zákaz otroctví a nucené práce** a **zákaz trestu bez zákona** (články 2, 3, čl. 4 odst. 1 a článek 7 EÚLP) ([177]). Porušení práva, od

([175]) V případě čl. 9 odst. 2 písm. e) však SDEU uvedl, že „existuje silná domněnka, že odepření výkonu vojenské služby za podmínek stanovených v čl. 9 odst. 2 písm. e) této směrnice se váže k jednomu z pěti důvodů připomenutých v článku 10 uvedené směrnice“; viz SDEU, 2020, *EZ*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 57.

([176]) Pronásledování může zahrnovat i hrozby pronásledováním. Viz oddíl 1.4.1 výše.

([177]) Příslušná ustanovení EÚLP zní takto: Článek 2 (Právo na život): „1. Právo každého na život je chráněno zákonem. Nikdo nesmí být úmyslně zbaven života kromě výkonu soudem uloženého trestu následujícího po uznání viny za spáchání trestného činu, pro který zákon ukládá tento trest. 2. Zbavení života se nebude považovat za způsobené v rozporu s tímto článkem, jestliže bude vyplývat z použití síly, které není více než zcela nezbytné, při: a) obraně každé osoby proti nezákonnému násilí; b) provádění zákonného zatčení nebo zabránění útěku osoby zákonně zadržené; c) zákonně uskutečněné akci za účelem potlačení nepokojů nebo vzpoury.“ Článek 3 (Zákaz mučení): „Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.“ Čl. 4 odst. 1 (Zákaz otroctví a nucené práce): „Nikdo nesmí být držen v otroctví nebo nevolnictví.“ Článek 7 (Zákaz trestu bez zákona): „1. Nikdo nesmí být odsouzen za jednání nebo opomenutí, které v době, kdy bylo spácháno, nebylo podle vnitrostátního nebo mezinárodního práva trestným činem. Rovněž nesmí být uložen trest přísnější, než jaký bylo možno uložit v době spáchání trestného činu. 2. Tento článek nebrání souzení a potrestání osoby za jednání nebo opomenutí, které v době, kdy bylo spácháno, bylo trestné podle obecných právních zásad uznávaných civilizovanými národy.“

kterého podle čl. 15 odst. 2 EÚLP nelze odstoupit, tedy představuje vážné porušení základních lidských práv ([178]).

Odkaz na čl. 15 odst. 2 EÚLP však **není výlučný**, neboť toto ustanovení obsahuje výraz „zejména". Proto mohou „základní lidská práva" ve smyslu čl. 9 odst. 1 písm. a) představovat i jiná práva než práva, od kterých nelze odstoupit podle čl. 15 odst. 2 EÚLP ([179]). Odkaz na práva, od kterých nelze odstoupit, zřejmě vyjadřuje, že porušení těchto práv, jak jsou stanovena v EÚLP, je samo o sobě dostatečně závažné a z tohoto důvodu vždy představuje pronásledování, avšak „základní lidská práva" se neomezují pouze na práva, od kterých nelze odstoupit.

Kromě odkazu na práva, od kterých podle EÚLP nejde odstoupit, nestanoví článek 9 přepracovaného znění kvalifikační směrnice kritéria ani konkrétní metodu pro určení toho, co je základním lidským právem. Nicméně skutečnost, že v čl. 9 odst. 1 písm. a) se používá při odkazu na práva, od nichž nelze podle čl. 15 odst. 2 EÚLP odstoupit, výraz „zejména", svědčí o tom, že se nevylučuje, že práva, od nichž lze podle téhož nástroje odstoupit, mohou být základními právy, pokud jsou srovnatelné povahy.

V přepracovaném znění kvalifikační směrnice se také přikládá značný význam Listině.

16. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Tato směrnice ctí základní práva a dodržuje zásady uznané zejména Listinou základních práv Evropské unie. Tato směrnice zejména usiluje o zajištění plného dodržování lidské důstojnosti a práva na azyl u žadatelů o azyl a jejich rodinných příslušníků, kteří je doprovázejí, a o podporu používání článků 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 a 35 této listiny, a je třeba ji proto odpovídajícím způsobem provést.

Práva vyjmenovaná v tomto bodě odůvodnění slouží jako doplnění těch článků Listiny EU, které zaručují práva, od nichž nelze odstoupit. Jedná se zejména o články 2 (právo na život), 4 (zákaz mučení a nelidského zacházení anebo trestu) a 5 (zákaz otroctví a nucené práce).

SDEU se dosud přímo nezabýval významem pojmu „základní právo", ale jeho dosavadní judikatura k článku 9 je poučná přinejmenším ze dvou důvodů. Jedním z nich je to, že postupně označila některá práva jiná než ta, od kterých nelze odstoupit („nepodmíněná") ([180]),

([178]) Viz CNDA (Francie), rozsudek ze dne 24. března 2015, *Mlle E.*, č. 10012810 (shrnutí v angličtině) (dále jen CNDA (Francie), 2015, *Mlle E.*, č. 10012810 (shrnutí v angličtině)), týkající se Nigerijky ze státu Edo (Benin City), v němž soud uznal pohlavní vykořisťování v rámci obchodování s lidmi jako pronásledování. Rozsudek odkazuje na Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, 15. listopadu 2000, a její dva protokoly: Protokol o předcházení, potlačování *a* trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami *a* dětmi a Protokol proti pašování přistěhovalců po zemi, po moři *a* letecky, oba ze dne 15. listopadu 2000. Viz také ESLP, rozsudek ze dne 7. ledna 2010, *Rantsev* proti *Kypru a Rusku*, č. 25965/04, CE:ECHR:2010:0107JUD002596504 (dále jen ESLP, 2010, *Rantsev*); a ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 20. června 2020, *SM* proti *Chorvatsku*, č. 60561/14, CE:ECHR:2020:0625JUD006056114 (dále jen ESLP (velký senát), 2020, *SM* proti *Chorvatsku*)). Více informací o obchodování s lidmi jako o pronásledování naleznete níže v oddíle 3.3.1.1.

([179]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 57. Viz také Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 5. března 2009, č. 10 C 51.07, BVerwG:2009:050309U10C51.07.0 (překlad do angličtiny) (dále jen BVerwG (Německo), 2009, č. 10 C 51.07 (překlad do angličtiny)).

([180]) SDEU, 2020, *EZ*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 22.

za „základní“ ([181]). V rozsudku z roku 2012 ve věci *Y a Z* tak SDEU rozhodl, že svoboda náboženského vyznání, ačkoli od ní lze podle EÚLP odstoupit, je „jeden ze základů demokratické společnosti a představuje základní lidské právo“. Pro Soudní dvůr to znamená, že:

> […] Zásah do práva na svobodu náboženského vyznání může být tak závažný, že může být považován za případy uvedené v čl. 15 odst. 2 EÚLP, na které čl. 9 odst. 1 směrnice příkladmo odkazuje k určení, jaká jednání mají být zejména považována za pronásledování ([182]).

Argumentace SDEU ve věci *Y a Z* naznačuje možné překrývání definic **pronásledování** a **důvodů** pronásledování ([183]). Pronásledování z náboženských důvodů vždy v konečném důsledku zasahuje do svobody náboženského vyznání. Nicméně samotným pronásledováním může být špatné zacházení nebo jiná tvrdá sankce, která je reakcí na uplatňování svobody náboženského vyznání.

Rozsudek Soudního dvora EU z roku 2013 ve věci *X, Y a Z* se týkal práva osob žít v souladu s jejich individuální sexuální orientací jako výrazu práva na respektování jejich soukromého a rodinného života (článek 7 Listiny EU, odpovídající článku 8 EÚLP). Soud ve svém rozsudku rovněž označil toto právo za „základní“, přestože nepatří mezi práva, od nichž se nelze odchýlit ([184]).

Druhým důležitým rysem judikatury SDEU je vývoj chápání práv podle Listiny EU, zejména práva na lidskou důstojnost zaručeného v článku 1 Listiny. Z judikatury soudu je zřejmé, že lidská důstojnost je sama o sobě považována za základní lidské právo, a dokonce za základ základních práv ([185]), jako jsou práva stanovená v hlavě I Listiny EU. Z toho vyplývá, že další možný zdroj pro identifikaci základní povahy lidského práva jiného než práva, od kterého nelze podle EÚLP odstoupit, je možné odvodit z úvahy o tom, nakolik je **blízké právu na lidskou důstojnost**. To je také v souladu s 16. bodem odůvodnění, který byl citován výše v tomto oddíle.

Vzhledem k tomu, že SDEU dosud plně neobjasnil význam pojmu „základní lidská práva“ v kontextu čl. 9 odst. 1 písm. a), je vhodné zvážit další možné výkladové pomůcky.

Především jsou zde *travaux préparatoires* (přípravné práce) a „obecná struktura a účel“ směrnice, které je třeba vykládat v souladu s Listinou základních práv EU, Úmluvou o právním

([181]) Ačkoli přesný význam pojmů jako „základní“ („basic“, „fundamental“) je neurčitý, skutečnost, že třída „základních práv“ je širší než třída práv, od kterých nelze odstoupit, zřejmě naznačuje, že může zahrnovat základní práva, od kterých lze odstoupit. „Základní práva“ podle Listiny EU zjevně zahrnují širší okruh práv než práva, od kterých nelze odstoupit: viz např. SDEU (velký senát), 2006, *Parlament v. Rada*, op. cit., pozn. pod čarou 45, bod 38.

([182]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 57. Ve stejném smyslu viz předkládající Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 9. prosince 2010, č. 10 C 19.09, BVerwG:2010:091210B10C19.09.0 (překlad do angličtiny), bod 20.

([183]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38.

([184]) SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 54.

([185]) Dörig, H., komentář k článku 9 směrnice 2011/95, odst. 2, in Hailbronner, K. a Thym, D. (ed.), *EU Asylum and Immigration Law: a Commentary* (Azylové a přistěhovalecké právo: komentář), 2. vydání, Hart, 2016 (dále jen Hailbronner a Thym (ed.), *EU Asylum and Immigration Law: a Commentary*), Článek 9 směrnice 2011/95, bod 2, s odkazem na Vysvětlení k Listině základních práv, 2007, Úř. věst. C 303/17.

postavení uprchlíků a ostatními příslušnými smlouvami uvedenými v čl. 78 odst. 1 SFEU ([186]). V původní verzi článku se jako příklady základních lidských práv uváděly **život, svoboda a nedotknutelnost osoby** ([187]). Toto znění bylo převzato z kapitoly 4 společného postoje z roku 1996 ([188]). Formulace „život" a „svoboda" odpovídá čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků. V pozdějších verzích tohoto článku se uváděly příklady „právo na život, právo nebýt mučen nebo právo na svobodu a osobní bezpečnost" ([189]) a „práva, od nichž nelze odstoupit podle čl. 15 odst. 2 EÚLP" ([190]). Odkaz na „svobodu" byl omezen na svobodu od otroctví a nevolnictví (čl. 4 odst. 1 EÚLP). V tomto ohledu je možná důležité, že shoda se zněním čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků je obecně vnímána tak, že ohrožení života nebo svobody, přinejmenším pokud je dostatečně závažné, je vždy pronásledováním ([191]).

Další možná interpretační pomůcka pro objasnění pojmu základních lidských práv podle čl. 9 odst. 1 písm. a) vyplývá z článku 78 SFEU, v němž se odkazuje na „**ostatní příslušné smlouvy**". V této souvislosti může porušení práva, od něhož nelze odstoupit, a to ani v době naléhavé mimořádné situace, podle Mezinárodního paktu o občanských a politických právech představovat vážné porušení základních lidských práv ([192]). Kromě práv uvedených v čl. 15 odst. 2 EÚLP jsou v čl. 4 odst. 2 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech jako nezrušitelná uvedena: právo na uznání právní osobnosti, svoboda myšlení, svědomí a náboženství a zákaz zbavení osobní svobody pouze z důvodu neschopnosti splnit smluvní závazek ([193]). Jednání ohrožující tato práva lze tedy posuzovat z hlediska toho, zda překračují hranici dostatečné závažnosti, aby se jednalo o pronásledování.

Nástroje v oblasti lidských práv, které mohou být relevantní pro určení významu „základních lidských práv", jsou uvedeny níže v tabulce 10.

([186]) Viz SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 40; SDEU, 2015, *Shepherd*, op. cit., pozn. pod čarou 163, bod 22. Dále viz EASO, *Introduction to the CEAS – A Judicial Analysis*, op. cit., pozn. pod čarou 8, část 3, s. 61–89.

([187]) Evropská rada, Pracovní skupina pro azyl, výsledek jednání, návrh směrnice Rady o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, 9. září 2002, EU Doc 11356/02 ASILE 40, s. 13.

([188]) Společný postoj ze dne 4. března 1996 vymezený Radou na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii o harmonizovaném používání definice pojmu „uprchlík" ve smyslu článku 1 Ženevské úmluvy ze dne 28. července 1951 o právním postavení uprchlíků (96/196/SVV), Úř. věst. L 63/2 (dále jen společný postoj ze dne 4. března 1996 o harmonizovaném používání pojmu „uprchlík").

([189]) Evropská rada, Pracovní skupina pro azyl, výsledek jednání, návrh směrnice Rady o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, 23. října 2002, EU Doc 12620/02 ASILE 54, s. 13.

([190]) Evropská rada, Pracovní skupina pro azyl / Strategic Committee on Immigration, Frontiers and Asylum (Strategický výbor pro přistěhovalectví, hranice a azyl) / Coreper, výsledek jednání, návrh směrnice Rady o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, 8. listopadu 2002, EU Doc 13648/02 ASILE 61, s. 13.

([191]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 51. Srov. Storey, „Persecution", op. cit., pozn. pod čarou 165, s. 492 a násl.

([192]) ICCPR, článek 4: „1. Je-li za mimořádné situace, která je úředně vyhlášena, ohrožen život národa, mohou státy, smluvní strany Paktu, přijmout opatření zmírňující jejich závazky podle Paktu v rozsahu, který si vyžádají potřeby takové situace za podmínky, že tato opatření nejsou v rozporu s jejich jinými závazky podle mezinárodního práva a neznamenají diskriminaci podle rasy, barvy, pohlaví, jazyka, náboženství nebo sociálního původu. 2. Podle tohoto ustanovení se nelze odchýlit od článků 6, 7, 8 (odstavec 1 a 2), 11, 15, 16 a 18."

([193]) Viz články 16, 18 a 11 ICCPR.

Tabulka 10: Ostatní příslušné smlouvy, které mohou mít význam pro určení významu základních lidských práv

1	Všeobecná deklarace lidských práv, 1948
2	Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, 1966
3	Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, 1966 ([194])
4	Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, 1965
5	Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen, 1979
6	Úmluva o právech dítěte, 1989
7	Úmluva o právech osob se zdravotním postižením, 2006
8	Mezinárodní úmluva na ochranu všech osob před nuceným zmizením, 2006 ([195])

Znění čl. 9 odst. 1 písm. a) s odkazem na občanská a politická práva stanovená v EÚLP, od kterých nelze odstoupit, obecně nenaznačuje automatické rozšíření o hospodářská, sociální a kulturní práva. Kromě toho je přijímanou skutečností, že pouhé ekonomické obtíže nepředstavují pronásledování ([196]). Obecně platí, že aby bylo možné vážné porušení hospodářských a sociálních práv považovat za pronásledování, musí být přičitatelné určitému původci (viz oddíl 1.7 níže o původcích pronásledování nebo vážné újmy podle článku 6 přepracovaného znění kvalifikační směrnice). Ve vnitrostátní judikatuře bylo nicméně potvrzeno, že socioekonomická újma přinejmenším může představovat pronásledování ([197]). Je tedy možné, že to, zda **sociální a hospodářská práva** zaručená Evropskou sociální chartou ([198]) nebo Mezinárodním paktem o hospodářských, sociálních a kulturních právech lze považovat za „základní" lidská práva, závisí na potenciální závažnosti zásahu do základních životních podmínek osoby.

V každém případě, jak bude uvedeno níže v oddíle 1.4.3, porušení hospodářských a sociálních práv stanovených ve smlouvách o lidských právech může představovat pronásledování na základě souběhu různých opatření podle čl. 9 odst. 1 písm. b), pokud jsou tato opatření dostatečně závažná, aby postihla jednotlivce způsobem podobným čl. 9 odst. 1 písm. a).

1.4.2.2. „Vážné porušení"

Aby daná věc spadala do definice pronásledování v čl. 9 odst. 1 písm. a), nestačí určit, že okolnosti dané věci zasahují do jednoho nebo více základních lidských práv; musí být rovněž prokázáno, že dochází nebo by docházelo k jejich porušování. Určené právo muselo být porušeno nebo musí hrozit reálné nebezpečí porušení. V případě práv, od kterých nelze odstoupit, to vyžaduje jednoduché posouzení, zda jsou nebo by byla porušena například špatným zacházením. Pokud však lze od základního lidského práva odstoupit / má podmíněný charakter, je situace jiná. Zásah do něj bude představovat porušení pouze v případě, že neexistuje žádné povolené **omezení**.

([194]) Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních *a* kulturních právech, 16. prosince 1966.

([195]) Úmluva na ochranu všech osob před nuceným zmizením, 20. prosince 2006.

([196]) Jak bylo uvedeno v rozsudku SDEU ze dne 20. ledna 2021, *Secretary of State for the Home Department v. OA*, C-255/19, EU:C:2021:36 (dále jen SDEU, 2021, *OA*), bod 49, „pouhé hospodářské obtíže v zásadě nespadají pod pojem ‚pronásledování' ve smyslu článku 9 [kvalifikační směrnice]".

([197]) Viz např. BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 31. ledna 2013, č. 10 C 15.12, BverwG:2013:300713U1C5.12.0 (překlad do angličtiny) (dále jen Spolkový správní soud (BverwG, Německo), 2013, č. 10 C 15.12 (překlad do angličtiny)), bod 36.

([198]) Viz Evropská sociální charta, 18. října 1961, a revidovaná Evropská sociální charta, 3. května 1996.

Čl. 52 odst. 1 Listiny EU

Každé omezení výkonu práv a svobod uznaných touto listinou musí být stanoveno zákonem a respektovat podstatu těchto práv a svobod. Při dodržení zásady proporcionality mohou být omezení zavedena pouze tehdy, pokud jsou nezbytná a pokud skutečně odpovídají cílům obecného zájmu, které uznává Unie, nebo potřebě ochrany práv a svobod druhého.

SDEU uvedl, že „[z]ásah do práva na svobodu náboženského vyznání může být tak závažný, že může být považován za případy uvedené v čl. 15 odst. 2 EÚLP [pro účely] určení, jaká jednání mají být zejména považována za pronásledování“ ([199]). Přesto konstatoval, že

> to však neznamená, že by každý zásah do práva na svobodu náboženského vyznání zaručeného čl. 10 odst. 1 Listiny představoval akt pronásledování, který by příslušné orgány zavazoval k tomu, aby tomu, kdo je vystaven předmětnému zásahu, přiznaly postavení uprchlíka ve smyslu čl. 2 písm. d) směrnice ([200]).

SDEU rozhodl:

> Bez dalšího jsou tak vyloučena jednání, která představují omezení výkonu základního práva na svobodu náboženského vyznání ve smyslu čl. 10 odst. 1 Listiny, která jsou stanovená zákonem, i když toto právo neporušují, neboť se na ně vztahuje čl. 52 odst. 1 Listiny ([201]).

SDEU uvedl, že právo na svobodu náboženského vyznání zakotvené v čl. 10 odst. 1 Listiny EU odpovídá právu zaručenému v článku 9 EÚLP ([202]). V souvislosti s článkem 9 EÚLP rozhodl ESLP ve věci *Kokkinakis* proti *Řecku*, že může být nezbytné zavést omezení práva na svobodu náboženského vyznání podle čl. 9 odst. 1 EÚLP, aby se sladily zájmy různých skupin a zajistilo se respektování vyznání všech ([203]). Mezi relevantní otázky v této souvislosti patří: zda byla opatření „stanovena zákonem“, zda měla „legitimní cíl“ a zda byla „nezbytná v demokratické společnosti“. Soud rozlišoval mezi „správným“ a „nesprávným“ proselytismem a zdůraznil, že prvně zmíněná činnost odpovídá „pravdivému evangeliu […] a odpovědnost[i] každého křesťana a každé církve“, zatímco druhý představuje „rozklad a deformaci“. Soud uvedl, že nesprávný proselytismus může „používat formy činností, nabízejících materiální nebo sociální výhody se záměrem získat pro církev nové členy nebo vykonávat nevhodný nátlak na lidi v neštěstí nebo nouzi; může dokonce znamenat použití násilí nebo vymývání mozku“. ESLP považuje takový nesprávný proselytismus za neslučitelný s právem podle článku 9 EÚLP ([204]).

Stále je však možné diskutovat o významu jednání, na která se čl. 10 odst. 1 Listiny nevztahuje, ale která mohou být povolena na základě doložky o odstoupení od závazků v době války nebo v případě ohrožení (čl. 15 odst. 1 EÚLP) nebo na základě doložky o omezení stanovené

([199]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 57.
([200]) Tamtéž, bod 58.
([201]) Tamtéž, bod 60.
([202]) Tamtéž, bod 56.
([203]) ESLP, rozsudek ze dne 25. května 1993, *Kokkinakis* proti *Řecku*, č. 14307/88, CE:ECHR:1993:0525JUD001430788.
([204]) ESLP, 1993, *Kokkinakis* proti *Řecku*, body 41–47; ESLP, *Freedom of Religion Factsheet* (Přehled o svobodě náboženského vyznání), říjen 2019, s. 5.

EÚLP nebo jinými nástroji v oblasti lidských práv. SDEU dosud nerozhodl, jaký výklad se v takovém případě použije. Vrchní soud (Spojené království) rozhodl, že „[v] případě, že se použije článek 15 [EÚLP], nelze očekávat, že stát bude chránit před neposkytováním práv, od kterých lze odstoupit, protože takové neposkytování nepředstavuje pronásledování“ ([205]).

V případě omezení odvolávajících se na veřejný pořádek a bezpečnost musí být povaha porušení základního lidského práva zkoumána s přihlédnutím k obecné situaci v zemi původu a k individuálním okolnostem žadatele o mezinárodní ochranu.

Francouzský Vnitrostátní soud pro azylové právo například odmítl udělit ochranu aktivistům afrického hnutí odporu prosazujícím zájmy bílé menšiny v Namibii, kteří byli několikrát uvězněni na základě právních předpisů na ochranu veřejného zájmu a předcházení podněcování rasové nenávisti ([206]). Pokud jde o svobodu náboženského vyznání, v judikatuře ESLP byla omezení zahalování celého obličeje nebo nošení náboženských symbolů na veřejnosti považována za odůvodněná veřejným zájmem na zachování podmínek „soužití“ ([207]). Z působnosti článku 9 jsou tedy automaticky vyloučena jednání, která představují omezení výkonu základního práva na svobodu náboženského vyznání, která jsou stanovená zákonem, ale která toto právo neporušují ([208]).

Zbývá pojednat o pojmu **„vážné“ porušení** základního lidského práva. Aby mohlo být jednání považováno za pronásledování, musí být dostatečně závažné svou **povahou** nebo **opakováním**, aby představoval vážné porušení základních lidských práv. Zatímco „povaha“ je kvalitativní kritérium, „opakování“ obsahuje kvantitativní rozměr. Jednotlivé jednání, které nemusí být svou povahou dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, může svým opakováním představovat vážné porušení základních lidských práv, pokud má na jednotlivce podobně závažný dopad ([209]).

SDEU považuje za rozhodující kritérium, zda lze porušení považovat za „dostatečně závažné“ ([210]). Ne všechna porušení základních práv musí nutně dosáhnout této míry závažnosti ([211]). Jak soud uvedl v rozsudku *Y a Z*:

([205]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 3. prosince 2013, *MS (koptští křesťané) Egypt CG*, [2013] UKUT 00611 (IAC) (dále jen Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2013, *MS (koptští křesťané) Egypt CG*), bod 120. Viz také Rada Evropy/ESLP, Guide on Article 15 of the European Convention on Human Rights: Derogation in Time of Emergency (Pokyny k článku 15 Evropské úmluvy o lidských právech: odchylka v době mimořádné situace), aktualizováno 30. dubna 2021 (dále jen ESLP, Guide on Article 15 ECHR: Derogation in Time of Emergency).

([206]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 12. května 2012, č. 8919247.

([207]) ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 1. července 2014, *SAS* proti *Francii*, č. 43835/11, CE:ECHR:2014:0701JUD00438351.

([208]) Rozhodnutí SDEU k této otázce viz SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 15. července 2021, *IX* v. *WABE eV a MH Müller Handels GmbH* v. *MJ*, C-804/18 a C-341/19, EU:C:2021:594. Viz také SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*., op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 60, citováno výše.

([209]) Imigrační odvolací soud (Spojené království), rozsudek ze dne 19. července 2000, *Mustafa Doymus* proti *Secretary of State for the Home Department*, [2000] HX-80112-99, citováno v Lambert, H., „The Conceptualisation of ‚Persecution‘ by the House of Lords: Horvath v. Secretary of State for the Home Department“, *International Journal of Refugee Law,* vol. 13, č. (1 a 2), 2001, s. 23, a připomínky soudce Kirbyho v rozsudku Vrchního soudu (Austrálie) ze dne 16. listopadu 2000, *Minister for Immigration and Multicultural Affairs* v. *Haji Ibrahim*, [2000] HCA 55.

([210]) SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 53.

([211]) Tamtéž. Viz také SDEU, 2020, *EZ*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 22: „Z těchto ustanovení vyplývá, že k tomu, aby porušení základních práv představovalo pronásledování ve smyslu čl. 1 oddílu A Ženevské úmluvy, musí dosahovat určité míry závažnosti (v tomto smyslu viz [SDEU, 2015, *Shepherd*, op. cit., pozn. pod čarou 163, bod 25] a citovaná judikatura).“

> Z toho vyplývá, že jednání, která mohou být svou inherentní závažností, jakož i závažností jejich důsledku pro dotčenou osobu považována za pronásledování, musejí být identifikována nikoli v závislosti na prvku svobody náboženského vyznání, který byl dotčen, ale v závislosti na povaze represe vykonané vůči dotyčné osobě a důsledcích této represe […].
>
> To, zda porušení práva zaručeného čl. 10 odst. 1 Listiny představuje pronásledování ve smyslu čl. 9 odst. 1 směrnice, je tedy určeno závažností opatření a sankcí, které byly přijaty nebo mohou být přijaty vůči dotyčné osobě ([212]).

Základem pro identifikaci pronásledování je tedy spíše povaha represe a jejích důsledků než to, zda se jedná o „základní" právo jako takové. Jak uvedl SDEU ve věci *Fathi*, „činy, jichž by se vůči žadateli mohly z náboženských důvodů dopustit orgány země původu při jeho návratu do této země, musí být posuzovány v závislosti na jejich závažnosti" ([213]). Za těchto okolností se soud ve věci *Y a Z* domníval, že „[…] nelze pouhou existenci právní úpravy trestající homosexuální jednání považovat za akt, jenž žadatele postihuje tak významným způsobem, že dosahuje úrovně závažnosti nutné k učinění závěru, že tato trestnost představuje pronásledování ve smyslu čl. 9 odst. 1 směrnice" ([214]). Naopak trest odnětí svobody upravený zákonným ustanovením, který je skutečně ukládán v zemi původu, může sám o sobě být neúměrný nebo diskriminační, a tudíž představovat pronásledování ([215]). Pokud se trestněprávní předpisy, které stanoví trest odnětí svobody, v praxi neuplatňují, porušení nemusí být považováno za dostatečně vážné, aby bylo možné konstatovat, že se jedná o pronásledování.

Z argumentace soudu vyplývá, že u porušení lidských práv, od kterých lze odstoupit, jako jsou práva chráněná článkem 7 Listiny EU / článkem 8 EÚLP, musí být vždy vyžadováno překonání míry dostatečné závažnosti, zatímco u porušení práv, od kterých odstoupit nelze, lze automaticky předpokládat, že se jedná o pronásledování ze samotné povahy jednání ([216]). Ve věci *Fathi* tak soud konstatoval, že:

> […] ze znění čl. 9 odst. 1 této směrnice vyplývá, že k tomu, aby dotyčná jednání mohla být považována za pronásledování, je nezbytná existence „vážného porušení" náboženské svobody, kterým je dotyčná osoba postižena významným způsobem […] ([217]).

V praxi problémy týkající se toho, zda je lidské právo samo o sobě základní, obvykle nevznikají, protože ve všech případech existuje prahový test. Jak soud jasně uvedl ve věci *Y a Z* a ve věci *Fathi*, „činy, jichž by se vůči žadateli mohly z náboženských důvodů dopustit orgány země původu při jeho návratu do této země, musí být [posouzeny jako dostatečně závažné]" ([218]).

([212]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, body 65–66.
([213]) SDEU, rozsudek ze dne 4. října 2018, *Bahtiyar Fathi v. Predsedatelovi na Darzhavna agentsia za bezhantsite*, C-56/17, EU:C:2018:803 (dále jen SDEU, 2018, *Fathi*), bod 83.
([214]) SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 55.
([215]) Tamtéž, body 54–56.
([216]) Viz také oddíl 1.4.2.2 níže.
([217]) SDEU, 2018, *Fathi*, op. cit., pozn. pod čarou 214, bod 94.
([218]) SDEU, 2018, *Fathi*, op. cit., pozn. pod čarou 214, bod 83.

Jak již bylo uvedeno, zdá se, že v analýze čl. 9 odst. 1 provedené SDEU se považuje porušení práv, od kterých nelze odstoupit, automaticky za pronásledování ze samotné podstaty jednání. Takové stanovisko zaujal i německý Spolkový správní soud, který uznal, že „v případě zásahu do fyzické integrity nebo osobní svobody je třeba automaticky předpokládat pronásledování, pokud se na tento zásah vztahuje článek 3 EÚLP“ ([219]). Stejný závěr lze analogicky učinit i v případě závažných porušení mezinárodního trestního práva, jako je genocida nebo zločiny proti lidskosti ([220]).

Podobný přístup zaujal německý Spolkový správní soud v souvislosti s právem na státní příslušnost a zákazem svévolného zbavení státní příslušnosti podle článku 15 Všeobecné deklarace lidských práv ([221]). Právo na státní příslušnost není neomezené. Stát může například zbavit osobu státní příslušnosti z důvodů souvisejících s jejím podvodným jednáním, i když se tím tato osoba stane osobou bez státní příslušnosti ([222]). Svévolné zbavení příslušnosti však zbavuje osobu jejího základního postavení občana a souvisejících práv na pobyt a ochranu. Lze je tedy považovat za dostatečně závažné, aby představovalo pronásledování ([223]). To neznamená, že zbavení státní příslušnosti se automaticky rovná pronásledování; zda tomu tak je, závisí v každém konkrétním případně na skutkových okolnostech a míře závažnosti ([224]).

Nicméně **zda je porušení lidských práv v závislosti na druhu jednání a jeho dopadu na dotyčného žadatele dostatečně závažné, aby představovalo pronásledování ve smyslu čl. 9 odst. 1 písm. a), je třeba zkoumat vždy jednotlivě v daném případě**. Závažnost jednání je třeba posuzovat s ohledem na čl. 4 odst. 3, který mimo jiné vyžaduje zohlednění:

([219]) BVerwG (Německo), 2009, č. 10 C 51.07 (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 180, bod 116. Dále viz Bank, R., „The Transposition of the Qualification Directive in Germany“ (Provedení kvalifikační směrnice v Německu), in Zwaan, K. (ed.), *The Qualification Directive: Central Themes, Problem Issues, and Implementation in Selected Member States,* Wolf Legal Publishers, Nijmegen, 2007 (dále jen Bank, „The transposition of the qualification directive in Germany“), s. 124.

([220]) Goodwin-Gill a McAdam, *The Refugee in International Law*, 2021, op. cit., pozn. pod čarou 25, s. 73–76.

([221]) BVerwG (Německo), 2009, č. 10 C 50.07 (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 146, bod 18. Viz také např. Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 7. listopadu 2007, *JV (Tanzanie) v. Secretary of State for the Home Department*, [2007] EWCA Civ 1532 (dále jen EWCA (Spojené království), 2007, *JV (Tanzanie)*), body 6 a 10; Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 13. února 1997, *Boban Lazarevic v. Secretary of State for the Home Department* [1997] EWCA Civ 1007 (dále jen EWCA (Spojené království), 1997, *Boban Lazarevic*); a Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 31. července 2007, *EB (Etiopie) v. Secretary of State for the Home Department*, [2007] EWCA Civ 809, body 54 a 75. Viz také Dörig, H., „German Courts and their Understanding of the Common European Asylum System“ (Německé soudy a jejich chápání společného evropského azylového systému), *International Journal of Refugee Law*, roč. 25, č. 4, 2013, s. 770.

([222]) V čl. 7 odst. 3 Evropské úmluvy o státním občanství, ze dne 6. listopadu 1997, je uvedena jediná výjimka, kterou je „nabytí státního občanství podvodem, nebo na základě poskytnutí nepravdivých informací nebo zatajení jakýchkoli významných skutečností žadatelem“. Viz Hailbronner, K., in: Hailbronner, K., Renner, G. a Maaßen, H.-G. (ed.), *Staatsangehörigkeitsrecht*, 3. vydání, C. H. Beck, 2010, s. 96 a 210; de Groot, R. „Survey on Rules on Loss of Nationality in International Treaties and Case Law“ (Rešerše pravidel týkajících se pozbytí státní příslušnosti v mezinárodních smlouvách a judikatuře), CEPS Paper č. 57, 2013, s. 20 a násl. Viz také CNDA (Francie), rozsudek ze dne 5. ledna 2011, *M. M.*, č. 10015655 C, shrnutý v CNDA, *Contentieux des réfugiés Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2011*, s. 76, v němž soud konstatuje, že žadatel čelil personalizovanému pronásledování částečně z důvodu zákona platného od roku 1982, který Rohingům upírá jejich občanská práva; CNDA (Francie), rozsudek ze dne 27. listopadu 2009, *M. P.,* č. 643384/09002208, in CNDA, *Contentieux des réfugiés: Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2009*, 2010, s. 90 a 91 (dále jen CNDA (Francie), 2009, *M. P.,* č. 643384/09002208), týkající se menšiny Lotšampů z Bhútánu, které úřady odebraly státní příslušnost.

([223]) Německý Spolkový správní soud ponechal otevřené, zda lze porušení považovat za dostatečně závažné, pokud má osoba druhou státní příslušnost: BVerwG (Německo), 2009, č. 10 C 50.07 (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 146, bod 66. Viz také CNDA (Francie), 2009, *M. P.,* č. 643384/09002208, tamtéž.

([224]) EWCA (Spojené království), 2009, *MA (Ethiopia)*, op. cit., pozn. pod čarou 127, bod 59.

> konkrétního postavení a osobní situace žadatele, včetně takových faktorů, jako jsou původ, pohlaví a věk, aby na základě osobní situace žadatele bylo možno posoudit, zda by jednání, kterým žadatel byl nebo mohl být vystaven, mohla být považována za pronásledování nebo vážnou újmu [čl. 4 odst. 3 písm. c)].

Ve vztahu k zákazu špatného zacházení, SDEU uvedl, že „zákaz nelidského či ponižujícího zacházení stanovený v článku 4 Listiny odpovídá zákazu zakotvenému v článku 3 EÚLP a že v tomto rozsahu jsou jeho smysl a rozsah […] stejné jako smysl a rozsah, které tomuto zákazu přiznává [EÚLP]“ ([225]). ESLP pak zdůraznil, že „špatné zacházení, kterému bude žadatel údajně čelit v případě návratu, musí dosahovat minimální úrovně závažnosti, aby spadalo do působnosti článku 3. Posouzení této úrovně je relativní v závislosti na všech okolnostech případu“ ([226]). (Viz také analýza v oddíle 2.4.3, zejména pododdíly 2.4.3.2 a 2.4.3.3, týkající se „mučení“ a „nelidského či ponižujícího zacházení či trestu“, spolu s příslušnou judikaturou ESLP.)

Mezi relevantní prvky tohoto posouzení patří pojem osobní integrity a lidské důstojnosti, jakož i způsob a míra újmy nebo hrozby újmy, jak ovlivňuje osobní situaci žadatele, včetně faktorů, zejména těch, které souvisejí se zranitelností, jako je původ, pohlaví a věk ([227]). Porušení základního lidského práva může být kvalifikováno jako vážné vzhledem k jeho konkrétnímu dopadu na konkrétního žadatele ([228]). Musí být zohledněno veškeré jednání, kterému byla osoba vystavena nebo u něhož hrozí, že mu bude vystavena (viz čl. 4 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice). Další podrobnosti viz EASO, *Evidence and Credibility Assessment in the Context of the Common European Asylum System (CEAS) – A judicial analysis* ([229]); a EASO, *Právní analýza: Zranitelnost v souvislosti s žádostmi o mezinárodní ochranu*, 2021, zejména oddíly 6.2.1 a 6.3.1 ([230]).

Méně závažné zbavení svobody, jako je například jedno krátké nezákonné zatčení, nemusí stačit k tomu, aby bylo možné je považovat za závažné porušení ([231]). Opakování takových opatření však může představovat pronásledování ([232]). Uplatnění sankce odnětí svobody, která

([225]) SDEU, rozsudek ze dne 16. února 2017, *CK a další v. Republika Slovenija*, C-578/16 PPU, EU:C:2017:127 (dále jen SDEU, 2017, *CK a další*), bod 67.

([226]) ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 23. srpna 2016, *JK a ostatní* proti *Švédsku*, č. 59166/12, CE:ECHR:2016:0823JUD005916612 (dále jen ESLP (velký senát), 2016, *JK a ostatní* proti *Švédsku*), bod 79, který odkazuje na dřívější rozsudek: ESLP, rozsudek ze dne 6. března 2001, *Hilal* proti *Spojenému království*, č. 45276/99, CE:ECHR:2001:0306JUD004527699 (dále jen ESLP, 2001, *Hilal* proti *Spojenému království*), bod 60.

([227]) SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 68; viz např. RVV/CCE, Belgie, rozsudek ze dne 24. června 2019, 223.104; Dörig, H. in Hailbronner a Thym (ed.), *EU Asylum and Immigration Law: a Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 186.

([228]) To je v souladu s přístupem ESLP k článku 3 EÚLP. V rozsudku ESLP (velký senát) ze dne 21. ledna 2011, *M.S.S.* proti *Belgii a Řecku*, č. 30696/09, CE:ECHR:2011:0121JUD003069609 (dále jen ESLP (velký senát), 2011, *M.S.S.* proti *Belgii a Řecku*), soud v bodě 219 uvedl: „Posouzení tohoto minima […] závisí na všech okolnostech daného případu, jako je doba trvání zacházení, jeho fyzické nebo psychické dopady a v některých případech pohlaví, věk a zdravotní stav oběti.“ Viz také ESLP, rozsudek ze dne 3. prosince 2013, *Ghorbanov a ostatní* proti *Turecku*, č. 28127/09, CE:ECHR:2013:1203JUD002812709, bod 33.

([229]) EASO, *Judicial analysis – Evidence and Credibility Assessment*, op. cit., pozn. pod čarou 23.

([230]) EASO, *Právní analýza: Zranitelnost*, op. cit., pozn. pod čarou 64.

([231]) Viz např. Státní rada (Raad van State, Nizozemsko), rozsudek ze dne 30. července 2002, 200203043/1, kde bylo uvedeno, že: „Státní tajemník pro bezpečnost a spravedlnost se správně domníval, že diskriminace žadatelky nebyla tak závažná, aby se její situace stala neúnosnou nebo aby se stala neúnosnou v přiměřené době.“ Viz také oddíl 1.4.3 této právní analýzy.

([232]) Viz např. Státní rada (Nizozemsko), 2002, 200203043/1, op. cit., pozn. pod čarou 235. Viz také UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 53 a oddíl 1.4.3 této právní analýzy.

je nepřiměřená nebo diskriminační, v praxi uznal za relevantní pro posouzení pronásledování také Soudní dvůr EU ve svém rozsudku *X, Y a Z* ([233]). Z toho plyne, že porušení lidského práva, i když má být považováno za základní, musí projít testem závažnosti na základě konkrétního dopadu, který má na žadatele ([234]).

Pokud jde o porušení práva přiznaného článkem 10 Listiny EU a článkem 9 EÚLP (svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání), SDEU rozhodl, že bez ohledu na základní charakter tohoto práva,

> jednání, která sice porušují právo […], avšak jejichž závažnost se nevyrovná závažnosti porušení základních lidských práv, od nichž se na základě čl. 15 odst. 2 EÚLP nelze odchýlit, nelze považovat za pronásledování ve smyslu čl. 9 odst. 1 směrnice […] ([235]).

Z toho vyplývá, že ne všechna porušení práva na svobodu náboženského vyznání představují pronásledování ve smyslu čl. 9 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

Pro určení srovnatelnosti nelze rozlišovat mezi zásahem do náboženských činností v soukromí (*forum internum*) a zásahem do náboženských činností na veřejnosti (*forum externum*). Omezení svobody náboženského vyznání může představovat vážné porušení bez ohledu na to, zda postihlo práva žadatele praktikovat svou víru v soukromých kruzích nebo veřejně, ať už o samotě, nebo ve společenství ostatních. Podle rozsudku SDEU z roku 2012 *Y a Z* je to tedy závažnost opatření a sankcí, které mají být přijaty nebo mohou být přijaty, dána „[jejich] inherentní závažností, jakož i závažností jejich důsledku pro dotčenou osobu“, která určí „to, zda porušení práva zaručeného čl. 10 odst. 1 Listiny představuje pronásledování“ ([236]).

Skutečné nebezpečí, že bude daná osoba za účast na formální bohoslužbě mimo jiné stíhána či že bude s danou osobou zacházeno nelidským či ponižujícím způsobem ze strany některého ze subjektů uvedených v článku 6 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, stanoví stupeň závažnosti, který se vyžaduje pro to, aby se jednalo o pronásledování ([237]).

SDEU odmítl nutnost zohlednit možnost, kterou má žadatel, aby se vyhnul nebezpečí pronásledování tím, že se vzdá provádění náboženských úkonů dotčeným způsobem, a v důsledku toho ochrany, kterou mu má směrnice zaručit prostřednictvím přiznání postavení uprchlíka (viz oddíl 1.5.5 o otázce skrývání) ([238]). Zásadní význam náboženské praxe pro jednotlivce je významným faktorem při určování, zda sankce mohou představovat skutečné nebezpečí pronásledování. Soud rozhodl:

([233]) SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 56; viz také SDEU, 2018, *Fathi*, op. cit., pozn. pod čarou 214, bod 101.

([234]) Viz Správní soud (Upravno Sodišče, Slovinsko), rozsudek ze dne 19. září 2014, I U 1627/2013-17, bod 87, který byl potvrzen Nejvyšším soudem v odvolacím řízení, v němž se uvádí, že pojem „vážné“ porušení základních lidských práv z čl. 9 odst. 1 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice je „právně problematický“ vzhledem k tomu, že toto ustanovení se týká především absolutních lidských práv. Proto, pokračoval soud, nelze pojem „vážné“ vykládat gramatickou metodou, která není nejdůležitější metodou výkladu podle práva EU,ale spíše teleologickou metodou s přihlédnutím k účelu mezinárodní ochrany podle práva EU jako celku ve spojení s konkrétními okolnostmi žadatele a judikaturou ESLP ve vztahu k absolutní ochraně podle článku 3 EÚLP (čl. 6 odst. 3 SEU a čl. 52 odst. 3 Listiny EU).

([235]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 61; CJEU, 2018, *Fathi*, op. cit., pozn. pod čarou 214, body 81–83.

([236]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, body 65 a 66.

([237]) Tamtéž, bod 67.

([238]) Tamtéž, bod 78.

> Posouzení takového nebezpečí pro příslušný orgán znamená zohlednění řady jak objektivních, tak subjektivních skutečností. Subjektivní okolnost, že provádění náboženských úkonů na veřejnosti určitým způsobem, který je předmětem zpochybněných omezení, **je pro dotyčnou osobu zvláště významné** pro účely zachování její náboženské identity, je relevantní skutečností při posuzování úrovně nebezpečí, kterému je žadatel vystaven v zemi původu z důvodu svého náboženského vyznání, třebaže provádění náboženských úkonů takovým způsobem nepředstavuje ústřední prvek pro dotyčné náboženské společenství ([239]).

V návaznosti na rozsudek SDEU rozhodl předkládající soud, německý Spolkový správní soud, o postoupení věcí soudům nižších stupňů za účelem zjištění míry objektivní a subjektivní závažnosti. Připomněl, že jednání namířené proti takovému praktikování víry je třeba považovat za dostatečně závažné, pokud vyvíjí silný tlak na rozhodnutí osoby praktikovat svou víru způsobem, který daná osoba považuje za nezbytný pro zachování své náboženské identity ([240]).

1.4.3. Souběh opatření (čl. 9 odst. 1 písm. b))

Ustanovení čl. 9 odst. 1 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice stanoví alternativní způsob, jak vyhodnotit jednání jako pronásledování. Jeho znění v podstatě odráží bod 53 *Příručky* UNHCR ([241]) a také časté odvolávání se ze strany ESLP v souvislosti s jeho judikaturou k článku 3 na pojem kumulativní újmy ([242]).

Pokud určité jednání, ať už svou povahou, nebo opakováním, nelze vyhodnotit jako vážné porušení základního lidského práva, je třeba přezkoumat, zda ve smyslu čl. 9 odst. 1 písm. b) nepředstavují pronásledování různá opatření ve svém kumulativním účinku. Zatímco čl. 9 odst. 1 písm. a) vyžaduje vážné porušení základního lidského práva, podle čl. 9 odst. 1 písm. b) může pronásledování představovat souběh jiných porušení lidských práv a/nebo „opatření“, která způsobují újmu nebo mají represivní účinek na jednotlivce. Rozhodujícím prvkem pronásledování je závažnost porušení práv jednotlivce. Opatření musí být ve svém souběhu posuzována s ohledem na osobní situaci žadatele a s přihlédnutím ke všem jednáním, kterým žadatel byl nebo mohl být vystaven ([243]). Jednání nebo opatření tak mohou ve svém kumulativním účinku představovat pronásledování, i když nepředstavují vážné porušení základního lidského práva podle čl. 9 odst. 1 písm. a). Nezbytné je však srovnávací posouzení,

([239]) Tamtéž, bod 70 (zvýraznění doplněno).

([240]) BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 20. února 2013, č. 10 C 23.12, BVerwG:2013:200213U10C2312.0 (překlad do angličtiny) (dále jen BVerwG (Německo), 2013, č. 10 C 23.12 (překlad do angličtiny)), body 30 a 39. Viz Dörig, H., komentář k článku 9 směrnice 2011/95, bodu 26, in: Hailbronner a Thym (ed.), *EU Asylum and Immigration Law: a Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 186.

([241]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, odst. 53, který odkazuje na „různ[á] opatření, která sama o sobě ještě nepředstavují pronásledování“ jako na opatření, která mohou představovat pronásledování na „kumulativním základě“.

([242]) Viz např. ESLP (velký senát), 2016, *JK a ostatní* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 227, bod 95; ESLP, rozsudek ze dne 17. července 2008, *NA* proti *Spojenému království*, č. 25904/07, CE:ECHR:2008:0717JUD002590407 (dále jen ESLP, 2008, *NA* proti *Spojenému království*), bod 130.

([243]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 68.

že dotčený žadatel je postižen způsobem podobným jako v případě vážného porušení základního lidského práva ([244]).

Pojem „opatření“ v čl. 9 odst. 1 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice zahrnuje v širokém smyslu **všechna opatření, která mohou mít na jednotlivce podobný dopad jako vážné porušení základních lidských práv**. Sem patří i porušení lidských práv, která nejsou považována za základní. To je zřejmé ze spojení „včetně porušování lidských práv“. Výraz „včetně“ však také vyjadřuje, že „opatření“ mohou zahrnovat i jednání, jako jsou diskriminační kroky, které nemají povahu porušení lidských práv ([245]). V čl. 9 odst. 2 písm. b) je totiž uvedeno, že pronásledování může mít mimo jiné podobu „právní[ch], správní[ch], policejní[ch] nebo soudní[ch] opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem“. Samozřejmě, že diskriminační jednání může samo o sobě představovat porušení lidských práv ([246]). Kromě toho mohou „opatření“ zahrnovat například chování, které žadateli klade méně závažné překážky, obtíže nebo těžkosti, ale které podle čl. 9 odst. 1 písm. b) jsou ve svém souběhu „dostatečně závažn[é] k tomu, aby postihl[y] jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a)“.

O tom, zda lze diskriminační opatření v souvislosti s obecnou atmosférou nejistoty ([247]) považovat za pronásledování, lze rozhodnout pouze na základě kritéria jejich dostatečné závažnosti, totiž zda ve svém souběhu postihla jednotlivce podobným způsobem, jak je rovněž uvedeno v čl. 9 odst. 1 písm. a). Není možné zavést konkrétnější pravidlo, pokud jde o to, jaké kumulativní důvody mohou být základem platného nároku na právní postavení uprchlíka. To, zda lze kombinaci opatření považovat za pronásledování, závisí na všech okolnostech, včetně konkrétních geografických, historických a etnologických souvislostí ([248]).

Souběh různých opatření představuje pronásledování pouze tehdy, pokud žadatele postihl **podobným způsobem** jako porušení podle čl. 9 odst. 1 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Slovo „podobným“ zřejmě neznamená, že je dosaženo přesně téhož účinku. Německý Spolkový správní soud odkazuje na kumulativní přístup uvedený v *Příručce* UNHCR, podle kterého je třeba s ohledem na závažnost porušení práva na svobodu náboženského vyznání zohlednit různá jednání nebo opatření s diskriminačním účinkem ([249]). Konstatoval, že mezi takové činy nebo opatření patří omezení přístupu ke vzdělávacím nebo zdravotnickým zařízením nebo podstatné omezení profesních nebo ekonomických možností výdělku. V jedné francouzské věci byl ahmadíjec z Alžírska před svým útěkem nejen zatčen a vyslýchán kvůli své víře, ale byl mu také odebrán pas a byl vystaven diskriminačním soudním opatřením motivovaným pouze jeho náboženstvím. Soud v tomto případě dospěl k závěru, že kombinace těchto prvků vykazuje „závažné známky“ oprávněných obav před pronásledováním ([250]). V rozsudku, který předcházel provedení kvalifikační směrnice, rakouský

([244]) BVerwG (Německo), 2013, č. 10 C 23.12 (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 241, bod 37. Viz také CNDA (Francie), 2015, Mlle E., č. 10012810 (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 179, který se týkal nigerijské oběti prostituční sítě a v němž soud považoval různé represe, výhrůžky, stigmatizaci a ostrakizaci, jimž by čelila v případě návratu do své země, za souběh jednání, který jako celek představuje pronásledování.

([245]) BVerwG (Německo), 2013, č. 10 C 23.12 (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 241.

([246]) Viz např. čl. 2 odst. 1 a článek 26 ICCPR, čl. 2 odst. 3 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech.

([247]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 55.

([248]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 55.

([249]) BVerwG (Německo), 2013, č. 10 C 23.12, (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 241, bod 36.

([250]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 4. července 2019, *M. H.*, č. 19000104 C (dále jen CNDA (Francie), 2019, *M. H.*, č. 19000104 C).

Nejvyšší správní soud rovněž konstatoval, že různá diskriminační opatření vůči ženám v Afghánistánu jsou svou povahou natolik extrémní, že je překročena hranice pronásledování ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků ([251]).

Diskriminační opatření mohou představovat pronásledování, pokud vyústí v důsledky, které mají vůči dotyčné osobě podstatně předpojatý charakter. Příkladem může být zbavení práva vydělávat si na živobytí, práva na náboženské vyznání nebo odepření přístupu k běžně dostupným vzdělávacím prostředkům ([252]). Navíc, jak bylo uvedeno výše, i opatření, která sama o sobě neporušují lidská práva, nebo dokonce nejsou diskriminační, mohou být relevantní. V obou případech může být obzvláště důležitá otázka, zda se uplatňuje kumulativní aspekt ([253]).

1.4.4. Výčet možných pronásledování (čl. 9 odst. 2)

Cílem čl. 9 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice je orientačně vymezit jednání nebo opatření, která lze považovat za pronásledování. „Orientační výčet“ ([254]) v uvedeném článku zahrnuje možnosti od obecných po konkrétní ([255]) a je přetištěn v tabulce 11 níže.

Tabulka 11: Orientační výčet možných forem pronásledování uvedených v čl. 9 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Čl. 9 odst. 2	Formy, kterých může pronásledování nabývat	Oddíl
a)	Použití fyzického nebo psychického násilí, včetně sexuálního násilí	1.4.4.1 a 1.4.4.2
b)	Právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem	1.4.4.3
c)	Nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání	1.4.4.4
d)	Odepření soudní ochrany, které vede k nepřiměřenému nebo diskriminačnímu trestu	1.4.4.5
e)	Trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2	1.4.4.6
f)	Jednání namířená proti osobám určitého pohlaví	1.4.4.7
f)	Jednání namířená proti dětem	1.4.4.8

Spojení „mimo jiné“ v úvodním textu k tomuto výčtu naznačuje, že výčet možných forem pronásledování není vyčerpávající. Pronásledování tedy mohou představovat i jiné druhy jednání ([256]). Autoři této právní analýzy se domnívají, že pronásledování může mít také podobu „jednání namířených proti zdravotně postiženým osobám“. Důvody pro přidání této možnosti jsou vysvětleny níže v oddíle 1.4.4.9.

([251]) VwGH (Rakousko), rozsudek ze dne 16. dubna 2002, č. 99/20/0483, AT:VWGH:2002:1999200483.X00, bod 5. Viz také Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 18. května 2012, *AK (čl. 15 písm. c)) Afghánistán CG*, [2012] UKUT 00163 (IAC) (dále jen Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2012, *AK (čl. 15 písm. c)) Afghánistán CG*).

([252]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 54.

([253]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 55.

([254]) SDEU, 2020, *EZ*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 41.

([255]) Goodwin-Gill a McAdam, *The Refugee in International Law*, op. cit., pozn. pod čarou 25, s. 69.

([256]) Viz např. CNDA (Francie), rozsudek ze dne 14. listopadu 2013, *M. C.*, č. 12024083 C, in CNDA, *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2013*, 2014, s. 53–54 (dále jen CNDA (Francie), 2013, *M. C.*, č. 12024083 C), v němž soud dospěl k závěru, že vedení soudního řízení proti bangladéšskému státnímu příslušníkovi hinduistického vyznání, které mělo za následek propadnutí majetku v dobře známém prostředí korupce v zemi, představuje pronásledování.

Je třeba rovněž poznamenat, že ustanovení čl. 9 odst. 2 písm. a) až f) nejsou hermeticky uzavřenými kategoriemi. Mohou se překrývat. Například žadatel, který tvrdí, že by mu hrozil nepřiměřený trest za odmítnutí výkonu vojenské služby v konfliktu, se může odvolávat na více než jedno ze tří ustanovení – čl. 9 odst. 2 písm. a), b) a/nebo c).

Hlavním účelem čl. 9 odst. 2 je pomoci určit, které druhy jednání mohou spadat do věcné působnosti článku 9. Uvedení jednání na seznamu v čl. 9 odst. 2 zbavuje rozhodující orgány úkolu zkoumat, zda určitý druh jednání může být potenciálně pronásledováním. Tento výčet aktů nevylučuje nutnost zkoumat v každém konkrétním případě, zda některé jednání vyjmenované v čl. 9 odst. 2 splňuje požadavky čl. 9 odst. 1 písm. a) nebo b).

1.4.4.1. Použití fyzického nebo psychického násilí (čl. 9 odst. 2 písm. a))

Použití fyzického nebo psychického násilí může být často považováno za špatné zacházení podle článku 3 EÚLP a článku 4 Listiny EU. Použití fyzického nebo psychického násilí se považuje za pronásledování ve smyslu čl. 9 odst. 1 v případě, je-li jeho intenzita taková, že významně narušuje tělesnou nedotknutelnost jednotlivce nebo duševní schopnost samostatného rozhodování. Více informací o této problematice naleznete níže v oddíle 2.4.3.

1.4.4.2. Sexuální násilí (čl. 9 odst. 2 písm. a))

Sexuální násilí je výslovně uvedeno jako příklad v čl. 9 odst. 2 písm. a), tudíž je nepochybné, že takové jednání lze považovat za pronásledování. Takové jednání obvykle představuje vážné porušení základních lidských práv, zejména zákazu špatného zacházení (článek 3 EÚLP, článek 4 Listiny).

Podle článku 8 Římského statutu Mezinárodního trestního soudu z roku 1998 jsou znásilnění, sexuální otroctví, nucená prostituce, nucené těhotenství, nucená sterilizace či jiné srovnatelně závažné formy sexuálního násilí považovány za válečné zločiny v mezinárodních i jiných ozbrojených konfliktech ([257]). Řada mezinárodních nástrojů považuje systematické nebo rozsáhlé používání forem sexuálního násilí vůči civilnímu obyvatelstvu v ozbrojeném konfliktu za zločin proti lidskosti ([258]).

Jako příklad sexuálního násilí je nyní uznáváno **znásilnění**, ať už spáchané v době války, nebo v době míru, jako forma sexuálního násilí, která se považuje za pronásledování. Belgická Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva tak rozhodla, že znásilnění žadatelky z Pobřeží slonoviny představovalo pronásledování z politických důvodů ([259]). V jiné věci rozhodla, že v souhrnu s dalším jednáním je znásilnění běžnou metodou používanou v Súdánu proti ženám ([260]). Tentýž soud v jiné věci považoval znásilnění za pronásledování vzhledem k povaze, intenzitě a opakovanému charakteru sexuálního zneužívání nezletilého žadatele mužského pohlaví v Afghánistánu ([261]). Francouzský Vnitrostátní soud pro azylové právo CNDA považoval znásilnění gaye z Libanonu za jeden z prvků jeho případu, který vedl k jeho uznání za uprchlíka ([262]).

([257]) Římský statut Mezinárodního trestního soudu, 16. července 1998, čl. 7 odst. 1 písm. g).
([258]) Rada bezpečnosti OSN, Rezoluce 1820(2008) (19. června 2008) UN Doc S/Res/1820(2008), bod 1; Ženevská úmluva (IV) o ochraně civilních osob za války, 12. srpna 1949, článek 27.
([259]) RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 24. listopadu 2015, č. 156.927.
([260]) RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 11. prosince 2012, č. 93.324.
([261]) RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 4. února 2013, č. 96.572.
([262]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 29. května 2020, č. 19053522.

I **jiné formy sexuálního násilí** mohou představovat pronásledování, pokud projdou testem dostatečné závažnosti podle čl. 9 odst. 1 písm. a) nebo mají podobný, závažný účinek jako součást různých opatření podle čl. 9 odst. 1 písm. b). Jakýkoli násilný čin, pokus o něj nebo hrozba sexuální povahy, které mají nebo mohou mít za následek dostatečně závažnou fyzickou, psychickou nebo emocionální újmu, se považuje za pronásledování ([263]). Akt sexuálního násilí může mít podobu pronásledování bez ohledu na to, zda je spáchán v souvislosti s domácím násilím ([264]).

1.4.4.3. Právní, správní, policejní a/nebo soudní opatření (čl. 9 odst. 2 písm. b))

Čl. 9 odst. 2 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Za pronásledování ve smyslu odstavce 1 mohou být mimo jiné považována

[...]

b) právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem.

Ustanovení čl. 9 odst. 2 písm. b) se týká **opatření, která buď svou povahou představují pronásledování, nebo mají zdání zákonnosti a jsou zneužívána za účelem pronásledování, nebo jsou prováděna v rozporu se zákonem** ([265]). To, zda právní předpisy mohou za určitých okolností představovat pronásledování, závisí mimo jiné na tom, zda jsou uplatňovány v praxi ([266]). Obecná opatření na ochranu veřejného pořádku, bezpečnosti státu nebo veřejného zdraví nepředstavují pronásledování, pokud splňují požadavky na platné omezení závazků v oblasti lidských práv nebo odchylku od nich, jak je stanoví mezinárodní právo ([267]). SDEU poznamenává, že čl. 9 odst. 2 písm. b), jakož i čl. 9 odst. 2 písm. c)

> se týkají aktů, které přijaly orgány veřejné moci a jejichž diskriminační nebo nepřiměřená povaha musí podle odstavce 1 tohoto článku dosahovat určité míry závažnosti [...], aby

([263]) RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 8. prosince 2015, č. 157.905. Viz také UNHCR, *Sexual and Gender-Based Violence Against Refugees, Returnees and Internally Displaced Persons: Guidelines for Prevention and Response* (Sexuální a genderově podmíněné násilí na uprchlících, navrátilcích a vnitřně vysídlených osobách: pokyny k prevenci a reakci), květen 2003, kapitola 1, s. 10.

([264]) Viz např. Zvláštní odvolací výbor (Řecko), rozsudek ze dne 26. června 2011, č. 95/126761 (shrnutí v angličtině) (dále jen Zvláštní odvolací výbor (Řecko), 2011, č. 95/126761 (shrnutí v angličtině)), týkající se ženy z Íránu vystavené mimo jiné domácímu násilí; Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 25. ledna 2011, *RS* proti *Ministerstvu vnitra*, č. 6 Azs 36/2010-274 (shrnutí v češtině) (dále jen Nejvyšší správní soud (Česká republika), 2011, *RS* proti *Ministerstvu vnitra*, č. 6 Azs 36/2010-274 (shrnutí v češtině)), týkající se ženy z Kyrgyzstánu v nuceném polygamním manželství, která se obávala násilí ze strany svého manžela. Viz také Správní soud v Sofii (Bulharsko), žádost o rozhodnutí o předběžné otázce předložená SDEU dne 6. října 2021, *WS v. Intervjuirašč organ na Daržavna agencija za bežancite pri Ministerskija savet*, C-621/21, týkající se „[p]odmín[ek] [přepracovaného znění kvalifikační směrnice] pro udělení mezinárodní ochrany v případech genderově podmíněného násilí vůči ženám v podobě domácího násilí; alternativní možnost[i] poskytnutí podpůrné ochrany s ohledem na existující výhrůžky vraždou ze cti v případě návratu žadatelky do země původu“.

([265]) Viz Evropská komise, Návrh směrnice Rady o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí *a* osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu: Důvodová zpráva, 30. října 2001, KOM(2001) 510 v konečném znění, 2001/0207(CNS), s. 20 (dále jen Evropská komise, Návrh kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2001), která odkazuje na formulaci, která v této fázi byla součástí čl. 11 odst. 1 písm. b).

([266]) SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 55; SDEU, 2018, *Fathi*, op. cit., pozn. pod čarou 214, body 96–98. Viz také Storey, „Persecution“, op. cit., pozn. pod čarou 165, s. 500.

([267]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 60.

byla považována za porušení základních práv představující pronásledování ve smyslu čl. 1 oddílu A [Úmluvy o právním postavení uprchlíků] ([268]).

Příkladem může být svévolné zbavení státní příslušnosti. Například francouzské a německé soudy a soudy Spojeného království již dlouho uznávají, že za určitých okolností může zbavení státní příslušnosti představovat pronásledování, pokud lze o aktu zbavení nebo odnětí říci, že se jedná o úmyslné odepření státní příslušnosti z „rozmarného nebo diskriminačního důvodu“ a odepření je z důvodu daného Úmluvou o právním postavení uprchlíků ([269]).

Méně příznivé zacházení v důsledku rozdílného zacházení s různými skupinami samo o sobě nepředstavuje pronásledování ([270]). Diskriminační právní předpisy nebo uplatňování práva lze považovat za pronásledování pouze tehdy, pokud existují závažné přitěžující okolnosti, jako jsou důsledky, které žadatele významně poškozují. Závažná omezení práva vydělat si na živobytí, práva na svobodné vyznání nebo přístupu ke vzdělávacím prostředkům ([271]) mohou – v závislosti na okolnostech – buď sama o sobě, nebo ve svém kumulativním účinku s jinými omezeními představovat pronásledování, pokud postihují jedince podobným způsobem jako vážné porušení základního lidského práva podle čl. 9 odst. 1 písm. a). V této souvislosti je třeba vzít v úvahu všechny individuální okolnosti a zejména vliv kumulace diskriminačního jednání a/nebo jiných opatření na životní podmínky osoby.

1.4.4.4. Nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání (čl. 9 odst. 2 písm. c))

Čl. 9 odst. 2 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Za pronásledování ve smyslu odstavce 1 mohou být mimo jiné považována

[...]

c) nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání.

Trestní stíhání nebo trestání za porušení běžného obecně platného zákona se v zásadě nepovažuje za pronásledování ([272]). Ve většině případů otázka, zda je trestní stíhání nebo trestání diskriminační, nevyvstává. Osoby prchající před trestním stíháním či trestáním za

([268]) SDEU, 2015, *Shepherd*, op. cit., pozn. pod čarou 163, bod 49.

([269]) Viz například věc CNDA (Francie), 2010, *M. D.*, č. 09002572 C+, op. cit., pozn. pod čarou 157, týkající se černošských Mauretánců z Mauritánie zbavených práv a státní příslušnosti v roce 1988, ve které CNDA na základě skutkových okolností neuznal, že bylo prokázáno zbavení státní příslušnosti; BVerwG (Německo), 2009, č. 10 C 50.07(překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 146; EWCA (Spojené království), 2007, *JV (Tanzanie)*, op. cit., pozn. pod čarou 222, body 6 a 10; a EWCA (Spojené království), 1997, *Boban Lazarevic*, op. cit., pozn. pod čarou 222. Viz také Lambert,, H. „Refugee Status, Arbitrary Deprivation of Nationality, and Statelessness within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees“ (Postavení uprchlíka, svévolné zbavení státní příslušnosti a absence státní příslušnosti v kontextu čl. 1 odst. A bodu 2 úmluvy z roku 1951 a jejího protokolu z roku 1967 týkajícího se právního postavení uprchlíků), *UNHCR Legal and Protection Policy Research Series*, 2014; Foster a Lambert, *International Refugee Law and the Protection of Stateless Persons*, op. cit., pozn. pod čarou 124, s. 144–163. Více informací o zbavení státní příslušnosti naleznete výše v oddíle 1.4.2.2.

([270]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 54.

([271]) Tamtéž, body 54 a 55. Viz také CNDA (Francie), rozsudek ze dne 20. listopadu 2018, *M. H.*, č. 13027358 C, týkající se rohingského muže bez státní příslušnosti, který byl uznán za uprchlíka jak s ohledem na Myanmar/Barmu, tak s ohledem na Bangladéš, mimo jiné z důvodu nemožnosti legalizovat svůj pobyt v Bangladéši a dokončit tam vzdělání.

([272]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 56.

trestný čin nejsou za normálních okolností uprchlíky ([273]). Opatření ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. c) mohou představovat pronásledování, pokud země původu provádí nepřiměřené nebo diskriminační stíhání nebo trestání ([274]).

Pojem „nepřiměřené“ může vyvolat složité otázky ohledně použitelných norem pro posuzování přiměřenosti v různých právních řádech a kulturách. Článek 9 – a vlastně všechna ustanovení o uprchlících v přepracovaném znění kvalifikační směrnice – je třeba vykládat v souladu s Úmluvou o právním postavení uprchlíků jako „[základ] mezinárodního právního režimu na ochranu uprchlíků“, jehož smluvními stranami jsou všechny členské státy EU (viz 4. bod odůvodnění). Další vodítko pro posouzení přiměřenosti trestních sankcí může poskytnout odkaz na Listinu EU, obecně uznávané smlouvy o lidských právech a obecné zásady mezinárodního práva veřejného.

V souvislosti s čl. 9 odst. 2 písm. c) mohou vyvstat otázky týkající se toho, **zda je/jsou nepřiměřené trestní stíhání a/nebo trestání za odmítnutí výkonu vojenské služby**, omezenějším kontextem konfliktu se pak výslovně zabývá čl. 9 odst. 2 písm. e) ([275]). Z věcí předložených SDEU týkajících se čl. 9 odst. 2 písm. e) lze pro výklad čl. 9 odst. 2 písm. c) vyvodit následující. SDEU uvedl, že je třeba zvážit, zda by taková opatření „zjevně překračovala meze toho, co je nezbytné pro výkon legitimního práva dotyčného státu udržovat ozbrojené síly“ ([276]). To může znamenat zohlednění různých faktorů politické a strategické povahy, na nichž je založena legitimita tohoto práva a podmínky jeho výkonu. SDEU uvedl, že nic ve spise neumožňuje mít za to, že by uložení trestu odnětí svobody v délce až pěti let a propuštění z armády se ztrátou cti zjevně překračovalo meze toho, co je nezbytné pro výkon legitimního práva dotyčného státu udržovat ozbrojené síly. SDEU však přisuzuje úkol zkoumat všechny významné skutečnosti v zemi původu vnitrostátním orgánům členských států ([277]).

Na základě čl. 9 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice ve spojení s článkem 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, pokud žadatel může prokázat souvislost mezi důvody podle článku 10 a svým trestním stíháním nebo trestáním, to samo o sobě svědčí o tom, že má diskriminační povahu ([278]). Stíhání politických oponentů na základě narušení veřejného pořádku za jednání, které je chráněno smlouvami o lidských právech a které má potenciálně závažné důsledky, lze tedy považovat za diskriminační a může být kvalifikováno jako pronásledování.

([273]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 13. listopadu 2012, *MN a další (ahmadíjci – podmínky v zemi – riziko) Pákistán CG*, [2012] UKUT 00389 (IAC). Viz také UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 56.

([274]) Viz Evropská komise, Návrh kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2001, op. cit., pozn. pod čarou 266, která odkazuje na to, co v dané fázi obsahoval navrhovaný čl. 11 odst. 1 písm. d).

([275]) Viz také oddíl 1.4.4.6.

([276]) SDEU, 2015, *Shepherd*, op. cit., pozn. pod čarou 163, bod 52.

([277]) Tamtéž, bod 53.

([278]) Viz např. CNDA (Francie), 2019, *M. H.*, č. 19000104 C, op. cit., pozn. pod čarou 251, týkající se ahmadíjce z Alžírska, který byl vystaven diskriminačním soudním opatřením, jež byla motivována pouze jeho náboženským vyznáním; rozsudek Nejvyššího správního soudu (Korkein hallinto-oikeus, Finsko) ze dne 12. února 2019, KHO:20-19:23 (shrnutí v angličtině), týkající se tureckého státního příslušníka kurdské národnosti, který byl odsouzen ke dvěma letům odnětí svobody za „šíření teroristické propagandy“. Soud naopak konstatoval, že jeho činnost byla v podstatě srovnatelná s mnoha případy, v nichž ESLP konstatoval porušení práva na svobodu projevu nebo svobodu shromažďování, a upozornil na míru závažnosti trestu odnětí svobody. Dospěl k závěru, že trest odnětí svobody v délce dvou let představuje nepřiměřenou míru trestání vzhledem k popisu skutku uvedeného v rozsudku, a že se tedy jedná o pronásledování.

1.4.4.5. Odepření soudní ochrany (čl. 9 odst. 2 písm. d))

Odepření soudní ochrany může představovat **porušení práva na spravedlivý proces**, což je právo zaručené v článku 47 Listiny EU ([279]) a článku 6 EÚLP ([280]). V judikatuře ESLP se uvádí, že otázka podle článku 6 EÚLP může být výjimečně nastolena rozhodnutím o vyhoštění nebo vydání za situace, že žadatel utrpěl hrubé odepření spravedlnosti ve státě určení nebo že mu toto odepření hrozí ([281]). ESLP však použil přísný test nespravedlnosti a uvedl: „Je zapotřebí porušení zásad spravedlivého procesu zaručených článkem 6, které je natolik zásadní, že se rovná anulaci nebo zničení samotné podstaty práva zaručeného tímto článkem“ ([282]). Ačkoli se znění čl. 9 odst. 2 písm. d) od tohoto standardu poněkud liší tím, že vyžaduje odepření soudní ochrany, které má za následek nepřiměřené nebo diskriminační trestání, může být tento rozdíl v praxi malý, protože aby se takové odepření soudní ochrany rovnalo pronásledování, musí obvykle spadat do oblasti působnosti čl. 9 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([283]).

1.4.4.6. Trestní stíhání nebo trestání za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu (čl. 9 odst. 2 písm. e))

Ustanovení čl. 9 odst. 2 písm. e) je výsledkem kompromisu mezi různými přístupy k významu odmítnutí výkonu vojenské služby a uznání práva na výhradu svědomí. Původní návrh Komise byl v souladu s *Příručkou* UNHCR, podle níž se stíhání považuje za pronásledování, pokud dezertérovi nebo osobě vyhýbající se vojenské službě hrozí nepřiměřeně přísný nebo

([279]) Článek 47 Listiny EU zaručuje právo na spravedlivý proces i na účinnou právní ochranu. Účinnou právní ochranou se zabývá čl. 47 odst. 1, který stanoví: „Každý, jehož práva a svobody zaručené právem Unie byly porušeny, má za podmínek stanovených tímto článkem právo na účinné prostředky nápravy před soudem.“

([280]) V čl. 6 odst. 1 EÚLP se uvádí: „Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu. Rozsudek musí být vyhlášen veřejně, avšak tisk a veřejnost mohou být vyloučeny buď po dobu celého nebo části procesu v zájmu mravnosti, veřejného pořádku nebo národní bezpečnosti v demokratické společnosti, nebo když to vyžadují zájmy nezletilých nebo ochrana soukromého života účastníků, anebo v rozsahu považovaném soudem za zcela nezbytný, pokud by, vzhledem ke zvláštním okolnostem, veřejnost řízení mohla být na újmu zájmům spravedlnosti.“

([281]) ESLP (plenární zasedání), rozsudek ze dne 7. července 1989, *Soering* proti *Spojenému království*, č. 14038/88, CE:ECHR:1989:0707JUD001403888 (dále jen ESLP (plenární zasedání), 1989, *Soering*), bod 113; ESLP, rozsudek ze dne 17. ledna 2012, *Othman (Abu Qatada)* proti *Spojenému království*, č. 8139/09, CE:ECHR:2012:0117JUD000813909 (dále jen ESLP, 2012, *Othman (Abu Qatada)*), bod 258. V bodě 259 posledně uvedeného rozsudku soud uvedl: „[…] Ačkoli soud dosud nemusel tento pojem přesněji definovat, přesto naznačil, že některé formy nespravedlnosti by mohly představovat hrubé odepření spravedlnosti. Patří mezi ně: odsouzení v nepřítomnosti bez možnosti následně dosáhnout nového rozhodnutí o oprávněnosti obvinění; zkrácené soudní řízení vedené za bezvýhradného porušování práva na obhajobu; zadržení bez jakéhokoli přístupu k nezávislému a nestrannému soudu, který by přezkoumal zákonnost zadržení; záměrné a systematické odpírání přístupu k obhájci, zejména v případě osoby zadržené v cizí zemi“ (odkazy na související judikaturu ESLP vynechány).

([282]) ESLP, 2012, *Othman (Abu Qatada)*, op. cit., pozn. pod čarou 282, bod 260.

([283]) ESLP ponechal otevřenou otázku, zda k hrubému odepření spravedlnosti dochází pouze tehdy, pokud by měl daný proces pro žadatele závažné důsledky (ESLP, 2012, *Othman (Abu Qatada)*, op. cit., pozn. pod čarou 282, bod 262), protože v tomto případě nebylo zpochybněno, že by následky byly vážné.

diskriminační trest ([284]) nebo pokud by vojenská služba vyžadovala účast ve vojenských akcích, které jsou v rozporu s žadatelovým skutečným politickým, náboženským nebo morálním přesvědčením nebo s oprávněnými pohnutkami jeho svědomí ([285]). Toto ustanovení bylo během jednání v Radě velmi kontroverzní. Mnoho členských států se postavilo proti uznání odmítnutí výkonu vojenské služby na základě subjektivních názorů nebo politického přesvědčení žadatele o legálnosti nebo legitimitě vojenské akce ([286]). Navrhly objektivní kritéria, která by měla být stanovena například odkazem na mezinárodní humanitární právo ([287]).

Ustanovení bylo následně změněno na následující:

> Trestní stíhání nebo trestání za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, který byl odsouzen příslušnými orgány Organizace spojených národů (OSN), nebo jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval jednání spadající mezi důvody vyloučení této směrnice ([288]).

Odkaz na odsouzení orgány OSN, odvozený z bodu 171 *Příručky* UNHCR, byl však následně vypuštěn ([289]). Čl. 9 odst. 2 písm. e) nyní zní:

([284]) Evropská komise, Návrh kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2001, op. cit., pozn. pod čarou 266, týkající se formulace, která v této fázi byla součástí čl. 11 písm. d); UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 169. Viz také UNHCR, Guidelines on International Protection No 10: Claims to Refugee Status Related to Military Service within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees (Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 10: Žádosti o přiznání postavení uprchlíka v souvislosti s vojenskou službou v kontextu čl. 1 odst. A bodu 2 Úmluvy z roku 1951 a/nebo Protokolu o právním postavení uprchlíků z roku 1967), 12. listopadu 2014, HCR/GIP/13/10/Corr. 1 (dále jen UNHCR, Guidelines on International Protection No 10).

([285]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 170. Viz rovněž UNHCR, Guidelines on International Protection No 10, op. cit., pozn. pod čarou 285, body 17 a násl.

([286]) Evropská rada, Pracovní skupina pro azyl, výsledek jednání, návrh směrnice Rady o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, 24. dubna 2002, EU Doc 7882/02 ASILE 20, s. 15; Evropská rada, Pracovní skupina pro azyl, výsledek jednání, návrh směrnice Rady o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, 17. června 2002, EU Doc 9038/02 ASILE 25, s. 15; a Evropská rada, Pracovní skupina pro azyl, výsledek jednání, návrh směrnice Rady o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, 9. července 2002, EU Doc 10596/02 ASILE 36, s. 17.

([287]) Viz dokumenty uvedené v předchozí poznámce pod čarou.

([288]) Evropská rada, Pracovní skupina pro azyl, výsledek jednání (EU Doc 11356/02), op. cit., pozn. pod čarou 188, s. 14; Evropská rada, Pracovní skupina pro azyl, výsledek jednání (EU Doc 12620/02), op. cit., pozn. pod čarou 190, s. 14.

([289]) Navzdory námitkám Nizozemska. Viz Evropská rada, poznámka předsednictví pro Výbor stálých zástupců, návrh směrnice Rady o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, 15. listopadu 2002, EU Doc 14308/02 ASILE 65, s. 13.

Čl. 9 odst. 2 písm. e) přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Za pronásledování ve smyslu odstavce 1 mohou být mimo jiné považována

[...]

trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2 ([290]).

Ustanovení čl. 9 odst. 2 písm. e) je tedy restriktivnější než přístup k odmítnutí výkonu vojenské služby z důvodu svědomí, který je uveden v *Příručce* UNHCR, v jeho doporučeních *Guidelines on International Protection No 10*, jakož i v praxi některých členských států. Je tomu tak proto, že se zabývá pouze situacemi, kdy by výkon vojenské služby zahrnoval jednání spadající do oblasti působnosti čl. 12 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice a, *a fortiori*, čl. 1 odst. F Úmluvy o právním postavení uprchlíků ([291]). Zejména ukládá jiný test než test „odsouzení mezinárodním společenstvím“ uvedený v bodě 171 *Příručky* UNHCR. Nicméně, jak bylo uvedeno výše, trestní stíhání nebo trestání za odepření výkonu vojenské služby, které nespadají do působnosti čl. 9 odst. 2 písm. e), mohou spadat do působnosti čl. 9 odst. 2 písm. b), c) nebo d).

Výklad této formy pronásledování objasnil SDEU ve dvou věcech.

V rozsudku *Shepherd* z roku 2015 se soud zabýval případem státního příslušníka USA, který žádal o azyl z důvodu svého trestního stíhání za odepření výkonu vojenské služby ([292]). Soud upřesnil, že aby spadal do působnosti čl. 9 odst. 2 písm. e), „[o]kolnosti, jejichž rozsah má Soudní dvůr posoudit za účelem vymezení této působnosti, musí tedy přímo souviset s daným konfliktem“ ([293]) a že jeho podmínky nejsou omezeny na bojové jednotky a že toto ustanovení „se vztahuj[e] na všechny příslušníky ozbrojených sil, tedy včetně logistického nebo podpůrného personálu“ ([294]). Soud dále rozhodl:

([290]) SDEU se dosud přímo nezabýval tím, zda by měl být zaujat odlišný přístup k odmítnutí výkonu vojenské služby z důvodu svědomí s ohledem na rozsudek ESLP (velkého senátu) ze dne 7. července 2011, *Bayatyan* proti *Arménii*, č. 23459/03, CE:ECHR:2011:0707JUD002345903.

([291]) UNHCR, UNHCR Annotated Comments on the EC Council Directive 2004/83/EC of 29 April 2004 on Minimum Standards for the Qualification and Status of Third Country Nationals or Stateless Persons as Refugees or as Persons Who Otherwise Need International Protection and the Content of the Protection Granted (OJ L 304/12 of 30.9.2004) (Anotovaný komentář UNHCR ke směrnici Rady ES 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (Úř. věst. L 304/12, 30.9.2004)), leden 2005, s. 21. Kromě konfliktu francouzský soud CNDA pravidelně přiznává status uprchlíka státním příslušníkům Eritreje, kteří uprchli ze své země, aby se vyhnuli vojenské službě, nebo kteří uprchli z vojenského tábora (viz např. CNDA (Francie), rozsudek ze dne 6. března 2012, *M. D.S.*, č. 11023420). Podobně může být přiznáno postavení uprchlíka Kurdům z Turecka, kteří odepřeli vojenskou službu s tvrzením, že budou posláni do oblastí, kde probíhá konflikt, a nechtěli bojovat proti příslušníkům své komunity, jak je uvedeno v rozsudku CNDA (Francie) ze dne 13. března 2014, *M. F.G.*, č. 13016100. Viz také Sněmovna lordů (Spojené království), rozsudek ze dne 20. března 2003, *Sepet a další, R (na žádost) v. Secretary of State for the Home Department*, [2003] UKHL 15.

([292]) SDEU, 2015, *Shepherd*, op. cit., pozn. pod čarou 163, bod 21.

([293]) Tamtéž, bod 35.

([294]) Tamtéž, bod 33.

> Netýká se výhradně situací, kdy je prokázáno, že již byly spáchány válečné zločiny nebo že jsou takové, že spadají do jurisdikce Mezinárodního trestního soudu, ale také těch, kdy žadatel o postavení uprchlíka může prokázat, že je vysoce pravděpodobné, že takové zločiny budou spáchány ([295]).

Zatímco osobní působnost tohoto ustanovení přesahuje „osob[y], které by mohly být osobně vedeny ke spáchání činů kvalifikovaných jako válečné zločiny, zejména pak bojov[é] jednotk[y]“, ale „[tato ochrana] může být […]rozšířena jen na takové jiné osoby, které by plnění jejich úkolů mohlo dostatečně přímým způsobem a s přiměřenou pravděpodobností vést k účasti na takových činech“ ([296]). Soudní dvůr také vyjasnil, že

> při posuzování, které je věcí vnitrostátních orgánů, musí být vzaty v úvahu okolnosti, že vojenský zásah byl zahájen na základě mandátu Rady bezpečnosti Organizace Spojených národů nebo na základě konsenzu mezinárodního společenství a že stát nebo státy, které provádí operace, stíhají válečné zločiny ([297]).

A konečně odepření výkonu vojenské služby

> musí být jediným prostředkem umožňujícím žadateli […] vyhnout se účasti na tvrzených válečných zločinech, a že pokud tedy tento žadatel nevyužil řízení za účelem získání postavení odpírače vojenské služby z důvodu svědomí, taková okolnost vylučuje jakoukoli ochranu podle čl. 9 odst. 2 písm. e) [kvalifikační směrnice], ledaže uvedený žadatel prokáže, že neměl žádné řízení takové povahy ve své konkrétní situaci k dispozici ([298]).

Pokud jde o možné alternativní prostředky, ve věci *Shepherd* soud považoval za významné, že žadatel vstoupil do ozbrojených sil a obnovil svůj poměr k nim v době, kdy probíhal dotyčný konflikt (v Iráku) ([299]). Pokud jde o řízení týkající se odpíračů vojenské služby z důvodu svědomí, ESLP rozhodl, že

> právo na odmítnutí výkonu vojenské služby z důvodu svědomí zaručené článkem 9 [EÚLP] by bylo iluzorní, pokud by stát mohl organizovat a provádět svůj systém alternativní služby způsobem, který by nenabízel – ať už právně, nebo prakticky – alternativu k vojenské službě skutečně civilní povahy, která by neměla odstrašující charakter nebo charakter trestu ([300]).

Rozsudek Soudního dvora EU z roku 2020 ve věci *EZ* se týkal syrského státního příslušníka, který v listopadu 2014 uprchl ze Sýrie, aby tam nemusel vykonávat vojenskou službu, protože se obával, že se bude muset účastnit občanské války. Do února 2015 mu byl povolen odklad výkonu vojenské služby za účelem ukončení vysokoškolského studia. Soud potvrdil, že „odepření [musí být] jediným prostředkem, který dotyčné osobě umožňuje vyhnout se účasti na zločinech uvedených v čl. 12 odst. 2 písm. a)“ ([301]). Uvedl, že

([295]) Tamtéž, bod 37; viz také bod 39.
([296]) Tamtéž, bod 38.
([297]) Tamtéž, bod 46.
([298]) Tamtéž, bod 46.
([299]) Tamtéž, bod 44.
([300]) ESLP, rozsudek ze dne 12. října 2017, *Adyan a ostatní* proti *Arménii*, č. 75604/11, CE:ECHR:2017:1012JUD007560411, bod 67.
([301]) SDEU, 2020, *EZ*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 27.

> okolnost, že žadatel o přiznání postavení uprchlíka nevyužil řízení za účelem získání postavení odpírače vojenské služby z důvodu svědomí, vylučuje jakoukoli ochranu podle čl. 9 odst. 2 písm. e) [přepracovaného znění kvalifikační směrnice], ledaže uvedený žadatel prokáže, že neměl žádné řízení takové povahy ve své konkrétní situaci k dispozici […] ([302]).

Pro Soudní dvůr bylo zvláště důležité, že situace v Sýrii se vyznačovala „kontext[em] všeobecné občanské války, která se vyznačuje opakovaným a systematickým páchání zločinů nebo jednání uvedených v čl. 12 odst. 2 téže směrnice armádou, která nasazuje brance“. Proto je třeba předpokládat, že „výkon vojenské služby [by pro brance] znamenal přímou či nepřímou účast na spáchání takových zločinů nebo jednání, bez ohledu na zařazení v rámci armády“ ([303]). Dále uvedl:

> Nejprve je třeba uvést, že čl. 9 odst. 2 písm. e) této směrnice tím, že upravuje trestní stíhání nebo tresty za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2 [přepracovaného znění kvalifikační směrnice], definuje určitá jednání považovaná za pronásledování podle jejich důvodu, a že tento důvod se liší od důvodů taxativně vyjmenovaných v čl. 2 písm. d) a článku 10 této směrnice, a sice rasy, náboženství, národnosti, politických názorů nebo příslušnosti k určité společenské vrstvě ([304]).

Ačkoli tedy existenci jednoho nebo více důvodů pronásledování „nelze považovat za prokázanou pouze z toho důvodu, že tato trestní stíhání a tyto tresty souvisejí s uvedeným odepřením“, soud se domníval, že

> [j]e však dána silná domněnka, že odepření výkonu vojenské služby za podmínek stanovených v čl. 9 odst. 2 písm. e) téže směrnice souvisí s jedním z pěti důvodů připomenutých v článku 10 uvedené směrnice. Je věcí příslušných vnitrostátních orgánů, aby s ohledem na všechny dotčené okolnosti ověřily pravděpodobnost této souvislosti ([305]).

1.4.4.7. Jednání namířená proti osobám určitého pohlaví (čl. 9 odst. 2 písm. f))

V čl. 9 odst. 2 písm. f) přepracovaného znění kvalifikační směrnice se uvádí:

Čl. 9 odst. 2 písm. f) přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Za pronásledování ve smyslu odstavce 1 mohou být mimo jiné považována […]:

f) jednání namířená proti osobám určitého pohlaví […].

Znění čl. 9 odst. 2 písm. f) tím, že uvádí, že pronásledování v podobě uvedené v čl. 9 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice může mít mimo jiné formu „jednání namířen[ých] proti osobám určitého pohlaví […]“, zdůrazňuje potřebu individuálního posouzení

([302]) Tamtéž, bod 28.
([303]) Tamtéž, bod 38.
([304]) Tamtéž, bod 46.
([305]) Tamtéž, bod 61.

zohledňujícího genderové aspekty. To odpovídá požadavkům uvedeným v čl. 4 odst. 3 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, podle něhož je povinností členských států zohlednit

> konkrétní postavení a osobní situac[i] žadatele, včetně takových faktorů, jako jsou původ, pohlaví a věk, aby na základě osobní situace žadatele bylo možno posoudit, zda by jednání, kterým žadatel byl nebo mohl být vystaven, mohla být považována za pronásledování nebo vážnou újmu.

Abychom správně porozuměli charakteru pronásledování namířeného proti osobám určitého pohlaví, musíme přesněji definovat a rozlišovat termíny „pohlaví“ a „gender“ ([306]). Pohlaví je určeno biologicky. Gender byl v minulosti definován jako označení obou pohlaví, mužského i ženského, ve společenském kontextu ([307]), ale gender není statický ani vrozený. Spíše nabývá v průběhu času sociálně a kulturně konstruovaný význam ([308]). Genderové vztahy jsou tedy „[založeny na] sociálně nebo kulturně vytvořen[ých] a definovan[ých] identit[ách], postavení[ch], rolí[ch] a povinnost[ech]“ ([309]). To je uznáno ve znění 30. bodu odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice, který stanoví, že „skutečnosti plynoucí z pohlaví žadatele, včetně jeho genderové identity a sexuální orientace, […] se mohou týkat určitých právních tradic a zvyklostí“. Jakákoli současná definice by proto musela zohlednit skutečnost, že někteří lidé se nyní definují a jsou definováni jako nebinární ([310]) a/nebo transgender, a skutečnost, že existují také lidé, kteří prošli nebo procházejí tranzicí na mužské nebo ženské pohlaví. Žádosti související s genderovými otázkami mohou podávat muži/chlapci nebo ženy/dívky, jakož i transgender nebo intersexuální osoby.

Yogyakartské zásady z roku 2007 definují „sexuální orientaci“ a „genderovou identitu“ takto:

1) Sexuální orientací se rozumí schopnost každého člověka pociťovat hlubokou emocionální, citovou a sexuální přitažlivost k osobám jiného pohlaví nebo stejného pohlaví nebo více než jednoho pohlaví a mít s nimi intimní a sexuální vztahy.

2) Genderovou identitou se rozumí vnitřní a individuální prožívání genderu hluboce pociťované každým člověkem, přičemž gender může, ale nemusí odpovídat pohlaví přiřazenému při narození, včetně osobního vnímání těla (které může v případě

([306]) Při řešení problematiky pronásledování namířeného proti osobám určitého pohlaví úřad UNHCR v minulosti používal termín sexuální a genderové násilí (sexual and gender-based violence), často synonymně s pojmem genderově podmíněné násilí (gender-based violence). Po vydání dokumentu UNHCR, UNHCR Policy on the Prevention of, Risk Mitigation and Response to Gender-based Violence (Politika UNHCR v oblasti prevence, zmírňování rizik a reakce na genderově podmíněné násilí), 2020 (dále jen UNHCR Policy on the Prevention of, Risk Mitigation and Response to Gender-based Violence), s. 20, č. 1, se záměrně používá termín genderově podmíněné násilí (gender-based violence). Na s. 5 se dále uvádí, že „pojem ‚genderově podmíněné násilí (gender-based violence)‘ se nejčastěji používá ke zdůraznění toho, že systémová nerovnost mezi muži a ženami, která existuje v každé společnosti na světě, působí jako jednotící a základní charakteristika většiny forem násilí páchaného na ženách a dívkách“.

([307]) Čl. 7 odst. 3 Římského statutu Mezinárodního trestního soudu, op. cit., pozn. pod čarou 258.

([308]) UNHCR, Směrnice k mezinárodní ochraně č. 1: „Příslušnost k určité sociální skupině“ v kontextu článku 1A odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a/nebo jejího Protokolu z roku 1967, 7. května 2002, HCR/GIP/02/01 (dále jen UNHCR, Směrnice k mezinárodní ochraně č. 1), bod 3.

([309]) UNHCR, Směrnice k mezinárodní ochraně č. 1, op. cit., pozn. pod čarou 309, bod 3.

([310]) UNHCR Policy on the Prevention of, Risk Mitigation and Response to Gender-based Violence, op. cit., pozn. pod čarou 307, s. 5, kde se uvádí, že genderově podmíněné násilí popisuje také „násilí páchané na ženách, dívkách, mužích a chlapcích s různou sexuální orientací a genderovou identitou, jakož i na nebinárních osobách, protože je vedeno snahou potrestat ty, kteří jsou považováni za osoby odporující genderovým normám“.

svobodné volby zahrnovat úpravu tělesného vzhledu nebo funkcí lékařskými, chirurgickými či jinými prostředky) a jiného vyjadřování genderu, jako je oblékání, mluva a osobitý projev ([311]).

Přestože se velká většina žádostí týkajících se jednání namířených proti osobám určitého pohlaví týká žen a dívek, jednání namířená proti osobám určitého pohlaví mohou být spáchána také na mužích a chlapcích, jakož i na transgender mužích a chlapcích a transgender ženách a dívkách. Pronásledování namířená proti osobám určitého pohlaví, konkrétně ženám, „se mohou týkat určitých právních tradic a zvyklostí, v jejichž důsledku dochází například k mrzačení pohlavních orgánů, nuceným sterilizacím či nuceným potratům“, jak je uvedeno ve 30. bodě odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice v souvislosti s potřebou zavést „společný přístup k pronásledování z důvodu ‚příslušnosti k určitým společenským vrstvám‘“ ([312]). Mohou rovněž zahrnovat nucenou prostituci nebo sexuální vykořisťování a obchodování s lidmi pro tyto účely, nucené sňatky a jakékoli jiné formy sexuálního násilí ([313]). Je také třeba mít na paměti, že i v případě pronásledování z důvodu rasy, národnosti, náboženského vyznání nebo politických názorů může být osoba kvůli svému genderu, včetně své genderové identity nebo sexuální orientace, zranitelnější jako cíl pronásledování a násilí.

1.4.4.8. Jednání namířená proti dětem (čl. 9 odst. 2 písm. f))

Při posuzování žádostí nezletilých osob o mezinárodní ochranu by členské státy měly přihlížet ke specifickým formám pronásledování dětí (28. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice). Toto ustanovení představuje jedno z důležitých uplatnění zásady nejlepších zájmů dítěte. V čl. 4 odst. 3 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice je věk označen jako jeden z aspektů „konkrétní[ho] postavení a osobní situace žadatele“, který musí být při posuzování žádosti zohledněn. Znění čl. 9 odst. 2 písm. f) přepracovaného znění kvalifikační směrnice tím, že uvádí, že pronásledování ve smyslu čl. 9 odst. 1 může mít mimo jiné podobu „jednání namířen[ých] proti […] dětem“, posiluje nutnost, aby takové individuální posouzení bylo citlivé k dětem.

([311]) The Yogyakarta Principles, Principles on the Application of International Human Rights Law in Relation to Sexual Orientation and Gender Identity (Yogyakartské zásady, Zásady uplatňování mezinárodního práva v oblasti lidských práv na sexuální orientaci a genderovou identitu) 2007, s. 6. Viz také Additional Principles and State Obligations on the Application of International Human Rights Law in Relation to Sexual Orientation, Gender Identity, Gender Expression and Sex Characteristics to Complement the Yogyakarta Principles (Další zásady a povinnosti státu při uplatňování mezinárodního práva v oblasti lidských práv na sexuální orientaci, genderovou identitu, vyjádření pohlavní identity a pohlavní znaky jako doplněk k Yogyakartským zásadám) (Yogyakartské zásady Plus 10), 10. listopadu 2017. Generální advokátka Sharpstonová ve svém stanovisku ve věci *A, B a C* uvádí, že Yogyakartské zásady „nejsou právně závazné, ale přesto odrážejí ustálené zásady mezinárodního práva“. Viz SDEU, stanovisko generální advokátky Sharpstonové ze dne 17. července 2014, *A, B a C v. Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, spojené věci C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2111, bod 37.

([312]) Informace o nucených potratech nebo sterilizaci, např. v souvislosti s politikou jednoho dítěte v Číně nebo sterilizací Romů v některých částech východní Evropy, viz případy uvedené na stránce Refworld. Více informací o konkrétních sociálních skupinách v souvislosti s pronásledováním namířeným proti osobám určitého pohlaví naleznete v oddíle 1.6.2.4.2.

([313]) Více informací o obchodování s lidmi naleznete níže v oddíle 3.3. Viz také EASO, *Právní analýza: Zranitelnost*, op. cit., pozn. pod čarou 64, 2021, oddíl 6.8.2; Pobjoy, J., *The Child in International Refugee Law* (Dítě v mezinárodním uprchlickém právu), CUP, 2017 (dále jen Pobjoy, *The Child in International Refugee Law*), s. 116–122; a UNHCR, Směrnice k mezinárodní ochraně č. 1, op. cit., pozn. pod čarou 309. Pravidelně aktualizovaný seznam případů týkajících se leseb, gayů, bisexuálů, transsexuálů a intersexuálních osob (LGBTI) viz University of Sussex, „Sexual Orientation and Gender Identity Claims of Asylum – A European human rights challenge“ (Tvrzení o sexuální orientaci a genderové identitě v kontextu azylu – evropská výzva v oblasti lidských práv).

Děti mohou být vystaveny **specifickým formám pronásledování, které jsou ovlivněny jejich věkem, nezralostí nebo zranitelností**. Skutečnost, že žadatel je dítě, může být ústředním faktorem způsobené újmy nebo obav z takovéto újmy ([314]). Důvodem může být skutečnost, že údajné pronásledování se týká pouze dětí nebo na ně má nepřiměřený dopad, nebo že mohou být porušena konkrétní práva dítěte ([315]). Pronásledování dětí může být buď jednání, které může být ze své podstaty způsobeno pouze dítěti (například nucený nábor nezletilých do armády, nucený sňatek nezletilých), nebo se může jednat i o jednání, které by v případě dospělého mohlo být považováno za pouhé obtěžování, ale v případě dítěte by mohlo způsobit vážnou fyzickou nebo psychickou újmu naplňující skutkovou podstatu pronásledování. Může se rovněž jednat o formu pronásledování, k němuž dochází převážně v dětství, jako je mrzačení ženských pohlavních orgánů ([316]). Existují další formy pronásledování namířené proti dětem, které jsou svou povahou nebo opakováním zjevně natolik závažné, že představují vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž nelze odstoupit podle čl. 15 odst. 2 EÚLP, což by představovalo pronásledování i pokud by obětí byla dospělá osoba, např. dětské otroctví ([317]). Ve svých pokynech pro děti bez doprovodu z roku 1997 UNHCR poznamenal, že „podle Úmluvy o právech dítěte jsou dětem přiznána určitá zvláštní lidská práva a způsob, jakým mohou být tato práva porušena, jakož i povaha těchto porušení se mohou lišit od těch, k nimž může dojít v případě dospělých“ ([318]).

Úmluva o právech dítěte, která je výslovně uvedena v 18. bodě odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice, obsahuje řadu konkrétních lidských práv. Porušení některých z těchto práv může představovat porušení základního lidského práva svou povahou nebo opakováním ve smyslu čl. 9 odst. 1 písm. a) nebo může být souběhem různých opatření považována za porušení základních práv představující pronásledování ve smyslu čl. 9 odst. 1 písm. b). Jejich charakter „základního lidského práva“ lze odvodit ze zásadního významu zvláštního práva dítěte podle čl. 27 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte na „životní úroveň nezbytnou pro jeho tělesný, duševní, duchovní, mravní a sociální rozvoj“ a z jeho blízkosti k právům podle čl. 15 odst. 2 EÚLP, jako je právo na život ([319]), od nichž nelze odstoupit. Dva opční protokoly k Úmluvě, protokol o zákazu povinného náboru dětí do ozbrojených konfliktů a protokol týkající se prodeje dětí, dětské prostituce a dětské pornografie, podporují domněnku, že práva dětí stanovená v těchto protokolech je třeba považovat z hlediska jejich

([314]) Viz např. RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 29. června 2016, č. 170.819. Viz také UNHCR, Směrnice k mezinárodní ochraně č *8*: Žádosti o právní postavení uprchlíka podané dětmi podle čl. 1A odst. 2 *a čl.* 1F Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a/nebo jejího Protokolu z roku 1967, HCR/GIP/09/08, 22 prosinec 2009 (dále jen UNHCR, Směrnice k mezinárodní ochraně č. 8), s. 9.

([315]) UNHCR, Směrnice k mezinárodní ochraně č. 8, op. cit., pozn. pod čarou 315, bod 18.

([316]) Pro další diskusi o žádostech týkajících se mrzačení ženských pohlavních orgánů a nucených sňatků nezletilých viz mimo jiné oddíl 1.6.2.4.2, text v pozn. pod čarou 464 a násl.

([317]) EASO, *Právní analýza: Zranitelnost*, op. cit., pozn. pod čarou 64, oddíl 6.8.1.1. Viz rovněž UNHCR, Směrnice k mezinárodní ochraně č. 8, op. cit., pozn. pod čarou 315, body 19–36; Pobjoy, *The Child in International Refugee Law*, op. cit., pozn. pod čarou 314, s. 116–122.

([318]) UNHCR, Guidelines on Policies and Procedures in Dealing with Unaccompanied Children Seeking Asylum (Směrnice k politikám a postupům pro zacházení s dětmi bez doprovodu žádajícími o azyl), únor 1997, bod 8.7.

([319]) Výbor OSN pro lidská práva (HRC), General Comment No 36, Article 6 (Right to Life) (Obecný komentář č. 36, článek 6 (Právo na život)), 2. listopadu 2018, CCPR/C/GC/36, bod 60, kde se uvádí: „Podle čl. 24 odst. 1 Paktu má každé dítě právo na takovou ochranu, která mu přísluší s ohledem na jeho postavení nezletilce, ze strany jeho rodiny, společnosti a státu. Tento článek vyžaduje přijetí zvláštních opatření určených k ochraně života každého dítěte, která doplňují obecná opatření vyžadovaná článkem 6 pro ochranu života všech osob. Při přijímání zvláštních ochranných opatření by se smluvní státy měly řídit nejlepšími zájmy dítěte a potřebou zajistit přežití, rozvoj a blaho všech dětí.“

povahy za základní lidská práva ve smyslu čl. 9 odst. 1 písm. a) ([320]). Porušení jiných zvláštních lidských práv dítěte může být kvalifikováno jako pronásledování podle čl. 9 odst. 1 písm. b).

Omezení individuálních práv dítěte, která podléhají omezením, jako je svoboda projevovat své náboženství nebo přesvědčení (článek 14) nebo svoboda sdružování nebo shromažďování (článek 15), představují v obou případech pronásledování pouze tehdy, pokud je porušení práva dostatečně závažné. Test, zda se kumulované jednání nebo opatření dotýkají dítěte podobným způsobem jako porušení základního lidského práva, se použije, pokud jde o zásahy do individuálních lidských práv, jakož i do práva dítěte na přiměřenou ochranu před jakýmkoliv fyzickým nebo duševním násilím, urážením nebo zneužíváním, zanedbáváním nebo nedbalým zacházením, trýzněním nebo vykořisťováním (článek 19).

SDEU dosud nevyjasnil přesnou povahu a rozsah dopadu čl. 24 odst. 2 Listiny EU (který stanoví, že „[p]ři všech činnostech týkajících se dětí [...] musí být prvořadým hlediskem nejvlastnější zájem dítěte“) ([321]) na posuzování pronásledování namířeného konkrétně proti dětem a posuzování jeho dostatečné závažnosti ve světle článku 9 přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Pro možné srovnání s dopadem tohoto práva na konkrétní pronásledování dětí viz například výklad Soudního dvora EU ve věci *MA, BT a DA*, která se týkala přemístění nezletilých osob bez doprovodu z jednoho členského státu do druhého podle nařízení Dublin II ([322]). V tomto případě SDEU uvedl, že čl. 6 odst. 2 nařízení nelze vykládat způsobem, který by byl v rozporu se základním právem stanoveným v čl. 24 odst. 2 Listiny ([323]). Soud dále dodal:

> Ačkoli je zájem nezletilého výslovně uveden pouze v prvním pododstavci článku 6 [nařízení Dublin II], má proto čl. 24 odst. 2 Listiny ve spojení s jejím čl. 51 odst. 1 za následek, že ve všech rozhodnutích přijímaných členskými státy na základě druhého pododstavce uvedeného článku 6 musí být rovněž prvořadým hlediskem nejvlastnější zájem dítěte ([324]).

K záležitostem týkajícím se hodnocení věrohodnosti a důkazů v případě nezletilých osob viz dále úřad EASO, *Judicial analysis – Evidence and Credibility Assessment in the Context of the Common European Asylum System* (Právní analýza – Posouzení důkazů a věrohodnosti v rámci společného evropského azylového systému), 2018, oddíl 5.2, a úřad EASO, *Právní analýza: Zranitelnost v souvislosti s žádostmi o mezinárodní ochranu*, 2021, oddíl 6.8.1.1.

1.4.4.9. Jednání namířená proti zdravotně postiženým

Ustanovení čl. 9 odst. 2 **neodkazuje** na jednání namířená proti zdravotně postiženým osobám, ale jak bylo uvedeno výše, příslušná ustanovení jsou pouze orientační výčet. Důvod, proč

([320]) Viz Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů a Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte týkající se prodeje dětí, dětské prostituce *a* dětské pornografie, oba ze dne 25. května 2000.

([321]) Další informace o nejvlastnějším zájmu dítěte viz Obecný úvod, „Nejlepší zájem dítěte“.

([322]) Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. února 2003, kterým se stanoví kritéria *a* postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států, Úř. věst. L 50/1; nyní nahrazeno nařízením Dublin III (Nařízení Evropského parlamentu *a* Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria *a* postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (přepracované znění), Úř. věst. L 180/31).

([323]) SDEU, 2013, *MA, BT a DA*, op. cit., pozn. pod čarou 63, bod 58.

([324]) SDEU, 2013, *MA, BT a DA*, op. cit., pozn. pod čarou 63, bod 59.

je tento bod v analýze přidán jako další příklad zvláštních forem pronásledování, spočívá v tom, že právní předpisy týkající se společného evropského azylového systému stanoví, že „zdravotně postižené osoby“ a „osoby s duševní poruchou“ jsou zvláštními kategoriemi zranitelných osob ([325]). Článek 21 přepracovaného znění směrnice o podmínkách přijímání ([326]) a čl. 20 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice výslovně uznávají osoby se zdravotním postižením a duševní poruchou za zranitelné. Kromě toho 29. bod odůvodnění přepracovaného znění směrnice o azylovém řízení uznává, že „[n]ěkteří žadatelé mohou potřebovat zvláštní procesní záruky, mimo jiné vzhledem ke svému [...] zdravotního postižení [a/nebo] duševní poruše“ ([327]).

Jak je uvedeno v právní analýze úřadu EASO *Zranitelnost v souvislosti s žádostmi o mezinárodní ochranu*, lze předpokládat, že požadavek čl. 4 odst. 3 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice provést posouzení žádosti o mezinárodní ochranu jednotlivě a s přihlédnutím ke „konkrétní[mu] postavení a osobní situac[i] žadatele“ zahrnuje faktory, jako je zdravotní postižení a duševní porucha, i když to není výslovně uvedeno ([328]). V každém případě musí rozhodující orgány s ohledem na všechny konkrétní individuální okolnosti určit, zda je dosaženo hranice pronásledování nebo vážné újmy.

Zdravotní postižení nebo duševní porucha žadatele, ať už sama o sobě, nebo v kombinaci s jinými charakteristikami, může vést k tomu, že bude vystaven zvláštním formám pronásledování nebo vážné újmy. Důvodem mohou být například společenské předsudky, stigmatizace nebo pověry o určitých druzích zdravotního postižení, jako je dětská mozková obrna, těžká forma autismu, nanismus a Downův syndrom, nebo o poruchách či onemocněních, jako je albinismus nebo epilepsie ([329]). Osoby se zdravotním postižením a duševní poruchou mohou čelit reálnému nebezpečí závažného porušení svých základních lidských práv podle čl. 9 odst. 1 písm. a), například v důsledku špatného zacházení v podobě sexuálního vykořisťování nebo nedobrovolného zadržování a věznění nebo zvýšeného vystavení mučení nebo nelidskému a ponižujícímu zacházení ze strany orgánů i v soukromé sféře ([330]). Takové diskriminační jednání, pokud je dostatečně závažné ve smyslu čl. 9 odst. 1 písm. a), představuje pronásledování. Tyto osoby mohou být rovněž vystaveny souběhu různých opatření, včetně opatření specifických pro jejich zdravotní postižení, která představují pronásledování podle čl. 9 odst. 1 písm. b).

([325]) EASO, *Právní analýza: Zranitelnost*, op. cit., pozn. pod čarou 64, oddíl 6.8.5.

([326]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přepracované znění), Úř. věst. L 180, s. 96.

([327]) Tamtéž.

([328]) Tamtéž.

([329]) Viz např. RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 12. května 2015, 145.367, týkající se matky a dcery somálského původu a tanzanské státní příslušnosti, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíků z důvodu příslušnosti k albínské rodině; Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 24. listopadu 2016, *JA (dítě – riziko pronásledování) Nigérie*, [2016] UKUT 560 (dále jen Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2016, *JA (dítě – riziko pronásledování) Nigérie*), kde byla při posuzování pronásledování zohledněna zranitelnost sedmiletého žadatele albína, bod 25; CNDA (Francie), rozsudek ze dne 13. února 2017, *M. E.*, č. 16017097 C týkající se albínského muže z Nigérie; Správní soud v Bayreuthu (Verwaltungsgericht (VG) Bayreuth, Německo), rozsudek ze dne 7. května 2019, 4 K 17.33417, týkající se albínského muže z Pobřeží slonoviny; a v souvislosti s epilepsií rozsudek Občanskoprávního soudu v Miláně (Tribunale di Milano, Itálie) ze dne 19. září 2020, č. 39278/2019 (shrnutí v angličtině), týkající se žadatele z Guineje, který trpěl epilepsií a čelil izolaci a diskriminaci ze strany rodiny a většiny obyvatelstva kvůli široce rozšířené pověře, čímž byl ovlivněn jeho přístup ke zdravotní péči, práci a důstojným životním podmínkám, přičemž stát neposkytoval takovým osobám dostatečnou ochranu.

([330]) Viz také Crock, M., Ernest, C. a McCallum, R., „Where disability and displacement intersect: Asylum Seekers and Refugees with Disabilities“ (Na průsečíku zdravotního postižení a vysídlení: žadatelé o azyl a uprchlíci se zdravotním postižením), *International Journal of Refugee Law* (2013), roč. 24, č. 4, 2013, s. 735–764.

Jak je zdůrazněno v části 7 dokumentu úřadu EASO *Zranitelnost v souvislosti s žádostmi o mezinárodní ochranu – právní analýza* ([331]), v případech zdravotního postižení bude důležité uplatňovat zvláštní procesní záruky zakotvené v přepracovaném znění směrnice o azylovém řízení. UNHCR v rámci svého mandátu uplatňuje zvláštní procesní normy pro určování postavení uprchlíka pro „žadatele s duševním onemocněním nebo mentálním postižením“ ([332]).

1.5. Oprávněné obavy

Pojem „oprávněné obavy“ není definován ani v čl. 1 odst. A bodu 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, ani v přepracovaném znění kvalifikační směrnice. Definice „uprchlíka“ v čl. 2 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice se vztahuje na

> státní[ho] příslušník[a] třetí země, který se v důsledku oprávněných obav před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů nachází mimo zemi své státní příslušnosti a je neschopen přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu dotyčné země […].

„Oprávněné obavy“ jsou totiž jediným prvkem definice uprchlíka uvedené v čl. 2 písm. d), který není v přepracovaném znění kvalifikační směrnice blíže definován. Nicméně SDEU se zabýval významem a důležitostí tohoto prvku v řadě rozsudků, zejména ve věcech *Y a Z* ([333]), *Abdulla* ([334]), *X, Y a Z* ([335]) a *OA* ([336]).

Oddíl 1.5 má šest pododdílů, jak je uvedeno v tabulce 12 níže.

Tabulka 12: Struktura oddílu 1.5

Oddíl	Název	Strana
1.5.1	Oprávněné obavy (čl. 2 písm. d))	82
1.5.2	Důkazní standard	86
1.5.3	Aktuální nebezpečí, posouzení s výhledem do budoucnosti a význam pronásledování v minulosti (čl. 4 odst. 4)	87
1.5.4	Důkazy o nebezpečí pro osoby v podobné situaci	89
1.5.5	Otázka skrývání	90

1.5.1. Oprávněné obavy (čl. 2 písm. d))

SDEU považuje „oprávněné obavy“ za neoddělitelně spjaté s pojmem ochrany. Ve věci *OA* soud uvedl, že

([331]) EASO, *Právní analýza: Zranitelnost*, op. cit., pozn. pod čarou 64.
([332]) UNHCR, Procedural Standards for Refugee Status Determination under UNHCR's Mandate, Unit 2.9, Applicants with Mental Health Conditions or Intellectual Disabilities in UNHCR RSD Procedures (Procesní standardy pro určování postavení uprchlíka v rámci mandátu UNHCR, oddíl 2.9, Žadatelé s duševním onemocněním nebo mentálním postižením v postupech určování postavení uprchlíka UNHCR), srpen 2020.
([333]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38.
([334]) SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32.
([335]) SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31.
([336]) SDEU, 2021, *OA*, op. cit., pozn. pod čarou 197.

> ochrana před akty pronásledování existujícími ve třetí zemi umožňuje dospět k závěru o neexistenci oprávněných obav z pronásledování ve smyslu tohoto ustanovení pouze tehdy, pokud splňuje požadavky vyplývající zejména z čl. 7 odst. 2 této směrnice ([337]).

SDEU dále poznamenává, že vzhledem k tomu, že oprávněné obavy a ochrana jsou vzájemně vnitřně spjaty, „nemohou být zkoumány na základě odlišného kritéria ochrany, nýbrž musí být posuzovány s ohledem na požadavky stanovené zejména v čl. 7 odst. 2 téže směrnice“ ([338]).

Výraz „oprávněné obavy“ znamená, že musí existovat přiměřený důvod pro obavy žadatele z pronásledování ([339]). SDEU ve věci *X, Y a Z* připomněl:

> V tomto ohledu je nutno konstatovat, že v systému směrnice se příslušné orgány, jestliže v souladu s jejím čl. 2 písm. c) [kvalifikační směrnice, nyní čl. 2 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice] posuzují, zda jsou obavy žadatele před pronásledováním oprávněné, snaží zjistit, zda prokázané okolnosti představují či nikoli takovou hrozbu, že by se **dotyčná osoba mohla** s ohledem na svou osobní situaci **oprávněně obávat**, že bude skutečně vystavena aktům pronásledování ([340]).

Tento prvek definice uprchlíka se týká posouzení „velikosti nebezpečí“, že bude „vystaven aktům pronásledování“ po „návratu do země původu“ ([341]). Podle SDEU musí mít dotčený státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti „vzhledem k okolnostem existujícím v zemi původu a chování původců pronásledování oprávněné obavy, že bude [**osobně**] vystaven pronásledování […]“ ([342]). Jak soud uvedl ve věci *Abdulla*, „[t]yto okolnosti svědčí o tom, že tato třetí země neposkytuje svým státním příslušníkům ochranu před akty pronásledování“ ([343]). Dále uvedl:

> [Tyto okolnosti] jsou příčinou toho, že dotyčná osoba nemůže přijmout nebo oprávněně odmítá „ochranu“ země svého původu ve smyslu čl. 2 písm. c) [kvalifikační směrnice, nyní čl. 2 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice], to znamená ve smyslu schopnosti dotyčné země zabránit aktům pronásledování nebo je sankcionovat ([344]).

([337]) Tamtéž, bod 56.

([338]) Tamtéž, bod 61. V tomto ohledu soud jasně odmítl postoj některých soudů ve Spojeném království, které, jak SDEU poznamenal již dříve v bodě 27, „mají […] za to, že dostupnost dostatečné ochrany musí být zohledněna jak ve stadiu posuzování skutečnosti týkající se ‚odůvodněné obavy z pronásledování‘, tak i ve stadiu posuzování skutečnosti týkající se ‚ochrany‘, kterou žadatel nemůže nebo nechce přijmout, aniž by však musela v obou těchto stadiích vždy splňovat tytéž požadavky“.

([339]) Jak uvedl generální advokát Hogan ve svém stanovisku ze dne 30. dubna 2020 ve věci *OA*, C-255/19, EU:C:2020:342, bod 55: „Použití výrazu ‚oprávněná‘ obava v definici ‚uprchlíka‘ v čl. 2 písm. c) kvalifikační směrnice vyžaduje mimo jiné analýzu skutečnosti, zda jsou podmínky v zemi státní příslušnosti nebo původu žadatele takové, aby objektivně odůvodnily obavy žadatele z pronásledování“ a bod 56: „Tento test podle mého názoru nezbytně vyžaduje objektivní přezkoumání skutečnosti, zda v zemi státní příslušnosti žadatele existuje ochrana před pronásledováním poskytovaná ze strany poskytovatelů ochrany definovaných v článku 7 kvalifikační směrnice a zda má žadatel přístup k této ochraně.“

([340]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 76 (zvýraznění doplněno).

([341]) Tamtéž, body 78, 76 a 79; SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, body 72, 73 a 64. Další diskuse k tomuto bodu viz oddíly 1.5.2 a 1.5.5.

([342]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 51 (zvýraznění doplněno); SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 43. Viz také starší formulace SDEU v rozsudku SDEU (velkého senátu), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 57, jakož i SDEU, 2021, *OA*, op. cit., pozn. pod čarou 197, bod 57.

([343]) SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 58.

([344]) SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 59.

Pro posouzení odůvodněných obav je tedy nutné posoudit tvrzení žadatele ve světle všech relevantních okolností případu (čl. 4 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice) a přezkoumat okolnosti existující v zemi původu a chování původců pronásledování ([345]).

Kromě definice „uprchlíka“ v čl. 2 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice je pro pochopení pojmu „odůvodněná obava“ důležité i další ustanovení směrnice. Čl. 4 odst. 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice stanoví, že pronásledování či utrpění vážné újmy v minulosti je „závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že pronásledování nebo způsobení vážné újmy se již nebude opakovat“ ([346]). V této souvislosti je důležité zdůraznit, že čl. 4 odst. 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice se týká jak ochrany uprchlíků, tak doplňkové ochrany, zatímco čl. 2 písm. d) a 36. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice se vztahují pouze na posuzování způsobilosti k poskytnutí ochrany uprchlíků.

Tradičně se má za to, že „oprávněné obavy“ zahrnují dva prvky:

- **subjektivní prvek**, tj. existence strachu v mysli žadatele ve smyslu obav, a
- **objektivní prvek**, tj. legitimní důvod pro tyto obavy založený na situaci v zemi původu a dalších faktorech.

V *Příručce* UNHCR se pak především uvádí:

> K aspektu obav – duševnímu rozpoložení a subjektivnímu stavu – je připojeno vymezení „oprávněnosti“. To implikuje, že nejen duševní stav dotyčné osoby je rozhodující pro její právní postavení uprchlíka, ale že toto rozpoložení musí být podpořeno určitou objektivní situací. Výraz „oprávněné obavy“ proto obsahuje subjektivní objektivní aspekt a při rozhodování o opodstatněnosti obav musí být vzaty v úvahu **oba tyto prvky** ([347]).

Toto dvojí posouzení oprávněnosti obav se často označuje jako dvoustranný nebo subjektivní/objektivní test. Tento dvoustranný test převzalo několik vnitrostátních vyšších soudů bez další analýzy nebo úpravy ([348]).

Požadavek takto definovaného subjektivního prvku však byl vnitrostátními soudy zpochybněn z několika důvodů ([349]). Zaprvé, existuje nebezpečí ztotožnění nedůvěryhodnosti s absencí

([345]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 51; SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 43. Viz také starší formulace SDEU v rozsudku SDEU (velkého senátu), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 57 (která výslovně neodkazuje na původce pronásledování).

([346]) Další informace o pronásledování v minulosti viz oddíl 1.5.3.

([347]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 38 (zvýraznění doplněno).

([348]) Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 29. března 2001, *Zgnat'ev v. Minister for Justice, Equality and Law Reform*, [2001] IEHC 70, bod 6; a Nejvyšší soud (Spojené království), rozsudek ze dne 7. července 2010, *HJ (Írán) a HT (Kamerun) v. Secretary of State for the Home Department*, [2010] UKSC 31 (dále jen Nejvyšší soud (Spojené království), 2010, *HJ (Írán) a HT (Kamerun)*), bod 17.

([349]) Viz např. Sněmovna lordů (Spojené království), rozsudek ze dne 16. prosince 1987, *R v. Secretary of State for the Home Department, ex parte Sivakumaran a další*; Odvolací komise pro uprchlíky (Commission des recours des réfugiés (CRR), Francie), rozsudek ze dne 20. října 1999, *Straracexka*, č. 140222. Další podrobnosti viz Zimmermann (ed.), *The 1951 Convention and Protocol: a Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 169, s. 338–341; Hathaway a Foster, *The Law of Refugee Status*, op. cit., pozn. pod čarou 128, s. 95–105; Colloquium on Challenges in International Refugee Law, „The Michigan Guidelines on Well-Founded Fear“ (Michiganské pokyny k oprávněným obavám), *Michigan Journal of International Law*, roč. 26, č. 2, 2005, s. 492–502, body 3–6; Goodwin-Gill a McAdam, *The Refugee in International Law*, op. cit., pozn. pod čarou 25, s. 81–82.

subjektivního strachu. Dokonce i v případě zjištění, že svědectví žadatele není zcela nebo zčásti věrohodné, musí rozhodující orgán posoudit skutečné nebezpečí, kterému žadatel čelí, na základě dalších věcných důkazů. Zadruhé, zkoumáním omezeným pouze na objektivní prvek se vyhneme obrovským praktickým rizikům spojeným s pokusem o objektivní posouzení pocitů a emocí žadatele. Zatřetí, absence subjektivních obav by sama o sobě nebyla určující, protože někteří žadatelé, jako jsou malé děti a osoby s mentálním postižením, nemusí být schopni strach vůbec vnímat nebo vyjádřit. Jiní, například odvážní nebo pošetilí lidé, prostě nemusí pociťovat obavy ani tváří v tvář vážnému nebezpečí.

Jak již bylo uvedeno výše, v přepracovaném znění kvalifikační směrnice není definováno, co se rozumí „oprávněnými obavami“. Touto otázkou se ani přímo nezabýval SDEU. Ve věci *Y a Z* soud sice uvedl, že posouzení takového nebezpečí „pro příslušný orgán znamená zohlednění řady jak objektivních, tak subjektivních skutečností“, ale je jasné, že měl na mysli osobní okolnosti žadatele, zejména (v dané věci) náboženskou identitu / vyznání ([350]). Neměl na mysli obavy.

Příslušné rozsudky SDEU, které se zabývají pojmem „oprávněné obavy“, se tedy nevztahují na subjektivní strach, jak je definován v *Příručce* UNHCR („obavy – duševní rozpoložení a subjektivní stav“) ([351]). SDEU spíše považuje posouzení, „zda jsou obavy žadatele před pronásledováním oprávněné“, za posouzení, které vyžaduje, aby příslušné orgány zjistily, „zda prokázané okolnosti představují či nikoli takovou hrozbu, že by se dotyčná osoba mohla s ohledem na svou osobní situaci oprávněně obávat, že bude skutečně vystavena aktům pronásledování“ ([352]). To lze považovat za vodítko, že podle SDEU posouzení oprávněných obav nevyžaduje určení, že žadatel má subjektivní obavy, a že stačí objektivní test zohledňující jak individuální, tak celkovou situaci v souladu s čl. 4 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

Použití objektivního testu nicméně vyžaduje pečlivé zvážení otázek, které zahrnují subjektivní faktory, jako jsou přesvědčení a závazky žadatele. Proto „musejí příslušné orgány s ohledem na osobní situaci dotyčné osoby ověřit, zda této osobě […] vznikne **skutečné nebezpečí**“ spočívající zejména v tom, že bude pronásledována ([353]). Jak již bylo zdůrazněno výše, pro soud musí být „oprávněné obavy“ obavami, že žadatel „bude [**osobně**] vystaven pronásledování […]“ ([354]). Jinými slovy, při určování míry nebezpečí, kterému bude žadatel v zemi původu vystaven, by měly být zohledněny jeho osobní charakteristiky a okolnosti. Ve věci *Y a Z* SDEU rozhodl:

> […] Subjektivní okolnost, že provádění náboženských úkonů na veřejnosti […] je pro **dotyčnou osobu zvláště významné** pro účely zachování její náboženské identity, je relevantní skutečností při **posuzování úrovně nebezpečí**, kterému je žadatel vystaven v zemi původu z důvodu svého náboženského vyznání, třebaže provádění

([350]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, body 70 a 71.

([351]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 38.

([352]) SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 72, s odkazem na SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 76. Viz také SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32.

([353]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 72 (zvýraznění doplněno).

([354]) Tamtéž, bod 51 (zvýraznění doplněno); SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 43. Viz také starší formulace SDEU v rozsudku SDEU (velkého senátu), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 57. Viz také SDEU, 2021, *OA*, op. cit., pozn. pod čarou 197, bod 57.

> náboženských úkonů takovým způsobem nepředstavuje ústřední prvek pro dotyčné náboženské společenství ([355]).

1.5.2. Důkazní standard

V přepracovaném znění kvalifikační směrnice není stanoven důkazní standard, který je nutný k tomu, aby byly obavy považovány za „oprávněné". SDEU však ve věci *Y a Z* objasnil, že „oprávněné obavy" souvisí s posouzením rizika („posouzení velikosti nebezpečí" ([356])) a že při posuzování, zda má žadatel odůvodněnou obavu z pronásledování, jsou příslušné orgány povinny

> v systému [kvalifikační] směrnice [...] zjistit, zda prokázané okolnosti představují či nikoli takovou hrozbu, že by se dotyčná osoba mohla s ohledem na svou osobní situaci **oprávněně** obávat, že bude skutečně vystavena aktům pronásledování ([357]).

Ve věci *Y a Z* SDEU používá výraz „skutečné nebezpečí pronásledování" ([358]) zřejmě jako synonymum pro „oprávněné obavy z pronásledování".

Test **„oprávněnosti obav"** SDEU je v souladu s testy pro posouzení oprávněnosti obav, které vypracovaly vnitrostátní soudy členských států. Například podle německého Spolkového správního soudu je obava z pronásledování oprávněná, pokud žadateli vzhledem k jeho individuální situaci skutečně hrozí pronásledování ve smyslu čl. 2 písm. d) z důvodu okolností panujících v zemi původu se značnou **pravděpodobností nebo pokud existuje skutečné nebezpečí** ([359]). Vzhledem k tomu, že navzdory této formulaci tentýž soud jasně uvádí, že tento test je podřazen testu, který vyžaduje více než 50% pravděpodobnost ([360]), zdá se, že jde v zásadě o stejný standard, jaký používají britské soudy. Podle Nejvyššího soudu Spojeného království je obava oprávněná, pokud existuje „**reálné a podstatné nebezpečí**" nebo „**přiměřená míra pravděpodobnosti**" pronásledování ([361]).

Nejdůležitější je, že podle všech těchto testů se má za to, že obava je oprávněná, a to bez ohledu na to, že pravděpodobnost pronásledování je nižší než 50 %. Podobně ESLP ve věci *Saadi* proti *Itálii* v souvislosti s článkem 3 EÚLP rozhodl, že žadatel není povinen „[prokázat], že pravděpodobnost, že bude vystaven špatnému zacházení, je větší, než pravděpodobnost, že tomu tak nebude" ([362]). **Test „oprávněnosti obav"** tedy znamená, že zatímco pouhá šance nebo nepravděpodobná možnost pronásledování není dostatečným rizikem pro prokázání oprávněnosti obav, žadatel nemusí prokázat, že existuje více než 50% pravděpodobnost, že bude pronásledován ([363]).

([355]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 70 (zvýraznění doplněno).

([356]) Tamtéž, bod 77.

([357]) Tamtéž, bod 76 (zvýraznění doplněno). Viz také SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla,* op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 89; a SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 72.

([358]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 79. Viz také oddíl 2.5.1 níže týkající se skutečného nebezpečí vážné újmy.

([359]) BVerwG (Německo), 2013, č. 10 C 23.12 (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 241, bod 19.

([360]) BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 4. července 2019, 1 C 37.18, DE:BVerwG:2019:040719U1C37.18.0, bod 13.

([361]) Nejvyšší soud (Spojené království), rozsudek ze dne 25. července 2012, *RT (Zimbabwe) a další* v. *Secretary of State for the Home Department*, [2012] UKSC 38 (dále jen Nejvyšší soud (Spojené království), 2012, *RT (Zimbabwe)*), bod 55.

([362]) ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 28. února 2008, *Saadi* proti *Itálii*, č. 37201/06, CE:ECHR:2008:0228JUD003720106 (dále jen ESLP (velký senát), 2008, *Saadi*), bod 140.

([363]) Viz případy uvedené v předchozích pěti poznámkách pod čarou.

1.5.3. Aktuální nebezpečí, posouzení s výhledem do budoucnosti a význam pronásledování v minulosti (čl. 4 odst. 4)

Přítomný čas v definici uprchlíka uvedené v čl. 2 písm. d) („v důsledku oprávněných obav před pronásledováním […] [se] **nachází** mimo zemi své státní příslušnosti […]“ (zvýraznění doplněno)) naznačuje, že posouzení se týká aktuální situace žadatele a toho, zda má žadatel aktuálně oprávněné obavy před pronásledováním. Slovo „obavy“ odráží důraz na budoucnost, který klade definice uprchlíků v Úmluvě o právním postavení uprchlíků a v přepracovaném znění kvalifikační směrnice. Podle SDEU se při posuzování oprávněnosti obav jedná o posouzení velikosti nebezpečí pronásledování po návratu do země původu ([364]). Odráží také potvrzení, že k pronásledování může stačit hrozba pronásledování ([365]). Proto nemusí osoba čekat, až bude pronásledována, aby mohla požádat o mezinárodní ochranu, ale může stačit, že se bude „obávat“ pronásledování v budoucnu.

SDEU zdůraznil výhledovou povahu oprávněnosti obav ve věci *Y a Z*, kde rozhodl:

> [P]říslušné orgány, jestliže v souladu s […] čl. 2 písm. c) [kvalifikační směrnice, nyní čl. 2 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice] posuzují, zda jsou obavy žadatele před pronásledováním oprávněné, [se] snaží zjistit, zda prokázané okolnosti představují či nikoli takovou hrozbu, že by se dotyčná osoba mohla s ohledem na svou osobní situaci oprávněně obávat, že **bude skutečně** vystavena aktům pronásledování ([366]).

Kromě toho zdůraznil, že „toto posouzení velikosti nebezpečí […] musí být v každém případě prováděno s **ostražitostí a opatrností**“ ([367]). Musí být rovněž založeno pouze na „konkrétním zhodnocení skutečností a okolností v souladu s pravidly uvedenými zejména v článku 4 [kvalifikační směrnice]“ ([368]). Ačkoli ESLP výslovně nezmiňuje ostražitost a opatrnost, v podobném duchu uvádí, že existence reálného nebezpečí týkajícího se porušení článku 3 EÚLP musí být nutně důsledně přezkoumána ([369]).

SDEU se také dosud nezabýval otázkou, jak dalekou budoucnost mohou rozhodující orgány při posuzování s výhledem do budoucnosti zkoumat. Z judikatury týkající se přepracovaného

([364]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, body 78, 68, 80; a SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, body 74, 60 a 70. Viz také UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 45.

([365]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 77; SDEU, 2018, *Ahmedbekova*, op. cit., pozn. pod čarou 68, body 45–46 a 50.

([366]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 76 (zvýraznění doplněno). Viz také SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 89; a SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 72.

([367]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 77 (zvýraznění doplněno). Viz také SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 90; a SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 73.

([368]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 77. Přinejmenším v odvolacích řízeních před soudem prvního stupně vyžaduje čl. 46 odst. 3 přepracovaného znění směrnice o azylovém řízení „úplné a *ex nunc* posouzení jak skutkové, tak právní stránky“.

([369]) Viz ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 15. listopadu 1996, *Chahal proti Spojenému království*, č. 22414/93, CE:ECHR:1996:1115JUD002241493 (dále jen ESLP (velký senát), 1996, *Chahal*), bod 96; a ESLP (velký senát), 2008, *Saadi*, op. cit., pozn. pod čarou 362, bod 129.

znění kvalifikační směrnice, Listiny EU nebo EÚLP není jasné, jak bezprostřední musí být nebezpečí pronásledování nebo vážné újmy ([370]).

Důležitým prvkem při posuzování aktuálního nebezpečí pronásledování je **pronásledování** žadatele v **minulosti**. Významem pronásledování v minulosti se zabývá čl. 4 odst. 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, který zní:

> **Čl. 4 odst. 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> Skutečnost, že žadatel již byl pronásledován nebo utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám pronásledování nebo způsobení vážné újmy, je závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že pronásledování nebo způsobení vážné újmy se již nebude opakovat. (zvýraznění doplněno)

Stejně jako aktuální pronásledování zahrnuje i pronásledování v minulosti nejen akty pronásledování, ale také hrozby pronásledování ([371]). Proto jsou jak dřívější akty pronásledování, tak hrozby pronásledování „**[důkazem] opodstatněnost[i]** obavy [žadatele], že se v případě jeho návratu do země původu bude toto pronásledování opakovat“ ([372]). Pokud již byl žadatel vystaven pronásledování nebo přímým hrozbám pronásledování, pak by to v souladu s čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice (nyní čl. 4 odst. 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice) samo o sobě představovalo „závažný ukazatel odůvodněnosti obav“ ([373]).

To znamená, že ačkoli žadatel nemusí prokázat, že byl **v minulosti pronásledován, důkazy o pronásledování v minulosti jsou závažným ukazatelem** oprávněnosti obav žadatele z pronásledování, pokud neexistují závažné důvody domnívat se, že se pronásledování již nebude opakovat ([374]).

Závažný důvod domnívat se, že se pronásledování nebude opakovat, může vyplývat z individuální situace žadatele, například proto, že pronásledovatelé žadatele se nyní přestěhovali do jiné země. Takové důvody mohou vyplývat i z celkové situace, například pokud se od doby, kdy došlo k pronásledování, změnily poměry v zemi původu. Například změna režimu může být závažným důvodem domnívat se, že se pronásledování nebude

([370]) Viz Anderson, A., Foster, M., Lambert, H. a McAdam, J., „Imminence in Refugee and Human Rights Law: A Misplaced Notion for International Protection“ (Bezprostřednost v uprchlickém právu a v právu v oblasti lidských práv: mylné pojetí pro mezinárodní ochranu), *International Comparative Law Quarterly*, roč. 68, č. 1, 2019 (dále jen Anderson et al., „Imminence in Refugee and Human Rights Law“). Na s. 111 uvádí, že test „bezprostřednosti“ nemá oporu v uprchlické judikatuře.

([371]) SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, body 94, 96 a 97.

([372]) Tamtéž, bod 94 (zvýraznění doplněno). Viz také SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 64; a Správní soud (Upravno Sodišče, Slovinsko), rozsudek ze dne 24. dubna 2015, I U 411/2015-57 (dále jen Správní soud (Slovinsko), 2015, I U 411/2015-57), bod 74 (zdůrazňující význam pojmu „závažný ukazatel“). Pro další analýzu této otázky viz také Správní soud (Slovinsko), rozsudek ze dne 18. dubna 2014, *Essomba*, I U 1982/2013-45; a Správní soud (Slovinsko), rozsudek ze dne 24. dubna 2014, *Mustafa*, I U 1474/2013-26 (oba s odkazem na ESLP, rozsudek ze dne 10. prosince 2009, *Koktysh* proti *Ukrajině*, č. 43707/07, CE:ECHR:2009:1210JUD004370707, bod 90).

([373]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 75; a SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 64.

([374]) SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 33.

opakovat ([375]). Lze říci, že kritéria obsažená v doložce o ukončení stanovená v čl. 11 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice mají v tomto případě obdobný význam.

Podle SDEU ve věci *Abdulla* tato **změna okolností** „musí ‚mít natolik významnou a trvalou povahu', že obavy uprchlíka z pronásledování již nelze považovat za odůvodněné" ([376]). Změna okolností bude mít „významnou a trvalou" povahu ve smyslu čl. 11 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, „[l]ze-li mít za to, že faktory odůvodňující uprchlíkovy obavy z pronásledování byly **trvale odstraněny**" ([377]). Jinými slovy, „[k]valifikace změny okolností jako významné a trvalé tedy předpokládá neexistenci oprávněných obav z aktů pronásledování představujících vážné porušení základních lidských práv ve smyslu čl. 9 odst. 1 [kvalifikační] směrnice" ([378]). Slova „závažným ukazatelem" v čl. 4 odst. 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice tedy vyjasňují, že vnitrostátní rozhodující orgány musí vždy považovat pronásledování v minulosti (a vážnou újmu v minulosti) za závažný ukazatel aktuálních odůvodněných obav (a skutečného nebezpečí), pokud neexistují závažné důvody domnívat se, že se takové pronásledování nebo vážná újma nebudou opakovat.

Ve věci *Abdulla* SDEU rovněž uvedl, že pokud se žadatelé v souladu s čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice (nyní čl. 4 odst. 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice) odvolávají na minulé činy nebo hrozby pronásledování, aby prokázali odůvodněný strach z pronásledování, musí rovněž prokázat, že „tyto akty a hrozby mají souvislost s důvody pronásledování, kterých se žadatel o ochranu dovolává", pokud jde o obavy z pronásledování v budoucnosti ([379]). (Viz oddíl 1.6 níže o důvodech pronásledování.)

Nicméně žadatel, který před opuštěním země původu nebyl vystaven pronásledování ani mu pronásledování přímo nehrozilo, může na základě jiných důkazů prokázat oprávněné obavy z pronásledování v dohledné budoucnosti. To logicky vyplývá z čl. 5 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, který se zabývá žádostmi o mezinárodní ochranu podanými na místě (*sur place*). Přijetí žádostí *sur place* tak jasně ukazuje, že při posuzování významu pronásledování v minulosti je třeba rozlišovat mezi žadateli, kteří uprchli před pronásledováním a stále mají aktuální oprávněné obavy, a těmi, jejichž oprávněné obavy z pronásledování vznikly po opuštění země původu ([380]). Kromě toho je třeba mít na paměti, že žadatel mohl být v minulosti vystaven újmě, která sice nepředstavovala pronásledování, ale která je přesto relevantním důkazem při posuzování oprávněných obav z pronásledování v budoucnosti.

1.5.4. Důkazy o nebezpečí pro osoby v podobné situaci

Přestože žadatel musí mít „oprávněné obavy, že bude [**osobně**] vystaven pronásledování" ([381]), **tyto úvahy se nemusejí nutně zakládat na vlastních osobních zkušenostech žadatele** ([382]).

([375]) BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 7. února 2008, č. 10 C 33.07, BVerwG:2008:070208B10C33.07.0 (překlad do angličtiny), body 40 a 41.
([376]) SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 72 (zvýraznění doplněno).
([377]) Tamtéž, bod 73 (zvýraznění doplněno).
([378]) Tamtéž, bod 73.
([379]) Tamtéž, bod 94.
([380]) Viz oddíl 1.10 zabývající se pojmem uprchlíka *sur place*.
([381]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 51; a SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 43. Viz také starší formulace SDEU v rozsudku SDEU (velkého senátu), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 57; a SDEU, 2021, *OA*, op. cit., pozn. pod čarou 197, bod 57.
([382]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 43.

Například to, co se stalo rodině, přátelům nebo dalším členům rasové, náboženské nebo sociální skupiny, jejímž je žadatel členem, může naznačovat, že obavy žadatele jsou oprávněné ([383]). Ve věci *Ahmedbekova* SDEU poznamenal, že

> v rámci individuálního posouzení žádosti o mezinárodní ochranu je nutno přihlédnout k hrozbám pronásledování a vážné újmy, jimž je vystaven rodinný příslušník žadatele, aby bylo možné určit, zda je tento žadatel z důvodu rodinné vazby k uvedené ohrožené osobě sám vystaven takovým hrozbám ([384]).

Potřebu zvážit, zda v kontextu mezinárodní ochrany může vážná újma postihnout jednotlivce pouze z důvodu, že je členem skupiny, zdůraznil SDEU ve věci *Elgafaji* v souvislosti s čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([385]).

1.5.5. Otázka skrývání

O otázce skrývání není pojednáno v textu Úmluvy o právním postavení uprchlíků ani v přepracovaném znění kvalifikační směrnice, ale dostala se do popředí díky žádostem o mezinárodní ochranu založeným na obavách z pronásledování z náboženských důvodů nebo z pronásledování z důvodu sexuální orientace. Tento pojem se používá k označení mylné představy, že od žadatelů lze očekávat, že se budou skrývat nebo že se zdrží činností, které by mohly vést k jejich pronásledování, a proto jim může být odepřeno postavení uprchlíka. Jinými slovy, na základě této mylné představy bylo naznačeno, že pokud žadatelé mohou zabránit svému pronásledování tím, že budou své činnosti skrývat, jejich obavy již nejsou odůvodněné.

SDEU odmítl existenci takového požadavku na zdrženlivost nebo skrývání ve svých rozsudcích *Y a Z* a *X, Y a Z*. Ve věci *Y a Z* byl SDEU dotázán, zda jsou obavy z pronásledování oprávněné, pokud se dotyčná osoba může „vyhnout vystavení pronásledování […] tím, že se […] vzdá výkonu některých náboženských aktů“ ([386]), aniž by se musela zcela vzdát provádění náboženských aktů. SDEU si následně položil podobnou otázku ve spojených věcech *X, Y a Z*, a sice zda lze očekávat, že se žadatel vyhne pronásledování tím, že bude „[před každým] v zemi původu skrývat svou homosexualitu nebo že si bude při projevování sexuální orientace počínat se zdrženlivostí“ ([387]).

Ve věci *Y a Z* se SDEU zabýval pravidly uvedenými v článku 4 kvalifikační směrnice (nyní článek 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice) jako celkem, aby určil, zda lze od žadatele rozumně očekávat, aby se vzdal náboženských aktů, které by jej vystavily nebezpečí pronásledování. Rozhodl takto:

> Z žádného z [pravidel uvedených v článku 4 kvalifikační směrnice] nevyplývá, že při posouzení velikosti nebezpečí, že skutečně v určitém kontextu dojde k aktům pronásledování, je třeba zohlednit možnost, kterou má žadatel, aby se vyhnul nebezpečí

([383]) V tomto ohledu viz 36. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice, který zní: „Rodinní příslušníci jsou již z důvodu svého příbuzenského vztahu k uprchlíkovi zpravidla vystaveni pronásledování takovým způsobem, který by mohl být důvodem pro přiznání postavení uprchlíka.“ Viz také níže oddíl 1.6.2.4.2, který se zabývá zvláštním důvodem pronásledování vyplývajícím z příslušnosti k sociální skupině, včetně rodinných příslušníků.

([384]) SDEU, 2018, *Ahmedbekova*, op. cit., pozn. pod čarou 68, bod 51.

([385]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, body 37–43.

([386]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 73.

([387]) SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 65.

> pronásledování tím, že se vzdá provádění náboženských úkonů dotčeným způsobem, a v důsledku toho ochrany, kterou mu má směrnice zaručit prostřednictvím přiznání postavení uprchlíka. Z toho vyplývá, že jestliže se prokáže, že dotyčná osoba bude po návratu do země původu provádět náboženské úkony způsobem, který ji vystaví skutečnému nebezpečí pronásledování, bude jí muset být přiznáno postavení uprchlíka
>
> […].
>
> Skutečnost, že by se mohla vyhnout nebezpečí tím, že by se vzdala některých náboženských aktů, v zásadě není relevantní. […] Při individuálním posuzování žádosti směřující k získání postavení uprchlíka uvedené orgány od žadatele nemohou důvodně očekávat, že se těchto náboženských aktů vzdá ([388]).
>
> Při určování míry rizika, kterému by byla daná osoba v zemi původu vystavena, je však třeba zohlednit význam konkrétní praxe pro žadatele. Jak výslovně uvedl SDEU:
>
> Subjektivní okolnost, že provádění náboženských úkonů na veřejnosti určitým způsobem, který je předmětem zpochybněných omezení, je pro dotyčnou osobu zvláště významné pro účely zachování její náboženské identity, je relevantní skutečností při posuzování úrovně nebezpečí, kterému je žadatel vystaven v zemi původu z důvodu svého náboženského vyznání, třebaže provádění náboženských úkonů takovým způsobem nepředstavuje ústřední prvek pro dotyčné náboženské společenství ([389]).

Při posuzování toho, zda jsou obavy žadatele před pronásledováním oprávněné, „[musí příslušné orgány] zjistit, zda prokázané okolnosti představují či nikoli takovou hrozbu, že by se dotyčná osoba mohla s ohledem na svou osobní situaci oprávněně obávat, že bude skutečně vystavena aktům pronásledování“ ([390]). Toto posouzení velikosti nebezpečí musí být navíc „založeno pouze na konkrétním zhodnocení skutečností a okolností“ ([391]).

> Ve věci *X, Y a Z* zaujal SDEU obdobný přístup a dospěl k závěru, že **od žadatelů „[nelze] rozumně očekávat, že […] bud[ou] v zemi původu svou homosexualitu skrývat nebo si bud[ou]** při projevování sexuální orientace **počínat se zdrženlivostí, aby se vyhnul[i] riziku pronásledování“** ([392]). To však nezahrnuje **jednání, které je považováno za trestné** podle vnitrostátního práva členských států EU ([393]). Jinak pro účely určení důvodů pronásledování neexistuje žádné omezení „postoj[ů], které příslušníci určité společenské vrstvy mohou přijmout ve vztahu ke své identitě nebo ke svému chování, až již spadají pod pojem ‚sexuální orientace‘ […], či nikoli“ ([394]). Žádat příslušníky společenské vrstvy sdílející stejnou sexuální orientaci, aby tuto orientaci skrývali, „je v rozporu se samotným uznáním charakteristiky, která je natolik zásadní pro identitu, že dané osoby nemají být nuceny, aby se jí zřekly“ ([395]). Od žadatelů také nelze očekávat, že budou skrývat svou

([388]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, body 78–80 (zvýraznění doplněno). Viz také oddíl 1.6.2.2 o náboženství jako důvodu pronásledování.
([389]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 70.
([390]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 76.
([391]) Tamtéž, bod 77.
([392]) SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, body 74–76.
([393]) Tamtéž, body 66 a 67.
([394]) Tamtéž, body 67 a 68.
([395]) Tamtéž, bod 70.

sexuální orientaci, aby se vyhnuli pronásledování ([396]). Ke skutečnosti, že by žadatel mohl zabránit riziku tím, že by si při projevování sexuální orientace počínal s větší zdrženlivostí než heterosexuál, nelze v této souvislosti přihlížet ([397]).

Německý Spolkový správní soud se výše uvedeným přístupem řídil při provádění rozsudku SDEU ve věci *Y a Z* ve vnitrostátním řízení, přičemž dospěl k závěru, že nelze očekávat žádnou zdrženlivost nebo diskrétnost ([398]).

Zdá se, že výše uvedené závěry z rozsudků ve věcech *Y a Z* a *X, Y a Z* lze analogicky uplatnit i na politické názory ([399]). Soudní dvůr EU však o této věci dosud nerozhodoval.

1.6. Důvody pronásledování (čl. 9 odst. 3 a článek 10)

V tomto oddíle se budeme zabývat souvislostí mezi důvody pronásledování a pronásledováním nebo neexistencí ochrany před takovým jednáním. Následně přejdeme k pěti důvodům pronásledování. Oddíl má dva pododdíly, jak je uvedeno v tabulce 13 níže.

Tabulka 13: Struktura oddílu 1.6

Oddíl	Název	Strana
1.6.1	Souvislost mezi důvody pronásledování a pronásledováním nebo neexistencí ochrany (čl. 9 odst. 3)	93
1.6.2	Důvody pronásledování (čl. 2 písm. d) a článek 10)	97

([396]) Tamtéž, bod 71.

([397]) Tamtéž, bod 75; viz také Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 6. března 2019, *WA (Pákistán)* v. *Secretary of State for the Home Department*, [2019] EWCA Civ 302.

([398]) BVerwG (Německo), 2013, č. 10 C 23.12, (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 241, bod 27. Viz také Státní rada (Conseil d'État, Francie), rozsudek ze dne 8. února 2017, č. 379378, FR:CECHR:2017:379378.20170208, v němž bylo rozhodnuto, že po žadateli nelze požadovat, aby skrýval svou homosexualitu nebo byl zdrženlivý v projevech své sexuální orientace, aby se vyhnul riziku pronásledování; Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 29. května 2014, *XY* proti *Ministerstvu vnitra*, 5 Azs 2/2013-26 (shrnutí této věci v angličtině prezentované a diskutované na workshopu IARLJ v Berlíně 1. června 2015: „Refugee Recognition and Discreet Behaviour" (Uznání uprchlíka a diskrétní chování)). V této věci se český soud řídil přístupem, který zaujal SDEU ve věci *Y a Z* týkající se íránského konvertity ke křesťanství. Z příslušných informací o zemi původu mimo jiné vyplynulo, že navzdory přetrvávajícím závažným represím vůči konvertitům v Íránu (zákonem stanovený trest smrti, mučení, věznění) je íránské soudy neodsuzují k trestu smrti, pokud se v průběhu soudního procesu zřeknou své konverze, a že íránské orgány obvykle tolerují, když je neislámské náboženství praktikováno v soukromí a není propagováno na veřejných místech. S odkazem na rozsudek SDEU ve věci *Y a Z* Nejvyšší správní soud nicméně zopakoval, že po žadateli o udělení mezinárodní ochrany nelze požadovat, aby předešel svému pronásledování v zemi původu tím, že se vzdá veřejných projevů své víry.

([399]) Viz nizozemská Státní rada (Raad van State, Nizozemsko), rozsudek ze dne 21. listopadu 2018, 201701423/1/V2, NL:RVS:2018:3735, body 5.6, 5.7 a 19.1.

1.6.1. Souvislost mezi důvody pronásledování a pronásledováním nebo neexistencí ochrany (čl. 9 odst. 3)

Čl. 9 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice zní:

> **Čl. 9 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> V souladu s čl. 2 písm. d) musí existovat souvislost mezi důvody uvedenými v článku 10 a pronásledováním ve smyslu odstavce 1 tohoto článku nebo neexistencí ochrany před takovým jednáním.

Jinými slovy, požadovaná souvislost může být dvojího druhu. Lze ji přiřadit buď k:

- **pronásledování** (oddíl 1.6.1.1), nebo
- **neexistenci ochrany před takovým jednáním** (oddíl 1.6.1.2).

1.6.1.1. Souvislost s pronásledováním

Díky požadavku na existenci souvislosti se vyjasňuje, že pronásledování jako takové nestačí, aby daná osoba získala postavení uprchlíka, pokud k pronásledování nedojde **z jednoho z důvodů pronásledování uvedených v článku 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice**. Panuje obecná shoda, že ke zjištění požadované příčinné souvislosti nemusí být jednání motivováno **výhradně** jedním z těchto pěti důvodů. Kromě důvodů souvisejících s rasou, náboženstvím, národností, příslušností k určité společenské vrstvě nebo zastáváním určitých politických názorů, jak je uvedeno v článku 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, mohou existovat i jiné důvody pronásledování ([400]). Například v případech obchodování s lidmi může být hlavní motivací obchodníků s lidmi zisk, ale přesto se mohou zaměřit na oběti z jednoho nebo několika z pěti důvodů uvedených v článku 10 ([401]).

SDEU dosud nerozhodl o přesné povaze požadované souvislosti podle čl. 9 odst. 3. Podle významné vnitrostátní judikatury je tato souvislost, stejně jako souvislost, kterou je třeba prokázat podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků, prokázána, pokud je

([400]) Viz např. Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 9. listopadu 2016, *SM v. Refugee Appeals Tribunal*, [2016] IEHC 638 (dále jen Vrchní soud (Irsko), 2016, *SM v. Refugee Appeals Tribunal*), v němž se uvádí, že důvod podle Úmluvy musí být „relevantním přispívajícím faktorem“ a že existence jiných důvodů (v tomto případě podplácení policie údajným pachatelem znásilnění, které bylo uznáno jako pronásledování) „by […] nevedla k zamítnutí […] žádosti o ochranu podle Úmluvy“ (bod 66); Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 30. září 2008, *S.N.* proti *Ministerstvu vnitra*, č. 5 Azs 66/2008-70 (shrnutí v češtině) (dále jen Nejvyšší správní soud (Česká republika), 2008, *S.N.* proti *Ministerstvu vnitra*, č. 5 Azs 66/2008-70 (shrnutí v češtině); Sněmovna lordů (Spojené království), rozsudek ze dne 25. března 1999, *Islam v. Secretary of State for the Home Department Immigration Appeal Tribunal a další, ex parte Shah* [1999] UKHL 20 (dále jen Sněmovna lordů (Spojené království), 1999, *Islam a Shah*).

([401]) UNHCR, Směrnice k mezinárodní ochraně č. 7: Aplikace článku 1A odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a/nebo Protokolu z roku 1967 na oběti obchodování s lidmi *a* osoby takto ohrožené, 7. dubna 2006, HCR/GIP/06/07 (dále jen UNHCR, Směrnice k mezinárodní ochraně č. 7), bod 32. Viz také rozsudek Nejvyššího správního soudu (Česká republika) ze dne 12. dubna 2021, č. j. 5 Azs 317/2020 - 28 (dále jen Nejvyšší správní soud (Česká republika), 2021, č. j. 5 Azs 317/2020 - 28), bod 20. Viz níže (o kontextu obchodování s lidmi) oddíl 3.3.1.3.

jeden z uvedených důvodů **přispívajícím faktorem** ([402]). Pokud je tedy jeden z důvodů pronásledování přispívajícím faktorem, nemusí být jedinou, primární nebo hlavní příčinou, přímou nebo nepřímou příčinou nebo příčinou „sine qua non“ (but-for cause). Postačí, že důvod pronásledování, který je uveden v článku 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, může být určen jako relevantní pro příčinu vzniku nebezpečí pronásledování ([403]).

V podobném smyslu, i když za použití výrazu „způsobilý“, český Nejvyšší správní soud konstatoval, že není třeba, aby rasa, pohlaví, náboženství, národnost, příslušnost k určité sociální skupině, politické názory žadatele či pohlaví byly výlučným důvodem pronásledování. Postačí, pokud jeden z nich je způsobilý způsobit vážnou újmu nebo odmítnutí ochrany ([404]).

Jak by měla být určena existence důvodu pronásledování? Žadatel nemusí být schopen doložit důvody pronásledování.

Podle čl. 10 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice:

> **Čl. 10 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> Při posuzování otázky, zda má žadatel odůvodněnou obavu z pronásledování, není důležité, zda žadatel skutečně má rasové, náboženské, národnostní, sociální nebo politické charakteristické rysy, které vedou k pronásledování, jestliže původce pronásledování tyto rysy žadateli připisuje.

Tudíž ve věci *EZ*, která se týkala odepření výkonu vojenské služby v rámci ozbrojeného konfliktu, SDEU poznamenal, že

> v kontextu ozbrojeného konfliktu, zvláště pak občanské války, a při neexistenci zákonné možnosti vyhnout se vojenským povinnostem, je vysoce pravděpodobné, že odepření výkonu vojenské služby bude orgány vykládáno jako projev politického nesouhlasu, bez ohledu na případně složitější osobní důvody dotyčné osoby ([405]).

Příčinnou souvislost s perzekučními důsledky jednání nebo opatření lze prokázat buď **subjektivní motivací původce pronásledování, nebo objektivním dopadem daného**

([402]) Sněmovna lordů (Spojené království), rozsudek ze dne 18. října 2006, *Secretary of State for the Home Department v. K; Fornah v. Secretary of State for the Home Department*, [2006] UKHL 46 (dále jen Sněmovna lordů (Spojené království), 2006, *Fornah*), bod 17 (lord Bingham sice podpořil pojetí „přispívající příčiny“, ale použil výraz „skutečný důvod“). BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 24. listopadu 2009, 10 C 24.08 (překlad do angličtiny), bod 16, v němž soud rozhodl, že otázkou je, zda „opatření pronásledování postihnou jednotlivce alespoň částečně z důvodu charakteristik, které jsou relevantní pro udělení azylu“.

([403]) Viz také Odvolací orgán pro přiznání postavení uprchlíka (Nový Zéland), rozsudek ze dne 6. září 2002, č. 72635/01, bod 173, kde se uvádí: „Postačí, když žadatel o azyl prokáže, že důvod uvedený v Úmluvě je příčinou, která přispívá k nebezpečí ‚pronásledování‘. Není nutné, aby tato příčina byla jedinou příčinou, hlavní příčinou, přímou příčinou, nepřímou příčinou nebo příčinou „sine qua non“ (but-for cause). Stačí, aby bylo možné určit důvod podle Úmluvy, který je relevantní pro příčinu vzniku nebezpečí pronásledování. Pokud je však důvod podle Úmluvy natolik vzdálený, že je irelevantní, má se za to, že příčinná souvislost není prokázána.“

([404]) Nejvyšší správní soud (Česká republika), 2008, *S.N.* proti *Ministerstvu vnitra*, č. 5 Azs 66/2008-70 (shrnutí v češtině), op. cit., pozn. pod čarou 401. Upozorňujeme, že pohlaví je výslovně uvedeno jako jeden z důvodů pronásledování v českém zákoně o azylu, § 12 písm. b). Dále viz „The Michigan Guidelines on Nexus to *a* Convention Ground“ (Michiganské pokyny k souvislosti s důvody podle Úmluvy), *Michigan Journal of International Law*, roč. 23 č. 2, 2002, s. 210–221 (dále jen „The Michigan Guidelines on Nexus to *a* Convention Ground“), bod 13.

([405]) SDEU, 2020, *EZ*, 2020, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 60.

opatření ([406]). Slovy Sněmovny lordů Spojeného království: „Perzekuční zacházení nemusí být motivováno nenávistí, zlovolností nebo nevraživostí na straně původce, jehož předstírané nebo zřejmé motivy mohou či nemusí být skutečným důvodem pronásledování. Záleží na skutečném důvodu“ ([407]).

1.6.1.2. Souvislost s neexistencí ochrany

S cílem řešit možné mezery v ochraně se v návrhu Komise, kterým se mění směrnice 2004/83/ES, stanoví, že by mělo být výslovně uvedeno, že požadavek na souvislost mezi pronásledováním a důvody pronásledování je splněn i tehdy, existuje-li souvislost mezi pronásledováním a nepřítomností ochrany proti takovému jednání ([408]). Návrh byl přijat a směrnice byla změněna tak, že stanoví příčinnou souvislost mezi důvodem pronásledování a pronásledováním nebo neexistencí ochrany před takovým jednáním. Zatímco tedy čl. 9 odst. 3 původní kvalifikační směrnice vyžaduje pouze souvislost mezi důvody uvedenými v článku 10 a pronásledováním, v čl. 9 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice je stanovena alternativa: důvody pronásledování mohou také mít **souvislost s neexistencí ochrany před pronásledováním** ([409]).

S tímto doplněním zavedeným v přepracovaném znění kvalifikační směrnice se čl. 9 odst. 3 zabývá otázkou příčinné souvislosti v případě, že pronásledování způsobily pouze nestátní subjekty nebo kombinace nestátních a státních subjektů. Evropská komise uvedla:

> V mnoha případech, kdy je původcem pronásledování nestátní subjekt (například milice, klany, zločinecké sítě, místní komunity nebo rodiny), nejde o pronásledování z důvodů uvedených v [Úmluvě o právním postavení uprchlíků], ale například o zločinnou motivaci nebo soukromou mstu. V takových případech je však stát často neschopen či neochoten poskytnout ochranu dotčenému jednotlivci z **důvodu spojeného s [Úmluvou o právním postavení uprchlíků]** (například náboženství, pohlaví, příslušnost k etnické skupině atd.). S cílem řešit možné mezery v ochraně se v návrhu výslovně uvádí, že požadavek na souvislost mezi pronásledováním a důvody pronásledování je splněn i tehdy, existuje-li souvislost mezi pronásledováním a nepřítomností ochrany proti takovému jednání ([410]).

([406]) Spolkový ústavní soud (Bundesverfassungsgericht (BVerfG), Německo), rozsudek ze dne 10. července 1989, 2 BvR 502/86 u.a., č. 80, 315 (shrnutí v angličtině) (dále jen Spolkový ústavní soud (BVerfG, Německo), 1989, 2 BvR 502/86 u.a. (shrnutí v angličtině)).

([407]) Sněmovna lordů (Spojené království), 2006, *Fornah*, op. cit., pozn. pod čarou 403, bod 17. Dále viz „The Michigan Guidelines on Nexus to *a* Convention Ground“, op. cit., pozn. pod čarou 405, bod 9 a Vrchní soud (Austrálie), *Chen Shi Hai v. Minister for Immigration and Multicultural Affairs*, [2000] 170 ALR 553, bod 73.

([408]) Evropská komise, Návrh směrnice Evropského parlamentu *a* Rady o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení osoby požívající mezinárodní ochrany, *a* o obsahu poskytnuté ochrany: důvodová zpráva, KOM(2009) 551 v konečném znění, s. 7–8 (dále jen Evropská komise, Návrh přepracovaného znění kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2009).

([409]) Viz také 29. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice, v němž se stanoví: „Jednou z podmínek přiznání postavení uprchlíka ve smyslu čl. 1 odst. A [úmluvy o právním postavení uprchlíků] je příčinná souvislost mezi důvodem pronásledování, totiž rasou, náboženstvím, národností, zastáváním určitých politických názorů nebo příslušností k určitým společenským vrstvám, a pronásledováním či neexistencí ochrany před takovým jednáním.“

([410]) Evropská komise, Návrh přepracovaného znění kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2009, op. cit., pozn. pod čarou 409, s. 7–8 (zvýraznění doplněno). Viz také Správní soud v Mnichově (VG München, Německo), rozsudek ze dne 19. dubna 2016, M 12 K 16.30473; a následující rozhodnutí RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 11. září 2013, č. 109.598; rozsudek ze dne 29. září 2009, č. 32.222; rozsudek ze dne 12. října 2010, č. 49.339; a rozsudek ze dne 17. prosince 2015, č. 158.868.

Pokud například poskytovatel ochrany neposkytuje policejní ochranu etnickým nebo rasovým skupinám před trestnou činností soukromých skupin nebo jednotlivců, může tato neochota poskytnout ochranu představovat pronásledování. Výstižně to ilustrovala Sněmovna lordů Spojeného království ve věci *Islam a Shah*, ve které lord Hoffmann poznamenal:

> Židovský obchodník je napaden skupinou organizovanou árijským konkurentem, která mu rozbije obchod, zmlátí ho a vyhrožuje mu, že pokud bude i nadále podnikat, udělá to znovu. Konkurent a jeho skupina jsou motivováni obchodní rivalitou a touhou vyřídit si osobní účty z minulosti, ale neudělali by to, co udělali, kdyby nevěděli, že jim orgány umožní jednat beztrestně. A důvodem jejich beztrestnosti bylo, že oběť byla Žid. Je pronásledován na základě rasy? Podle mého názoru – opět – je. Zásadní prvek pronásledování, tedy neposkytnutí ochrany ze strany orgánů, je založen na rase. Je pravda, že jedna z odpovědí na otázku „Proč byl napaden?“ by mohla znít „protože ho chtěl konkurent vyřadit z podnikání“. Jiná odpověď, a podle mého názoru v kontextu Úmluvy správná, by však zněla „byl napaden konkurentem, který věděl, že se oběti nedostane ochrany, protože je Žid“ ([411]).

Jak je podrobně uvedeno níže v oddíle 1.8, neexistence státní ochrany před pronásledováním znamená, že poskytovatel ochrany není ochoten a/nebo schopen poskytnout ochranu, která je účinná, trvalá a je žadateli dostupná. V příkladu s židovským obchodníkem výše je zřejmé, že poskytovatel ochrany (v tomto případě stát) nebyl ochoten ochranu poskytnout.

Stručně řečeno, v případech, kdy je původcem pronásledování stát nebo strana či organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu, musí být jednání spácháno z jednoho z důvodů uvedených v článku 10. V případech, kdy je původcem pronásledování nestátní subjekt, lze však souvislost mezi jednáním a důvody uvedenými v článku 10 prokázat jedním ze dvou způsobů. Ověří se, zda má **nestátní subjekt** pro své pronásledování důvod podle článku 10. Pronásledování lze však konstatovat také tehdy, pokud **poskytovatel ochrany** (definovaný v článku 7 jako „stát nebo strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, ovládající stát nebo podstatnou část území státu“) neposkytuje ochranu před takovým pronásledováním a jedním z důvodů je rasa, náboženství, národnost, příslušnost k určité společenské vrstvě nebo politické názory.

V každém z těchto scénářů musí být souvislost zjištěna na základě posouzení důkazů ([412]).

Pronásledování, s nímž musí být prokázána souvislost, může mít samozřejmě podobu jednání vyjmenovaných v čl. 9 odst. 2, ale neomezuje se na ně, protože tento výčet je pouze orientační.

([411]) Sněmovna lordů (Spojené království), 1999, *Islam a Shah*, op. cit., pozn. pod čarou 401, podle lorda Hoffmanna.
([412]) SDEU, 2020, *EZ*, 2020, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 50.

1.6.2. Důvody pronásledování (čl. 2 písm. d) a článek 10)

Důvody pronásledování jsou podstatnou součástí definice uprchlíka uvedené v čl. 2 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice. V něm se uprchlík definuje takto:

> **Čl. 2 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> „[…] státní příslušník třetí země, který se v důsledku oprávněných obav před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů nachází mimo zemi své státní příslušnosti a je neschopen přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu dotyčné země, nebo osoba bez státní příslušnosti, která se ze stejných shora uvedených důvodů nachází mimo zemi svého dosavadního pobytu, která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit a na kterou se nevztahuje článek 12“ (zdůraznění doplněno).

Tato definice kopíruje definici uvedenou v čl. 1 odst. A bodě 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků, kde je taxativně uvedeno pět důvodů. Pokud žadatelé neprokáží, že čelí odůvodněným obavám z pronásledování z jednoho nebo více z těchto pěti důvodů, nemohou být uznáni za uprchlíky ([413]).

V čl. 10 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice je uvedena řada hledisek, která je třeba vzít v úvahu při posuzování důvodů pronásledování. To má za cíl upřesnit definici důvodů, které jsou uvedeny, ale nikoli definovány v čl. 1 odst. A bodu 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Každé z hledisek v čl. 10 odst. 1 je uvedeno výrazem „zejména“, což naznačuje, že se jedná o relevantní faktory, které však nejsou podány taxativně ([414]).

Pět různých důvodů pronásledování uvedených v čl. 2 písm. d) a článku 10 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice je uvedeno v tabulce 14 níže.

([413]) Tamtéž, bod 46.

([414]) Evropská rada, Pracovní skupina pro azyl, výsledek jednání, návrh směrnice Rady o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, 25. září 2002, EU Doc 12199/02 ASILE 45; a Evropská rada, Pracovní skupina pro azyl, výsledek jednání (EU Doc 12620/02), op. cit., pozn. pod čarou 193, obě citované v knize Hailbronner, K. a Alt, S., „Council Directive 2004/83/EC of 29 April 2004 on Minimum Standards for the Qualification and Status of Third-Country Nationals or Stateless Persons as Refugees or as Persons Who Otherwise Need International Protection and the Content of the Protection Granted, Articles 1-10“ (Směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany, články 1–10) (dále jen Hailbronner a Alt, „Council Directive 2004/83/EC, Articles 1–10“), in: Hailbronner a Thym (ed.), *EU Asylum and Immigration Law: A Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 186, s. 1080.

Tabulka 14: Důvody pronásledování uvedené v čl. 2 písm. d) a článku 10 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice

1	**Rasa**	Čl. 10 odst. 1 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice	Oddíl 1.6.2.1
2	**Náboženství**	Čl. 10 odst. 1 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice	Oddíl 1.6.2.2
3	**Národnost**	Čl. 10 odst. 1 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice	Oddíl 1.6.2.3
4	**Příslušnost** k **určité společenské vrstvě**	Čl. 10 odst. 1 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice	Oddíl 1.6.2.4
5	**Politické názory**	Čl. 10 odst. 1 písm. e) přepracovaného znění kvalifikační směrnice	Oddíl 1.6.2.5

Ani přepracované znění kvalifikační směrnice, ani Úmluva o právním postavení uprchlíků nepřikládají pořadí, v jakém jsou důvody uvedeny, žádný význam. Není zde žádná hierarchie. Je možné, aby žadatel prokázal souvislost s více než jedním z pěti důvodů. Důvody se navíc mohou překrývat, například v případě, že politický oponent patří k určité náboženské skupině a je pronásledován jak z důvodu politických názorů, tak z důvodu náboženství.

Pokud žadatel není schopen prokázat alespoň jeden důvod pronásledování, nemůže být uznán za uprchlíka. Jak je dále uvedeno v oddíle 3.4.2 níže, například oběti hladomoru nebo přírodní katastrofy nebudou mít reálný nárok na ochranu uprchlíků, pokud nebude zjištěna souvislost mezi důvody uvedenými v článku 10 a pronásledováním nebo neexistencí ochrany před ním. (Kromě toho mohou mít potíže s prokázáním, že jejich situace je důsledkem jednání původce pronásledování.) Stejně tak nebudou mít civilisté v situacích ozbrojeného konfliktu, kteří jsou ohroženi svévolným násilím vznikajícím za okolností, kdy újma, které se obávají, není dána žádným důvodem pronásledování, žádný reálný nárok na postavení uprchlíka ([415]). (Další rozbor okolností, za nichž lze v takových případech přesto prokázat souvislost s některým důvodem podle článku 10, viz oddíl 3.2.1.3.)

Zkoumání každého z těchto pěti důvodů obvykle vyžaduje posouzení, zda jsou důvodem pronásledování namířeného osobně proti žadateli rasa, náboženství, národnost, příslušnost k určité společenské vrstvě nebo politické názory žadatele ([416]). Žadatel může být cíl pronásledování například proto, že vyznává určité náboženství nebo zastává určité politické názory. I když však žadatel ve skutečnosti toto náboženství nevyznává nebo nezastává dané politické názory, nemusí to nutně znamenat, že k pronásledování není důvod. Jak je zřejmé z čl. 10 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, konečnou otázkou není, zda takové rysy skutečně mají, ale zda původce pronásledování tyto rysy žadateli připisuje ([417]).

([415]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 4. června 2018, *M. M.A.*, č. 16039973 C (dále jen CNDA (Francie), 2018, *M. M.A.*, č. 16039973 C), bod 7.

([416]) SDEU, 2015, *Shepherd*, op. cit., pozn. pod čarou 163, bod 24.

([417]) SDEU, 2020, *EZ*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 60. Viz také např. CNDA (Francie), rozsudek ze dne 8. ledna 2019, *M. S.*, č. 17049487 R, a CNDA (Francie), rozsudek ze dne 28. listopadu 2018, *M. O.*, č. 18007777 R. V obou případech CNDA shledal, že žadatelé mají odůvodněnou obavu z pronásledování z důvodu provládních a prozápadních názorů, které by jim byly přičítány ze strany Tálibánu a dalších opozičních skupin, jelikož pracovali v armádě, resp. u místní policie. V obou rozsudcích se odkazuje na čl. 10 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice a vychází se z rozsudku Státní rady (Conseil d'État, Francie) ze dne 14. června 2010, *OFPRA v. M. A.*, č. 323669, FR:CESSR:2010:323669.20100614 (shrnutí v angličtině) (dále jen Státní rada (Conseil d'État, Francie), 2010, *OFPRA v. M. A.*, č. 323669); a Nejvyšší soud (Spojené království), 2012, *RT (Zimbabwe)*, op. cit., pozn. pod čarou 361, bod 44.

Čl. 10 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice zní:

> Čl. 10 **odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> Při posuzování otázky, zda má žadatel odůvodněnou obavu z pronásledování, není důležité, zda žadatel skutečně má rasové, náboženské, národnostní, sociální nebo politické charakteristické rysy, které vedou k pronásledování, jestliže původce pronásledování tyto rysy žadateli připisuje.

Znění čl. 10 odst. 2 odráží ústřední axiom uprchlického práva, a sice že při posuzování nebezpečí „pronásledování" z příslušného důvodu v konečném důsledku nezáleží na tom, **kdo nebo co jsou lidé zač, ale jak je vnímají původci pronásledování.** Mohou dokonce nastat okolnosti, kdy samotná žádost o mezinárodní ochranu vede k tomu, že žadateli je připsán opačný politický názor. Tak tomu může být například tehdy, pokud by takové jednání bylo považováno za zaujetí nepřátelského postoje vůči vládě země původu, a tedy za zastávání názoru, myšlenky nebo přesvědčení v záležitosti související s potenciálními původci pronásledování ([418]). Pronásledovatelé a oběti mohou dokonce sdílet stejnou vlastnost identifikovanou jako důvod pronásledování. To nebrání tomu, aby špatné zacházení s obětí ze strany původce pronásledování bylo důvodem pronásledování (jako v případě, kdy pachatelky mrzačení ženských pohlavních orgánů samy utrpěly mrzačení ženských pohlavních orgánů). Jak v takovém případě poznamenala Sněmovna lordů Spojeného království: „Od těch, kteří již byli pronásledováni, se často očekává, že budou pokračovat v pronásledování dalších generací […]" ([419]).

Skutečnost, že konkrétní důvod pronásledování může existovat buď tehdy, pokud žadatel danou vlastnost skutečně má, nebo je mu připisována, naznačuje, že při posuzování důvodů pronásledování je užitečné postupovat ve dvou krocích. Při takovémto posouzení se nejprve ptáme: „Hrozí žadateli pronásledování z některého důvodu uvedeného v čl. 2 písm. d) a v článku 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, protože skutečně má určitou charakteristiku?" Zadruhé se ptáme: „I když takovou charakteristiku nemá, bude mu přesto připisována?"

1.6.2.1. Rasa (čl. 10 odst. 1 písm. a))

> **Čl. 10 odst. 1 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> **Důvody pronásledování**
>
> [P]ojem rasy zahrnuje zejména hledisko barvy pleti, původu nebo příslušnosti k určité etnické skupině.

([418]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 83. V rozsudku Azylového a imigračního soudu (AIT, Spojené království) ze dne 29. listopadu 2007, *HS (navrácení žadatelé o azyl) Zimbabwe CG, [2007]* UKAIT 94, soud zvažoval (ale nakonec zamítl) argument, že by tehdejší zimbabwské orgány vnímaly pouhou skutečnost, že jeden z jejich státních příslušníků požádal o azyl, za projev neloajality představující politický názor.

([419]) Sněmovna lordů (Spojené království), 2006, *Fornah*, op. cit., pozn. pod čarou 403, bod 110.

Evropská komise uvedla, že rasa „by měla být vykládána v co nejširším smyslu, aby zahrnovala všechny druhy etnických skupin a celou škálu sociologických chápání tohoto pojmu“ ([420]). Podobně široký záběr pojmu rasa ukazuje i Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, která označuje diskriminaci založenou na „rase, barvě pleti, rodovém nebo národnostním nebo etnickém původu“ ([421]).

Antidiskriminační cíle jsou ústředním prvkem evropského systému lidských práv. V samotné Smlouvě o EU se v článku 2 zdůrazňuje ústřední význam nepřípustnosti diskriminace pro hodnoty společné členským státům. V článku 21 Listiny EU se zakazuje diskriminace na základě rasy a tato diskriminace může být při posuzování stížnosti podle EÚLP faktorem vedoucím k závěru o ponižujícím zacházení ([422]). Například Vrchní správní soud Bádenska-Württemberska v Německu uznal za uprchlici na základě rasy Tibeťanku, která byla znásilněna bezpečnostními složkami ([423]).

1.6.2.2. Náboženství (čl. 10 odst. 1 písm. b))

Čl. 10 odst. 1 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Důvody pronásledování

[P]ojem náboženství zahrnuje zejména zastávání teistických, neteistických a ateistických přesvědčení, účast nebo neúčast na formálních náboženských obřadech konaných soukromě nebo veřejně, sám nebo společně s jinými, jiné náboženské akty nebo vyjádření názorů anebo formu osobního nebo společenského chování založeného na jakémkoli náboženském přesvědčení nebo přikázaného jakýmkoli náboženským přesvědčením.

Jak uvádí SDEU, jedná se o „širokou“ definici, neboť náboženství podle směrnice „začleňuje všechny jeho složky, bez ohledu na to, zda jsou veřejné či soukromé, kolektivní

([420]) Evropská komise, Návrh kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2001, op. cit., pozn. pod čarou 266, s. 21. Chápání Komise odráží pojetí uvedené v UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 68. Tam stojí: „V těchto souvislostech musí být rasa chápána ve svém nejširším slova smyslu, aby zahrnovala nejrůznější etnické skupiny označované v běžné uzanci za ‚rasy‘. Často bude též pojímat příslušnost ke specifické společenské vrstvě společného původu, která tvoří menšinu v rámci větší populace. Diskriminace z rasových důvodů se setkává s odsouzením na celém světě jako jedno z nejkřiklavějších porušování lidských práv. Rasová diskriminace proto představuje významný aspekt při rozhodování o tom, zda dochází k pronásledování.“

([421]) Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, čl. 1 odst. 1. Evropská komise proti rasismu a nesnášenlivosti definovala přímou rasovou diskriminaci jako jakékoli rozdílné zacházení „z důvodu, jakým je rasa, barva [pleti], jazyk, náboženské vyznání, státní příslušnost, národnost nebo etnický původ, které nemá žádné objektivní a rozumné ospravedlnění […]“. Viz Evropská komise proti rasismu a nesnášenlivosti, Všeobecné politické doporučení ECRI č. 7: Doporučení pro národní legislativu k boji proti rasismu *a* rasové diskriminaci, přijato dne 13. prosince 2002 a pozměněno dne 7. prosince 2017. Doporučení z roku 2002 bylo citováno v ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 13. listopadu 2007, *DH a další* proti České republice, č. 57325/00, CE:ECHR:2007:1113JUD005732500, bod 60.

([422]) Evropská komise pro lidská práva, zpráva ze dne 14. prosince 1973, *Východoafričtí Asiaté* v. *Spojené království*, č. 4403/70-4419/70, 4422/70, 4423/70, 4434/70, 4443/70, 4476/70-4478/70, 4486/70, 4501/70 a 4526/70-4530/70; ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 10. května 2001, *Kypr* proti *Turecku*, č. 25781/94, CE:ECHR:2001:0510JUD002578194, bod 306; a ESLP, rozsudek ze dne 15. června 2010, *SH* proti *Spojenému království*, č. 19956/06, CE:ECHR:2010:0615JUD001995606.

([423]) Vrchní správní soud Bádenska-Württemberska (Verwaltungsgerichtshof (VGH) Baden-Württemberg, Německo), rozsudek ze dne 3. listopadu 2011, A 8 S 1116/11 (shrnutí v angličtině). Viz také CNDA (Francie), rozsudek ze dne 20. listopadu 2018, *M. H.*, č. 13027358 C, týkající se muže rohingské národnosti bez státní příslušnosti, který byl uznán za uprchlíka z důvodu svého „rohingského původu“ (vůči Myanmaru/Barmě i Bangladéši).

či individuální“ ([424]). Tento pojem se mimo jiné vztahuje na ateismus, agnosticismus a humanismus, protože jakákoli víra je možným důvodem k pronásledování. Generální advokát Bot ve svém stanovisku ve věci *Y a Z* poznamenal, že svoboda náboženského vyznání „zahrnuje svobodu mít určité náboženské vyznání, nemít náboženské vyznání či je změnit“ ([425]).

Například v rozhodnutí rakouského Azylového soudu bylo uznáno, že k pronásledování může docházet z náboženských důvodů v případě, že by afghánské ženě mohla hrozit vážná újma za to, že se odmítla podřídit rituálům a zvykům spojeným s náboženstvím ([426]). Uveďme i další příklady z francouzské a německé judikatury: ahmadíjci z Alžírska ([427]); muslim ze Středoafrické republiky, kterému hrozí pronásledování mimo jiné ze strany milicí Antibalaka a radikalizovaných příslušníků křesťanského obyvatelstva v Bangui ([428]); Afghánec hazárského původu, který konvertoval ke křesťanství ([429]); a ateista z Gazy ([430]).

Jak již bylo uvedeno výše v oddíle 1.4.1, tato široká ochrana náboženských práv se zabývá jak vírou, tak právem tuto víru vyjadřovat. Tyto samostatné právní zájmy se někdy označují jako *forum internum* a *forum externum*, přičemž oba jsou uznány za chráněné ([431]). Tento přístup vychází z různých nástrojů mezinárodního práva v této oblasti, včetně zejména článku 10 Listiny EU. Generální advokát Bot ve věci *Y a Z* vyjádřil názor, že by nemělo smysl vymezit základní chráněnou oblast pouze jako svobodu vlastního nitra, aniž by byl obdobně chráněn vnější projev této svobody ([432]). Soud ve svém rozsudku souhlasil s tím, že čl. 10 odst. 1 písm. b) zahrnuje ochranu před závažným jednáním, kterým je dotčena svoboda stěžovatele nejen vykonávat víru v soukromí, ale rovněž ji vykonávat veřejně ([433]).

Analýzu toho, jak může být náboženský důvod relevantní v souvislosti s případy týkajícími se vojenské služby, naleznete v oddíle 1.6.2.5.3.

([424]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 63; SDEU, 2018, *Fathi*, op. cit., pozn. pod čarou 214, bod 78. Viz také UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 71.

([425]) SDEU, stanovisko generálního advokáta Bota ze dne 19. dubna 2012, *Bundesrepublik Deutschland* v. *Y a Z*, spojené věci C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:224, bod 34.

([426]) Azylový soud (Asylgerichtshof, Rakousko), rozsudek ze dne 6. prosince 2012, C16 427465-1/2012 (shrnutí v angličtině). Podobně viz také rozsudek Správního soudu ve Stuttgartu (VG Stuttgart, Německo) ze dne 17. prosince 2020, A 1 K 3918/20, týkající se Afghánce, který se již nepovažoval za muslima, nechtěl se nadále účastnit veřejných muslimských obřadů/praxe, nechtěl se hlásit k žádnému náboženství a byl obviněn z odpadlictví.

([427]) Viz například CNDA (Francie), 2019, *M. H.*, č. 19000104 C, op. cit., pozn. pod čarou 251; CNDA (Francie), rozsudek ze dne 20. listopadu 2018, *M. H.* a *Mme K.*, č. 17046243 a 17054313 C.

([428]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 20. března 2019, *M. H.*, č. 17000413.

([429]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 3. července 2018, *M. N.*, č. 18003724 C.

([430]) Správní soud v Meiningenu (VG Meiningen, Německo), rozsudek ze dne 23. listopadu 2020, 2 K 22386/17.

([431]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 62.

([432]) SDEU, stanovisko generálního advokáta Bota, 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 426, bod 46.

([433]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 63.

1.6.2.3. Národnost (čl. 10 odst. 1 písm. c))

Čl. 10 odst. 1 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Důvody pronásledování

[P]ojem národnosti se neomezuje na existenci nebo neexistenci státní příslušnosti, ale zahrnuje zejména příslušnost k určité skupině vymezené jejími kulturními, etnickými nebo jazykovými znaky, společným zeměpisným nebo politickým původem nebo jejím vztahem k obyvatelstvu jiného státu.

Ačkoli je tato definice zjevně široká, v rozhodnutích soudů členských států ([434]) byl tento důvod pronásledování zkoumán jen velmi málo a na úrovni SDEU je toto téma netknuté. Nicméně pokud jde o „národnostní původ“ jako důvod diskriminace podle čl. 1 odst. 1 Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace, Mezinárodní soudní dvůr (ICJ) rozhodl, že by se neměl vykládat jako označení formální národnosti ([435]).

Za těchto zvláštních okolností je vhodné prozkoumat výklady, které byly navrženy v sekundárních nezávazných zdrojích. Široký výklad obsahu pojmu národnost stanovený v přepracovaném znění kvalifikační směrnice vychází z výkladu předloženého o mnoho let dříve v *Příručce* UNHCR:

> Termín „národnost“ („nationality“) není v tomto kontextu myšlen pouze jako „státní občanství“. Vztahuje se i na příslušnost k nějaké etnické nebo jazykové skupině a může se někdy i překrývat s termínem „rasa“. Pronásledování z důvodů národnosti může spočívat v nepřátelských postojích a opatřeních zaměřených proti národnostní (etnické, jazykové) menšině a za určitých okolností i fakt příslušnosti k takovéto menšině může být sám o sobě základem pro opodstatněné obavy z pronásledování ([436]).

Tento důvod může přispět k vyplnění mezer, které by jinak v režimu ochrany mohly existovat. Vnitrostátní soudy mimo EU a autoři z akademického prostředí navrhli, že se může vztahovat na pronásledování uprchlíků nebo osob bez státní příslušnosti z důvodu jejich statusu „cizinců“ ([437]). Může také řešit mnohé problémy spojené s osobami, kterým bylo uděleno pouze „druhořadé občanství“ nebo podřazené formy „národnosti“, a se situací, kdy jsou z již

([434]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2011, *ST (etnický Eritrejec – státní příslušnost – navracení) Etiopie CG*, op. cit., pozn. pod čarou 127, se zabývá otázkou svévolného zbavení státní příslušnosti, a přestože je věc zajímavým příkladem okolností, za kterých bude takové zbavení představovat **pronásledování**, nezabývá se rozměrem, který tomuto důvodu propůjčuje Úmluva.

([435]) ICJ, rozsudek ze dne 4. února 2021, *Uplatňování Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace (Katar v. Spojeným arabským emirátům)*.

([436]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 74.

([437]) Odvolací orgán pro přiznání postavení uprchlíka (Nový Zéland), rozsudek ze dne 30. dubna 1992, č. 1/92 Re SA, zejména diskuse v rubrice o osobách bez státní příslušnosti; Federální soud (Kanada), rozsudek ze dne 28. září 1994, *Baffoe* v. *Kanadě (Minister of Citizenship and Immigration)* (1994) 85 FTR 68 (Can FCTD); Odvolací soud, 6. obvod (Spojené státy), rozsudek ze dne 20. května 2011, *Stserba v. Holder*, č. 09-4312, (USCA, 6. obvod, 2011), 975. Viz také Zimmermann (ed.), *The 1951 Convention and Protocol: A Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 169, s. 388–390 a 442; Hathaway a Foster, *The Law of Refugee Status*, op. cit., pozn. pod čarou 128, s. 397–399; Fripp, *Nationality and Statelessness in the International Law of Refugee Status*, op. cit., pozn. pod čarou 124, s. 146–151.

existujících území vyčleněna nová území, na nichž jsou ti, kdo vyjadřují věrnost předchozím vládcům, pronásledováni ([438]).

1.6.2.4. Příslušnost k určité společenské vrstvě (čl. 10 odst. 1 písm. d))

Čl. 10 odst. 1 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Důvody pronásledování

[S]kupina tvoří určitou společenskou vrstvu, zejména jestliže

- příslušníci této skupiny sdílejí vrozený charakteristický rys nebo společnou minulost, kterou nelze změnit, nebo sdílejí charakteristiku nebo přesvědčení, které jsou natolik zásadní pro totožnost nebo svědomí, že daná osoba nemá být nucena, aby se jí zřekla, a dále
- tato skupina má v dotyčné zemi odlišnou totožnost, protože ji okolní společnost vnímá jako odlišnou.

V závislosti na okolnostech existujících v zemi původu může určitá společenská vrstva představovat skupinu založenou na společném charakteristickém rysu sexuální orientace. Sexuální orientaci nelze chápat tak, že by zahrnovala akty považované podle vnitrostátních právních předpisů členských států za trestné. Pro účely určení příslušnosti k určité společenské vrstvě nebo vymezení rysu takové skupiny musí být náležitě uvážena hlediska spojená s pohlavím, včetně genderové identity.

V tabulce 15 níže je uvedena struktura následujících dvou pododdílů:

- přezkum definice pojmu „společenská vrstva“ (oddíl 1.6.2.4.1) a
- některé ilustrativní příklady konkrétních společenských vrstev (oddíl 1.6.2.4.2).

Tabulka 15: Struktura oddílu 1.6.2.4

Oddíl	Název	Strana
1.6.2.4.1	Definice určité společenské vrstvy	103
1.6.2.4.2	Příklady určitých společenských vrstev	106

1.6.2.4.1. Definice určité společenské vrstvy

Jak vyplývá ze znění čl. 10 odst. 1 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, je určitá společenská vrstva definována dvěma podmínkami, které jsou uvedeny v tabulce 16 níže.

([438]) Hathaway a Foster, *The Law of Refugee Status*, op. cit., pozn. pod čarou 128, s. 398.

Tabulka 16: Dvě definiční podmínky určité společenské vrstvy v čl. 10 odst. 1 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice

1	vrozený charakteristický rys nebo společná minulost, kterou nelze změnit, nebo sdílená charakteristika nebo přesvědčení, které jsou natolik zásadní pro totožnost nebo svědomí, že daná osoba nemá být nucena, aby se jí zřekla, a dále
2	odlišná totožnost spočívající v tom, že ji jako odlišnou vnímá okolní společnost

Ilustrací těchto dvou podmínek je rozhodnutí českého Nejvyššího správního soudu týkající se bývalých příslušníků ozbrojených sil v Iráku. Tento soud konstatuje:

> V daném případě lze tuto skupinu poměrně přesně vymezit, jedná se o osoby, které před pádem režimu Saddáma Husajna působily v irácké armádě, v jiných ozbrojených složkách, nebo se podílely na výkonu moci, a z tohoto důvodu jsou ostatním obyvatelstvem vnímáni jako přívrženci či představitelé bývalého režimu, zvláště pokud jsou zároveň sunnitského vyznání. Jedná se o poměrně přesně určitelnou skupinu osob v identifikovatelném shodném či obdobném postavení, které by mohly být podle uvedeného doporučení UNHCR vystaveny hrozbě pronásledování ze strany ozbrojených skupin, jejichž útokům není irácká vláda prozatím schopna zabránit ([439]).

V čl. 10 odst. 1 písm. d) je při vymezování těchto podmínek použit výraz „a dále“. SDEU již vícekrát uvedl, že se jedná o dvě „kumulativní“ podmínky, které musí být splněny zároveň ([440]).

„Odlišnou totožnost“ uvedenou ve druhé podmínce lze prokázat pomocí **diskriminace**. Jak uvedla Sněmovna lordů Spojeného království:

> [P]ojem diskriminace ve věcech, které se dotýkají základních práv a svobod, je pro chápání Úmluvy klíčový. Nevztahuje se na všechny případy pronásledování, i když zahrnují upírání lidských práv, ale na pronásledování, které je založeno na diskriminaci. A v kontextu nástroje lidských práv znamená diskriminace rozlišování, které zásady základních lidských práv se považují za neslučitelné s právem každého člověka na rovné zacházení a úctu. […] Tím, že se tvůrci Úmluvy rozhodli použít obecný pojem „určitá

([439]) Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 2. srpna 2012, *HR* proti *Ministerstvu vnitra*, 5 Azs 2/2012-49 (shrnutí v češtině).

([440]) SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 45; SDEU, 2018, *Ahmedbekova*, op. cit., pozn. pod čarou 68, bod 89. Ačkoli je názor UNHCR nezávazný, úřad dlouhodobě tvrdí, že judikatura zemí řídících se obyčejovým právem („common law“) se při analýze dělí na dva přístupy: „chráněné charakteristiky“ a „společenské vnímání“ a že je vhodné tyto dva přístupy sladit, aby Úmluva o právním postavení uprchlíků poskytovala komplexní a principiální ochranu. UNHCR navrhuje syntézu obou přístupů tímto způsobem: „Určitou sociální skupinou se rozumí skupina osob, které sdílejí společnou charakteristiku, jež je odlišná od pouhého rizika pronásledování, nebo které jsou společností jako skupina vnímány. Tato charakteristika bude často vrozená, neměnná nebo jiným způsobem zásadní pro identitu, svědomí nebo výkon lidských práv jejích členů.“ Viz UNHCR, Směrnice k mezinárodní ochraně č. 2: „Příslušnost k určité sociální skupině“ ve smyslu článku 1A odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a/nebo jejího Protokolu z roku 1967, 7. května 2002, HCR/GIP/02/02 (dále jen UNHCR, Směrnice k mezinárodní ochraně č. 2), bod 11. Tento přístup podpořila Sněmovna lordů (Spojené království), 2006, *Fornah*, op. cit., pozn. pod čarou 403, bod 16, která se domnívala, že kumulativní výklad těchto podmínek „představuje přísnější test, než jaký je požadován mezinárodními orgány“. Přestože je zřejmé, že výraz „a dále“ je použit ve slučovacím významu, SDEU dosud nerozhodl o tom, zda lze tyto dvě podmínky považovat za vyčerpávající, protože v čl. 10 odst. 1 písm. d) je použito slovo „zejména“. Na základě analýzy čl. 10 odst. 1 písm. b), kterou soud provedl ve věci SDEU, 2018, *Fathi*, op. cit., pozn. pod čarou 214, kde se rovněž používá slovo „zejména“, se zdá, že odpověď soudu bude znít, že tyto podmínky nejsou vyčerpávající. Ve věci *Fathi* soud uvedl, že „jasně vyplývá ze znění tohoto ustanovení a především z použití výrazu ‚zejména‘, že definice pojmu ‚náboženství‘ obsažená v uvedeném ustanovení poskytuje pouze netaxativní výčet prvků, jež mohou tento pojem charakterizovat v kontextu žádosti o mezinárodní ochranu založené na obavách z pronásledování z náboženských důvodů“ (bod 79).

společenská vrstva“ namísto výčtu konkrétních společenských vrstev, měli podle mého názoru v úmyslu zahrnout jakékoli vrstvy, které by mohly být považovány za skupiny spadající pod antidiskriminační cíle úmluvy ([441]).

V porovnání s vrozeným/sdíleným charakteristickým rysem nebo přesvědčením či společnou minulostí se odlišná totožnost na základě příslušnosti k určité společenské vrstvě týká toho, jak je tato **vrstva vnímána okolní společností jako odlišná**. To může být například případ obětí obchodování s lidmi, neboť podle francouzské Státní rady „mimo síť, od které pocházelo nebezpečí, je okolní společnost nebo instituce [mohou] vnímat […] jako osoby s určitou identitou, které by tvořily společenskou vrstvu ve smyslu Úmluvy o právním postavení uprchlíků“ ([442]).

Důležité však je, jak poznamenala Sněmovna lordů Spojeného království, že samotná skutečnost, že žadatel byl pronásledován, nemůže být jediným prvkem, který naplňuje podstatu příslušnosti k určité vrstvě, protože by to znamenalo, že tento důvod postrádá jakýkoli smysluplný obsah. Uvedla: „Je nesporné, že existuje obecná zásada, že o ‚určitou společenskou vrstvu‘ může jít pouze tehdy, pokud tato vrstva existuje nezávisle na pronásledování“ ([443]).

Nicméně, jak rozhodl SDEU, existence právních předpisů, které stigmatizují určitou skupinu osob, může být důkazem, že je daná společnost rozlišuje a zaměřuje se na ně. Uvedl: „[e]xistence takové trestní právní úpravy, […] která se vztahuje specificky na homosexuály, umožňuje konstatovat, že tyto osoby tvoří skupinu, kterou okolní společnost vnímá jako odlišnou“ ([444]).

([441]) Sněmovna lordů (Spojené království), 1999, *Islam a Shah*, op. cit., pozn. pod čarou 401, podle lorda Hoffmanna.

([442]) Státní rada (Conseil d’État, Francie), rozsudek ze dne 25. července 2013, č. 350661, FR:CESEC:2013:350661.20130725 (shrnutí v angličtině), bod 5. Po zrušení předchozího rozsudku byl případ vrácen francouzskému orgánu CNDA. Soud se řídil přístupem Státní rady a identifikoval společenské vnímání, na jehož základě rozhodl, že existuje určitá společenská vrstva (viz CNDA (Francie), 2015, *Mlle E.F.*, č. 10012810 (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 179. V rozsudku CNDA (Francie) ze dne 29. června 2021, č. 20013918, *Mme A* (shrnutí v angličtině) (dále jen CNDA (Francie) 2021, č. 20013918, *Mme A* (shrnutí v angličtině)) však CNDA rozhodl, že oběť obchodování s lidmi v Nigérii nemůže prokázat požadavek na společenské vnímání, protože v Lagosu (státě jejího původu) takové vnímání neexistuje, ale udělil jí doplňkovou ochranu z důvodu nebezpečí, kterému by byla vystavena jako osoba, která opustila prostituční síť (bod 6).

([443]) Sněmovna lordů (Spojené království), 1999, *Islam a Shah*, op. cit., pozn. pod čarou 401. Příslušná argumentace byla rozvedena v dřívějším rozsudku Odvolacího soudu (Anglie a Wales, Spojené království) ze dne 30. června 1995, *Savchenkov v. Secretary of State for the Home Department* [1995] EWCA Civ 47, bod 28: „Pokud může určitá vrstva existovat pouze na základě obavy z pronásledování, pak by se každá osoba, která může prokázat, že by byla pronásledována z jiného důvodu než rasa, náboženství, národnost nebo politické názory, mohla automaticky prohlásit za příslušníka společenské vrstvy a splnit požadavky článku 1. Pokud by byl tento výklad tím zamýšleným, mohla být slova ‚příslušnost k určité společenské vrstvě‘ nahrazena slovy ‚nebo z jiného důvodu‘.“ Takové stanovisko zaujímá i UNHCR v dokumentu Směrnice k mezinárodní ochraně č. 2, op. cit., pozn. pod čarou 441, bod 2. Viz také BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 23. září 2019, 1 B 54.19, DE:BVerwG:2019:230919B1B54.19.0, bod 8.

([444]) SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, body 48 a 49. Viz také Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 10. prosince 2014, *SJL* v. *Refugee Appeals Tribunal, Minister for Justice, Equality and Law Reform, Attorney General*, [2014] IEHC 608, bod 50, v němž bylo rozhodnuto, že manžele z Číny „lze považovat za součást společenské vrstvy definované jako osoby, které v rozporu s politikou jednoho dítěte v Číně měly více než jedno dítě bez povolení. Společným znakem je, že jsou rodiči více než jednoho dítěte narozeného v Číně bez úředního povolení.“

Pro vznik určité společenské vrstvy není nutné, aby měla určitou velikost ([445]). Jak dokládá příklad žen v některých společnostech, je možné, aby taková skupina tvořila většinu obyvatelstva. Stejně tak může být určitá společenská vrstva velmi malá ([446]).

Neplatí ani požadavek, aby určitá společenská vrstva byla soudržná. Ve směrnici UNHCR (Směrnice k mezinárodní ochraně č. 2) se uvádí, že ve státní praxi se obecně na žadateli nepožaduje „aby ukázal, že členové určité sociální skupiny se spolu znají nebo že se jako skupina vzájemně stýkají.“ To znamená, že se nevyžaduje, aby skupina byla „soudržná“ ([447]), ani nezávisí na tom, zda se členové této skupiny jako takoví veřejně projevují ([448]).

Pojem „určitá společenská vrstva“ nelze zaměňovat s pojmem „pronásledování skupiny“. V souvislosti s prokázáním důvodu podle Úmluvy založeného na příslušnosti k určité společenské vrstvě není nutné, aby žadatel prokázal, že všem členům určité společenské vrstvy hrozí pronásledování ([449]).

1.6.2.4.2. Příklady určitých společenských vrstev

V čl. 10 odst. 1 písm. d) posledním odstavci se výslovně odkazuje na sexuální orientaci a pohlaví, včetně genderové identity, jako na společné znaky, které mohou definovat určitou společenskou vrstvu. Soudy identifikovaly i další společenské vrstvy. V této části uvádíme některé příklady takových vrstev ([450]).

Pokud jde o pohlaví, včetně genderové identity a sexuální orientace osoby, v 30. bodě odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice je ilustrován jeden z aspektů definice určité společenské vrstvy vymezené na tomto základě.

([445]) UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 2, op. cit., pozn. pod čarou 441, body 18–19.

([446]) Tamtéž, bod 31. Příklady případů, kdy byla rodina – malá skupina– považována za určitou společenskou vrstvu, viz také oddíl 1.6.2.4.2 níže.

([447]) UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 2, op. cit., pozn. pod čarou 441, bod 15.

([448]) Státní rada (Conseil d'État, Francie), rozsudek ze dne 21. prosince 2012, *Ms D.F.*, č. 332491, FR:CEASS:2012:332491.20121221 (shrnutí v angličtině) (dále jen Conseil d'État (Francie), 2012, *Ms D.F.*, č. 332491), bod 2, v němž se uvádí, že příslušnost k určité společenské vrstvě je objektivní sociální skutečností, která nezávisí na identifikaci jejích členů s touto skupinou, přičemž stejná formulace byla použita např. v rozsudku CNDA (Francie) ze dne 23. července 2018, *Mme D.*, č. 17042624 R, bod 3.

([449]) UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 2, op. cit., pozn. pod čarou 441, bod 17. Ve směrnici se uvádí, že „některým členům riziko hrozit nemusí, pokud například svou společnou charakteristiku skryjí, nejsou-li pronásledovatelům známí nebo pokud s pronásledovateli spolupracují“.

([450]) Zpráva o vývoji praxe v různých členských státech EU viz Evropská komise, *Evaluation of the Implementation of the Recast Qualification Directive (2011/95/EU) – Final Report* (Hodnocení provádění přepracovaného znění kvalifikační směrnice (2011/95/EU) – závěrečná zpráva), 2019, s. 94–98. Pokud jde o oběti obchodování s lidmi jako potenciální příslušníky určité společenské vrstvy, viz níže oddíl 3.3.1.3.

30. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Pro účely vymezení určité společenské vrstvy je třeba náležitě zvážit skutečnosti plynoucí z pohlaví žadatele, včetně jeho genderové identity a sexuální orientace, které se mohou týkat určitých právních tradic a zvyklostí, v jejichž důsledku dochází například k mrzačení pohlavních orgánů, nuceným sterilizacím či nuceným potratům, pokud mají souvislost s žadatelovou odůvodněnou obavou z pronásledování ([451]).

Ženy byly uznány za pronásledované z důvodu jejich příslušnosti k určité společenské vrstvě, a to jak z důvodu jejich samotného pohlaví, tak zejména v případech, kdy tvoří podskupiny. Jak uvedl irský Vrchní soud: „[N]ení pochyb o tom, že ženy obecně nebo ženy, které jsou vystaveny genderově podmíněnému násilí, mohou pro účely Úmluvy představovat určitou společenskou vrstvu“ ([452]).

Některé příklady žen uznaných za uprchlíky z těchto podskupin jsou uvedeny v tabulce 17 níže ([453]). Okolnosti jejich případů často zahrnují souběh různých forem genderově podmíněného násilí.

([451]) Článek 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice skutečně zmiňuje skupinu „založenou na společném charakteristickém rysu sexuální orientace“.

([452]) Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 9. listopadu 2016, SM v. Refugee Appeals Tribunal, [2016] IEHC 638 (dále jen Vrchní soud (Irsko), 2016, SM v. Refugee Appeals Tribunal), bod 54.

([453]) Situací obětí obchodování s lidmi, kterými jsou často ženy a dívky a které mohou být uznány na základě své příslušnosti k určité společenské vrstvě, se zabývá oddíl 3.3.1.3 níže.

Tabulka 17: Příklady žen, kterým evropské soudy přiznaly postavení uprchlíka na základě jejich příslušnosti k určité společenské vrstvě

Ženy	Ženy vystavené genderově podmíněnému násilí ([454])
	Ženy, kterým hrozí nucený sňatek nebo které před takovým sňatkem prchají ([455])
	Vdovy ohrožené nuceným sňatkem nebo ty, které před nuceným sňatkem uprchly (vdovské dědictví / levirátní sňatek) ([456])
	Ženy vystavené domácímu násilí ([457])
	Ženy ohrožené zločiny ze cti ([458])
	Rozvedené ženy ([459])
	Matky nemanželských dětí ([460])
	Ženy obviněné z porušování společenských zvyklostí jiným způsobem, zejména z cizoložství a neposlušnosti vůči manželům, a/nebo ženy, které nejsou chráněny svými manžely nebo jinými mužskými příbuznými ([461])

([454]) Viz např. Vrchní soud (Irsko), rozsudek z roku 2016, *SM v. Refugee Appeals Tribunal*, op. cit., pozn. pod čarou 453.

([455]) Viz např. CNDA (Francie), rozsudek ze dne 5. května 2021, *Mme D.*, č. 20030921 (shrnutí v angličtině), týkající se malijské ženy, která uprchla před nuceným sňatkem; CNDA (Francie), rozsudek ze dne 14. září 2020, *Mme A.*, č. 19055889 (shrnutí v angličtině) (dále jen CNDA (Francie), 2020, *Mme A.*, č. 19055889 (shrnutí v angličtině)), týkající se palestinské ženy z Gazy, která se vzpírala nucenému sňatku; Správní soud v Augsburgu (VG Augsburg, Německo), rozsudek ze dne 16. června 2011, Au 6 K 11.30092 (shrnutí v angličtině) (dále jen Správní soud v Augsburgu (VG Augsburg, Německo), 2011, Au 6 K 11.30092, (shrnutí v angličtině)), v němž soud dospěl k závěru: „Pronásledování hrozící žadatelce je spojeno s důvodem pronásledování založeném na její genderové příslušnosti a příslušnosti k určité společenské vrstvě – neprovdané ženy z rodin, jejichž tradiční sebepojetí vyžaduje i nucený sňatek"; a Správní soud v Gelsenkirchenu (VG Gelsenkirchen, Německo), rozsudek ze dne 18. července 2013, č. 5a K 4418/11.A (shrnutí v angličtině) (dále jen Správní soud v Gelsenkirchenu (Německo) 2013, č. 5a K 4418/11.A (shrnutí v angličtině)), týkající se afghánské ženy ve vztahu, proti kterému se postavil její otec a které bylo vyhrožováno nuceným sňatkem s bratrancem. Další francouzské případy týkající se nucených sňatků, v nichž byla uznána určitá společenská vrstva a postavení uprchlíka, viz pozn. pod čarou 980 níže.

([456]) RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 19. června 2019, č. 222.826, týkající se guinejské ženy provdané v dětství za muže staršího o více než 40 let a po jeho smrti ohrožené nuceným sňatkem s jeho bratrem; a Odvolací komise pro uprchlíky (Dánsko), rozsudek ze dne 16. ledna 2017, nečíslovaný rozsudek (shrnutí v angličtině), týkající se afghánské ženy ohrožené nuceným sňatkem s bratrem otce jejího zesnulého manžela, vystavené domácímu násilí a uznané za uprchlici na základě příslušnosti k vrstvě „vdov ohrožených nuceným sňatkem".

([457]) Viz např. následující rozsudky RVV/CCE (Belgie): rozsudek ze dne 18. června 2021, č. 256.782; rozsudek ze dne 17. června 2021, č. 256.674, oba týkající se guinejských žen s nemanželskými dětmi, které uprchly před nuceným sňatkem a domácím násilím a u nichž bylo uznáno, že čelí pronásledování na základě příslušnosti k vrstvě „žen"; a rozsudek ze dne 31. května 2021, č. 255.346, kde byla žadatelka uznána za uprchlici na základě příslušnosti k vrstvě „guinejských žen" (bod 10); Zvláštní odvolací výbor (Řecko), 2011, č. 95/126761 (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 265, týkající se ženy z Íránu vystavené mimo jiné domácímu násilí; Nejvyšší správní soud (Česká republika), 2011, *RS* proti *Ministerstvu vnitra*, č. 6 Azs 36/2010-274 (shrnutí v češtině), op. cit., pozn. pod čarou 265, týkající se ženy z Kyrgyzstánu v nuceném polygamním sňatku, která se obávala násilí ze strany svého manžela; Odvolací soud pro migraci (Švédsko), rozsudek ze dne 21. listopadu 2008, MIG 2008:39, týkající se albánské matky, která byla i po rozvodu opakovaně vystavena násilí ze strany svého manžela, a jejích dvou dětí. Soud uznal, že ženy v takové situaci mohou splňovat podmínky pro přiznání postavení uprchlíka, ale v tomto případě dospěl k závěru, že je k dispozici vnitrostátní ochrana. Více informací o případech žadatelů vystavených domácímu nebo sexuálnímu násilí, u nichž bylo rozhodnuto, že mají nárok na doplňkovou ochranu, naleznete také v oddíle 2.4.3.5.2.

([458]) Správní soud ve Stuttgartu (VG Stuttgart, Německo), rozsudek ze dne 8. září 2008, A 10 K 13/07 (shrnutí v angličtině) (dále jen Správní soud ve Stuttgartu (Německo), 2008, A 10 K 13/07 (shrnutí v angličtině)), týkající se ženy se dvěma dětmi, která se v Německu rozešla se svým násilnickým manželem a které její bratr vyhrožoval smrtí za to, že opustila manžela a požádala o rozvod, a soud konstatoval, že libanonský stát není schopen dostatečně chránit ženu před výhrůžkou „vraždou ze cti".

([459]) Viz např. CNDA (Francie), rozsudek ze dne 30. dubna 2021, č. 253.776 (shrnutí v angličtině).

([460]) Viz např. Odvolací soud pro migraci (Švédsko), rozsudek ze dne 21. dubna 2011, UM 7851-10 (shrnutí v angličtině) a dva belgické případy uvedené v pozn. pod čarou 458.

([461]) Sněmovna lordů (Spojené království), 1999, *Islam a Shah*, op. cit., pozn. pod čarou 401. Viz např. také Zvláštní odvolací výbor Řecka, rozsudek ze dne 26. června 2011, č. 95/126761 (shrnutí v angličtině), týkající se íránské ženy vystavené domácímu násilí ze strany jejího manžela, ve kterém výbor konstatoval, že její chování, které je nekonformní s tradičními nebo kulturními konvencemi a zvyklostmi islámu, svědčí o její příslušnosti k určité společenské vrstvě; Nejvyšší soud (Tribunal supremo, Španělsko), rozsudek ze dne 6. července 2012, 6426/2011, ES:TS:2012:4824; a Nejvyšší soud (Tribunal supremo, Španělsko), rozsudek ze dne 15. června 2011, 1789/2009, ES:TS:2011:4013.

Ve věci týkající se posledně zmíněné podskupiny Sněmovna lordů Spojeného království upozornila na následující skutečnosti:

> Nezpochybněné důkazy v tomto případě svědčí o tom, že ženy v Pákistánu jsou diskriminovány. Domnívám se, že povaha a rozsah této diskriminace jsou takové, že lze patřičně tvrdit, že ženy v Pákistánu jsou diskriminovány společností, v níž žijí. Důvodem, proč se žadatelky obávají pronásledování, není pouze to, že jsou ženy. Je to proto, že jsou ženami ve společnosti, která ženy diskriminuje ([462]).

Jak je zdůrazněno v tomto případě, identifikace určité společenské vrstvy závisí na důkazech týkajících se fungování dané společnosti.

Žádosti o získání postavení uprchlíka, které se týkají **mrzačení ženských pohlavních orgánů**, jsou obecně přijímány jako žádosti založené na příslušnosti k určité společenské vrstvě. Francouzská Státní rada například rozhodla, že „[…] v populaci, kde je sexuální mrzačení žen rozšířeno do té míry, že představuje společenskou normu, tvoří nezmrzačené děti ženského pohlaví a dospívající ženy společenskou vrstvu“. Za účelem zjištění oprávněnosti žádosti o ochranu však Státní rada požadovala, aby žadatelka poskytla podrobné informace, zejména pokud jde o rodinné, zeměpisné a sociologické údaje, týkající se rizik, kterým je osobně vystavena ([463]).

Podobně Sněmovna lordů Spojeného království (opět ve vztahu ke konkrétnímu sociálnímu kontextu, v němž byly ženy diskriminovány a v němž byla v rámci této společnosti jasně identifikována nekonformita) rozhodla:

> […] Mrzačení ženských pohlavních orgánů je extrémním projevem diskriminace, které jsou vystaveny všechny ženy v Sieře Leone, a to jak ženy, které tento proces již podstoupily, tak i ženy, které ho nepodstoupily. Neshledávám nic problematického na tom, uznat ženy v Sieře Leone za určitou společenskou vrstvu pro účely čl. 1 odst. A bodu 2.
>
> […]
>
> Pokud by se však mělo za to, že se tato širší společenská vrstva vymyká ustálené judikatuře, což je názor, který nesdílím, přijal bych alternativní a méně výhodnou definici druhé navrhovatelky a UNHCR týkající se určité společenské vrstvy, do níž druhá navrhovatelka náleží: nezmrzačené ženy v Sieře Leone.
>
> […]
>
> Existuje společná charakteristika nezmrzačenosti. Společnost tyto ženy vnímá jako odlišnou skupinu. A nejedná se o vrstvu definovanou pronásledováním: jednalo by

([462]) Sněmovna lordů (Spojené království), 1999, *Islam a Shah*, op. cit., pozn. pod čarou 401, podle lorda Craigheada. Je však třeba poznamenat, že zatímco pro Sněmovnu lordů Spojeného království je diskriminace nezbytnou podmínkou existence určité společenské vrstvy, ve znění čl. 10 odst. 1 písm. d) není nic, co by vyžadovalo, aby žadatel byl členem určité společenské třídy, která musí být diskriminována; zdá se, že stačí, aby měl chráněnou charakteristiku a aby byl vnímán jako odlišný.

([463]) Conseil d'État (Francie), 2012, *Ms D.F.*, č. 332491, op. cit., pozn. pod čarou 449.

> se o rozpoznatelnou vrstvu, i kdyby bylo mrzačení ženských pohlavních orgánů zcela dobrovolné a nebylo by prováděno násilím nebo v důsledku sociálního tlaku ([464]).
>
> […]

V mnoha případech k pronásledování namířenému proti osobám určitého pohlaví, jako je sexuální násilí nebo nucený potrat, dochází z důvodů pronásledování založených na pohlaví. Je však třeba mít na paměti, že mohou být někdy, nebo navíc, prováděny z jiných diskriminačních důvodů, jako je rasa, náboženství, národnost nebo politické názory.

Kromě toho se v přepracovaném znění kvalifikační směrnice výslovně uznává, že **sexuální orientace** může být společným charakteristickým rysem společenské vrstvy ([465]). SDEU uznal, že

> sexuální orientace osoby představuje charakteristiku, která je natolik zásadní pro její identitu, že daná osoba nemá být nucena, aby se jí zřekla
>
> […]
>
> [j]e nutné konstatovat, že žádat příslušníky společenské vrstvy sdílející stejnou sexuální orientaci, aby tuto orientaci skrývali, je v rozporu se samotným uznáním charakteristiky, která je natolik zásadní pro identitu, že dané osoby nemají být nuceny, aby se jí zřekly ([466]).

Totožnost nebo chování osoby mohou vyvolat pronásledování, ale od jednotlivců se nedá očekávat, že přijmou jakékoli omezení svého chování (viz dále diskusi o otázce skrývání v oddíle 1.5.5. výše). Jedinou výjimkou, jak je uvedeno v čl. 10 odst. 1 písm. d), je případ, kdy se žádost týká činů považovaných podle vnitrostátních právních předpisů členských států za trestné. Toto ustanovení je vykládáno striktně, ale jak uvedl SDEU ve věci *X, Y a Z*, stejně jako čl. 10 odst. 1 písm. b) chrání veřejnou a soukromou sféru, pokud jde o náboženství, „nic ve znění uvedeného čl. 10 odst. 1 písm. d) nenaznačuje, že by zákonodárce Unie zamýšlel vyloučit některé další druhy jednání nebo projevů souvisejících se sexuální orientací z oblasti působnosti tohoto ustanovení“ ([467]).

Jak uvedl Nejvyšší soud Spojeného království ve věci *HJ (Írán)*: „Není pochyb o tom, že homosexuální muži a ženy mohou být pro tento účel považováni za určitou společenskou vrstvu“ ([468]). Existence určitých společenských vrstev na základě sexuální orientace byla uznána u žadatelů ze zemí, kde je homosexualita trestně stíhána nebo kde mohou být proti lesbám a gayům používány zákony o veřejném ohrožení mravnosti. Příkladem jsou žadatelé

([464]) Sněmovna lordů (Spojené království), 2006, *Fornah*, op. cit., pozn. pod čarou 403, bod 31, podle lorda Binghama.

([465]) Čl. 10 odst. 1 písm. d) kvalifikační směrnice: „V závislosti na okolnostech existujících v zemi původu může určitá společenská vrstva představovat skupinu založenou na společném charakteristickém rysu sexuální orientace.“

([466]) SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, body 46 a 70.

([467]) Tamtéž, bod 67. Dále viz Nejvyšší soud (Tribunal Supremo, Španělsko), rozsudek ze dne 21. září 2012, 65/2012, ES:TS:2012:5907; a Nejvyšší soud (Španělsko), rozsudek ze dne 21. září 2012, 75/2012, ES:TS:2012:5908.

([468]) Nejvyšší soud (Spojené království), 2010, *HJ (Írán) a HT (Kamerun)*, op. cit., pozn. pod čarou 348,bod 10, podle lorda Hopea a s odkazem na Sněmovnu lordů (Spojené království), 1999, *Islam a Shah*, op. cit., pozn. pod čarou 401, 643–644, podle lorda Steyna.

z Kamerunu ([469]), Jamajky ([470]), Libanonu ([471]), Mali ([472]), Maroka ([473]), Nigérie ([474]), Pákistánu ([475]), Senegalu ([476]) a Sierry Leone ([477]). Stejně tak byly uznány společenské vrstvy v případě žadatelů ze zemí původu, v nichž se sice neuplatňuje trestněprávní sankce, ale kde je společnost silně homofobní a orgány nejsou ochotny nebo schopny poskytnout ochranu. Tak tomu bylo například v případě homosexuálních žadatelů z Arménie ([478]) a Kazachstánu ([479]). Podobně byly za určitou společenskou vrstvu uznány i osoby, které čelí pronásledování v důsledku toho, že jsou považovány za gaye nebo lesby ([480]).

Pokud jde o **genderovou identitu**, zkušenosti intersexuálních a transsexuálních osob se často liší od zkušeností žadatelů z řad gayů, leseb nebo bisexuálů ([481]). Přesto také mohou čelit v zemi původu podobným rizikům. Společnost v zemi jejich původu je může považovat za gaye nebo lesby. Příkladem takových případů, kdy byla uznána příslušnost k určité společenské vrstvě, jsou např.:

- hidžra z Pákistánu ([482]),
- gay z Alžírska, který prochází tranzicí na transsexuální ženu ([483]), a

([469]) Viz např. CNDA (Francie), rozsudek ze dne 10. ledna 2011, *M. N*, č. 09012710 C+, in CNDA, Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2011, 2012, s. 80; rozsudek ze dne 21. listopadu 2011, *Mlle M.M.*, č. 11010494 C, tamtéž, s. 81 a 82; rozsudek ze dne 18. října 2012, *M. B.N.*, č. 12013647 C, in CNDA, Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2012, 2013, s. 62–63; a rozsudek ze dne 3. června 2014, *M. N.M.*, č. 14000522 C, in CNDA, Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2014, 2015, s. 48–49; Vrchní správní soud Bádenska-Württemberska (VGH Baden-Württemberg, Německo), rozsudek ze dne 7. března 2013, A 9 S 1872/12, DE:VGHBW:2013:0307.A9S1872.12.0A.

([470]) Viz např. CNDA (Francie), rozsudek ze dne 29. července 2011, *M. W.*, č. 08015548 C, in CNDA, Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2011, 2012, s. 86 a 87; a CNDA (Francie), rozsudek ze dne 26. června 2014, *Mme D.*, č. 13023823 C, in CNDA, Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2014, 2015, s. 46–47.

([471]) Viz např. CNDA (Francie), rozsudek ze dne 29. května 2020, *M. C.*, č. 19053522.

([472]) Viz např. RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 29. dubna 2021, č. 253.723, bod 5.6.

([473]) Viz např. RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 24. dubna 2019, č. 220.190 (shrnutí v angličtině), bod 4.2.1.8.

([474]) Nejvyšší kasační soud, občanskoprávní sekce (Corte Supreme di Cassazione, Itálie), rozsudek ze dne 27. listopadu 2020, č. 29739 (shrnutí v angličtině) (jedná se o kasační rozhodnutí, nikoli o uznání uprchlíka).

([475]) Viz např. CNDA (Francie), rozsudek ze dne 4. července 2011, *M. K*, č. 11002234 C, in CNDA, *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2011*, 2012, s. 90–91; a CNDA (Francie), rozsudek ze dne 16. března 2015, *M. A*, č. 14032693.

([476]) Viz např. RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 25. května 2021, č. 255.071, bod 4.12 (lesba uznána příslušníkem společenské vrstvy homosexuálů v Senegalu).

([477]) Viz např. CNDA (Francie), rozsudek ze dne 20. března 2019, *Mme K*, 18030347 (společenské vrstvy homosexuálů (leseb) v Sieře Leone a osob bránících se nucenému sňatku).

([478]) Viz např. Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 5. října 2006, č. j. 2 Azs 66/2006-52.

([479]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 28. května 2020, *M. K.*, č. 19051793 C.

([480]) Viz např. Soud v Janově (Itálie), rozsudek ze dne 13. května 2016, nečíslovaný rozsudek (shrnutí v angličtině); a Odvolací správní soud v Pireu (Řecko), rozsudek ze dne 12. června 2019, *odvolatel v. Ministerstvu pro migrační politiku*, č. A401/2019 (shrnutí v angličtině).

([481]) UNHCR, Guidelines on International Protection No 12: Claims for Refugee Status related to Situations of Armed Conflict and Violence under Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees and the Regional Refugee Definitions, 2. prosince 2016, HCR/GIP/16/12 (dále jen „Guidelines on International Protection No 12"), bod 10, kde se uvádí, že jejich „zkušenosti […] se budou často navzájem lišit".

([482]) Azylový soud (Asylgerichtshof, Rakousko), rozsudek ze dne 29. ledna 2013, E1 432053-1/2013 (shrnutí v angličtině), bod 4.4.2. „*Hidžra*" je pojem používaný v jižní Asii pro osoby, kterým bylo při narození přiřazeno mužské pohlaví, a také pro některé, ale ne všechny intersexuální osoby a transsexuální ženy. Viz také Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 22. října 2020, *Mx M (genderová identita – HJ (Írán) – terminologie) El Salvador*, [2020] UKUT 313.

([483]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 3. října 2019, *M. H.*, č. 18031476.

– intersexuální osoby z Alžírska a Maroka ([484]).

Pokud jde o **rodinu**, žadatelé mohou svou žádost o přiznání postavení uprchlíka odůvodnit tím, že se stali terčem útoků z důvodu své rodinné příslušnosti. Důvodem může být například jejich příslušnost k určité rodině ([485]) nebo příslušnost k rodině, jejíž jeden člen byl uznán za uprchlíka ([486]). Příkladem pronásledování na základě rodinné příslušnosti může být takzvaná „krevní msta“ ([487]). Může nastat bez ohledu na to, zda původní zdroj antagonismu vznikl kvůli některému z důvodů pronásledování.

Sněmovna lordů Spojeného království v této souvislosti vysvětlila:

> Tato skupina je definována vazbami, které tyto rodinné příslušníky vzájemně pojí, ať už jsou spojeny pokrevně, nebo sňatkem. Tyto vazby ji vyčleňují ze zbytku společnosti. Pronásledování osoby z prostého důvodu, že je příslušníkem stejné rodiny jako někdo jiný, je stejně náhodné a nevypočitatelné, a stejně tak zákeřné, jako pronásledování z důvodů rasy nebo náboženství. Rodina jakožto společenská vrstva přirozeně spadá do kategorie případů, které Úmluva o právním postavení uprchlíků zahrnuje do své ochrany ([488]).

Praktické uplatnění tohoto přístupu vidíme v rozhodnutí polského Nejvyššího správního soudu, který

> shledal, že pronásledování se netýkalo přímo žadatele. Je třeba poznamenat, že Úmluva [o právním postavení uprchlíků] spojuje přiznání postavení uprchlíka s oprávněnými obavami před pronásledováním z důvodů v ní uvedených. Jedním takovým důvodem je příslušnost k určité společenské vrstvě. Uznání, že žadatel je příslušníkem vrstvy ohrožené pronásledováním, tedy znamená, že pronásledování má individuální povahu. Pokud tedy existují důvody domnívat se, že rodinný příslušník uznaného uprchlíka

([484]) Státní rada (Conseil d'État SSR, Francie), rozsudek ze dne 23. června 1997, *M. O.*, č. 171858, FR:CESSR:1997:171858.19970623; a CNDA (Francie), rozsudek ze dne 12. března 2019, *Mme B.*, č. 17028590. Poslední uvedený případ se týkal intersexuální osoby z Maroka, která procházela tranzicí a chtěla se stát mužem. CNDA uznal, že je marockou společností považována za homosexuála nebo transsexuála, a tím potenciálně splňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka z důvodu příslušnosti k určité společenské vrstvě LGBTI osob v Maroku, ale tato osoba byla vyloučena z důvodu nebezpečnosti pro společnost.

([485]) Viz např. VG Berlin, Německo), rozsudek ze dne 7. července 2011, č. 33 K 79.10 A (shrnutí v angličtině), kterým bylo afghánskému páru přiznáno postavení uprchlíků z důvodu, že se v Afghánistánu zasazovali o demokracii, oddělení státu a církve, rovnost žen a mužů, kvůli členství ve straně „Komplexní hnutí za demokracii a pokrok v Afghánistánu“ a její podpoře, a jejich dětem bylo přiznáno postavení uprchlíků na základě příslušnosti k určité společenské vrstvě „rodiny“.

([486]) Viz např. Odvolací komise pro uprchlíky (Dánsko), rozsudek ze dne 10. května 2017, nečíslovaný rozsudek (shrnutí v angličtině), kterým bylo Syřance přiznáno postavení uprchlíka z důvodu příslušnosti k rodině, v níž matka léčila zraněné osoby ze Svobodné syrské armády (a sama byla uznána za uprchlici); a Nejvyšší správní soud ve Varšavě (Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie, Polsko), rozsudek ze dne 12. března 2013, č. II OSK 126/07 (shrnutí v angličtině), týkající se rodinného příslušníka uznaného (čečenského) uprchlíka.

([487]) Viz RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 18. května 2021, č. 254.685, týkající se Palestince z Gazy, který se obával, že se stane terčem rodinné krevní msty, v němž orgán uznal společenskou vrstvu rodiny; RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 26. srpna 2021, č. 259.620, týkající se manželů z Alžírska, kterým byly uznány oprávněné obavy před pronásledováním z důvodu příslušnosti k společenské vrstvě tvořené jejich rodinou, jejíž členové se stali terčem vendety (bod 4.5). V rozsudku se odkazuje na UNHCR, UNHCR Position on Claims for Refugee Status Under the 1951 Convention relating to the Status of Refugees Based on *a* Fear of Persecution Due to an Individual's Membership of *a* Family or Clan Engaged in *a* Blood Feud (Stanovisko UNHCR k žádostem o postavení uprchlíka podle Úmluvy z roku 1951 vztahující se k postavení uprchlíka na základě obavy z pronásledování z důvodu příslušnosti žadatele k rodině nebo klanu účastnícího se krevní msty), 17. března 2006, body 18–20.

([488]) Sněmovna lordů (Spojené království), 2006, *Fornah*, op. cit., pozn. pod čarou 403, bod 45.

splňuje podmínku příslušnosti k určité společenské vrstvě, pak lze zamítnutí žádosti odůvodnit pouze prokázáním neexistence oprávněných obav před pronásledováním v souvislosti s tímto důvodem ([489]).

Pokud jde o **děti**, jejich nejlepší zájem je ústředním hlediskem při určování, zda přiznat postavení uprchlíka, vzhledem k tomu, že přepracované znění kvalifikační směrnice vyžaduje, aby toto hledisko bylo prvořadé ([490]), a že je třeba věnovat pečlivou pozornost specifickým formám pronásledování dětí (viz výše oddíl 1.4.4.8 o specifických formách pronásledování dětí) ([491]). Být dítětem je vrozený charakteristický rys, a pokud mají děti v určité společnosti odlišnou totožnost, může být jejich žádost o přiznání postavení uprchlíka z důvodu příslušnosti k určité společenské vrstvě opodstatněná ([492]). Některé takové příklady uvádíme v tabulce 18 níže.

Z rešerše judikatury vyplývá **široká škála dalších možných určitých společenských vrstev** v závislosti na společenském kontextu, včetně odborářů, vlastníků půdy, zdravotníků, hudebníků / výtvarných umělců a odpíračů vojenské služby z důvodu svědomí ([493]). Další příklady určitých společenských vrstev, které identifikovaly evropské soudy, jsou uvedeny v tabulce 18 níže.

([489]) Nejvyšší správní soud (Naczelny Sąd Administracyjny, Polsko), rozsudek ze dne 12. března 2013, II OSK 126/07, viz shrnutí v angličtině, které označuje soud ve třetí osobě.

([490]) 18. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Viz také obecně oddíl „Nejlepší zájem dítěte“.

([491]) Čl. 9 odst. 2 písm. f) a 28. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Viz také případy týkající se mrzačení ženských pohlavních orgánů citované v pozn. pod čarou 464 a pozn. pod čarou 465.

([492]) Viz např. UNHCR, Guidelines on International Protection No 8, op. cit., pozn. pod čarou 315, body 49–51 a Správní soud (Upravno sodišče, Slovinsko), rozsudek ze dne 14. února 2012, I U 42.2012 (shrnutí v angličtině), týkající se nezletilé osoby bez doprovodu z Afghánistánu. Soud uznal, že být mladistvým bez kontaktu s rodiči je podstatným charakteristickým rysem jeho totožnosti a tato vrstva měla v Afghánistánu zvláštní totožnost, protože Tálibán je tak vnímal a využíval je k vojenským a politickým účelům, zatímco zločinecké skupiny je využívaly k jiným nezákonným účelům, jako je otroctví, sexuální násilí a obchod s drogami.

([493]) Viz Foster, M., The ‘Ground with the Least Clarity’: A Comparative Study of Jurisprudential Developments relating to ‘Membership of *a* Particular Social Group’ („Nejméně objasněná oblast“: komparativní studie vývoje judikatury v souvislosti s „příslušností k určité společenské vrstvě“), *UNHCR Legal and Protection Policy Research Series*, č. 25, PPLA/2012/02, srpen 2012 (dále jen Foster, The ‘Ground with the Least Clarity’). Analýza toho, jak může být důvod příslušnosti k určité společenské vrstvě relevantní v souvislosti s případy týkajícími se výkonu vojenské služby, viz oddíl 1.6.2.5.3.

Tabulka 18: Příklady dalších možných společenských vrstev identifikovaných evropskými soudy

Další možné společenské vrstvy	Příslušnost ke klanu, který ostatní klany v Somálsku považují za podřadný ([494]), nebo k určitému klanu (Wadaan) v Somálsku ([495])
	Otroci / bývalí otroci v Nigeru ([496]) a v Mauritánii ([497])
	HIV pozitivní osoby v Pobřeží slonoviny ([498]) a v Guineji ([499])
	Osoby beduínské národnosti bez dokladů z Kuvajtu ([500])
	Romové v Kosovu ([501])
	Osoby trpící albinismem ([502])
	Dívky, které jsou přinuceny uzavírat dětské/nucené sňatky nebo jsou jimi ohroženy ([503])
	Bačabazi neboli „tančící chlapci“ ([504])
	Osiřelé děti ([505])

([494]) Správní soud (Tribunal administratif, Lucembursko), rozsudek ze dne 17. listopadu 2020, č. 43028 (shrnutí v angličtině).

([495]) Správní soud v Mnichově (VG München, Německo), rozsudek ze dne 21. září 2011, M 11 K 11.30081 (shrnutí v angličtině) a další německé případy uvedené ve Foster, The ‘Ground with the Least Clarity’, s. 67, pozn. pod čarou 401.

([496]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 4. července 2017, *M. I.*, č. 16014605 C; a RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 9. června 2011, č. 62.867 (shrnutí v angličtině), v němž se konstatuje, že „osoby považované za otroky“ v Nigeru jsou určitou společenskou vrstvou, neboť „tento status přechází z generace na generaci a představuje v nigerské společnosti samostatnou společenskou kastu“ (bod 4.7.3).

([497]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 23. září 2011, *Mr. D.*, č. 1107337 (shrnutí v angličtině); RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 25. března 2014, č. 121.425, bod 4.7).

([498]) Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 2. srpna 2021, č. 258.932.

([499]) RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 2. srpna 2021, č. 258.933, týkající se zranitelné ženy, která byla přinucena ke sňatku s bratrem svého zesnulého manžela, po příjezdu do Belgie byla vystavena sexuálnímu násilí, po němž jí byla diagnostikována HIV pozitivita a porodila nemanželskou dceru.

([500]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 19. června 2019, *M. M.*, č. 18023875 C+; VG Berlin (Německo), rozsudek ze dne 17. září 2020, 34 K 537.17 A; Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 10. ledna 2007, č. j. 6 Azs 80/2006-64); VG Berlin (Německo), rozsudek ze dne 17. září 2020, 34 K 537.17 A, DE:VGBE:2020:0917.VG34K537.17A.00; Azylový a imigrační soud (AIT, Spojené království), rozsudek ze dne 21. června 2006, *HE v. Secretary of State for the Home Department CG*, [2006] UKAIT 00051; Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 24. července 2013, *NM (Beduín bez dokladů nebo s nimi: riziko) Kuvajt CG* [2013] UKUT 356; a Imigrační odvolací soud (Spojené království), rozsudek ze dne 15. září 2004, *BA a další (Beduín – absence státní příslušnosti – nebezpečí pronásledování) Kuvajt CG*, [2004] UKIAT 00256.

([501]) Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova. Soud hlavního města (Maďarsko), rozsudek ze dne 5. října 2011, *KH v. Úřad pro přistěhovalectví a státní příslušnost*, č. 6.K.34.440/2010/20 (shrnutí v angličtině).

([502]) Viz případy uvedené v pozn. pod čarou 329.

([503]) Viz např. Spolkový správní soud (Bundesverwaltungsgericht, Rakousko), rozsudek ze dne 10. dubna 2017, W268 2127664-1, kterým se uděluje azyl irácké ženě, která byla jako nezletilá nuceně provdána a byla vystavena neustálému násilí ze strany svého manžela i dalších rodinných příslušníků. Soud konstatoval její příslušnost k určité společenské vrstvě „odloučených žen bez podpory rodiny“. Viz také CNDA (Francie), rozsudek ze dne 23. července 2018, *Mme E.*, č. 15031912 A, týkající se mladé Guinejky, která osiřela ve 13 letech, v 15 letech byla nuceně provdána a vystavena opakovanému domácímu násilí a znásilnění v manželství, a které bylo přiznáno postavení uprchlíka z důvodu její příslušnosti k vrstvě mladých dívek a žen bránících se nucenému sňatku.

([504]) Spolkový správní soud (Bundesverwaltungsgericht, Rakousko), 3. dubna 2017, W169 2112518 (případ chlapce, který byl v Afghánistánu dlouhá léta sexuálně vykořisťován jako *bačabazi* neboli „tančící chlapec“; a CNDA (Francie), rozsudek ze dne 21. června 2016, *M.Q.*, č. 15004692 C.

([505]) Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 22. března 2011, *DS (Afghánistán) v. Secretary of State for the Home Department*, [2011] EWCA Civ 305, s odkazem na rozsudek a vycházející z rozsudku Imigračního odvolacího soudu (Spojené království) ze dne 15. března 2007, *LQ (věk: neměnný charakteristický rys) Afghánistán*, [2008] UKAIT 0005, (7). Viz také Pobjoy, *The Child in International Refugee Law*, op. cit., pozn. pod čarou 314, s. 178–182.

Otázkou souvislosti s příslušností k určité společenské vrstvě v kontextu civilistů v situacích ozbrojeného konfliktu, obětí obchodování s lidmi a skupin prchajících před „přírodními katastrofami“ (jako jsou zemětřesení, povodně a hladomor) se zabývají oddíly 3.2.1.3, 3.3.1.3, resp. 3.4.2 níže.

1.6.2.5. Politické názory (čl. 10 odst. 1 písm. e))

Čl. 10 odst. 1 písm. e) přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Důvody pronásledování

[P]ojem politických názorů zahrnuje zejména zastávání názorů, myšlenek nebo přesvědčení ohledně potenciálních původců pronásledování uvedených v článku 6 a jejich politik nebo postupů, bez ohledu na to, zda žadatel podle dotyčných názorů, myšlenek nebo přesvědčení jednal.

V tabulce 19 je uveden výčet otázek, kterými se zabývají následující pododdíly.

Tabulka 19: Struktura oddílu 1.6.2.5

Oddíl	Název	Strana
1.6.2.5.1	Široké pojetí politických názorů	115
1.6.2.5.2	Politické názory připisované nestátními subjekty	117
1.6.2.5.3	Trestní stíhání z důvodu politických názorů: případ vyhýbání se vojenské službě	118

1.6.2.5.1. Široké pojetí politických názorů

Již dlouho se uznává, že „politické názory“ je třeba **vykládat široce**, aby byl plně naplněn cíl Úmluvy o právním postavení uprchlíků chránit určité zájmy. Bylo například řečeno, i když v sekundárních zdrojích, že se jimi může rozumět „jakýkoli názor na jakoukoli záležitost, kterou se může zabývat státní, vládní a politický aparát“ ([506]). Jak uvedl Azylový a imigrační soud Spojeného království (AIT), Úmluva o právním postavení uprchlíků je součástí širšího mezinárodního režimu lidských práv, a proto by „politické názory“ měly být vykládány s ohledem na tuto skutečnost:

> Potřeba širokého výkladu důvodu založeného na „politických názorech“ částečně vyplývá z úlohy Úmluvy o právním postavení uprchlíků při ochraně základních lidských práv, mezi něž patří zejména právo na svobodu myšlení a svědomí, svobodu přesvědčení a projevu a právo na shromažďování a sdružování ([507]).

Pro „zastávání názorů, myšlenek nebo přesvědčení“, jak je uvedeno v čl. 10 odst. 1 písm. e), není nutné je vyjádřit, i když budou nejčastěji doloženy poukazem na činnost, kterou žadatel

([506]) Hathaway a Foster, *The Law of Refugee Status*, op. cit., pozn. pod čarou 128, s. 406, s odkazem na Nejvyšší soud (Kanada), *Attorney General v. Ward* [1993] 2 SCR. 689, v němž pak se cituje Goodwin-Gill, G. S., *The Refugee in International Law* (Uprchlík v mezinárodním právu), Oxford University Press, 1983.

([507]) Imigrační odvolací soud (Spojené království), rozsudek ze dne 24. listopadu 2000, *Gomez (nestátní subjekty: věc Acero-Garces nepodpořena) (Kolumbie)*, [2000] UKIAT 00007 (dále jen IAT (Spojené království), 2000, *Gomez (nestátní subjekty: věc Acero-Garces nepodpořena) (Kolumbie)*), bod 30, obecně schváleno Nejvyšším soudem Spojeného království v rozsudku Nejvyššího soudu (Spojené království), 2012, *RT (Zimbabwe)*, op. cit., pozn. pod čarou 361.

vykonával. Pro zastávání politických názorů nebo jejich vyjadřování není ani nutné, aby byl žadatel formálním členem politické organizace nebo strany nebo zastával vedoucí funkci ([508]). Opět však platí, že možnost poukázat na zapojení do politické organizace může být cenným důkazem existence takovýchto názorů.

V tabulce 20 níže jsou uvedeny příklady relevantních případů, včetně věcí rozhodovaných vnitrostátními soudy, v nichž byly uznány politické názory, pokud jde o následující přesvědčení.

Tabulka 20: Příklady uprchlíků uznaných na základě jejich politických názorů, které identifikovaly evropské soudy

Politické názory	Člen sdružení bojujícího proti otroctví, rasismu, útlaku a diskriminaci černochů ([509])
	Právnička z Alžírska, která se zasazuje o práva žen v této zemi ([510])
	Soudce, který se odmítá dopustit jednání v rozporu s pravidly své profese ([511])
	Žena z Nigérie, která byla vystavena znásilnění, mrzačení ženských pohlavních orgánů a jinému sexuálnímu násilí a která byla proti tomu, aby její dcera byla podrobena mrzačení ženských pohlavních orgánů, čímž riskovala, že bude v Nigérii považována za politického odpůrce nebo za někoho, kdo se vymyká náboženským normám a společenským hodnotám ([512])
	Grafická designérka, která pracovala pro ženská sdružení a hnutí Fatah v Gaze ([513])
	Lékárník, který riskoval pronásledování ze strany syrských bezpečnostních sil, protože ho podezřívaly z poskytování pomoci povstalcům prodejem léčivých přípravků ([514])
	Novinář, který pracoval pro stranu bývalého prezidenta Sáliha v Jemenu a který čelil pronásledování ze strany Hútíů ([515])

Vzhledem k tomu, že čl. 10 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice stanoví, že není důležité, zda žadatel vykazuje některý z pěti charakteristických rysů uvedených v čl. 10 odst. 1, mohou být akce v zemi původu považovány za politické bez ohledu na to, že mohou být málo viditelné, nebo dokonce nemusí být otevřeně politické povahy. Mezi akce, které nejsou otevřeně politické povahy, může patřit ošetřování nemocných vojáků povstalců nebo

([508]) Zimmermann (ed.), *The 1951 Convention and Protocol: a Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 169, s. 400.
([509]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 12. prosince 2014, *M. B.*, č. 14007634, in CNDA, Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2014, 2015, s. 30–32.
([510]) CRR (Francie), rozsudek ze dne 17. února 1995, *Ms M.*, č. 94006878.
([511]) CRR (Francie), rozsudek ze dne 17. února 1995, *M. A.*, č. 94010533.
([512]) Soud v Perugii (Tribunale ordinario di Perugia, Itálie), rozsudek ze dne 31. ledna 2021, č. 2646/2017 (shrnutí v angličtině).
([513]) Správní soud v Halle (VG Halle, Německo), rozsudek ze dne 28. února 2019, 7 A 49/17 HAL.
([514]) Soud hlavního města (Fővárosi Törvényszék, Maďarsko), rozsudek ze dne 11. července 2013, *MAA v. Úřad pro přistěhovalectví a státní příslušnost*, 6.K.31830/2013/6 (shrnutí v angličtině) (dále jen Soud hlavního města (Maďarsko), 2013, *MAA v. Úřad pro přistěhovalectví a státní příslušnost* (shrnutí v angličtině)).
([515]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 25. listopadu 2020, *M. A.*, č. 19044153.

jednání, které je vnímáno jako zpochybňování výkonu moci ze strany úřadů v zemi původu, i když jeho politický rozměr nemusí být nutně otevřený ([516]).

V případě připisování názorů se nevyžaduje existence skutečné politické činnosti: klíčovou otázkou je **vnímání původce pronásledování**, pokud jde o pronásledovanou osobu a činnosti, které tento původce definuje jako a považuje za „politickou činnost“ ([517]). Vzhledem k důrazu na názory původce pronásledování by se neměla věnovat přílišná pozornost tomu, zda žadatel byl či nebyl skutečně členem určité strany nebo aktivním politikem. Jak uvedl český Nejvyšší správní soud:

> Členství v politické straně je jednou, nikoliv jedinou možností, jak mohou být jednotlivci účastni veřejného života a dávat najevo své politické názory. Ze samotné skutečnosti, že dotyčný nebyl členem, ale pouze sympatizantem opoziční politické strany tak nelze dovozovat, že neprojevil dostatečně svůj politický názor. To platí tím spíše, pokud jde o zemi, kde pouhá účast na demonstracích organizovaných opozičními stranami obvykle způsobuje perzekuci ze strany představitelů státní moci. Jedním z předpokladů je, aby žadatel o azyl nějaký politický názor měl, dokázal jej adekvátním způsobem prezentovat a věrohodně popsal příkoří, kterého se mu právě z těchto důvodů dostalo ([518]).

Dalším příkladem je, že bývalým dětským vojákům mohou být přičítány politické názory kvůli činnostem, s nimiž byli spojováni během nuceného náboru a/nebo vojenské služby ([519]).

1.6.2.5.2. Politické názory připisované nestátními subjekty

K paradigmatickému kontextu, v němž je politický názor připisován jako důvod pronásledování, dochází, když **státní subjekty** interpretují jednání osoby jako jednání s politickou motivací. Je nicméně také možné, že se na pronásledování osoby pro její politické názory mohou zaměřit **nestátní subjekty**, jako jsou gangy nebo partyzánské skupiny. Důvodem může být například to, že jsou takovéto osoby považovány za hrozbu pro politické cíle těchto subjektů.

Jak uvedla francouzská Státní rada, nestátní subjekty mohou připisovat **politické názory** představitelům státu, pokud „státní instituce […] podmiňuje přístup k zaměstnání v rámci této instituce zastáváním těchto názorů nebo jedná pouze na jejich základě, nebo bojuje výhradně

([516]) Viz např. UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 1, op. cit., pozn. pod čarou 309, bod 33; Odvolací orgán pro přiznání postavení uprchlíka (Nový Zéland), rozsudek ze dne 11. září 2008, odvolání proti rozhodnutí o přiznání postavení uprchlíka č. 76044; a Evropská komise, Návrh kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2001, op. cit., pozn. pod čarou 266, který se týkal tehdejšího čl. 12 písm. e), v němž se uvádí: „Čin může být také vyjádřením politického názoru nebo může být za něj pronásledovatelem považován.“

([517]) Nejvyšší soud (Španělsko), rozsudek ze dne 24. února 2010, č. 429/2007 (shrnutí v angličtině).

([518]) Nejvyšší správní soud (Česká republika), 2008, *SN* proti *Ministerstvu vnitra*, č. 5 Azs 66/2008-70 (shrnutí v češtině), op. cit., pozn. pod čarou 401. Viz také rozsudek CNDA (Francie) ze dne 1. července 2021, *Mme D.*, č. 19043893 C, týkající se policistky z Doněcké oblasti na Ukrajině, která byla uznána za uprchlici na základě připisovaného politického názoru ze strany orgánů, které ji podezřívaly ze separatismu, odvolaly ji z funkce a snažily se ji soudit za vlastizradu ve svévolném procesu, v němž bylo porušeno její právo na obhajobu.

([519]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 20. prosince 2010, *M. N.*, č. 10004872 in CNDA, Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2010, 2011, s. 48.

proti všem osobám, které těmto názorům oponují“ ([520]). Podobný názor vyjádřil i Imigrační a azylový soud Spojeného království (UKIAT), a sice:

> […] osoba, která osobně zastupuje stát, např. státní úředník nebo policista, může být vystavena nebezpečí pronásledování z důvodu politických názorů, pokud jsou okolnosti takové, že nestátní subjekty jí připisují opačný politický názor, než samy zastávají. Rozhodnutí o tom, zda státnímu zaměstnanci hrozí pronásledování z důvodu politických názorů, by nikdy nemělo být učiněno na základě apriorního argumentu založeného na utkvělé představě, že jediné, co lze osobě v takové pozici připsat, je to, že vykonává svou práci. Vždy bude nutné zkoumat, zda se běžné hranice politické a správní odpovědnosti nenarušily v důsledku historie a událostí v dané zemi ([521]).

Kromě toho mohou nestátní subjekty připisovat politické názory soukromým osobám nebo skupinám. Například gang nebo partyzánská skupina se může zaměřit na vesničany, u nichž se domnívají, že se staví proti jejich ozbrojeným operacím v regionu.

Dále podle čl. 9 odst. 3 může být důvod založený na politických názorech přítomen i tehdy, pokud nestátní subjekt nepřipisuje osobě politický důvod, ale stát dotyčnou osobu z politických důvodů nechrání. Může tomu tak být například v případě, že uplatňuje diskriminační politiky vůči všem, kteří žijí v jejich regionu (viz výše oddíl 1.6.1.2).

1.6.2.5.3. Trestní stíhání z důvodu politických názorů: případ vyhýbání se vojenské službě

SDEU vyjasnil:

> [V] mnoha případech je odepření vykonat vojenskou službu vyjádřením politických názorů, které spočívají v odepření jakéhokoliv použití vojenské síly nebo v odporu proti politice nebo metodám orgánů země původu, náboženského přesvědčení, nebo je odůvodněno příslušností k určité společenské vrstvě. V těchto případech je pronásledování, ke kterému může toto odepření vést, rovněž spojeno se stejnými důvody ([522]).

Z ustanovení přepracovaného znění kvalifikační směrnice, která se týkají stíhání a pronásledování (viz oddíl 1.4.4.6 výše), vyplývá, že diskriminace nebo ukládání nepřiměřených sankcí v rámci trestního řízení může vést k tomu, že právní, správní, policejní a/nebo soudní opatření nabydou podoby pronásledování (čl. 9 odst. 2 písm. b) a c)). Pokud je daným důvodem rasa, náboženství, národnost, příslušnost ke společenské vrstvě nebo politické názory, pak to může svědčit o existenci důvodu podle článku 10.

([520]) Státní rada (Conseil d’État, Francie), 2010, *OFPRA v. M A*, č. 323669, op. cit., pozn. pod čarou 418. Mezi další francouzské příklady patří: CNDA (Francie), rozsudek ze dne 28. listopadu 2018, *M. O.*, č. 18007777 R, týkající se bývalého afghánského místního policisty, který byl vystaven pronásledování a výhrůžkám ze strany Tálibánu, který mu podle soudu připisoval prozápadní a provládní politické názory z důvodu jeho pracovní činnosti; a obdobně CNDA (Francie), rozsudek ze dne 8. ledna 2019, *M. S.*, č. 17049487 R, týkající se důstojníka afghánské armády, kterému byly ze strany Tálibánu a povstaleckých skupin připisovány nepřátelské prozápadní a provládní politické názory.

([521]) IAT (Spojené království), 2000, *Gomez (Nestátní aktéři: věc Acero-Garces nepodpořena) (Kolumbie)*, op. cit., pozn. pod čarou 508, bod 46, který byl obecně schválen v rozsudku Nejvyššího soudu (Spojené království), 2012, *RT (Zimbabwe)*, op. cit., pozn. pod čarou 361, bod 44.

([522]) SDEU, 2020, *EZ*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 47, viz také bod 59.

Například ve věci *Shepherd* ([523]) se SDEU zabýval případem žadatele, který nesouhlasil se službou v ozbrojených silách Spojených států v Iráku z důvodu, že se domníval, že by tím podporoval systematické, svévolné a nepřiměřené používání zbraní bez ohledu na civilní obyvatelstvo. Generální advokátka ve svém stanovisku uvedla, že „přesvědčení, že osoba nemůže vykonávat vojenskou službu za konfliktu, v jehož rámci by se mohla dopustit válečných zločinů", znamená „zastávání [relevantních politických] názorů, myšlenek nebo přesvědčení, jejichž předmět je spojen se státem a jeho politikou či metodami" ([524]). Dále zdůraznila, že by to také mohlo zakládat příslušnost k určité společenské vrstvě podle čl. 10 odst. 1 písm. d) první odrážky, pokud by z důkazů vyplynulo, že existuje „vážn[ý] a nepřekonateln[ý] konflikt mezi tím, co [žadatel] přiměřeně očekával od povinnosti sloužit v armádě, a [jeho] svědomím". Uvedla, že za těchto okolností by bylo třeba zvážit, zda na základě dostupných důkazů „lze rozumně předpokládat, že na osoby, které se nacházejí v konkrétním postavení jako A. L. Shepherd, se v USA nahlíží odlišně a je s nimi ve společnosti obecně zacházeno zvláštním způsobem. Pokud by tomu tak bylo, bylo by rovněž naplněno ustanovení druhé odrážky čl. 10 odst. 1 písm. d)." ([525]).

Je poučné uvést podmínky pokynů, které SDEU poskytl ve věci *EZ*, pokud jde o to, jak lze zapojit důvod založený na politických názorech v kontextu ozbrojeného konfliktu, zejména občanské války, pokud neexistuje zákonná možnost vyhnout se vojenským povinnostem. V této souvislosti soud uvedl:

> […] je vysoce pravděpodobné, že odepření výkonu vojenské služby bude orgány vykládáno jako projev politického nesouhlasu, bez ohledu na případně složitější osobní důvody dotyčné osoby. Článek 10 odst. 2 [přepracovaného znění kvalifikační směrnice] přitom stanoví, že „[p]ři posuzování otázky, zda má žadatel odůvodněnou obavu z pronásledování, není důležité, zda žadatel skutečně má rasové, náboženské, národnostní, sociální nebo politické charakteristické rysy, které vedou k pronásledování, jestliže původce pronásledování tyto rysy žadateli připisuje" ([526]).

1.7. Původci pronásledování nebo vážné újmy (článek 6)

Článek 6 přepracovaného znění kvalifikační směrnice ve stejném znění jako kvalifikační směrnice stanoví:

([523]) SDEU, 2015, *Shepherd*, op. cit., pozn. pod čarou 163.

([524]) SDEU, Stanovisko generální advokátky Sharpstonové ze dne 11. listopadu 2014, *Andre Lawrence Shepherd v. Bundesrepublik Deutschland*, C-472/13, EU:C:2014:2360, bod 48.

([525]) Tamtéž, body 49–60. SDEU zaujal stejný přístup ve věci SDEU, 2020, *EZ*, op. cit., pozn. pod čarou 34, body 47 a 59.

([526]) SDEU, 2020, *EZ*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 60.

Článek 6 přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Mezi původce pronásledování nebo vážné újmy patří

a) stát;

b) strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu;

c) nestátní původci, lze-li prokázat, že původci uvedení v písmenech a) a b), včetně mezinárodních organizací, nejsou schopni nebo ochotni poskytnout ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou, jak je vymezena v článku 7.

Jak je uvedeno výše v oddíle 1.4.1, aby mohlo dojít k pronásledování nebo vážné újmě, musí být jeho původcem nějaký člověk. Jak zdůraznil SDEU v rozsudku *M'Bodj*, pronásledování nebo vážná újma „musí spočívat v jednání třetí osoby, takže její příčinou nemůže být pouhá všeobecná nedostatečnost zdravotnického systému země původu" ([527]). Vyloučeno je tedy pronásledování nebo vážná újma vyplývající ze špatných socioekonomických nebo zdravotních podmínek v zemi původu, které nelze připisovat původcům pronásledování nebo vážné újmy ([528]). V souladu s přístupem stanoveným ESLP ve věci *Sufi a Elmi* musí být újma způsobena „výhradně nebo převážně lidskými původci" ([529]).

Zdroj pronásledování není v Úmluvě o právním postavení uprchlíků definován. V čl. 1 odst. A bodě 2 této úmluvy se uprchlíci jednoduše definují jako osoby, které z důvodu oprávněných obav před pronásledováním z určitého důvodu nechtějí nebo jsou neschopny přijmout ochranu své země původu. Kvůli této neúplné formulaci je nejasné, zda mohou být původci pronásledování jiné než státní subjekty. Výklady členských států se liší ([530]). Doplnění definice „uprchlíka" v čl. 2 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice (která do značné míry kopíruje čl. 1 odst. A bod 2 Úmluvy) článkem 6 se normotvůrce EU rozhodl kodifikovat „praxi převážné většiny členských států a dalších globálních aktérů", kteří uznávají, že

([527]) SDEU (velký senát), 2014, *M'Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 35; viz také SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, body 51–57.

([528]) SDEU (velký senát), 2014, *M'Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52. Ačkoli se rozsudek týkal doplňkové ochrany, článek 6 se vztahuje na oba typy mezinárodní ochrany. Závěr SDEU je tedy stejně platný i v případě postavení uprchlíka. Podle rozsudku ESLP ve věci *Sufi a Elmi*, který vykládá článek 3 EÚLP, lze prokázat lidské zavinění, pokud představuje „převažující příčinu" špatného zacházení. Za to lze považovat i špatné zacházení v důsledku sucha, pokud lze prokázat, že převažující příčinou sucha byly činy vlivných subjektů, např. tzv. warlordů. Viz ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 282: „Pokud by se nedobré humanitární podmínky v Somálsku daly přičíst výhradně, nebo i jen převážně chudobě nebo nedostatku zdrojů státu na řešení přirozeně se vyskytujícího jevu, jako je sucho, mohl by být test ve věci *N.* proti *Spojenému království* považován za vhodný", tedy že údajná budoucí újma by měla pocházet z úmyslného jednání nebo opomenutí veřejných orgánů nebo nestátních subjektů. (Pro modifikaci obsahu testu „velmi výjimečných případů" ve věci *N* proti *Spojenému království* ze strany velkého senátu viz ESLP (velký senát), 2016, *Paposhvili*, op. cit. pozn. pod čarou 57, bod 183.)

([529]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 282.

([530]) Obecně existovaly před přijetím kvalifikační směrnice dva hlavní přístupy: přístup založený na odpovědnosti, který omezoval nárok na postavení uprchlíka na osoby ohrožené pronásledováním ze strany *de iure* nebo *de facto* státních subjektů, a přístup založený na ochraně, který se zaměřoval spíše na existenci účinné ochrany před pronásledováním v zemi původu než na původce pronásledování. (Viz např. Sněmovna lordů (Spojené království), rozsudek ze dne 6. července 2000, *Horvath v. Secretary of State for the Home Department*, [2001] AC 489, [2000] UKHL 37 (dále jen Sněmovna lordů (Spojené království), 2000, *Horvath*), podle lorda Hopea z Craighead.)

> obavy před pronásledováním nebo vážné svévolné újmy mohou být odůvodněné i v případě, že riziko pochází nejen od státu, ale také od stran nebo organizací, které stát ovládají, nebo od nestátních subjektů, pokud stát není schopen nebo ochoten poskytnout účinnou ochranu ([531]).

Mělo se za to, že k provázání s účinnou ochranou, které učinila Komise, je zapotřebí dalších doplňujících ustanovení stanovených v článku 7 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, která definují poskytovatele ochrany před pronásledováním nebo vážnou újmou a upřesňují požadovanou kvalitu ochrany (viz níže oddíl 1.8) ([532]). Články 6 a 7 spolu úzce souvisejí. Posouzení, zda v zemi původu existuje účinná ochrana před pronásledováním nebo vážnou újmou, a pokud ano, kdo ji může poskytnout, je podmíněno určením zdroje takového pronásledování nebo vážné újmy. Články 6 a 7 společně mají být chápány tak, že lidé nesplňují požadavky na uznání osobami, které potřebují mezinárodní ochranu, pokud jsou schopni získat účinnou a trvalou ochranu ve své zemi původu. Jak uvedl SDEU ve věci *OA*, „[s]tátního příslušníka třetí země, který je skutečně chráněn před pronásledováním ve smyslu tohoto ustanovení, totiž nelze považovat za osobu mající oprávněné obavy před pronásledováním“ ([533]).

Zdá se, že tři odrážky v článku 6 mohou zahrnovat jakýkoli druh původce pronásledování nebo vážné újmy. To vychází ze skutečnosti, že byl zamýšlen tak, aby byl vykládán široce ([534]).

Tento oddíl se zabývá třemi subjekty uvedenými v článku 6, které mohou členské státy uznat za původce pronásledování nebo vážné újmy a kterými jsou: stát (oddíl 1.7.1), strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu (oddíl 1.7.2) a nestátní původci (oddíl 1.7.3). Jak bude zřejmé, rozlišování mezi těmito původci pronásledování nebo vážné újmy není vždy jednoznačné. Může se stát, že v jedné a téže věci budou původci pronásledování nebo vážné újmy spadat do více než jedné z podkategorií čl. 6 písm. a) až c) ([535]).

Oddíl 1.7 má tři pododdíly, jak je uvedeno v tabulce 21 níže.

([531]) Evropská komise, Návrh kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2001, op. cit., pozn. pod čarou 266, s. 17, s odkazem na tehdejší čl. 9 odst. 1. Stejný přístup zastává i ESLP, který uznává nebezpečí ze strany nestátních subjektů jako bod, který vyvolává otázky ohledně článku 3 EÚLP v souvislosti se zásadou nenavracení. Viz zejména ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 29. dubna 1997, *H.L.R.* proti *Francii*, č. 24573/94, CE:ECHR:1997:0429JUD002457394, bod 40. Pokud jde o novější judikaturu ESLP podporující podobný názor, pokud jde o nestátní subjekty dopouštějící se špatného zacházení, viz např. ESLP (velký senát), 2016, *JK a ostatní* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 227, bod 50.

([532]) Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 25. června 2012, *WA [DRK]* v. *Minister for Justice and Equality, Irsko a Attorney General*, [2012] IEHC 251 (dále jen Vrchní soud (Irsko), 2012, *WA [DRK]* v. *Minister for Justice and Equality a další*), bod 36.

([533]) SDEU, 2021, *OA*, op. cit., pozn. pod čarou 197, bod 57.

([534]) V tomto smyslu viz Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 1. března 2012, *JTM* v. *Minister for Justice and Equality, Irsko a Attorney General*, [2012] IEHC 99 (dále jen Vrchní soud (Irsko), 2012, *JTM* v. *Minister for Justice and Equality a další*), body 32–34 a 46.

([535]) Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 31. ledna 2002, *Rolandas Svazas* v. *Secretary of State for the Home Department*, [2002] EWCA Civ 74 (dále jen EWCA (Spojené království), 2002, *Rolandas Svazas*).

Tabulka 21: Struktura oddílu 1.7

Oddíl	Název	Strana
1.7.1	Stát (čl. 6 písm. a))	122
1.7.2	Strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu (čl. 6 písm. b))	124
1.7.3	Nestátní původci (čl. 6 písm. c))	125

1.7.1. Stát (čl. 6 písm. a))

Podle čl. 6 písm. a) je potenciálním původcem pronásledování nebo vážné újmy „stát“. To odráží skutečnost, že navzdory rozšíření nestátních původců v souvislosti s žádostmi o mezinárodní ochranu je stát stále tradičním a hlavním původcem pronásledování a vážné újmy, neboť mu nadále náleží svrchované funkce, včetně použití síly.

V čl. 6 písm. a) ani v přepracovaném znění kvalifikační směrnice není uvedena žádná definice pojmu „stát“. Obvyklý význam tohoto pojmu s ohledem na systematiku a účel přepracovaného znění kvalifikační směrnice podporuje široký výklad, např. pojetí v mezinárodním právu týkající se odpovědnosti státu. V tabulce 22 je shrnuto rozpracování tohoto pojmu Komisí pro mezinárodní právo ([536]).

Tabulka 22: Stát jako původce pronásledování nebo vážné újmy

Orgány *de iure*	**1**	Jakýkoli orgán státu vykonávající zákonodárné, výkonné, soudní nebo jiné funkce a působící na jakékoli úrovni
Orgány *de facto*	**2**	Osoby nebo subjekty zmocněné vykonávat úkoly státní správy
	3	Soukromé osoby nebo skupiny jednající pod dohledem nebo na základě pokynů daného státu
	4	Orgány, které jiný stát dal k dispozici danému státu a které vykonávají úkoly státní správy

Jak je znázorněno v tabulce 22 výše, to, co se rozumí pod pojmem stát jako původce pronásledování nebo vážné újmy, lze chápat jako **jakékoli pronásledování nebo vážnou újmu pocházející od státních orgánů *de iure* nebo *de facto***. Tyto orgány zahrnují všechny úředníky vykonávající funkce státní správy ([537]), a to bez ohledu na to, zda patří k soudní, výkonné nebo zákonodárné moci, a působící na jakékoli úrovni, tedy včetně místních orgánů ([538]). Jednání, které lze přičíst státu, může za určitých okolností zahrnovat i: 1) jednání osob nebo subjektů oprávněných vykonávat úkoly státní správy ([539]) a 2) jednání soukromých osob nebo skupin jednajících pod dohledem nebo na základě pokynů orgánů nebo subjektů zmocněných

([536]) Zpráva Komise pro mezinárodní právo (International Law Commission, ILC) *Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts* (Odpovědnost států za činy proti mezinárodními právu), rezoluce Valného shromáždění OSN 56/83, 12. prosince 2001 (dále jen ILC, *Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts*). Podle Crawford, J. „*Brownlie's Principles of Public International Law* (Brownlieho zásady mezinárodního práva veřejného), 9. vydání, Oxford University Press, Oxford, 2019, s. 524, byly tyto články „hojně citovány a stále více se prosazovaly jako autoritativní coby projev obyčejového práva odpovědnosti státu“.

([537]) Viz CNDA (Francie), rozsudek ze dne 18. října 2012, *Mlle K.*, č. 12015618 (shrnutí v angličtině) a CNDA (Francie), rozsudek ze dne 14. dubna 2010, *M. K.*, č. 09004366 (shrnutí v angličtině). Oba týkající se politických orgánů.

([538]) Dörig, H., Komentář k článku 6 směrnice 2011/95, bod 8, in Hailbronner a Thym (ed.), *EU Asylum and Immigration Law: A Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 186.

([539]) ILC, *Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts*, op. cit., pozn. pod čarou 537, článek 5.

k výkonu úkolů státní správy ([540]). Za zmínku rovněž stojí, že úkoly státní správy mohou vykonávat orgány jiného státu, které jsou dány danému státu k dispozici ([541]).

V rozsudku ve věci *X, Y a Z* SDEU uvedl, že „samotná trestnost homosexuálního jednání nepředstavuje jako taková akt pronásledování“, ale pokud je doprovázen „trest[em] odnětí svobody, jenž postihuje homosexuální jednání a je v zemi původu […] skutečně ukládán, musí být považován za […] akt pronásledování“ ([542]). To znamená, že zákonodárná moc může přispívat k pronásledování. To se může týkat i soudní moci, pokud uplatňuje takovou právní úpravu, která vede k nepřiměřeným nebo diskriminačním trestům, jak rozhodl Soudní dvůr EU ve věci *X, Y a Z* ([543]).

Pronásledování nebo vážná újma jsou často způsobovány subjekty, které jsou oprávněny použít sílu, tedy příslušníky donucovacích orgánů a vojenským personálem ([544]). Ve věci projednávané maďarským Soudem hlavního města soud rozhodl o přiznání postavení uprchlíka žadateli – lékárníkovi, kterému hrozilo pronásledování ze strany syrských bezpečnostních složek, které ho podezřívaly z poskytování pomoci povstalcům tím, že jim prodával léčivé přípravky ([545]). Jak vyplývá z rozsudku českého Nejvyššího správního soudu z roku 2009, k pronásledování ze strany státu může dojít i v případě, že státní původci jednají mimo oblast své působnosti ([546]). Podobně jako v případě pravidel odpovědnosti státu podle mezinárodního práva, podle kterých jsou činy vykonané *ultra vires* automaticky přičitatelné státu ([547]), budou pro účely získání nároků pro mezinárodní ochranu všichni státní aktéři, ať už jednají či nejednají mimo oblast své působnosti, jako „darebáčtí státní původci“ ([548]), považováni za součást státu podle článku 6. Otázkou pak bude, zda stát zasahuje „rychle a účinně“, aby zabránil takové újmě ve smyslu článku 7 přepracovaného znění kvalifikační směrnice (viz oddíl 1.8 níže o poskytovatelích ochrany) ([549]).

([540]) Tamtéž, článek 8.

([541]) Tamtéž, článek 6.

([542]) SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 61.

([543]) Tamtéž; a SDEU, 2018, *Fathi*, op. cit., pozn. pod čarou 214, body 93, 96 a 98. Viz také CNDA (Francie), rozsudek ze dne 4. listopadu 2013, *M..F*, č. 13007332 C, in CNDA, *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2013*, 2014, s. 54 a 55; a CNDA (Francie), rozsudek ze dne 23. května 2013, *M. U.*, č. 11010862 C+, in CNDA, *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2013*, 2014, s. 71.

([544]) Viz např. Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 21. dubna 2009, *SH* proti *Ministerstvu vnitra*, č. 2 Azs 13/2009-60 (shrnutí v češtině), kde soud uznal kosovskou osvobozeneckou armádu jako potenciálního původce pronásledování.

([545]) Soud hlavního města (Maďarsko), 2013, *M.A.A.* v. *Úřad pro přistěhovalectví a státní příslušnost* (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 515.

([546]) V tomto smyslu viz Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 22. května 2009, *AR* proti *Ministerstvu vnitra*, č. 5 Azs 7/2009-98 (shrnutí v češtině).

([547]) ILC, *Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts*, op. cit., pozn. pod čarou 537. Viz také *Estate of Jean-Baptiste Caire (Francie) v. Spojené státy mexické*, in *Reports of International Arbitral Awards* č. 5, s. 530.

([548]) Home Office (Spojené království), *Asylum Policy Instruction, Assessing Credibility and Refugee Status* (Pokyny k azylové politice, posuzování věrohodnosti a postavení uprchlíka), 6. ledna 2015, s. 26.

([549]) EWCA (Spojené království), 2002, *Rolandas Svazas*, op. cit., pozn. pod čarou 536, bod 16. Podobně viz Hathaway a Foster, *The Law of Refugee Status*, op. cit., pozn. pod čarou 128, s. 301. V rozsudku Odvolacího soudu (Anglie a Wales, Spojené království) ze dne 6. listopadu 2008, *PS (Šrí Lanka) v. Secretary of State for the Home Department*, [2008] EWCA Civ 1213 (dále jen EWCA (Spojené království), 2008, *PS (Šrí Lanka)*), bod 8, lord soudce Sedley konstatoval, že vzhledem k tomu, že žadatelka byla v Jápané opakovaně sexuálně zneužívána státním vojenským personálem, „neexistovala žádná rozumná možnost státní ochrany před jednáním nesoucím jasné znaky tolerance a beztrestnosti, proto uprchla“.

1.7.2. Strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu (čl. 6 písm. b))

V čl. 6 písm. b) se odkazuje na „strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu“. Lze rozlišit dva případy, jak je znázorněno v tabulce 23 níže.

Tabulka 23: Strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část jeho území jako původci pronásledování nebo vážné újmy

1	Strany nebo organizace, které ***de facto*** představují **státní subjekty, protože vykonávají prvky úkolů státní správy**, nebo
2	strany nebo organizace **ovládající podstatnou část území státu** v **kontextu ozbrojeného konfliktu**.

První scénář se týká případů, kdy strany nebo organizace představují ***de facto*** **státní původce** tím, že vykonávají prvky úkolů státní správy nad územím daného státu nebo jeho podstatnou částí při neexistenci státní moci *de iure*. To lze například považovat za případ regionů Puntland a Somaliland, které si zřídily vlastní správu, odlišnou a nezávislou na somálské ([550]). Podobný závěr lze pravděpodobně učinit i v případě Kurdské autonomní správy v severním Iráku v období vlády režimu Saddáma Husajna a po jeho pádu, neboť irácký stát již v praxi nevykonával moc nad územím okupovaným Kurdskou autonomní správou.

Druhý scénář se týká **stran nebo organizací, které ovládají podstatnou část území státu** v **kontextu ozbrojeného konfliktu**. Podle francouzské Odvolací komise pro uprchlíky a Vnitrostátního soudu pro azylové právo se jedná například o případ klanu Darod v Somálsku v roce 2005 ([551]) a případ povstalců v provincii Kundúz v severním Afghánistánu v roce 2013 ([552]). Revoluční ozbrojené síly Kolumbie byly rovněž uznány za stranu nebo organizaci ovládající podstatnou část kolumbijského území ([553]). Jedná se pravděpodobně i o případ Tygrů osvobození tamilského Ílamu (LTTE) během konfliktu se šrílanskou vládou a v nedávné

([550]) V tomto smyslu viz UKIAT, rozsudek ze dne 31. března 2005, *NM a další (osamělé ženy – Ašraf) Somálsko CG*, [2005] UKIAT 00076, body 84 a 101. Ačkoli se věc týkala možnosti vnitrostátní ochrany v Somalilandu a Puntlandu, je poučná, pokud jde o míru autonomie a úkolů státní správy, kterou tyto dva regiony vykonávají. Pokud jde o situaci Puntlandu a Somalilandu, zůstal tento rozsudek nezměněn s ohledem na následné vydání pokynů k této zemi původu. Viz např. Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 25. listopadu 2011, *AMM a další (konflikt; humanitární krize; navrácené osoby; mrzačení ženských pohlavních orgánů) Somálsko CG*, [2011] UKUT 445 (dále jen Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2011, *AMM a další (konflikt; humanitární krize; navrácené osoby; mrzačení ženských pohlavních orgánů) Somálsko CG*); a Vrchní soud (IAC (Spojené království), rozsudek ze dne 3. října 2014, *MOJ a další (návrat do Mogadiša) Somálsko CG*, [2014] UKUT 00442 (dále jen Vrchní soud (IAC (Spojené království), rozsudek ze dne 3. října 2014, *MOJ a další (návrat do Mogadiša) Somálsko CG*). Viz také EASO, *Country of Origin Information Report, South and Central Somalia: Country Overview* (Zpráva o informacích o zemi původu: jižní a střední Somálsko: přehled o zemi), srpen 2014, s. 27.

([551]) CRR (Francie), rozsudek ze dne 29. července 2005, *Mlle A.*, č. 487336, in CNDA, *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Commission des recours des réfugiés, Année 2005*, 2006, s. 65–66 (dále jen CRR (Francie), 2005, *Mlle A.*, č. 487336).

([552]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 12. března 2013, *M. Y.K.*, č. 12025577 C, in CNDA, *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2013*, 2014, s. 83–84.

([553]) Viz pravděpodobně Nejvyšší soud (Tribunal Supremo, Španělsko), rozsudek ze dne 16. února 2009, 6894/2005, s. 10.

době případ hnutí aš-Šabáb v Somálsku, ačkoli by to vyžadovalo zvláštní zvážení, do jaké míry v daném okamžiku organizace ovládá území, protože ta se v průběhu času mění ([554]).

Je třeba připomenout, že dělicí čára mezi stranami nebo organizacemi ovládajícími stát nebo podstatnou část jeho území a nestátními původci není vždy jasná. Ačkoli toto rozlišení není pro identifikaci původce pronásledování nebo vážné újmy zásadní, zůstává přesto důležité pro určení existence účinné ochrany v zemi původu (viz oddíl 1.8 níže) a vnitrostátní ochrany (viz oddíl 1.9 níže). Hlavním kritériem pro rozlišení mezi těmito stranami nebo organizacemi a nestátními původci je tedy ovládání státu nebo podstatné části jeho území. Bez ovládání státu či území subjekt nespadá do působnosti čl. 6 písm. b), ale řídí se čl. 6 písm. c) jako nestátní subjekt.

Je třeba rovněž připomenout, že podle zásad mezinárodního práva, jimiž se řídí státní subjektivita, jsou i „zhroucené státy“ nadále státy ([555]).

1.7.3. Nestátní původci (čl. 6 písm. c))

Ustanovení článek 6 řadí nestátní původce na seznam původců pronásledování nebo vážné újmy. Stejně jako není v přepracovaném znění kvalifikační směrnice definován pojem „stát“, není definován ani pojem „nestátní původce“. S ohledem na znění, strukturu a účel článku 6 by nicméně měl **být vykládán široce**, neboť cílem článku 6 skutečně není omezit nárok na získání postavení uprchlíka, ale zajistit, aby byl přiznán osobám s oprávněnými obavami před pronásledováním. Evropská komise ve zprávě z roku 2010 potvrdila, že do kategorie nestátních původců spadá celá řada nestátních subjektů ([556]). Jak zdůraznil německý Spolkový správní soud, tento pojem zahrnuje všechny nestátní původce bez jakéhokoli omezení, včetně jednotlivých osob, pokud se dopouštějí pronásledování ([557]). Tuto širokou definici sdílejí i soudy dalších členských států. To se odráží v rozsahu nestátních subjektů uznaných za nestátní původce pronásledování nebo vážné újmy, který je uveden v tabulce 24 níže ([558]).

([554]) Pokud jde o aš-Šabáb v Mogadišu, srovnejte např. rozsudek Vrchního soudu (IAC (Spojené království), 2014, *MOJ a další (návrat do Mogadiša) Somálsko CG*, op. cit., pozn. pod čarou 551, bod 368, kde se uvádí, že ozbrojená skupina se stáhla z Mogadiša, s rozsudkem Vrchního soudu (IAC, Spojené království), 2011, *AMM a další (konflikt; humanitární krize; navrácené osoby; mrzačení ženských pohlavních orgánů) Somálsko CG*, op. cit., pozn. pod čarou 551, zejména body 75 a 90–91, kde je podrobně popsána míra ovládání území ze strany organizace aš-Šabáb v dané době. Viz také EASO, *Somali Actors, County of Origin Information Report* (Somálští původci, zpráva o informacích o zemi původu), červenec 2021.

([555]) „Je pozoruhodné, že právní subjektivita států, které po dlouhou dobu neměly účinnou vládu – například v případě Somálska tato situace trvá již více než třináct let – nebyla nikdy zpochybněna.“ (Geiss, R. „Failed States: Legal Aspects and Security Implications“ (Zhroucené státy: právní aspekty a důsledky pro bezpečnost), *German Yearbook of International Law, č 48*, 2004, s. 465.)

([556]) Evropská komise, Zpráva Komise Evropskému Parlamentu a Radě o uplatňování směrnice 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany, KOM(2010) 314 v konečném znění, s. 6, oddíl 5.1.3, kde se uvádí: „Nestátní původci, kteří jsou v praxi jednotlivých členských států uznáni za původce pronásledování, zahrnují podle poskytnutých informací partyzány a polovojenské jednotky, teroristy, místní komunity a kmeny, pachatele trestných činů, rodinné příslušníky, členy politických stran nebo hnutí.“

([557]) BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 18. července 2006, č. 1 C 15.05, DE:BVerwG:2006:180706U1C15.05.0, bod 23. Podobně viz UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 65, kde se uvádí, že mezi nestátní původce patří také složky obyvatelstva nebo místní obyvatelstvo.

([558]) Další příklady nestátních původců, kteří jsou akceptováni jako původci pronásledování, lze nalézt v dokumentu Evropské komise, Evaluation of the Implementation of the Recast Qualification Directive (2011/95/EU), Final Report (Hodnocení provádění přepracovaného znění kvalifikační směrnice (2011/95/EU), závěrečná zpráva), 2019, s. 61–62.

Tabulka 24: Příklady nestátních subjektů uznaných za nestátní původce pronásledování nebo vážné újmy

1	Klany a kmeny ([559])
2	Partyzáni a polovojenské jednotky ([560])
3	Warlordi, extremistické náboženské skupiny nebo teroristé ([561])
4	Zločinci, gangy a mafie ([562])
5	Političtí oponenti ([563])
6	Rodina a příslušníci širší rodiny ([564])

Je však důležité si uvědomit, že čl. 6 písm. c) stanoví důležité omezení, kdy lze nestátní subjekty považovat za „původce pronásledování nebo vážné újmy“. V čl. 6 písm. c) jsou nestátní subjekty označeny za původce pronásledování nebo vážné újmy,

> lze-li prokázat, že původci uvedení v písmenech a) a b) [tj. stát nebo strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu], včetně mezinárodních

([559]) Viz např. Soud v Cagliari (Itálie), rozsudek ze dne 3. dubna 2013, č. RG 8192/12 (shrnutí v angličtině) (dále jen Soud v Cagliari (Itálie), 2013, č. RG 8192/12 (shrnutí v angličtině)), s. 7–8, týkající se mrzačení ženských pohlavních orgánů jako běžné praxe kmene, k němuž náležela žadatelka.

([560]) Viz např. Nejvyšší soud (Španělsko), rozsudek ze dne 19. února 2010, 5051/2006, který přiznal postavení uprchlíka z důvodu pronásledování Revolučními ozbrojenými silami Kolumbie v Kolumbii. Pokud jde o judikaturu ESLP v souvislosti s článkem 3 EÚLP, viz např. ESLP, rozsudek ze dne 17. prosince 1996, *Ahmed proti Rakousku*, č. 25964/94, CE:ECHR:1996:1217JUD002596494, bod 22; a ESLP, rozsudek ze dne 27. června 2013, *DNM proti Švédsku*, č. 28379/11, CE:ECHR:2013:0627JUD002837911 (dále jen ESLP, 2013, *DNM proti Švédsku*), bod 54.

([561]) Viz např. Správní a pracovní soud v Budapešti (Maďarsko), rozsudek ze dne 18. června 2013, *RY (Afghánistán) v. Úřad pro přistěhovalectví a státní příslušnost*, 17.K.31893/2013/3-IV (shrnutí v angličtině), týkající se pronásledování ze strany Tálibánu v Afghánistánu; CNDA (Francie), 2013, *M. C.*, č. 12024083 C, op. cit., pozn. pod čarou 246, o pronásledování ze strany muslimských fundamentalistů; a CNDA (Francie), rozsudek ze dne 29. listopadu 2013, *M. M*, č. 13018952 C+, in CNDA, *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2013*, 2014, s. 63–64 týkající se skutečného nebezpečí vážné újmy, mimo jiné ze strany náboženských extremistů. Pokud jde o judikaturu ESLP v souvislosti s článkem 3 EÚLP, viz např. rozsudek ESLP ze dne 3. dubna 2014, *A.A.M. proti Švédsku*, č. 68519/10, CE:ECHR:2014:0403JUD006851910 (dále jen ESLP, 2014, *A.A.M. proti Švédsku*), bod 66.

([562]) Viz např. Rada pro uprchlíky (Polsko), rozsudek ze dne 8. září 2010, RdU-439-1/S/10 (shrnutí v angličtině) a Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 18. února 2010, *AM a BM (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Albánie CG*, [2010] UKUT 80 (dále jen Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2010, *AM a BM (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Albánie CG)*, body 165 a 167-170, oba týkající se sítě obchodníků s lidmi; a RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 6. listopadu 2008, č. 18.419, v souvislosti s vendetou.

([563]) Viz např. Správní soud v Berlíně (VG Berlin, Německo), rozsudek ze dne 7. července 2011, 33 K 79.10 A (shrnutí v angličtině) (dále jen Správní soud v Berlíně (VG Berlin, Německo), 2011, 33 K 79.10 A (shrnutí v angličtině)), týkající se afghánského páru prosazujícího oddělení státu a islámu a rovná práva mužů a žen, kterému vyhrožovali političtí oponenti, na něž ústřední vláda neměla v praxi žádný vliv ani je nijak nemohla kontrolovat.

([564]) Viz např. RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 17. října 2012, č. 89.927, bod 4.9; CNDA (Francie), rozsudek ze dne 12. března 2013, *Mme H.K. épouse G*, č. 12017176 C, in CNDA, *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2013*, 2014, s. 72 a 73; Správní soud v Augsburgu (VG Augsburg, Německo), 2011, Au 6 K 11.30092, (shrnutí v angličtině) op. cit, pozn. pod čarou 456; Vrchní soud (Irsko), 2012, *JTM v. Minister for Justice and Equality a další*, op. cit., pozn. pod čarou 535; Rada pro uprchlíky (Polsko), rozsudek ze dne 23. srpna 2012, RdU-82/8/S/10 (shrnutí v angličtině); Odvolací soud pro migraci (Migrationsdomstolen, Švédsko), rozsudek ze dne 21. dubna 2011, UM 7851-10 (shrnutí v angličtině); Odvolací soud pro migraci (Migrationsdomstolen, Švédsko), rozsudek ze dne 9. března 2011, UM 3363-10 a 3367-10 (shrnutí v angličtině) (dále jen Odvolací soud pro migraci (Švédsko), 2011, UM 3363-10 a 3367-10 (shrnutí v angličtině)); Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2010, *AM a BM (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Albánie CG*, op. cit., pozn. pod čarou 563, bod 171. Pokud jde o judikaturu ESLP, viz např. ESLP, rozsudek ze dne 19. prosince 2013, *B.K.A. proti Švédsku*, č. 11161/11, CE:ECHR:2013:1219JUD001116111, bod 42; a ESLP, rozsudek ze dne 27. června 2013, *S.A. proti Švédsku*, č. 665523/10, CE:ECHR:2013:0627JUD006652310 (dále jen ESLP, 2013, *S.A. proti Švédsku*), bod 49.

organizací, nejsou schopni nebo ochotni poskytnout ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou, jak je vymezena v článku 7 ([565]).

V případě pronásledování nebo vážné újmy ze strany nestátních původců proto musí soudy členských států určit, zda existuje ochrana před pronásledováním nebo vážnou újmou podle článku 7 přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([566]). Jak SDEU rozhodl ve věci *Abdulla*, schopnost poskytovatelů ochrany zajistit ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou „představuj[e] rozhodující skutečnost při posuzování" při přiznávání postavení uprchlíka ([567]). To platí tím spíše v případě pronásledování nebo vážné újmy ze strany nestátních původců. Naproti tomu v případě, že se jedná o pronásledování nebo vážnou újmu ze strany **státu** (viz 27. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice a oddíl 1.8.1.1 níže), platí domněnka, že ochrana není dostupná ([568]).

Jak uvedl Vrchní soud v Irsku a rozpracoval polský Krajský správní soud ve Varšavě ([569]), „‚nestátní původci' se mohou stát ‚původci [pronásledování nebo] vážné újmy' pouze tehdy, pokud se prokáže, že stát, jehož jsou státními příslušníky, není schopen nebo ochoten zabránit újmě, kterou páchají nestátní původci" ([570]). Jak je dále rozebráno v oddíle 1.8.1.2 níže, je rovněž nutné prokázat, že strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, které ovládají stát nebo podstatnou část území státu, jsou ochotny a schopny poskytnout ochranu podle čl. 7 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice (čl. 7 odst. 1 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice).

([565]) V tomto smyslu viz RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 20. října 2010, č. 49.821 (dále jen RVV/CCE (Belgie), 2010, č. 49.821), bod 4.8.1; Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 18. prosince 2008, *SICh* proti *Ministerstvu vnitra*, č. 1 Azs 86/2008-101 (shrnutí v češtině) (dále jen Nejvyšší správní soud (Česká republika), 2008, *SICh* proti *Ministerstvo vnitra*, 1 Azs 86/2008-101 (shrnutí v češtině)).

([566]) Viz Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 15. května 2013, *AS* proti *Ministerstvu vnitra*, č. 3 Azs 56/2012-81 (shrnutí v češtině).

([567]) SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 68.

([568]) Viz 27. bod odůvodnění. Ačkoli se tato připomínka týká vnitrostátní ochrany, musí se vztahovat *a fortiori* na státní původce v regionu původu žadatele.

([569]) Krajský správní soud ve Varšavě (Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie, Polsko), rozsudek ze dne 30. září 2015, IV SA/Wa 961/15.

([570]) Vrchní soud (Irsko), 2012, *WA [DRK] v. Minister for Justice and Equality a další*, op. cit., pozn. pod čarou 533, bod 40.

1.8. Poskytovatelé ochrany před pronásledováním nebo vážnou újmou (článek 7)

Článek 7 přepracovaného znění kvalifikační směrnice určuje jak poskytovatele ochrany, tak i formu, kterou musí tato ochrana mít, a to následujícím způsobem.

> Článek 7 přepracovaného znění kvalifikační směrnice
>
> **Poskytovatelé ochrany**
>
> 1. Ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou mohou poskytovat pouze
>
> a) stát nebo
>
> b) strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, ovládající stát nebo podstatnou část území státu,
>
> pokud jsou ochotny a schopny zajistit ochranu v souladu s odstavcem 2.
>
> 2. Ochrana před pronásledováním nebo vážnou újmou musí být účinná a nesmí být pouze dočasná. Má se zpravidla za to, že taková ochrana je poskytována, jestliže subjekty uvedené v odst. 1 písm. a) a b) učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, a žadatel má k této ochraně přístup.
>
> 3. Při posuzování, zda určitá mezinárodní organizace ovládá stát nebo podstatnou část jeho území a poskytuje ochranu popsanou v odstavci 2, berou členské státy v úvahu případné pokyny obsažené v příslušných aktech Unie ([571]).

Jedná se o **závazné ustanovení** pro členské státy, které je klíčové pro získání mezinárodní ochrany. Jak SDEU rozhodl v roce 2010 ve věci *Abdulla*,

> […] okolnosti prokazující schopnost, nebo naopak neschopnost země původu zajistit ochranu před pronásledováním tak představují rozhodující skutečnost při posuzování prováděném při přiznávání, nebo případně při odnímání [nebo odmítnutí udělit] postavení uprchlíka ([572]).

Ve věci *OA* soud potvrdil, že význam ochrany podle článku 7 je stejný jako v souvislosti s ukončením podle článku 11 kvalifikační směrnice (nyní článek 11 přepracovaného znění kvalifikační směrnice) ([573]).

([571]) Viz také 26. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice, který zní: „Ochranu může poskytovat buď stát, nebo strany a organizace, včetně mezinárodních organizací, které jsou ochotny a schopny ochranu poskytnout a které splňují podmínky stanovené v této směrnici a kontrolují region nebo větší oblast na území členského státu. Taková ochrana by měla být účinná a neměla by být pouze dočasná."

([572]) SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 68. Viz také SDEU, 2021, *OA*, op. cit., pozn. pod čarou 197, bod 36, a podobně Sněmovna lordů (Spojené království), 2000, *Horvath*, op. cit., pozn. pod čarou 531, s. 3, podle lorda Hopea z Craigheadu.

([573]) SDEU, 2021, *OA*, op. cit., pozn. pod čarou 197, body 36 a 37.

Tento oddíl vychází ze stejné struktury jako článek 7 a zabývá se problematikou ochrany, a to počínaje definicí poskytovatelů ochrany (oddíl 1.8.1). Dále se zabývá vlastnostmi nebo standardy, které musí ochrana splňovat, aby vyhovovala požadavkům na ni kladeným (oddíl 1.8.2). Jak bude zřejmé, článek 7 přepracovaného znění kvalifikační směrnice prošel oproti článku 7 původní kvalifikační směrnice významnými změnami, které mají kodifikovat vlastnosti, které Soudní dvůr EU považoval za nezbytné ve věci *Abdulla*. Tyto změny jsou v relevantních případech v níže uvedeném textu zvýrazněny.

Oddíl 1.8 má dva pododdíly, jak je uvedeno v tabulce 25 níže.

Tabulka 25: Struktura oddílu 1.8

Oddíl	Název	Strana
1.8.1	Poskytovatelé ochrany (čl. 7 odst. 1 a 3)	129
1.8.2	Vlastnosti ochrany (čl. 7 odst. 1 a 2)	133

1.8.1. Poskytovatelé ochrany (čl. 7 odst. 1 a 3)

Jak připomněla Evropská komise, čl. 7 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice stanoví **taxativní výčet poskytovatelů ochrany (**[574]). Poskytovatelé ochrany jsou tedy podle čl. 7 odst. 1 písm. a) a b) uvedené směrnice buď samotný stát, nebo strany či organizace, včetně mezinárodních organizací, ovládající stát nebo podstatnou část území státu ([575]). Tyto dvě kategorie se však nutně vzájemně nevylučují. Jak SDEU naznačil v rozsudku ve věci *Abdulla*, když hovořil o „**poskytovatel[i] [nebo poskytovatelích] ochrany**“ ([576]), v téže věci může existovat více než jeden poskytovatel ochrany před pronásledováním nebo vážnou újmou. V praxi sice soudy členských států považují za hlavního poskytovatele ochrany stát, nevylučují však doplňkovou ochrannou roli jiných poskytovatelů uvedených v čl. 7 odst. 1 písm. b).

Kromě toho, že článek 7 přepracovaného znění kvalifikační směrnice omezuje poskytovatele ochrany pouze na dvě kategorie, zdůrazňuje se v něm, že tyto subjekty mohou být uznány za platné poskytovatele ochrany, pouze **pokud jsou ochotny a schopny zajistit ochranu** ([577]). Tento dodatečný požadavek byl do přepracovaného znění kvalifikační směrnice zaveden, protože bylo zjištěno, že článek 7 původní kvalifikační směrnice není dostatečně jasný. Byl proto náchylný k příliš širokému výkladu poskytovatelů ochrany, „který nemusí dostatečně splňovat normy stanovené […] [Ú]mluvou [o právním postavení uprchlíků], pokud jde o to, co představuje přiměřenou ochranu“ ([578]).

1.8.1.1. Stát (čl. 7 odst. 1 písm. a))

Pojem „stát“ jako poskytovatel ochrany není v přepracovaném znění kvalifikační směrnice definován. V oddíle 1.7.1 výše v rámci snahy definovat „stát“ v kontextu státních původců pronásledování nebo vážné újmy byl význam pojmu stát odvozen z mezinárodního práva

([574]) Evropská komise, Návrh přepracovaného znění kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2009, op. cit., pozn. pod čarou 409, s. 7.
([575]) SDEU, 2021, *OA*, op. cit., pozn. pod čarou 197, bod 52.
([576]) (Zdůraznění doplněno) SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 74.
([577]) Viz také oddíl 1.8.2 týkající se kvality ochrany, která musí být zajištěna.
([578]) Evropská komise, Návrh přepracovaného znění kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2009, op. cit., pozn. pod čarou 409, s. 6–7.

o odpovědnosti státu. (Viz Tabulka 22 výše). Stejný význam lze použít i při posuzování státu jako poskytovatele ochrany.

V první řadě stát zahrnuje **orgány a úředníky *de iure*, ať už jsou součástí moci soudní, výkonné nebo zákonodárné**. Prostřednictvím zákonů a politik může totiž stát regulovat různé činnosti, které mohou přispět k existenci účinné ochrany před pronásledováním (viz dále oddíl 1.8.2 týkající se kvality ochrany, která musí být poskytnuta). Takový výkon vládních funkcí se navíc odehrává na všech úrovních, ať už na celostátní, regionální nebo místní ([579]).

Analogicky k teorii o státní odpovědnosti by bylo možné navrhnout, že „stát" může zahrnovat i **orgány *de facto*, které jsou smluvně pověřeny výkonem úkolů státní správy** ([580]). Za určitých okolností se tedy pravidla platná pro jednání státu mohou vztahovat i na 1) jednání osob nebo subjektů oprávněných vykonávat úkoly státní správy ([581]) a 2) jednání soukromých osob nebo skupin jednajících pod dohledem nebo na základě pokynů orgánů nebo subjektů zmocněných k výkonu úkolů státní správy ([582]). Úkoly státní správy mohou navíc vykonávat orgány jiného státu, které jsou dány tomuto státu k dispozici ([583]).

Stát jako garant zákonnosti a pořádku je chápán jako **hlavní poskytovatel, který může poskytnout ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou** ([584]). Z definice má obvykle jak schopnost, tak povinnost chránit jednotlivce, kteří spadají do jeho jurisdikce. V ustanovení čl. 7 odst. 1 se nicméně uznává, že tomu tak nemusí být vždy, a proto vyžaduje, aby stát byl ochoten a schopen poskytnout ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou, má-li být uznán za poskytovatele ochrany ([585]). Pojmy schopnost a ochota poskytnout ochranu se zabývá oddíl 1.8.2.1. Tyto vlastnosti jsou poskytovatelům ochrany připisovány podle čl. 7 odst. 1 písm. a) nebo b).

Je třeba připomenout, že je-li původcem pronásledování nebo vážné újmy stát nebo státní subjekt, měla by se podle 27. bodu odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice „uplatnit domněnka, že účinná ochrana není žadateli dostupná". Ačkoli se tento bod odůvodnění týká vnitrostátní ochrany, zdá se, že předpoklad, který je v něm uveden, platí *a fortiori* v regionu původu žadatele.

([579]) Viz např. Správní soud ve Stuttgartu (VG Stuttgart, Německo), rozsudek ze dne 30. prosince 2011, A 11 K 2066/11 (shrnutí v angličtině), s. 10, týkající se městského registračního úřadu, i když v tomto případě nebyl považován za úřad poskytující účinnou ochranu.

([580]) Viz Crawford, J., Pellet, A. a Olleson, S. (eds.), *The Law of International Responsibility* (Právo v oblasti mezinárodní odpovědnosti), Oxford University Press, 2010.

([581]) ILC, *Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts*, op. cit., pozn. pod čarou 537, článek 5.

([582]) Tamtéž, článek 8.

([583]) Tamtéž, článek 6.

([584]) Sněmovna lordů (Spojené království), 2000, *Horvath*, op. cit., pozn. pod čarou 531, s. 8; a Vrchní soud (Irsko), 2012, *WA [DRK] v. Minister for Justice and Equality a další*, op. cit., pozn. pod čarou 533, bod 34. Viz také Evropská rada pro uprchlíky a exil (ECRE), Asylum Aid, VluchtelingenWerk Nederland a Maďarský helsinský výbor, *Actors of Protection and the Application of the Internal Protection Alternative* (Poskytovatelé ochrany a uplatnění alternativ mezinárodní ochrany), 2014 (dále jen ECRE a další, *Actors of Protection and the Application of the Internal Protection Alternative*, 2014), s. 53.

([585]) To uznává i ESLP. Viz zejména ESLP, rozsudek ze dne 26. července 2005, *N proti Finsku*, č. 38885/02, CE:ECHR:2005:0726JUD003888502, bod 164.

1.8.1.2. Strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací (čl. 7 odst. 1 písm. b) a čl. 7 odst. 3)

„[S]trany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, ovládající stát nebo podstatnou část území státu“ jsou druhou skupinou subjektů, které jsou v přepracovaném znění kvalifikační směrnice uznány jako potenciální poskytovatelé ochrany. Zařazením těchto poskytovatelů ochrany do čl. 7 odst. 1 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice dali autoři směrnice najevo, že nepřijímají argument UNHCR a řady dalších komentátorů, že podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků mohou ochranu poskytovat pouze státní poskytovatelé ([586]). Z ustanovení čl. 7 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice však vyplývá, že tyto „strany nebo organizace“ plní pouze doplňkovou úlohu. To znamená, že představují alternativní způsob, kdy území státu nebo podstatnou jeho část ovládají strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací. V čl. 7 odst. 1 písm. a) i b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice však „stát“ ve smyslu právní subjektivity zůstává stejný.

Pojmy „strany“ a „organizace“ nejsou v přepracovaném znění kvalifikační směrnice definovány, s výjimkou prostého odkazu na tyto kategorie, včetně „**mezinárodních organizací**“. Skutečnost, že mezi strany nebo organizace patří i mezinárodní organizace, potvrdil SDEU zejména ve věci *Abdulla*. V tomto rozsudku z roku 2010 soud rozhodl, že: „[Č]l. 7 odst. 1 směrnice nebrání tomu, aby ochrana byla zajištěna prostřednictvím mezinárodních organizací, a **to** i prostřednictvím mnohonárodnostních sil umístěných na území třetí země“ ([587]). To znamená, že strany nebo organizace jako poskytovatelé ochrany nejsou omezeny na mezinárodní organizace, pokud splňují níže uvedené požadavky.

Zaprvé, pokud jde o požadavek, aby tyto strany nebo organizace **ovládaly stát nebo podstatnou část jeho území**, není způsob tohoto ovládání v přepracovaném znění kvalifikační směrnice definován. 26. bod odůvodnění se týká pouze „kontrol[y] region[u] nebo větší oblast[i] na území členského státu“. Strany nebo organizace však musí být navíc schopny – a nejen ochotny – nabídnout účinnou, trvalou a dostupnou ochranu (viz oddíl 1.8.2 níže). Lze tedy předpokládat, že musí vykonávat účinnou kontrolu. Bez této účinné kontroly by strana nebo organizace pravděpodobně nebyla schopna poskytnout ochranu ve smyslu čl. 7 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

Pokud jde konkrétně o mezinárodní organizace, čl. 7 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice dále upřesňuje, že při určování toho, zda ovládají stát nebo podstatnou část jeho území a poskytují ochranu, „berou členské státy v úvahu případné pokyny obsažené v příslušných aktech Unie“ ([588]).

Členské státy jsou proto povinny zohlednit veškeré pokyny vyplývající z těchto aktů EU, pokud jsou k dispozici. Pokud takové pokyny neexistují a neexistují ani pokyny SDEU, budou muset

([586]) Viz např., UNHCR, UNHCR Comments on the European Commission's Proposal for *a* Directive of the European Parliament and of the Council on minimum standards for the qualification and status of third country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection and the content of the protection granted (COM(2009) 551, 21. října 2009), červenec 2010, s. 5; Hathaway a Foster, *The Law of Refugee Status*, op. cit., pozn. pod čarou 128, s. 289–292; O'Sullivan, M., „Acting the Part: Can Non-State Entities Provide Protection under International Refugee Law?“ (Plní stejnou funkci: Mohou nestátní subjekty poskytovat ochranu podle mezinárodního uprchlického práva?), *International Journal of Refugee Law*, roč. 24, č. 1, 2012, s. 85–110.

([587]) SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 75 (zvýraznění doplněno).

([588]) Ve znění čl. 7 odst. 3 kvalifikační směrnice se odkazuje na „související akt[y] Rady“.

soudy posoudit tuto záležitost samy, rozhodně pokud jde o otázku zjištění skutečnosti, zda konkrétní mezinárodní organizace splňuje kritéria čl. 7 odst. 1 a 2 ([589]).

Zadruhé požadavek, aby strany nebo organizace byly **ochotné a schopné zajistit ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou**, jak je stanoveno v čl. 7 odst. 2 ([590]), značně omezuje prostor pro určení subjektů, které vykazují tyto vlastnosti. Jak SDEU objasnil v rozsudku *OA*, „poskytovatelé ochrany […] [musí] mimo jiné [zavést] účinn[ý] právní systém pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování“ ([591]). Rozsah pojmu strany nebo organizace jako **poskytovatelé ochrany** je proto omezenější než rozsah stran nebo organizací jako **původců pronásledování nebo vážné újmy** podle čl. 6 písm. b). Poskytovatelé ochrany totiž musí být navíc ochotni a schopni poskytnout účinnou a nikoliv pouze dočasnou ochranu. Tento omezenější výklad je nejen v souladu s běžným významem ustanovení a systematikou směrnice, ale také s účelem článku 7 a přepracovaným zněním kvalifikační směrnice. Tím je mimo jiné poskytnout mezinárodní ochranu osobám, které mají oprávněné obavy před pronásledováním nebo jim hrozí reálné nebezpečí vážné újmy a které v zemi své státní příslušnosti nebo dosavadního pobytu nepožívají účinné ochrany.

Na základě těchto dvou definičních požadavků se soudy členských států v praxi dosud zabývaly **dvěma hlavními druhy stran nebo organizací** podle článku 7.

Zaprvé, jak SDEU rozhodl v rozsudku z roku 2010 ve věci *Abdulla*, **mezinárodní organizace** mohou být považovány za poskytovatele ochrany, pouze pokud ovládají stát nebo podstatnou část území státu. To však neznamená, že musí vykonávat výhradní kontrolu. Například při posuzování dostatečnosti ochrany před hrozbami ze strany hnutí aš-Šabáb v Somálsku vzal Vrchní soud (Spojené království) v úvahu nejen ozbrojené operace prováděné Somálskou národní armádou nebo na její výzvu, ale také misi Africké unie v Somálsku ([592]).

Zadruhé některé soudy členských států uznaly **klany a kmeny** za poskytovatele ochrany, pokud tyto klany *de facto* vládnou v regionech, jako v případě Puntlandu a Somalilandu. Klanům nebo podobným subjektům je i nadále umožněno, aby byly považovány za poskytovatele ochrany, pokud zcela splňují požadavky čl. 7 odst. 1 písm. b), tedy že buď ovládají stát, nebo podstatnou část území státu. Pokud tuto podmínku nesplňují, nebudou uznány za poskytovatele ochrany. Při posuzování toho, zda stát poskytuje účinnou ochranu podle čl. 7 odst. 1 písm. a), nebudou relevantní ani žádné podpůrné funkce, které vykonávají ([593]). Ve věci *OA* SDEU rozhodl, že „takováto ochrana bezpečnostní povahy nemůže být v žádném případě zohledněna za účelem ověření, zda ochrana státu splňuje požadavky vyplývající zejména z čl. 7 odst. 2 uvedené směrnice“ ([594]). (Viz oddíl 1.8.1.1 výše.)

([589]) EASO, *Judicial analysis – Evidence and Credibility Assessment*, op. cit., pozn. pod čarou 23, oddíl 3.1.2.

([590]) Viz také oddíl 1.8.2.1 níže.

([591]) SDEU, 2021, *OA*, op. cit., pozn. pod čarou 197, bod 38.

([592]) Vrchní soud (IAC (Spojené království), 2014, *MOJ a další (návrat do Mogadišu) Somálsko CG*, op. cit., pozn. pod čarou 551, bod 358. Soud však výslovně neoznačil misi Africké unie v Somálsku (AMISON) za poskytovatele ochrany podle čl. 7 odst. 2. Podpora mírových operací v Somálsku v rámci mise AMISON byla původně schválena Radou bezpečnosti OSN v roce 2009 (rezoluce Rady bezpečnosti 1744 (2007), 26. února 2007) a od té doby byla v pravidelných intervalech opětovně prodlužována (naposledy, s ohledem na dobu sepisování této zprávy, v březnu 2021 (rezoluce RB 2568 (2021)).

([593]) SDEU, 2021, *OA*, op. cit., pozn. pod čarou 197, bod 48.

([594]) Tamtéž, bod 53.

V praxi členských států nejsou pro účely článku 7 za poskytovatele ochrany považovány **nevládní organizace**. Je to proto, že je prakticky nemožné, aby splnily požadavky čl. 7 odst. 1, podle něhož musí ovládat stát nebo podstatnou část území státu a být ochotny a schopny poskytnout ochranu. To potvrdil i český Nejvyšší správní soud, který rozhodl, že účinnou ochranu před mrzačením ženských pohlavních orgánů nemohou poskytovat nevládní organizace nekontrolující stát či podstatnou část jeho území ([595]). Podobně belgická Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva odmítla, že poskytovatelem ochrany může být nevládní organizace pro lidská práva bojující proti otroctví ([596]).

1.8.2. Vlastnosti ochrany (čl. 7 odst. 1 a 2)

Po vyčerpávajícím vymezení poskytovatelů ochrany se v čl. 7 odst. 1 písm. a) a b) upřesňuje, že za poskytovatele ochrany lze považovat pouze subjekty, „pokud jsou **ochotny** a **schopny** zajistit ochranu v souladu s odstavcem 2“ (zdůraznění doplněno). Je třeba připomenout, že podle čl. 6 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice patří mezi původce pronásledování nebo vážné újmy nestátní subjekty pouze tehdy, pokud lze prokázat, že stát nebo strany či organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu „nejsou **schopn[y] nebo ochotn[y]** poskytnout ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou, jak je vymezena v článku 7“ (zdůraznění doplněno).

Ustanovení čl. 7 odst. 2 pak v této souvislosti stanoví další dvě základní vlastnosti ochrany – **účinnost** a **trvalost**. V čl. 7 odst. 2 se dále uvádí, že „se má za to“, že účinná a nikoliv dočasná ochrana je „poskytována“ těmito poskytovateli, pokud

> **učiní přiměřené kroky** k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, a žadatel má k této ochraně **přístup** (zdůraznění doplněno).

Následující pododdíly se postupně zabývají každým z těchto požadavků, jak je uvedeno v tabulce 26 níže.

Tabulka 26: Základní vlastnosti ochrany (čl. 7 odst. 1 a 2)

Vlastnost ochrany	
Ochota	1.8.2.1
Schopnost	1.8.2.1
Účinnost	1.8.2.2
Trvalost	1.8.2.3
„[P]řiměřené kroky […]“	1.8.2.4
Přístupnost	1.8.2.5

([595]) Nejvyšší správní soud (Nejvyšší správní soud, Česká republika), rozsudek ze dne 27. října 2011, *D.K.* proti *Ministerstvu vnitra*, č. 6 Azs 22/2011 (shrnutí v češtině).

([596]) RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 9. června 2011, č. 62.867 (dále jen RVV/CCE (Belgie), 2011, č. 62.867) bod 4.8.2. Viz také RVV/CCE (Belgie), 2010, č. 49.821, op. cit., pozn. pod čarou 566, týkající se sdružení bojujících proti nucené prostituci v Bývalé jugoslávské republice Makedonie (nyní Severní Makedonii).

V následujícím textu se odkazem na poskytovatele ochrany rozumí jak „stát“ (čl. 7 odst. 1 písm. a)), tak „strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, ovládající stát nebo podstatnou část území státu“ (čl. 7 odst. 1 písm. b)).

1.8.2.1. Ochota a schopnost

Článek 7 původní kvalifikační směrnice neodkazoval na (ne)ochotu a (ne)schopnost poskytnout ochranu. Tyto pojmy zavedl normotvůrce EU, aby zajistil větší jasnost, pokud jde o požadovaný standard ochrany ([597]). Aby se jednalo o ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou, musí být poskytovatelé ochrany **současně** ochotni a schopni takovou ochranu poskytnout. Jak Komise uvedla ve svém návrhu z roku 2009, „[s]kutečnost, že určitý subjekt je schopen poskytovat ochranu, je sama o sobě nedostatečná; měl by být také ochoten určitou osobu chránit. Opačně platí, že pouhá ‚ochota chránit‘ nepostačuje, pokud neexistuje ‚schopnost chránit‘.“ ([598]).

Pokud stát nebo strany či organizace ovládající stát ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. b) nejsou **ochotny** chránit před všemi druhy původců pronásledování nebo vážné újmy, nelze říci, že poskytují ochranu ([599]). V odborné literatuře byly identifikovány tři situace, kdy může být stát neochotný, tj. kdy stát podporuje, výslovně nebo mlčky, pronásledování nebo vážnou újmu, jichž se dopouští třetí strana ([600]):

- pokud je stát přímo odpovědný za způsobení pronásledování nebo vážné újmy,
- pokud stát podporuje nebo schvaluje pronásledování nebo vážnou újmu a
- pokud stát podporuje, výslovně nebo mlčky, pronásledování nebo vážnou újmu způsobenou třetí stranou.

Schopnost chránit je nezbytná k tomu, aby stát vůbec mohl poskytnout ochranu. Jak uvedl SDEU ve věci *OA*, „[o]kolnosti prokazující schopnost, nebo naopak neschopnost země původu zajistit ochranu před pronásledováním tedy představují rozhodující skutečnost při posuzování prováděném při přiznávání […] postavení uprchlíka“ ([601]). Z čl. 7 odst. 2 je zřejmé, že pojem schopnost chránit musí zahrnovat mimo jiné existenci účinného právního systému pro předcházení pronásledování a pro odhalování, stíhání a trestání takového jednání. Z rozsudku SDEU ve věci *OA* vyplývá, že schopnost chránit zahrnuje také poskytování fyzické bezpečnosti ([602]). V obou ohledech (právní systém a zajištění fyzické bezpečnosti) může tyto funkce vykonávat pouze stát (podle čl. 7 odst. 1 písm. a)) nebo strany či organizace, které ovládají stát ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. b). Zejména je nemohou poskytovat soukromé subjekty, jako je rodina nebo klan dotyčného státního příslušníka třetí země ([603]).

([597]) Evropská komise, Návrh přepracovaného znění kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2009, op. cit., pozn. pod čarou 409, s. 6–7.

([598]) Tamtéž, s. 7.

([599]) Jednou z forem neochoty je tolerance nebo shovívavost. Viz UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 65: „Tam, kde místní obyvatelstvo páchá závažné diskriminační či jinak postihující činy, mohou být tyto považovány za pronásledování, pokud je úřady vědomě tolerují nebo pokud tyto úřady odmítají, či jsou neschopné zajistit účinnou ochranu.“ Bod 100 dále zní: „Termín ‚není ochotna‘ se vztahuje na uprchlíky, kteří odmítají přijmout ochranu vlády země jejich státní příslušnosti.“ Viz také UNHCR, Guidance Note on Refugee Claims relating to Victims of Organized Gangs (Pokyny ke tvrzením uprchlíků v souvislosti s oběťmi organizovaných gangů), březen 2010, bod 25.

([600]) Hathaway a Foster, *The Law of Refugee Status*, op. cit., pozn. pod čarou 128, s. 297–299.

([601]) SDEU, 2021, *OA*, op. cit., pozn. pod čarou 197, bod 35.

([602]) Tamtéž, body 46–47, 52.

([603]) Tamtéž, body 46–47, 52–53.

Posuzováním (ne)schopnosti se zabývalo široké spektrum věcí. Jednak jde o věci, kdy neschopnost může být omezena na jeden aspekt státního mechanismu nebo politiky nebo kdy stát sám přiznává svou neschopnost chránit ([604]), jednak pak o věci, kdy je stát „zhrouceným státem“ a neexistuje žádná funkční vláda ([605]).

Rozdíl mezi (ne)ochotou a (ne)schopností státu nebo stran či organizací poskytnout ochranu není v rozhodnutích soudů členských států vždy jasně rozlišitelný. Jak uvedl Vrchní soud (Spojené království), „nemusíme rozhodovat, do jaké míry toto selhání vyplývá z neochoty chránit nebo z neschopnosti chránit, ačkoli se nám zdá, že to, zda jde o jedno nebo druhé nebo obojí, závisí na konkrétní okamžiku a lokalitě a na konkrétních zúčastněných subjektech“ ([606]).

Pro účely této právní analýzy jsou nicméně v tabulce 27 schematicky znázorněny čtyři scénáře, které jsou vysvětleny s ohledem na příslušnou judikaturu. („Poskytovatelé ochrany“ zahrnují jak „stát“, tak „strany nebo organizace“, včetně mezinárodních organizací, které „ovládají stát nebo podstatnou část území státu“.)

Tabulka 27: Poskytovatelé ochrany: (ne)ochota a (ne)schopnost poskytovat ochranu – různé scénáře

	Schopen	**Neschopen**
Ochoten	**Scénář 1** Zamítnutí mezinárodní ochrany	**Scénář 3** Udělení mezinárodní ochrany
Neochoten	**Scénář 2** Udělení mezinárodní ochrany	**Scénář 4** Udělení mezinárodní ochrany

Scénář 1 se týká případů, kdy je poskytovatel ochrany **ochoten i schopen poskytnout ochranu** před pronásledováním nebo vážnou újmou. V takových případech a za předpokladu, že ochrana je účinná a není dočasná (viz oddíly 1.8.2.2 a 1.8.2.3 níže), musí být ochrana uprchlíků a doplňková ochrana odepřena, protože žadatele nelze považovat za osobu, která potřebuje mezinárodní ochranu ([607]).

Scénář 2 se týká případů, kdy poskytovatel ochrany, ačkoli je schopen, není **ochoten poskytnout ochranu**, zejména pokud je sám původcem pronásledování nebo vážné újmy

([604]) Hathaway a Foster, *The Law of Refugee Status*, op. cit., pozn. pod čarou 128, s. 307, popisují takové případy jako „vzácné“ a v pozn. pod čarou 109 citují mimo jiné Nejvyšší soud (Kanada), *Attorney General* v. *Ward* [1993] 2 S.C.R. 689.

([605]) Viz diskuse v Hathaway a Foster, *The Law of Refugee Status*, op. cit., pozn. pod čarou 128, s. 303–319.

([606]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2013, *MS (koptští křesťané) Egypt CG*, op. cit., pozn. pod čarou 206, bod 123; viz také Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 8. února 2021, č. j. 5 Azs 454/2019.

([607]) Sněmovna lordů (Spojené království), 2000, *Horvath*, op. cit., pozn. pod čarou 531, podle lorda Hopea z Craigheadu.

nebo takové jednání toleruje ([608]). Například v Belgii Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva rozhodla, že článek 7 se v případě pronásledování ze strany státu nepoužije, a že je tedy na azylových orgánech, aby prokázaly opak ([609]). Za relevantní bylo rovněž považováno, že 27. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice uvádí: „[j]e-li původcem pronásledování nebo vážné újmy stát nebo státní subjekt, měla by se uplatnit domněnka, že účinná ochrana není žadateli dostupná“ ([610]).

Scénář 3 se týká situací, kdy poskytovatel ochrany je nebo by mohl být ochoten poskytnout ochranu, ale není **schopen ji účinně poskytnout**. Důvodem může být například nedostatek finančních či lidských zdrojů nebo nedostatečná kontrola nad částí území v důsledku ozbrojeného konfliktu nebo výjimečného stavu či zhoršení bezpečnostní situace ([611]). Jak zdůraznila Evropská komise, „pouhá ‚ochota chránit‘ nepostačuje, pokud neexistuje ‚schopnost chránit‘“ ([612]).

Francouzská Odvolací komise pro uprchlíky to uznala v rozhodnutí z roku 2005 týkajícím se pronásledování v Somálsku. Konstatovala, že zřízení přechodné federální vlády nemůže vést k předpokladu, že bude schopna poskytovat účinnou ochranu, neboť tato vláda měla potíže účinně obnovit moc nad svým územím ([613]). Nástupce komise, francouzský Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA), rovněž dospěl k závěru, že alžírské orgány nebyly schopny poskytnout ochranu alžírskému žadateli, který konvertoval ke křesťanství a byl pronásledován islámskými extremisty ([614]). Tentýž soud rovněž rozhodl, že irácké orgány nebyly schopny poskytnout účinnou ochranu vysokoškolské vyučující z Iráku, která byla unesena pro výkupné

([608]) Pokud jde o státem tolerované nebo schvalované pronásledování, viz např. Státní rada (Conseil d’État, Francie), rozsudek ze dne 27. července 2012, *M. B.*, č. 349824, FR:CESSR:2012:349824.20120727, bod 3; EWCA (Spojené království), 2008, *PS (Šrí Lanka)*, op. cit., pozn. pod čarou 550, bod 8; Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 30. září 2013, *IJ* proti *Ministerstvu vnitra*, č. 4 Azs 24/2013-34 (shrnutí v češtině) (dále jen Nejvyšší správní soud (Česká republika), 2013, *IJ* proti *Ministerstvu vnitra*, 4 Azs 24/2013-34 (shrnutí v češtině)); CNDA (Francie), rozsudek ze dne 29. listopadu 2013, *M. A.*, žádost 13018825 C, in CNDA, *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d‘État et de la Cour nationale du droit d‘asile, Année 2013*, 2014, s. 59 a 60; a Zvláštní odvolací výbor (Řecko), 2011, č. 95/126761 (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 265.

([609]) RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 28. ledna 2009, č. 22.175, bod 3.3. O pronásledování ze strany státu a státní ochraně. Viz také Zvláštní odvolací výbor (Řecko), rozsudek ze dne 20. června 2012, *HK* v. *generální tajemník (někdejšího) Ministerstva pro veřejný pořádek*, č. 95/48882 (shrnutí v angličtině).

([610]) BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 18. února 2021, 1 C 4.20, DE:BVerwG:2021:180221U1C4.20.0 (dále jen Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2021, 1 C 4.20), bod 14.

([611]) Viz např. Správní soud v Berlíně (VG Berlin, Německo), 2011, 33 K 79.10 A (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 564, týkající se neschopnosti Afghánistánu poskytnout ochranu před pronásledováním z důvodu nedostatečné kontroly a sankcí proti porušování lidských práv; Nejvyšší soud (Tribunal supremo, Španělsko), rozsudek 6894/2005, op. cit., pozn. pod čarou 331, s. 10, týkající se nedostatečné kontroly kolumbijské vlády nad Revolučními ozbrojenými silami Kolumbie; CNDA (Francie), rozsudek ze dne 6. února 2012, *M. et Mme M.*, č. 09002796 a 09002797 C, in CNDA, *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d‘État et de la Cour nationale du droit d‘asile, Année 2012*, 2013, s. 55–56; CRR (Francie), rozsudek ze dne 25. června 2004, plenární zasedání, *M B*, č. 446177 (shrnutí v angličtině). V tomto smyslu viz UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 4: „Alternativa vnitřního útěku nebo přesídlení“ v kontextu článku 1A, odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z r. 1951 a/nebo jejího Protokolu z r. 1967, 23. července 2003, UN Doc HCR/GIP/03/04 (dále jen UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 4), bod 15.

([612]) Evropská komise, Návrh přepracovaného znění kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2009, op. cit., pozn. pod čarou 409, s. 7. Viz také Správní soud v Karlsruhe (VG Karlsruhe, Německo), usnesení ze dne 28. května 2020, A 10 K 10734/17, DE:VGKARLS:2020:0528.A10K10734.17.00, týkající se mrzačení ženských pohlavních orgánů v Gambii, v němž se konstatuje, že pouhé přijetí právních ustanovení, která zakazují nebo postihují jednání, jímž soukromé subjekty vyhrožují, není dostačující. Ochota účinně zabránit pronásledování musí být naopak ověřitelná empirickými důkazy.

([613]) CRR (Francie), 2005, *Mlle A.*, č. 487336, op. cit., pozn. pod čarou 552.

([614]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 9. března 2016, *M. N.Y.*, č. 15024258 in CNDA, *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d‘État et de la Cour nationale du droit d‘asile, Année 2016*, 2017, s. 82–83.

organizací Islámský stát kvůli svým aktivitám na podporu práv žen ([615]). V případě, že se jedná o otázku schopnosti státu poskytnout ochranu za mimořádného stavu, Vrchní soud (Spojené království) rozhodl (tehdy v souvislosti s Egyptem), že „při posuzování přiměřenosti ochrany v zemi, v níž platí mimořádný stav, přinejmenším pokud jde o přijatá opatření, která jsou nezbytně nutná vzhledem k naléhavosti situace, nelze očekávat, že stát zajistí ta práva svých občanů, od kterých nelze odstoupit“ ([616]). Neschopnost státu poskytnout ochranu může mimo jiné nastat také v situacích domácího násilí ([617]), nucených sňatků žadatelů ze strany jejich rodin ([618]), zločinů ze cti ([619]) nebo mrzačení ženských pohlavních orgánů v uzavřeném prostředí kmenů nebo rodin ([620]).

A konečně **scénář 4** se týká případů, kdy poskytovatel ochrany **není ochoten ani schopen poskytnout ochranu** před pronásledováním nebo vážnou újmou ([621]). Tak tomu bylo například v rozsudcích německých správních soudů, které konstatovaly, že afghánské a íránské orgány nebyly ochotny ani schopny poskytnout ochranu před nucenými sňatky ([622]). Podobně jiný německý správní soud rozhodl, že Guinea by nebyla schopna ani ochotna chránit žadatele před pronásledováním z důvodu sexuální orientace kvůli guinejské islámské kultuře a zákonům ([623]). Je však třeba poznamenat, že některé z těchto příkladů se týkají obecné neschopnosti a neochoty státu chránit určité skupiny nebo v určitých druzích situací. Další příklady se týkají konkrétní neschopnosti a neochoty státu poskytnout ochranu v konkrétním případě.

([615]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 17. února 2020, *Mme A.*, č. 17049253 C+ (dále jen CNDA (Francie), 2020, *Mme A.*, č. 17049253 C+).

([616]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2013, *MS (koptští křesťané) Egypt CG*, op. cit., pozn. pod čarou 206, body 119 a 120.

([617]) Viz např. Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 24. července 2013, *D.B.* proti *Ministerstvu vnitra*, č. 4 Azs 13/2013-34 (shrnutí v češtině), kde orgány zasáhly ve prospěch ženy z Mongolska, ale útoky ze strany jejího manžela pokračovaly.

([618]) Viz např. Správní soud v Gelsenkirchenu (VG Gelsenkirchen, Německo), rozsudek ze dne 18. července 2013, 5a K 4418/11.A (shrnutí v angličtině), s. 10; CNDA (Francie), 2020, *Mme A.*, č. 19055889 (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 456, bod 7; Správní soud v Gelsenkirchenu (Německo), 2013, č. 5a K 4418/11.A (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 456.

([619]) Viz např. Správní soud v Braunschweigu (VG Braunschweig, Německo), rozsudek ze dne 27. dubna 2021, 2 A 340/18, DE:VGBRAUN:2021:0427.2A340.18.00 (dále jen Správní soud v Braunschweigu (Německo), 2021, 2 A 340/18), bod 28, týkající se mladé ženy, která byla ve věku 13 let znásilněna a jejíž otec jí od té doby vyhrožoval zabitím. V bodě 28 soud konstatoval, že íránské státní orgány obecně považují otce za majitele své dcery narozené sezdanému páru, a proto íránská policie neposkytla ochranu před zločiny ze cti / pronásledováním ze strany otce. Viz také Správní soud ve Stuttgartu (Německo), 2008, A 10 K 13/07 (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 459.

([620]) Soud v Cagliari (Itálie), 2013, č. RG 8192/12 (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 560, s. 7–8; CNDA (Francie), rozsudek ze dne 23. dubna 2008, *Mlle N.*, č. 574495, in CNDA, *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2008*, 2009, s. 59 a 60.

([621]) Viz např. Správní soud v Berlíně (VG Berlin, Německo), 2011, 33 K 79.10 A (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 564, s. 13.

([622]) Správní soud v Augsburgu (VG Augsburg, Německo), 2011, Au 6 K 11.30092 (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 456; (v souvislosti s Afghánistánem); Správní soud v Ansbachu (VG Ansbach, Německo), rozsudek ze dne 16. března 2017, AN 1 K 16.32047 (v souvislosti s Íránem).

([623]) Správní soud v Kolíně nad Rýnem (VG Köln, Německo), rozsudek ze dne 15. září 2011, 15 K 6103/10.A (shrnutí v angličtině). Viz také Římský soud (Itálie), rozsudek ze dne 20. prosince 2013, č. RG 4627/2010; a CNDA (Francie), rozsudek ze dne 6. dubna 2009, *M K*, č. 616907.

V praxi byly požadavky na ochotu a schopnost dosud posuzovány soudy členských států s přihlédnutím k faktorům, jako je rozšířená korupce ([624]), lhostejnost státních orgánů, faktická neschopnost ([625]) a tichá, nebo dokonce otevřená podpora státních orgánů pachatelům pronásledování nebo vážné újmy ([626]). Skutečná (ne)schopnost státu nebo „stran nebo organizací, včetně mezinárodních organizací, ovládajících stát nebo podstatnou část území státu“ poskytnout ochranu je navíc úzce spojena s druhem ochrany, která musí být poskytnuta na základě čl. 7 odst. 2. Ochrana vždy musí být účinná a nikoliv pouze dočasná.

1.8.2.2. Účinnost

Směrnice pojem „účinný“ nedefinuje, ačkoli v druhé větě čl. 7 odst. 2 se uvádí, co „zpravidla“ zahrnuje. Účinná ochrana (a nikoliv dočasná ochrana) je definována v čl. 7 odst. 2 takto:

> Čl. 7 **odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> […] Má se zpravidla za to, že taková ochrana je poskytována, jestliže subjekty uvedené v odst. 1 písm. a) a b) učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, a žadatel má k této ochraně přístup.

Z rozsudku SDEU ve věci *OA* však jasně vyplývá, že otázka účinné ochrany se má omezit pouze na posouzení toho, co stát nebo strany či organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu poskytují nebo neposkytují. Zejména **poskytování bezpečnosti nebo sociální a finanční podpory soukromými subjekty není relevantní pro posouzení, zda poskytovatelé ochrany poskytují účinnou ochranu** ([627]).

Posouzení účinné ochrany (a její nikoliv dočasné povahy) musí být provedeno nejen s ohledem na podmínky v zemi státní příslušnosti nebo dosavadního pobytu, ale také na

([624]) Viz např. RVV/CCE (Belgie), 2010, č. 49.821, op. cit., pozn. pod čarou 566, body 4.8.3 a 4.9 týkající se propojení mezi prostituční sítí a makedonskými orgány; a Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2010, *AM a BM (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Albánie CG*, op. cit., pozn. pod čarou 563, zejména body 182 a 216, týkající se korupce v Albánii a v důsledku toho neschopnosti státu poskytnout ochranu před pronásledováním. Viz však Nejvyšší civilní soud (Court of Session, Skotsko, Spojené království), rozsudek ze dne 24. ledna 2014, *S.A.C. a M.R.M. v. Secretary of State for the Home Department*, [2014] CSOH 8, bod 52, kde soud potvrdil stanovisko státního tajemníka a uvedl, že navzdory případům korupce v policii a soudnictví v Bangladéši „nelze souhlasit s tím, že to svědčí o tom, že bangladéšské orgány nejsou schopny nebo ochotny [žadateli] pomoci. Má se za to, že Bangladéš má účinný právní systém pro zadržení, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo vážnou újmu a že [žadatel] by měl k tomuto systému přístup.“

([625]) ECRE a další, *Actors of Protection and the Application of the Internal Protection Alternative*, op. cit., pozn. pod čarou 585, s. 49.

([626]) Viz např. v souvislosti s ahmadíjci z Pákistánu Nejvyšší správní soud (Česká republika), 2013, *IJ* proti *Ministerstvu vnitra*, č. 4 Azs 24/2013-34 (shrnutí v češtině), op. cit., pozn. pod čarou 609; v souvislosti s pronásledováním na základě pohlaví v Íránu, jednak Zvláštní odvolací výbor (Řecko), 2011, č. 95/126761 (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 265, a Správní soud v Braunschweigu (Německo) 2021, 2 A 340/18, op. cit., pozn. pod čarou 620.

([627]) SDEU, 2021, *OA*, op. cit., pozn. pod čarou 197, body 48 a 52–53. Viz také výše uvedený oddíl 1.8.1.

individuální situaci žadatele ([628]). Takové posouzení každého jednotlivého případu je podpořeno zněním čl. 7 odst. 2, který stanoví, že „má se **zpravidla** za to, že taková ochrana je poskytována“, pokud jsou učiněny přiměřené kroky ([629]). Jak rozhodl UKIAT: „Tím nechceme tvrdit, že přijetí ‚přiměřen[ých] krok[ů] k zabránění pronásledování […] zavedením účinného právního systému […]‘ bude v každém případě znamenat poskytnutí přiměřené ochrany, i když se uvádí, že ve většině případů tomu tak bude“ ([630]). Konkrétní případ žadatele může naznačovat potřebu dodatečné ochrany, má-li být ochrana účinná ([631]).

Jak dále rozpracoval Vrchní soud (Spojené království), a na základě rozhodnutí Odvolacího soudu (Anglie a Wales, Spojené království) ve věcech *Atkinson* a *Bagdanavicius* ([632]) určení existence účinné ochrany před pronásledováním (nebo naopak neexistence) je tedy dvoustupňový proces, jak je znázorněno na obrázku 2 níže ([633]).

Obrázek 2: Dvoustupňové posouzení pro určení (ne)existence účinné ochrany

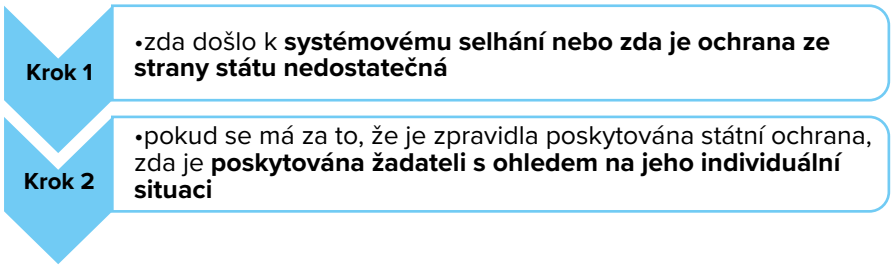

Ačkoli je toto dvoustupňové posouzení zasazeno do souvislosti s ochranou ze strany státu, platí pravděpodobně ve stejné míře i v případě ochrany poskytované stranami nebo organizacemi podle čl. 7 odst. 1 písm. b).

První krok se týká **podmínek v zemi původu**. V této souvislosti SDEU v rozsudku *Abdulla* připomněl, že „[v] souladu s čl. 4 odst. 3 směrnice, který se týká posuzování skutečností a okolností, mohou [být zohledněny] zejména právní předpisy země původu a způsob jejich uplatňování, jakož i rozsah, ve kterém je v dotyčné zemi zajištěno dodržování základních lidských práv“ ([634]). Podle irského Vrchního soudu **pouhá existence postupu pro podávání**

([628]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 19. června 2015, *NA a VA (ochrana: čl. 7 odst. 2 kvalifikační směrnice) Indie*, [2015] UKUT 432 (dále jen Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2015, *NA a VA (ochrana: čl. 7 odst. 2 kvalifikační směrnice) Indie*), body 70 a 71. Viz také Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 11. listopadu 2003, *Bagdanavicius a další, R (na žádost) v. Secretary of State for the Home Department*, [2003] EWCA Civ 1605 (dále jen EWCA (Spojené království), 2003, *Bagdanavicius a další*), bod 55, podbod 6; Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 24. ledna 2011, *AW (dostatečnost ochrany) Pákistán* (dále jen Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2011, *AW (dostatečnost ochrany) Pákistán*), body 24–33; Odvolací soud pro migraci (Švédsko), 2011, UM 3363-10 a 3367-10 (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 565; a Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2010, *AM a BM (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Albánie CG*, op. cit., pozn. pod čarou 563, bod 182.

([629]) Zvýraznění doplněno. Viz Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2015, *NA a VA (ochrana: čl. 7 odst. 2 kvalifikační směrnice) Indie*, op. cit., pozn. pod čarou 629, bod 13.

([630]) Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 11. července 2007, *IM (dostatečnost ochrany) Malawi*, [2007] UKAIT 00071 (dále jen AIT (Spojené království), 2007, *IM (dostatečnost ochrany) Malawi*), bod 50.

([631]) AIT (Spojené království), 2007, *IM (dostatečnost ochrany) Malawi*, op. cit., pozn. pod čarou 631, bod 45.

([632]) Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 1. července 2004, *Michael Atkinson v. Secretary of State for the Home Department*, [2004] EWCA Civ 846, bod 21; a EWCA (Spojené království), 2003, *Bagdanavicius a další*, op. cit., pozn. pod čarou 629, bod 55.

([633]) Tento údaj vychází z rozsudku Vrchního soudu (IAC, Spojené království), 2011, *AW (dostatečnost ochrany) Pákistán*, op. cit., pozn. pod čarou 629, zejména body 34 a 35.

([634]) SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 71.

stížností na policii nestačí, pokud není doplněna účinným systémem pro odhalování, vyšetřování, stíhání trestných činů a odsouzení za ně ([635]). Italský soud v Cagliari konstatoval, že trestnost některých trestných činů ve vnitrostátních právních předpisech se rovněž nepovažuje za ochranu ve smyslu čl. 7 odst. 2, pokud není účinně a dostatečně vymáhána prostřednictvím trestního stíhání ([636]). Kromě trestněprávního systému by se navíc mělo přihlédnout i k občanskoprávním předpisům „(např. soudní příkazy o zákazu obtěžování), [které] mohou hrát roli v celkovém systému ochrany“ ([637]).

Pokud stát není systémově schopen poskytovat ochranu, bude žadatel, kterému hrozí pronásledování nebo vážná újma, schopen prokázat oprávněné obavy před pronásledováním nebo reálné nebezpečí utrpění vážné újmy. Pokud však je stát schopen obecně poskytovat dostatečnou ochranu, je nutné přistoupit k druhému kroku.

Druhý krok týkající se **individuální situace žadatele** je nezbytný, protože bez ohledu na obecnou dostatečnost ochrany poskytované státem může být žadatel stále schopen prokázat oprávněné obavy před pronásledováním nebo reálné nebezpečí utrpění vážné újmy kvůli této situaci ([638]). Tento druhý krok se do jisté míry překrývá s určením oprávněných obav před pronásledováním nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy (viz oddíly 1.5 a 2.5), ačkoli se v případě těchto dvou kroků jedná o „dva samostatné analytické kroky“ ([639]). Například skutečnost, že žadatel mohl být v minulosti vystaven pronásledování nebo vážné újmě a nedostalo se mu účinné ochrany, je obzvláště důležitá při určování, zda by žadateli byla poskytnuta účinná ochrana v době projednávání ([640]). Kromě toho, jak je uvedeno níže v oddíle 1.8.2.5, je při posuzování individuální situace žadatele nutné také určit, zda má žadatel účinný přístup ke zpravidla poskytované ochraně. Švédský Odvolací soud pro migraci například zjistil, že tomu nemusí tak být v případě nezletilých, kteří zůstávají závislí na svých rodičích, a tudíž by mohli být vyloučeni z možnosti využít ochrany před pronásledováním nebo vážnou újmou ([641]).

([635]) Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 9. prosince 2009, *A.S.O. v. Refugee Appeals Tribunal a Minister for Justice, Equality and Law Reform*, [2009] IEHC 607, bod 12.

([636]) Soud v Cagliari (Itálie), rozsudek ze dne 3. dubna 2013, č. RG 8192/2012(shrnutí v angličtině); a RVV/CCE (Belgie), 2011, č. 62.867, op. cit., pozn. pod čarou 597, bod 4.8.4.

([637]) Azylový a imigrační soud (AIT, Spojené království), rozsudek ze dne 22. února 2007, *AB (ochrana – zločinecké gangy – vnitrostátní relokace) Jamajka CG*, [2007] UKIAT 00018 (dále jen AIT (Spojené království), 2007, *AB (ochrana – zločinecké gangy – vnitrostátní relokace) Jamajka CG*), bod 143.

([638]) Státní rada (Conseil d’État, Francie), rozsudek ze dne 19. června 2020, č. 435000, FR:CECHS:2020:435000.20200619; a Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 14. listopadu 2019, *B a další* v. *International Protection Appeals Tribunal*.

([639]) AIT (Spojené království), 2007, *AB (ochrana – zločinecké gangy – vnitrostátní relokace) Jamajka CG*), op. cit., pozn. pod čarou 638, bod 141. Viz také CNDA (Francie), 2020, *Mme A.*, č. 17049253 C+, op. cit., pozn. pod čarou 616, ve kterém soud identifikoval neschopnost orgánů chránit žalobkyni „před příslušníky islamistických hnutí jako mnoho dalších žen, které se staly terčem útoků bojovníků organizace Islámský stát, jakož i jiných radikálních islámských hnutí v Iráku, a to z důvodu jejich mediální viditelnosti, jejich intelektuální profese, jejich oblékání, jejich ‚západního‘ chování a obecněji jejich mravů, které jsou považovány za odporující zásadám islámu a práva šaría“; a SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, body 71, 89, 95.

([640]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2011, *AW (dostatečnost ochrany) Pákistán*, op. cit., pozn. pod čarou 629, body 37–40. O významu pronásledování v minulosti podle čl. 4 odst. 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice viz oddíl 1.6.1.

([641]) Odvolací soud pro migraci (Švédsko), 2011, UM 3363-10 a 3367-10 (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 565.

Evropská komise uvádí ilustrační výčet faktorů, které by měly soudy členských států zohlednit při určování, zda je poskytována účinná ochrana. Tyto faktory jsou uvedeny v tabulce 28 níže ([642]):

Tabulka 28: Ilustrativní výčet faktorů pro posouzení účinnosti ochrany

obecné podmínky v zemi původu,
spoluvina státu za způsobení dotčené újmy,
povaha politik státu s ohledem na dotčenou újmu, včetně toho, zda je v platnosti trestní zákon, podle kterého jsou násilné útoky ze strany pronásledovatelů trestány úměrně závažnosti trestných činů, jichž se dopustili,
vliv, který mají údajní pronásledovatelé na státní úředníky,
zda jsou přijatá úřední opatření smysluplná nebo pouze formální, včetně hodnocení ochoty orgánů činných v trestním řízení odhalovat, stíhat a trestat pachatele,
zda stát systematicky opomíjí zakročit,
zda státní útvary popírají příslušné jevy,
zda stát podnikl nějaké kroky k zabránění vzniku újmy

Význam potřeby prokázat, že právní systém je „účinný“, ilustruje postup slovinského Správního soudu v případě žadatelky, která byla obětí znásilnění. Soud se domníval, že skutečnost, že oba původci, kteří ji pronásledovali, nebyli potrestáni a jsou stále zaměstnáni jako místní policisté v jejím domovském městě, je velmi důležitá pro určení existence účinného právního systému ([643]). Rakouský Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že ochrana je neúčinná v případě bengálského žadatele, kterému bengálská policie poskytla ochranu před rozzuřeným homofobním davem, ale úřady po něm požadovaly „prohlášení“, v němž se zaručí, že se v budoucnu zdrží homosexuálního chování ([644]). Rakouský Nejvyšší správní soud rovněž zdůraznil potřebu věcného přístupu v případě odvolatele z Bosny a Hercegoviny. Tvrdil, že mu nebyla poskytnuta účinná ochrana před pronásledováním ze strany soukromých původců, kteří ho považovali za osobu odpovědnou za válečné zločiny proti bosenskému obyvatelstvu a za „zrádce“. Soud rozhodl, že rozhodující je, zda zkoumání skutečné situace v této zemi prokázalo, že ochrana je neúčinná ([645]). Vrchní soud (Spojené království) zdůraznil „širokou škálu opatření“, která lze zahrnout pod pojem účinný právní systém. Patří mezi ně:

> účinný model ochrany svědků […] zabezpečení domova; zvýšená policejní ochrana; jednoduchá varování a bezpečnostní poradenství pro dotyčnou osobu; udělení zbrojního průkazu nebo v ***krajním případě*** […] změna identity doprovázená vhodnou finanční a logistickou podporou ([646]).

Výraz „mimo jiné“ v druhé větě čl. 7 odst. 2 zřejmě vyjadřuje, že účinná ochrana není omezena na přiměřené kroky v podobě fungování účinného právního systému ([647]). Na druhou stranu

([642]) Evropská komise, Návrh kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2001, op. cit., pozn. pod čarou 266, s. 17–18, s odkazem na tehdejší čl. 9 odst. 2.

([643]) Správní soud (Slovinsko), 2015, I U 411/2015-57, op. cit., pozn. pod čarou 373.

([644]) VwGH (Rakousko), rozsudek ze dne 23. února 2021, Ra 2020/18/0500, AT:VWGH:2021:RA2020180500.L04.

([645]) VwGH (Rakousko), rozsudek ze dne 24. února 2015, Ra 2014/18/0063, AT:VWGH:2015:RA2014180063.L00.

([646]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2015, *NA a VA (ochrana: čl. 7 odst. 2 kvalifikační směrnice) Indie*, op. cit., pozn. pod čarou 629, bod 17 (zvýraznění v originále).

([647]) Viz Státní rada (Raad van State, Nizozemsko), rozsudek ze dne 5. srpna 2008, *AJDCoS*, 200708107/1 (shrnutí v angličtině); a Státní rada (Raad van State, Nizozemsko), rozsudek ze dne 29. května 2012, 201108872/1/V1 (shrnutí v angličtině).

je možné rozsudek SDEU ve věci *OA* chápat tak, že účinný právní systém je nezbytným požadavkem pro účinnou ochranu ([648]).

1.8.2.3. Trvalost

Ustanovení čl. 7 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice výslovně vyžaduje, aby ochrana poskytnutá žadateli nebyla pouze dočasná (kromě toho, že musí být účinná). Přesto toto kritérium nijak nedefinuje. Vzhledem k tomu, že se v čl. 11 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice používá stejný pojem pro kvalifikaci změny okolností, která je důvodem pro ukončení postavení uprchlíka, rozsudek SDEU ve věci *Abdulla* objasnil jeho význam v tomto kontextu takto:

> Změna okolností bude mít „významnou a trvalou povahu“ ve smyslu čl. 11 odst. 2 směrnice, lze-li mít za to, že faktory odůvodňující uprchlíkovy obavy z pronásledování byly trvale odstraněny. Kvalifikace změny okolností jako významné a nikoliv dočasné tedy předpokládá neexistenci oprávněných obav z aktů pronásledování představujících vážné porušení základních lidských práv ve smyslu čl. 9 odst. 1 směrnice ([649]).

Německý Spolkový správní soud opět v souvislosti s ukončením ochrany zkoumal, zda riziko trvale zaniklo. Soud dospěl k závěru, že konkrétní riziko pronásledování, které existovalo za režimu Saddáma Husajna v Iráku, „trvale zaniklo“, protože **pád diktátora** a konec jeho režimu jsou „nezvratné“ ([650]). Přísnější kritéria se však uplatní v případě, že nedošlo k úplné změně ve státě, který je původcem pronásledování, ale k **liberalizaci v rámci bývalého systému, který se dopouštěl pronásledování**. Podle téhož soudu v rozsudku z roku 2011, který se týkal alžírského žadatele, vyžaduje takový případ **vyšší standard:**

> Čím větší je riziko pronásledování, i když zůstává pod hranicí značné pravděpodobnosti, tím trvalejší a tím snáze předvídatelná musí být ze své podstaty stabilita změny okolností. Pokud – jako v tomto případě – musí být změny, které mají vést k zániku postavení uprchlíka, posuzovány v rámci režimu, který stále zůstává u moci, musí být rovněž vyžadován vyšší standard pro jejich trvalost.
>
> […]
>
> Nicméně nelze také požadovat záruku, že změněné politické poměry budou trvat donekonečna i v budoucnu ([651]).

([648]) SDEU, 2021, *OA*, op. cit., pozn. pod čarou 197, bod 38: „K tomu, aby mohly příslušné orgány dojít k závěru, že obavy dotyčného uprchlíka z pronásledování již nejsou oprávněné, musí ve světle čl. 7 odst. 2 směrnice 2004/83 ověřit, pokud jde o individuální situaci tohoto uprchlíka, že dotčení poskytovatelé ochrany ve smyslu čl. 7 odst. 1 učinili přiměřené kroky k zabránění pronásledování, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování, a že v případě odnětí postavení uprchlíka bude mít dotčený státní příslušník k této ochraně přístup (v tomto smyslu viz [SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, body 70 a 74]).“

([649]) SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 73. Ve věci *OA*, bodech 37–38, 43–44, SDEU potvrdil, že význam pojmu „ochrana“ je v obou článcích stejný. Viz také EASO, *Judicial analysis – Ending International Protection*, 2021, op. cit., pozn. pod čarou 24, oddíl 3.1.2 „Je změna okolností ‚významná a nikoliv dočasná‘? čl. 11 odst. 2“.

([650]) BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 24. února 2011, č. 10 C 3.10, BVerwG:2011:240211U10C3.10.0 (překlad do angličtiny), bod 20. Podobně viz CNDA (Francie), rozsudek ze dne 25. listopadu 2011, *M. K.*, č. 10008275 (shrnutí v angličtině), týkající se situace v Kosovu po roce 1986.

([651]) BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 1. června 2011, č. 10 C 25.10, BVerwG:2011:010611U10C25.10.0 (překlad do angličtiny), bod 24.

Belgická Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva konstatovala, že ochrana poskytovaná Tibeťanům v Indii není pouze dočasná. Zaprvé, Tibeťané měli přístup k osvědčením o registraci s možností prodloužení, jejichž platnost byla sice omezena, ale „systematicky prodlužována". Zadruhé zjistila, že v Indii již více než půl století sídlí dalajláma s tibetskou vládou a sto tisíci stoupenci. Rada totiž konstatovala, že osvědčení o registraci se nyní vydávají snadněji a nejsou již vázána na podmínky (např. práce, náboženská pouť, studium) ([652]).

Přeneseme-li argumentaci v těchto případech na čl. 7 odst. 2, ochrana před pronásledováním nebo vážnou újmou vyžaduje posouzení pravděpodobné „trvalosti".

1.8.2.4. „[P]řiměřené kroky […]"

V čl. 7 odst. 2 je uvedeno, že „[m]á se zpravidla za to", že taková ochrana před pronásledováním nebo vážnou újmou je „poskytována" tím, že poskytovatelé ochrany učiní „přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy". Co se týče výrazu „má se zpravidla za to, že taková ochrana je poskytována", z různých jazykových verzí vyplývá, že by mohl znamenat buď „ve většině případů", nebo „obvykle" ([653]), případně obojí. Přiměřené kroky učiněné poskytovateli ochrany s cílem zabránit pronásledování nebo vážné újmě jsou proto ústředním prvkem při určování toho, zda je ochrana, o níž se má zpravidla za to, že je poskytována v zemi státní příslušnosti nebo dosavadního pobytu, účinná a nikoliv pouze dočasná. Posouzení, které musí provést soudy členských států, stanovil SDEU v rozsudku ve věci *Abdulla* takto:

> Při tomto ověřování posuzují příslušné orgány zvláště podmínky, za kterých fungují instituce, správní orgány a bezpečnostní složky na jedné straně, a všechny skupiny a subjekty třetí země, jejichž činnost, nebo nečinnost, by mohla být zdrojem aktů pronásledování osoby, které bylo přiznáno postavení uprchlíka, v případě jejího návratu do této země na straně druhé ([654]).

Na základě pokynů generálního advokáta Mazáka a soudu ve věci *Abdulla* je třeba požadavek čl. 7 odst. 2 chápat tak, že zahrnuje posouzení jak obecných podmínek v zemi původu, tak individuální situace žadatele. Nejedná se o abstraktní test ([655]). Soud ve věci *Abdulla* upřesnil, že příslušné orgány „musí" posoudit obě skupiny okolností. Soud vysvětlil, že takové posouzení musí v souladu s článkem 4 zohlednit skutečnosti a okolnosti a „zejména právní předpisy země původu a způsob jejich uplatňování, jakož i rozsah, ve kterém je v dotyčné zemi zajištěno dodržování základních lidských práv" ([656]).

V přepracovaném znění kvalifikační směrnice se nevymezuje, co se v této souvislosti rozumí „přiměřenými kroky". Ani SDEU dosud neposkytl vodítko k významu. Z informací, které byly

([652]) RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 17. března 2015, č. 141.198.

([653]) Jak uvádí Lehmann, J., *„Protection" in European Union Asylum Law* („Ochrana" v azylovém právu Evropské unie), Brill-Nijhoff, Leiden, 2020 (dále jen Lehmann, *„Protection" in EU Asylum Law*), s. 86, tyto výrazy se skutečně používají v nizozemské a dánské jazykové verzi („in het algemeen", resp. „normalt").

([654]) SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 71.

([655]) „[…] ustanovení čl. 11 odst. 1 písm. e) a čl. 7 odst. 2 [směrnice] neexistuje v abstraktní rovině, ale naopak má konkrétní hmatatelné a objektivní rysy". SDEU, Stanovisko generálního advokáta Mazáka ze dne 15. září 2009, *Aydin Salahadin Abdulla a další v. Bundesrepublik Deutschland*, spojené věci C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, EU:C:2009:551, bod 53.

([656]) SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, body 68–71.

normotvůrci EU známy při přípravě návrhu přepracovaného znění kvalifikační směrnice, byl tento pojem povědomý díky tomu, že byl přijat jako jedno z kritérií v některých vnitrostátních případech, zejména v rozsudku Sněmovny lordů Spojeného království z roku 2000 ve věci *Horvath* ([657]). Zmiňuje se, že znění čl. 7 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice „přesně odráží" závěry ve věci *Horvath* ([658]). Ve věci *Horvath*, v níž se odkazuje na rozsudek ESLP ve věci *Osman* ([659]), je přiměřenost definována jako „praktický standard", který uznává, že od poskytovatelů ochrany nelze očekávat úplnou ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou ([660]). Proto „k určitému stupni špatného zacházení může docházet i v případě, že stát, u něhož hledáme ochranu, přijme opatření, která tomu mají zabránit" ([661]). Soud ve věci *Horvath* se rovněž domníval, že „přiměřené kroky" vyžadují pouze „přiměřenou ochotu" státu provozovat systém ochrany občanů ([662]).

V roce 2009 však normotvůrce EU vyjádřil obavu, že ochotu a schopnost chránit je třeba posuzovat „ve skutečnosti" ([663]). Z tohoto pohledu nelze „přiměřené kroky" prokázat pouze na základě přiměřené ochoty nebo toho, co je zpravidla poskytováno státními poskytovateli ochrany prostřednictvím právního systému. Musí se jednat o „účinný" právní systém a jeho obecná ustanovení musí fungovat tak, aby zajišťovala ochranu nejen obyvatelstvu obecně, ale i jednotlivým žadatelům. Ať už je tedy slovní spojení „přiměřené kroky" chápáno ve smyslu přiměřené ochoty, nebo testu „náležité péče" ([664]), nemůže to znamenat, že stačí, když se státní poskytovatelé prostě jen snaží ([665]). Ochrana musí být pro jednotlivého žadatele účinná ([666]). V roce 2010 SDEU ve věci *Abdulla* objasnil význam individuálního posouzení, které zohledňuje jak obecné podmínky, tak konkrétní situaci jednotlivce ([667]).

Jak se uvádí v čl. 7 odst. 2, tyto přiměřené kroky mohou mít podobu „zavedení účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování

([657]) Sněmovna lordů (Spojené království), 2000, *Horvath*, op. cit., pozn. pod čarou 531.

([658]) AIT (Spojené království), 2007, *IM (dostatečnost ochrany) Malawi*, op. cit., pozn. pod čarou 631, bod 50; Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2011, *AW (dostatečnost ochrany) Pákistán*, op. cit., pozn. pod čarou 629, bod 22.

([659]) ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 28. října 1998, *Osman* proti *Spojenému království*, č. 23452/94, CE:ECHR:1998:1028JUD002345294, body 115–116.

([660]) Sněmovna lordů (Spojené království), 2000, *Horvath*, op. cit., pozn. pod čarou 531, podle lorda Hopea z Craigheadu. Viz také AIT (Spojené království), 2007, *IM (dostatečnost ochrany) Malawi*, op. cit., pozn. pod čarou 631, bod 45. Viz také Vreemdelingencirculaire 2000 (C) ze dne 1. prosince 2017 (Nizozemsko); a Bundesministerium des Innern (Spolkové ministerstvo vnitra (Německo), Hinweise des Bundesministeriums des Innern zur Anwendung der Richtlinie 2004/83/EG des Rates vom 29. April 2004 über Mindestnormen für die Anerkennung und den Status von Drittstaatsangehörigen oder Staatenlosen als Flüchtling, Amtsblatt EU L 304, 30. září 2004.

([661]) Sněmovna lordů (Spojené království), 2000, *Horvath*, op. cit., pozn. pod čarou 531, podle lorda Hopea z Craigheadu.

([662]) Tamtéž, podle lorda Clyda.

([663]) Evropská komise, důvodová zpráva, 2009, op. cit., pozn. pod čarou 409, s. 7.

([664]) Dörig, in: Hailbronner a Thym (ed.), *EU Asylum and Immigration Law: A Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 186, s. 1156.

([665]) Tento bod byl mnohokrát zdůrazněn v judikatuře Spojeného království v návaznosti na věc *Horvath*: viz např. Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 25. května 2001, *Banomova v. Secretary of State for the Home Department*, [2001] EWCA Civ 807; Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 19. prosince 2001, *McPherson v. Secretary of State for the Home Department*, [2001] EWCA Civ 1955.

([666]) K výkladu čl. 7 odst. 2 se vyjadřuje Lehmann, *„Protection" in EU Asylum Law*, op. cit., pozn. pod čarou 654, že totiž posouzení účinné ochrany vyžaduje faktický přístup a že „[v] rámci takového faktického přístupu mají povinnosti státu státní příslušnosti v oblasti náležité péče týkajících se lidských práv pouze důkazní hodnotu pro ochotu chránit před újmou, ale neurčují měřítko toho, co je či není účinné".

([667]) SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, body 71, 89 a 95.

[…]“. Ve znění čl. 7 odst. 2 se zdůrazňuje, že přiměřené kroky se musí zaměřit na **zabránění** pronásledování nebo vážné újmy. Kromě toho se má výslovně za to, že má-li dojít k zabránění, je nutné, aby poskytovatelé ochrany zavedli účinný právní systém. To jednoznačně vyžaduje, aby poskytovatelé ochrany podnikli pozitivní kroky. Například pouhé přijetí zákonů postihujících trestné činy nemusí mít preventivní povahu, pokud nejsou zavedeny mechanismy, které by trestným činům předcházely ([668]).

Aby byla ochrana účinná, nestačí, že dojde k určité reakci. Jak uvedl irský Vrchní soud, je zřejmé, že test nespočívá jen v tom, zda bylo vynaloženo „úsilí“; úsilí musí být doprovázeno nikoliv pouze dočasnou účinností, včetně fungování účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání činů představujících pronásledování nebo vážnou újmu ([669]).

1.8.2.5. Přístupnost

V čl. 7 odst. 2 je uvedena další vlastnost, která je vyžadována, aby ochrana byla účinná a nikoliv pouze dočasná: musí být **žadateli** přístupná („a žadatel má k této ochraně [o níž se má zpravidla za to, že je poskytována] přístup“). Přístupnost ochrany označil SDEU v rozsudku *Abdulla* za jeden z definičních prvků ochrany ([670]). Tento další kvalitativní požadavek dosud nebyl předmětem sporu v rozhodnutích soudů členských států ([671]).

Rakouský Nejvyšší správní soud uvedl, že schopnost a ochota státních orgánů poskytnout ochranu se v zásadě musí posuzovat podle toho, zda v domovské zemi existují účinné právní předpisy pro vyšetřování, stíhání a trestání činů představujících pronásledování nebo vážnou újmu a zda má osoba žádající o ochranu k této ochraně přístup. V této souvislosti, i když existují trestní normy a orgány činné v trestním řízení, je třeba v každém jednotlivém případě zkoumat, zda se strany, které se domáhají opravného prostředku, mohou účinně podílet na této státní ochraně, a to s ohledem na jejich individuální situaci ([672]).

Podle belgické Rady pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva je třeba přístupnost posuzovat s ohledem na **právní i praktické překážky ochrany** ([673]). V jiné věci tentýž soud shledal, že nedostatek finančních prostředků na podání žaloby k soudu „nepostačuje k závěru o tom, že žadatel nemá možnost získat ochranu ze strany orgánů“ ([674]). Naopak

([668]) EWCA (Spojené království), 2003, *Bagdanavicius a další*, op. cit., pozn. pod čarou 629, bod 55, podbod 5. Viz také Soud hlavního města (Maďarsko), rozsudek ze dne 5. října 2011, *KH v. Úřad pro přistěhovalectví a státní příslušnost*, 6.K. 34.440/2010/20 (shrnutí v angličtině).

([669]) Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 21. prosince 2021, *FM a RM* v. *International Protection Appeals Tribunal a Minister of Justice*, [2021] IEHC 817, bod 30.

([670]) SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 70.

([671]) Viz ECRE a další, *Actors of Protection and the Application of the Internal Protection Alternative*, op. cit., pozn. pod čarou 585, s. 45, o praxi členských států, kde se uvádí, že Belgie, Německo, Rakousko, Spojené království a Švédsko tento požadavek ve svých rozhodnutích posuzují. Viz také Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 25. ledna 2011, *RS* proti *Ministerstvu vnitra*, č. 6 Azs 36/2010-274 (shrnutí v češtině).

([672]) Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 10. dubna 2020, Ra 2019/19/0415, AT:VWGH:2020:RA2019190415.L01.

([673]) RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 14. března 2012, č. 77.179, bod 7.9, který zní (v neoficiálním překladu) takto: „Posouzení této otázky předpokládá, že se berou v úvahu nejen právní nebo soudní překážky, ale také praktické překážky, které by mohly osobě bránit v přístupu k účinné ochraně […]. Povaha pronásledování a způsob, jakým je vnímáno okolní společností a zejména úřady, může takovou praktickou překážku v některých případech představovat. Osobní situace žadatele, zejména jeho zranitelnost, může rovněž přispět k tomu, že v praxi zabrání přístupu […] k ochraně poskytované orgány“. Viz také ECRE a další, *Actors of Protection and the Application of the Internal Protection Alternative*, op. cit., pozn. pod čarou 585, s. 9, pozn. pod čarou 20, kde se odkazuje na stejný rozsudek.

([674]) RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 6. března 2012, č. 76.642, bod 5.3.3 (překlad autorů).

přístupnost ochrany před pronásledováním nebo vážnou újmou nelze podmiňovat vyčerpáním vnitrostátních opravných prostředků v zemi původu.

V některých případech může jít o výhrůžky obecné kriminální povahy (např. pohrůžka násilnými útoky jako odplata za údajné dluhy žadatele, vymáhání výpalného atd.) ze strany nestátních subjektů (např. místní mafie). Ve státech, kde obecně funguje *prima facie* účinný právní systém postihu takové trestné činnosti, požaduje český Nejvyšší správní soud, aby žadatel prokázal, že se nejprve neúspěšně domáhal ochrany u policie nebo jiných příslušných orgánů v zemi původu, nebo aby věrohodně vysvětlil, proč tak neučinil ([675]).

Tento přístup však nelze v žádném případě zobecnit na všechny případy nestátních subjektů ani na všechny země původu ([676]). Jak zdůraznil polský Nejvyšší správní soud, důležité je, „zda by za daných okolností [žadatel] získal pomoc od státu, kdyby o ni požádal“, tedy „zda existuje skutečná možnost o ni požádat“ ([677]). Neexistuje žádný právní požadavek, aby žadatel před opuštěním země původu musel vyčerpat místní prostředky ochrany ([678]). V některých případech však může být pro rozhodující orgány důležité zjistit, jaké kroky žadatel podnikl, aby získal přístup k dostupné ochraně (za předpokladu, že taková ochrana byla k dispozici), a jaká byla reakce státních úředníků.

Evropská komise uvedla ilustrativní výčet faktorů, které by měly soudy členských států zohlednit při posuzování přístupnosti ochrany. Tyto faktory jsou uvedeny v tabulce 29 níže ([679]).

Tabulka 29: Ilustrativní výčet faktorů pro posouzení přístupnosti ochrany

důkazy předložené žadatelem, že údajní pronásledovatelé nepodléhají kontrole státu,
kvalitativní povaha přístupu žadatele k jakékoli ochraně, přičemž je třeba mít na paměti, že žadatelé jako skupina nesmí být z ochrany podle zákona vyňati,
případné kroky, které žadatel podnikl, aby získal ochranu od státních úředníků, a reakce státu na tyto pokusy.

([675]) Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 31. října 2008, *IG* proti *Ministerstvu vnitra*, č. 5 Azs 50/2008-62.

([676]) Nejvyšší správní soud (Česká republika), 2008, *SICh* proti *Ministerstvo vnitra*, č. 1 Azs 86/2008-101 (shrnutí v češtině), op. cit., pozn. pod čarou 566.

([677]) Nejvyšší správní soud (Naczelny Sąd Administracyjny, Polsko), rozsudek ze dne 8. května 2008, OSK 237/07 (shrnutí v angličtině). Viz také Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 4. března 2010, 2006/20/0832, AT:VWGH:2010:2006200832.X02, v němž má soud za to, že v případě pronásledování ze strany nestátních subjektů nelze žadateli obecně vytýkat, že nepožádal o ochranu u státních orgánů. Pokud bylo již od počátku jasné, že státní orgány nejsou schopny nebo ochotny poskytovat ochranu před pronásledováním, nelze říci, že by bylo nutné učinit – marný – pokus o získání ochrany ze strany daného státu.

([678]) Hathaway a Foster, *The Law of Refugee Status*, op. cit., pozn. pod čarou 128, s. 323–350.

([679]) Evropská komise, Návrh kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2001, op. cit., pozn. pod čarou 266, s. 18, s odkazem na někdejší čl. 9 odst. 2.

1.9. Vnitrostátní ochrana před pronásledováním nebo vážnou újmou (článek 8)

Článek 8 přepracovaného znění kvalifikační směrnice je **dobrovolné ustanovení**, které mohou členské státy použít.

> Článek 8 přepracovaného znění kvalifikační směrnice
>
> **Vnitrostátní ochrana**
>
> 1. V rámci posuzování žádosti o mezinárodní ochranu mohou členské státy dospět k závěru, že určitý žadatel nepotřebuje mezinárodní ochranu, pokud v určité části země původu
>
>   a) nemá opodstatněný důvod se obávat pronásledování ani mu nehrozí reálné nebezpečí vážné újmy nebo
>
>   b) má přístup k ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmou, jak je vymezena v článku 7,
>
> a pokud do této části země původu může bezpečně a legálně odcestovat, je mu do ní umožněn vstup a lze důvodně předpokládat, že se v ní může usadit.
>
> 2. Při posuzování otázky, zda nemá žadatel opodstatněný důvod se obávat pronásledování ani mu nehrozí reálné nebezpečí vážné újmy či zda má v části země původu přístup k ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmou v souladu s odstavcem 1, přihlížejí členské státy při rozhodování o žádosti k celkové situaci panující v dotyčné části země a k osobní situaci žadatele v souladu s článkem 4. Členské státy proto zajistí, aby z příslušných zdrojů, jako je úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky a Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu, získávaly přesné a aktuální informace.

Pokud se členský stát rozhodne uplatňovat koncepci vnitrostátní ochrany, použije se čl. 8 odst. 1 a 2. Kromě toho, jak je uvedeno v čl. 8 odst. 1, je otázka vnitrostátní ochrany „**součástí posouzení** žádosti o mezinárodní ochranu“ (zvýraznění doplněno). V článku 8 jsou stanovena společná kritéria platná pro oba typy mezinárodní ochrany, tj. získání postavení uprchlíka nebo postavení osoby požívající doplňkové ochrany.

V kvalifikační směrnici byl pojem vnitrostátní ochrany zahrnut do článku 8. V přepracovaném znění kvalifikační směrnice byly zavedeny podrobné předběžné podmínky pro zachování vnitrostátní ochrany (většinou odvozené z rozsudku ESLP ve věci *Salah Sheekh* ([680])). Rovněž byl zrušen čl. 8 odst. 3, který umožňoval uplatnění tohoto pojmu navzdory technickým překážkám návratu do země původu. Vzhledem k použití slova „usadit se“ v přepracovaném znění kvalifikační směrnice na rozdíl od slova „pobývat“ v původní kvalifikační směrnici se

([680]) ESLP, rozsudek ze dne 11. ledna 2007, *Salah Sheekh* proti *Nizozemsku*, č. 1948/04, CE:ECHR:2007:0111JUD000194804 (dále jen ESLP, 2007, *Salah Sheekh*). Viz také ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, a níže uvedené oddíly 1.9.1.1, 1.9.1.2 a 1.9.1.3.

možná předpokládá situace větší stability ([681]). Kromě toho pojem vnitrostátní ochrany uvedený v čl. 8 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice nyní odkazuje na přístup k ochraně jako na alternativní předběžnou podmínku pro použití tohoto pojmu. V neposlední řadě pak na rozdíl od původní kvalifikační směrnice se v přepracovaném znění kvalifikační směrnice odkazuje na povinnost orgánů získat přesné a aktuální informace o celkové situaci v zemi původu (čl. 8 odst. 2).

SDEU dosud neměl příležitost zabývat se otázkami týkajícími se článku 8 s výjimkou nepřímých odkazů na vnitrostátní ochranu ve věcech *Elgafaji* a *CF a DN*. Ve věci *Elgafaji* uvedl:

> [P]ři individuálním posuzování žádosti o podpůrnou ochranu [...] je možné vzít v úvahu [...] územní rozsah situace svévolného násilí, jakož i skutečné místo pobytu žadatele v případě jeho vrácení ([682]).

Při uplatňování článku 3 EÚLP v případech vyhoštění používá ESLP spíše termín „uprchnutí do jiné části země“ než „vnitrostátní ochrana“ ([683]). V této souvislosti soud uznal, že

> [...] Článek 3 sám o sobě nebrání tomu, aby se smluvní státy při posuzování tvrzení jednotlivce, že návrat do země původu by jej vystavil reálnému nebezpečí, že bude vystaven zacházení zakázanému tímto ustanovením, opíraly o možnost uprchnutí do jiné části země [...] ([684]).

ESLP rovněž stanovil následující předpoklady pro uplatnění možnosti „uprchnutí do jiné části země“:

> [...] osoba, která má být vyhoštěna, musí mít možnost vycestovat do dotyčné oblasti, získat povolení k pobytu a usadit se tam, jinak může vzniknout problém podle článku 3, tím spíše, pokud při absenci těchto záruk existuje možnost, že se ocitne v části země původu, kde může být vystavena špatnému zacházení [...] ([685]).

Další rozbor článku 8 přepracovaného znění kvalifikační směrnice se bude nejprve zabývat kritérii, kterými se řídí vnitrostátní ochrana (oddíl 1.9.1). Poté se zaměří na požadavky spojené s posuzováním, včetně fáze posuzování (oddíl 1.9.2). Oddíl 1.9 má tedy dva pododdíly, jak je uvedeno v tabulce 30 níže.

Tabulka 30: Struktura oddílu 1.9

Oddíl	Název	Strana
1.9.1	Kritéria, jimiž se řídí vnitrostátní ochrana (čl. 8 odst. 1)	193
1.9.2	Požadavky na přezkum (čl. 8 odst. 2)	207

([681]) EASO, *Article 15(c) QD (recast) – A judicial analysis*, op. cit., pozn. pod čarou 2, s. 35; viz však také Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2021, 1 C 4.20, op. cit., pozn. pod čarou 611.

([682]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 40; viz také SDEU, rozsudek ze dne 10. června 2021, *CF a DN v. Bundesrepublik Deutschland*, C-901/19, EU:C:2021:472, bod 43.

([683]) Upozorňujeme, že tyto dva pojmy nemusí být nutně zcela synonymní.

([684]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 266.

([685]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 266, s odkazem na ESLP, 2007, *Salah Sheekh*, op. cit., pozn. pod čarou 681, bod 141.

1.9.1. Kritéria, jimiž se řídí vnitrostátní ochrana (čl. 8 odst. 1)

Pojem „vnitrostátní ochrana“, jak je uveden v článku 8, v podstatě stanoví, že žadatel není považován za uprchlíka nebo osobu požívající doplňkové ochrany, **pokud bude chráněn ve své zemi původu**. Z přívlastku „vnitrostátní“ vyplývá, že na tento pojem se lze odvolat pouze tehdy, pokud je prokázáno nebo se v první řadě předpokládá, že žadatel má opodstatněný důvod se obávat pronásledování nebo mu hrozí reálné nebezpečí vážné újmy v jeho „regionu původu“ (tj. v oblasti, odkud pochází, kde žil nebo kde byl před odchodem trvale usazen ([686]). V opačném případě by nebylo nutné uvažovat o „vnitrostátní“ ochraně na jiném místě. Pokud je pak zjištěno, že usazení v „určité části země původu“ jiné než v regionu původu splňuje kritéria stanovená v článku 8, je členský stát oprávněn dospět k závěru, že žadatel nepotřebuje mezinárodní ochranu. Pojem „region původu“ nebo podobné pojmy, jako je „domovská oblast“, je nevyhnutelně obtížné definovat, ale odkaz v článku 8 na „určitou část země“ spíše naznačuje oblast nebo region zeměpisného významu ve vztahu k zemi jako celku.

Klíčovým předpokladem pro uplatnění této koncepce je nicméně potřeba **jasně určit konkrétní zeměpisnou oblast nebo oblasti země původu**, kde je k dispozici vnitrostátní ochrana ([687]). V čl. 8 odst. 1 se za příslušné ohnisko označuje „určitá část země původu“.

Podle rakouského Ústavního soudu by se posouzení rizik mělo zakládat na skutečném místě určení žadatele ([688]). Stejně tak se ve švédské judikatuře konstatuje, že je nutné určit oblast, ve které původce pronásledování nemůže danou osobu ohrozit ([689]).

UNHCR rovněž tvrdí, že znění článku 8 kvalifikační směrnice předpokládá, že za prvé je nutné prokázat opodstatněný důvod se obávat a za druhé je třeba zkoumat možnost vnitrostátní ochrany v určité oblasti. Jak je uvedeno v doporučeních UNHCR k této problematice, při posuzování vnitrostátní ochrany musí rozhodující orgán určit konkrétní oblast nebo konkrétní oblasti ([690]). Pokud má být žadatel poslán zpět do jiného regionu své domovské země, než ve kterém dříve žil, musí být tento nový region posouzen podle kritérií vnitrostátní ochrany ([691]). Zjištění, že v určité oblasti je k dispozici vnitrostátní ochrana, nemusí nutně znamenat, že se jedná o jedinou bezpečnou oblast v dané zemi. Je tomu tak proto, že podle čl. 8 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice žadatel nepotřebuje mezinárodní ochranu, pokud „určitá část země původu“ splňuje příslušná hmotněprávní kritéria.

([686]) Relevantní část země původu, jak je definována v čl. 2 písm. n) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, je třeba určit odlišně v případech, kdy žadatel v zemi původu nikdy nežil; viz poslední odstavec oddílu 1.9.1 níže a rakouský a finský případ v pozn. pod čarou 694, na které se v uvedeném oddíle odkazuje.

([687]) Ústavní rada (Conseil constitutionnel, Francie), rozsudek ze dne 4. prosince 2003, č. 2003-485 DC, bod 17; Státní rada (Conseil d’État, Francie), rozsudek ze dne 11. února 2015, *Ms S*, č. 374167, FR:CESJS:2015:374167.20150211; a Odvolací soud pro migraci (Migrationsdomstolen, Švédsko), rozsudek ze dne 14. ledna 2009, UM 4118-07, MIG:2009:4 (shrnutí v angličtině) (dále jen Odvolací soud pro migraci (Švédsko), 2009, UM 4118-07, MIG:2009:4 (shrnutí v angličtině)).

([688]) Ústavní soud (Verfassungsgerichtshof, Rakousko), rozsudek ze dne 12. března 2013, U1674/12, AT:VFGH:2013:U1674.2012 (shrnutí v angličtině), bod 2.1.

([689]) Odvolací soud pro migraci (Švédsko), 2009, UM 4118-07, MIG:2009:4 (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 688, citováno v ECRE a další, *Actors of Protection and the Application of the Internal Protection Alternative*, op. cit., pozn. pod čarou 585, s. 59.

([690]) UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 4, op. cit., pozn. pod čarou 612, body 34 a 35.

([691]) Dörig, H., in: Hailbronner a Thym (ed.), *EU Asylum and Immigration Law: A Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 186.

V čl. 8 odst. 1 je stanoveno několik **kritérií** pro určení, zda lze v určité části země původu žadatele nalézt vnitrostátní ochranu.

Ustanovení čl. 8 odst. 1 písm. a) a b) stanoví alternativní kritéria pro posouzení bezpečnosti dané části země původu pro žadatele. Přesněji řečeno, čl. 8 odst. 1 písm. a) požaduje, aby žadatel „nem[ěl] opodstatněný důvod se obávat pronásledování ani mu nehroz[ilo] reálné nebezpečí vážné újmy“ v určité části země původu (viz oddíl 1.9.1.1.1 níže). Případně čl. 8 odst. 1 písm. b) vyžaduje, aby žadatel „m[ěl] přístup k ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmou, jak je vymezena v článku 7“ (viz oddíl 1.9.1.1.2 níže). Zaměřuje se tedy na to, zda má žadatel přístup k ochraně, která vykazuje všechny vlastnosti, které ukládá poskytovatelům ochrany článek 7 – včetně ochoty, schopnosti, účinnosti a trvalosti. To je obzvláště důležité, protože pokud má žadatel **opodstatněný** důvod se obávat pronásledování nebo vážné újmy v regionu svého původu, může získat vnitrostátní ochranu pouze tehdy, pokud má přístup k ochraně v jiné části země.

Písmena a) a b) v čl. 8 odst. 1 jsou vyjádřena jako **alternativy** (v textu je použito „nebo“). Tím se zdůrazňuje, že je důležité chápat poslední větu čl. 8 odst. 1 („a pokud do této části země původu může bezpečně a legálně odcestovat, je mu do ní umožněn vstup a lze důvodně předpokládat, že se v ní může usadit“) jako výčet dalších kritérií, která je třeba vykládat kumulativně jak v souvislosti s čl. 8 odst. 1 písm. a), tak i v souvislosti s čl. 8 odst. 1 písm. b).

Je důležité zopakovat, že koncepce vnitrostátní ochrany je založena na rozlišování mezi částí země původu, v níž má žadatel podle svého tvrzení opodstatněný důvod se obávat pronásledování nebo reálného nebezpečí vážné újmy (často region původu), a jinou částí nebo částmi dané země. Při určování regionu původu je třeba posoudit sílu vazeb žadatele na tuto oblast. K relevantním faktorům při posuzování této skutečnosti patří okolnosti, které vedly žadatele k opuštění regionu původu (je-li to relevantní) ([692]), a skutečnost, zda žadatel následně žil a usadil se před odjezdem v jiné části nebo částech země. V případech, kdy byly před odjezdem navázány úzké vazby s novou oblastí, se tato oblast obvykle považuje za oblast původu dané osoby, nikoli oblast, kde se narodila a vyrůstala.

Jednou z otázek, která může vyvstat, je, jakým způsobem, pokud vůbec, uplatňovat kritéria vnitrostátní ochrany na žadatele narozené mimo zemi původu, kteří žili celý život v zahraničí a u nichž nelze v zemi původu určit region původu. Rakouský Nejvyšší správní soud uvedl, že i když je pojem vnitrostátní ochrany pravidelně založen na rozlišování mezi regionem původu žadatele a jinou částí země původu, nebrání tato kritéria posouzení přiměřenosti. Prvek přiměřenosti vnitrostátní ochrany odráží skutečnost, že žadatel, který se nemůže vrátit do svého regionu původu, obvykle nemá v oblasti navrhované vnitrostátní ochrany stejné finanční

([692]) VWGH (Rakousko) měl za to, že původní místo pobytu je regionem původu i v případech, kdy žadatelé žili v jiné části země původu po velmi dlouhou dobu, ale museli opustit region původu z důvodu vnitřního vysídlení (nikoli tedy z vlastního rozhodnutí) a neměli možnost se vrátit. Viz rozsudky ze dne 28. června 2005, 2002/01/0414, AT:VWGH:2005:2002010414.X00; ze dne 26. ledna 2006, 2005/01/0057, AT:VWGH:2006:2005010057.X00; a ze dne 13. října 2006, 2006/01/0125, AT:VWGH:2006:2006010125.X00.

a infrastrukturní zdroje, místní znalosti a sociální sítě jako ve svém regionu původu. Podobné úvahy se tedy mohou týkat i žadatelů, kteří žijí celý život v zahraničí ([693]).

V obrázku 3 níže jsou uvedena kritéria, která musí být splněna, aby se uplatnila vnitrostátní ochrana. Podrobněji se jimi zabýváme v následujících pododdílech.

Obrázek 3: Kritéria podle čl. 8 odst. 1, která musí být splněna pro uplatnění vnitrostátní ochrany

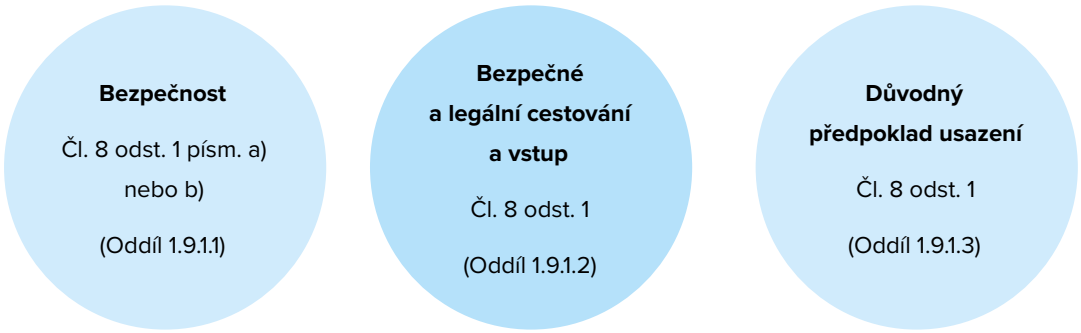

1.9.1.1. Bezpečnost v určité části země původu

Článek 8 sám o sobě neodkazuje na bezpečnost ([694]), ale je to užitečná zkratka zachycující ducha čl. 8 odst. 1 písm. a) a b).

Existence bezpečného prostoru v zemi původu je jedním z ústředních prvků pojetí vnitrostátní ochrany, jak je stanoveno v článku 8.

Bezpečnost ve smyslu čl. 8 odst. 1 písm. a) se týká podmínky, že žadatel „nemá opodstatněný důvod se obávat pronásledování ani mu nehrozí reálné nebezpečí vážné újmy“ v této části země původu (viz oddíl 1.9.1.1.1). Druhé, alternativní kritérium (rovněž týkající se bezpečnosti) je stanoveno v čl. 8 odst. 1 písm. b) a týká se přístupu k ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmou (viz oddíl 1.9.1.1.2).

1.9.1.1.1. Neexistence opodstatněného důvodu se obávat pronásledování (nebo vážné újmy) (čl. 8 odst. 1 písm. a))

Ustanovení čl. 8 odst. 1 písm. a) vyžaduje, aby žadatel neměl opodstatněný důvod se obávat pronásledování ani mu nehrozilo reálné nebezpečí vážné újmy v části země, která je navrhována pro poskytnutí vnitrostátní ochrany. Proto nebude k dispozici žádná alternativní vnitrostátní ochrana, pokud i zde přetrvává původní opodstatněný důvod se obávat pronásledování nebo pokud hrozí nová forma pronásledování nebo vážné újmy (pokud není

([693]) VwGH (Rakousko), rozsudek ze dne 23. října 2019, Ra 2019/19/0221, AT:VWGH:2019:RA2019190221.L02 (shrnutí v angličtině). Tento případ se týkal afghánského státního příslušníka narozeného v Pákistánu, který v Afghánistánu nikdy nežil a neměl k němu vůbec žádné vazby. Pokud jde o případy, kdy žadatelé delší dobu nežijí v regionu svého původu, viz případ Afghánce, který ve dvou letech uprchl do Pákistánu a žil tam až do svého příchodu do Rakouska, v němž Ústavní soud (Verfassungsgerichtshof, Rakousko) v rozsudku ze dne 25. února 2020, E3446/2019, AT:VFGH:2020:E3446.2019 (shrnutí v angličtině), orgánům uložil, aby provedly dodatečné posouzení, zda nenastaly výjimečné okolnosti, které by mohly znamenat, že by se žadatel mohl vrátit do Afghánistánu, aniž by byl vystaven riziku porušení článku 2 nebo 3 EÚLP. V jiné věci, týkající se šestičlenné afghánské rodiny, Nejvyšší správní soud (Korkein hallinto-oikeus, Finsko) rozsudkem ze dne 7. února 2019, KHO:2019:22 (shrnutí v angličtině), zrušil rozhodnutí, že rodina může najít vnitrostátní ochranu v Kábulu, mimo jiné z důvodu, že žila 14 let v Íránu, což znamená, že její návrat do Kábulu nelze považovat za rozumný. Orgány dostaly pokyn vydat povolení k pobytu z humanitárních důvodů.

([694]) S výjimkou odcestování a vstupu („a pokud do této části země původu může bezpečně a legálně odcestovat“).

k dispozici přístup k ochraně podle čl. 8 odst. 1 písm. b)). Tento výklad lze také dále podpořit *mutatis mutandis* závěry SDEU ve věci *Abdulla*, která se týkala výkladu k čl. 11 odst. 1 písm. e) kvalifikační směrnice (též čl. 11 odst. 1 písm. e) přepracovaného znění kvalifikační směrnice) o ukončení. Soud dospěl k závěru, že nejenže by již neměly existovat původní okolnosti, které odůvodňují obavy z pronásledování, ale že by daná osoba neměla mít „ani jiné důvody k obavám z ‚pronásledování'" ([695]).

Judikatura členských států zaujímá podobný přístup. Podle švédského Odvolacího soudu pro migraci je nezbytné se přesvědčit, že žadatel nebude v navrhované oblasti poskytující vnitrostátní ochranu čelit jiným druhům hrozeb nebo jiným formám pronásledování ([696]). Podobně francouzský Vnitrostátní soud pro azylové právo CNDA ve dvou případech rozhodl, že dotyčným somálským žadatelkám není dostupná vnitrostátní ochrana, neboť ženy, které prchají před násilím v jižních a středních oblastech země, jsou, když najdou útočiště v táborech pro vnitřně vysídlené osoby, vystaveny zneužívání nebo únosům ([697]). UNHCR rovněž navrhuje, aby posouzení, zda je žadatel po relokaci vystaven riziku pronásledování nebo jiné vážné újmy, zahrnovalo původní nebo jakoukoli novou formu pronásledování nebo vážné újmy hrozící v oblasti, kam by se daná osoba měla přestěhovat ([698]).

Předpokládá se, že stát má operativní schopnost zakročit na celém území státu. Proto by v případech týkajících se státu jako původce pronásledování nebo vážné újmy nebylo obvykle splněno bezpečnostní kritérium stanovené v čl. 8 odst. 1 písm. a). Ve 27. bodě odůvodnění se uvádí, že „[j]e-li původcem pronásledování nebo vážné újmy stát nebo státní subjekt, měla by se uplatnit domněnka, že účinná ochrana není žadateli dostupná". Tuto domněnku však lze vyvrátit, pokud stát není schopen v určitých oblastech země zakročit způsoby, které představují pronásledování nebo vážnou újmu ([699]).

Pokud je **původcem pronásledování nebo vážné újmy nestátní subjekt** (oddíl 1.7.3 výše), měl by být nejprve posouzen zeměpisný rozsah nebezpečí pronásledování nebo vážné újmy. Dále je třeba zodpovědět otázku, zda je pravděpodobné, že původce pronásledování nebo vážné újmy bude žadatele následovat do navrhované oblasti vnitrostátní ochrany. Podle švédského Odvolacího soudu pro migraci lze vnitrostátní ochranu zvažovat pouze v oblasti, kde osoba nemůže být ohrožena pronásledováním. Pokud existuje reálné nebezpečí, že danou osobu může původce pronásledování i tak ohrozit, je nutné zjistit, zda je v dané oblasti k dispozici státní ochrana ([700]). Při zkoumání možnosti původce pronásledování ohrozit kazašského

([695]) SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 76.

([696]) Odvolací soud pro migraci (Švédsko), 2009, UM 4118-07, MIG:2009:4 (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 688, citováno v ECRE et al., *Actors of Protection and the Application of the Internal Protection Alternative*, op. cit., pozn. pod čarou 585, s. 59.

([697]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 24. července 2012, č. SOM08FSPVUL, CNDA (Francie), rozsudek ze dne 8. prosince 2011, č. SOM09FSPVUL, citováno v ECRE et al., *Actors of Protection and the Application of the Internal Protection Alternative*, op. cit., pozn. pod čarou 585, s. 15.

([698]) UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 4, op. cit., pozn. pod čarou 612, bod 7. Viz také *Michigan Guidelines on the Internal Protection Alternative* (Michiganské pokyny k alternativě vnitrostátní ochrany), *Michigan Journal of International Law*, roč. 21, č. 131, 1999, s. 134–141.

([699]) Příklady případů, kdy bylo rozhodnuto, že státní subjekty nemají celostátní působnost, viz např. judikatura citovaná v pozn. pod čarou 551–555 výše, pokud jde o situaci v regionech Puntland a Somaliland v Somálsku, v Kurdské autonomní správě (KAA) v severním Iráku a v oblastech ovládaných určitými klany v Somálsku nebo povstaleckými skupinami v Afghánistánu, Kolumbii a na Šrí Lance. Viz také Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 16. července 2015, *KMA (Alžírsko) v. Refugee Appeals Tribunal a další*, [2015] IEHC 472.

([700]) Odvolací soud pro migraci (Švédsko), 2009, UM 4118-07, MIG:2009:4 (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 688, citováno v ECRE et al., *Actors of Protection and the Application of the Internal Protection Alternative*, op. cit., pozn. pod čarou 585, s. 59.

žadatele vzala nizozemská Státní rada v úvahu skutečnost, že vliv zaměstnavatele na žadatele se nevztahuje na celou zemi ([701]). V Německu v případě žadatelky z Afghánistánu, která tvrdila, že jí hrozí nucený sňatek, správní soud v Augsburgu mimo jiné poukázal na to, že otec žadatelky se dříve či později dozví o návratu své dcery do Kábulu, neboť tato skutečnost vyjde najevo prostřednictvím kmenových vazeb ([702]).

Podobně ve věci *DNM* proti *Švédsku* a *SA* proti *Švédsku* ESLP v kontextu článku 3 EÚLP zkoumal zeměpisný rozsah rizika špatného zacházení ze strany rodinných příslušníků v Iráku, kteří se snaží pomstít rodinnou čest. ESLP uvedl, že jeden z faktorů, který může být na překážku přiměřenosti vnitrostátní ochrany, se týká situací, kdy je osoba pronásledována mocným klanem nebo kmenem s vlivem na vládní úrovni. Pokud však dotyčný klan nebo kmen není nijak zvlášť vlivný, může být vnitrostátní ochrana v mnoha případech přiměřená. ESLP konstatoval nedostatek důkazů na podporu tvrzení žadatelů, že dotyčné rodiny byly obzvláště vlivné, mocné nebo měly vazby na orgány v Iráku, a tudíž by měly prostředky a konexe k nalezení žadatele v oblasti, kde by mu mohla být poskytována vnitrostátní ochrana ([703]). Ve věci *AAM* proti *Švédsku* ESLP uznal, že relokace do iráckého Kurdistánu na začátku roku 2014 byla pro žadatele, který se obával špatného zacházení ze strany al-Káidy v Mosulu a v dalších částech Iráku, kde byla tato organizace silně přítomna, schůdnou alternativou ([704]).

Také UNHCR zdůraznil význam posouzení „dosahu“ původce pronásledování ([705]).

Jak již bylo vysvětleno výše, čl. 8 odst. 1 písm. a) je třeba vykládat kumulativně s poslední větou čl. 8 odst. 1 (viz níže uvedené oddíly 1.9.1.2 a 1.9.1.3).

1.9.1.1.2. Přístup k ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmou (čl. 8 odst. 1 písm. b))

Druhým, alternativním kritériem, které se rovněž týká bezpečnosti a které je třeba naplnit, aby bylo možné uplatnit vnitrostátní ochranu, je kritérium stanovené v čl. 8 odst. 1 písm. b). Vyžaduje, aby měl žadatel přístup k ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmou, jak je definována v článku 7 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, v rámci navrhované oblasti, kde by mu měla být poskytnuta vnitrostátní ochrana. Tato vnitrostátní ochrana proto musí vycházet od poskytovatelů ochrany stanovených v čl. 7 odst. 1 a musí být účinná a nikoliv pouze dočasná v souladu s čl. 7 odst. 2. Analýza výše uvedeného oddílu 1.8 se tedy použije i při posuzování ochrany před pronásledováním nebo vážnou újmou pro účely vnitrostátní ochrany.

Účinná ochrana by měla být pro žadatele v rámci oblasti vnitrostátní ochrany **přístupná**, a umožnit tak žadateli žít, aniž by například skrýval svou sexuální orientaci, politické nebo

([701]) Státní rada (Raad van State, Nizozemsko), rozsudek ze dne 21. března 2013, č. 201105922/1 (Kazachstán), citováno v ECRE et al., *Actors of Protection and the Application of the Internal Protection Alternative*, op. cit., pozn. pod čarou 585, s. 59.

([702]) Správní soud v Augsburgu (Německo), 2011, Au 6 K 11.30092 (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 456.

([703]) ESLP, 2013, *DNM* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 561, bod 57; ESLP, 2013, *SA* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 565, bod 56.

([704]) ESLP, 2014, *AAM* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 562, body 66–74.

([705]) Viz UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 4, op. cit., pozn. pod čarou 612, bod 18: „[N]estačí jen konstatovat, že původce pronásledování není v uvažované oblasti přítomen. Musí existovat důvod pro přesvědčení, že jeho aktivity zůstanou omezeny na původní oblast a nedosáhnou až do oblasti vnitřního přesídlení.“

náboženské přesvědčení nebo se omezoval v jiných důležitých aspektech svého soukromého života, svobody projevu, sdružování, náboženství atd. ([706]).

Ve vztahu ke státním původcům pronásledování nebo vážné újmy zde platí stejná domněnka jako v souvislosti s čl. 8 odst. 1 písm. a) (viz výše oddíl 1.9.1.1.1).

Když ESLP zkoumá vhodnost (toho, co označuje jako) uprchnutí do jiné části země nebo vnitrostátní relokace v případech vyhoštění spadajících do působnosti článku 3 EÚLP, postupuje podobně. Proto ve věci *Chahal* ESLP tvrdil, že žadateli sikhského původu hrozí zvláštní riziko špatného zacházení v provincii Paňdžáb, ale nelze mít za to, že bude v bezpečí v jiných částech Indie, neboť policie v jiných oblastech se údajně rovněž podílí na závažném porušování lidských práv. Soud proto nebyl přesvědčen, že možnost „uprchnutí do jiné části země" poskytuje spolehlivou záruku proti riziku špatného zacházení, a to „zejména vzhledem k prokázanému zapojení paňdžábské policie do zabíjení a únosů mimo území svého státu a vzhledem k obviněním ze závažného porušování lidských práv, která jsou nadále vznášena vůči příslušníkům indických bezpečnostních sil v jiných oblastech" ([707]). Ve věci *Hilal* ESLP podobně konstatoval, že by pro žadatele nebylo bezpečné přesídlit do pevninské Tanzanie. Důvodem bylo, že „policie v pevninské Tanzanii může být považována za institucionálně propojenou s policií na Zanzibaru jako součásti Unie a nelze se na ni spoléhat jako na pojistku proti svévolnému jednání" a že situace v této zemi „není zdaleka uspokojivá a poukazuje na dlouhodobé, endemické problémy v oblasti lidských práv" ([708]).

UNHCR se rovněž domnívá, že vnitrostátní ochrana obvykle není možná, „pokud se pronásledování, jehož se žadatel obává, dopouští státních činitelé, včetně oficiální strany ve státech, v nichž existuje pouze jedna strana, nebo je těmito činiteli schvalováno či tolerováno". Předpokládá se, že tito původci „vykonávají pravomoc ve všech částech země" a místní nebo regionální orgány, instituce nebo správní orgány v rámci státu odvozují svou pravomoc od státu. Proto tvrdí, že:

> Možnost vnitřního přesídlení může být relevantní pouze existují-li jasné důkazy, že původce pronásledování nemůže uplatňovat svou moc mimo vlastní region a existují-li konkrétní okolnosti vysvětlující selhání ústřední vlády při omezování této újmy ([709]).

Jak již bylo vysvětleno, čl. 8 odst. 1 písm. b) je třeba vykládat kumulativně s dalšími kritérii stanovenými v poslední větě čl. 8 odst. 1 (viz následující oddíly 1.9.1.2 a 1.9.1.3).

1.9.1.2. [M]ůže bezpečně a legálně odcestovat, je mu do ní umožněn vstup [...]

I když je část země původu pro žadatele bezpečná ve smyslu čl. 8 odst. 1 písm. a) **nebo** je žadateli přístupná ochrana ve smyslu čl. 8 odst. 1 písm. b), ukládá čl. 8 odst. 1 členským státům další povinnost. Musí **navíc** zjistit, zda žadatel „do této části země původu může bezpečně a legálně odcestovat, je mu do ní umožněn vstup a lze důvodně předpokládat, že se v ní může

([706]) Viz např. Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 26. ledna 2011, *SA (politický aktivista – vnitrostátní relokace) Pákistán*, [2011] UKUT 30 (IAC), bod 15; Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 1. října 2014, *MCA v. Refugee Appeals Tribunal a další*, [2014] IEHC 504, bod 14.

([707]) ESLP (velký senát), 1996, *Chahal*, op. cit., pozn. pod čarou 369, bod 107.

([708]) ESLP, 2001, *Hilal proti Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 227, bod 67. Hilal pocházel z Pemby na Zanzibaru, která má „vlastního prezidenta, parlament a vládu a těší se značné autonomii" (bod 8).

([709]) UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 4, op. cit., pozn. pod čarou 612, body 13 a 14.

usadit“. Tento požadavek lze vhodně rozdělit na dva: požadavek týkající se cesty a vstupu a požadavek týkající se důvodného předpokladu.

Pokud jde o požadavek, aby osoba „do této části země původu [mohla] bezpečně a legálně odcestovat, [byl jí] do ní umožněn vstup“, tento požadavek se dále dělí na tři složky, jak je uvedeno na následujícím obrázku 4.

Obrázek 4: Požadavky týkající se cestování a vstupu

S odkazem na výše uvedené tři požadavky se v návrhu přepracovaného znění kvalifikační směrnice předloženém Komisí zmiňuje potřeba zajistit slučitelnost pojetí vnitrostátní ochrany s článkem 3 EÚLP, jak je vyložen v rozsudku ESLP ve věci *Salah Sheekh* ([710]). Tyto tři požadavky na posouzení přístupu k vnitrostátní ochraně ESLP ve větší či menší míře uplatnil ve věcech *Salah Sheekh, Sufi a Elmi, MYH, KAB, AAM* a dalších věcech spadajících do působnosti článku 3 EÚLP ([711]). Ve věci *Salah Sheekh* soud konstatoval, že orgány ve třech relativně bezpečných oblastech Somálska nepřijímají státní příslušníky, kteří nepocházejí z těchto oblastí nebo nepatří ke klanům usazeným na tomto území ([712]). Ve věci *Sufi a Elmi* dospěl ESLP k závěru, že navrátilec nemůže bezpečně cestovat do cílové oblasti v rámci Somálska, pokud musí projít oblastí kontrolovanou hnutím aš-Šabáb ([713]). Naproti tomu v případě kurdského severního Iráku ESLP rozhodl, že do tohoto regionu ze Švédska lze letět přímými lety a všichni Iráčané bez ohledu na etnický původ nebo náboženské vyznání mohou volně vstupovat do tří kurdských provincií ([714]).

([710]) Evropská komise, Návrh přepracovaného znění kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2009, op. cit., pozn. pod čarou 409, s. 7.

([711]) ESLP, 2007, *Salah Sheekh*, op. cit., pozn. pod čarou 681, body 143 a 144; ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 267; ESLP, rozsudek ze dne 27. června 2013, *MYH a další* proti *Švédsku*, č. 50859/10, CE:ECHR:2013:0627JUD005085910 (dále jen ESLP, 2013, *MYH a další* proti *Švédsku*), body 64–66; ESLP, rozsudek ze dne 5. září 2013, *KAB* proti *Švédsku*, č. 886/11, CE:ECHR:2013:0905JUD000088611 (dále jen ESLP, 2013, *KAB* proti *Švédsku*), body 80–85; ESLP, 2014, *AAM* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 562, body 70–73.

([712]) ESLP, 2007, *Salah Sheekh*, op. cit., pozn. pod čarou 681, bod 142.

([713]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 277.

([714]) ESLP, 2014, *AAM* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 562, body 70 a 72.

Tento požadavek rovněž provádějí vnitrostátní soudy, které uplatňují článek 8. Francouzská státní rada považuje za možné odepřít ochranu osobě ohrožené mrzačením ženských pohlavních orgánů, pokud má ve své zemi alternativní ochranu, která musí splňovat kritéria bezpečného přístupu, usazení a normálního rodinného života ([715]). Německý Spolkový správní soud rozhodl, že skutečná **přístupnost** předpokládá, že existuje použitelné dopravní spojení (z regionu původu žadatele, případně z hostitelského státu), které lze využít bez nepřiměřených obtíží a také za cenu, jejíž uhrazení není pro žadatele nemožné nebo nepřiměřené ([716]). Soud objasnil, že na místa, na kterých se poskytuje vnitrostátní ochrana, se lze **bezpečně** dostat, pokud je k dispozici dopravní prostředek nebo cestovní trasa, jejichž použití nevystavuje dotyčnou osobu značné pravděpodobnosti, že bude vystavena pronásledovatelům nebo že utrpí vážnou újmu ([717]). Dále je místo, na kterém může být poskytována vnitrostátní ochrana, **legálně** přístupné, pokud je dosažitelné pomocí legálně použitelných dopravních spojů; nesmí být vyžadováno protiprávní chování žadatele, aby se na místo, na kterém může být poskytována vnitrostátní ochrana, dostal; a žadateli nesmí být zakázáno tam cestovat ani mu nesmí být kladeny fakticky neodůvodněné podmínky (např. povolení), které nemůže fakticky splnit nebo je může splnit pouze za podmínek, které jsou pro něj nepřiměřené ([718]).

Podle finského Nejvyššího správního soudu musí být při posuzování zkoumáno, zda případné násilí a útoky v blízkých regionech mohou znemožnit nebo značně ztížit možnost návratu do navrhovaného regionu, ve kterém může být poskytována vnitrostátní ochrana ([719]). Od dotyčné osoby může být nicméně vyžadována spolupráce při získávání tranzitních víz ([720]). Dočasná nepřístupnost bezpečných oblastí, například v důsledku výpadku dopravního spojení nebo obvykle překonatelných obtíží při získávání cestovních dokladů a tranzitních víz, je irelevantní ([721]). Sněmovna lordů Spojeného království požaduje, aby žadatel byl schopen dojet do oblasti, ve kterém může být poskytována vnitrostátní ochrana, „bez nepřiměřených těžkostí nebo obtíží“ ([722]).

1.9.1.3. Důvodný předpoklad, že se žadatel může v dané části země původu usadit

Zbývající kritérium obsažené v poslední větě čl. 8 odst. 1 stanoví, že vnitřní ochrana bude k dispozici pouze tehdy, pokud lze „důvodně předpokládat, že se žadatel může usadit“ v navrhované oblasti vnitrostátní ochrany. Z úvodních slov čl. 8 odst. 1 je zřejmé, že „důvodný předpoklad“ nemůže být samostatným kritériem, neboť je „**součástí** posouzení žádosti o mezinárodní ochranu“ (zvýraznění doplněno). Proto musí být přímo spojen s otázkou, zda existuje ochrana před pronásledováním. Přesto se jedná o odlišné kritérium. Zdá se, že výraz „usadit se“ označuje silnější formu spojení s oblastí, než jakou vyjadřuje výraz „pobývat“, který

([715]) Conseil d'État (Francie), 2012, *Ms DF*, č. 332491 (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 449.

([716]) Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2021, č. 1 C 4.20, op. cit., pozn. pod čarou 682, bod 18.

([717]) Tamtéž, bod 20.

([718]) Tamtéž, bod 19.

([719]) Nejvyšší správní soud (Korkein hallinto-oikeus, Finsko), rozsudek ze dne 18. března 2011, KHO:2011:25 (shrnutí v angličtině).

([720]) V tomto ohledu viz Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 23. října 2013, *HF (Irák) a další* v. *Secretary of State for the Home Department*, [2013] EWCA Civ 1276, body 99–104 podle lorda soudce Eliase.

([721]) BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 29. května 2008, č. 10 C 11.07, DE:BVerwG:2008:290508U10C11.07.0, body 19 a 20.

([722]) Sněmovna lordů (Spojené království), rozsudek ze dne 15. února 2006, *Januzi v. Secretary of State for the Home Department*, [2006] UKHL 5 (dále jen Sněmovna lordů (Spojené království), 2006, *Januzi*), bod 47.

byl použit v původní kvalifikační směrnici. Ustanovení čl. 8 odst. 1 nestanoví žádná další kritéria pro určení toho, co znamená „lze důvodně předpokládat“ nebo „usadit se“.

Vzhledem k absenci příslušné judikatury SDEU nabízejí určitý vhled výroky ESLP, které uplatňují velmi podobná kritéria, spolu s přístupy soudů členských států a doporučeními UNHCR ([723]). Obecně lze říci, že všechny tyto zdroje se při provádění testu důvodnosti předpokladu ve větší či menší míře opírají o přístup založený na právech. Míra, ve které musí být základní lidská práva chráněna, nicméně není jasně definována a zůstává předmětem diskuse ([724]).

Ačkoli se přepracování článku 8 ve směrnici z roku 2011 do značné míry opíralo o štrasburskou judikaturu týkající se „uprchnutí do jiné části země (internal flight alternative)“, nelze ji nutně ztotožňovat s kritérii, která jsou nyní stanovena v článku 8. Upozorňujeme, že ESLP někdy používá také termín „vnitrostátní relokace (internal relocation)“. Z věci *Salah Sheekh* patrně vyplývá, že pro ESLP je klíčovým kritériem, zda vyvstává problém podle článku 3 EÚLP, protože by byl žadatel vystaven zacházení v rozporu s článkem 3 EÚLP v oblasti, ve které mu může být poskytnuta vnitrostátní ochrana ([725]). Tento přístup byl dále rozveden ve věci *Sufi a Elmi*, kde ESLP neuznal navrhovanou oblast za oblast, ve které může být poskytována vnitrostátní ochrana, protože podmínky v ní představovaly nelidské zacházení zakázané článkem 3 EÚLP. Rozhodl takto:

> [Vnitřně vysídlené osoby] v koridoru Afgooye mají velmi omezený přístup k jídlu a vodě a zdá se, že problémem se stává i přístřeší, protože majitelé domů se snaží využít jejich tíživé situace k vlastnímu obohacení. Přestože je v táborech v Dadaabu dostupná humanitární pomoc, přístup k přístřeší, vodě a hygienickým zařízením je kvůli extrémní přeplněnosti mimořádně omezený. Obyvatelé obou táborů jsou vystaveni násilné trestné činnosti, vykořisťování, zneužívání a násilnému náboru.
>
> [...]
>
> Uprchlíci v táborech v Dadaabu nesmějí odejít, a proto se zdá, že jsou v táborech uvězněni, dokud konflikt v Somálsku neskončí. Tábory jsou mezitím stále přeplněnější, protože uprchlíci před situací v Somálsku i nadále utíkají ([726]).

Ve věci *AAM* však ESLP poznamenal, že vnitrostátní ochrana nevyhnutelně zahrnuje určité obtíže, a na základě okolností případu neshledal žádné známky toho, že by obecné životní podmínky v regionu relokace pro žadatele „byly nepřiměřené nebo jakkoli představovaly

([723]) UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 4, op. cit., pozn. pod čarou 612, bod 24, kde se uvádí, že „[...] je nezbytné posoudit osobní situaci žadatele – existenci pronásledování v minulosti, bezpečnost, respektování lidských práv a možnost ekonomického přežití.“ Viz také oddíl 1.9.2.3.

([724]) Jak poznamenal jeden komentátor, „zdá se, že panuje široká shoda na tom, že pokud by život jednotlivého žadatele v případě [vnitrostátní ochrany] znamenal ekonomickou likvidaci, naprostou nouzi nebo existenci pod úrovní holého životního minima (*Existenzminimum*) nebo odepření ‚důstojných prostředků k obživě‘, jednalo by se nepřiměřený krok. Na druhou stranu prosté snížení životní úrovně nebo zhoršení ekonomického postavení by takový krok neznamenalo.“ Viz Storey, H., „The Internal Flight Alternative Test: The Jurisprudence Re-Examined“ (Test uprchnutí do jiné části země: přezkum judikatury), *International Journal of Refugee Law*, 1998, s. 516 a 527, citováno v rozsudku Sněmovny lordů (Spojené království), 2006, *Januzi*, op. cit., pozn. pod čarou 723, bod 20.

([725]) ESLP, 2007, *Salah Sheekh*, op. cit., pozn. pod čarou 681.

([726]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 291.

zacházení zakázané článkem 3“ ([727]). Zároveň by bylo příliš přísné domnívat se, že vnitrostátní ochrana je vyloučena pouze tehdy, pokud žadatel čelí v alternativní části země porušení práva, od kterého nelze odstoupit, jako je článek 3 EÚLP ([728]). Je tomu tak proto, že žadatel již čelí oprávněným obavám před pronásledováním v regionu původu. Proto je velmi důležité zajistit, aby podmínky v alternativní části země nebyly takové, že by dotyčnou osobu nutily k návratu do regionu původu. Jak bylo uvedeno ve věci *Sufi a Elmi*, při neexistenci záruk týkajících se cesty do příslušné alternativní oblasti a možnosti získat povolení k vstupu a usadit se tam, „existuje možnost, že se ocitne v části země původu, kde může být vystaven špatnému zacházení […]“ ([729]).

SDEU se dosud významem důvodného předpokladu v kontextu článku 8 přepracovaného znění kvalifikační směrnice nezabýval. Vnitrostátní judikatura vykazuje v současné době odlišné přístupy.

Podle judikatury Spojeného království ([730]) důvodný předpoklad znamená, že by nemělo být „nepřiměřeně přísné“ očekávat, že se žadatel přestěhuje. Podle rakouského Nejvyššího správního soudu musí zkoumání důvodného předpokladu k vnitrostátní ochraně zajít dále než k závěru, že žadatel nebude v určité části země původu vystaven mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestu. Po případných počátečních obtížích musí být žadatelé naopak schopni se v oblasti navrhované vnitrostátní ochrany usadit a vést život jako ostatní krajané bez nepřiměřených obtíží ([731]).

Německý Spolkový správní soud v několika rozsudcích rozhodl, že od žadatele lze důvodně očekávat, že zůstane v oblasti, ve které mu může být poskytnuta vnitrostátní ochrana, pouze pokud má dostatečně zajištěno základní živobytí ([732]). Úroveň ekonomického přežití znamená víc než pouhou absenci existenční nouze. Nelze rozumně očekávat, že by jednotlivec vedl život na hranici životního minima, a nelze očekávat, že by si své ekonomické živobytí zajišťoval trestnou činností ([733]). V rozhodnutí z roku 2021 však tentýž německý soud zaujal přísnější stanovisko. Rozhodl takto:

> Usazení v bezpečné části země lze rozumně očekávat (důvodný předpoklad usazení), pokud při komplexním, hodnotícím celkovém posouzení obecné a individuální osobní situace v místě, kde může být poskytována vnitrostátní ochrana, existuje značná pravděpodobnost neexistence žádných jiných nebezpečí nebo nevýhod, které by z hlediska své intenzity a závažnosti odpovídaly porušení právního zájmu relevantního pro mezinárodní ochranu, a nehrozí ani žádné jiné nesnesitelné obtíže. Zvláštní

([727]) ESLP, 2014, *AAM* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 562, bod 73.

([728]) Viz Sněmovna lordů (Spojené království), rozsudek ze dne 14. listopadu 2007, *Secretary of State for the Home Department v. AH (Súdán) a další*, [2007] UKHL 49 (dále jen Sněmovna lordů (Spojené království), 2007, *AH (Súdán)*).

([729]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 266, s odkazem na ESLP, 2007, *Salah Sheekh*, op. cit., pozn. pod čarou 681, bod 141. Viz také rozsudek ESLP ze dne 27. června 2013, *NMB* proti *Švédsku*, č. 68335/10, CE:ECHR:2013:0627JUD006833510, bod 43.

([730]) Viz Sněmovna lordů (Spojené království), 2006, *Januzi*, op. cit., pozn. pod čarou 723; Sněmovna lordů (Spojené království), 2007, *AH (Súdán)*, op. cit., pozn. pod čarou 729.

([731]) Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 23. ledna 2018, Ra 2018/18/0001, AT:VWGH:2018:RA2018180001.L00.

([732]) Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2013, č. 10 C 15.12 (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 198.

([733]) BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 1. února 2007, č. 1 C 24.06, BVerwG:2007:010207U1C24.06.0, bod 11.

důležitost je třeba přikládat zajištění ekonomické existence v místě, kde může být poskytována vnitrostátní ochrana.

Ekonomické životní minimum v místě, kde může být poskytována vnitrostátní ochrana, musí být zaručeno pouze na takové úrovni, která nevyvolává obavy z porušení článku 3 EÚLP. Požadavky, které jdou nad tento rámec, nejsou nezbytnou podmínkou pro důvodný předpoklad usazení ([734]).

Naproti tomu francouzský Vnitrostátní soud pro azylové právo CNDA zaujal méně restriktivní stanovisko. Rozhodl, že při posuzování důvodného předpokladu usazení je třeba zohlednit účinnost dodržování nejzákladnějších práv a svobod, hospodářské a sociální podmínky panující v dané zemi a osobní situaci žadatele. Touto situací se rozumí zejména věk, pohlaví, případné zdravotní postižení nebo zvláštní stav zranitelnosti, případné minulé nebo současné vazby na část území, kde žadatel žije, nebo současné vazby na danou část území, rodinné vazby a vyhlídky na integraci, zejména profesní integraci, jakož i případné předchozí pronásledování a jeho psychické dopady. Některé faktory, které samy o sobě vnitrostátní ochranu nevylučují, ji tak mohou svým kumulativním účinkem vyloučit. K vyloučení možnosti vnitrostátní ochrany však nemohou samy o sobě stačit životní úroveň nebo zhoršení ekonomického postavení ([735]).

1.9.2. Požadavky na přezkum (čl. 8 odst. 2)

V čl. 8 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice jsou podrobně popsány požadavky, které musí členské státy (a tedy i všechny orgány v členských státech, které přijímají rozhodnutí) splnit při určování, zda je žadateli v části jeho země původu k dispozici vnitrostátní ochrana.

Tyto požadavky se týkají posouzení **orientovaného na budoucnost**, které je třeba provést, a faktorů, které je třeba vzít v úvahu, tj. „celkov[ou] situaci panující v dotyčné části země a [...] osobní situaci žadatele“. Než je postupně rozebereme, je však vhodné se nejprve zamyslet nad tím, v jaké fázi posuzování žádosti o mezinárodní ochranu je třeba zkoumat vnitrostátní ochranu. Tyto požadavky jsou uvedeny v tabulce 31 níže a pojednávají o nich následující oddíly.

Tabulka 31: Požadavek na posuzování (čl. 8 odst. 2)

1	Fáze přezkumu	Oddíl 1.9.2.1
2	Posuzování orientované na budoucnost	Oddíl 1.9.2.2
3	Celková situace v části zemi původu a osobní situace žadatele	Oddíl 1.9.2.3

1.9.2.1. Fáze přezkumu

Uplatnění článku 8 přepracovaného znění kvalifikační směrnice o vnitrostátní ochraně lze zvážit pouze v případě, že již bylo zjištěno, že žadatel má opodstatněný důvod se obávat pronásledování nebo mu v regionu původu hrozí vážná újma. Z toho vyplývá, že existenci

([734]) Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2021, č. 1 C 4.20, op. cit., pozn. pod čarou 682 (neoficiální překlad do angličtiny). Dále viz Dörig in Hailbronner a Thym (ed.), *EU Asylum and Immigration Law: A Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 186, článek 8, bod 16.

([735]) CNDA, Grande formation (Francie), rozsudek ze dne 15. června 2021, *M. S.*, č. 20029676 (dále jen CNDA, Grande formation (Francie), 2021, *M. S.*, č. 20029676), bod 18.

lokalizované obavy (nebezpečí) je třeba určit **předtím**, než se bude zkoumat existence vnitrostátní ochrany v jiné konkrétní oblasti. Tento přístup je nezbytný pro odpovídající posouzení dostupnosti vnitrostátní ochrany v individuální situaci žadatele. To se týká zejména posouzení schopnosti či neschopnosti původců pronásledování nebo vážné újmy pronásledovat a/nebo najít žadatele v jiné části země a možnosti bezpečného a legálního cestování do této oblasti. Tento přístup také znamená, že pokud žadatel neprokázal opodstatněný důvod se obávat pronásledování nebo reálného nebezpečí vážné újmy v oblasti svého původu, není třeba, aby vnitrostátní soud pokračoval ve zvažování možnosti vnitrostátní ochrany.

1.9.2.2. Posuzování orientované na budoucnost

Podle čl. 8 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice musí členské státy v první řadě posoudit dostupnost vnitrostátní ochrany „**při rozhodování o žádosti**“ (tj. v okamžiku takového rozhodování) ([736]).

Za druhé, z potřeby zjistit, zda existuje opodstatněný důvod se obávat pronásledování nebo reálné nebezpečí vážné újmy, a z požadavku, že v souladu s čl. 7 odst. 2 musí být ochrana účinná a nikoli pouze dočasná, vyplývá, že je třeba provést posouzení orientované na budoucnost. Jak uvedl jistý maďarský soud:

> Orgán se musí ujistit, že žadateli nehrozí v navrhovaném regionu pronásledování nebo vážná újma […] nejen v době přijímání rozhodnutí, ale ani v budoucnu. Země, které čelí ozbrojeným konfliktům, obvykle nemohou nabídnout bezpečnou alternativní vnitrostátní ochranu, protože posun frontové linie může způsobit, že dříve bezpečné oblasti se stanou nebezpečnými, pokud se změní situace ([737]).

1.9.2.3. Celková situace v části zemi původu a osobní situace žadatele

Ustanovení čl. 8 odst. 2 vyžaduje, aby členské státy při uplatňování čl. 8 odst. 1 „přihlíže[ly] […] k **celkové situaci panující v dotyčné části země a k osobní situaci žadatele** v souladu s článkem 4“ (zvýraznění doplněno). Ustanovení čl. 4 odst. 3 písm. a) ukládá povinnost zohlednit „všechny významné skutečnosti týkající se země původu v době rozhodování o žádosti, včetně právních předpisů země původu a způsobu jejich uplatňování“. Ustanovení čl. 4 odst. 3 písm. c) ukládá povinnost rozhodujících orgánů zohlednit „konkrétní postavení a osobní situac[i] žadatele, včetně takových faktorů jako jsou původ, pohlaví a věk, aby na základě osobní situace žadatele bylo možno posoudit, zda by jednání, kterým žadatel byl nebo mohl být vystaven, mohla být považována za pronásledování nebo vážnou újmu“. V čl. 8 odst. 2 se stanoví, že toto posouzení musí zajistit, „aby z příslušných zdrojů, jako je úřad

([736]) Na základě čl. 46 odst. 3 přepracovaného znění směrnice o azylovém řízení vyžaduje účinný opravný prostředek proti zamítavému rozhodnutí „úplné a *ex nunc* posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle [přepracovaného znění kvalifikační směrnice], a to alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně“.

([737]) Správní a pracovní soud v Budapešti (Maďarsko), rozsudek ze dne 11. října 2011, 6.k.34.830/2010/19 (neoficiální překlad), citováno v ECRE et al., *Actors of Protection and the Application of the Internal Protection Alternative*, op. cit., pozn. pod čarou 585, s. 59. Časový aspekt posouzení alternativní vnitrostátní ochrany je rozpracováno v UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 4, op. cit., pozn. pod čarou 612, bod 8: „Rozhodnutí, zda uvažovaná oblast je v konkrétním případě vhodnou alternativou pro vnitřní přesídlení, vyžaduje posouzení v čase, tj. zohlednění nejen okolností, které vedly k obavám z pronásledování a byly pohnutkou pro útěk z původní oblasti, ale také toho, zda zvažovaná oblast zůstává smysluplnou alternativou i pro budoucnost.“

Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky a Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu, získávaly [členské státy] přesné a aktuální informace“.

Ačkoli se ve věci *Abdulla* SDEU zabýval otázkou ukončení platnosti postavení uprchlíka, jeho pokyny týkající se zohlednění **celkové situace** se vztahují i na aspekty ochrany podle článků 7 a 8 přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Soudní dvůr uvedl, že posouzení celkové situace vyžaduje ověření

> podmín[ek], za kterých fungují instituce, správní orgány a bezpečnostní složky na jedné straně, a všechny skupiny a subjekty třetí země, jejichž činnost, nebo nečinnost, by mohla být zdrojem aktů pronásledování osoby, které bylo přiznáno postavení uprchlíka, v případě jejího návratu do této země na straně druhé. V souladu s čl. 4 odst. 3 směrnice, který se týká posuzování skutečností a okolností, mohou tyto orgány zohlednit zejména právní předpisy země původu a způsob jejich uplatňování, jakož i rozsah, ve kterém je v dotyčné zemi zajištěno dodržování základních lidských práv ([738]).

V souvislosti s nezletilými osobami bez doprovodu, stanoví 27. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice, že „dostupnost náležité péče a opatrovnictví, které jsou v nejlepším zájmu této nezletilé osoby bez doprovodu“ musí tvořit součást posouzení, zda je „účinná ochrana […] žadateli dostupná“.

Zatímco SDEU se dosud nevyjádřil k tomu, co zahrnuje zkoumání **osobní situace** v kontextu čl. 8 odst. 2, soudy členských států se tímto požadavkem zabývaly při uplatňování kvalifikační směrnice ([739]). Podle českého Nejvyššího správního soudu je při posuzování vnitrostátní ochrany nutné zkoumat, zda je ochrana právně a fakticky dostupná s ohledem na osobní postavení žadatele ([740]). Jak ukázala řada rozsudků v různých členských státech, oblasti, které by obecně mohly být považovány za možná místa, kde by mohla být poskytována vnitrostátní ochrana, nemusí být pro konkrétního žadatele vzhledem k jeho osobní situaci přijatelné. Například v Belgii nebyla vnitrostátní ochrana uznána jako přijatelná možnost pro žadatele z Gruzie, který měl v minulosti značné psychopatologické a psychologické problémy ([741]). V České republice Nejvyšší správní soud uvedl, že stěžovatelka, žena bez doprovodu, pochází z Demokratické republiky Kongo a je manželkou významného politického vůdce zastupujícího zájmy jejich etnických skupin. Soud považoval tyto osobní charakteristiky za jedny z nejdůležitějších, které prokazují, že nemá reálnou alternativní vnitrostátní ochranu ([742]). V konkrétní věci bylo v Finsku rozhodnuto, že od žadatele, který první část svého života žil

([738]) SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 71. Evropská komise, Návrh kvalifikačního nařízení, op. cit., pozn. pod čarou 3, obsahuje nový odstavec 4, který zní: „[p]ři posuzování celkové situace panující v té části země původu, která je zdrojem ochrany podle článku 7, se vezme v úvahu, nakolik je tato ochrana dostupná, účinná a trvalá“. Konkrétní příklady celkové situace v této souvislosti viz úřad EASO, *Practical Guide on the Application of the Internal Protection Alternative* (Praktická příručka o uplatňování alternativní vnitrostátní ochrany), květen 2021, s. 17.

([739]) Viz např. Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 31. ledna 2013, *CM (EM pokyny pro jednotlivé země; zveřejňování) Zimbabwe CG*, [2013] UKUT 00059.

([740]) Nejvyšší správní soud (Česká republika), 2013, *IJ* proti *Ministerstvo vnitra*, č. 4 Azs 24/2013-34 (shrnutí v češtině), op. cit., pozn. pod čarou 609.

([741]) Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 30. června 2011, č. 64.233, bod 5.4.2.

([742]) Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 24. ledna 2008, *EM* proti *Ministerstvu vnitra*, 4 Azs 99/2007-93 (shrnutí v češtině).

v hazárské vesnici v Afghánistánu a později v Íránu, nelze rozumně očekávat, že by se usadil v jiných částech Afghánistánu ([743]).

V Rakousku se Ústavní soud zabýval případem nezletilého (afghánského) odvolatele a otázkou, zda má ve městech Herát nebo Mazáre Šeríf alternativní vnitrostátní ochranu. Konstatoval, že je důležité zohlednit, že se jedná o zvlášť zranitelnou osobu (s odkazem na definici zranitelných osob v článku 21 směrnice 2013/33/EU) ([744]). Pro norský Nejvyšší soud bylo důležité zohlednit skutečnost, že žadatel byl nezletilý. Rozhodl, že u dítěte stačí méně důkazů o tom, že vnitřní vysídlení je nepřiměřené, než u mladého muže ([745]). Ve věci týkající se afghánských sikhů Vrchní soud (Spojené království) rozhodl, že „přístup dětí k odpovídajícímu vzdělání s ohledem na diskriminaci sikhských a hinduistických dětí a nedostatek vhodných vzdělávacích zařízení pro ně“ je relevantní při posuzování možností vnitrostátní ochrany stoupenců sikhismu a hinduismu v Afghánistánu ([746]).

V jiném norském případě Odvolací soud Borgarting shledal, že není přiměřené očekávat, že se žadatel ze Somálska usadí v Puntlandu nebo Somalilandu, protože nepatří k většinovému klanu, a proto by se tam nedokázal uživit ([747]). Ve Spojeném království byla žadatelka, která byla traumatizovaná a trpěla úzkostmi a depresemi, považována za osobu ve zranitelnější osobní situaci než ostatní ženy v ugandské Kampale obecně ([748]). Odvolání žadatelky bylo proto vyhověno mimo jiné z důvodu, že v jiné části země původu není k dispozici vnitrostátní ochrana.

ESLP použil podobná kritéria v případech vyhoštění podle článku 3 EÚLP. Například ve věci *MYH* zohlednil osobní situaci rodiny tří žadatelů, včetně jejich křesťanského náboženství, vysokého věku manželů, jejich špatného zdravotního stavu a „rizika genderově podmíněného špatného zacházení“ se dvěma členy rodiny, jakož i jejich chudobu a nedostatek ekonomických a sociálních vazeb na region Kurdistánu. Soud však dospěl k závěru, že relokace by byla za všech okolností přiměřená, neboť ani obecná situace v tomto regionu, ani žádná z těchto osobních situací nenaznačuje existenci skutečného rizika špatného zacházení ([749]).

([743]) Nejvyšší správní soud (Finsko), KHO:2011:25, op. cit., pozn. pod čarou 470.

([744]) Ústavní soud (Verfassungsgerichtshof, Rakousko), rozsudek ze dne 24. února 2021, E3948/2020, AT:VFGH:2021:E3948.2020.

([745]) Nejvyšší soud (Høyesterett, Norsko), rozsudek ze dne 18. prosince 2015, HR-2015-02524-P, č. 2015/203 (překlad do angličtiny), bod 86.

([746]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 3. listopadu 2015, *TG a další (pronásledovaní afghánští sikhové) Afghánistán CG*, [2015] UKUT 00595 (IAC).

([747]) Odvolací soud Borgarting (Norsko), rozsudek ze dne 23. září 2011, *Abid Hassan Jama* v. *Utlendingsnemnda*, 10-142363ASD-BORG/01 (překlad do angličtiny).

([748]) Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 22. května 2008, *AA (Uganda)* v. *Secretary of State for the Home Department*, [2008] EWCA Civ 579, body 22–33.

([749]) ESLP, 2013, *MYH a další* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 712, body 68–73.

Podle UNHCR „by se při posuzování toho, zda by relokace do navrhované oblasti nebyla pro danou osobu příliš přísná, a tudíž nepřiměřená, měla vždy přikládat náležitá váha osobní situaci jednotlivce“ ([750]).

V příručce úřadu EASO *Practical Guide on the Application of the Internal Protection Alternative* jsou rovněž uvedeny příklady „osobních situací“ v souvislosti s čl. 8 odst. 2 ([751]).

1.10. Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě (článek 5)

Oddíl 1.10 se týká článku 5 přepracovaného znění kvalifikační směrnice a má čtyři pododdíly, jak je uvedeno v tabulce 32 níže.

Tabulka 32: Struktura oddílu 1.10

Oddíl	Název	Strana
1.10.1	Přehled	163
1.10.2	Žádosti na základě událostí, k nimž došlo v zemi původu (čl. 5 odst. 1)	165
1.10.3	Žádosti založené na činnostech žadatele po uprchnutí (čl. 5 odst. 2)	166
1.10.4	Následné žádosti (čl. 5 odst. 3)	178

1.10.1. Přehled

Pojem uprchlíka *sur place* je dlouhodobě zavedeným prvkem uprchlického práva ([752]). Byl obsažen již v návrhu Komise z roku 2001 (návrh článku 8), který obsahoval podobná pravidla, jaká jsou nyní stanovena v čl. 5 odst. 1 a čl. 5 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([753]). Ustanovení čl. 5 odst. 3 bylo zavedeno během vyjednávání v Radě ([754]). Článek 5 přepracovaného znění kvalifikační směrnice tedy zní:

([750]) Podle názoru UNHCR „v závislosti na individuální situaci mohou být některé faktory zaručující materiální a psychologickou pohodu osoby (např. přítomnost členů rodiny či jiných úzkých sociálních vazeb v dané oblasti) důležitější než jiné. […] Psychologické trauma, které je důsledkem pronásledování v minulosti, může být relevantním faktorem při rozhodování, zda je rozumné očekávat přestěhování žadatele do jiné oblasti“, UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 4, op. cit., pozn. pod čarou 612, body 25 a 26. Evropská komise, Návrh kvalifikačního nařízení, op. cit., pozn. pod čarou 3, obsahuje nový pododstavec 4, kde se uvádí, že „[p]ři posuzování osobní situace žadatele se přihlíží zejména k jeho zdravotnímu stavu, věku, pohlaví, sexuální orientaci, genderové identitě a sociálnímu postavení a rovněž k tomu, zda by život v části země původu považované za bezpečnou nebyl pro žadatele nepřiměřeně tíživý“.

([751]) EASO, *Practical Guide on the Application of the Internal Protection Alternative*, 2021, op. cit., pozn. pod čarou 740, s. 17.

([752]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, body 94–96.

([753]) Evropská komise, Návrh kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2001, op. cit., pozn. pod čarou 266, s. 43.

([754]) Viz Dörig in Hailbronner a Thym (ed.), *EU Asylum and Immigration Law: a Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 186, s. 1143, s odkazem na dokument Rady 14643/02 ze dne 26. listopadu 2002, s. 9.

Článek 5 přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě

1. Odůvodněná obava z pronásledování nebo reálné nebezpečí vážné újmy mohou být založeny na událostech, k nimž došlo po odjezdu žadatele ze země původu.

2. Odůvodněná obava z pronásledování nebo reálné nebezpečí vážné újmy mohou být založeny na činnosti, kterou žadatel vyvíjel po opuštění země původu, zejména pokud se zjistí, že činnost, o kterou se dotyčná žádost opírá, představuje vyjádření a pokračování názorů a přesvědčení, které měl žadatel v zemi původu.

3. Aniž je dotčena [Úmluva o právním postavení uprchlíků], mohou členské státy rozhodnout, že žadateli, který podává následnou žádost, se postavení uprchlíka obvykle nepřizná, je-li nebezpečí pronásledování založeno na okolnostech, které vyvolal sám žadatel po opuštění země původu.

Jak je patrné z tabulky 33 níže, každý odstavec článku 5 má specifickou oblast působnosti.

Tabulka 33: Článek 5 přepracovaného znění kvalifikační směrnice – oblast působnosti

Článek	Povaha ustanovení	Oblast působnosti
Čl. 5 odst. 1	Povinné	Žádosti o mezinárodní ochranu (ať už se jedná o postavení uprchlíka, nebo o doplňkovou ochranu)
Čl. 5 odst. 2	Povinné	Žádosti o mezinárodní ochranu (ať už se jedná o postavení uprchlíka, nebo o doplňkovou ochranu)
Čl. 5 odst. 3	Nepovinné	Následné žádosti o mezinárodní ochranu (posouzení pouze pro účely ochrany uprchlíků)

Jak je uvedeno výše a vyplývá z 25. bodu odůvodnění ([755]), je zřejmé, že čl. 5 odst. 1 a 2 jsou povinné ([756]), zatímco čl. 5 odst. 3 je nepovinný ([757]). Členský stát, který zamítne žádost o mezinárodní ochranu pouze na základě toho, že je založena na událostech, k nimž došlo od doby, kdy žadatel opustil zemi původu, a/nebo na činnostech, které žadatel vykonával od doby, kdy opustil zemi původu, by proto porušil přepracované znění kvalifikační směrnice.

Je rovněž důležité zdůraznit, že článek 5 musí být vykládán ve spojení s čl. 4 odst. 3 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Viz níže oddíl 1.10.3.

([755]) 25. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice zní: „Zejména je nezbytné zavést **společnou definici těchto pojmů**: potřeba ochrany vznikající *na místě* […]“ (zvýraznění doplněno).

([756]) Ačkoli se v čl. 5 odst. 1 i 2 používá slovo „mohou“, nejsou permisivní, ale mají pouze ilustrovat formy odůvodněných obav z pronásledování a reálného nebezpečí vážné újmy, které jsou povinnými pojmovými prvky pro přiznání příslušné formy statusu mezinárodní ochrany. Viz také IARLJ, *A Manual for Refugee Law Judges Relating to the European Council Qualification Directive 2004/84/EC and European Council Procedures Directive 2005/85/EC* (Příručka pro soudce v oblasti uprchlického práva týkající se kvalifikační směrnice Evropské rady 2004/84/ES a směrnice Evropské rady o řízeních 2005/85/ES), 2007 (dále jen IARLJ, *A Manual for Refugee Law Judges Relating to the QD and APD*), s. 51; Battjes, H., *European Asylum Law and International Law* (Evropské azylové právo a mezinárodní právo), Nijhoff, 2006, s. 544; *srov.* Hailbronner a Alt, „Council Directive 2004/83/EC, Articles 1–10“, op. cit., pozn. pod čarou 415, s. 1040.

([757]) Při odmítnutí přiznání postavení uprchlíka podle čl. 5 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice lze ponechat otevřenou otázku, zda žadatel splňuje podmínky pro doplňkovou ochranu.

Osoba, která nebyla vystavena nebezpečí pronásledování nebo vážné újmy při odchodu ze země původu, ale později je takovému nebezpečí v zemi původu vystavena, může splnit podmínky pro postavení uprchlíka nebo osoby požívající doplňkové ochrany *sur place*. Dokud tato osoba zůstává mimo zemi původu, může se stát **uprchlíkem *sur place*** – nebo osobou požívající doplňkové ochrany *sur place* – jedním ze dvou způsobů. Důvodem mohou být „událost[i], k nimž došlo po odjezdu žadatele ze země původu“ (čl. 5 odst. 1), například významné změny v zemi původu, jako je státní převrat. Případně to může být z důvodu „činnosti, kterou žadatel vyvíjel po opuštění země původu“ (čl. 5 odst. 2). Mezi takovéto činnosti mohou patřit kroky, které žadatel podnikl mimo zemi původu nebo které na něj mají dopad, například z důvodu disidentského politického chování jednotlivce, jak je vnímají orgány v zemi původu. V níže uvedené analýze se činnosti podle čl. 5 odst. 2 označují jako „činnosti po uprchnutí“.

Neexistuje ostrá hranice mezi žádostmi založenými na událostech, k nimž došlo v zemi původu (čl. 5 odst. 1), a žádostmi založenými na činnostech žadatele po uprchnutí (čl. 5 odst. 2). Poměrně často dochází ke zhoršení podmínek v zemi původu a současně (nebo dokonce právě kvůli tomuto zhoršení) se žadatel zapojuje do činností po uprchnutí. V takových případech je relevantní otázkou, zda změna poměrů v zemi původu a činnost žadatele po uprchnutí, posuzované kumulativně, vedou k odůvodněným obavám z pronásledování ze skutečného nebo domnělého důvodu uvedeného v čl. 2 písm. d) a čl. 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice nebo k reálnému nebezpečí vážné újmy ve smyslu definice uvedené v článku 15 ([758]).

1.10.2. Žádosti na základě událostí, k nimž došlo v zemi původu (čl. 5 odst. 1)

Ustanovení čl. 5 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice je závazné. Členské státy musí uznat osobu za uprchlíka nebo osobu požívající doplňkové ochrany na základě událostí, k nimž došlo po odjezdu žadatele ze země původu, pokud tyto události vedou k odůvodněné obavě z pronásledování nebo k reálnému nebezpečí vážné újmy v zemi původu. Ze systematického kontextu tohoto ustanovení vyplývá, že čl. 5 odst. 1 se vztahuje na události, které nastaly nezávisle na činnostech, které žadatel vykonával od doby, kdy opustil zemi původu ([759]).

Mezi tyto události patří situace **významné změny okolností v zemi původu**, jako je změna vlády, v době, kdy je žadatel v zahraničí z důvodů zcela nesouvisejících s potřebou mezinárodní ochrany, například za účelem dovolené, studia nebo podnikání ([760]). Zahrnují také **situace, kdy dochází k dramatickému zesílení již existujících faktorů** po odchodu žadatele ze země původu ([761]). V druhém případě si žadatel mohl být v okamžiku odjezdu vědom znepokojivých událostí v zemi původu, nebo byl dokonce motivován k odjezdu, ale

([758]) Viz *mutatis mutandis* ESLP, rozsudek ze dne 15. května 2012, *SF* proti *Švédsku*, č. 52077/10, CE:ECHR:2012:0515JUD005207710 (dále jen ESLP, 2012, *SF* proti *Švédsku*), body 67 a 68; stejné stanovisko zaujal Nejvyšší správní soud (Polsko), rozsudek ze dne 14. prosince 2005, II OSK 1081/05.

([759]) Hailbronner a Alt, „Council Directive 2004/83/EC, Articles 1–10“, op. cit., pozn. pod čarou 415, s. 1040. Jinými slovy čl. 5 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice se týká událostí, a nikoli činností, které žadatel vykonává.

([760]) Hailbronner a Alt, „Council Directive 2004/83/EC, Articles 1–10“, op. cit., pozn. pod čarou 415, s. 1041. Konkrétní příklady viz Hathaway, J. C., *The Law of Refugee Status,* Butterworths, 1991, s. 33 a 34.

([761]) Hailbronner a Alt, tamtéž, s. 1041. Konkrétní příklady viz Hathaway, tamtéž, s. 34–35.

odůvodněná obava z pronásledování nebo reálné nebezpečí vážné újmy po návratu existuje až v důsledku eskalace událostí po odjezdu.

Spojení „událostech, k nimž došlo“ v čl. 5 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice se obvykle týkají událostí, které nastaly v zemi původu ([762]). Nemusí to však být nutně vždy pravda. Relevantní může být například zavraždění ministra vlády ve třetí zemi nebo významná změna poměrů ve státech sousedících se zemí původu (například občanská válka).

1.10.3. Žádosti založené na činnostech žadatele po uprchnutí (čl. 5 odst. 2)

Ustanovení čl. 5 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice je rovněž závazné, neboť stanoví:

> **Čl. 5 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> Odůvodněná obava z pronásledování nebo reálné nebezpečí vážné újmy mohou být založeny na činnosti, kterou žadatel vyvíjel po opuštění země původu, zejména pokud se zjistí, že činnost, o kterou se dotyčná žádost opírá, představuje vyjádření a pokračování názorů a přesvědčení, které měl žadatel v zemi původu.

Článek 5 musí být vykládán ve spojení s čl. 4 odst. 3 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, který vyžaduje, aby každé posouzení zohlednilo:

> **Čl. 4 odst. 3 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> […] skutečnost, zda žadatel po opuštění země původu vyvíjel činnost, jejímž jediným nebo hlavním účelem bylo vytvoření nezbytných podmínek pro požádání o mezinárodní ochranu, aby bylo možno posoudit, zda by tato činnost vystavila žadatele pronásledování nebo vážné újmě, kdyby se do uvedené země vrátil.

V čl. 5 odst. 2 se rozlišuje mezi **dvěma typy činností po uprchnutí** žadatele, jak je uvedeno v tabulce 34 níže. Pro zjednodušení se v této právní analýze používá termín „pokračovací“ typ a „zcela nový“ typ.

Tabulka 34: Dva typy činností po uprchnutí podle čl. 5 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice

1	**„Pokračovací“ typ**	Činnosti po uprchnutí, které „představuj[í] vyjádření a pokračování názorů a přesvědčení, které **měl žadatel [již]** v **zemi původu**“
2	**„Zcela nový“ typ**	Činnosti po uprchnutí, které nepředstavují vyjádření a pokračování takových názorů nebo přesvědčení a které žadatel začal zastávat až po odjezdu ze země původu

Slovo „zejména“ v čl. 5 odst. 2 naznačuje, že první typ činnosti po uprchnutí slouží k posílení žádosti o mezinárodní ochranu. Použití slova „zejména“ však ponechává otevřenou možnost, že tyto podmínky může splňovat i druhý typ.

([762]) Hailbronner a Alt, tamtéž, s. 1040.

První, **„pokračovací“ typ činnosti *sur place*** zahrnuje situace, kdy nízká aktivita žadatele v zemi původu sama o sobě nesplňuje práh rizika pronásledování nebo vážné újmy, ale splňuje jej ve spojení s činností *sur place* po odjezdu ze země původu ([763]). Výraz „měl“ však neznamená, že by tato přesvědčení nebo názory musely být skutečně vyjádřeny v zemi původu. Politické přesvědčení nebo sexuální orientace nemusí zahrnovat vůbec žádnou konkrétní činnost. Stačí, aby dotyčná osoba měla vnitřní přesvědčení nebo víru za předpokladu, že toto přesvědčení nebo víru lze doložit ([764]). Pro posouzení mezinárodní ochrany je zjevně velmi důležité, zda žadatel může prokázat, že jeho činnost po uprchnutí je vyjádřením a pokračováním přesvědčení nebo orientace, které měl již v zemi původu ([765]). Čím více činností již žadatel vykonával v zemi původu nebo čím rozhodněji již tehdy zastával přesvědčení, tím snadněji rozhodující orgán dospěje k závěru, že činnosti po uprchnutí jsou pokračováním činností před uprchnutím ([766]).

Druhý, **„zcela nový“ typ činností *sur place*** může rovněž postačovat ke splnění požadavku odůvodněných obav z pronásledování nebo reálného nebezpečí vážné újmy. Mezi „zcela nové“ činnosti po uprchnutí mohou patřit: dospělí, kteří mohou prokázat, že konvertovali k jinému náboženství; ti, kteří si osvojili „západní“ životní styl, jenž jim zajišťuje základní práva, a kteří by již nemohli žít životním stylem, který vedli dříve v zemi původu; nebo ti, kteří v zahraničí změnili politické názory nebo získali odlišné politické názory ([767]). Může se týkat i nezletilých žadatelů, kteří vzhledem ke svému věku ještě nejsou schopni přesvědčení doložit ([768]).

Čl. 4 odst. 3 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice vyžaduje, aby rozhodující orgány zohlednily, zda

> […] žadatel po opuštění země původu vyvíjel činnost, jejímž jediným nebo hlavním účelem bylo vytvoření nezbytných podmínek pro požádání o mezinárodní ochranu, aby bylo možno posoudit, zda by tato činnost vystavila žadatele pronásledování nebo vážné újmě, kdyby se do uvedené země vrátil.

SDEU dosud neměl příležitost výklad čl. 4 odst. 3 písm. d) objasnit. Vnitrostátní soudy se však zabývaly jeho rozsahem a ESLP se zabýval pojmem takové činnosti *sur place* ve vztahu k článku 3 EÚLP.

Předtím, než se na toto téma podíváme, je však nutné objasnit terminologii. Ve vnitrostátních rozhodnutích a rozhodnutích ESLP se liší jazyk používaný k popisu činností, které byly prováděny pouze nebo hlavně za účelem vytvoření nezbytných podmínek pro podání

([763]) Viz ESLP, 2012, *SF* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 760, body 67 a 68. Činnost žadatele ve *Švýcarsku* představovaly další riziko obav z pronásledování po návratu, neboť byl vyfotografován na dvou protamilských demonstracích.

([764]) Hailbronner a Alt, „Council Directive 2004/83/EC, Articles 1–10“, op. cit., pozn. pod čarou 415, s. 1041.

([765]) Hailbronner a Alt, „Council Directive 2004/83/EC, Articles 1–10“, op. cit., pozn. pod čarou 415. Viz také *mutatis mutandis*, ESLP, 2012, *SF* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 760, body 67 a 68; ESLP, rozsudek ze dne 7. ledna 2014, *AA* proti *Švýcarsku*, č. 58802/12, CE:ECHR:2014:0107JUD005880212 (dále jen ESLP, 2014, *AA* proti *Švýcarsku*), bod 41.

([766]) Hailbronner a Alt, „Council Directive 2004/83/EC, Articles 1–10“, op. cit., pozn. pod čarou 415, s. 1041.

([767]) Například z důvodu zhoršující se situace v zemi původu nebo z důvodu seznámení se s novými informacemi, které v zemi původu nebyly k dispozici.

([768]) Viz Hailbronner a Thym (ed.), *EU Asylum and Immigration Law: A Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 186, s. 1144, s odkazem na společný postoj ze dne 4. března 1996 o harmonizovaném používání definice pojmu „uprchlík“, op. cit., pozn. pod čarou 189.

žádosti o mezinárodní ochranu. Obsahuje výrazy jako „oportunistický“, „zištný“, „ve zlé víře“, „účelově vytvořený“ a „[uprchlíci] svépomocí“ (bootstrap refugees). Ačkoli se v této analýze upřednostňuje použití termínu „oportunistický“, každý z těchto termínů se snaží postihnout jednání, které žadatel úmyslně podnikl s vědomím, že může vést k nebezpečí pronásledování nebo vážné újmy, a tím vytvořit podmínky, díky nimž by byl způsobilý pro získání mezinárodní ochrany, na kterou by jinak neměl nárok.

Nejprve se podívejme na vnitrostátní rozhodnutí. Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království) s ohledem na články 4 a 5 kvalifikační směrnice rozhodl, že existuje rozdíl mezi činnostmi *sur place* v zemi azylu, „které politický disident vykonává proti své vlastní vládě“ a které „ho mohou vystavit nebezpečí špatného zacházení po návratu“, a činnostmi, které „nejsou vykonávány s motivem vyjádřit nesouhlas, ale vytvořit takové nebezpečí nebo takové nebezpečí zhoršit“ ([769]). Vyslovil však názor, že kvalifikační směrnice by neměla být vykládána tak, že a *priori* brání nároku založenému na oportunismu. Místo toho kvalifikační směrnice vyžaduje posouzení, zda orgány v zemi původu pravděpodobně sledují a zaznamenávají činnost žadatele, a soud uznává, že tyto „orgány si mohou uvědomit nebo se nechat přesvědčit, že činnost byla neupřímná“, a že tedy „obava z následného špatného zacházení může být neopodstatněná“ ([770]).

ESLP se rovněž zabýval pojmem činností *sur place* v souvislosti s výkladem článku 3 EÚLP. Ve věcech *SF* proti *Švédsku* ([771]), *AA* proti *Švýcarsku* ([772]), *HS a ostatní* proti *Kypru* ([773]), *FG* proti *Švédsku* ([774]) a *AA* proti *Švýcarsku* ([775]) se ESLP zabýval jak „pokračovacím“ typem, tak i „zcela novým“ typem činností *sur place*. Ve věci *FG* proti *Švédsku* ESLP konstatoval:

> Pokud jde o činnosti *sur place*, […] je obecně velmi obtížné posoudit, zda má daná osoba opravdový zájem o danou činnost, ať už jde o politickou, nebo náboženskou věc, nebo zda se do ní zapojila pouze proto, aby si vytvořila důvody použitelné po uprchnutí […] ([776]).

Soud odkázal na směrnice UNHCR, v nichž se uvádí:

([769]) Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 15. dubna 2008, *YB (Eritrea)* v. *the Secretary of State for the Home Department*, [2008] EWCA Civ 360 (dále jen EWCA (Spojené království), 2008, *YB (Eritrea)*), bod 13.

([770]) EWCA (Spojené království), 2008, *YB (Eritrea)*, op. cit., pozn. pod čarou 771, body 14 a 15.

([771]) ESLP, 2012, *SF* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 760, body 62–71.

([772]) ESLP, 2014, *AA* proti *Švýcarsku*, op. cit., pozn. pod čarou 767, body 38–43.

([773]) ESLP, rozsudek ze dne 21. července 2015, *HS a ostatní* proti *Kypru*, č. 41753/10 a 13 dalších stížností, CE:ECHR:2015:0721JUD004175310, bod 277.

([774]) ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 23. března 2016, *FG* proti *Švédsku*, č. 43611/11, CE:ECHR:2016:0323JUD004361111 (dále jen ESLP (velký senát), 2016, *FG* proti *Švédsku*), body 123 a 144–158.

([775]) ESLP, rozsudek ze dne 5. listopadu 2019, *AA* proti *Švýcarsku*, č. 32218/17, CE:ECHR:2019:1105JUD003221817.

([776]) ESLP (velký senát), 2016, *FG* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 776, bod 123 (interní odkazy vynechány).

> Takzvané „samoúčelné“ jednání nevytváří opodstatněné obavy z pronásledování ve smyslu Úmluvy v zemi původu žadatele, pokud je účelovost daných aktivit zjevná i jejím orgánům, takže by jí v případě navrácení nehrozily žádné nepříznivé následky ([777]).

Výše uvedených pět rozsudků ESLP slouží jako přesvědčivé argumenty při výkladu pojmů uprchlík *sur place* a osoba požívající doplňkové ochrany *sur place*. K používání judikatury ESLP v kontextu přepracovaného znění kvalifikační směrnice je třeba jako vždy přistupovat opatrně, neboť ESLP nevykládá ani Úmluvu o právním postavení uprchlíků, ani přepracované znění kvalifikační směrnice. Ve výše uvedených případech soud totiž zvažuje, zda oportunistické aktivity mohou žadatele vystavit špatnému zacházení v rozporu s článkem 3 EÚLP ([778]). V článku 9 přepracovaného znění kvalifikační směrnice se zároveň definuje pronásledování ve smyslu porušení lidských práv a čl. 9 odst. 1 jasně zahrnuje závažná porušení základních lidských práv, zejména práv, od kterých nelze odstoupit, jako jsou práva podle článku 3 EÚLP. Vzhledem k absolutní povaze článku 3 EÚLP není pro ESLP nikdy rozhodující rozlišení mezi „dobrou vírou“ a „zlou vírou“. Vždy se zaměřuje na to, zda existuje reálné nebezpečí porušení práv ([779]).

Ačkoli SDEU v této věci ještě nerozhodl, zdá se, že znění čl. 4 odst. 3 písm. d) vyžaduje posouzení, zda činnosti *sur place* vedou k pronásledování nebo vážné újmě, a to **bez ohledu na to**, zda jsou prováděny v dobré či zlé víře. Stále platí, že žadatelé, kteří se dopustili jednání, jehož jediným nebo hlavním účelem bylo vytvořit podmínky nezbytné pro podání žádosti o mezinárodní ochranu, čelí značnému důkaznímu břemenu, pokud jde o jejich

([777]) ESLP (velký senát), 2016, *FG* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 776, bod 123, s odkazem na UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 6 „Azylové žádosti založené na tvrzení o pronásledování z náboženských důvodů“ podle článku 1A, odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků 1951 a/nebo jejího Protokolu z roku 1967, 28. dubna 2004, HCR/GIP/04/06 (dále jen UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 6), bod 36. V doporučeních se rovněž uvádí: „Za všech okolností se však musí přihlížet jak k důsledkům návratu do země původu, tak k potenciálnímu bezpráví, které by mohlo odůvodňovat přiznání azylu nebo jiné doplňkové formy ochrany. V případě, že je žádost posouzena jako samoúčelná, avšak žadatel má i přesto oprávněné obavy z pronásledování po svém návratu, je mezinárodní ochrana žadatele nutná.“

([778]) Navíc není jasné, zda ESLP přikládá váhu otázce, zda jsou činnosti *sur place* pouze účelové, či nikoli. Lze namítnout, že ESLP pouze konstatuje riziko a v této souvislosti zvažuje opravdovost činností žadatele.

([779]) ESLP (velký senát), 2016, *FG* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 776, bod 156.

důvěryhodnost ([780]). Dichotomie „dobrá víra / zlá víra“ je však relevantní podle čl. 5 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice (viz oddíl 1.10.4 níže) ([781]).

Ustanovení čl. 5 odst. 2 a čl. 4 odst. 3 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice stanoví pouze omezená právní kritéria pro posouzení potřeb ochrany *sur place*. Jeden soubor ukazatelů relevantních pro posouzení opravdovosti činnosti se může týkat toho, jak dlouho před podáním žádosti o azyl osoba konvertovala, získala nebo změnila svůj nový životní styl / politické názory a/nebo zda v době provádění nové činnosti bylo pravděpodobné, že by to mohlo být užitečné pro její žádost ([782]).

Na základě vnitrostátní judikatury a širší literatury je možné identifikovat řadu relevantních faktorů nebo ukazatelů (některé se překrývají), které lze mít při posuzování takových případů na paměti. Jsou uvedeny v tabulce 35 níže ([783]).

([780]) Viz např. Nejvyšší správní soud (Polsko), rozsudek ze dne 25. listopadu 2015, II OSK 769/14, kdy soud při rozhodování o páté žádosti ruského státního příslušníka z Čečenska – v níž žadatel uvedl nový důvod, a sice že po odchodu ze země původu vstoupil do scientologické církve – zdůraznil, že žadatel ve svých předchozích žádostech (podaných v roce 2008, resp. 2010) tuto skutečnost nikdy neuvedl. Viz také EWCA (Spojené království), 2008, *YB (Eritrea)*, op. cit., pozn. pod čarou 771, bod 18, v němž se uvádí: „Pokud se například k velvyslanectví dostane jakákoli informace [týkající se žadatele], která bude pravděpodobně pojednávat o tom, že žadatel identifikovaný na fotografii je podržtaška bez skutečného přesvědčení o opoziční věci, bude to přímo souviset s otázkou uvedenou v čl. 4 odst. 3 písm. d) směrnice“ a Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 28. října 1999, *Danian v. Secretary of State for the Home Department*, [1999] EWCA Civ 3000, odmítající „závěr, že uprchlík sur place, který jednal ve zlé víře, nespadá do působnosti Úmluvy [o právním postavení uprchlíků] a může být vyhoštěn do své domovské země bez ohledu na to, že má skutečné a odůvodněné obavy z pronásledování z důvodu uvedeného v Úmluvě a že existuje reálné nebezpečí, že k takovému pronásledování může dojít. Ačkoli je jeho důvěryhodnost pravděpodobně nízká a jeho žádost musí být přísně přezkoumána, má přesto nárok na ochranu podle úmluvy […]“, podle lorda soudce Buxtona. Viz také Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 27. dubna 2012, *HM v. Minister for Justice and Law Reform*, [2012] IEHC 176; viz také Hathaway a Foster, *The Law of Refugee Status*, op. cit., pozn. pod čarou 128, s. 88–90; Goodwin-Gill a McAdam, *The Refugee in International Law*, 2021, op. cit., pozn. pod čarou 25, s. 83–86; a IARLJ, *A Manual for Refugee Law Judges Relating to the QD and APD*, op. cit., pozn. pod čarou 758, s. 50 a 51.

([781]) Viz Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 18. prosince 2008, č. 10 C 27.07, BVerwG:2008:181208U10C27.07.0 (překlad do angličtiny) (dále jen Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2008, č. 10 C 27.07 (překlad do angličtiny)), body 14 a násl.; Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 24. září 2009, č. 10 C 25.08, BVerwG:2009:240909U10C25.08.0 (dále jen Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2009, č. 10 C 25.08), body 22 a násl.; Vrchní správní soud Bavorska (Bayerischer VGH, Německo), rozsudek ze dne 13. února 2019, 8 B 18.30257. K praxi jiných soudů viz např. Státní rada (Raad van State, Nizozemsko), rozsudek ze dne 11. února 2016, 201410123/1/V2, NL:RVS:2016:435.

([782]) ESLP, 2014, *AA proti Švýcarsku*, op. cit., pozn. pod čarou 767, bod 41.

([783]) Pokud jde o případy, v nichž bylo obzvláště důležité používání sociálních médií, viz také ty, které jsou uvedeny na konci oddílu 1.10.3.4 níže.

Tabulka 35: Ukazatele pro posouzení potřeb ochrany u žádostí *sur place* na základě činností žadatele po uprchnutí

Specifické záležitosti týkající se žadatele	i.	typ činnosti prováděné *sur place* ([784]);
	ii.	rozsah činnosti *sur place* ([785]);
	iii.	míra, do jaké je činnost *sur place* buď pokračováním názorů a přesvědčení v zemi původu, nebo je „zcela nová“ ([786]);
	iv.	otázky týkající se politického nebo náboženského přesvědčení, pohlaví, genderové identity nebo sexuální orientace atd. ([787]);
Specifické záležitosti týkající se původce pronásledování nebo vážné újmy	v.	zda údajný původce pronásledování nebo vážné újmy ví nebo se mohl dozvědět o činnosti *sur place* ([788]);
	vi.	zda údajný původce pronásledování nebo vážné újmy bude na činnost *sur place* pohlížet negativně ([789]) a zda existuje odůvodněná obava nebo reálné nebezpečí, že takový původce v důsledku toho přivodí žadateli pronásledování nebo vážnou újmu ([790]);
Specifické záležitosti týkající se žádostí s oportunistickým prvkem	vii.	do jaké míry je činnost *sur place* oportunistická ([791]);
	viii.	do jaké míry bude původcům pronásledování nebo vážné újmy zřejmé, že jde o oportunismus (a zda, i když tomu tak bude, na tom bude záležet) ([792]).

S odkazem na tuto tabulku ukazatelů pojednávají následující pododdíly o specifických záležitostech týkajících se žadatele (oddíl 1.10.3.1), specifických záležitostech týkajících se původce pronásledování nebo vážné újmy (oddíl 1.10.3.2) a specifických záležitostí týkajících

([784]) Může být např. užitečné rozlišovat mezi nízko postavenými členy nebo příznivci opozice na jedné straně (protože státní orgány v některých zemích původu se nebudou snažit poškodit nízko postavené členy opozice nebo ty, kteří se pouze účastní shromáždění) a významnými představiteli opozice (kteří téměř vždy přitahují pozornost státních orgánů v zemi původu) na straně druhé. Taková tvrzení jsou nicméně značně závislá na kontextu, protože státní orgány v některých zemích původu mohou považovat celou komunitu emigrantů za odpůrce. Viz také *mutatis mutandis*, ESLP (velký senát), 2016, *FG* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 776, body 137 a 141.

([785]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 1. února 2011, *BA (demonstranti v Británii – riziko při návratu) Írán CG*, [2011] UKUT 36 (dále jen Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2011, *BA (demonstranti v Británii – riziko při návratu) Írán CG*), bod 64; ESLP (velký senát), 2016, *FG* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 776, bod 141.

([786]) RVV/CCE (Belgie), 2015, č. 150.548, op. cit., pozn. pod čarou 792.

([787]) ESLP (velký senát), 2016, *FG* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 776, bod 127; UNHCR, *Amicus curiae of the UNHCR on the interpretation and application of „sur place“ claims within the meaning of Article 1A(2) of the 1951 Convention Relating to the Status of Refugees* (Amicus curiae UNHCR o výkladu a uplatňování žádostí „sur place“ ve smyslu čl. 1 odst. A bod 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951), 14. února 2017 (dále jen UNHCR, *Amicus curiae on the interpretation and application of „sur place“ claims*), body 20 a 28.

([788]) EWCA (Spojené království), 2008, YB (Eritrea), op. cit., pozn. pod čarou 771, body 13, 18; UNHCR, *Amicus curiae on the interpretation and application of „sur place“ claims*, op. cit., pozn. pod čarou 789, bod 26; UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 96.

([789]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2011, *BA (demonstranti v Británii – riziko při návratu) Írán CG*, op. cit., pozn. pod čarou 787, bod 64.

([790]) EWCA (Spojené království), 2008, YB (Eritrea), op. cit., pozn. pod čarou 771, bod 13; Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2011, *BA (demonstranti v Británii – riziko při návratu) Írán CG*, op. cit., pozn. pod čarou 787, bod 64; Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 10. srpna 2015, č. 150.548 (dále jen RVV/CCE (Belgie), 2015, č. 150.548); Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 28. května 2009, *FV v. Refugee Appeals Tribunal a další*, [2009] IEHC 268 (dále jen Vrchní soud (Irsko), 2009, *FV v. Refugee Appeals Tribunal a další*), bod 37; ESLP (velký senát), 2016, *FG* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 776, bod 123; UNHCR, Příručka, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 96; UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 6, op. cit., pozn. pod čarou 779, bod 36; UNHCR, *Amicus curiae on the interpretation and application of „sur place“ claims*, op. cit., pozn. pod čarou 789, body 26 a 29.

([791]) EWCA (Spojené království), 2008, YB (Eritrea), op. cit., pozn. pod čarou 771, bod 13; Vrchní soud (Irsko), 2009, *FV v. Refugee Appeals Tribunal a další*, op. cit., pozn. pod čarou 792, bod 37; UNHCR, *Amicus curiae on the interpretation and application of „sur place“ claims*, op. cit., pozn. pod čarou 789, bod 26.

([792]) ESLP (velký senát), 2016, *FG* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 776, bod 123.

se oportunistických žádostí *sur place* (oddíl 1.10.3.3). Poslední pododdíl se zabývá žádostmi *sur place* týkajícími se činností na sociálních sítích (oddíl 1.10.3.4).

1.10.3.1. Specifické záležitosti týkající se žadatele

Pokud jde o i) (**typ činnosti prováděné *sur place***) a ii) (**rozsah činnosti *sur place***) ve výše uvedené tabulce 35, bude mezi relevantní otázky patřit:

- Má činnost *sur place* formu demonstrací, výroků v tisku, příspěvků na sociálních sítích atd.?
- Jaký je její rozsah (častá/občasná činnost)?
- Jedná se o velmi/málo viditelnou činnost atd.? ([793]).

Pokud je taková činnost považována za okrajovou, může to znamenat, že o ní orgány v zemi původu nevědí. Případně to může znamenat, že o ní orgány vědí, ale nebudou ji vnímat negativně, nebo pokud ano, že neexistuje reálné nebezpečí, že by žadatel byl pronásledován nebo utrpěl vážnou újmu. Stejně jako u všech ostatních faktorů jsou zásadní informace o zemi původu (COI). Z informací o zemi původu může například vyplynout, že pro posouzení nebezpečí je velmi podstatné, zda jsou oponenti považováni za velmi viditelné či málo viditelné ([794]). V jiných zemích může z informací o zemi původu vyplynout, že orgány vnímají **jakékoli** odpůrce negativně.

Pokud jde o bod iii) (**míra, do jaké je činnost *sur place* buď pokračováním názorů a přesvědčení v zemi původu, nebo je „zcela nová“**) v tabulce 35 výše, pro některé režimy může být rozhodující, zda žadatel vykazuje systematickou činnost *sur place*. Pro jiné režimy bude dostatečně závažný již jeden případ činnosti *sur place* ([795]).

Pokud jde o bod iv) v tabulce 35 výše (**otázky politického nebo náboženského přesvědčení, pohlaví, genderové identity nebo sexuální orientace atd.**), i když žadatel nebyl dosud identifikován orgány země původu, způsob, jakým trávil svůj čas v hostitelské zemi, může mít zásadní vliv na to, zda jej orgány v zemi původu identifikují nebo identifikovaly a zda jej v případě návratu vystaví pronásledování nebo vážné újmě. Pokud například v hostitelské zemi konvertovali k jinému náboženství a pro jejich novou náboženskou identitu ([796]) je důležité, aby ji vyjadřovali ve svém životě a jednání, ať už budou od nynějška žít kdekoli, může je to v případě návratu ohrozit. Rakouský Nejvyšší správní soud konstatoval, že pro afghánské ženy, které si osvojily „západní způsob života“, jenž by byl v Afghánistánu vnímán jako překročení společenských mravů, a který se stal zásadní součástí jejich identity, by představovalo pronásledování, kdyby jej musely potlačovat ([797]).

([793]) Tamtéž, bod 141.

([794]) Viz např. RVV/CCE (Belgie), 2015, č. 150.548, op. cit., pozn. pod čarou 792, kde se konstatuje, že kvůli viditelnosti odvolatele jako opozičního aktivisty v Belgii, spojené s jeho velkou viditelností v zemi původu, budou tamní orgány pravděpodobně informovány o jeho politickém aktivismu v Belgii nebo jej bez problémů zjistí. S přihlédnutím k informacím o zemi původu, podle nichž velmi viditelné osoby, které se pravděpodobně dostanou do hledáčku orgánů, mohou mít odůvodněné obavy z pronásledování, rada uznala stěžovatele za uprchlíka, body 6.5.3, 6.5.4 a 6.7.

([795]) RVV/CCE (Belgie), 2015, č. 150.548, op. cit., pozn. pod čarou 792.

([796]) Viz např. Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 20. února 2020, *PS (křesťanství – riziko) Írán CG*, [2020] UKUT 46, bod 111.

([797]) Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 22. března 2017, Ra 2016/18/0388, AT:VWGH:2017:RA2016180388.L00.

A i když se předpokládá, že po návratu nebudou své přesvědčení nebo orientaci vyjadřovat otevřeně, nemusí to nutně znamenat konec celé věci. SDEU stanovil, že od žadatelů nelze očekávat, že budou skrývat svou náboženskou nebo sexuální orientaci ([798]). Na druhou stranu nemusí stačit, když žadatel prokáže, že přijal například novou politickou nebo náboženskou orientaci. Pokud tak například učinili čistě jako prostředek k vytvoření nezbytných podmínek pro podání žádosti o mezinárodní ochranu, pak by bylo možné dospět k závěru, že se ve skutečnosti nebudou snažit tuto orientaci po návratu dávat najevo a nevyvstává otázka, zda ji budou skrývat ([799]). To souvisí s problematikou oportunistických nároků (viz oddíl 1.10.3.3 níže).

Žádosti založené na činnostech po uprchnutí jsou obvykle založeny na činnostech žadatele, ale nárok může vzniknout i nepřímo na základě činností třetích stran. Je tomu tak například v případech, kdy politické kroky třetích stran vedou k riziku, že žadatel bude pronásledován nebo utrpí vážnou újmu v důsledku spojení s těmito třetími stranami na základě připisovaných politických názorů ([800]). Toto pojetí připisování nežádoucích politických názorů ze strany země státní příslušnosti nebo dosavadního pobytu je relevantní také pro žádosti *sur place*, pokud žadateli hrozí pronásledování nebo vážná újma za neoprávněný odjezd nebo pobyt v zahraničí (*Republikflucht*) ([801]). Podle této doktríny platí, že pokud sankce spojená s nedovoleným odcestováním do zahraničí představuje pronásledování podle článku 9 přepracovaného znění kvalifikační směrnice a země původu považuje odjezd nebo pobyt v zahraničí za implicitní politický názor vyjadřující neloajalitu nebo vzdor, jsou splněna kritéria pro definici uprchlíka ([802]). Podobně pokud země původu ukládá přísné sankce za podání žádosti o azyl v zahraničí (kvůli politickému názoru, o kterém svědčí podání žádosti o azyl v zahraničí), může pouhá žádost o mezinárodní ochranu za určitých okolností vést k potřebě mezinárodní ochrany *sur place* ([803]).

([798]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, body 78–80; SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, body 74–76. Viz také oddíl 1.5.5.

([799]) Například rakouský Nejvyšší správní soud rozhodl, že pokud žadatel konvertoval k jinému náboženství pouze z oportunistických důvodů, obecně se neočekává, že by se po návratu do země původu zapojil do náboženských aktivit, které by ho ohrožovaly. Rovněž nelze předpokládat, že by musel skrývat svou náboženskou identitu: viz Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 12. června 2020, Ra 2019/18/0440, AT:VWGH:2020:RA2019180440.L00.

([800]) Viz např. Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 19. května 2008, *HS (podezřelý z terorismu – riziko) Alžírsko CG*, [2008] UKAIT 00048, bod 126. Další podrobnosti viz Zimmermann, A. a Mahler, C., in: Zimmermann (ed.), *The 1951 Convention and Protocol: A Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 169, s. 325–329; a Hathaway a Foster, *The Law of Refugee Status*, op. cit., pozn. pod čarou 128, s. 77. Viz také oddíl 1.6 týkající se důvodů pronásledování. Viz také Nejvyšší soud (Tribunal Supremo, Španělsko), rozsudek ze dne 24. února 2010, č. 429/2007 (shrnutí v angličtině), týkající se Maročana, který dezertoval z ozbrojených sil a kterému bylo ve Španělsku přiznáno postavení uprchlíka. Nejvyšší soud potvrdil jeho postavení uprchlíka nikoli na základě odůvodněných obav vyplývajících z jeho činnosti jako armádního důstojníka v zemi původu, ale na základě toho, jak marocké orgány od té doby zmanipulovaly jeho obraz ve sdělovacích prostředcích, aby hájily národní zájmy a poukázaly na současné pošramocené politické vztahy mezi Španělskem a Marokem. Jeho postavení bylo potvrzeno na základě připisovaných politických názorů, přičemž v tomto případě nebylo vyžadováno, aby šlo o skutečnou politickou činnost. Viz Nejvyšší soud (Tribunal Supremo, Španělsko), rozsudek ze dne 24. února 2010, č. 429/2007 (shrnutí v angličtině).

([801]) A. Grahl-Madsen, A., „International Refugee Law Today and Tomorrow“ (Mezinárodní uprchlické právo dnes a zítra), 20 *Archiv des Völkerrechts* (1982) 411, s. 421.

([802]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, s. 77.

([803]) Viz např. Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 28. ledna 2009, č. 22.144; nebo Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 13. dubna 2011, *RM (Zimbabwe) v. Secretary of State for the Home Department*, [2011] EWCA Civ 428. Pro jiný názor viz např. Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 7. října 2005, *AA (nedobrovolné návraty do Zimbabwe) Zimbabwe CG*, [2005] UKAIT 144, body 35 a 36. Příklad, kdy se **nemělo** mít za to, že takové nebezpečí existuje, viz Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 2. června 2015, *BM a další (navrácené osoby – trestná a jiná činnost) DRK CG*, [2015] UKUT 293 (IAC). Další podrobnosti viz Hathaway a Foster, *The Law of Refugee Status*, op. cit., pozn. pod čarou 128, s. 77–80.

1.10.3.2. Specifické záležitosti týkající se původce pronásledování nebo vážné újmy

Při posuzování specifických záležitostí týkajících se původců pronásledování je třeba mít na paměti, že mezi původce patří všichni původci ve smyslu článku 6 přepracovaného znění kvalifikační směrnice. V některých případech bude tedy třeba zvážit, zda nestátní původci monitorují činnosti *sur place* žadatelů ze své země původu nebo by se o ní dozvěděly jinak a zda jsou původci uvedení v čl. 6 písm. a) a b) ochotni a schopni poskytnout ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou ze strany těchto nestátních původců.

Pokud jde o bod v) v tabulce 35 výše, týká se otázky, **zda původce pronásledování nebo vážné újmy již ví nebo by se mohl dozvědět o činnostech *sur place*** ([804]). Identifikace bude často jedním z klíčových ukazatelů, protože pokud z důkazů vyplývá, že žadatel nebude identifikován, pak s největší pravděpodobností nebude záležet na tom, jaká je podstata činnosti *sur place* nebo jaký má obsah. Situace však může být odlišná v případě osoby, která například pravidelně navštěvuje kostel/mešitu/chrám v členském státě, ale tato skutečnost není orgánům země původu známa. Takové jednání může být relevantní při posuzování

- zda je po návratu pro dotyčnou osobu vykonávání určitých náboženských aktů na veřejnosti zvláště důležité pro zachování její náboženské identity a
- zda by se po návratu do země původu zapojila do náboženských praktik, které by je vystavily reálnému nebezpečí pronásledování nebo vážné újmy ([805]).

Identifikace bude vždy záviset na konkrétních skutečnostech. Může se například stát, že orgány v zemi původu žadatele sledují činnosti *sur place*, ale to nemusí nutně znamenat, že si dané činnosti pravděpodobně všimnou. Pokud se například jedná o jednorázovou nebo okrajovou činnost – několik soukromých výměn názorů na sociálních sítích během jednoho dne (abychom uvedli extrémní příklad) – mohou rozhodující orgány oprávněně dojít k závěru, že si jí nikdo nevšimne ([806]).

Pro identifikaci může být rovněž důležité, zda jsou původci pronásledování nebo vážné újmy schopni identifikovat činnost žadatele *sur place* ([807]). Mezi relevantní otázky mohou patřit tyto:

- Mají potřebné prostředky?
- Provádí režim dohled/monitorování?

Pokud se jedná o monitorování sociálních sítí, mohou být relevantní i následující otázky:

- Mají dostatečné kapacity, pokud jde o odborné technické znalosti a lidské zdroje, aby se mohly věnovat něčemu víc než jen nadpisům?

([804]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 96.

([805]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 70.

([806]) Viz např. ve vztahu k oběma těmto otázkám Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 28. dubna 2009, *TL a další (činnosti sur place – riziko) Barma v. Secretary of State for the Home Department CG*, [2009] UKAIT 00017, a Azylový a imigrační soud (Odvolací imigrační orgán, Spojené království), rozsudek ze dne 1. září 2008, *LM (rizika při návratu) Konžská republika (Kongo-Brazzaville) v. Secretary of State for Home Department CG*, [2008] UKAIT 00064, dospěl v bodu 112 k tomuto závěru: „Test, zda existuje reálné nebezpečí, nadále závisí na minulosti a profilu jednotlivce, zejména na míře jeho politické angažovanosti a na tom, zda se dostal nebo může dostat do povědomí orgánů."

([807]) Viz např. Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 27. května 2021, *KK a RS (činnosti sur place, riziko) Šrí Lanka CG*, [2021] UKUT 130 (dále jen Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2021, *KK a RS (činnosti sur place, riziko) Šrí Lanka CG*), body 406–415.

- Opravdu bude režim vynakládat čas a prostředky na procházení sociálních sítí a internetových účtů?
- Případně: Vytvoří, jak se v některých souvislostech uvádí, mechanismus navracení, který bude vyžadovat, aby osoby, které se navrátí, poskytly svá hesla k sociálním sítím atd.?

Dalším ukazatelem (bod vi) v tabulce 35 výše) – úzce souvisejícím s prvním – je to, **zda bude údajný původce pronásledování nebo vážné újmy vnímat činnosti *sur place* negativně a zda existuje odůvodněná obava nebo reálné nebezpečí, že takový subjekt v důsledku toho přivodí žadateli pronásledování nebo vážnou újmu** ([808]). Za předpokladu, že se považuje za pravděpodobné, že původci pronásledování nebo vážné újmy již vědí nebo by se dozvěděli o činnostech žadatele *sur place*, pak opět záleží pouze na tom, zda také budou pravděpodobně reagovat negativně. Někdy se to vyjadřuje otázkou: „Budou mít orgány země původu na těchto činnostech *sur place* zájem v neprospěch žadatele?“ Pokud je například země původu liberální demokracií se silnou vírou ve svobodu projevu, nemusí to jejím orgánům ani v nejmenším vadit, pokud nejsou činnosti *sur place* vnímány jako teroristické apod. Nebo (abychom použili jiný scénář) mohou orgány tolerovat kritické projevy exulantů v zahraničí, pokud to nemá dopad na vnitrostátní politiku. Daný režim může případně prakticky zakazovat přístup ke globálnímu internetu ([809]). Pokud by však bylo známo, že režim po návratu požaduje například počítačová hesla, mohlo by to naznačovat, že se stále zajímá o to, co jeho občané v zahraničí zveřejňují, i když běžně blokuje celosvětové internetové stránky ([810]).

Mezi otázkami, které zde vyvstávají, mohou být tyto:

- Pokud by byl žadatel identifikován, existují odůvodněné obavy z pronásledování nebo reálné nebezpečí vážné újmy?
- Tolerovali by původci pronásledování nebo vážné újmy takové činnosti?
- Vnímali by původci pronásledování nebo vážné újmy takovou činnost negativně, pokud by věděli, že činnost *sur place* je do značné míry oportunistická?

I když rozhodující orgán rozhodne, že původci pronásledování nebo vážné újmy skutečně **identifikují** žadatele a **budou** na něj pohlížet negativně, **je stále nutné prokázat odůvodněné obavy** z **pronásledování nebo reálné nebezpečí vážné újmy**. Například státní bezpečnostní služby mohou mít zájem na tom, působit po návratu újmu pouze těm, které považují za vysoce postavené aktivisty nebo hlavní odpůrce. Bezpečnostní služby mohou mít k dispozici filtrovací

([808]) Viz např. UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 6, op. cit., pozn. pod čarou 779, bod 36. V těchto doporučeních se zdůrazňuje, že takzvané „samoúčelné“ činnosti nemusí zakládat odůvodněné obavy z pronásledování, pokud „je účelovost takových aktivit zjevná, počítaje v to i tamější orgány, a v případě navrácení osoby by jí nehrozily žádné nepříznivé následky“. Dodává však: „Za všech okolností se však musí přihlížet jak k důsledkům návratu do země původu, tak k potenciálnímu bezpráví, které by mohlo odůvodňovat přiznání“ postavení uprchlíka. Viz také Hathaway a Foster, *The Law of Refugee Status*, op. cit., pozn. pod čarou 128, s. 90; Goodwin-Gill a McAdam, *The Refugee in International Law*, 2021, op. cit., pozn. pod čarou 25, s. 84; a IARLJ, *A Manual for Refugee Law Judges Relating to the QD and APD*, op. cit., pozn. pod čarou 758, s. 50–51. Viz také *mutatis mutandis*, ESLP (velký senát), 2016, *FG* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 776, body 144–158.

([809]) Viz např. Ministerstvo zahraničí Spojených států, 2019 County Reports on Human Rights (Zprávy o jednotlivých zemích – otázka lidských práv, 2019), kde se v souvislosti s Íránem uvádí: „Vláda i nadále zavádí Národní informační síť (NIN, známou také jako SHOMA). Jak popisuje organizace Freedom House, síť SHOMA umožnila vládě snížit rychlost připojení k zahraničním internetovým stránkám v politicky citlivých obdobích, odpojit síť od globálního internetového obsahu a narušit používání nástrojů pro obcházení tohoto omezení.“

([810]) Deník *Washington Post*, 21. listopadu 2019, uvádí, že íránské orgány vyvinuly vlastní domácí internet známý jako Národní informační síť (NIN), který se stal branou, přes kterou Íránci přistupují ke globálním sítím.

proces – prostřednictvím informátorů a/nebo sledování. Mohou vést seznam a působit vážnou újmu pouze osobám na něm uvedeným nebo tyto osoby pronásledovat (pokud se vrátí).

1.10.3.3. Specifické záležitosti týkající se žádostí s oportunistickým prvkem

Ukazatel vii) v tabulce 35 výše je relevantní pouze tehdy, pokud se má za to, že žádost má oportunistický prvek. Pokud ano, pak je třeba zvážit, **do jaké míry je činnost *sur place* oportunistická** ([811]).

Možná by bylo nejlepší nahlížet na činnosti *sur place* jako na kontinuum, které se pohybuje od zcela upřímných na jednom konci až po zcela oportunistické na druhém konci. Znění čl. 4 odst. 3 písm. d) naznačuje takovouto kontinuitu, přinejmenším v rozsahu, v němž odkazuje na vykonávané činnosti, „[jejichž] jediným nebo hlavním účelem […]“. Tato formulace také naznačuje, že může být podstatné, zda se jedná o „jediný nebo hlavní“ účel. Pokud něčí činnosti *sur place* nejsou zcela oportunistické, pak bude velmi důležité nepřehlédnout aspekty, které jsou upřímné. Jak uvedl norský Nejvyšší soud, může být obtížné z hlediska důkazů doložit motiv osoby k zapojení do činností, které mohou vyvolat riziko pronásledování, a žadatelé o mezinárodní ochranu mají právo zapojit se do politických činností i mimo zemi původu ([812]).

Ukazatel viii) v tabulce 35 výše se týká **míry, do jaké bude původcům pronásledování nebo vážné újmy zřejmé, že jde o oportunismus (a zda, i když tomu tak bude, na tom bude záležet)**. Jednou z klíčových otázek v této souvislosti může být: „Bude původcům pronásledování nebo vážné újmy v zemi původu pravděpodobně záležet na tom, že činnost byla oportunistická a neupřímná?“ ([813]).

1.10.3.4. Činnosti *sur place* a používání sociálních médií

V případech žádostí *sur place* zahrnujících využívání sociálních médií může být ve výše uvedeném rámci potřeba zvážit ukazatele, které jsou pro tento kontext specifičtější ([814]).

V tabulce 36 níže jsou uvedeny ukazatele specifičtější pro případy týkající se sociálních médií.

([811]) Viz např. ESLP (velký senát), rozsudek z roku 2016, *FG* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 776, bod 123; ESLP, 2014, *AA* proti *Švýcarsku*, op. cit., pozn. pod čarou 767, bod 41.

([812]) Nejvyšší soud (Høyesterett, Norsko), rozsudek ze dne 17. března 2017, HR-2017-569-A (shrnutí v angličtině).

([813]) Jako relevantní faktor jej uznávají Hailbronner a Thym (eds.), *EU Asylum and Immigration Law: a Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 186, s. 1145, s odkazem na EWCA (Spojené království), 2008, *YB (Eritrea)*, op. cit., pozn. pod čarou 771, bod 13. Viz také postup Vrchního soudu (Spojené království) v případě oportunistických konverzí ke křesťanství ve věcech íránských žadatelů předložených Vrchnímu soudu (IAC, Spojené království), 2020, *PS (křesťanství – riziko) Írán CG*, op. cit., pozn. pod čarou 798, body 112–116.

([814]) Tento pododdíl do značné míry čerpá z materiálů, které vypracoval J. Phillips pro virtuální seminář IARMJ na téma žádostí *sur place* konaný v květnu/červnu 2020.

Tabulka 36: Ukazatele specifické pro činnost ***sur place*** prostřednictvím Facebooku a/nebo jiných internetových stránek a platforem sociálních médií

Délka trvání	Jak dlouho bude příspěvek zobrazován? Jak dlouho byl aktivní?
Viditelnost	Jak viditelná bude tato činnost (veřejné/soukromé nastavení, přátelé, „sdílení“, „lajky“)? ([815])
Možnost úpravy	Jak snadno mohl být účet upraven tak, aby to, co se na něm nyní uvádí, neodpovídalo skutečné podobě účtu?
Spolehlivost	Jak může rozhodující orgán zjistit, že poskytnuté informace skutečně pocházejí z profilu žadatele na sociálních sítích?
Šetření ze strany státu	Co je známo o míře zájmu státních bezpečnostních složek o sociální média? Monitorují činnosti svých státních příslušníků pobývajících v zahraničí, využívají „nepravé účty přátel“ atd.? Jaká je pravděpodobnost zahájení šetření po návratu apod. (např. požadavkem na poskytnutí hesel k sociálním médiím)?

Při posuzování těchto ukazatelů může být užitečné rozlišovat mezi zkoumáním situace žadatele a situací týkajících se původce pronásledování nebo vážné újmy.

V souvislosti s žadatelem mohou být položeny například tyto relevantní otázky:

- Jak si mohou být rozhodující orgány jisté, že účet na sociálních sítích je autentický ve smyslu pravdivého historického záznamu toho, co žadatel zveřejnil?
- Mohou jednotlivci svůj účet smazat?
- Jak snadno mohl být účet pozměněn?
- V souvislosti s původci pronásledování nebo vážné újmy může být důležité se ptát:
- Má vláda země původu nebo příslušný nestátní původce či původci pronásledování možnost monitorovat činnost na sociálních médiích?
- Budou na příspěvky na sociálních sítích, které kritizují jejich vládu, pohlížet negativně a/nebo vynaloží úsilí na špatné zacházení se státními příslušníky, kteří je vytvořili?
- Které platformy sociálních médií se v dané zemi používají (např. Facebook, WeChat atd.)?
- Ptá se vláda navracejících se osob na jejich používání sociálních sítí?
- Jakým jazykem obvykle píší uživatelé těchto stránek?

Ve většině případů může být nutné mít informace o zemi původu a další důkazy týkající se činností na sociálních médiích.

Pokud jde o vnitrostátní judikaturu k těmto otázkám, francouzský Vnitrostátní soud pro azylové právo CNDA přiznal postavení uprchlíka žadateli z Mauritánie, který byl již v zemi původu známým rapperem. Soud měl za to, že jeho činnosti na internetu a Facebooku po jeho odjezdu z Mauritánie zhoršily jeho postavení v očích mauritánských orgánů ([816]). V Německu Správní soud v Drážďanech uznal venezuelské manžele za uprchlíky. Soud konstatoval, že před svým útěkem byli vyslýcháni venezuelskými tajnými službami, a dospěl k závěru, že o jejich opoziční činnosti v exilu by se tajné služby s největší pravděpodobností dozvěděly,

([815]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2020, *PS (křesťanství – riziko) Írán CG*, op. cit., pozn. pod čarou 798, dospěl k závěru, že v souvislosti s křesťanskými uprchlíky po návratu do Íránu je „jedním z přitěžujících faktorů, které byly ve zdrojích identifikovány, ‚velmi otevřené projevování názorů‘ na sociálních sítích: to by patrně vypovídalo o osobní angažovanosti jednotlivce, nikoliv například pouhé ‚lajkování‘ příspěvků jiných osob“ (bod 116).

([816]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 4. února 2016, *M. S.*, č. 15016079.

protože byla zveřejněna na sociálních sítích ([817]). Podobně Správní soud v Hannoveru uznal žadatele z Pákistánu za uprchlíka z důvodu jeho aktivní účasti na demonstracích a dalších akcích v exilu na podporu nezávislosti Balúčistánu. Konstatoval, že činnosti těchto osob byly běžně zveřejňovány na sociálních sítích a monitorovány pákistánskými tajnými službami ([818]). V rámci poskytování pokynů k facebookovým účtům a důkazům na sociálních médiích obecně dospěl Vrchní soud Spojeného království v rozhodnutí z roku 2022 ([819]) k závěru, že i když žadatel prováděl činnosti *sur place* s cílem podložit nárok na ochranu vykonstruovanými argumenty, byly tyto činnosti dostatečné k tomu, aby se stal předmětem cíleného sledování, které íránské orgány provádí na sociálních médiích. Soud se sice nedomníval, že důkazy prokazují, že íránské orgány jsou schopny monitorovat účty na sociálních sítích ve velkém měřítku, ale prokázaly, že jsou schopny provádět „cílenější, ad hoc vyhledávání" omezené na zájmové osoby, které mají významný negativní vliv ([820]).

1.10.4. Následné žádosti (čl. 5 odst. 3)

Čl. 5 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Aniž je dotčena [Úmluva o právním postavení uprchlíků], mohou členské státy rozhodnout, že žadateli, který podává následnou žádost, se postavení uprchlíka obvykle nepřizná, je-li nebezpečí pronásledování založeno na okolnostech, které vyvolal sám žadatel po opuštění země původu.

Na rozdíl od čl. 5 odst. 1 a 2 je čl. 5 odst. 3 **nepovinným ustanovením**. Týká se pouze následných žádostí a pouze postavení uprchlíka. Umožňuje členským státům „obvykle" nepřiznat postavení uprchlíka žadateli,

- který podá následnou žádost ([821]) **a**
- jehož „nebezpečí pronásledování [je] založeno na okolnostech, které vyvolal sám žadatel po opuštění země původu" ([822]).

Tyto **dvě podmínky** musí být splněny kumulativně.

Pokud jde o první podmínku, týká se toto ustanovení pouze žadatelů, kteří již dříve požádali o mezinárodní ochranu v témže členském státě a jejich žádost byla pravomocným rozhodnutím zamítnuta nebo jim byl následně odňat status mezinárodní ochrany ([823]).

([817]) Správní soud v Drážďanech (VG Dresden, Německo), rozsudek ze dne 19. prosince 2019, 13 K 2390/18.A.

([818]) Správní soud v Hannoveru (VG Hannover, Německo), rozsudek ze dne 25. dubna 2019, 11 A 12311/17.

([819]) Vrchní soud (senát pro imigrační a azylové otázky, Spojené království), rozsudek ze dne 20. ledna 2022, *XX (PJAK – činnosti* sur place *– Facebook) Írán CG*, [2022] UKUT 23.

([820]) Tamtéž, body 118 a 121.

([821]) V rozsudku SDEU ze dne 20. května 2021, *LR v. Bundesrepublik Deutschland*, C-8/20, EU:C:2021:404, soud rozhodl: „Pojem ‚následná žádost' je definován v čl. 2 písm. q) [přepracovaného znění kvalifikační směrnice] jako další žádost o mezinárodní ochranu, která byla učiněna po přijetí pravomocného rozhodnutí o předchozí žádosti" (bod 34).

([822]) Upozorňujeme, že pojem „následná žádost" je definován v čl. 2 písm. q) přepracovaného znění směrnice o azylovém řízení. Viz také čl. 33 odst. 2 písm. d) přepracovaného znění směrnice o azylovém řízení, pokud jde o jeho význam v souvislosti s nepřípustnými žádostmi, a článek 40 přepracovaného znění směrnice o azylovém řízení, pokud jde o postupy upravující následné žádosti.

([823]) Viz čl. 2 písm. q) přepracovaného znění směrnice o azylovém řízení; EASO, *Judicial analysis: Asylum Procedures and the Principle of Non-refoulement* (Právní analýza: Azylová řízení a zásada nenavracení), 2018, oddíl 5.2.2.4.

Pokud jde o druhou podmínku, její rozsah je omezen na situace, kdy „nebezpečí pronásledování [je] založeno na okolnostech, které **vyvolal** sám žadatel po opuštění země původu“ (zvýraznění doplněno). Nevztahuje se proto na změnu situace v zemi původu mezi první a následnou žádostí o mezinárodní ochranu, která nemá souvislost s žadatelem.

Výklad čl. 5 odst. 3 ve spojení s čl. 5 odst. 2 a čl. 4 odst. 3 písm. d) naznačuje následující: pokud činnosti žadatele po opuštění země původu navazují na jeho činnosti před opuštěním země původu (činnosti, které nebyly v první žádosti o azyl uznány za dostatečné), nelze žádost na základě čl. 5 odst. 3 zamítnout. V takovém případě se nebezpečí pronásledování žadatele skutečně nezakládalo „jedině nebo hlavně“ na okolnostech, které si žadatel vytvořil svým vlastním rozhodnutím po opuštění země původu.

Slovo „obvykle“ lze vykládat dvěma způsoby.

Na jedné straně některé členské státy EU zastávají názor, že toto ustanovení stanoví pravidlo, že osobám nemá být přiznáno postavení uprchlíka, pokud jsou splněny podmínky podle čl. 5 odst. 3 ([824]), a zavedly zákonnou domněnku proti přiznávání postavení uprchlíka v případě následně „účelově vytvořených“ žádostí *sur place* ([825]).

Například německý Spolkový správní soud, který se opíral zejména o společný postoj Rady ze dne 4. března 1996 ([826]), rozhodl, že vytvoření nebezpečí pronásledování prostřednictvím činností po uprchnutí by mělo zakládat **podezření ze zneužití**, pokud bylo vytvořeno po skončení prvního azylového řízení ([827]). **Rozhodným datem** pro uplatnění tohoto pravidla je datum (zamítavého) pravomocného rozhodnutí v předchozím řízení. Pokud si žadatel po vydání rozhodnutí vytvořil nezbytné podmínky pro podání žádosti o mezinárodní ochranu, zpravidla se předpokládá zneužití žádosti o ochranu uprchlíka. Tato zákonná domněnka zneužití je však **vyvrácena**, pokud žadatel vyvrátí podezření, že po zamítnutí první žádosti vyvíjel nebo zintenzivnil činnosti po uprchnutí výhradně nebo především s cílem získat postavení uprchlíka ([828]). Zvláštní pravidlo platí pro **mladé žadatele**, kteří mohou rovněž vyvrátit zákonnou domněnku zneužití, pokud mohou prokázat, že v průběhu svého prvního řízení o získání mezinárodní ochrany ještě nebyli schopni – vzhledem ke svému mládí a nedostatečné vyspělosti – vytvořit si pevné politické nebo jiné přesvědčení ([829]). Německý Spolkový správní soud má za to, že tento postoj je v souladu s Úmluvou o právním postavení uprchlíků ([830]).

([824]) Viz Hailbronner a Alt, „Council Directive 2004/83/EC, Articles 1–10“, op. cit., pozn. pod čarou 415, s. 1042. Viz také Dörig, H., komentář k čl. 5, odst. 12 až 18, in: Hailbronner a Thym (ed.), *EU Asylum and Immigration Law: A Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 186.

([825]) Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2008, č. 10 C 27.07 (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 783, bod 14. Viz také Übersax, P. a Rudin, B. (ed.), *Ausländerrecht*, Helbing Lichtenhahn Verlag, 2009, s. 542 (týkající se Švýcarska).

([826]) Společný postoj ze dne 4. března 1996 o harmonizovaném používání definice pojmu „uprchlík“, op. cit., pozn. pod čarou 189, body 59 a násl.

([827]) Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2008, č. 10 C 27.07 (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 783, bod 14.

([828]) Tamtéž.

([829]) Viz např. Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2009, č. 10 C 25.08, op. cit., pozn. pod čarou 783, body 22 a násl.

([830]) Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2008, č. 10 C 27.07 (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 783, body 17 a násl.

Na druhou stranu některé soudy měly za to, že výklad čl. 5 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice je omezen výhradou „[a]niž je dotčena [Úmluva o právním postavení uprchlíků]“ a že Úmluva o právním postavení uprchlíků nezakládá rozlišení mezi potřebami vyplývajícími z původní a následné žádosti ([831]). Odvolací soud (Anglie a Wales) například rozhodl, že čl. 5 odst. 3 kvalifikační směrnice „uznává, že oportunistická činnost *sur place* není automatickou překážkou pro udělení azylu“, protože žadateli, jehož chování ve Spojeném království bylo zcela oportunistické,

> soud již uvěřil, že vykonával danou činnost, a (pravděpodobně) mu nebyl uvěřen motiv. Je pak objektivní otázkou, zda je jeho následná obava z pronásledování nebo špatného zacházení odůvodněná. A pokud *je* odůvodněná, pak nevěřit žadateli, když říká, že má nyní obavu, může hraničit se zvráceností ([832]).

Rozsudky ESLP ve věcech *AA* proti *Švýcarsku* a *FG* proti *Švédsku* jsou dalšími příklady přijetí žádostí *sur place* založených výhradně na činnostech prováděných mezi první a následnou žádostí o azyl ([833]). K rozsudkům *AA* a *FG* je však třeba přistupovat opatrně, neboť se týkají ochrany před navrácením podle článku 3 EÚLP, zatímco čl. 5 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice stanoví důvod pro odepření postavení uprchlíka (což jsou dvě různé věci). Kromě toho může mnoho žadatelů po podání první žádosti své názory oprávněně změnit nebo u nich může dojít k názorovému vývoji ([834]). To se týká například žadatelů, kteří byli v době podání první žádosti o azyl nezletilí ([835]).

([831]) Viz EWCA (Spojené království), 2008, *YB (Eritrea)*, op. cit., pozn. pod čarou 771, bod 14, kde se toto ustanovení označuje za „podivné“. Viz také Hathaway a Foster, *The Law of Refugee Status*, op. cit., pozn. pod čarou 128, s. 84; Goodwin-Gill a McAdam, *The Refugee in International Law*, 2021, op. cit., pozn. pod čarou 25, s. 86; Bank, „The transposition of the qualification directive in Germany“, op. cit., pozn. pod čarou 220, s. 125; IARLJ, *A Manual for Refugee Law Judges Relating to the QD and APD*, op. cit., pozn. pod čarou 758, s. 52; Storey, H., „The EU Qualification Directive: A Brave New World?“ (Kvalifikační směrnice EU: krásný nový svět?), *International Journal of Refugee Law*, 2008, s. 27.

([832]) EWCA (Spojené království), 2008, *YB (Eritrea)*), op. cit., pozn. pod čarou 771, bod 13. Viz také Státní rada (Raad van State, Nizozemsko), č. 201410123/1/V2, op. cit., pozn. pod čarou 783.

([833]) ESLP, 2014, *AA* proti *Švýcarsku*, op. cit., pozn. pod čarou 767, body 38–43; a ESLP (velký senát), 2016, *FG* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 776, body 144–158.

([834]) Viz ESLP (velký senát), 2016, *FG* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 776, bod 123.

([835]) To uznává i německý Spolkový správní soud. Viz např. jeho rozsudek ve věci Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2009, č. 10 C 25.08, op. cit., pozn. pod čarou 783, body 22 a násl.

Část 2. Podmínky pro získání nároku na doplňkovou ochranu

Část 2 má devět oddílů, jak je uvedeno v tabulce 37 níže.

Tabulka 37: Struktura části 2

Oddíl	Název	Strana
2.1	Úvod	181
2.2	Kdo má nárok na doplňkovou ochranu?	184
2.3	Osobní a územní působnost (čl. 2 písm. f))	185
2.4	Vážná újma (článek 15)	185
2.5	Závažné důvody se domnívat, že by osoba byla vystavena reálnému nebezpečí (čl. 2 písm. f))	233
2.6	Původci vážné újmy (článek 6)	238
2.7	Poskytovatelé ochrany před vážnou újmou (článek 7)	239
2.8	Vnitrostátní ochrana před vážnou újmou (článek 8)	239
2.9	Potřeby doplňkové ochrany vznikající *sur place* (na místě, článek 5)	244

Cílem schématu rozhodovacích postupů o doplňkové ochraně v příloze A je mimo jiné souhrnně pokrýt problematiku, o níž se diskutuje v části 2.

2.1. Úvod

Doplňková ochrana má svůj právní základ v primárním právu EU (v článku 78 SFEU). Čl. 78 odst. 2 písm. a) a b) SFEU stanoví přijetí „opatření týkající[ch] se společného evropského azylového systému, který obsahuje“ nejen jednotný azylový status, ale také „jednotný status doplňkové ochrany pro státní příslušníky třetích zemí, kteří, aniž by získali evropský azyl, potřebují mezinárodní ochranu“.

Při provádění čl. 78 odst. 2 SFEU je účelem přepracovaného znění kvalifikační směrnice mimo jiné stanovit normy pro to, za jakých podmínek se mohou státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti stát osobami požívajícími mezinárodní ochranu.

V souladu s čl. 2 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice se „mezinárodní ochranou“ rozumí „postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany ve smyslu písmen e) a g)“. Definice „mezinárodní ochrany“ proto zahrnuje „dva odlišné režimy ochrany, a to právní postavení uprchlíka na jedné straně a status doplňkové ochrany na straně druhé“ ([836]).

Na rozdíl od postavení uprchlíka nevyplývá doplňková ochrana z Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Je naopak jedinečným rysem práva EU. Kritéria pro udělení doplňkové ochrany, která jsou stanovena v přepracovaném znění kvalifikační směrnice, byla převzata z „mezinárodních závazků vyplývajících z právních aktů v oblasti lidských práv a stávající praxe v členských státech“ ([837]).

([836]) SDEU, 2014, *HN*, op. cit., pozn. pod čarou 29, bod 26. Viz také SDEU, 2018, *Shajin Ahmed*, op. cit., pozn. pod čarou 33, bod 38.

([837]) 34. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

Mezi nejvýznamnější mezinárodní závazky vyplývající z nástrojů v oblasti lidských práv, které se týkají doplňkové ochrany, patří čl. 2 odst. 1 a článek 3 EÚLP, čl. 3 odst. 1 Úmluvy proti mučení a článek 7 ICCPR, jak je uvedeno níže ([838]).

Čl. 2 odst. 1 a článek 3 EÚLP

1. Právo každého na život je chráněno zákonem. Nikdo nesmí být úmyslně zbaven života kromě výkonu soudem uloženého trestu následujícího po uznání viny za spáchání trestného činu, pro který zákon ukládá tento trest.

[...]

3. Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu.

Čl. 3 odst. 1 Úmluvy proti mučení

Žádný stát, který je smluvní stranou této Úmluvy, nevypoví, nevrátí či nevydá osobu jinému státu, jsou-li vážné důvody se domnívat, že by jí v něm hrozilo nebezpečí mučení.

Článek 7 ICCPR

Nikdo nesmí být mučen nebo podrobován krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. [...]

Tyto nástroje sice zakotvují zásadu nenavracení, nestanovují však status pro ty, kteří nemohou být navráceni. Za účelem splnění těchto mezinárodních závazků poskytovaly jednotlivé členské státy před přijetím kvalifikační směrnice těmto osobám vnitrostátní „podpůrné“ nebo „doplňkové“ formy ochrany. To vedlo k rozdílným systémům ochrany v členských státech. Proto Komise vysvětlila, že návrh kvalifikační směrnice „čerpal z různých systémů členských států a pokusil se převzít a upravit ty nejlepší“ ([839]). Normy pro přiznání statusu doplňkové ochrany a pro obsah poskytované ochrany stanovené v přepracovaném znění kvalifikační směrnice mají tedy za cíl vyjasnit a kodifikovat „stávající mezinárodní závazky a praxi Společenství“ ([840]).

Část 2 této právní analýzy se zabývá pouze kritérii, na jejichž základě mají být žadatelé o mezinárodní ochranu uznáni za osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu.

([838]) Evropská komise, Návrh kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2001, op. cit., pozn. pod čarou 266, s. 5. Ve směrnici Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka (směrnice o azylovém řízení) byly označeny jako „jiné[...] druh[y] mezinárodní ochrany podané za okolností uvedených v článku 15 [kvalifikační směrnice]“ (čl. 3 odst. 3 směrnice o azylovém řízení). Dalšími relevantními ustanoveními jsou protokoly č. 6 a 13 k EÚLP. Viz Rada Evropy, Protokol č. 6 k Úmluvě o ochraně lidských práv *a* základních svobod týkající se zrušení trestu smrti, 28. dubna 1983; Protokol č. 13 k Úmluvě o ochraně lidských práv *a* základních svobod týkající se zrušení trestu smrti za všech okolností, 3. května 2002. Význam judikatury ESLP při výkladu práva EU je vysvětlen v úřadu EASO, *Introduction to the CEAS – A judicial analysis*, op. cit., pozn. pod čarou 8, s. 73–74.

([839]) Evropská komise, Návrh kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2001, op. cit., pozn. pod čarou 266, s. 6.

([840]) Tamtéž, s. 6.

Jak vyplývá ze slova „doplňková“ a ze 6. a 33. bodu odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice, „[d]oplňková ochrana by měla být doplňkovou a dodatečnou k ochraně uprchlíků zakotvené v [Úmluvě o právním postavení uprchlíků]“ ([841]).

> **6.** a **33. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> (6) Dále by podle závěrů z Tampere měly být předpisy o postavení uprchlíků doplněny opatřeními týkajícími se doplňkových forem ochrany, které by poskytovaly náležité postavení každé osobě, která takovou ochranu potřebuje.
>
> […]
>
> (33) Je nezbytné stanovit také normy pro definici a obsah statusu doplňkové ochrany. Doplňková ochrana by měla být doplňkovou a dodatečnou k ochraně uprchlíků zakotvené v [Úmluvě o právním postavení uprchlíků].

To, že tato doplňková ochrana je také doplňková a dodatečná, „je mimoto v souladu s cíli čl. 78 odst. 2 písm. a) a b) SFEU“ ([842]).

„Osoba, která má nárok na doplňkovou ochranu“, je definována v čl. 2 písm. f) přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([843]) ve spojení s článkem 15 a článkem 17 přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([844]). Pokud jde o definici, SDEU v rozsudku ve věci *HN* zdůraznil, že čl. 2 písm. f) přepracovaného znění kvalifikační směrnice „definuje osobu, která má nárok na doplňkovou ochranu, jako státního příslušníka třetí země nebo osobu bez státní příslušnosti, která nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka“ ([845]). Proto „[p]oužití výrazu ‚doplňkové‘ i znění [čl. 2 písm. f) přepracovaného znění kvalifikační směrnice] ukazují, že osobami požívajícími doplňkové ochrany jsou státní příslušníci třetích zemí, kteří nesplňují podmínky pro uznání za uprchlíky“ ([846]), ale u nichž, jak je uvedeno v čl. 2 písm. e) kvalifikační směrnice, „existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se vrátil[i] do země svého původu, […] byl[i] by vystaven[i] reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu“. Soudní dvůr pokračoval:

> Z těchto úvah vyplývá, že žádost o udělení doplňkové ochrany nesmí být v zásadě posuzována dříve, než příslušný orgán dospěje k závěru, že žadatel o mezinárodní ochranu nesplňuje podmínky odůvodňující přiznání postavení uprchlíka ([847]).

Proto přepracované znění směrnice o azylovém řízení vyžaduje jednotné řízení pro posuzování potřeb mezinárodní ochrany, „v rámci něhož žádost posuzuje z hlediska obou forem mezinárodní ochrany, tj. té vyplývající z postavení uprchlíka i té vztahující se k podpůrné

([841]) SDEU, 2018, *Shajin Ahmed*, op. cit., pozn. pod čarou 33, bod 39. Viz také SDEU, rozsudek ze dne 30. ledna 2014, *Aboubacar Diakité v. Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, C-285/12, EU:C:2014:39 (dále jen SDEU, 2014, *Diakité*), bod 33; SDEU, 2014, *HN*, op. cit., pozn. pod čarou 29, bod 32; a SDEU (velký senát), 2016, *Alo a Osso*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 31.

([842]) SDEU, 2014, *HN*, op. cit., pozn. pod čarou 29, bod 33.

([843]) Čl. 2 písm. f) přepracovaného znění kvalifikační směrnice je citováno níže v oddíle 2.2.

([844]) Viz také EASO, *Judicial analysis – Exclusion: Articles 12 and 17 Qualification Directive* (Právní analýza – Vyloučení: články 12 a 17 kvalifikační směrnice), 2. vydání, 2020.

([845]) SDEU, 2014, *HN*, op. cit., pozn. pod čarou 29, bod 29.

([846]) Tamtéž, bod 30.

([847]) Tamtéž, bod 35.

ochraně“ ([848]). Dodatečná povaha doplňkové ochrany se odráží v čl. 10 odst. 2 přepracovaného znění směrnice o azylovém řízení, který zní: „Při posuzování žádostí o mezinárodní ochranu rozhodující orgán nejprve určí, zda žadatelé splňují podmínky pro uznání za uprchlíka, a pokud tomu tak není, zda mají nárok na doplňkovou ochranu.“ (Viz EASO, *Judicial analysis – Asylum Procedures and the Principle of* Non-refoulement, 2018, oddíl 4.2.1).

Schémata rozhodovacích postupů v Příloze A odrážejí toto pořadí.

Zatímco doplňková ochrana je doplňujícím a dodatečným prvkem ochrany uprchlíků, v přepracovaném znění kvalifikační směrnice se uplatňují stejná kritéria pro získání nároku na ochranu uprchlíků i doplňkovou ochranu, pokud jde o posuzování skutečností a okolností (článek 4), potřebu mezinárodní ochrany vznikající na místě (čl. 5 odst. 1 a 2), původce pronásledování nebo vážné újmy (článek 6), poskytovatele ochrany (článek 7) a vnitrostátní ochranu (článek 8).

Proto oddíly o těchto tématech v části 2 odkazují na příslušné oddíly v části 1 o podmínkách pro získání ochrany uprchlíků, pokud se analýza v této části vztahuje na obě formy ochrany.

2.2. Kdo má nárok na doplňkovou ochranu?

V čl. 2 písm. f) přepracovaného znění kvalifikační směrnice je pojem „osoba, která má nárok na doplňkovou ochranu“, definován takto:

Čl. 2 písm. f) přepracovaného znění kvalifikační směrnice

„‚[O]sobou, která má nárok na doplňkovou ochranu‘ [se rozumí] státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, která nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka, ale u které existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se vrátila do země svého původu, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti do země svého dosavadního pobytu, byla by vystavena reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu uvedenou v článku 15, a na kterou se nevztahuje čl. 17 odst. 1 a 2, přičemž tato osoba nemůže nebo vzhledem ke shora uvedené hrozbě nechce přijmout ochranu dotyčné země“.

Hlavní rozdíly mezi „uprchlíkem“ a „osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu“ jsou uvedeny v následující tabulce 38.

Tabulka 38: Hlavní rozdíly mezi uprchlíkem a osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu

„Uprchlík“	„Osoba, která má nárok na doplňkovou ochranu“
Čl. 2 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([849])	Čl. 2 písm. f) přepracovaného znění kvalifikační směrnice
—	„nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka“
„nachází [se] mimo zemi své státní příslušnosti“	„pokud by se vrátila do země svého původu, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti do země svého dosavadního pobytu“

([848]) SDEU, rozsudek ze dne 9. února 2017, *M. v. Minister for Justice and Equality, Irsko a Attorney General*, C-560/14, EU:C:2017:101, bod 23.

([849]) Čl. 2 písm. f) přepracovaného znění kvalifikační směrnice je v plném znění citován v oddíle 1.2 výše.

„Uprchlík“	„Osoba, která má nárok na doplňkovou ochranu“
„v důsledku oprávněných obav“	„u které existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se vrátila […], byla by vystavena reálné hrozbě“
„před pronásledováním“	„že utrpí vážnou újmu“
„z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám“	—
„na kterou se nevztahuje článek 12“	„na kterou se nevztahuje čl. 17 odst. 1 a 2“

Stejně jako ochrana uprchlíků musí být rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany „založeno na individuálním posouzení […], na jehož základě je třeba určit, zda jsou s přihlédnutím k osobní situaci žadatele splněny podmínky pro přiznání takového postavení či statusu“ (viz čl. 4 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice) ([850]).

2.3. Osobní a územní působnost (čl. 2 písm. f))

Definice osoby, která má nárok na doplňkovou ochranu, v čl. 2 písm. f) přepracovaného znění kvalifikační směrnice objasňuje, že **osobní působnost** přepracovaného znění kvalifikační směrnice je omezena na státního příslušníka třetí země nebo osobu bez státní příslušnosti.

Identifikace státních příslušníků třetích zemí (oddíl 1.3.1 výše), země státní příslušnosti (oddíl 1.3.2), absence státní příslušnosti (oddíl 1.3.3) a země/zemí dosavadního pobytu v případě žadatelů bez státní příslušnosti (oddíl 1.3.4) se v kontextu statusu doplňkové ochrany neliší od této identifikace v kontextu posouzení nároku na postavení uprchlíka.

Pokud jde o jeho **územní působnost**, formulace „pokud by se vrátila do země svého původu“ nebo „v případě osoby bez státní příslušnosti do země svého dosavadního pobytu“ znamená, že osoba se musí nacházet mimo zemi své státní příslušnosti nebo dosavadního pobytu.

Aby žádost o mezinárodní ochranu spadala do oblasti působnosti přepracovaného znění směrnice o azylovém řízení, musí být navíc podána na území jednoho z členských států (čl. 3 odst. 1 přepracovaného znění směrnice o azylovém řízení). Nevztahuje se na „žádosti o diplomatický nebo územní azyl podané u zastupitelských úřadů členských států“ (čl. 3 odst. 2 přepracovaného znění směrnice o azylovém řízení) ([851]).

2.4. Vážná újma (článek 15)

Definice „osoby, která má nárok na doplňkovou ochranu“ v čl. 2 písm. f) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, která je v celém znění citována na začátku oddílu 2.2, odkazuje na státního příslušníka třetí země nebo osobu bez státní příslušnosti, která „[…] [by] byla […] vystavena reálné hrozbě, že **utrpí vážnou újmu uvedenou v článku 15** […]“. Z odkazu v čl. 2 písm. f) na „[…] **vážnou újmu uvedenou v článku 15** […]“ vyplývá, že článek 15 obsahuje **definici** vážné újmy. Tento článek zní:

([850]) SDEU, 2018, *Ahmedbekova*, op. cit., pozn. pod čarou 68, bod 48. Další podrobnosti o faktorech, které je třeba vzít v úvahu, viz EASO, *Judicial analysis – Evidence and Credibility Assessment*, op. cit., pozn. pod čarou 23, oddíl 4.

([851]) Viz Obecný úvod, „Žádost o mezinárodní ochranu“ výše.

Článek 15 přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Vážnou újmou se rozumí

a) uložení nebo vykonání trestu smrti nebo

b) mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu nebo

c) vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu.

Proto, aby se žadatel mohl stát osobou požívající doplňkové ochrany, musí být prokázán jeden nebo více ze tří typů újmy uvedených v článku 15. Jak uvedl SDEU, článek 15 přepracovaného znění kvalifikační směrnice stanoví tři druhy „vážné újmy“, jejichž naplnění může vést k přiznání doplňkové ochrany osobě, která ji utrpěla ([852]). Tento článek má stejné znění jako v původní kvalifikační směrnici.

Oddíl 2.4. má pět pododdílů, jak je uvedeno v tabulce 39 níže.

Tabulka 39: Struktura oddílu 2.4

Oddíl	Název	Strana
2.4.1	Předmět, struktura a vztah mezi prvky článku 15	187
2.4.2	Uložení nebo vykonání trestu smrti (čl. 15 písm. a))	188
2.4.3	Mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu (čl. 15 písm. b))	193
2.4.4	Vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu (čl. 15 písm. c))	212
2.4.5	Závěr o vážné újmě	232

([852]) SDEU, 2021, *CF a DN*, op. cit., pozn. pod čarou 683, bod 25.

2.4.1. Předmět, struktura a vztah mezi prvky článku 15

Článek 15 přepracovaného znění kvalifikační směrnice musí být vykládán s ohledem na „celkov[ou] systematik[u] a cíl[e]“ přepracovaného znění kvalifikační směrnice, aby se zajistilo, že status doplňkové ochrany nebude přiznán „státním příslušníkům třetích zemí, kteří se octli v situacích postrádající jakoukoli vazbu na logiku mezinárodní ochrany“ ([853]) (viz Obecný úvod na „Příznivější normy (článek 3)“ výše).

Článek 15 přepracovaného znění kvalifikační směrnice stanoví tři druhy „vážné újmy“, jejichž naplnění může vést k přiznání doplňkové ochrany dotčenému žadateli ([854]).

V rozsudku *Elgafaji* SDEU popsal vztah mezi čl. 15 písm. a) a b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice na jedné straně a čl. 15 písm. c) na straně druhé ([855]). Soud uvedl, že se čl. 15 písm. a) a b) „vztahují na situace, ve kterých je žadatel o podpůrnou ochranu vystaven specificky nebezpečí újmy určitého druhu“ ([856]). Naproti tomu soud objasnil, že újma definovaná v čl. 15 písm. c) „se týká obecnějšího nebezpečí újmy“ ve srovnání s újmou uvedenou v čl. 15 písm. a) a b) ([857]). Újma definovaná v čl. 15 písm. a) a b) vyžaduje „zřetelnou míru individualizace“, zatímco „kolektivní skutečnosti hrají pro použití čl. 15 písm. c) směrnice významnou roli“ ([858]). Nicméně čl. 15 písm. c) „musí být vykládáno systematicky, vzhledem ke dvěma ostatním situacím obsaženým v [čl. 15 písm. a) a b)], a musí tak být vykládáno v úzké souvislosti s takovou individualizací“ ([859]). Výklad čl. 15 písm. c) ve věci *Elgafaji* se týkal kvalifikační směrnice. Nicméně, jak SDEU následně konstatoval, „znění čl. 15 písm. c) [přepracovaného znění kvalifikační směrnice] je tak naprosto totožné se zněním čl. 15 písm. c) [kvalifikační směrnice], takže judikatura týkající se tohoto druhého ustanovení je relevantní pro výklad prvně uvedeného ustanovení“ ([860]).

Mezi jednotlivými druhy újmy popsanými v článku 15 ([861]) neexistuje žádná hierarchie. Navzdory dříve uvedeným rozdílům, pokud jde o míru individualizace typů vážné újmy, se nároky mohou překrývat, zejména pokud jde o čl. 15 písm. a) a b). ESLP uznává, že „trest smrti se stal nepřijatelnou formou trestu, která již není přípustná podle článku 2 [EÚLP] ve znění protokolů č. 6 a 13, a že představuje ‚nelidské nebo ponižující zacházení nebo trest‘

([853]) SDEU (velký senát), 2014, *M’Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 44, který se týká i kvalifikační směrnice.
([854]) SDEU, 2021, *CF a DN*, op. cit., pozn. pod čarou 683, bod 25.
([855]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 38.
([856]) Tamtéž, bod 32 a SDEU, 2021, *CF a DN*, op. cit., pozn. pod čarou 683, bod 26.
([857]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 33.
([858]) Tamtéž, bod 38.
([859]) Tamtéž, bod 38.
([860]) SDEU, 2021, *CF a DN*, op. cit., pozn. pod čarou 683, bod 24. SDEU odkázal na SDEU, rozsudek ze dne 13. ledna 2021, *Bundesrepublik Deutschland v. XT*, C-507/19, EU:C:2021:3, bod 37, který se týkal jiného ustanovení přepracovaného znění kvalifikační směrnice, které obsahově odpovídá ustanovení původní kvalifikační směrnice, „takže judikatura týkající se tohoto druhého ustanovení je relevantní pro výklad prvně uvedeného ustanovení“.
([861]) Viz Storey, H., in: Hailbronner a Thym (ed.), *EU Asylum and Immigration Law: a Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 186, s. 1234.

podle článku 3 [EÚLP]“ ([862]). Uložení trestu smrti rovněž vyvolává otázky nelidského nebo ponižujícího zacházení, jak uznal soud ve věci *Soering*, vzhledem k tomu, že dotyčnou osobu vystavuje velmi dlouhému pobytu v cele smrti ([863]). Soud dále uznal, že tuto situaci „může zhoršit pouze svévolná povaha řízení, které vedlo“ k uložení trestu smrti ([864]).

Zatímco čl. 15 písm. c) se zjevně zabývá situacemi svévolného násilí vyplývajícího z ozbrojeného konfliktu, je třeba vzhledem k tomu, že čl. 15 písm. b) v podstatě odpovídá článku 3 EÚLP, poznamenat, že ESLP uvedl, že „nikdy nevyloučil možnost, že všeobecně násilná situace v zemi určení bude dostatečně intenzivní, aby vedla k tomu, že jakékoli vyhoštění do této země by nutně představovalo porušení článku 3 [EÚLP]“ ([865]).

Osoby, které nemají nárok na doplňkovou ochranu podle přepracovaného znění kvalifikační směrnice, mohou být stále chráněny před navrácením podle článku 4 a čl. 19 odst. 2 Listiny EU. SDEU například rozhodl, že i když nejsou splněna kritéria podle čl. 15 písm. b), „vyhoštění vážně nemocného státního příslušníka třetí země do země, kde neexistuje odpovídající léčba, [by] mohlo být v rozporu se zásadou nenavracení, a tudíž porušovat článek 5 směrnice o navracení, ve spojení s článkem 19 Listiny“ ([866]).

2.4.2. Uložení nebo vykonání trestu smrti (čl. 15 písm. a))

Čl. 15 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice zní:

Čl. 15 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Vážnou újmou se rozumí

a) uložení nebo vykonání trestu smrti […] (the death penalty or execution […])

([862]) ESLP, rozsudek ze dne 29. října 2015, *AL (XW)* proti *Rusku*, č. 44095/14, CE:ECHR:2015:1029JUD004409514 (dále jen ESLP, 2015, *AL (XW)* proti *Rusku*), bod 64, s odkazem na ESLP, rozsudek ze dne 2. března 2010, *Al-Saadoon a Mufdhi* proti *Spojenému království*, č. 61498/08, CE:ECHR:2010:0302JUD00614980 (dále jen ESLP, 2010, *Al-Saadoon a Mufdhi*), body 115–123. To bylo potvrzeno v ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 24. ledna 2017, *Khamtokhu a Aksenchik* proti *Rusku*, č. 60367/08 a 961/11, CE:ECHR:2017:0124JUD006036708 (dále jen ESLP (velký senát), 2017, *Khamtokhu a Aksenchik*), bod 73. ESLP se již dříve zabýval trestem smrti především v souvislosti s právem na život a požadavky na omezení tohoto práva a/nebo protokoly č. 6 a 13. Viz ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 12. května 2005, Öcalan proti *Turecku*, č. 46221/99, CE:ECHR:2005:0512JUD004622199, bod 166.

([863]) ESLP (plenární zasedání), 1989, *Soering*, op. cit., pozn. pod čarou 282, bod 111, podrobněji citováno v pozn. pod čarou 964.

([864]) ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 8. července 2004, *Ilaşcu a ostatní* proti *Moldavsku a Rusku*, č. 48787/99, CE:ECHR:2004:0708JUD004878799, bod 431.

([865]) ESLP, 2008, *NA* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 243, bod 115. Zatímco ve věci *NA* proti *Spojenému království* ESLP založil svůj závěr o porušení článku 3 EÚLP na skutečnosti, že stěžovatel patřil ke skupině systematicky vystavené špatnému zacházení, později ve věci *Sufi a Elmi* ESLP usoudil, že se jednalo o extrémní případ všeobecné násilné situace v Mogadišu. ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 250.

([866]) SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 44, s odkazem na kvalifikační směrnici a SDEU (velký senát), 2014, *Abdida*, op. cit., pozn. pod čarou 85, bod 48. Viz také SDEU (velký senát), 2019, *M, X a X*., op. cit., pozn. pod čarou 33, v němž soud rozhodl, že zatímco za určitých okolností čl. 33 odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků „[uprchlíkovi] nebude svědčit zásada nenavracení do země, ve které by byl ohrožen jeho život nebo jeho svoboda“ […]. „Členské státy tudíž nemohou cizince vystěhovat, vyhostit nebo vydat do státu, existují-li závažné a potvrzené důvody se domnívat, že bude v zemi určení vystaven skutečnému nebezpečí zacházení zakázaného článkem 4 a článkem 19 odst. 2 Listiny“ (bod 94).

„Trest smrti“ (death penalty), v angličtině rovněž označovaný jako „capital punishment“, je státem schválená praxe usmrcení osoby jako trest za trestný čin ([867]). Je třeba poznamenat, že různé jazykové verze čl. 15 písm. a) se výrazně liší, pokud jde o použití, a tedy i význam slova „execution“ (výkon trestu smrti, poprava). Například německá jazyková verze zní „Verhängung oder Vollstreckung der Todesstrafe“ (neoficiálně přeloženo do češtiny jako „uložení nebo vykonání trestu smrti“); španělská jazyková verze zní „la condena a la pena de muerte o su ejecución“ („trest smrti nebo jeho vykonání“); italská jazyková verze zní „la condanna o l'esecuzione della pena di morte“ („rozsudek nebo výkon trestu smrti“); a maďarská verze uvádí „halálbüntetés kiszabása vagy végrehajtása („nařízení nebo výkon trestu smrti“). Tato jazyková znění odkazují na dva druhy vážné újmy, kterými jsou uložení trestu smrti nebo výkon trestu smrti. Naproti tomu například bulharská, chorvatská, česká, nizozemská, estonská, francouzská, řecká, lotyšská, portugalská, slovenská a slovinská jazyková verze je v souladu s anglickou jazykovou verzí. V těchto jazykových verzích jsou dva odlišné typy vážné újmy prezentovány jako „uložení trest smrti“ nebo „vykonání trestu smrti“.

Podle ustálené judikatury SDEU „v případě rozdílů mezi různými jazykovými verzemi předpisu unijního práva musí být dotčené ustanovení vykládáno podle celkové systematiky a účelu právní úpravy, jejíž je součástí“ ([868]). Soudní dvůr navíc rozhodl, že „[n]ezbytnost jednotného použití, a tím i jednotného výkladu unijního aktu navíc vyžaduje, aby byl vykládán jak s ohledem na skutečnou vůli jeho autora, tak na cíl jím sledovaný, zejména ve světle všech jeho jazykových verzí“ ([869]).

Výklad čl. 15 písm. a) se tedy nemůže opírat o nejednoznačnou formulaci. Oběma prvkům (uložení trestu smrti a výkon trestu smrti) v anglickém jazykovém znění ustanovení se věnují následující dva pododdíly.

2.4.2.1. Uložení trestu smrti

V kontextu čl. 15 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice je uložení trestu smrti považováno za vážnou újmu, která opravňuje žadatele k získání statusu doplňkové ochrany. Čl. 2 odst. 2 Listiny EU stanoví, že „[n]ikdo nesmí být odsouzen k trestu smrti ani popraven“. Kromě toho čl. 19 odst. 2 Listiny EU zakazuje vyhoštění v případě vážného nebezpečí, že by osoba mohla být vystavena trestu smrti ([870]). V zemi původu žadatele by mělo hrozit riziko trestu smrti ([871]). SDEU dosud o výkladu čl. 15 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice nerozhodl.

Kromě těchto povinností vyplývajících z Listiny EU je čl. 15 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice „založen na povinnostech členských států vyplývajících z článku 1 [protokolu č. 6] k EÚLP a judikatury ESLP, podle které nikdo nesmí být navrácen do země,

([867]) Encyclopaedia Britannica, capital punishment, rovněž označovaný jako death penalty (trest smrti).

([868]) SDEU (velký senát), 2019, *M, X a X*, op. cit., pozn. pod čarou 33, bod 88.

([869]) SDEU, rozsudek ze dne 15. dubna 2021, *Vogel Import Export NV v. Belgische Staat*, C-62/20, EU:C:2021:288, bod 52. Více o metodách výkladu viz úřad EASO, *Introduction to the CEAS – A Judicial Analysis*, op. cit., pozn. pod čarou 8, oddíl 3.2, s. 63–65.

([870]) Čl. 19 odst. 2 Listiny EU zní: „Nikdo nesmí být vystěhován, vyhoštěn ani vydán do státu, v němž mu hrozí vážné nebezpečí, že by mohl být vystaven **trestu smrti**, mučení nebo jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu“ (zdůraznění doplněno).

([871]) Viz také čl. 2 písm. f) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, který obsahuje formulaci „pokud by se vrátila do země svého původu“, a níže uvedený oddíl 2.4.3.4.

kde by mu hrozil trest smrti“ ([872]). Protokolem č. 6 byl zrušen trest smrti v době míru ([873]). Jeho působnost byla rozšířena protokolem č. 13, který zakazuje trest smrti za všech okolností a vylučuje jakoukoli výjimku i v době války nebo výjimečného stavu ([874]).

ESLP uvádí, že „předchozí vědomí smrti z rukou státu musí nevyhnutelně vyvolat intenzivní psychické utrpení“ ([875]) a že „trest smrti […] představuje ‚nelidské nebo ponižující zacházení nebo trest‘ podle článku 3“ ([876]). Pokud nelze vyloučit reálné nebezpečí výkonu trestu smrti, hrozba udělení trestu smrti, která může vyvolat strach a úzkost představující nelidské a ponižující zacházení nebo trestu ve smyslu článku 3 EÚLP, může představovat vážnou újmu ve smyslu čl. 15 písm. b).

Trest smrti nemusí být v zemi původu dosud uložen. Reálné nebezpečí, že bude daná osoba po návratu vystavena trestu smrti, postačuje, aby se na tuto osobu vztahovala ochrana podle článku 3 EÚLP. Proto by toto nebezpečí mohlo být považováno za dostatečné k prokázání nároku podle čl. 15 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([877]).

Podle čl. 4 odst. 3 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice „[p]osouzení žádosti o mezinárodní ochranu se provádí jednotlivě a jsou při něm zohledněny všechny významné skutečnosti týkající se země původu […], včetně právních předpisů země původu a způsobu jejich uplatňování“. Ve věci *Fathi* SDEU rozhodl, že trest smrti uložený za odpadlictví „může [sám] o sobě představovat ‚pronásledování‘ […], pokud jsou takové tresty v zemi původu, která takovou právní úpravu přijala, skutečně ukládány“ ([878]). V souvislosti s vážnou újmou je třeba analogicky zkoumat, zda je trest smrti skutečně vykonáván v praxi.

([872]) Článek 1 protokolu č. 6 k EÚLP zní: „Trest smrti se ruší. Nikdo nesmí být k takovému trestu odsouzen ani popraven.“ Viz Presidency Note to Strategic Committee on Immigration, Frontiers and Asylum, Proposal for *a* Council Directive on minimum standards for the qualification and status of third country nationals and stateless persons as refugees or as persons who otherwise need of international protection (Poznámka předsednictví Strategickému výboru pro přistěhovalectví, hranice a azyl, Návrh směrnice Rady o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu), 20. září 2002, 12148/02 LIMITE ASILE 43, s. 4. V poznámce předsednictví se dále uvádí, že „[r]iziko uložení trestu smrti nebylo výslovně zahrnuto do definice doplňkové ochrany předložené Komisí. Členské státy se však shodují na tom, že osobám, kterým takové riziko hrozí, by měla být poskytnuta doplňková ochrana, pokud z ní nemohou být vyloučeny.“ Vzhledem k tomu, že se v přepracovaném znění kvalifikační směrnice ustanovení nezměnilo, platí tato úvaha i pro přepracované znění kvalifikační směrnice. Viz ESLP (plenární zasedání), 1989, *Soering*, op. cit., pozn. pod čarou 282; ESLP, rozsudek ze dne 27. března 2008, *Hakizimana* proti *Švédsku*, č. 37913/05, CE:ECHR:2008:0327DEC003791305; ESLP, rozsudek ze dne 8. listopadu 2005, *Bader a Kanbor* proti *Švédsku*, č. 13284/04, CE:ECHR:2005:1108JUD001328404, bod 42; ESLP, 2010, *Al-Saadoon a Mufdhi*, op. cit., pozn. pod čarou 864, bod 123; ESLP, rozsudek ze dne 24. července 2014, *Al Nashiri* proti *Polsku*, č. 28761/11, CE:ECHR:2014:0724JUD002876111 (dále jen ESLP, 2014, *Al Nashiri* proti *Polsku*), body 456 a 578; ESLP, 2015, *AL (XW)* proti *Rusku*, op. cit., pozn. pod čarou 864, bod 64; ESLP (velký senát), 2017, *Khamtokhu a Aksenchik*, op. cit., pozn. pod čarou 864, bod 73.

([873]) Protokol č. 6 k Úmluvě o ochraně lidských práv *a* základních svobod týkající se zrušení trestu smrti, 28. dubna 1983.

([874]) Protokol č. 13 k Úmluvě o ochraně lidských práv *a* základních svobod týkající se zrušení trestu smrti za všech okolností, 3. května 2002.

([875]) ESLP, 2010, *Al-Saadoon a Mufdhi*, op. cit., pozn. pod čarou 864, bod 115.

([876]) ESLP, 2015, *AL (XW)* proti *Rusku*, op. cit., pozn. pod čarou 864, bod 64, s odkazem na ESLP, 2010, *Al-Saadoon a Mufdhi*, op. cit., pozn. pod čarou 864, body 115–123.

([877]) ESLP, 2010, *Al-Saadoon a Mufdhi*, op. cit., pozn. pod čarou 864, bod 123: „Článek 2 [EÚLP] a článek 1 protokolu č. 13 zakazují vydání nebo vyhoštění jednotlivce do jiného státu, pokud jsou dány závažné důvody domnívat se, že by mu tam hrozilo reálné nebezpečí, že bude vystaven trestu smrti […]“.

([878]) SDEU, 2018, *Fathi*, op. cit., pozn. pod čarou 214, bod 96.

Francouzský Vnitrostátní soud pro azylové právo CNDA udělil doplňkovou ochranu žadateli, který byl islámským soudem v Somálsku odsouzen k trestu smrti za cizoložství. CNDA uvedl, že podle dostupných informací o zemi původu se v podobných případech v praxi uplatňuje islámské právo ([879]).

Pokud v případě žadatele neexistuje zákonná možnost výkonu trestu smrti z důvodu povinného zmírnění trestu smrti na doživotí, budou muset rozhodující orgány zvážit, zda by žadateli skutečně hrozilo reálné nebezpečí vážné újmy ve smyslu čl. 15 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice. V případě, kdy v Tunisku platilo moratorium na výkon trestu smrti, které bylo bez výjimky dodržováno od roku 1991, ESLP usoudil, že stěžovatel nemůže tvrdit, že „má odůvodněný strach z výkonu trestu smrti, který by znamenal nesmírné psychické utrpení“ ([880]).

2.4.2.2. Vykonání trestu smrti

Druhým typem vážné újmy v čl. 15 písm. a) je **poprava** nebo v některých jazykových verzích výkon trestu smrti (viz různé jazykové verze v oddíle 2.4.2 výše). Pojem „vykonání trestu smrti“ označuje úmyslné usmrcení osoby státními nebo nestátními subjekty vykonávajícími určitý druh pravomoci. Otázka, zda se na **mimosoudní popravy**, které jsou svévolným zbavením života v rozporu s článkem 2 Listiny EU, který odpovídá čl. 2 odst. 1 EÚLP a článku 1 protokolu č. 6 k EÚLP, vztahuje čl. 15 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, nebo zda je toto ustanovení omezeno na uložení trestu smrti a jeho vykonání, nebyla dosud SDEU předložena. Otázka mimosoudních poprav však byla předložena ESLP s ohledem na ustanovení EÚLP ([881]). ESLP se například zabýval případy, kdy se na zabití podílel zástupce

([879]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 23. března 2018, *Mme S.*, č. 17037345 C. Viz také CNDA (Francie), rozsudek ze dne 3. listopadu 2015, *M. B.*, č. 10013998 C+, týkající se žadatele, kterému hrozil trest smrti v Bangladéši, CNDA přezkoumával statistiky o uplatňování trestu smrti v praxi, ačkoli v tomto případě byl žadatel vyloučen z důvodu, že spáchal závažný trestný čin.

([880]) ESLP, rozsudek ze dne 4. září 2018, *Saidani proti Německu*, č. 17675/18, CE:ECHR:2018:0904DEC001767518, bod 33. V bodě 38 dospěl k závěru, že „pro něj bude dostatečně předvídatelné, že trest bude dříve či později zmírněn na doživotní trest, vzhledem k tomu, že každý trest smrti v Tunisku je dříve či později zmírněn na doživotní trest na základě prezidentské milosti“ a že existuje možnost následného podmíněného propuštění podle trestního práva na základě objektivních a předem stanovených kritérií.

([881]) ESLP, Guide on Article 2 of the European Convention on Human Rights: Right to Life (Průvodce článkem 2 Evropské úmluvy o lidských právech: právo na život), aktualizováno 30. dubna 2021 (dále jen ESLP, Guide on Article 2 ECHR: Right to Life, 2021), oddíl III.C.3, s. 28. *Vysvětlení k Listině základních práv*, Úř. věst. C 303, 14. prosince 2007, s. 17–35, uvádí, že ustanovení článku 2 Listiny odpovídají ustanovením čl. 2 odst. 1 EÚLP a článku 1 protokolu č. 6 k EÚLP.

státu nebo o něm věděl či s ním souhlasil ([882]), a případy, kdy orgány nepřijaly přiměřená opatření na ochranu práva na život ([883]).

Na jedné straně se zdá, že uznání v článku 6 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, že mohou existovat nestátní subjekty způsobující vážnou újmu, a skutečnost, že znění v některých jazykových verzích článku 15 písm. a) zahrnuje udělení nebo výkon trestu smrti, by mohly podporovat širší výklad ([884]). Český Nejvyšší správní soud opakovaně judikoval, že „trest smrti" ve smyslu čl. 15 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice mohou ukládat a vykonávat pouze státní nebo kvazistátní orgány, zatímco „výkon trestu smrti" mohou podle čl. 6 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice provádět i nestátní subjekty, a to bez formálního trestu nebo soudního řízení ([885]). Na druhé straně systematický kontext a legislativní historie čl. 15 písm. a) naznačují rozlišování mezi skutečností, že „trest smrti se stal nepřijatelnou formou trestu" ([886]), a obecnou ochranou lidského života. Zdá se tedy, že je nutné vyžadovat alespoň prvek úmyslného formálního trestu ze strany státních nebo nestátních subjektů, a nikoli pouhé nebezpečí, že se žadatel stane obětí mimosoudního násilí ([887]). Ustanovení čl. 15 písm. a) je proto třeba odlišit od nebezpečí vyplývajících ze „svévolného násilí" v ozbrojeném konfliktu (viz oddíl 2.4.4 níže).

Ustanovení čl. 15 písm. a) nevyžaduje, aby byl výkon trestu doprovázen přitěžujícími okolnostmi. Jakékoli reálné nebezpečí vykonání trestu smrti je tedy dostatečným důvodem pro přiznání statusu doplňkové ochrany, a to i v případě, že je vynesen rozsudek smrti za závažný trestný čin, ledaže se uplatní jedno z ustanovení o vyloučení.

([882]) Viz ESLP, rozsudek ze dne 10. července 2001, *Avsar* proti *Turecku*, č. 25657/94, CE:ECHR:2001:0710JUD002565794, týkající se bratra stěžovatele, který byl unesen a zabit vesnickou milicí, které ESLP popsal jako „civilní dobrovolníky zastávající částečně policejní funkci", a dále konstatoval porušení článku 2 EÚLP, body 413–414 a 416. Viz také mimosoudní popravy v Čečensku v těchto věcech ESLP: rozsudek ze dne 24. února 2005, *Khashiyev a Akayeva* proti *Rusku*, č. 57942/00 a 57945/00, CE:ECHR:2005:0224JUD005794200, body 146–147; rozsudek ze dne 12. října 2006, *Estamirov a ostatní* proti *Rusku*, č. 60272/00, CE:ECHR:2006:1012JUD006027200, bod 114; rozsudek ze dne 26. července 2007, *Musayeva a ostatní* proti *Rusku*, č. 74239/01, CE:ECHR:2007:0726JUD007423901, bod 155; rozsudek ze dne 25. listopadu 2010, *Amuyeva a ostatní* proti *Rusku*, č. 17321/06, CE:ECHR:2010:1125JUD001732106, body 83–84. Mezi další případy patří: ESLP, rozsudek ze dne 23. května 2001, *Denizci a ostatní* proti *Kypru*, č. 25316-25321/94, 27207/95, CE:ECHR:2001:0523JUD002531694 (dále jen ESLP, 2001, *Denizci a ostatní* proti *Kypru*), bod 373 a ESLP, rozsudek ze dne 8. listopadu 2005, *Gongadze* proti *Ukrajině*, č. 34056/02, CE:ECHR:2005:1108JUD003405602, bod 166.

([883]) ESLP, rozsudek ze dne 20. dubna 2004, *Buldan* proti *Turecku*, č. 28298/95, CE:ECHR:2004:0420JUD002829895, body 81 a 86 a turecké věci v důsledku konfliktu v jihovýchodním Turecku v letech 1993 a 1994 s protipartyzánskými útvary, které se zaměřily na osoby podezřelé z podpory Strany pracujících Kurdistánu (PKK), jako např: ESLP, rozsudek ze dne 30. března 2004, *Nuray Şen* proti *Turecku (č. 2)*, č. 25354/94, CE:ECHR:2004:0330JUD002535494; rozsudek ze dne 28. března 2000, *Mahmut Kaya* proti *Turecku*, č. 22535/93, CE:ECHR:2000:0328JUD002253593 (dále jen ESLP, 2000, *Mahmut Kaya* proti *Turecku*), body 89 a 101; rozsudek ze dne 2. listopadu 2004, *Seyhan* proti *Turecko*, č. 33384/96, CE:ECHR:2004:1102JUD003338496, bod 82; rozsudek ze dne 28. března 2000, *Kılıç* proti *Turecku*, č. 22492/93, CE:ECHR:2000:0328JUD002249293, body 64 a 77.

([884]) V tomto smyslu viz IARLJ, *A Manual for Refugee Law Judges Relating to the QD and APD*, op. cit., pozn. pod čarou 758, s. 33.

([885]) Viz následující rozsudky Nejvyššího správního soudu (Česká republika): rozsudek ze dne 28. července 2009, *LO* proti *Ministerstvo vnitra*, č. j. 5 Azs 40/2009-74 (shrnutí v češtině); rozsudek ze dne 11. února 2009, *AR* proti *Ministerstvo vnitra*, č. j. 1 Azs 107/2008-78 (shrnutí v češtině); rozsudek ze dne 18. března 2015, *TB* proti *Ministerstvo vnitra*, č. j. 8 Azs 92/2014 - 49.

([886]) ESLP, 2015, *AL (XW)* proti *Rusku*, op. cit., pozn. pod čarou 864, bod 64.

([887]) Znění článku 1 Protokolu č. 6 k EÚLP viz pozn. pod čarou 874 výše.

2.4.3. Mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu (čl. 15 písm. b))

Čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice zní takto:

> **Čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> Vážnou újmou se rozumí
>
> [...]
>
> b) mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu
> [...]

Čl. 15 písm. b) se tedy skládá ze tří prvků: 1) mučení nebo 2) nelidské či ponižující zacházení nebo trest, ke kterému dochází 3) v zemi původu, jak je znázorněno na obrázku 5 níže.

Obrázek 5: Jednotlivé prvky čl. 15 písm. b)

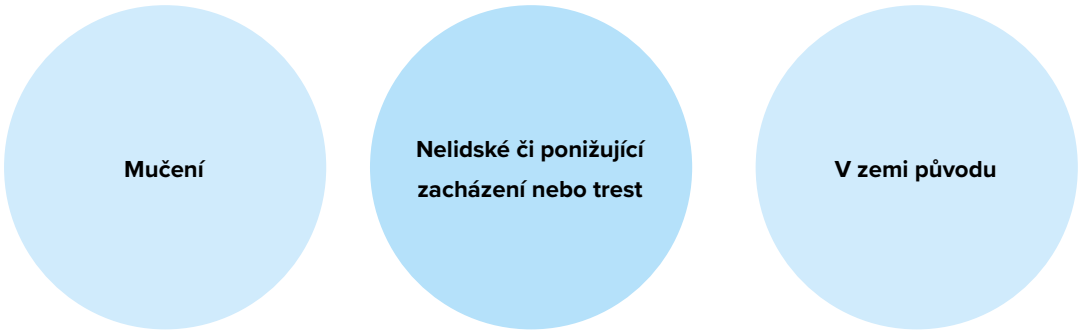

Po úvodu se proto oddíl 2.4.3 věnuje postupně každému z těchto prvků, potom následuje oddíl věnovaný zvláštním situacím podle čl. 15 písm. b), jak je uvedeno v tabulce 40 níže.

Tabulka 40: Struktura oddílu 2.4.3

Oddíl	Název	Strana
2.4.3.1	Obecné poznámky	193
2.4.3.2	Mučení	195
2.4.3.3	Nelidské či ponižující zacházení nebo trest	199
2.4.3.4	V zemi původu žadatele	204
2.4.3.5	Zvláštní situace podle čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice	204

2.4.3.1. Obecné poznámky

Podle rozsudku SDEU *ve věci MP* musí být čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice

> vykládán a uplatňován při respektování práv zaručených v článku 4 [Listiny EU], který vyjadřuje jednu ze základních hodnot Unie a jejích členských států a má absolutní

> povahu, neboť tato hodnota je **těsně spjata s respektováním lidské důstojnosti** uvedené v článku 1 Listiny ([888]).

Článek 4 Listiny EU stanoví, že „[n]ikdo nesmí být mučen ani podroben nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu“. Soud dále v rozsudku ve věci *MP* uvedl, že „podle čl. 52 odst. 3 Listiny platí, že jelikož práva zaručená v článku 4 Listiny odpovídají právům zaručeným v článku 3 EÚLP, jsou smysl a rozsah těchto práv stejné jako ty, které jim přikládá zmíněný článek 3 EÚLP“ ([889]). Článek 3 EÚLP rovněž stanoví, že „[n]ikdo nesmí být mučen nebo podrobován nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu“. Judikatura ESLP týkající se výkladu pojmů „mučení“ a „nelidské nebo ponižující zacházení nebo trest“ v článku 3 EÚLP by tedy měla přispět k výkladu těchto pojmů v čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

Znění čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice se nicméně liší od znění článku 3 EÚLP. V čl. 15 písm. b) je vážná újma definována mimo jiné jako mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli „**v zemi původu**“ (zdůraznění doplněno). Jak SDEU poznamenal ve věci *M'Bodj*, z čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice je zřejmé, že „se vztahuje jen na nelidské či ponižující zacházení vůči žadateli v zemi jeho původu“ ([890]). Z toho vyplývá, že „unijní zákonodárce počítal s přiznáním podpůrné ochrany jen v případech, kdy k takovému zacházení dochází v zemi původu žadatele“ ([891]). (Viz také oddíl 2.4.3.4 níže.)

Soud navíc poznamenal, že „[p]ro účely výkladu čl. 15 písm. b) [kvalifikační směrnice] musí být stejně jako cíle této směrnice dále zohledněny i některé skutečnosti, které náleží do kontextu tohoto ustanovení“ ([892]).

Jednání nebo opatření je třeba vyhodnotit jako mučení, nelidské zacházení nebo trest nebo jako ponižující zacházení nebo trest, aby je bylo možno považovat za vážnou újmu podle čl. 15 písm. b). Judikatura ESLP přisuzuje zvláštní význam třem typům špatného zacházení. Každý z nich lze rozlišit podle **závažnosti způsobené bolesti nebo utrpení a podle záměru a motivace daného zacházení**.

Jak uvedl ESLP, kdykoli

> zjistil, že navrhované vyhoštění by bylo v rozporu s článkem 3 z důvodu reálného nebezpečí špatného zacházení, které by bylo v přijímajícím státě způsobeno záměrně,

([888]) SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 36, zdůraznění doplněno.
([889]) Tamtéž, bod 37.
([890]) SDEU (velký senát), 2014, *M'Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 33. SDEU to konstatoval v souvislosti s původní kvalifikační směrnicí.
([891]) Tamtéž, bod 33.
([892]) Tamtéž, bod 34.

> obvykle upustil od úvah, zda by dané špatné zacházení mělo být charakterizováno jako mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trest ([893]).

Podle ESLP špatné zacházení, včetně trestu,

> musí dosáhnout minimální úrovně závažnosti, aby spadalo do působnosti článku 3 […]. Posouzení tohoto minima je z povahy věci relativní; závisí na všech okolnostech věci, jako je povaha a kontext zacházení nebo trestu, způsob a metoda jeho výkonu, jeho trvání, fyzické nebo psychické účinky a v některých případech i pohlaví, věk a zdravotní stav oběti ([894]).

2.4.3.2. Mučení

SDEU se dosud výkladem pojmu „mučení“ v čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice nezabýval. Ve věci *MP* však připomněl, že „by kritéria pro přiznání nároku na podpůrnou ochranu měla být definována na základě mezinárodních závazků vyplývajících z právních aktů v oblasti lidských práv“ ([895]). SDEU v rozsudku *MP* výslovně odkázal na Úmluvu proti mučení, konkrétně na její článek 14 ([896]). Věc se týkala žadatele, o němž soud uvedl, že „byl orgány země původu mučen a vážné psychické následky tohoto mučení by se v případě návratu do uvedené země mohly značně zhoršit, se závažným rizikem, že by dotyčný spáchal sebevraždu“ ([897]). (Viz oddíl 2.4.3.5.3 níže.)

Vzhledem k tomu, že čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice věcně odpovídá článku 3 EÚLP, měla by být při výkladu významu a rozsahu pojmu „mučení“ zohledněna judikatura ESLP. Za účelem určení, „zda by určitá forma špatného zacházení měla být kvalifikována jako mučení“, ESLP rozhodl, že „se zdá, že bylo záměrem, aby úmluva

([893]) ESLP, rozsudek ze dne 17. ledna 2012, *Harkins a Edwards* proti *Spojenému království*, č. 9146/07 a 32650/07, CE:ECHR:2012:0117JUD000914607 (dále jen ESLP, 2012, *Harkins a Edwards*), bod 123. Soud konstatoval, že rozdíl „mezi mučením na jedné straně a nelidským nebo ponižujícím trestem na straně druhé […] je snadněji proveditelný ve vnitrostátním kontextu, kdy je soud při posuzování stížností podaných podle článku 3 povolán k tomu, aby hodnotil nebo charakterizoval jednání, ke kterému již došlo. Pokud je, stejně jako v extrateritoriálním kontextu, vyžadováno posouzení orientované do budoucnosti, není vždy možné určit, zda špatné zacházení, které může nastat v přijímajícím státě, bude dostatečně závažné, aby bylo možné je vyhodnotit jako mučení […]“ (bod 122). Avšak „absolutní povaha článku 3 neznamená, že jakákoli forma špatného zacházení je překážkou pro vyhoštění ze státu, který je stranou úmluvy“ (bod 129).

([894]) ESLP (plenární zasedání), rozsudek ze dne 18. ledna 1978, *Irsko* proti *Spojenému království*, č. 5310/71, CE:ECHR:1978:0118JUD000531071 (dále jen ESLP (plenární zasedání), 1978, *Irsko* proti *Spojenému království*), bod 162. Viz také ESLP (plenární zasedání), 1989, *Soering*, op. cit., pozn. pod čarou 282, bod 100; ESLP (velký senát), 2011, *MSS* proti *Belgii a Řecku*, op. cit., pozn. pod čarou 229, bod 219. Upozorňujeme, že v rozsudku ESLP (velký senát) ze dne 7. prosince 2021, *Savran* proti *Dánsku*, č. 57467/15, CE:ECHR:2021:1207JUD005746715 (dále jen ESLP (velký senát), 2021, *Savran*), ESLP odkázal na následující věci: ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 27. května 2008, *N* proti *Spojenému království*, č. 26565/05, CE:ECHR:2008:0527JUD002656505 (dále jen ESLP (velký senát), 2008, *N* proti *Spojenému království*), bod 29; ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 13. prosince 2016, *Paposhvili* proti *Belgii*, č. 41738/10, CE:ECHR:2016:1213JUD004173810 (dále jen ESLP (velký senát), 2016, *Paposhvili*), bod 174; a ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 28. září 2015, *Bouyid* proti *Belgii*, č. 23380/09, CE:ECHR:2015:0928JUD00233800, bod 86.

([895]) SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 52. Viz též 34. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

([896]) SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 52.

([897]) Tamtéž, bod 45.

prostřednictvím tohoto rozlišení přisoudila zvláštní stigma **úmyslnému nelidskému zacházení, které způsobuje velmi vážné a kruté utrpení“** ([898]).

ESLP připomněl, že takové rozlišení obsahuje i Úmluva proti mučení, jak vyplývá z jejího čl. 1 odst. 1 a čl. 16 odst. 1 ([899]), které zní:

> **Čl. 1 odst. 1 a čl. 16 odst. 1 Úmluvy proti mučení**
>
> Čl. 1 odst. 1. Pro účely této Úmluvy výraz „mučení“ znamená jakékoli **jednání, jímž je člověku úmyslně působena silná bolest nebo tělesné či duševní utrpení** s cílem získat od něho nebo od třetí osoby informace nebo přiznání, potrestat jej za jednání, jehož se dopustil on nebo třetí osoba nebo z něhož jsou podezřelí nebo s cílem zastrašit nebo přinutit jej nebo třetí osobu nebo z jakéhokoli jiného důvodu založeného na diskriminaci jakéhokoli druhu, když taková bolest nebo utrpení jsou působeny veřejným činitelem nebo jinou osobou jednající z úředního pověření nebo z jejich podnětu či s jejich výslovným nebo tichým souhlasem. Toto vymezení nezahrnuje bolest nebo utrpení, které vznikají pouze v důsledku zákonných sankcí, jsou od těchto sankcí neoddělitelné nebo jsou jimi vyvolány náhodou.
>
> [...]
>
> Čl. 16 odst. 1. Každý stát, který je smluvní stranou této Úmluvy, se zavazuje zabránit na kterémkoli území pod jeho jurisdikcí dalším činům krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání, které nespadají pod mučení, jak je vymezeno v článku 1, jsou-li takovéto činy spáchány veřejným činitelem nebo jinou osobou jednající z úředního pověření nebo z jejich podnětu či s jejich výslovným nebo tichým souhlasem. Zejména se použijí závazky obsažené v článcích 10, 11, 12 a 13 s tím, že odkaz na mučení se nahradí odkazem na jiné formy krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání. (Zdůraznění doplněno)

To, že mučení ve smyslu článku 1 Úmluvy proti mučení může být způsobeno veřejnými činiteli, ať už jsou činiteli *de facto*, nebo *de iure*, uznal Výbor OSN proti mučení ve věci *Elmi* proti *Austrálie* ([900]). Naproti tomu článek 3 EÚLP neomezuje význam pojmu „mučení“ na činy, které byly spáchány veřejným činitelem nebo jinou osobou jednající z úředního pověření nebo z jejich podnětu či s jejich souhlasem. Ve věci *Mahmut Kaya* proti *Turecku* ESLP rozhodl, že článek 3 „vyžaduje, aby státy přijaly opatření, která mají zajistit, aby osoby spadající do

([898]) ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 28. července 1999, *Selmouni* proti *Francii*, č. 25803/94, CE:ECHR:1999:0728JUD002580394 (dále jen ESLP (velký senát), 1999, *Selmouni*), bod 96 (zvýraznění doplněno). V rozsudku ESLP (plenární zasedání), 1978, *Irsko* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 896, soud měl za to, že pět technik (stresové pozice (wall standing), déle trvající zakrytí hlavy šátkem či kapucí (hooding), vystavení hluku, odpírání spánku, jídla a pití), které byly použity v kombinaci a systematicky za účelem získání přiznání, „nepochybně představovalo nelidské a ponižující zacházení“, ale „nepředstavovalo utrpení zvláštní intenzity a krutosti, které je spojeno se slovem mučení [...]“ (bod 167). ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 25. září 1997, *Aydin* proti *Turecku*, č. 23178/94, CE:ECHR:1997:0925JUD002317894 (dále jen ESLP (velký senát), 1997, *Aydin* proti *Turecku*), bod 82, ve kterém soud dospěl k závěru v bodě 86, že „souběh aktů fyzického a psychického násilí páchaného na stěžovatelce a obzvláště krutý akt znásilnění, kterému byla [ve vazbě] vystavena, představovaly mučení“. Viz také ESLP, rozsudek ze dne 18. prosince 1996, *Aksoy* proti *Turecku*, č. 21987/93, CE:ECHR:1996:1218JUD00219879 (dále jen ESLP, 1996, *Aksoy* proti *Turecku*), bod 64.

([899]) ESLP (velký senát), 1999, *Selmouni*, op. cit., pozn. pod čarou 900, bod 97.

([900]) Výbor OSN proti mučení, názory ze dne 14. května 1999, *SS Elmi v. Austrálie*, č. 120/1998, CAT/C/22/D/120/1998 (dále jen Výbor OSN proti mučení, 1999, *SS Elmi*, č. 120/1998).

jejich jurisdikce nebyly vystaveny mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení, včetně takového špatného zacházení ze strany soukromých osob“ ([901]).

Zatímco pojem „mučení“ podle Úmluvy proti mučení je omezen na případy, kdy „bolest nebo utrpení jsou působeny veřejným činitelem nebo jinou osobou jednající z úředního pověření nebo z jejich podnětu či s jejich výslovným nebo tichým souhlasem“, ve formulaci uvedené v přepracovaném znění kvalifikační směrnice taková výhrada není. Irský Vrchní soud proto rozhodl, že takové „omezení se v článku 15 směrnice neuplatňuje“ ([902]). Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii navíc rozhodl, že „požadavek veřejného činitele není požadavkem mezinárodního obyčejového práva ve vztahu k trestní odpovědnosti jednotlivce za mučení mimo rámec Úmluvy proti mučení“ ([903]).

Ve věci *Selmouni* ESLP konstatoval, že **závažnost bolesti nebo utrpení** ve smyslu článku 1 Úmluvy proti mučení je

> stejně jako „minimální závažnost“ požadovaná pro použití článku 3 [EÚLP], z povahy věci relativní; závisí na všech okolnostech případu, jako je délka trvání takového zacházení, jeho fyzické nebo psychické účinky a v některých případech pohlaví, věk a zdravotní stav oběti atd. ([904]).

V některých případech může jeden čin způsobit silnou bolest nebo utrpení (například znásilnění úředním činitelem) ([905]). V jiných případech dosáhne prahové hodnoty souběh nebo kombinace různých činů ([906]).

ESLP nedefinoval přesnou úroveň požadované závažnosti. Ve věci *Dikme* zanechala tvrdost výslechu stěžovatele „ve stavu neustálé fyzické bolesti a úzkosti v důsledku nejistoty ohledně jeho osudu a úderů, které mu byly opakovaně zasazeny během dlouhých výslechů“ ([907]). Ve věci *Menesheva* byla stěžovatelkou devatenáctiletá žena „konfrontovaná s několika policisty muži“ ([908]). V jejím případě „špatné zacházení trvalo několik hodin, během nichž byla dvakrát zbita a vystavena dalším formám násilného fyzického a mravního zneužívání“ ([909]). Ve věci

([901]) ESLP, 2000, *Mahmut Kaya* proti *Turecku*, op. cit., pozn. pod čarou 885, bod 115.

([902]) Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 27. července 2007, *NH* v. *Minister for Justice*, [2007] IEHC 277, bod 51. V každém případě Výbor OSN proti mučení, 1999, *SS Elmi*, č. 120/1998, op. cit., pozn. pod čarou 902, rozhodl, že mučení mohou provádět zástupci státu vykonávající pravomoc *de facto*.

([903]) Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii (ICTY) (odvolací senát), rozsudek ze dne 12. června 2002, Žalobce v. *Kunarac a další*, č. IT-96-23 a IT-96-23/1-A, bod 148.

([904]) ESLP (velký senát), 1999, *Selmouni*, op. cit., pozn. pod čarou 900, bod 100.

([905]) ESLP (velký senát), 1997, *Aydin* proti *Turecku*, op. cit., pozn. pod čarou 900, bod 83: „Znásilnění zadržené osoby úředním činitelem státu je třeba považovat za obzvláště závažnou a odpornou formu špatného zacházení vzhledem k tomu, jak snadno může pachatel využít zranitelnosti a oslabeného odporu své oběti. [Z]násilnění zanechává na oběti hluboké psychické jizvy, které se s plynutím času nehojí tak rychle jako jiné formy fyzického a psychického násilí […]“.

([906]) ESLP (velký senát), 1999, *Selmouni*, op. cit., pozn. pod čarou 900, bod 82.

([907]) ESLP, rozsudek ze dne 11. července 2000, *Dikme* proti *Turecku*, č. 20869/92, CE:ECHR:2000:0711JUD002086992, bod 95. Během výslechu byl stěžovatel opakovaně bit a kopán, bušili mu hlavou o zeď, utržil rány do genitálií, byl dlouho zavěšen za ruce svázané za zády, dostával elektrické šoky do nohou, jazyka, genitálií a oblasti za ušima a tělo mu polévali vodou pro zvýšení účinku šoků, byl umístěn do vany s ledovou vodou, několikrát byl svlečen do naha a podstoupil zinscenovanou popravu (bod 74).

([908]) ESLP, rozsudek ze dne 9. března 2006, *Menesheva* proti *Rusku*, č. 59261/00, CE:ECHR:2006:0309JUD005926100, bod 61.

([909]) Tamtéž, bod 61. Policista ji škrtil, „několik dalších policistů ji začalo bít. Asi dvě hodiny ji kopali a bili do nohou, strkali ji po místnosti, bili ji obuškem a mlátili jí hlavou o zeď. Při bití ji obviňovali, že lže, uráželi ji a vyhrožovali jí znásilněním a násilím vůči její rodině“ (bod 14).

Aksoy „kromě silné bolesti […] v té době z lékařských důkazů vyplývá, že vedla k ochrnutí obou rukou, které trvalo nějakou dobu“ ([910]). V souvislosti s vyhoštěním vzal ESLP ve věci *MA* proti *Francii* v úvahu skutečnost, že v zemi původu jsou osoby podezřelé z terorismu umístěny do vazby bez soudní kontroly a bez jakékoli komunikace s vnějším světem a „mohou být vystaveny špatnému zacházení, včetně mučení“ ([911]). ESLP měl za to, že praktiky používané ve vězení popsané v informacích o zemi původu, jako jsou „neustálé výslechy v kteroukoli denní či noční dobu, vyhrožování, bití, elektrošoky, nucené požití velkého množství špinavé vody, moči nebo chemických přípravků a zavěšení ze stropu za ruce, nepochybně dosahují intenzity požadované článkem 3 Úmluvy“ ([912]).

Pokud jde o úmysl, ve věci *Irsko* proti *Spojenému království* ESLP zdůraznil, že mučení je „**úmyslné** nelidské zacházení způsobující velmi vážné a kruté utrpení“ ([913]).

Je třeba vzít v úvahu všechny okolnosti a **základní účel**, který zdůvodňuje způsobené jednání zakázané podle článku 3 EÚLP. Příklady takových účelů v čl. 1 odst. 1 Úmluvy proti mučení zahrnují jednání s cílem „získat od [dané osoby] nebo od třetí osoby informace nebo přiznání, potrestat jej […] nebo s cílem zastrašit nebo přinutit jej nebo třetí osobu nebo z jakéhokoli jiného důvodu založeného na diskriminaci jakéhokoli druhu“ ([914]).

Nakonec ESLP rozhodl, že

> […] s ohledem na skutečnost, že Úmluva je „živým nástrojem, který musí být vykládán s ohledem na současné podmínky“ […], by některé činy, které byly v minulosti klasifikovány jako „nelidské a ponižující zacházení“, a nikoli jako „mučení“, mohly být v budoucnu klasifikovány jinak […] ([915]).

([910]) ESLP, 1996, *Aksoy* proti *Turecku*, op. cit., pozn. pod čarou 900, bod 64, byl stěžovatel podroben „estrapádě“ (což znamená, že „byl svlečen do naha a zavěšen s rukama svázanýma za zády“).

([911]) ESLP, rozsudek ze dne 1. února 2018, *MA* proti *Francii*, č. 9373/15, CE:ECHR:2018:0201JUD000937315, bod 54 (neoficiální překlad).

([912]) ESLP, 2018, *MA* proti *Francii*, op. cit., pozn. pod čarou 913, bod 55 (neoficiální překlad). Viz také ESLP, rozsudek ze dne 3. prosince 2009, *Daoudi* proti *Francii*, č. 19576/08, CE:ECHR:2009:1203JUD001957608, body 37 a 71; ESLP, rozsudek ze dne 26. ledna 2017, *X* proti *Švédsku*, č. 16744/14, CE:ECHR:2017:0126JUD001674414, bod 64.

([913]) ESLP (plenární zasedání), 1978, *Irsko* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 896, bod 167 (zvýraznění doplněno). Podobně ve věci *Aksoy* ESLP konstatoval, že „‚estrapáda‘ mohla být způsobena pouze úmyslně; k jejímu provedení totiž byla nutná určitá příprava a úsilí“. ESLP, 1996, *Aksoy* proti *Turecku*, op. cit., pozn. pod čarou 900, bod 64. Ve věci ESLP, 2014, *Al Nashiri* proti *Polsku*, op. cit., pozn. pod čarou 874, bylo cílem technik výslechu, které byly schváleny zákonem, „psychicky ‚vyvést z míry‘ zadrženou osobu, maximalizovat její pocit zranitelnosti a bezmoci a snížit nebo eliminovat její vůli klást odpor… úsilí o získání zásadních zpravodajských informací“; „přesvědčit [zadržené osoby], aby včas poskytly informace o hrozbách a teroristických informacích“; „vytvořit stav naučené bezmoci a závislosti“; a jejich základní koncepcí bylo „komplexní, systematické a kumulativní využití fyzického i psychologického nátlaku k ovlivnění […] chování za účelem překonání odporu zadržené osoby“ (bod 515).

([914]) ESLP tyto účely identifikoval např. v rozsudku ESLP ze dne 19. září 2017, *Zolotorev* proti *Rusku*, č. 13408/07, CE:ECHR:2017:0919JUD001340807, bod 71, s odkazem na cíl získat informace k vynucení přiznání; ESLP, rozsudek ze dne 30. září 2014, *Bulgaru* proti *Moldavsku*, č. 35840/09, CE:ECHR:2014:0930JUD003584009, bod 20: „úmysl získat informace, uložit trest nebo zastrašit“; ESLP, rozsudek ze dne 28. března 2017, *Shestopalov* proti *Rusku*, č. 46248/07, CE:ECHR:2017:0328JUD004624807, bod 46: s odkazem na cíl „ponížit [stěžovatele], přimět ho k podřízenosti a donutit ho, aby se přiznal k trestnému činu“. *A contrario* viz ESLP, 2001, *Denizci a další* proti *Kypru*, op. cit., pozn. pod čarou 884, bod 384, a rozsudek ze dne 17. prosince 2009, *Denis Vasiljev* proti *Rusku*, č. 32704/04, CE:ECHR:2009:1217JUD003270404, bod 114; ESLP, 2014, *Al Nashiri* proti *Polsku*, op. cit., pozn. pod čarou 874, bod 515, kde se hovoří o „opatřeních speciálně určených […] k získání informací nebo přiznání nebo k získání zpravodajských informací od zajatých osob podezřelých z terorismu“.

([915]) ESLP (velký senát), 1999, *Selmouni*, op. cit., pozn. pod čarou 900, bod 101 (odkazy na související judikaturu ESLP vynechány).

2.4.3.3. Nelidské či ponižující zacházení nebo trest

SDEU o definici „nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestu“ v kontextu čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice dosud nerozhodoval.

Ve věci *Jawo* nicméně uvedl, že

> […] aby se […] vztahovala působnost článku 4 Listiny, který odpovídá článku 3 EÚLP, a jehož smysl a dosah je tudíž podle čl. 52 odst. 3 Listiny stejný jako smysl a dosah, který uvedená úmluva přikládá svému článku 3, musí [toto zacházení] dosahovat obzvláště vysoké míry závažnosti, která závisí na všech skutečnostech případu ([916]).

S ohledem na svůj výklad zacházení podle článku 3 EÚLP ESLP při mnoha příležitostech zopakoval, že takové zacházení „musí dosahovat **minimální míry závažnosti**“ ([917]). Soud dále rozhodl: „Posouzení této minimální závažnosti je z povahy věci **relativní**; závisí na všech okolnostech případu, jako je délka trvání tohoto zacházení, jeho tělesné nebo psychické následky a v některých případech i pohlaví, věk a zdravotní stav oběti“ ([918]). Mezi „další faktory“, které identifikoval, patří „účel, pro který bylo dané zacházení použito, a záměr nebo motivace, která k tomu vedla, a také kontext, například atmosféra zvýšeného napětí a emocí“ ([919]).

Francouzský CNDA se zabýval případem mladého Afghánce, který přišel o rodiče a bratra a jehož dům byl zničen během střetů mezi vládními silami a Tálibánem. Tálibán se ho poté snažil naverbovat a později ho obvinil ze zrady. Ze země uprchl v roce 2015 ve věku 16 let, v Afghánistánu neměl rodinu, byl zranitelný a izolovaný a měl fyzické a psychické problémy. Po vítězství Tálibánu v srpnu 2021 a odchodu zahraničních jednotek soud konstatoval, že mnohaletý konflikt sice skončil, ale že v důsledku celkového chaosu v zemi se objevily víceméně nekontrolované živly, včetně různých místních skupin Tálibánu. Soud měl za to, že vzhledem k míře násilí, nejistoty a svévole ze strany *de facto* orgánů a vzhledem ke zdravotním problémům žalobce existují závažné důvody domnívat se, že žalobce bude v případě návratu do země čelit reálnému a osobnímu nebezpečí nelidského nebo ponižujícího zacházení ([920]).

([916]) SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 19. března 2019, *Abubacarr Jawo v. Bundesrepublik Deutschland*, C-163/17, EU:C:2019:218 (dále jen SDEU (velký senát), 2019, *Jawo*), bod 91.

([917]) Viz např. věci citované v pozn. pod čarou 896 výše a ESLP, rozsudek ze dne 18. října 2012, *Bureš proti České republice*, č. 37679/08, CE:ECHR:2012:1018JUD003767908 (dále jen ESLP, 2012, *Bureš proti České republice*), bod 84; ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 1. června 2010, *Gäfgen proti Německu*, č. 22978/05,CE:ECHR:2010:0601JUD002297805 (dále jen ESLP (velký senát), 2010, *Gäfgen proti Německu*), bod 88. Viz také SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 38.

([918]) ESLP, 2012, *Bureš proti České republice*, op. cit., pozn. pod čarou 919, bod 84; ESLP (velký senát), 2010, *Gäfgen proti Německu*, op. cit., pozn. pod čarou 919, bod 88. Viz také případy vážně nemocných osob, ESLP (velký senát), 2016, *Paposhvili*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 174, na který bylo odkázáno v rozsudku SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 38; ESLP (velký senát), 2021, *Savran proti Dánsku*, op. cit., pozn. pod čarou 896. Viz také SDEU, rozsudek ze dne 15. října 2019, *Dumitru-Tudor Dorobantu*, C-128/18, EU:C:2019:857, bod 59.

([919]) ESLP, 2012, *Bureš proti České republice*, op. cit., pozn. pod čarou 919, bod 84; ESLP (velký senát), 2010, *Gäfgen proti Německu*, op. cit., pozn. pod čarou 919, bod 88.

([920]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 21. září 2021, *M. A.*, č. 18037855 C+.

Situace krajní hmotné nouze dosahující závažnosti nelidského nebo ponižujícího zacházení může vyplývat ze zvláštní zranitelnosti žadatele ([921]). V souladu s čl. 4 odst. 3 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice musí být takové posouzení provedeno „jednotlivě“ a musí zohlednit „konkrétní postavení a osobní situaci žadatele“, včetně případné zranitelnosti ([922]).

ESLP obecně považuje zacházení za „**nelidské**“, pokud bylo mimo jiné „promyšlené, trvalo bez přestávky několik hodin a způsobilo buď tělesnou újmu, nebo intenzivní fyzické či duševní utrpení“ ([923]).

Při posuzování, zda je zacházení nebo trest „**ponižující**“, ESLP zvažuje, zda „cílem je ponížit a pokořit dotyčnou osobu a zda [...] nepříznivě ovlivnil její osobnost způsobem neslučitelným s článkem 3“ ([924]). Ponižující zacházení je rovněž popsáno jako zacházení, „které v oběti vyvolává pocity strachu, úzkosti a méněcennosti schopné ji ponížit nebo pokořit“ ([925]) a „případně zlomit její fyzickou nebo morální odolnost [...] nebo ji přimět k jednání proti její vůli nebo svědomí“ ([926]). I v případě, že se tak děje bez úmyslu ponižovat nebo pokořovat stěžovatele, může postačovat, že „oběť je ponižována ve svých vlastních očích, i když ne v očích ostatních“ ([927]).

Pokud jde o nelidské nebo ponižující **tresty**, „utrpení a ponížení musí v každém případě přesahovat nevyhnutelný prvek utrpení nebo ponížení spojený s danou formou zákonného zacházení nebo trestu“ ([928]).

([921]) SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 19. března 2019, *Bashar Ibrahim a další* v. *Bundesrepublik Deutschland a Bundesrepublik Deutschland* proti *Taus Magamadov*, C-297/17, C-318/17, C-319/17 a C-438/17, EU:C:2019:219 (dále jen SDEU (velký senát), 2019, *Ibrahim*), bod 93, kde se SDEU zabýval přípustností žádostí o mezinárodní ochranu pro osoby požívající doplňkové ochrany, která byla udělena v jiném členském státě.

([922]) Viz EASO, *Právní analýza: Zranitelnost*, op. cit., pozn. pod čarou 64, část 6.

([923]) ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 26. října 2000, *Kudła* proti *Polsku*, č. 30210/96, CE:ECHR:2000:1026JUD003021096 (dále jen ESLP (velký senát), 2000, *Kudła* proti *Polsku*), bod 92; ESLP, rozsudek ze dne 15. července 2002, *Kalashnikov* proti *Rusku*, č. 47095/99, CE:ECHR:2002:0715JUD004709599 (dále jen ESLP, 2002, *Kalashnikov* proti *Rusku*), bod 95; ESLP (velký senát), 2011, *MSS* proti *Belgii a Řecku*, op. cit., pozn. pod čarou 229, bod 220.

([924]) Viz např. ESLP, rozsudek ze dne 3. dubna 2001, *Keenan* proti *Spojenému království*, č. 272229/95, CE:ECHR:2001:0403JUD002722995 (dále jen ESLP, 2001, *Keenan* proti *Spojenému království*), bod 110; ESLP, 2002, *Kalashnikov* proti *Rusku*, op. cit., pozn. pod čarou 925, bod 95; ESLP (velký senát), 2011, *MSS* proti *Belgii a Řecku*, op. cit., pozn. pod čarou 229, bod 220; ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 15. prosince 2016, *Khlaifia a další* proti *Itálii*, č. 16483/12, CE:ECHR:2016:1215JUD001648312 (dále jen ESLP (velký senát), 2016, *Khlaifia a další*), bod 160.

([925]) Viz např. ESLP (velký senát), 2000, *Kudła* proti *Polsku*, op. cit., pozn. pod čarou 925, bod 92. Viz také ESLP, rozsudek ze dne 25. dubna 1978, *Tyrer* proti *Spojenému království*, č. 5856/72, bod 30. ESLP, 2001, *Keenan*, op. cit., pozn. pod čarou 926, bod 110; ESLP (velký senát), 2011, *MSS* proti *Belgii a Řecku*, op. cit., pozn. pod čarou 229, bod 220; ESLP (velký senát), 2016, *Khlaifia a další*, op. cit., pozn. pod čarou 926, bod 160.

([926]) Viz např. ESLP, 2001, *Keenan* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 926, bod 110.

([927]) Viz např. ESLP (velký senát), 2011, *MSS* proti *Belgii a Řecku*, op. cit., pozn. pod čarou 229, bod 220.

([928]) ESLP (velký senát), 2000, *Kudła* proti *Polsko*, op. cit., pozn. pod čarou 925, bod 92. Viz také čl. 1 odst. 1 Úmluvy proti mučení; ESLP, rozsudek ze dne 29. dubna 2019, *AM* proti *Francii*, č. 12148/18, CE:ECHR:2019:0429JUD001214818, bod 125. ESLP přehodnotil svou judikaturu v otázce, zda by osobě podezřelé z terorismu hrozilo v alžírských věznicích špatné zacházení. Některé aspekty alžírského trestního řízení sice stále vyvolávají pochybnosti ohledně zajištění spravedlivého procesu (dlouhá policejní vazba, omezený přístup k obhájci a lékaři), soud však nezjistil, že by hrozilo reálné nebezpečí špatného zacházení. Naproti tomu viz ESLP, rozsudek ze dne 9. ledna 2018, *X* proti *Švédsku*, č. 36417/16, CE:ECHR:2018:0109JUD003641716, body 27–30 a 57, pokud jde o osoby podezřelé z terorismu z Maroka, kde „ze spolehlivých mezinárodních zdrojů [...] vyplývá, že nadále dochází k svévolnému zadržování a mučení [...]“.

Stíhání a trest za běžné trestné činy obecně nelze označit za nelidské zacházení, pokud trest není „hrubě nepřiměřený“. Soud uvedl, že uložení „hrubě nepřiměřeného trestu by bylo v rozporu s článkem 3 EÚLP“, ale že „tento test bude vykonán pouze ve vzácných a ojedinělých případech“ ([929]). V zásadě je „na rozhodnutí státu, který určí konkrétní systém trestního soudnictví, včetně přezkumu trestů a opatření pro propuštění“ ([930]). ESLP nicméně označil doživotní trest bez možnosti přezkumu a snížení trestu odnětí svobody za porušení článku 3 EÚLP ([931]). Velmi dlouhá čekací doba, než dojde k pokroku v přezkumu za účelem možného propuštění, může být dostatečným důvodem k závěru, že právní předpisy nenabízejí možnost *faktického* zkrácení celoživotních trestů ([932]). ESLP dále rozhodl, že hrozba ukamenování (za cizoložství) může představovat mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání ([933]).

Opatření **zbavující osobu svobody** mohou zahrnovat prvek intenzivního fyzického nebo psychického utrpení, které představuje nelidské nebo ponižující zacházení. Přesto ESLP rozhodl, že

> […] nelze říci, že vazba sama o sobě vyvolává otázku podle článku 3 [EÚLP]. Tento článek nelze vykládat ani tak, že stanoví obecnou povinnost propustit zadrženou osobu ze zdravotních důvodů […].
>
> Nicméně podle tohoto ustanovení musí stát zajistit, aby osoba byla zadržována v podmínkách, které jsou slučitelné s respektováním její lidské důstojnosti, aby způsob a metoda výkonu opatření nevystavovala osobu strachu nebo útrapám, jejichž intenzita přesahuje nevyhnutelnou míru utrpení spojenou s uvězněním, a aby vzhledem k praktickým nárokům uvěznění bylo přiměřeně zajištěno její zdraví a dobré životní podmínky […] ([934]).

Soud dále uvedl, že při posuzování „podmínek zadržení je třeba vzít v úvahu kumulativní účinky těchto podmínek, jakož i konkrétní tvrzení“ dotyčné osoby ([935]).

([929]) ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 9. července 2013, *Vinter a ostatní* proti *Spojenému království*, č. 66069/09, 130/10 a 3896/10, CE:ECHR:2013:0709JUD006606909, bod 102.

([930]) Tamtéž, bod 104.

([931]) Tamtéž, body 104–121. Viz také ESLP, rozsudek ze dne 4. září 2014, *Trabelsi* proti *Belgii*, č. 140/10, CE:ECHR:2014:0904JUD000014010, body 137–139. Viz také ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 12. února 2008, *Kafkaris* proti *Kypru*, č. 21906/04, CE:ECHR:2008:0212JUD002190604 (dále jen ESLP (velký senát), 2008, *Kafkaris*), body 97–99.

([932]) V tomto případě byl přezkum možný po 40 letech a byl spojen s nedostatečnými procesními zárukami v přezkumném řízení. ESLP, rozsudek ze dne 4. října 2016, *TP a AT* proti *Maďarsku*, č. 37871/14 a 73986/14, CE:ECHR:2016:1004JUD003787114, body 49–50. Viz také ESLP, rozsudek ze dne 17. června 2021, *Sándor Varga a ostatní* proti *Maďarsku*, č. 39734/15, 35530/16 a 26804/18, CE:ECHR:2021:0617JUD003973415, body 48–49.

([933]) ESLP, rozsudek ze dne 11. července 2000, *Jabari* proti *Turecku*, č. 40035/98, CE:ECHR:2000:0711JUD004003598, body 41 a 42.

([934]) ESLP, 2002, *Kalashnikov* proti *Rusku*, op. cit., pozn. pod čarou 925, bod 95.

([935]) Tamtéž, bod 95. Viz také ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 20. října 2016, *Muršić* proti *Rumunsku*, č. 7334/13, CE:ECHR:2016:1020JUD000733413 (dále jen ESLP (velký senát), 2016, *Muršić* proti *Rumunsku*), bod 110 a ESLP, rozsudek ze dne 31. května 2018, *Al Nashiri* proti *Rumunsku*, č. 33234/12, CE:ECHR:2018:0531JUD003323412 (dále jen ESLP, 2018, *Al Nashiri* proti *Rumunsku*), bod 675.

V případech zadržení nebo uvěznění je zranitelnost zadržené osoby faktorem, který je třeba zohlednit při posuzování ponižujícího zacházení ([936]). ESLP například v souvislosti se zadržováním migrantů zdůraznil mimořádnou zranitelnost dětí ([937]) a těhotných žen ([938]). Podobně soud považuje za zranitelné osoby s duševními problémy ([939]), kterým by v zemi původu hrozilo zadržení nebo uvěznění. V závislosti na podmínkách ve vězení může být osoba zranitelná také z důvodu své sexuální orientace ([940]).

Při posuzování, zda osoba čelí „skutečné[mu] nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení v důsledku celkových vězeňských podmínek" podle článku 4 Listiny EU, SDEU rovněž odkázal na judikaturu ESLP k článku 3 EÚLP týkající se **vězeňských podmínek** v souvislosti s předáním na základě evropského zatýkacího rozkazu ([941]). SDEU odkázal na závěr ESLP, že „budí skutečnost, že je prostor, kterým disponuje osoba uvězněná ve společné cele, menší než 3 m^2, silnou domněnku porušení článku 3 EÚLP" ([942]). Tato silná domněnka

> zpravidla může být vyvrácena, pouze pokud i) omezení osobního prostoru pod požadované minimum 3 m^2 jsou krátkodobá, příležitostná a nevýznamná, ii) jsou doprovázena dostačujícím volným pohybem mimo celu a přiměřenými činnostmi mimo celu a iii) v zařízení obecně panují slušné podmínky uvěznění a dotčená osoba není vystavena dalším vlivům považovaným za okolnosti zhoršující špatné podmínky uvěznění ([943]).

Mezi příklady nelidského nebo ponižujícího zacházení ve vazbě patří „úplná smyslová izolace spojená s úplnou sociální izolací", která může zničit osobnost ([944]); nedostupnost

([936]) Ve věci *Khlaifia* vzal ESLP v úvahu několik faktorů, aby „určil, zda bylo dosaženo prahu závažnosti", mimo jiné „zda je oběť ve zranitelné situaci". Viz také ESLP (velký senát), 2016, *Khlaifia a ostatní*, op. cit., pozn. pod čarou 926, bod 160 písm. c) a body 161–162.

([937]) ESLP, rozsudek ze dne 7. prosince 2017, *SF a ostatní* proti *Bulharsku*, č. 8138/16, CE:ECHR:2017:1207JUD000813816, body 79–83, který se týkal manželského páru a jejich tří nezletilých dětí. Vzhledem k podmínkám zadržování byly děti vystaveny nelidskému a ponižujícímu zacházení, i když se jednalo pouze o krátkou dobu.

([938]) ESLP, rozsudek ze dne 2. března 2021, *RR a ostatní* proti *Maďarsku*, č. 36037/17, CE:ECHR:2021:0302JUD003603717, body 58–65, který se týkal nezletilých osob a těhotných žen.

([939]) ESLP, rozsudek ze dne 10. dubna 2012, *Babar Ahmad a ostatní* proti *Spojenému království*, č. 24027/07, 11949/08, 36742/08, 66911/09 a 67354/09, CE:ECHR:2012:0410JUD002402707 (dále jen ESLP, 2012, *Babar Ahmad a ostatní*); ESLP, rozsudek ze dne 16. dubna 2013, *Aswat* proti *Spojenému království*, č. 17299/12, CE:ECHR:2013:0416JUD001729912 (dále jen ESLP, 2013, *Aswat* proti *Spojenému království*). Je třeba vzít v úvahu zranitelnost duševně nemocných osob a jejich neschopnost stěžovat si na to, jak na ně konkrétní zacházení působí. V úvahu je třeba vzít tyto prvky: „a) zdravotní stav vězně, b) přiměřenost lékařské pomoci a péče poskytované během zajištění a c) vhodnost zachování zajišťovacího opatření s ohledem na zdravotní stav žadatele" (bod 50).

([940]) ESLP, rozsudek ze dne 5. července 2016, *OM* proti *Maďarsku*, č. 9912/15, CE:ECHR:2016:0705JUD000991215, bod 53.

([941]) SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 5. dubna 2016, *Pál Aranyosi a Robert Căldăraru*, C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 94. Viz EASO, *Introduction to the CEAS – A Judicial Analysis*, op. cit., pozn. pod čarou 8, oddíl 3.4.3 o tom, že evropský zatýkací rozkaz, který je upraven „rámcovým rozhodnutím jako sekundárním právním předpisem EU, je podobný nařízení Dublin III, neboť oba systémy jsou založeny na koncepci ‚vzájemné důvěry' mezi členskými státy".

([942]) SDEU, rozsudek ze dne 25. července 2018, *ML*, žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, bod 92.

([943]) SDEU, 2018, *ML*, op. cit., pozn. pod čarou 944, bod 93. Viz také SDEU, rozsudek ze dne 15. října 2019, *Dumitru-Tudor Dorobantu*, C-128/18, EU:C:2019:857.

([944]) ESLP, 2012, *Babar Ahmad a ostatní*, op. cit., pozn. pod čarou 941, bod 206.

odpovídající lékařské péče pro nemocné osoby ([945]); nedostatečná psychiatrická péče pro osoby s duševními problémy ([946]); velká přeplněnost ([947]); nedostatek pohybu mimo celu ([948]); nedostatečná možnost pohybu nebo trávení času mimo přeplněnou celu ([949]); nedostatečný individuální prostor, nedostatečná hygiena, nedostatečné větrání a osvětlení ([950]); příliš přísná a dlouhá doba *de facto* izolace v kontejneru bez možnosti pohybu venku a následné zadržení vystavující osobu zdravotním rizikům v důsledku zbytečného umístění s nově příchozími v karanténě z důvodu onemocnění COVID-19 ([951]). Viz také tabulka 41 níže.

ESLP uvedl ilustrativní výčet faktorů rozhodných pro závěr, že vězni byli vystaveni nelidskému nebo ponižujícímu zacházení ([952]). Současně poznamenal, že tyto prvky „úzce závisí na skutkových okolnostech případu a v kontextu vydání nebo vyhoštění je nebude možné snadno stanovit výhledově do budoucna“ ([953]).

Tabulka 41: Ilustrativní výčet vězeňských podmínek, které mohou představovat nelidské nebo ponižující zacházení v zemích navracení, jak vyplývá z judikatury ESLP ([954])

Vysoce restriktivní režim s dlouhými obdobími sociální izolace bez podpory rodiny a přátel pro osobu s duševní poruchou ([955])
Nedostupnost odpovídající lékařská péče pro nemocné ([956])
Značná přeplněnost ([957]) (nedostatek osobního prostoru)
Nedostatečné větrání, osvětlení, chybějící hygienické zařízení ([958])

([945]) Tamtéž, *a contrario* bod 215; rozsudek ESLP ze dne 25. března 2021, *Bivolaru a Moldovan* proti *Francii*, č. 40324/16 a 12623/17, CE:ECHR:2021:0325JUD004032416 (dále jen ESLP, 2021, *Bivolaru a Moldovan* proti *Francii*), bod 111.

([946]) Viz *a contrario*, ESLP, 2013, *Aswat* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 941, bod 55.

([947]) ESLP (velký senát), 2016, *J.K. a ostatní*, op. cit., pozn. pod čarou 926, bod 165. Viz také ESLP, rozsudek ze dne 10. března 2015, *Varga a ostatní* proti *Maďarsku*, č. 14097/12, 45135/12, 73712/12, 34001/13, 44055/13 a 64586/13, CE:ECHR:2015:0310JUD001409712, body 69–78 (přeplněnost věznic); ESLP (velký senát), 2016, *Muršić* proti *Rumunsku*, op. cit., pozn. pod čarou 937, body 103–141 (přeplněnost věznic); ESLP, rozsudek ze dne 25. dubna 2017, *Rezmiveș a ostatní* proti *Rumunsku*, č. 61467/12, 39516/13, 48231/13 a 68191/13, CE:ECHR:2017:0425JUD006146712, body 75–79 (týkající se přeplněnosti, materiálních podmínek zadržení a hygieny); ESLP, rozsudek ze dne 26. listopadu 2009, *Nazarov* proti *Rusku*, č. 13591/05, CE:ECHR:2009:1126JUD001359105, bod 83 (přeplněnost).

([948]) ESLP, 2021, *Bivolaru a Moldovan* proti *Francii*, op. cit., pozn. pod čarou 947, bod 124.

([949]) ESLP, 2012, *Babar Ahmad a ostatní*, op. cit., pozn. pod čarou 941, *a contrario*, body 214 a 222.

([950]) ESLP, 2021, *Bivolaru a Moldovan* proti *Francii*, op. cit., pozn. pod čarou 947, bod 111, viz také ESLP, rozsudek ze dne 7. prosince 2010, *Porumb* proti *Rumunsku*, č. 19832/04, CE:ECHR:2010:1207JUD001983204, bod 72; ESLP, rozsudek ze dne 17. července 2012, *Radu Pop* proti *Rumunsku*, č. 14337/04, CE:ECHR:2012:0717JUD001433704, bod 96.

([951]) ESLP, rozsudek ze dne 11. března 2021, *Feilazoo* proti *Maltě*, č. 6865/19, CE:ECHR:2021:0311JUD000686519 (dále jen ESLP, 2021, *Feilazoo* proti *Maltě*), body 90–92.

([952]) ESLP, 2012, *Babar Ahmad a ostatní*, op. cit., pozn. pod čarou 941, bod 178. Jedná se o tyto prvky: přítomnost úmyslu; skutečnost, že opatření mohlo záměrně vést ke zlomení odporu nebo vůle žadatele; úmysl ponížit nebo pokořit žadatele, nebo pokud takový úmysl neexistoval, skutečnost, že opatření bylo provedeno způsobem, který přesto vyvolal pocit strachu, úzkosti nebo méněcennosti; neexistence zvláštního odůvodnění uloženého opatření; svévolná trestní povaha opatření; doba, na kterou bylo opatření uloženo; skutečnost, že došlo k určitému stupni utrpení nebo strádání, jehož intenzita přesahuje nevyhnutelnou míru utrpení spojenou se zadržením. Viz také ESLP, 2012, *Harkins a Edwards*, op. cit., pozn. pod čarou 895, bod 130.

([953]) ESLP, 2012, *Babar Ahmad a ostatní*, op. cit., pozn. pod čarou 941, bod 178.

([954]) Viz také Rada Evropy, Guide on the Case-law of the European Convention on Human Rights: Prisoners' Rights (Průvodce judikaturou k Evropské úmluvě o lidských právech: práva vězňů), prosinec 2020.

([955]) ESLP, 2013, *Aswat* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 941, body 56–57.

([956]) ESLP, 2012, *Babar Ahmad a ostatní*, op. cit., pozn. pod čarou 941, bod 215.

([957]) ESLP, 2021, *Bivolaru a Moldovan* proti *Francii*, op. cit., pozn. pod čarou 947, bod 123.

([958]) Viz *a contrario*, ESLP, 2012, *Babar Ahmad a ostatní*, op. cit., pozn. pod čarou 941, bod 219.

Nedostatek pohybu nebo odpočinku mimo přeplněnou celu ([959])
Úplná smyslová izolace spojená s úplnou sociální izolací ([960])
Nedostatek psychiatrické péče pro osoby s duševními problémy ([961])

Podobně byly za takové zacházení uznány i podmínky zadržování při čekání na výkon trestu smrti v „**cele smrti**“ ve věci *Soering* ([962]), „s ohledem na velmi dlouhou dobu strávenou v cele smrti v těchto extrémních podmínkách, se stále přítomným a narůstajícím utrpením při čekání na výkon trestu smrti a na osobní poměry žadatele, zejména jeho věk a duševní stav v době spáchání trestného činu“ ([963]). Nedávno bylo potvrzeno ve věci *Al Nashiri* proti *Rumunsku*, že „[bez ohledu na způsob výkonu trestu smrti] vyhasnutí života zahrnuje určitou fyzickou bolest. Kromě toho musí vědomí smrti z rukou státu nevyhnutelně vyvolat intenzivní psychické utrpení“ ([964]).

2.4.3.4. V zemi původu žadatele

Ve věci *M'Bodj* SDEU podle jasného znění čl. 15 písm. b) potvrdil, že toto ustanovení

> se vztahuje jen na nelidské či ponižující zacházení vůči žadateli v zemi jeho původu. Plyne z toho, že unijní zákonodárce počítal s přiznáním podpůrné ochrany jen v případech, kdy k takovému zacházení dochází v **zemi původu žadatele** ([965]).

V souladu s čl. 2 písm. n) přepracovaného znění kvalifikační směrnice se „zemí původu“ rozumí „jedna nebo více zemí, jejichž státní příslušnost žadatel má, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti jedna nebo více zemí dosavadního pobytu žadatele“ ([966]).

2.4.3.5. Zvláštní situace podle čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Tento oddíl se zabývá situací žadatelů o mezinárodní ochranu, kteří uprchli z důvodu zvláštní situace, a zkoumá jejich možnou relevanci pro získání doplňkové ochrany, jak je uvedeno v tabulce 42. Některými dalšími zvláštními situacemi se zabývá část 3, která pojednává o získání nároku jak na ochranu uprchlíků, tak na doplňkovou ochranu. Jedná se o lidi prchajících před obchodováním s lidmi a moderní otroctví, environmentální nebezpečí a případy související s onemocněním COVID-19.

Situacemi ozbrojeného konfliktu se podrobně zabývá oddíl 2.4.4, z hlediska postavení uprchlíka pak oddíl 3.2.1 a z hlediska čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice oddíl 3.2.2.

([959]) ESLP, 2021, *Bivolaru a Moldovan* proti *Francii*, op. cit., pozn. pod čarou 947, bod 124.
([960]) ESLP, 2012, *Babar Ahmad a ostatní*, op. cit., pozn. pod čarou 941, bod 103.
([961]) Viz *a contrario*, ESLP, 2013, *Aswat* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 941, bod 55.
([962]) ESLP (plenární zasedání), 1989, *Soering*, op. cit., pozn. pod čarou 282.
([963]) Tamtéž, bod 111.
([964]) ESLP, 2018, *Al Nashiri* proti *Rumunsku*, op. cit., pozn. pod čarou 937, bod 727.
([965]) SDEU (velký senát), 2014, *M'Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 33 (zdůraznění doplněno). Viz také výše uvedený oddíl 2.3.
([966]) Pravidla pro určení státní příslušnosti nebo bezdomovectví viz výše oddíl 1.3.2.

Tabulka 42: Struktura oddílu 2.4.3.5

Oddíl	Název	Strana
2.4.3.5.1	Obecné hospodářské poměry v zemi původu	205
2.4.3.5.2	Domácí a sexuální násilí	206
2.4.3.5.3	Věci týkající se zdraví	207

2.4.3.5.1. Obecné hospodářské poměry v zemi původu

Svízelné hospodářské a humanitární podmínky v zemi původu obecně nemohou samy o sobě představovat nelidské nebo ponižující zacházení ([967]), a proto nezakládají nárok na doplňkovou ochranu. To je výslovně uvedeno v 35. bodě odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice. SDEU dosud nerozhodl ve věci, která by se takovou situací zabývala v rámci doplňkové ochrany. V souvislosti s dublinským transferem však SDEU rozhodl, že „silnou materiální deprivaci" lze někdy ztotožnit s nelidským nebo ponižujícím zacházením ([968]).

I kdyby takové podmínky dosáhly hranice nelidského nebo ponižujícího zacházení, aby spadaly do oblasti působnosti čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, musely by spočívat v jednání třetí osoby (článek 6 přepracovaného znění kvalifikační směrnice) ([969]).

Německý Spolkový správní soud rozhodl, že nelidské nebo ponižující zacházení z důvodu špatné humanitární situace v zemi původu zakládá nárok na doplňkovou ochranu pouze tehdy, pokud je takové zacházení způsobeno úmyslně původcem, který způsobil vážnou újmu ([970]). Podobně estonský obvodní soud v Tallinnu rozhodl, že sociální a ekonomické potíže nejsou důvodem pro udělení doplňkové ochrany ([971]).

Pokud jde o dosažení hranice nelidského nebo ponižujícího zacházení, ESLP posuzoval ve věci *MSS* proti *Belgii a Řecku* případ stěžovatele žijícího na ulici, bez prostředků nebo přístupu k hygienickým zařízením a bez jakýchkoli možností k zajištění svých základních potřeb ([972]). Rozhodl, že „tyto životní podmínky spolu s dlouhodobou nejistotou, v níž setrvával,

([967]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 282.

([968]) SDEU (velký senát), 2019, *Jawo*, op. cit., pozn. pod čarou 918, bod 92, kde se domnívá, že silná materiální deprivace nastává, pokud by daná osoba „nemohla uspokojovat své nejzákladnější potřeby, jako je zejména potřeba se najíst, umýt a ubytovat, a […] [pokud] by bylo poškozováno její tělesné či duševní zdraví nebo v důsledku které by se ocitla v zanedbaném stavu, jenž je v rozporu s lidskou důstojností". SDEU odkázal na rozsudek ESLP (velký senát), 2011, *MSS proti Belgii a Řecku*, op. cit., pozn. pod čarou 229, body 252–263. Viz také oddíl 2.4.3.3 výše, kde se odkazuje na rozsudek SDEU ve věci *Jawo* a SDEU (velký senát), 2019, *Ibrahim*, op. cit., pozn. pod čarou 923, body 90 a 93.

([969]) SDEU (velký senát), 2014, *M'Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 35.

([970]) Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 20. května 2020, č. 1 C 11.19, DE:BVerwG:2020:200520U1C11.19.0 (dále jen Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2020, č. 1 C 11.19). Soud odkázal na judikaturu SDEU, článek 6 a 35. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice a uvedl, že závěry SDEU ve věci *M'Bodj* se netýkají pouze situací nedostatečného zdravotnického systému, ale všech případů obecně nelidských životních podmínek v zemi původu (bod 12).

([971]) Obvodní soud v Tallinnu (Ringkonnakohtud, Estonsko), rozsudek ze dne 20. září 2019, č. 3-19-951, v rozsudku týkajícím se žadatele z Ukrajiny z části země, která nebyla zasažena konfliktem (shrnutí v angličtině).

([972]) ESLP (velký senát), 2011, *MSS proti Belgii a Řecku*, op. cit., pozn. pod čarou 229, bod 263. Řecko bylo povinno zajistit žadatelům o azyl ubytování a důstojné materiální podmínky na základě norem podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přepracované znění), Úř. věst. L 180/96 (bod 250).

a s naprostou absencí jakýchkoli vyhlídek na zlepšení jeho situace dosáhly úrovně závažnosti vyžadované k tomu, aby spadaly do oblasti působnosti článku 3 [EÚLP]“ ([973]).

Ve věci *Sufi a Elmi* dospěl ESLP k závěru, že podmínky v táborech pro vnitřně vysídlené osoby v zemi původu byly natolik hrozivé, že se rovnaly nelidskému nebo ponižujícímu zacházení ([974]). Mezi tyto podmínky patřil omezený přístup k jídlu, vodě a přístřeší, přeplněnost, nedostatek hygienických zařízení, kriminalita a vykořisťování v táborech a malé vyhlídky na zlepšení situace.

2.4.3.5.2. Domácí a sexuální násilí

Z vnitrostátní judikatury vyplývá, že ženy, které se nechtějí vrátit do země původu kvůli obavám ze sexuálního násilí, včetně domácího násilí a nucených sňatků, mohou být uznány za uprchlice (viz výše uvedené oddíly 1.4.4.7 a 1.6.2.4.2). Pokud uznány nebudou, mohou mít přesto nárok na doplňkovou ochranu z důvodu reálného nebezpečí vážné újmy ([975]).

Například v Německu se jeden případ týkal mladé sunnitské muslimky, která se vzepřela rozhodnutí své rodinné rady v severním Iráku a uprchla do Evropy. Vrchní správní soud Bavorska ve svém rozsudku rozhodl, že hrozba nuceného sňatku, který sjednali rodiče ženy, může představovat ponižující zacházení ve smyslu čl. 15 písm. b) kvalifikační směrnice ([976]). Soud rozhodl, že

> právo uzavřít manželství je zaručeno mezinárodními úmluvami (článek 13 EÚLP, článek 9 Listiny EU, článek 16 odst. 2 deklarace lidských práv OSN). Podle jednotného názoru odborné literatury v oblasti cizineckého práva je akt donucení k uzavření manželství v každém případě zavrženíhodným činem porušujícím právo ženy na sebeurčení ([977]).

CNDA ve Francii rozhodl, že v populaci, kde jsou nucené sňatky natolik běžné, že se stávají společenskou normou, představují dívky a ženy, které se chtějí vyhnout sňatku uzavřenému

([973]) ESLP (velký senát), 2011, *MSS* proti *Belgii a Řecku*, op. cit., pozn. pod čarou 229, bod 263. Viz také ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 4. listopadu 2014, *Tarakhel* proti *Švýcarsku*, č. 29217/12, CE:ECHR:2014:1104JUD002921712, bod 98.

([974]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, body 291–292. ESLP odkázal na svůj přístup uvedený v rozsudku ESLP (velký senát), 2011, *MSS* proti *Belgii a Řecku*, op. cit., pozn. pod čarou 229.

([975]) V rozsudku ESLP ze dne 9. června 2009, *Opuz* proti *Turecku*, č. 33401/02, CE:ECHR:2009:0609JUD003340102, bod 161, soud rozhodl, že domácí násilí, kterému byla stěžovatelka vystavena „v podobě fyzických zranění a psychického nátlaku, [bylo] dostatečně závažné na to, aby představovalo špatné zacházení ve smyslu článku 3 Úmluvy“. Věc nebyla projednávána v souvislosti s návratem do země původu. Ačkoli státní orgány nezůstaly v boji proti domácímu násilí zcela pasivní, ESLP shledal porušení článku 3 EÚLP „v důsledku toho, že státní orgány nepřijaly ochranná opatření v podobě účinného odrazování od závažného narušování osobní integrity stěžovatelky ze strany jejího manžela“ (bod 169).

([976]) Vrchní správní soud Bavorska (Bayerischer VGH, Německo), rozsudek ze dne 17. března 2016, č. 13a B 15.30241 (dále jen Vrchní správní soud Bavorska (Bayerischer VGH, Německo), 2016, č. 13a B 15.30241). Tato věc se týkala pouze doplňkové ochrany. Odmítnutí přiznání postavení uprchlíka, potvrzené soudem prvního stupně, stěžovatel nenapadl. Rozhodující orgán napadl rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany, avšak Nejvyšší správní soud tuto námitku zamítl.

([977]) Vrchní správní soud Bavorska (Bayerischer VGH, Německo), 2016, č. 13a B 15.30241, op. cit., pozn. pod čarou 978, bod 21 (neoficiální překlad). Namísto článku 13 (právo na účinné opravné prostředky) měl soud pravděpodobně na mysli článek 12 EÚLP (právo uzavřít manželství).

proti své vůli, určitou společenskou vrstvu ([978]), a mají tedy nárok na postavení uprchlíka. Stejný soud však udělil doplňkovou ochranu v případě domácího násilí ze strany tchána a nuceného sňatku ženy saharského původu, která se narodila v uprchlickém táboře v Alžírsku a žila v Západní Sahaře. Soud konstatoval, že domácí násilí zřejmě porušuje místní zvyky a zákony v Západní Sahaře, a proto tyto ženy netvoří určitou společenskou vrstvu. Současně však tyto ženy neměly k dispozici ochranu, a žadatelka proto měla nárok na doplňkovou ochranu ([979]).

Také další nástroje v oblasti lidských práv ukládají státům pozitivní povinnosti chránit ženy před sexuálním a genderově podmíněným násilím. Výbor CEDAW vyjádřil názor, že státy mají

> povinnost [...] chránit ženy před vystavením skutečnému, osobnímu a předvídatelnému riziku závažných forem diskriminace včetně genderově podmíněného násilí bez ohledu na to, zda by se důsledky projevily mimo územní hranice vysílajícího státu ([980]).

2.4.3.5.3. Věci týkající se zdraví

SDEU se konkrétněji zabýval **věcmi týkajícími se zdraví** v souvislosti s čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

Při posuzování věci, v níž žadatel trpěl závažnou nemocí a v zemi původu nebyla k dispozici vhodná léčba, SDEU poznamenal, že „[p]ro účely výkladu čl. 15 písm. b) [přepracovaného znění kvalifikační směrnice] musí být stejně jako cíle této směrnice dále zohledněny i některé skutečnosti, které náleží do kontextu tohoto ustanovení“ ([981]).

SDEU zaprvé uvedl, že článek 6 přepracovaného znění kvalifikační směrnice obsahuje výčet původců vážné újmy, což „podporuje závěr, že taková újma musí spočívat v jednání třetí

([978]) Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 20. července 2018, *Mme E.*, č. 15031912 R, bod 3; Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 20. července 2018, *Mme D.*, č. 17042624 R, bod 3. Viz také Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 18. května 2017, *Mme H.*, č. 15013446, bod 4, týkající se ženy z Džibutska ohrožené nuceným sňatkem; rozsudek ze dne 19. dubna 2017, *Mme C.*, č. 16034664 C, bod 4, týkající se ženy z Pobřeží slonoviny ohrožené nuceným sňatkem a mrzačením ženských pohlavních orgánů; a rozsudek ze dne 27. září 2016, *Mme T.*, č. 15004721, týkající se násilně provdané lesby z Kamerunu. Další příklady takových případů jsou uvedeny výše v oddíle 1.6.2.4.2, zejména v textu „Tabulky 17 – Příklady žen, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíka na základě jejich příslušnosti k určité společenské vrstvě“.

([979]) Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 21. prosince 2016, *Mme A.*, č. 15026470 C. Viz Malvasio, F., „Judicial Protection and Vulnerable Categories: How Vulnerable Persons are Dealt with before the French National Asylum Court in Relation to Evidence and Credibility Assessment“ (Soudní ochrana a zranitelné kategorie: jak se jedná se zranitelnými osobami před francouzským Vnitrostátním soudem pro azylové právo ve vztahu k hodnocení důkazů a důvěryhodnosti), konference IARMJ v Catanii, 12.–14. září 2018.

([980]) Výbor CEDAW, Obecné doporučení č. 32 o rozměrech genderové rovnosti týkajících se postavení uprchlíka, azylu, státní příslušnosti *a* absence státní příslušnosti ve vztahu k ženám, 15. listopadu 2014, CEDAW/C/GC/32, bod 22. Viz také Výbor CEDAW, názory ze dne 15. července 2019, *RSAA a další v. Dánsku*, CEDAW/C/73/D/86/2015, bod 8.9. Případ se týkal občanky Jordánska (původně palestinské uprchlice bez státní příslušnosti, která získala občanství na základě sňatku s Jordáncem). Vzepřela se nucenému sňatku svých dcer a utekla od manžela poté, co ji zbil. Následně požádala o mezinárodní ochranu v Dánsku. Výbor přijal tvrzení, že „nemohla před svým odjezdem požádat o ochranu orgány v Jordánsku a že tak nebude moci učinit po svém návratu [...] s přihlédnutím k míře tolerance vůči násilí na ženách v Jordánsku, zejména k přetrvávajícímu výskytu takzvaných ‚zločinů ze cti‘, a to navzdory nedávným právním změnám, k tomu, že jordánské orgány nereagují na stížnosti žen na zneužívání a neustále se uchylují ke správnímu zadržení nebo ‚ochranné vazbě‘ žen a dívek, u nichž hrozí, že se stanou oběťmi těchto zločinů“ (bod 8.7). Výbor doporučil, aby stát upustil od jejího nuceného návratu. Viz také výbor CEDAW, Obecné doporučení č. 19 (1992) o násilí na ženách, A/47/3.

([981]) SDEU (velký senát), 2014, *M'Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 34. Žadatel trpěl vážnými následky napadení jeho osoby v hostitelském členském státě (bod 17) a bylo mu uděleno povolení k pobytu v Belgii z důvodu jeho zdravotního stavu a skutečnosti, že v zemi původu neexistuje odpovídající léčba (bod 24).

osoby, takže její příčinou nemůže být pouhá všeobecná nedostatečnost zdravotnického systému země původu“ ([982]). Soud odkázal na 26. bod odůvodnění kvalifikační směrnice (nyní 35. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice), podle kterého „[n]ebezpečí, kterým je všeobecně vystaveno obyvatelstvo jednotlivé země nebo jeho část, sama o sobě nepředstavují konkrétní ohrožení, které by mohlo být hodnoceno jako vážná újma“ ([983]). Rovněž uvedl, že „cílem této směrnice je sice doplnit prostřednictvím podpůrné ochrany ochranu uprchlíků“ a že „do oblasti její působnosti nespadají osoby, kterým je povoleno zůstat na území členských států z jiných důvodů, a sice na základě uvážení z rodinných nebo humanitárních důvodů“ ([984]).

SDEU dospěl k tomuto závěru:

> Z toho plyne, že riziko zhoršení zdravotního stavu státního příslušníka třetí země trpícího vážným onemocněním, které vyplývá z neexistence odpovídající léčby v zemi jeho původu, aniž jde zároveň o **úmyslné odepírání péče** tomuto státnímu příslušníkovi třetí země, nemůže postačovat k tomu, aby z něj plynula nutnost přiznat tomuto státnímu příslušníkovi podpůrnou ochranu ([985]).

Ve věci *MP* se SDEU zabýval případem žadatele, „který byl orgány země původu mučen a vážné psychické následky tohoto mučení by se v případě návratu do uvedené země mohly značně zhoršit, se závažným rizikem, že by dotyčný spáchal sebevraždu“ ([986]).

Zaprvé SDEU zdůraznil, že okolnost, že dotyčná osoba „byla v minulosti obětí mučení ze strany orgánů země původu, není sama o sobě důvodem, aby byl této osobě přiznán nárok na podpůrnou ochranu v okamžiku, kdy již neexistuje reálná hrozba, že v případě navrácení do této země znovu dojde k mučení“ ([987]). Soud zároveň uvedl, že

> [jsou] příčina současného zdravotního stavu státního příslušníka třetí země […], tj. dřívější mučení ze strany orgánů země původu, jakož i značné zhoršení jeho psychických poruch v případě navrácení do této země původu, jež by bylo důsledkem psychického traumatu, kterým dotyčný nadále trpí z důvodu tohoto mučení, relevantními skutečnostmi pro účely výkladu čl. 15 písm. b) [kvalifikační směrnice] ([988]).

([982]) SDEU (velký senát), 2014, *M'Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 35.

([983]) Tamtéž, bod 36, s odkazem na 26. bod odůvodnění kvalifikační směrnice, který je totožný s 35. bodem odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

([984]) Tamtéž, bod 36 (zvýraznění doplněno), s odkazem na bod 37 na 5., 6., 9. a 24. bod odůvodnění kvalifikační směrnice, které odpovídají 6., 12. 15. a 33. bodu odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

([985]) Tamtéž, bod 36 (zvýraznění doplněno). To bylo potvrzeno v rozsudku SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 49.

([986]) SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 45. Žadatel „vykazoval následky mučení a trpěl těžkou posttraumatickou stresovou poruchou a těžkými depresemi, vykazoval vysoký stupeň sebevražedných sklonů a projevoval vážný úmysl se zabít v případě návratu“ do země původu (bod 19). SDEU rovněž srovnal danou věc s věcí *M'Bodj*, ve které žadatel trpěl zdravotními problémy jako oběť napadení v hostitelském členském státě (bod 47). Viz také oddíl 2.4.3.2 výše.

([987]) SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 30. Důsledky čl. 4 odst. 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice v tomto případě a obecně viz oddíl 2.5.2.

([988]) SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 48.

SDEU vzal v úvahu článek 14 Úmluvy proti mučení ([989]), přičemž vzal v úvahu rozdílné cíle a mechanismy ochrany, které sledují kvalifikační směrnice a Úmluva proti mučení ([990]). Konstatoval, že je třeba zjistit, zda je pravděpodobné, že bude žadatel v případě návratu

> vystaven riziku úmyslného odepírání péče odpovídající léčbě fyzických nebo duševních následků mučení ze strany orgánů zmíněné země. Tak by tomu bylo zejména tehdy, kdy […] státní příslušník třetí země spáchá z důvodu traumatu způsobeného mučením ze strany orgánů země původu sebevraždu, [a] bylo zjevné, že tyto orgány nebyly ochotny zajistit jeho zdravotní rehabilitaci, přestože k tomu byly podle článku 14 [Ú]mluvy proti mučení povinny. Takové riziko by též mohlo vyvstat, kdyby se ukázalo, že uvedené orgány jednají diskriminačně, pokud jde o přístup ke zdravotní péči, což by mělo za následek to, že by některým etnickým skupinám nebo některým kategoriím osob […] byl ztížen přístup k péči odpovídající léčbě fyzických nebo duševních následků mučení ze strany těchto orgánů ([991]).

V případech, kdy je státním příslušníkům třetích zemí v jejich zemi původu z diskriminačních důvodů záměrně odepřena odpovídající péče po podstoupení mučení, je třeba přezkoumat, zda diskriminační důvody nemohou znamenat, že žadatel splňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka (viz oddíl 1.6 výše).

Z výše uvedeného vyplývá, že oblast působnosti čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice se v těchto případech liší od oblasti působnosti článku 3 EÚLP. Ve věcech týkajících se zdraví se nicméně SDEU při výkladu nelidského zacházení podle článku 4 a čl. 19 odst. 2 Listiny odvolává na judikaturu ESLP k článku 3 ([992]).

SDEU připomněl, že článek 3 EÚLP se vztahuje

> na utrpení, které plyne z přirozeně způsobené nemoci, ať už fyzické nebo duševní, […] pokud je nebo hrozí, že bude zesíleno zacházením, ať už vyplývajícím z podmínek zadržení, vyhoštění nebo jiných opatření, za které mohou nést odpovědnost orgány,

([989]) Tamtéž, bod 52. Odkázal na 25. bod odůvodnění (kvalifikační směrnice) (nyní 34. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice). SDEU připomněl, že podle článku 14 Úmluvy proti mučení musí smluvní státy úmluvy zajistit „ve svém právním řádu, aby oběť mučení měla právo na nápravu, včetně prostředků nutných pro co nejúplnější zdravotní rehabilitaci“ (bod 52).

([990]) Tamtéž, bod 54. V bodě 56 SDEU uvedl, že „možnost přiznání statusu podpůrné ochrany státnímu příslušníkovi třetí země, který se nachází v takové situaci jako MP, nemůže být důsledkem jakéhokoli porušení článku 14 Úmluvy proti mučení ze strany státu původu uvedeného státního příslušníka, neboť v opačném případě by byly popřeny oblasti působnosti vlastní každému z obou režimů“. Cíle přepracovaného znění kvalifikační směrnice a Úmluvy proti mučení se liší. Většina ustanovení úmluvy se zaměřuje na zákaz mučení nebo jiného krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání nebo na zabránění takovému jednání ze strany států, které jsou smluvní stranou úmluvy (články 2 a 16 Úmluvy proti mučení). Viz Výbor proti mučení, General Comment No 2 of 24 January 2008, Implementation of article 2 by States parties (Obecný komentář č. 2 ze dne 24. ledna 2008, Implementace článku 2 státy, které jsou stranami úmluvy), CAT/C/GC/2, bod 3. Na druhé straně cílem přepracovaného znění kvalifikační směrnice je zajistit používání „společn[ých] kritéri[í] pro zjišťování totožnosti osob, které mezinárodní ochranu skutečně potřebují“ a „minimální úroveň výhod poskytovaných uvedeným osobám“ (12. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice).

([991]) SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 57.

([992]) Tamtéž, body 36, 37 a 41.

> a to za podmínky, že utrpení, které z toho vyplývá, dosáhne minimální závažnosti vyžadované tímto článkem ([993]).

Stejný práh závažnosti musí být překročen v případě nemoci, kdy k onemocnění „nedošlo přirozeně, v případě, kdy nedostatek péče, kterému by tato osoba byla po vyhoštění vystavena, nevyplývá z úmyslných konání či opomenutí státu, do jakého je dotyčná osoba navrácena“ ([994]).

Ve věci *MP* SDEU rozhodl, že článek 4 a čl. 19 odst. 2 Listiny „brání tomu, aby členský stát vyhostil státního příslušníka třetí země, pokud by toto vyhoštění v zásadě vedlo ke značnému a nevratnému zhoršení duševní poruchy, kterou dotyčný trpí, zvláště v takovém případě […], kdy by toto zhoršení ohrozilo samotný jeho život“ ([995]). Konstatoval však, že

> skutečnost, že článek 3 [EÚLP] […] brání ve zcela výjimečných případech tomu, aby státní příslušník třetí země trpící vážným onemocněním byl vyhoštěn do země, ve které neexistuje odpovídající léčba, neznamená, že mu musí být povolen pobyt na území členského státu z titulu podpůrné ochrany podle [kvalifikační směrnice] ([996]).

SDEU odkázal na rozsudek ESLP ve věci *Paposhvili*, který definoval „zcela výjimečné případy“ jako situace zahrnující

> vyhoštění vážně nemocné osoby, u které hrozí bezprostřední smrt nebo existují závažné důvody domnívat se, že byť jí smrt bezprostředně nehrozí, byla by z důvodu nedostatku odpovídající léčby v zemi určení nebo nedostupnosti této léčby vystavena reálné hrozbě vážného, náhlého a nezvratného zhoršení zdravotního stavu, jež by vedlo k těžkému utrpení nebo podstatnému zkrácení délky života ([997]).

Ve Francii CNDA konstatoval, že ekvivalent čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice ve vnitrostátním právu nezahrnuje situaci, kdy by vážně nemocný žadatel

---

([993]) Tamtéž, s odkazem na ESLP (velký senát), 2016, *Paposhvili*, op. cit., pozn. pod čarou 57, body 174–175, a SDEU, 2017, *CK a další*, op. cit., pozn. pod čarou 226, bod 68. Ve věci *Paposhvili* trpěl stěžovatel leukémií, podstoupil chemoterapii a hrozily mu závažné komplikace, které vyžadovaly pravidelné sledování ve specializovaném zařízení. Byl léčen velmi drahým lékem, který nebyl v zemi jeho původu (Gruzie) k dispozici, a byl na čekací listině na dárcovství orgánů.

([994]) SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 39. SDEU odkázal na rozsudek ESLP ze dne 29. ledna 2013, *SHH* proti *Spojenému království*, č. 60367/10, CE:ECHR:2013:0129JUD006036710 (dále jen ESLP, 2013, *SHH* proti *Spojenému království*), bod 89, v němž se stěžovatel, kterému byla amputována pravá noha, odlišoval od věci *N* proti *Spojenému království* kvůli tomu, že k onemocnění nedošlo přirozeně a nepotřeboval léčivé přípravky. ESLP poznamenal, že budoucí újma by pramenila spíše z nedostatku dostatečných zdrojů na zajištění lékařské péče nebo sociálního zabezpečení než z úmyslných konání či opomenutí státu, do něhož je dotyčná osoba navrácena (bod 94). Ve věci ESLP (velký senát), 2021, *Savran* proti *Dánsku*, op. cit. pozn. pod čarou 920, ESLP uvedl, že „důsledně uplatňoval stejné zásady v případech týkajících se vyhoštění vážně nemocných žadatelů bez ohledu na to, jaký konkrétní typ zdravotního problému – somatického nebo duševního – je příčinou jejich zdravotního stavu“, bod 137. Případ se týkal žadatele trpícího schizofrenií. Z lékařských nálezů vyplývá, že pokud by přerušil léčbu, mohlo by to vést k recidivě, která by měla „vážné následky pro něj i jeho okolí“ (bod 142). Z některých lékařských zpráv ESLP zjistil, že ačkoli „recidiva pravděpodobně povede k ‚agresivnímu chování' a ‚výrazně vyššímu riziku trestných činů proti jiným osobám' […, nelze to] označit za situaci ‚vedoucí k intenzivnímu utrpení' pro samotného stěžovatele“ (bod 143). Proto rozhodl, že nebylo dosaženo prahu závažnosti podle článku 3 EÚLP (bod 147).

([995]) SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 43. Viz také SDEU (velký senát), 2014, *M'Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 39.

([996]) SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 46.

([997]) ESLP (velký senát), 2016, *Paposhvili*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 183, na který odkazuje SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 40. Tento práh byl potvrzen ve věci ESLP (velký senát), 2021, *Savran* proti *Dánsku*, op. cit., pozn. pod čarou 920.

byl v případě návratu vystaven nelidskému nebo ponižujícímu zacházení v důsledku nedostupnosti odpovídající zdravotní péče, ledaže by byla žadateli tato péče úmyslně odepřena ([998]).

Nejvyšší soud Spojeného království ve věci týkající se nároku na kladení odporu při navracení podle článku 3 EÚLP rozhodl, že

> i když je na žadateli, aby předložil důkazy o svém zdravotním stavu, současné léčbě (včetně pravděpodobné vhodnosti jakékoli jiné léčby) a dopadu její nedostupnosti na žadatele, stát, který provádí navracení, je lépe schopen shromáždit důkazy o dostupnosti a přístupnosti odpovídající léčby ve státě, který navrácenou osobu přijímá ([999]).

Nedostatečná lékařská péče v zemi původu může být relevantní také při posuzování zásady nenavracení (*non-refoulement*) podle článku 15 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením (CRPD), který zaručuje, že nikdo nebude podroben mučení nebo krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání ([1000]). Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením ve věci *NL* konstatoval, že státní orgány musí v případě vyhoštění posoudit, „zda existují závažné důvody domnívat se, že by autorovi hrozilo reálné nebezpečí nenapravitelné újmy, jak se předpokládá v článcích 10 [právo na život] a 15“ ([1001]). V této věci stěžovatelka předložila vnitrostátním orgánům několik lékařských potvrzení, z nichž vyplývá, že její zdravotní stav je vážný a ohrožuje ji na životě, pokud by jí ve smluvním státě nebyla poskytována léčba. Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením rozhodl, že „skutečnost, že vnitrostátní orgány neposoudily toto riziko, které hrozilo autorce, s ohledem na informace, které měly k dispozici o jejím zdravotním stavu, znamenala porušení jejích práv podle článku 15 Úmluvy“ ([1002]).

([998]) CNDA (Francie), usnesení ze dne 16. května 2017, *M. B.*, č. 17706661 C+ (uvedeno v CNDA, *Recueil contentiuex du droit d'asile, année 2017*, s. 98–100).

([999]) Nejvyšší soud (Spojené království), rozsudek ze dne 29. dubna 2020, *AM (Zimbabwe) v. Secretary of State for the Home Department*, [2020] UKSC 17, bod 33.

([1000]) Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením rozhodl, že má extrateritoriální platnost. Viz Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením, názory ze dne 28. srpna 2020, *NL* v Švédsko, sdělení č. CRPD/C/23/D/60/2019 (dále jen Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením, 2020, *NL*), bod 7.5. Úmluvu o právech osob se zdravotním postižením ratifikovala EU a důsledky této ratifikace jsou stručně popsány výše v pozn. pod čarou 51.

([1001]) Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením, 2020, *NL*, op. cit., pozn. pod čarou 1002, bod 7.8.

([1002]) Tamtéž, bod 7.8. Viz také Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením, názory ze dne 6. září 2021, *ZH* v. Švédsko, CRPD/C/25/D/58/2019, body 10.4 a 10.7, kde rovněž konstatoval porušení článku 15 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením.

2.4.4. Vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu (čl. 15 písm. c))

Čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice zní:

> **Čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> Vážnou újmou se rozumí
>
> [...]
>
> c) vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu.

Ve věci *Elgafaji* SDEU uvedl, že pojmy použité v čl. 15 písm. a) a b) se „vztahují na situace, ve kterých je žadatel o podpůrnou ochranu vystaven specificky nebezpečí újmy určitého druhu“ ([1003]). Naproti tomu uvedl, že „újma definovaná v čl. 15 odst. c) směrnice jako újma spočívající ve ‚vážném a individuálním ohrožení života nebo nedotknutelnosti‘ žadatele se týká obecnějšího nebezpečí újmy“ ([1004]). Soud uvedl, že čl. 15 písm. c) odkazuje obecněji na

> „[...] ohrožení života nebo nedotknutelnosti“ civilisty nežli na konkrétní násilí. Krom toho takové ohrožení je vlastní celkové situaci „vnitrostátního nebo mezinárodního ozbrojeného konfliktu“. Konečně je dotčené násilí vedoucí k uvedenému ohrožení kvalifikováno jako „svévolné“, což je pojem, který předpokládá, že se takové násilí může rozšířit na osoby bez ohledu na jejich osobní situaci ([1005]).

Vážná újma podle čl. 15 písm. c) by měla vzniknout v zemi původu žadatele ([1006]).

Jednotlivé prvky čl. 15 písm. c), které musí být splněny kumulativně, jsou uvedeny na obrázku 6 níže. Každému z nich se věnují následující pododdíly.

Obrázek 6: Jednotlivé prvky čl. 15 písm. c)

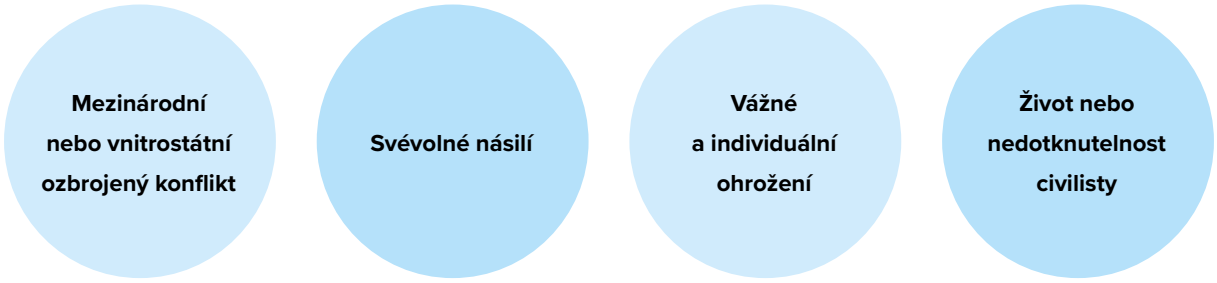

([1003]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 32.
([1004]) Tamtéž, bod 33.
([1005]) Tamtéž, bod 34.
([1006]) Viz čl. 2 písm. f) směrnice o právním postavení uprchlíků (přepracované znění), který odkazuje na osobu, která „pokud by se vrátila do země svého původu [...], byla by vystavena reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu uvedenou v článku 15“.

Přístup SDEU byl popsán jako systémový nebo „metateologický“ a zaměřuje se nejen na předmět a účel příslušných ustanovení, ale také na předmět a účel režimu EU jako celku, přičemž se opírá o normy v oblasti lidských práv obsažené v Listině EU a základní hodnoty organizace ([1007]).

Jak bylo vysvětleno v oddíle 2.4.3 výše, SDEU rozhodl, že „čl. 15 písm. b) [kvalifikační směrnice] věcně odpovídá uvedenému článku 3 [EÚLP]“ ([1008]). Naproti tomu uvedl, že

> Naopak čl. 15 písm. c) směrnice je ustanovením, jehož obsah se od obsahu článku 3 EÚLP liší, a jehož výklad tak musí být prováděn autonomně, při dodržení základních práv zaručených EÚLP ([1009]).

Pokud jde o čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, SDEU se sice domníval, že jeho obsah se od obsahu článku 3 EÚLP liší, některé aspekty jsou však inspirovány judikaturou EÚLP ([1010]).

SDEU se dosud nezabýval otázkou, zda žadatelé, kteří nespadají do působnosti čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice a kteří prchají před ozbrojeným konfliktem, mohou mít nárok na doplňkovou ochranu podle čl. 15 písm. a) a/nebo b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

Oddíl 2.4.4 má pět pododdílů, jak je uvedeno v tabulce 43 níže.

Tabulka 43: Struktura oddílu 2.4.4

Oddíl	Název	Strana
2.4.4.1	„Mezinárodní nebo vnitrostátní ozbrojený konflikt“	213
2.4.4.2	„Svévolné násilí“	214
2.4.4.3	„Vážné a individuální ohrožení“	215
2.4.4.4	Souvislost mezi „vážným a individuálním ohrožením“ a „svévolným násilím“	227
2.4.4.5	„Život nebo nedotknutelnost civilisty“	228

Příloha A souhrnně pokrývá posuzování věcí v situacích ozbrojeného konfliktu.

2.4.4.1. „Mezinárodní nebo vnitrostátní ozbrojený konflikt“

Působnost čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice se vztahuje na „mezinárodní nebo vnitrostátní ozbrojený konflikt“.

([1007]) Viz např. proti Moreno Lax, V., „Of autonomy, autarky, purposiveness and fragmentation: the relationship between EU asylum law and international humanitarian law“ (O autonomii, autarkii, teleologii a roztříštěnosti: vztah mezi azylovým právem EU a mezinárodním humanitárním právem), in: Cantor, D. a Durieux, J.-F. (ed.), *Refuge from Inhumanity? War Refugees and International Humanitarian Law*, Nijhoff, 2014, s. 298.

([1008]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 28. Další podrobnosti naleznete v oddílech 2.4.1 a 2.4.3.1 výše a v oddíle 2.4.4.3.2 níže.

([1009]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 28.

([1010]) Tamtéž, bod 28. ESLP naproti tomu nebyl přesvědčen, že článek 3 EÚLP „neposkytuje ochranu srovnatelnou s tou, kterou poskytuje [čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice]“. Viz ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 226, a EASO, *Introduction to the CEAS – A Judicial Analysis*, op. cit. pozn. pod čarou 8, s. 73–74.

Významem pojmu mezinárodní ozbrojený konflikt se SDEU dosud nezabýval. Význam pojmu **vnitrostátní ozbrojený konflikt** však vyjasnil SDEU ve věci *Diakité*. V rozsudku se vysvětluje:

> [P]ro účely použití tohoto ustanovení je třeba mít za to, že existuje vnitrostátní ozbrojený konflikt, stojí-li řádná armáda státu proti jedné nebo několika ozbrojeným skupinám, nebo stojí-li proti sobě dvě nebo více ozbrojených skupin, aniž je nezbytné, aby tento konflikt mohl být kvalifikován jako ozbrojený konflikt, který nemá mezinárodní ráz ve smyslu mezinárodního humanitárního práva a aniž jsou intenzita ozbrojených střetů, stupeň organizace proti sobě stojících ozbrojených sil nebo délka konfliktu posuzovány odděleně od míry násilí panujícího na dotyčném území ([1011]).

Při vyvozování tohoto závěru SDEU vyjasnil, že režim doplňkové ochrany a mezinárodní humanitární právo „sledují odlišné cíle a zavádí jasně oddělené mechanismy ochrany“ ([1012]). Proto „možnost využít [doplňkovou ochranu] nemůže být podmíněna zjištěním, že jsou splněny podmínky pro použití [mezinárodního humanitárního práva]“ ([1013]). SDEU proto svůj závěr o významu pojmu vnitrostátní ozbrojený konflikt popsal tak, že byl „určen[…] v souladu s jeho obvyklým smyslem v běžném jazyce, s přihlédnutím ke kontextu, ve kterém je použit, a cílům, které sleduje právní úprava, jejíž je součástí“ ([1014]).

V závislosti na situaci v dané zemi může být ještě nutné, aby soudy rozhodly, zda se jedná o ozbrojený střet ve smyslu popsaném Soudním dvorem. Zdá se, že definice SDEU například vylučuje situaci, kdy proti širokému obyvatelstvu stojí pouze jedna ozbrojená skupina.

2.4.4.2. „Svévolné násilí“

„Svévolným násilím“ se rozumí zdroj konkrétního typu vážné újmy uvedené v čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Ve věci *Elgafaji* SDEU uvedl, že násilí vedoucí k vážnému a individuálnímu ohrožení života nebo nedotknutelnosti žadatele je popsáno jako „svévolné“, což je „pojem, který předpokládá, že se takové násilí může rozšířit na osoby bez ohledu na jejich osobní situaci“ ([1015]).

Například Vrchní soud (Spojené království), který se odvolával také na věc *Elgafaji*, považoval nerozlišující bombové útoky nebo střelbu

> za svévolné v tom smyslu, že ačkoli mohou mít konkrétní nebo obecné cíle, nevyhnutelně vystavují obyčejné civilisty, kteří se ocitnou na místě, tomu, co bylo v argumentaci označeno jako vedlejší škody. Konkrétními cíli máme na mysli jednotlivce nebo skupiny jednotlivců, jako jsou vojáci nebo policisté. Použitými prostředky mohou

([1011]) SDEU, 2014, *Diakité*, op. cit., pozn. pod čarou 843, bod 35. Viz také CNDA (Francie), rozsudek ze dne 28. září 2017, *Mme I.B.,* č. 15030837 C (dále jen CNDA (Francie), 2017, *Mme I.B.,* č. 15030837 C), v němž soud měl za to, že ozbrojené střety různých ozbrojených skupin, na jedné straně bývalé skupiny Séléka a na druhé straně milicí Antibalaka, lze považovat za vnitrostátní ozbrojený konflikt. K tomuto závěru dospěl Vnitrostátní soud pro azylové právo mimo jiné na základě příslušných rezolucí Rady bezpečnosti OSN.

([1012]) SDEU, 2014, *Diakité*, op. cit., pozn. pod čarou 843, bod 24. Viz také bod 23, který zní: „I když je cílem mezinárodního humanitárního práva mimo jiné poskytnout v oblasti konfliktu ochranu civilnímu obyvatelstvu omezením dopadů války na osoby a majetek, toto právo na rozdíl od čl. 2 písm. e) [kvalifikační] směrnice ve spojení s jejím čl. 15 písm. c) nepřiznává mezinárodní ochranu některým civilistům nacházejícím se mimo oblast konfliktu nebo území stran konfliktu.“

([1013]) Tamtéž, bod 26.

([1014]) Tamtéž, bod 27.

([1015]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 34; SDEU, 2021, *CF a DN*, op. cit., pozn. pod čarou 683, bod 26.

> být bomby, které mohou kromě cíle zasáhnout i další osoby, nebo střelba, která přináší menší, ale přesto reálné nebezpečí vedlejších škod. Obecnými cíli máme na mysli ještě nevybíravější útoky například na sunnity nebo šíity a naopak. Takové útoky mohou zahrnovat výbuchy bomb na místech, kde se tvoří davy, jako jsou trhy nebo místa, kde se konají náboženská procesí či shromáždění ([1016]).

S ohledem na vážnou ekologickou situaci, etnické a politické konflikty a chudobu v deltě Nigeru v roce 2020 potvrdil italský Nejvyšší kasační soud závěr soudu nižšího stupně, že vzniklá nejistota spojená se sabotážemi, únosy a útoky na policii nedosahuje úrovně svévolného násilí v rámci ozbrojeného konfliktu nebo rovnocenné situace, která je nezbytná pro udělení doplňkové ochrany ([1017]).

Podobně UNHCR chápe pojem „svévolný“ tak, že zahrnuje „násilné činy, které nejsou zaměřeny na konkrétní cíl nebo jednotlivce, jakož i násilné činy, které jsou zaměřeny na konkrétní cíl nebo jednotlivce, ale jejichž následky mohou způsobit újmu jiným“ ([1018]).

2.4.4.3. „Vážné a individuální ohrožení“

Újmou definovanou v čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice se rozumí „vážné a individuální ohrožení“ života nebo nedotknutelnosti civilisty. Tyto pojmy jsou rozebrány v následujících pododdílech.

2.4.4.3.1. Význam pojmu „vážné a individuální ohrožení“

Ve věci *Elgafaji* SDEU uvedl, že slovo „individuální“ je třeba chápat tak, že

> zahrnuje újmy směřované proti civilistům bez ohledu na jejich totožnost, pokud míra svévolného násilí, kterou se vyznačuje probíhající ozbrojený konflikt, […] dosáhne natolik vysoké úrovně, že existují závažné důvody domnívat se, že by civilista byl v případě vrácení do dotyčné země nebo případně regionu vystaven – z pouhého důvodu své přítomnosti na území této země nebo regionu – reálnému nebezpečí vážného ohrožení, které je uvedeno v čl. 15 písm. c) směrnice ([1019]).

Ve věci *Elgafaji* soud poznamenává, že výklad „může zajistit řádnou působnost čl. 15 písm. c) [přepracovaného znění kvalifikační] směrnice“ ([1020]). SDEU odkázal na 26. bod odůvodnění kvalifikační směrnice (nyní 35. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice), podle něhož „[n]ebezpečí, kterým je všeobecně vystaveno obyvatelstvo jednotlivých zemí nebo jeho část, sama o sobě nepředstavují konkrétní ohrožení, které by mohlo být hodnoceno jako vážná újma“. Znění tohoto bodu odůvodnění

([1016]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 13. listopadu 2012, *HM a další (čl. 15 písm. c)) Irák CG*, [2012] UKUT 00409 (dále jen Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2012, *HM a další (čl. 15 písm. c)) Irák CG*), bod 42.

([1017]) Nejvyšší kasační soud (Corte Suprema di Cassazione, Itálie), rozsudek ze dne 12. listopadu 2020, *Žadatel v. Ministerstvu vnitra (Ministero dell'interno)*, č. 23925/19 (shrnutí v angličtině) (dále jen Nejvyšší kasační soud (Itálie), 2020, *Žadatel v. Ministerstvo vnitra (Ministero dell'interno)*, č. 23925/19 (shrnutí v angličtině)).

([1018]) UNHCR, *Safe at Last? Law and Practice in Selected EU Member States with Respect to Asylum-Seekers Fleeing Indiscriminate Violence* (Konečně v bezpečí? Právo a praxe ve vybraných členských státech EU s ohledem na žadatele o azyl prchající před svévolným násilím), červenec 2011 (dále jen UNHCR, *Safe at Last?*), s. 103.

([1019]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 35. Viz také SDEU, 2021, *CF a DN*, op. cit., pozn. pod čarou 683, body 27 a 28.

([1020]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 36.

> nicméně připouští – použitím výrazu „zpravidla“ – existenci výjimečné situace, která by se vyznačovala natolik vysokou mírou nebezpečí, že by existovaly závažné a prokázané důvody domnívat se, že by tato osoba byla dotčenému nebezpečí vystavena individuálně ([1021]).

SDEU dále uvedl, že výjimečná povaha takové situace je rovněž posílena „skutečností, že dotyčná ochrana je subsidiární, a systematikou článku 15 směrnice, kdy újmy definované v písmenech a) a b) tohoto článku předpokládají zřetelnou míru individualizace“ ([1022]). Díky tomu „toto ustanovení musí být vykládáno systematicky, vzhledem ke dvěma ostatním situacím obsaženým v uvedeném článku 15 směrnice“ ([1023]). Soudní dvůr uvedl, že „[v] tomto ohledu […] čím více je žadatel případně schopen prokázat, že je specificky dotčen z důvodu skutečností vlastních jeho osobní situaci, tím nižší míra svévolného násilí bude požadována pro to, aby mohl mít nárok na podpůrnou ochranu“ ([1024]).

SDEU dospěl k tomuto závěru:

> […] Čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice ve spojení s čl. 2 písm. e) téže směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že:
>
> – existence vážného a individuálního ohrožení života nebo nedotknutelnosti žadatele o podpůrnou ochranu není podřízena podmínce, že žadatel předloží důkazy, že v ohrožení je konkrétně on sám, z důvodu skutečností, které jsou příznačné pro jeho osobní situaci;
> – existence takového ohrožení může být výjimečně považována za prokázanou, pokud **míra svévolného násilí**, kterou se vyznačuje probíhající ozbrojený konflikt, […], dosáhne natolik vysoké úrovně, že existují závažné důvody domnívat se, že by civilista byl v případě vrácení do dotyčné země nebo případně regionu vystaven – **z pouhého důvodu své přítomnosti** na území této země nebo regionu – reálnému nebezpečí uvedeného ohrožení ([1025]).

2.4.4.3.2. Posouzení míry násilí

SDEU poskytl pokyny k posouzení pojmu „vážné a individuální ohrožení“ v rozsudku ve věci *CF a DN* ([1026]). V této věci SDEU rozhodl, že kvantitativní posouzení rizika smrti a zranění, vyjádřeného poměrem mezi počtem obětí v dotčené oblasti a celkovým počtem jednotlivců, které tvoří obyvatelstvo této oblasti, je relevantní pro účely určení, zda existuje takovéto vážné a individuální ohrožení, ale že „nemůže být jediným určujícím kritériem“ ([1027]). Dále upřesnil:

([1021]) Tamtéž, bod 37. V návaznosti na věc *Elgafaji* francouzská Státní rada rozhodla, že žadatel nemusí prokazovat, že je konkrétním cílem z důvodu své osobní situace, pokud míra svévolného násilí dosahuje takové míry, že existují vážné a prokázané důvody domnívat se, že civilista bude ohrožen pouhou přítomností na daném území. Státní rada (Conseil d’État, Francie), rozsudek ze dne 3. července 2009, č. 320295, FR:CESSR:2009:320295.20090703 (dále jen Conseil d’État (Francie), 2009, č. 320295). Podle soudu taková situace panovala na Šrí Lance v polovině roku 2009.

([1022]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 38.

([1023]) Tamtéž, bod 38.

([1024]) Tamtéž, bod 39. Viz také SDEU, 2021, *CF a DN*, op. cit., pozn. pod čarou 683, bod 31.

([1025]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 45 (zvýraznění doplněno). Viz také SDEU, 2021, *CF a DN*, op. cit., pozn. pod čarou 683, bod 27.

([1026]) SDEU, 2021, *CF a DN*, op. cit., pozn. pod čarou 683.

([1027]) Tamtéž, body 30, 31 a 33.

> [P]ro určení existence „vážného a individuálního ohrožení“ ve smyslu čl. 15 písm. c) [přepracovaného znění kvalifikační směrnice] je vyžadováno komplexní zohlednění všech relevantních okolností konkrétního případu, zejména těch, kterými se vyznačuje situace země původu žadatele. […] [I] když […] žádost neodkazuje na skutečnosti, které jsou příznačné pro situaci žadatele, z čl. 4 odst. 3 [přepracovaného znění kvalifikační] směrnice vyplývá, že taková žádost musí být předmětem individuálního posouzení, pro jehož účely je třeba zohlednit celou řadu skutečností. Mezi tyto skutečnosti patří […] „všechny významné skutečnosti týkající se země původu v době rozhodování o žádosti“ ([1028]).

Konkrétněji pak ve věci *CF a DN* SDEU uvedl, že jak v podstatě uvedl generální advokát v bodech 56 a 59 svého stanoviska, skutečnosti, které lze zohlednit pro posouzení **reálného nebezpečí vážné újmy ve smyslu čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice**, mohou zahrnovat skutečnosti uvedené v tabulce 44 níže ([1029]).

Tabulka 44: Orientační výčet skutečností, které je třeba zohlednit při posuzování reálného nebezpečí vážné újmy ve smyslu čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice a které jsou uvedeny v rozsudku SDEU ve věci *CF a DN*

Intenzita ozbrojených střetů
Stupeň organizace proti sobě stojících ozbrojených sil
Délka trvání konfliktu
Územní rozsah situace svévolného násilí
Skutečné místo pobytu žadatele v případě jeho navrácení do dotyčné země nebo regionu
Případně úmyslné napadání civilistů válčícími stranami

Ve stanovisku generálního advokáta ve věcech *CF a DN* bylo uvedeno, že vnitrostátní soudy kombinují různé faktory za účelem zhodnocení míry násilí, které má dopad na dotyčnou zemi nebo oblast ([1030]). Tyto faktory jsou uvedeny v tabulce 45 níže.

Tabulka 45: Faktory zohledňované v judikatuře členských států při posuzování reálného nebezpečí vážné újmy ve smyslu čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, které jsou uvedeny ve stanovisku generálního advokáta ve věci *CF a DN*

Počet civilních obětí zabitých a zraněných v příslušných zeměpisných oblastech
Přemisťování obyvatelstva vyvolané ozbrojeným konfliktem
Válečné metody a taktiky, jakož i jejich důsledky pro civilisty
Porušování lidských práv
Schopnost státu nebo organizací ovládajících dané území chránit civilisty a pomoc poskytovaná mezinárodními organizacemi

Ve věci *CF a DN* SDEU objasnil význam počtu obětí v poměru k celkovému počtu obyvatel v dotčeném regionu pro určení, zda existuje „vážné a individuální ohrožení“. Uvedl:

> Vysoký podíl mezi celkovým počtem civilistů žijících v dotyčném regionu a skutečnými oběťmi násilí páchaného stranami konfliktu proti životu nebo fyzické integritě civilistů v tomto regionu totiž může vést k závěru, že v budoucnu mohou v uvedeném regionu

([1028]) Tamtéž, body 40–42.

([1029]) Tamtéž, bod 43.

([1030]) Stanovisko generálního advokáta Pikamäe ze dne 11. února 2021, *CF a DN v. Bundesrepublik Deutschland*, C-901/19, EU:C:2021:116 (dále jen stanovisko generálního advokáta Pikamäe, 2021, *CF a DN*), bod 59.

> existovat další civilní oběti. Takové zjištění by tak umožnilo prokázat existenci vážného ohrožení uvedeného v čl. 15 písm. c) [přepracovaného znění kvalifikační] směrnice ([1031]).

Toto zjištění lze chápat jako objasnění možného – nikoli však jediného – způsobu, jak zjistit, zda existuje skutečné riziko, že bude vystaven ohrožení popsanému v čl. 15 písm. c) **ze samotného důvodu přítomnosti žadatele** na území této země nebo regionu.

SDEU rovněž rozhodl, že

> neexistence takového zjištění nemůže sama o sobě stačit k systematickému vyloučení existence nebezpečí takového ohrožení ve smyslu tohoto ustanovení za všech okolností, a z tohoto důvodu automaticky a bez výjimky vést k vyloučení z doplňkové ochrany ([1032]).

Neposkytl žádné další vodítko, jak by se takový výše uvedený „vysoký podíl" vyjádřil číselně. SDEU však nebyl požádán, aby tento aspekt objasnil. Předkládající soud se zabýval tím, jak posoudit míru násilí, z jiného úhlu pohledu a položil si otázku, zda „vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během ozbrojeného konfliktu […] může existovat jen tehdy, když bylo zjištěno, že situace si již vyžádala minimální počet civilních obětí (mrtvých a zraněných)" ([1033]).

Vysoký počet civilních obětí v důsledku svévolného násilí během ozbrojeného konfliktu tedy pravděpodobně zakládá existenci vážného ohrožení ve smyslu čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, pokud počet civilních obětí představuje vysoký podíl všech civilistů žijících v dotyčném regionu. Opačný závěr, tedy automatické vyloučení takového ohrožení v případě relativně nízkého počtu obětí, však není v souladu s přepracovaným zněním kvalifikační směrnice. Jak rozhodl SDEU:

> Systematické uplatňování jediného kvantitativního kritéria příslušnými orgány členského státu – které nemusí být spolehlivé s ohledem na konkrétní obtížnost získávání objektivních a nezávislých zdrojů informací v oblastech ozbrojeného konfliktu – jako je minimální počet civilních obětí, které byly zraněny nebo zabity, za účelem odmítnutí přiznání doplňkové ochrany, přitom může vést vnitrostátní orgány k odmítnutí přiznat mezinárodní ochranu v rozporu s povinností členských států identifikovat osoby, které skutečně potřebují tuto doplňkovou ochranu ([1034]).

Jak SDEU poznamenal ve věci *Elgafaji*, čl. 15 písm. c) je ustanovení, „jehož obsah se od obsahu článku 3 EÚLP liší", a výklad musí být prováděn autonomně, ačkoliv při dodržení základních práv zaručených EÚLP ([1035]).

Z vnitrostátní judikatury vyplývá, že soudy někdy určily, že existuje tak vysoká míra násilí, že ohrožení nastává **ze samotného důvodu přítomnosti žadatele**. Například francouzský CNDA zjistil takovou situaci v Jižním Súdánu v centrální části města Džuba v roce 2017, kdy

([1031]) SDEU, 2021, *CF a DN*, op. cit., pozn. pod čarou 683, bod 32.

([1032]) Tamtéž, bod 33. To se týká závěru, že „skutečn[é] oběť[i] násilí páchaného stranami konfliktu proti životu nebo fyzické integritě civilistů v tomto regionu" představují „[v]ysoký podíl mezi celkovým počtem civilistů žijících v dotyčném regionu", jak je popsáno výše.

([1033]) Tamtéž, bod 20. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla podána Vrchním správním soudem Bádensko-Württemberska (VGH Baden-Württemberg, Německo), usnesení ze dne 29. listopadu 2019, A 11 S 2374/19.

([1034]) SDEU, 2021, *CF a DN*, op. cit., pozn. pod čarou 683, bod 35.

([1035]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 28.

milice aš-Šabáb vystavovaly civilisty svévolným popravám a dalším porušením práva. Na milice útočily síly somálské vlády, mise Africké unie v Somálsku a útoky bezpilotních letounů Spojených států, což si vyžádalo i četné civilní oběti a hromadné vysídlení obyvatelstva ([1036]). Tentýž francouzský soud konstatoval, že taková situace existovala v roce 2018 v syrském Damašku, a to i v důsledku bombardování škol, nemocnic nebo obytných čtvrtí a použití chemických zbraní, přičemž nic nenasvědčovalo tomu, že by se situace uklidňovala ([1037]). V roce 2021 konstatoval, že taková situace nastala v etiopském Tigrajsku kvůli nevybíravému bombardování, masakrům civilistů ze strany eritrejské armády, katastrofální humanitární situaci a neustávajícímu konfliktu ([1038]). Rovněž v roce 2021 dospěl k závěru, že taková hrozba existuje v regionu Mopti v Mali, kde bylo přítomno mnoho ozbrojených povstaleckých skupin, násilí mělo etnický rozměr a džihádistické hnutí se zaměřovalo především na civilní obyvatelstvo ([1039]).

Naproti tomu Spolkový správní soud Německa v roce 2020 v souvislosti se somálským Mogadišem konstatoval, že v té době

> zdokumentované útoky […] dosud nedosáhly takového množství a takové povahy, aby bylo možné předpokládat, že je ohroženo veškeré civilní obyvatelstvo Mogadiša. Pro toto konstatování [soud] vzal v úvahu, že Mogadišo v současné době nepatří mezi regiony Somálska, které jsou konfliktem mimořádně významně zasaženy, a zprávy se zmiňují přinejmenším o zlepšení bezpečnostní situace, i když tuto situaci je třeba stále označit za špatnou ([1040]).

K analýze míry násilí používají vnitrostátní soudy jak **kvalitativní, tak kvantitativní analýzy**.

Vrchní správní soud Bádenska-Württemberska rozhodl, že je třeba zohlednit kumulativní účinky ozbrojených konfliktů. Dále uvedl:

> Význam kumulativních účinků vleklých ozbrojených konfliktů v kontextu celkového posouzení spočívá – přinejmenším také – v tom, že prodlužující se délka trvání konfliktu obvykle a předvídatelně vede k nárůstu počtu a závažnosti duševních onemocnění v důsledku situace trvalého ohrožení. Takové důsledky však nelze brát v úvahu při kvantitativních úvahách, protože příslušná statistická evidence v krizové oblasti je jednoduše nemyslitelná ([1041]).

([1036]) CNDA konstatoval, že, pokud jde o Jižní Súdán, situace obecného ohrožení panuje v Džubě. CNDA (Francie), rozsudek ze dne 13. listopadu 2017, *M. M.A.*, č. 16038980 C. Viz také, CNDA (Francie), 2018, *M. M.A.*, č. 16039973 C, op. cit., pozn. pod čarou 416, bod 8.

([1037]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 3. července 2018, *Mme A.*, č. 17021233.

([1038]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 30. dubna 2021, *M. B.*, č. 19050187 C+, bod 11.

([1039]) CNDA, Grande formation (Francie), 2021, *M. S.*, č. 20029676, op. cit., pozn. pod čarou 736, bod 12. Další případy s prvkem svévolného násilí mimořádné intenzity se týkají provincie Tillabéri v Nigeru (poblíž hranic s Mali a Burkinou Faso) – CNDA (Francie), rozsudek ze dne 19. července 2021, *M. M. et Mme A.*, č. 21008772 a 21008773 C+ a provincie Baghlán v Afghánistánu – CNDA (Francie), rozsudek ze dne 9. července 2021, *M. G.*, č. 20015236 C (dále jen CNDA (Francie), 2021, *M. G.*, č. 20015236 C).

([1040]) Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2020, č. 1 C 11.19, op. cit., pozn. pod čarou 972, bod 21 (neoficiální překlad).

([1041]) Vrchní správní soudu Bádenska-Württemberska (VGH Baden-Württemberg, Německo), rozsudek ze dne 12. října 2018, A 11 S 316/17 (dále jen Vrchní správní soud Bádenska-Württemberska (VGH Baden-Württemberg, Německo), 2018, A 11 S 316/17), bod 99 (neoficiální překlad).

Vrchní soud (Spojené království) upřednostnil inkluzivní přístup, který

> vyžaduje kvalitativní i kvantitativní analýzu násilí, která se neomezuje na čistě kvantitativní analýzu počtu mrtvých a zraněných civilistů […]. Výčet faktorů relevantních pro takovou analýzu není vyčerpávající, ale zahrnuje chování a příslušnou sílu stran konfliktu […]), počet úmrtí a zranění civilistů, včetně psychických zranění způsobených konfliktem, úroveň vysídlení a geografický rozsah konfliktu ([1042]).

Podle názoru Vrchního soudu „nemůže být nikdy správné pokoušet se o jednoduché odečtení případů cíleného násilí od celkového součtu případů svévolného násilí“ ([1043]).

Ve Francii velký senát CNDA posuzuje jak kvantitativní, tak kvalitativní kritéria ([1044]). Mezi faktory, které bere v úvahu, patří: strany konfliktu a jejich vojenská síla; jejich metody a používané válečné taktiky; druhy používaných zbraní; geografický rozsah a délka trvání konfliktu a jeho konkrétní lokalita; četnost a intenzita těchto incidentů ve vztahu k místnímu obyvatelstvu; metody používané stranami konfliktu a jejich cíle; geografický rozsah násilí; počet civilních obětí, včetně zraněných v důsledku konfliktu, ve vztahu k obyvatelstvu v příslušné zeměpisné zóně, jako je město, provincie, region; počet osob vysídlených v důsledku konfliktu; počet dobrovolných návratů a bezpečnost silničního provozu. Mezi další faktory patří: porušování lidských práv; přístup k základním veřejným službám, zdravotní péči a vzdělání; schopnost orgánů kontrolovat situaci v zemi a chránit civilisty a menšiny; přístup k případné pomoci poskytované mezinárodními organizacemi a situace vysídlených osob při jejich návratu ([1045]). Posouzení vyžaduje analýzu dotčených regionů, nikoliv celostátní obecné situace ([1046]).

Ve Slovinsku správní soud zohlednil následující faktory: úmrtí a zranění civilního obyvatelstva v boji, včetně možné časové dynamiky počtu úmrtí a zranění; počet vnitřně vysídlených osob, základní humanitární podmínky v centrech pro vysídlené osoby, včetně zásobování potravinami, hygieny a bezpečnosti, a míra „selhání státu“ při zajišťování základní materiální infrastruktury, pořádku, zdravotní péče, zásobování potravinami a pitnou vodou. Rozhodl, že nejde o pouhé „přežití“ žadatelů o mezinárodní ochranu, ale také o zákaz nelidského zacházení podle čl. 15 písm. c) ([1047]). Nejvyšší soud následně rozhodl, že tyto faktory jsou „právně relevantní“ ([1048]).

([1042]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 30. října 2015, *AA (článek 15 písm. c)) Irák CG*, [2015] UKUT 00544, bod 89, s odkazem na analýzu obsaženou ve starší judikatuře. Viz také Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 24. června 2009, *QD (Irák) v. Secretary of State for the Home Department*, [2009] EWCA Civ 620, bod 27; Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2012, *HM a další (čl. 15 písm. c)) Irák CG*, op. cit., pozn. pod čarou 1018, body 42 a 44; Vrchní soud (IAC (Spojené království)), 2014, *MOJ a další (návrat do Mogadišu) Somálsko CG*, op. cit., pozn. pod čarou 551.

([1043]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2012, *AK (čl. 15 písm. c)) Afghánistán CG*, op. cit., pozn. pod čarou 252, bod 207.

([1044]) Vnitrostátní soud pro azylové právo, Grande formation (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 19. listopadu 2020, *M. N.*, č. 19009476, bod 13. Viz také Vnitrostátní soud pro azylové právo, Grande formation (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 19. listopadu 2020, *M. M.*, č. 18054661 R.

([1045]) CNDA (Francie), 2020, *M. N.*, č. 19009476, op. cit. pozn. pod čarou 1046, bod 13, kde se zdůrazňuje potřeba zohlednit řadu faktorů založených na aktuálních a relevantních informacích o zemi původu.

([1046]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 28. března 2013, *M. M.A.*, č. 12017575 C.

([1047]) Správní soud (Slovinsko), rozsudek ze dne 25. září 2013, I U 498/2012-17, a ze dne 29. ledna 2014, I U 1327/2013-10.

([1048]) Nejvyšší soud (Vrhovno sodišče, Slovinsko), rozsudek ze dne 10. dubna 2014, I Up 117/2014, SI:VSRS:2014:I.UP.117.2014.

V Nizozemsku Státní rada s odkazem na svou dřívější judikaturu rozhodla, že

> při posuzování, zda k takové situaci dochází, je mimo jiné důležité, zda strany zapojené do ozbrojeného konfliktu cílí na civilisty nebo bojují způsobem, který zvyšuje riziko náhodných civilních obětí, zda je používání takových násilných prostředků rozšířené, zda se ozbrojený konflikt může, ale nemusí omezovat na určité oblasti, zda je či není přítomna bezpečnostní struktura a také počet civilistů, kteří se stali oběťmi násilí nebo byli v jeho důsledku vysídleni ([1049]).

Soud vzal v úvahu, že statistiky jsou neúplné, neboť nezahrnují údaje o počtu vedlejších obětí, civilních obětí porušování lidských práv, obětí násilných trestných činů nebo osob žijících s traumatem způsobeným násilím ([1050]).

V Belgii Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva v rozsudku z roku 2019 zohlednila následující faktory: počet obětí násilí; počet incidentů souvisejících s konfliktem; intenzitu těchto incidentů; cíle, které si strany konfliktu vytkly; povahu použitého násilí; rozsah, v jakém se civilisté stali oběťmi cíleného nebo svévolného násilí; zasaženou rozlohu; výskyt náhodného násilí; počet obětí v poměru k celkovému počtu obyvatel v dané oblasti; dopad tohoto násilí na život civilistů a rozsah, v jakém toto násilí donutilo civilisty opustit Bagdád ([1051]). K dalším faktorům, které byly považovány za zvláště významné v rozsudku z roku 2020, patřily: povaha a metody použitých zbraní (např. improvizovaná výbušná zařízení, dělostřelectvo, letecké bombardování, těžké zbraně); zabezpečení dopravních tras; zda se porušování lidských práv rozšířilo; počet mrtvých a zraněných; okolnosti, za nichž se civilisté stali oběťmi; počet obětí z řad bezpečnostních složek; situace navrácených osob; počet dobrovolných návratů; svoboda pohybu; dopad násilí na běžný život; přístup k základním službám; další socioekonomické ukazatele a schopnost orgánů kontrolovat situaci a chránit civilisty a menšiny. Počet násilných incidentů a počet obětí se často posuzuje v poměru k celkovému počtu obyvatel daného regionu ([1052]).

Výklad čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice musí být prováděn s náležitým ohledem na základní práva zaručená EÚLP. V rozsudku *CF a DN* byla některá kritéria použitá k posouzení míry násilí inspirována kritérii, která použil ESLP ([1053]). Níže je proto uvedena judikatura ESLP.

Ve věci *Sufi a Elmi* použil ESLP pro posouzení míry násilí následující kritéria:

> za prvé, zda strany konfliktu buď používají válečné metody a taktiku, které zvyšují riziko civilních obětí, nebo se přímo zaměřují na civilní obyvatelstvo; za druhé, zda bylo používání takových metod a/nebo taktik mezi stranami konfliktu rozšířeno; za třetí, zda

([1049]) Státní rada (Raad van State, Nizozemsko), rozsudek ze dne 4. ledna 2018, 201706705/1/V2, NL:RVS:2018:1, bod 5.1 (neoficiální překlad).

([1050]) Státní rada (Raad van State, Nizozemsko), 2018, 201706705/1/V2, op. cit., pozn. pod čarou 1051, body 4 a 6.

([1051]) Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 17. května 2019, č. 221.342 (dále jen RVV/CCE (Belgie), 2019, č. 221.342), bod 2.5.2.5.

([1052]) Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 16. ledna 2020, č. 231.259 (dále jen RVV/CCE (Belgie), 2020, č. 231.259), bod 25.2.

([1053]) SDEU, 2021, *CF a DN*, op. cit., pozn. pod čarou 683, bod 43; stanovisko generálního advokáta Pikamäe, 2021, *CF a DN*, op. cit., pozn. pod čarou 1032, body 51 a 59.

> byly boje lokalizované nebo rozšířené, a konečně počet civilistů, kteří byli v důsledku bojů zabiti, zraněni a vysídleni ([1054]).

Ačkoli ESLP nepovažoval tato kritéria za vyčerpávající výčet, který by se měl použít ve všech budoucích případech, měl za to, že „tvoří vhodné měřítko pro posouzení míry násilí“ ([1055]).

ESLP používá pojem „nejextrémnější případy všeobecného násilí“ ve svém rozsudku *NA* proti *Spojenému království*, na který SDEU odkazuje ve věci *Elgafaji* ([1056]). Ve věci *NA* proti *Spojenému království* ESLP uvedl, že

> nikdy nevyloučil možnost, že všeobecně násilná situace v zemi určení bude dostatečně intenzivní, aby znamenala, že jakékoli vyhoštění do této země by nutně bylo v rozporu s článkem 3 [EÚLP]. Soud by nicméně takový přístup přijal pouze v nejextrémnějších případech všeobecného násilí, kdy by existovalo reálné nebezpečí špatného zacházení již z toho důvodu, že by jednotlivec byl takovému násilí vystaven po návratu ([1057]).

V některých případech, pokračoval ESLP, „pokud stěžovatel tvrdí, že je **členem skupiny, která je systematicky vystavena** praktikám představující špatné zacházení“, je příslušnost k takové skupině dostatečným důvodem pro uplatnění článku 3 EÚLP ([1058]). Podle judikatury ESLP může riziko vyplývat ze „všeobecné násilné situace, osobní charakteristiky žadatele nebo kombinace obojího“ ([1059]). (Příklady osobních charakteristik naleznete v následující části 2.4.4.3.3.)

UNHCR poznamenal, že požadavky na posouzení míry násilí by neměly ohrozit „předmět a účel čl. 15 písm. c)“ ([1060]). Doporučil, aby státy provedly „pragmatické, holistické a do

([1054]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 241, s odkazem na rozsudek Azylového a imigračního soudu (Spojené království) ze dne 27. ledna 2009, *AM a AM (ozbrojený konflikt: kategorie rizik), Rev 1 Somálsko CG*, [2008] UKAIT 00091 (dále jen Azylový a imigrační soud (Spojené království), 2009, *AM a AM (ozbrojený konflikt: kategorie rizik)*).

([1055]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 241. ESLP použil stejná kritéria ve věci ESLP, 2013, *KAB* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 712, body 77 a 86 (kde určil, že míra násilí nedosáhla úrovně všeobecného násilí); ESLP, rozsudek ze dne 14. února 2017, *SK* proti *Rusku*, č. 52722/15, CE:ECHR:2017:0214JUD005272215, bod 61. V rozsudku ESLP ze dne 15. října 2015, *LM a ostatní* proti *Rusku*, č. 40081/14, 40088/14 a 40127/14, CE:ECHR:2015:1015JUD004008114 (dále jen ESLP, 2015, *LM a ostatní* proti *Rusku*), bod 123, soud odkázal na zprávy OSN, které situaci v Sýrii v roce 2016 popsaly jako „humanitární krizi“, zahrnující „nezměrné utrpení“ civilistů, masivní porušování lidských práv a humanitárního práva všemi stranami, což vedlo k vysídlení téměř poloviny obyvatel země.

([1056]) ESLP, 2008, *NA* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 243, na který odkazuje SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 44.

([1057]) ESLP, 2008, *NA* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 243, bod 115. Ve věci *NA* však ESLP dospěl k závěru, že obecné nebezpečí nevzniklo. Situace všeobecného násilí byla konstatována v rozsudku ESLP z roku 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 248, pokud jde o somálské Mogadišo. O několik let později konstatoval, že situace v Somálsku již nedosahuje takové intenzity násilí, a sice v rozsudku ESLP, 2013, *KAB* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 712, a rozsudku ESLP ze dne 10. září 2015, *RH* proti *Švédsku*, č. 4601/14, CE:ECHR:2015:0910JUD000460114 (dále jen ESLP, 2015, *RH* proti *Švédsku*).

([1058]) ESLP, 2008, *NA* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 243, bod 116 (zvýraznění doplněno). Viz také ESLP (velký senát), 2016, *JK a ostatní* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 227, body 103 a 105. Ve věci ESLP, 2007, *Salah Sheekh*, op. cit., pozn. pod čarou 681, soud konstatoval, že příslušníci ašrafské menšiny prokázali rozlišovací znaky (bod 148). Naproti tomu v rozsudku ESLP z roku 2008, *NA* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 243, měl za to, že „nelze říci, že by v oblasti kontrolované vládou, jako je Colombo, existovalo všeobecné riziko pro Tamily ze strany [Tygrů osvobození tamilského Ílamu] LTTE“ (bod 128). V rozsudku ESLP (velký senát), 2016, *JK a ostatní* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 227, soud rozhodl, že „osoby, které po válce různými způsoby spolupracovaly s orgány okupačních velmocí v Iráku, byly a nadále jsou terčem útoků al-Káidy a dalších skupin“ (body 17 a 117).

([1059]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 218; ESLP, 2015, *RH* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 1059, bod 60.

([1060]) UNHCR, *Safe at Last?*, op. cit., pozn. pod čarou 1020, s. 104.

budoucna zaměřené posouzení násilí v zemi původu, včetně kvantitativních i kvalitativních prvků“ ([1061]). Dále uvedl:

> Posouzení míry násilí a individuálního rizika nelze omezit na matematický výpočet pravděpodobnosti. Posouzení musí zahrnovat nejen počet bezpečnostních incidentů a obětí – které kromě úmrtí a zranění zahrnují i další ohrožení osob –, ale také celkové bezpečnostní prostředí v zemi, přesuny obyvatelstva a dopad násilí na celkovou humanitární situaci ([1062]).

2.4.4.3.3. Osobní situace, které mohou vyvolat vyšší riziko

SDEU ve věci *Elgafaji* měl za to, že „čím více je žadatel případně schopen prokázat, že je specificky dotčen z důvodu skutečností vlastních jeho **osobní situaci**, tím nižší míra svévolného násilí bude požadována pro to, aby mohl mít nárok na podpůrnou ochranu“ ([1063]). Tento koncept byl popsán a je všeobecně znám pod pojmem klouzavá stupnice ([1064]).

Požadavek na zohlednění osobní situace vyplývá z čl. 4 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Tento článek ukládá povinnosti, aby posouzení žádosti o mezinárodní ochranu bylo provedeno jednotlivě a zahrnovalo mimo jiné zohlednění faktorů uvedených v čl. 4 odst. 3 písm. a) až e):

> konkrétní postavení a osobní situace žadatele, včetně takových faktorů jako jsou původ, pohlaví a věk, aby na základě osobní situace žadatele bylo možno posoudit, zda by jednání, kterým žadatel byl nebo mohl být vystaven, mohla být považována za pronásledování nebo vážnou újmu ([1065]).

Individuální posouzení proto vyžaduje, aby byla zohledněna **zranitelnost žadatele**.

Podle belgické Rady pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva Soudní dvůr EU ve věci *Elgafaji* neupřesnil, jaký charakter by měly mít „skutečnosti specifické pro osobní situaci žadatele“. Aby měl výklad užitečný význam, soud konstatoval, že tyto faktory nemohou být stejné povahy jako faktory, které hrají roli při posuzování odůvodněné obavy z pronásledování. Proto uvedl situace, které mohou u určité osoby vyvolat větší nebezpečí, že se stane obětí svévolného násilí, než je tomu u jiných osob, a to i v případě, že na ni osobně násilí necílí. Příkladem takových skutečností byla zvýšená zranitelnost a exponovanější lokalita nebo socioekonomická situace, což by znamenalo, že žadatel bude vystaven vyššímu riziku vážného ohrožení života nebo nedotknutelnosti kvůli svévolnému násilí než ostatní civilisté ([1066]).

Jiné vnitrostátní soudy považují za skutečnosti specifické pro osobní situaci zranitelnost vyplývající například ze zdravotního postižení, z toho, že se jedná o rodinu s malými dětmi

([1061]) Tamtéž, s. 104.

([1062]) Tamtéž, s. 104.

([1063]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 39 (zvýraznění doplněno). Viz také SDEU, 2014, *Diakité*, op. cit., pozn. pod čarou 843, bod 31.

([1064]) Zdá se, že tento pojem se ustálil po zveřejnění publikace UNHCR, *Safe at Last?*, op. cit., pozn. pod čarou 1020, s. 49.

([1065]) Čl. 4 odst. 3 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Viz také EASO, *Judicial analysis – Evidence and Credibility Assessment*, op. cit. pozn. pod čarou 23, oddíl 4.3.1.

([1066]) RVV/CCE (Belgie), 2020, č. 231.259, op. cit., pozn. pod čarou 1054, bod 25.5. Viz text v pozn. pod čarou 1054 výše, kde je uveden úplnější výčet kritérií, na která odkazuje RVV/CCE v bodě 25.2 tohoto rozsudku.

nebo ženu bez opory muže ([1067]). V několika francouzských věcech CNDA při udělování doplňkové ochrany jako skutečnosti specifické pro osobní situaci zohlednil nízký věk žadatelů z Afghánistánu, prvky související s jejich nízkým věkem, jako je smrt rodiče (rodičů), nedostatek rodinných vazeb, vystavení násilí a nucený nábor do některé z ozbrojených složek/skupin ([1068]). Tentýž soud přiznal doplňkovou ochranu mladému Iráčanovi, který uprchl ze země jako šestnáctiletý sirotek, s odůvodněním, že jeho izolace jako sirotka by ho v případě návratu do Iráku v souvislosti s následným svévolným násilím postavila do zvlášť zranitelné situace ([1069]). V Rakousku v případě rodiny s nezletilými dětmi Nejvyšší správní soud vyhověl odvolání s odůvodněním, že situace rodiny jako zvlášť zranitelných osob v Kábulu nebyla důkladně prozkoumána ([1070]).

Pokud jde o ženy bez manžela, belgická Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva udělila doplňkovou ochranu ženě s posttraumatickou stresovou poruchou, která měla před smrtí svého manžela a svých bratrů vždy mužskou oporu a kvůli osobní situaci čelila zvýšenému riziku, a to i vzhledem k nejisté situaci žen a složité bezpečnostní situaci v Bagdádu ([1071]). Podobně francouzský CNDA udělil doplňkovou ochranu mladé ženě bez manžela, která ztratila veškerý kontakt se svou rodinou ve Středoafrické republice, a to v situaci, kdy se tyto ženy bez podpory stávaly terčem sexuálního zneužívání ze strany ozbrojených skupin ([1072]).

V některých případech byla relevantní profese žadatele. Francouzský soud CNDA například uznal zvýšené riziko v případě muže ze Severního Kivu (Demokratická republika Kongo), který byl obchodníkem a musel cestovat do Angoly a zpět a jehož manželka a matka se staly oběťmi zneužívání ([1073]). Německý Spolkový správní soud uvedl příklady individuálních situací, které zvyšují hrozbu svévolného násilí, například pokud povolání žadatele (např. lékař, novinář) nutí tuto osobu být v blízkosti míst, kde se páchají násilné činy ([1074]).

([1067]) Viz také EASO, *Zranitelnost v souvislosti s žádostmi o mezinárodní ochranu*, 2021, oddíl 6.3.2 „Zranitelnost, ozbrojený konflikt a svévolné násilí".

([1068]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 21. března 2013, *M. Y.K.*, č. 12025577 C (dále jen CNDA (Francie), 2013 *M. Y.K.*, č. 12025577 C); rozsudek ze dne 2. července 2012, *M. A.Z.*, č. 12006088 C (dále jen CNDA (Francie), 2012, *M. A.Z.*, č. 12006088 C); rozsudek ze dne 18. října 2011, *M. H.*, č. 10003854 C+ (dále jen CNDA (Francie), 2011, *M. H.*, č. 10003854 C+).

([1069]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 13. ledna 2020, *M.A.*, č. 17016120 C. Podobně byla doplňková ochrana udělena žadateli v kontextu všeobecného násilí nízké intenzity ve středním a severním Mali z důvodu jeho izolace od rodiny, nízkého věku a nedostatku prostředků v souvislosti se zničením jeho obchodu jednou ze stran konfliktu. CNDA (Francie), rozsudek ze dne 24. července 2018, M. K., č. 17043779 (dále jen CNDA (Francie), 2018, *M. K.*, č. 17043779). Viz také EASO, *Zranitelnost v souvislosti s žádostmi o mezinárodní ochranu*, 2021, s. 147.

([1070]) Podle zpráv je sice Kábul poměrně bezpečný a stabilní, to však neznamená, že by to platilo i pro zranitelné osoby. Soud konstatoval, že počet nezletilých obětí a civilních obětí v Afghánistánu, konkrétně v Kábulu, byl v posledních letech enormně vysoký. Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 21. března 2018, Ra 2017/18/0474, AT:VWGH:2018:RA2017180474.L00 (dále jen VwGH (Rakousko), 2018, Ra 2017/18/0474).

([1071]) RVV/CCE (Belgie), 2019, č. 221.342, op. cit., pozn. pod čarou 1053.

([1072]) CNDA (Francie), 2017, *Mme I.B.*, č. 15030837 C, op. cit., pozn. pod čarou 1013. Viz také ESLP, 2015, *RH proti Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 1059, podle něhož by ženy bez manžela a bez mužské opory byly v Somálsku zvlášť ohroženy.

([1073]) CNDA (Francie), rozsudek ze dne 5. září 2013, *M. M.*, č. 13001980 C (dále jen CNDA (Francie), 2013, *M. M.*, č. 13001980 C).

([1074]) Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 27. dubna 2010, č. 10 C 4.09, DE:BVerwG:2010:270410U10C4.09.0 (překlad do angličtiny) (dále jen Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2010, č. 10 C 4.09), bod 33.

Německý Spolkový správní soud rovněž poznamenal, že neexistují-li důvody pro udělení azylu, mohou osobní situaci utvářet náboženství nebo etnický původ ([1075]). To však závisí na konkrétních okolnostech dané věci. Vrchní správní soud Bavorska nepovažoval skutečnost, že žadatel patřil k menšině Hazárů (v Afghánistánu), za individuální situaci „zvyšující riziko“ ([1076]). V tomtéž rozsudku rovněž nebyla považována příslušnost žalobce k náboženské skupině šíitů za individuální situaci „zvyšující riziko“ vzhledem k tomu, že šíité tvoří 15 % afghánské populace ([1077]). Ve věci *HM a další* Vrchní soud (Spojené království) rozhodl, že

> prokázání sunnitské nebo šíitské identity jako celek nepostačuje samo o sobě k zařazení do „kategorie zvýšeného rizika“ podle čl. 15 písm. c), [ale připustil], že v závislosti na individuálních okolnostech, a zejména na tom, že osobě hrozí návrat do oblasti, kde jsou její sunnitští nebo šíitští souvěrci v menšině, může být osoba schopna prokázat reálné nebezpečí podle čl. 15 písm. c). (Může být samozřejmě také schopna prokázat reálné nebezpečí pronásledování podle Úmluvy o právním postavení uprchlíků nebo zacházení v rozporu s článkem 3 EÚLP) ([1078]).

Ve výše uvedené judikatuře se uvádí různé osobní situace, které mohou jednotlivě nebo svým souběhem vést k vážnému ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v situaci, kdy míra svévolného násilí nedosahuje takové úrovně, aby pouhá přítomnost na daném území vystavila osobu takovému nebezpečí. V tabulce 46 níže jsou uvedeny příklady takových situací.

([1075]) Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2013, č. 10 C 23.12 (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 241, bod 33.

([1076]) Vrchní správní soud Bavorska (Bayerische VGH, Německo), rozsudek ze dne 3. února 2011, 13a B 10.30394. Závěr soudu vycházel z informací, že se celková situace tradičně diskriminovaných Hazárů zlepšila, i když tradiční napětí přetrvává a čas od času se znovu objevuje. Podle UNHCR se mnoho Hazárů vrátilo do provincií Parvár a Kábul, kde dříve tradičně žili.

([1077]) Bayerische VGH (Německo), 2011, 13a B 10.30394, op. cit., pozn. pod čarou 1078.

([1078]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2012, *HM a další (čl. 15 písm. c)) Irák CG*, op. cit., pozn. pod čarou 1018, bod 297. Podobně belgická Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva konstatovala, že osobní situace sunnitů v Bagdádu, kteří tam nemají žádné rodinné vazby, je faktorem, který může zvýšit riziko, že se stanou obětí svévolného násilí, i když je tato situace nevyčleňuje více než jiné osoby. RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 29. března 2018, č. 201.900 (dále jen RVV/CCE (Belgie), 2018, č. 201.900).

Tabulka 46: Příklady prvků osobních situací, které mohou *v* souvislosti se svévolným násilím představovat větší riziko

Zranitelnost	Zdravotní postižení ([1079])
	Nízký věk a/nebo osiřelost ([1080])
	Izolace a absence rodinných vazeb ([1081])
	Rodina s nezletilými dětmi ([1082])
	Ženy bez manžela a bez mužské opory, včetně případů, kdy jsou tyto ženy terčem sexuálního zneužívání ze strany ozbrojených skupin ([1083])
	Ženy v nejisté situaci ([1084])
	Osoby vystavené násilí a nucenému náboru do některé z ozbrojených složek/ skupin ([1085])
	Osoby, jejichž rodinní příslušníci se stali oběťmi zneužívání ([1086])
	Osoby trpící posttraumatickou stresovou poruchou ([1087])
Povolání	Lékaři pracující v blízkosti místa konfliktu ([1088])
	Novináři pracující v blízkosti místa konfliktu ([1089])
	Zaměstnanci zahraničních ozbrojených sil, včetně tlumočníků ([1090])
	Obchodníci, kteří musí cestovat přes oblast konfliktu za účelem své obživy ([1091])
	Osoby, kteráé přišly o živobytí
Další individuální charakteristiky	Náboženství (pokud není důvodem pro udělení azylu) ([1092])
	Etnický původ (pokud není důvodem pro udělení azylu) ([1093])
Region	Region původu nebo centrum zájmu ([1094])
	Region, přes nějž by musel jednotlivec cestovat, aby se do tohoto regionu dostal ([1095])

([1079]) RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 29. ledna 2020, č. 231.907 (shrnutí v angličtině). Více o dané věci viz text v poznámce pod čarou 1168 níže.

([1080]) CNDA (Francie), 2013 *M. Y.K.*, č. 12025577 C, op. cit., pozn. pod čarou 1070; CNDA (Francie), 2012, *M. A.Z.*, č. 12006088 C, op. cit., pozn. pod čarou 1070; CNDA (Francie), 2011, *M. H.*, č. 10003854 C+, op. cit., pozn. pod čarou 1070; CNDA (Francie), 2018, *M. K.*, č. 17043779, op. cit., pozn. pod čarou 1071.

([1081]) CNDA (Francie), 2013 *M. Y.K.*, č. 12025577 C, op. cit., pozn. pod čarou 1070; CNDA (Francie), 2012, *M. A.Z.*, č. 12006088 C, op. cit., pozn. pod čarou 1070; CNDA (Francie), 2011, *M. H.*, č. 10003854 C+, op. cit., pozn. pod čarou 1070.

([1082]) VwGH (Rakousko), 2018, Ra 2017/18/0474, op. cit., pozn. pod čarou 1072.

([1083]) CNDA (Francie), 2017, *Mme I.B.*, č. 15030837 C, op. cit., pozn. pod čarou 1013; ESLP, 2015, *RH* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 1059.

([1084]) RVV/CCE (Belgie), 2019, č. 221.342, op. cit., pozn. pod čarou 1053.

([1085]) Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 1. března 2018, Ra 2017/19/0425, AT:VWGH:2018:RA2017190425.L00 (dále jen VwGH (Rakousko), 2018, Ra 2017/19/0425).

([1086]) CNDA (Francie), 2013, *M. M.*, č. 13001980 C, op. cit., pozn. pod čarou 1075.

([1087]) RVV/CCE (Belgie), 2019, č. 221.342, op. cit., pozn. pod čarou 1053.

([1088]) Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2010, č. 10 C 4.09, op. cit., pozn. pod čarou 1076.

([1089]) Tamtéž.

([1090]) VwGH (Rakousko), 2018, Ra 2017/19/0425, op. cit., pozn. pod čarou 1087.

([1091]) CNDA (Francie), 2013, *M. M.*, č. 13001980 C, op. cit., pozn. pod čarou 1075.

([1092]) Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2013, č. 10 C 23.12, (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 241; Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2012, *HM a další (čl. 15 písm. c)) Irák CG*, op. cit., pozn. pod čarou 1018; RVV/CCE (Belgie), 2018, č. 201.900, op. cit., pozn. pod čarou 1080.

([1093]) Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2013, č. 10 C 23.12 (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 241; Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2012, *HM a další (čl. 15 písm. c)) Irák CG*, op. cit., pozn. pod čarou 1018.

([1094]) RVV/CCE (Belgie), 2020, č. 231.259, op. cit., pozn. pod čarou 1054.

([1095]) CNDA (Francie), 2013, *M. M.*, č. 13001980 C, op. cit., pozn. pod čarou 1075.

2.4.4.3.4. Význam regionu původu

S odkazem na potřebu individuálního posouzení žádosti SDEU ve věci *Elgafaji* dodal, že lze zohlednit následující skutečnosti:

- územní rozsah situace svévolného násilí, jakož i skutečné místo pobytu žadatele v případě jeho vrácení do dotyčné země, jak vyplývá z čl. 8 odst. 1 směrnice, a
- případnou existenci takových známek reálného nebezpečí, jaké jsou uvedeny v čl. 4 odst. 4 směrnice, v jejichž případě může být požadavek svévolného násilí pro vznik nároku na podpůrnou ochranu nižší ([1096]).

V níže uvedeném oddíle 2.8.1 se zabýváme otázkou vnitrostátní ochrany v případě, že v místě skutečného určení žadatele není ochrana v případě návratu dostupná.

S ohledem na **region původu, do kterého by byl žadatel navrácen**, dospěl Vrchní správní soud Bádenska-Württemberska (Německo) k závěru, že

> [r]ozhodujícím referenčním bodem čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice je region původu dotyčné osoby, do které se obvykle vrací. Pokud jde o otázku, který region má být považován za cíl návratu cizince, nezávisí to ani na tom, který region by si rozumně vybral nezúčastněný pozorovatel, ani na tom, který region by vyhledal dotyčný cizinec ze svého subjektivního hlediska. Pojem „skutečné místo návratu“ ve smyslu judikatury SDEU tedy není čistě empirickým pojmem, který musí vycházet z toho, který region návratu je ve skutečnosti nejpravděpodobnější nebo do kterého se žadatel subjektivně zamýšlí vrátit. Vzhledem k tomu, že čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice chrání před nebezpečím – ne nutně celostátního – ozbrojeného konfliktu v zemi původu, má region původu jako klasifikační a atribuční znak zvláštní význam při určování místa (pravděpodobného) skutečného návratu. Odchylku od regionu původu proto nelze odůvodnit ani tím, že cizinec ztratil osobní vazbu na svůj region původu v důsledku ozbrojeného konfliktu ([1097]).

Podobně francouzská Státní rada rozhodla, že průzkum reálného nebezpečí se netýká celé země, ale té části země, v níž měla dotyčná osoba před svým odjezdem centrum zájmu nebo kde se má po svém návratu usadit, a měl by zahrnovat také průzkum nebezpečí, s nimiž se může na cestě do tohoto místa určení setkat ([1098]). Při uplatňování tohoto pokynu francouzský soud CNDA určuje příslušný region na základě posouzení regionu původu/narození a regionu, v němž byly soustředěny zájmy žadatele ([1099]).

2.4.4.4. Souvislost mezi „vážným a individuálním ohrožením“ a „svévolným násilím“

Ze znění čl. 15 písm. c) jasně vyplývá, že vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty musí být „v důsledku“ svévolného násilí. SDEU neposkytl jasné vodítko ohledně souvislosti mezi vážným a individuálním ohrožením a svévolným násilím.

([1096]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 40.

([1097]) Vrchní správní soud Bádenska-Württemberska (VGH Baden-Württemberg, Německo), rozsudek ze dne 12. prosince 2018, A11 S 1923/17 (neoficiální překlad).

([1098]) Státní rada (Conseil d'État, Francie), rozsudek ze dne 16. října 2017, *M. A.*, č. 401585 B, FR:CECHR:2017:401585.20171016.

([1099]) CNDA (Francie), 2021, *M. G.*, č. 20015236 C, op. cit., pozn. pod čarou 1041, bod 6.

Vrchní soud (Spojené království) uvedl, že

> souvislost mezi všeobecným ozbrojeným konfliktem a svévolným násilím, které představuje reálné nebezpečí pro život a nedotknutelnost, nastává, pokud intenzita konfliktu zahrnuje bojové prostředky (ať už přípustné podle válečného práva, či nikoli), které vážně ohrožují osoby, které nejsou bojovníky, a vedou k takovému všeobecnému rozkladu zákonnosti a pořádku, který umožňuje anarchii a kriminalitu, jež způsobují vážnou újmu uvedenou ve směrnici. Takové násilí je svým účinkem svévolné, i když nemusí být nutně cílené. […] [N]ení nutné, aby ohrožení života nebo nedotknutelnosti pocházelo od protagonistů daného ozbrojeného konfliktu: může být jednoduše důsledkem narušení zákonnosti a pořádku ([1100]).

Francouzská státní rada ([1101]) a nizozemská státní rada ([1102]) se rovněž zabývaly souvislostí mezi vážným a individuálním ohrožením a svévolným násilím vyplývajícím z vnitrostátního ozbrojeného konfliktu.

Pokud jde o nepřímé účinky ozbrojeného konfliktu, německý Spolkový správní soud rozhodl, že násilné trestné činy, které nespáchala žádná ze stran konfliktu, by měly být zohledněny pouze při posuzování povahy vážného a individuálního ohrožení života nebo nedotknutelnosti ([1103]). Podle soudu „obecné ohrožení života, které je čistě důsledkem ozbrojeného konfliktu – například v důsledku zhoršení podmínek zásobování – nelze zahrnout do posouzení nebezpečí ohrožení“ ([1104]), a proto podle soudu nepředstavuje ohrožení ve smyslu čl. 15 písm. c).

Podle názoru UNHCR je třeba vzít v úvahu rozklad zákonnosti a pořádku v důsledku svévolného násilí nebo ozbrojeného konfliktu. UNHCR dále uvádí, že není důležité, z jakého zdroje svévolné násilí pochází ([1105]).

2.4.4.5. „Život nebo nedotknutelnost civilisty“

Podle čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice by vážné a individuální ohrožení v souvislosti se svévolným násilím v situacích ozbrojeného konfliktu mělo ohrožovat „život nebo nedotknutelnost civilisty“.

Následující dva pododdíly se zabývají významem pojmů „civilista“ a „život nebo nedotknutelnost“.

([1100]) Vrchní soud (Spojené království), rozsudek ze dne 22. září 2010, *HM a další (čl. 15 písm. c)) Irák CG* [2010] UKUT 331, bod 80. Tento závěr potvrdil Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2012, *HM a další (čl. 15* písm. c)) Irák CG, op. cit., pozn. pod čarou 1018, bod 45.

([1101]) Conseil d’État (Francie), 2009, č. 320295, op. cit., pozn. pod čarou 1023. Soud konstatoval, že svévolné násilí v regionu původu žadatele se vyznačovalo útoky a zneužíváním civilního obyvatelstva, které vedly k nucenému vysídlení obyvatelstva, a uvedl, že strany konfliktu se dopustily závažného porušení mezinárodního humanitárního práva vůči civilnímu obyvatelstvu.

([1102]) Státní rada (Raad van State, Nizozemsko), rozsudek ze dne 7. července 2008, 200802709/1, NL:RVS:2008:BD7524. Soud zvažoval, zda existuje souvislost mezi znásilněními, k nimž došlo v regionu původu žadatele, kde neprobíhal ozbrojený konflikt, a vnitrostátním ozbrojeným konfliktem, který probíhal v jiné části země původu.

([1103]) Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 24. června 2008, č. 10 C 43.07, DE:BVerwG:2008:240608U10C43.0 7.0, bod 35.

([1104]) Spolkový správní soud (Německo), 2008, 10 C 43.07, op. cit., pozn. pod čarou 1105, bod 35.

([1105]) UNHCR, *Safe at Last?*, op. cit., pozn. pod čarou 1020, s. 60 a 103.

2.4.4.5.1. „Civilista“

Pojem „civilista“ není v článku 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice definován a nedefinoval jej dosud v souvislosti s doplňkovou ochranou ani SDEU.

Vzhledem k tomu, že režim doplňkové ochrany na jedné straně a mezinárodní humanitární právo na straně druhé „sledují odlišné cíle a zavádí jasně oddělené mechanismy ochrany“ ([1106]), nelze předpokládat, že by definice „civilisty“ měla vycházet z mezinárodního humanitárního práva. Pokud jde o význam výrazu „vnitrostátní ozbrojený konflikt“, který rovněž není definován v přepracovaném znění kvalifikační směrnice, SDEU uvedl, že „význam a dosah tohoto výrazu [musí být] určeny v souladu s jeho obvyklým smyslem v běžném jazyce, s přihlédnutím ke kontextu, ve kterém je použit, a cílům, které sleduje právní úprava, jejíž je součástí“ ([1107]).

Ve Francii *rapporteure publique* Státní rady odkázala na metodu výkladu použitou ve věci *Diakité* a dospěla ke stejnému závěru, pokud jde o výklad slova „civilista“ ([1108]).

Toto rozhodnutí se týkalo žadatele, který byl příslušníkem místní policie v Afghánistánu. Francouzská Státní rada potvrdila rozsudek CNDA, který zamítl jeho žádost mimo jiné z toho důvodu, že jako policista nemůže být považován za civilistu pro účely použití čl. 15 písm. c) ([1109]). V závěrech *rapporteure publique*, které se vztahují k danému rozsudku, se uvádí, že policie je natolik úzce spojena se silami bojujícími proti Tálibánu, že by se mezi ní a řádnou armádou nemělo rozlišovat ([1110]). V těchto závěrech se rovněž uvádí, že pokud SDEU ve věci *Diakité* uvedl, že ozbrojený konflikt může probíhat bez zásahu státu, zdá se, že nejen příslušníci oficiálních bezpečnostních složek, ale ani členové povstaleckých nestátních skupin nesplňují podmínky pro přiznání statusu civilistů. Podle stejné logiky se zdá být irelevantní rozlišovat mezi armádou a policií a tím, zda působí na federální, celostátní nebo místní úrovni ([1111]). Státní rada v rozsudku upřesnila, že příslušník místní policie, který má na starosti bezpečnost obce a bojuje proti povstalcům, se po opuštění země nestane civilistou, pokud nemá doklad o tom, že ukončil jakékoli spojení s policií ([1112]).

([1106]) SDEU, 2014, *Diakité*, op. cit., pozn. pod čarou 843, bod 24.

([1107]) Tamtéž, bod 27. Před vynesením rozsudku ve věci *Diakité* Azylový a imigrační soud Spojeného království (UKAIT) poukázal na to, že podle mezinárodního humanitárního práva skutečnost, že voják je mimo službu nebo nemocen, nemusí nutně vést k závěru, že má status civilisty. Viz Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 2. prosince 2009, *ZQ (voják ve službě) Irák CG*, [2009] UKAIT 00048 (dále jen Azylový a imigrační soud (Spojené království), 2009, *ZQ (voják ve službě) Irák CG*). Soud citoval odvolací senát Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii (ICTY), který konstatoval, že „[...] konkrétní situace oběti v době spáchání zločinů [válečných zločinů nebo zločinů proti lidskosti] nemusí být určující pro jeho status civilisty necivilisty. Pokud je skutečně členem ozbrojené organizace, skutečnost, že v době spáchání trestných činů nebyl ozbrojen nebo v boji, mu neuděluje status civilisty“. ICTY, odvolací senát, rozsudek ze dne 29. července 2004, *Žalobce v. Blaškićovi*, věc č. IT-95-14-A, bod 114.

([1108]) Státní rada (Conseil d’État, Francie), závěry *rapporteure publique* ze dne 11. prosince 2019, *BA v. OFPRA*, č. 424219 B.

([1109]) Státní rada (Conseil d’État, Francie), rozsudek ze dne 11. prosince 2019, *M. M.*, č. 424219 B, FR:CECHR:2019:424219.20191211.

([1110]) Tamtéž, s odkazem na závěry *rapporteure publique* v téže věci, *M. M... et OFPRA c/ M. A...*, č. 424219 a 427714, 11. prosince 2019.

([1111]) Státní rada (Conseil d’État, Francie), 2019, *M. M.*, č. 424219 B, op. cit., pozn. pod čarou 1111, závěry *rapporteure publique* v téže věci, *M. M... et OFPRA c/ M. A...*, č. 424219 et 427714, 11. prosince 2019.

([1112]) Státní rada (Conseil d’État, Francie), rozsudek ze dne 11. prosince 2019, *M. A.B.*, č. 427714 B, FR:CECHR:2019:427714.20191211. Viz také Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 5. července 2019, *M. O.*, č. 18000865, v němž se konstatuje, že dezertéra z afghánských ozbrojených sil, který nesplňoval podmínky pro přiznání postavení uprchlíka, nelze považovat za civilistu z důvodu jeho jednostranného ukončení vztahu s vojenskou institucí.

Ve věci *HM a další* dospěl Vrchní soud (Spojené království) k závěru, že

> civilista musí znamenat opravdového neúčastníka bojů. Nikdo, kdo se zapojí do ozbrojeného konfliktu, nesmí být považován za civilistu a totéž platí pro příslušníka ozbrojených sil nebo policie v dané zemi ([1113]).

Naproti tomu francouzský Vnitrostátní soud pro azylové právo v rozsudku, který se zabýval odlišnými skutkovými okolnostmi, rozhodl, že osoba, která nebyla součástí žádné organizované ozbrojené jednotky a nebyla pod velením žádného orgánu, ale která použila zbraň, když byla napadena její vesnice, aby ochránila svou rodinu a majetek, nepozbyla statusu civilisty ([1114]).

UNHCR doporučil následující přístup:

> V této souvislosti by pojem „civilista“ v čl. 15 písm. c) [přepracovaného znění kvalifikační směrnice] neměl sloužit k vyloučení někdejších účastníků bojů, kteří mohou prokázat, že se zřekli vojenské činnosti. Skutečnost, že osoba byla v minulosti účastníkem bojů, ji nutně nevylučuje z mezinárodní ochrany, pokud se skutečně a trvale zřekla vojenské činnosti. Kritéria pro určení, zda osoba splňuje tento test, definoval Výkonný výbor UNHCR ([1115]).

2.4.4.5.2. „Život nebo nedotknutelnost [civilisty]“

Je třeba poznamenat, že jazykové verze čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice se do určité míry liší. V bulharské verzi se hovoří o „срещу живота или личността на цивилно лице“ („ohrožení života nebo osoby civilisty“), v nizozemské se hovoří o „van het leven of de persoon van een burger“ („život nebo osoba civilisty“), anglická verze hovoří o „threat … to a civilian's life or person“ („ohrožení… života nebo osoby civilisty“), francouzská o „contre la vie ou la personne d'un civil“ („proti životu nebo osobě civilisty“), řecká o „απειλή κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας“ („pro život nebo osobu civilisty“) a italská verze o „alla vita o alla persona di un civile“ („pro život nebo osobu civilisty“) (neoficiální překlady do češtiny na základě neoficiálního zpětného překladu do angličtiny),. Ve španělské jazykové verzi lze odkaz neoficiálně přeložit do češtiny jako „život nebo tělesná integrita civilisty“ („la vida o la integridad física de un civil“). Podobně v estonské verzi se odkazuje na „elu või isikupuutumatus“ („život nebo integrita osoby“), v maďarské verzi „polgári személy életének vagy testi épségének“ („život nebo tělesná integrita civilisty“), v polské verzi „życia lub fizycznej integralności osoby cywilnej“ („život nebo tělesná integrita civilisty“) a ve slovinské verzi „življenju ali telesni celovitosti civilista“, („život nebo tělesná integrita civilisty“). Česká a německá verze zní „života nebo nedotknutelnosti civilisty“ a „des Lebens oder der Unversehrtheit einer Zivilperson“ („života nebo nedotknutelnosti civilisty“). Slovenská verze zní „života občana alebo osoby“ („života občana nebo osoby“). V chorvatské verzi se hovoří

([1113]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2012, *HM a další (čl. 15 písm. c)) Irák CG*, op. cit., pozn. pod čarou 1018, bod 36. Citováno také v rozsudku Azylového a imigračního soudu (Spojené království), 2009, *ZQ (voják ve službě) Irák*), op. cit., pozn. pod čarou 1109 („dotyčná země“ se vztahuje na konkrétní kontext Iráku).

([1114]) Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 9. února 2017, *M. A.*, č. 16005729 C+.

([1115]) UNHCR, „Statement on Subsidiary Protection under the EC Qualification Directive for People Threatened by Indiscriminate Violence“ (Prohlášení o doplňkové ochraně podle kvalifikační směrnice ES pro osoby ohrožené svévolným násilím), leden 2008, s. 7. Viz také Výkonný výbor UNHCR, Conclusion No 94 on the Civilian and Humanitarian Character of Asylum (LIII) (Závěr č. 94 o civilním a humanitárním charakteru azylu (LIII)), 8. října 2002, písm. c) bod vii).

pouze o „životě“, nikoli o „osobě“ („životu“). Švédská verze odkazuje na „život a zdraví civilisty“ („civilpersons liv eller lem“) ([1116]). Konečně lotyšská verze hovoří o „ohrožení života nebo zdraví civilisty“ („draudi civiliedzīvotāja dzīvībai vai veselībai“).

SDEU dosud nevynesl žádný rozsudek, který by se zabýval rozdíly mezi různými jazykovými verzemi legislativního textu. Zásady výkladu práva EU v takových případech byly popsány výše v oddíle 2.4.2 a v analýze úřadu EASO, *An Introduction to the Common European Asylum System (CEAS) for Courts and Tribunals - A judicial analysis* (Úvod k Společnému evropskému azylovému systému pro soudy a tribunály – právní analýza), oddíl 3.2, s. 63–65.

Je třeba si uvědomit, že ve věci *Diakité* SDEU rozlišil režim doplňkové ochrany a režim mezinárodního humanitárního práva ([1117]) a rozhodl nepodmiňovat nárok na doplňkovou ochranu podmínkami pro uplatnění mezinárodního humanitárního práva (viz výše oddíl 2.4.4.1). SDEU konstatoval, že režim doplňkové ochrany na jedné straně a mezinárodní humanitární právo na straně druhé „sledují odlišné cíle a zavádí jasně oddělené mechanismy ochrany“ ([1118]). Jak bylo uvedeno výše v oddíle 2.4.4.5.1, pokud jde o význam výrazu „vnitrostátní ozbrojený konflikt“, SDEU proto uvedl, že „musí být proto podle ustálené judikatury Soudního dvora význam a dosah tohoto výrazu určeny v souladu s jeho obvyklým smyslem v běžném jazyce, s přihlédnutím ke kontextu, ve kterém je použit, a cílům, které sleduje právní úprava, jejíž je součástí“ ([1119]).

SDEU ještě nerozhodl, zda je třeba stejný přístup použít i pro význam pojmu „život nebo nedotknutelnost“, nebo zda je vhodné použít mezinárodní humanitární právo. Ve věci, která předcházela rozsudku SDEU ve věci *Diakité*, Azylový a imigrační soud (AIT) Spojeného království vyložil pojmy „život nebo nedotknutelnost civilisty“ s ohledem na mezinárodní humanitární právo a dal těmto pojmům široký význam. Ve společném článku 3 Ženevských úmluv z roku 1949 se používá výraz „život a nedotknutelnost“ (nikoli „život nebo nedotknutelnost“) ([1120]). Ve věci *KH (Irák)* soud AIT Spojeného království poznamenal, že toto slovní spojení zjevně není vhodné pro popsání čehokoli, co má co do činění s civilními **objekty** ([1121]). Ty jsou v mezinárodním humanitárním právu definovány jako „obydlí, obchody, školy a jiná místa nevojenského podnikání, místa rekreace a bohoslužeb, dopravní prostředky, kulturní majetek, nemocnice a zdravotnická zařízení a jednotky“ ([1122]).

Soud Spojeného království v rámci společného čl. 3 odst. 1 rozlišoval mezi a) násilím na „životě a nedotknutelnosti“ na jedné straně a c) „urážkami osobní důstojnosti, zejména ponižujícím

([1116]) Tento výraz se používá spíše v hovorové švédštině než ve spisovné švédštině.

([1117]) SDEU, 2014, *Diakité*, op. cit., pozn. pod čarou 843, bod 24. Viz také bod 23, který zní: „I když je cílem mezinárodního humanitárního práva mimo jiné poskytnout v oblasti konfliktu ochranu civilnímu obyvatelstvu omezením dopadů války na osoby a majetek, toto právo na rozdíl od čl. 2 písm. e) [kvalifikační] směrnice ve spojení s jejím čl. 15 písm. c) nepřiznává mezinárodní ochranu některým civilistům nacházejícím se mimo oblast konfliktu nebo území stran konfliktu.“

([1118]) SDEU, 2014, *Diakité*, op. cit., pozn. pod čarou 843, bod 24.

([1119]) Tamtéž, bod 27.

([1120]) Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných *a* nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli, 12. srpna 1949; Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných *a* trosečníků ozbrojených sil na moři, 12. srpna 1949; Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci, 12. srpna 1949; Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války, 12. srpna 1949.

([1121]) Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 25. března 2008, *KH (čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice) Irák CG*, [2008] UKAIT 00023 (dále jen Azylový a imigrační soud (Spojené království), 2008, *KH (čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice) Irák CG*).

([1122]) Azylový a imigrační soud (Spojené království), 2008, *KH (čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice) Irák CG*, op. cit., pozn. pod čarou 1123, bod 103.

a pokořujícím zacházením“ na straně druhé ([1123]). To vedlo soud k pochybnostem, zda se věcná působnost slovního spojení „život a nedotknutelnost“ může vztahovat na ohrožení, které představuje nelidské a ponižující zacházení. Na inherentní omezení pojmu „život nebo nedotknutelnost“ v rámci mezinárodního humanitárního práva poukazuje i skutečnost, že v Dodatkovém protokolu II z roku 1977 ([1124]) (v té době se mělo za to, že ochrana civilistů by měla mít širší věcný rozsah) byla použita doplňující formulace, která tuto ochranu rozšiřuje. V čl. 4 odst. 2 písm. a) tohoto protokolu se zakazuje: „ohrožování života, zdravotního a fyzického nebo duševního stavu osob, zvláště vražda, jakož i kruté zacházení jako mučení, mrzačení nebo jakákoliv forma tělesných trestů“. Soud ve Spojeném království dospěl k závěru, že „[p]řestože je třeba dát pojmu ‚život nebo nedotknutelnost‘ široký význam, připouštíme, že toto slovní spojení musí zahrnovat prostředky pro přežití osoby“ ([1125]).

V nedávné věci Vrchní správní soud Bádenska-Württemberska v Německu zohlednil kumulativní účinky vleklých ozbrojených konfliktů a uvedl, že

> význam kumulativních účinků vleklých ozbrojených konfliktů v kontextu celkového posouzení spočívá – přinejmenším také – v tom, že prodlužující se délka trvání konfliktu obvykle a předvídatelně vede k nárůstu počtu a závažnosti duševních onemocnění v důsledku situace trvalého ohrožení ([1126]).

2.4.5. Závěr o vážné újmě

Pokud žadatel nesplňuje kritéria pro přiznání postavení uprchlíka, je třeba zkoumat, zda mu nehrozí vážná újma v podobě uložení nebo vykonání trestu smrti (oddíl 2.4.2), mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu (oddíl 2.4.3) nebo vážné či individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu (oddíl 2.4.4).

Pokud se zjistí, že žadateli hrozí jeden nebo více druhů vážné újmy, je třeba zjistit, zda existují závažné důvody domnívat se, že mu hrozí reálné nebezpečí takové újmy (oddíl 2.5); kdo je původcem vážné újmy (oddíl 2.6); zda by chyběla ochrana před takovou újmou (oddíl 2.7) a v případě provedení článku 8 přepracovaného znění kvalifikační směrnice do vnitrostátního právního řádu, zda existuje vnitrostátní ochrana (oddíl 2.8).

Příloha A obsahuje schéma rozhodovacích postupů, který v souhrnné podobě pokrývá témata, o nichž pojednává část 2.

([1123]) Tamtéž, bod 107.

([1124]) Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní charakter (Protokol II), 8. června 1977.

([1125]) Azylový a imigrační soud (Spojené království), 2008, *KH (čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice) Irák CG*, op. cit., pozn. pod čarou 1123, bod 104.

([1126]) Vrchní správní soud Bádenska-Württemberska (VGH Baden-Württemberg, Německo), 2018, A 11 S 316/17, op. cit., pozn. pod čarou 1043 (neoficiální překlad).

2.5. Závažné důvody se domnívat, že by osoba byla vystavena reálnému nebezpečí

Oddíl 2.5 má čtyři pododdíly, jak je uvedeno v tabulce 47 níže.

Tabulka 47: Struktura oddílu 2.5

Oddíl	Název	Strana
2.5.1	Reálná hrozba (čl. 2 písm. f))	233
2.5.2	Požadavek aktuálního rizika (čl. 2 písm. f)) a význam vážné újmy utrpěné v minulosti (čl. 4 odst. 4)	235
2.5.3	Důkazy o nebezpečí pro osoby v podobné situaci	236
2.5.4	Otázka skrývání	238

2.5.1. Reálná hrozba (čl. 2 písm. f))

Definice osoby, která má nárok na doplňkovou ochranu podle čl. 2 písm. f), vyžaduje, aby „exist[ovaly] **závažné důvody** se domnívat, že pokud by se [daná osoba] vrátila […], byla by vystavena **reálné hrozbě**, že utrpí vážnou újmu“ (zvýraznění doplněno).

> **Čl. 2 písm. f) přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> „osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu“[se rozumí] státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, která nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka, ale u které existují **závažné důvody** se domnívat, že pokud by se vrátila do země svého původu, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti do země svého dosavadního pobytu, **byla by vystavena reálné hrozbě**, že utrpí vážnou újmu uvedenou v článku 15, a na kterou se nevztahuje čl. 17 odst. 1 a 2, přičemž tato osoba nemůže nebo vzhledem ke shora uvedené hrozbě nechce přijmout ochranu dotyčné země; (zvýraznění doplněno)

Generální advokát Pikamäe ve svém stanovisku ve věci *CF a DN* uvedl komentář:

> [P]příslušná ustanovení [přepracovaného znění kvalifikační] směrnice […] se týkají existence „reálného nebezpečí“, že žadatel o mezinárodní ochranu utrpí vážnou újmu, která je definována jako vážné a individuální ohrožení „života nebo nedotknutelnosti“ civilisty. Pojem „reálné nebezpečí“ odkazuje na úroveň důkazů použitých při skutkovém hodnocení rizik a odpovídá kritériu pravděpodobnosti, které nelze redukovat na pouhou možnost […] ([1127]).

SDEU dosud neposkytl přesný výklad pojmu „reálné nebezpečí“. Lze se domnívat, že standard „reálného nebezpečí“ vážné újmy se neliší od standardu používaného pro posouzení

([1127]) Stanovisko generálního advokáta Pikamäea, 2021, *CF a DN*, op. cit., pozn. pod čarou 1032, bod 32. Generální advokát Pikamäe dále poznamenává, že při posuzování vážné újmy podle čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice „poč[et] civilních obětí na daném území se v tomto ohledu nejeví jako spekulativní prvek, nýbrž jako výraz reality, a může tedy charakterizovat požadované riziko“ (bod 32).

„odůvodněné obavy“ z pronásledování v definici uprchlíka, kterým je „oprávněná obava“ ([1128]). Je tomu tak proto, že SDEU používá pojmy „reálné nebezpečí“ a „odůvodněná obava“ jako zaměnitelná synonyma ([1129]). To zřejmě naznačuje, že na posouzení „reálného nebezpečí“ a „odůvodněné obavy“ se vztahuje stejný důkazní standard. Tento **test „odůvodněnosti obavy / reálného nebezpečí“** znamená, že zatímco pouhá šance nebo vzdálená možnost, že bude pronásledován nebo vystaven vážné újmě, nestačí k prokázání odůvodněné obavy před pronásledováním nebo reálného nebezpečí vážné újmy, žadatel nemusí prokázat, že existuje jasná pravděpodobnost, že bude pronásledován nebo utrpí vážnou újmu (další podrobnosti viz oddíl 1.5 výše).

Vzhledem k tomu, že pojem „reálné nebezpečí“ pochází z judikatury ESLP, je judikatura tohoto soudu relevantní. Od rozsudku ve věci *Soering* ESLP opakovaně zdůraznil, že specifickým důkazním standardem požadovaným v případech nenavracení je, že „byly prokázány závažné důvody domnívat se, že dotyčná osoba by v případě vyhoštění čelila reálnému nebezpečí, že bude v přijímající zemi vystavena zacházení v rozporu s článkem 3“ ([1130]). Rovněž rozhodl:

> Pro určení, zda hrozí riziko špatného zacházení, je třeba přezkoumat **předvídatelné důsledky** vyslání žadatele do přijímající země s ohledem na obecnou situaci v této zemi a jeho osobní situaci ([1131]).

Podle rozsudku ESLP ve věci *Vilvarajah* toto posouzení reálného nebezpečí s výhledem do budoucna znamená, že je důležité, zda v [případech dotčených osob] existovaly „rozlišující znaky, které mohly nebo měly umožnit [rozhodujícímu orgánu] předvídat, že s nimi bude takto zacházeno [tj. budou vystaveny špatnému zacházení]“ ([1132]).

ESLP ve věci *Vilvarajah* rozhodl, že „pouhá možnost“ špatného zacházení nepřekračuje hranici „reálného nebezpečí“ ([1133]). Naproti tomu ve věci *Saadi* rozhodl, že **prahová hodnota je nižší než hranice „spíše pravděpodobné“** ([1134]). ESLP rovněž rozhodl, že stejná prahová hodnota platí pro všechny žadatele bez ohledu na jejich profil. Konkrétně ve věci *Saadi* rozhodl, že **se stejný test „reálného nebezpečí“ vztahuje na žadatele, kteří představují hrozbu pro národní bezpečnost**, což znamená, že tito žadatelé nemusí splňovat vyšší práh rizika než ostatní žadatelé ([1135]).

([1128]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 76; SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 89; a SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 72. Další podrobnosti naleznete viz oddíl 1.5.2.

([1129]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, body 75, 79 a 80. Viz také oddíl 1.5.2.

([1130]) ESLP (plenární zasedání), 1989, *Soering*, op. cit., pozn. pod čarou 282, bod 91.

([1131]) ESLP (velký senát), 2008, *Saadi*, op. cit., pozn. pod čarou 362, bod 130 (zvýraznění doplněno). Viz také ESLP, rozsudek ze dne 11. října 2011, *Auad* proti *Bulharsku*, č. 46390/10, CE:ECHR:2011:1011JUD004639010, bod 99 písm. c).

([1132]) Viz ESLP, rozsudek ze dne 30. října 1991, *Vilvarajah a ostatní* proti *Spojenému království*, č. 13163/87, 13164/87, 13165/87, 13447/87 a 13448/87, CE:ECHR:1991:1030JUD001316387, bod 112.

([1133]) ESLP, 1991, *Vilvarajah a ostatní*, op. cit., pozn. pod čarou 1135, bod 111.

([1134]) ESLP (velký senát), 2008, *Saadi*, op. cit., pozn. pod čarou 362, bod 140 (zvýraznění doplněno).

([1135]) Tamtéž, bod 140 (zvýraznění doplněno).

2.5.2. Požadavek aktuálního rizika (čl. 2 písm. f)) a význam vážné újmy utrpěné v minulosti (čl. 4 odst. 4)

Definice osoby, která má nárok na doplňkovou ochranu, podle čl. 2 písm. f) přepracovaného znění kvalifikační směrnice vyžaduje, aby žadatel byl vystaven „reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu“.

Slovo „hrozba“ odráží skutečnost, že definice klade důraz na orientaci na budoucnost. Generální advokát Pikamäe ve věci *CF a DN* poznamenal, že se „ukazuje […], že analýza, kterou má provést příslušný vnitrostátní orgán, spočívá v posouzení budoucí hypotetické situace, která nutně implikuje určitý druh předvídavosti“ ([1136]).

Ustanovení čl. 46 odst. 3 přepracovaného znění směrnice o azylovém řízení rovněž vyžaduje aktuální posouzení případu v rámci řízení o opravném prostředku. Ukládá členským státům povinnost poskytnout účinný vnitrostátní opravný prostředek, který zajistí „úplné a *ex nunc* posouzení jak skutkové, tak právní stránky, […] a to alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně“ ([1137]).

Důležitým prvkem při posuzování aktuálního rizika vážné újmy je to, zda žadatel již byl vystaven vážné újmě nebo přímé hrozbě takové újmy. Čl. 4 odst. 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice je kogentní a zní:

> **Čl. 4 odst. 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> Skutečnost, že žadatel již […] utrpěl **vážnou újmu** nebo byl vystaven přímým hrozbám […] způsobení **vážné újmy**, je závažným ukazatelem […] reálného nebezpečí utrpění vážné újmy, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že […] způsobení vážné újmy se již nebude opakovat (zvýraznění doplněno).

Vzhledem k tomu, že čl. 4 odst. 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice se týká jak pronásledování, tak vážné újmy, je možné v judikatuře Soudního dvora EU nalézt vodítko k této otázce týkající se významu pronásledování v minulosti (viz oddíl 1.5.3 výše).

Vážná újma v minulosti, jak je definována v čl. 4 odst. 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, zahrnuje nejen způsobení vážné újmy, ale také hrozby způsobení takovéto újmy ([1138]). Pokud již byl žadatel vystaven vážné újmě nebo přímé hrozbě vážné újmy, pak by to v souladu s čl. 4 odst. 4 představovalo závažný ukazatel reálného nebezpečí ([1139]). Ve věci *Elgafaji* se SDEU domníval, že úroveň svévolného násilí požadovaná pro způsobilost k doplňkové ochraně podle čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice „může být […] nižší“, pokud

([1136]) Stanovisko generálního advokáta Pikamäea, 2021, *CF a DN*, op. cit., pozn. pod čarou 1032, bod 46.

([1137]) Více informací naleznete v dokumentu EASO, *Judicial analysis: Asylum Procedures and the Principle of Non-refoulement*, 2018, oddíl 6.2.3.

([1138]) Viz *mutatis mutandis*, SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, body 94 a 96–97.

([1139]) SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 33. Viz také *mutatis mutandis*, SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 75; a SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 64, v němž soud posuzoval čl. 4 odst. 4 s ohledem na pronásledování v minulosti nebo hrozby pronásledování.

se zjistí, že žadatel již byl vystaven vážné újmě, neboť jak stanoví čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice, to samo o sobě může být závažným ukazatelem reálného nebezpečí ([1140]).

Tento závažný ukazatel však lze pominout, zejména pokud se situace v zemi původu významně a nikoli dočasně změnila (viz oddíl 1.5.3).

Tak tomu bylo i ve věci *MP*, která se týkala žadatele, který byl zadržen a mučen šrílanskými bezpečnostními složkami. Byly předloženy lékařské zprávy o tom, že žadatel trpěl následky mučení, zejména těžkou posttraumatickou stresovou poruchou a vážnými depresemi, a měl sebevražedné sklony. SDEU konstatoval:

> [O]kolnost, že dotyčná osoba byla v minulosti obětí mučení ze strany orgánů země původu, není sama o sobě důvodem, aby byl této osobě přiznán nárok na podpůrnou ochranu v okamžiku, kdy již neexistuje reálná hrozba, že v případě navrácení do této země znovu dojde k mučení ([1141]).

Podle čl. 4 odst. 4 kvalifikační směrnice představuje vážná újma v minulosti závažný ukazatel reálného nebezpečí, ale není „tomu tak [...] v případě, že existují závažné důvody domnívat se, že vážná újma utrpěná v minulosti se již nebude opakovat nebo již nebude pokračovat“ ([1142]). SDEU dále uvedl, že „podle článku 16 [přepracovaného znění kvalifikační] směrnice nárok na podpůrnou ochranu zaniká, jestliže okolnosti, které vedly k přiznání této ochrany, přestanou existovat nebo se změní do té míry, že ochrany již není třeba“ ([1143]).

2.5.3. Důkazy o nebezpečí pro osoby v podobné situaci

Posouzení, zda by osobě hrozilo reálné nebezpečí vážné újmy, nemusí být nutně založeno na vlastních zkušenostech žadatele. SDEU měl příležitost se touto otázkou zabývat pouze ve věci *Elgafaji* ve specifickém kontextu čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([1144]). S odkazem na 26. bod odůvodnění kvalifikační směrnice (nyní 35. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice) ([1145]) SDEU rozhodl:

> Jakkoli totiž tento bod odůvodnění [26] znamená, že pouhé objektivní konstatování nebezpečí spojeného se všeobecnou situací v dané zemi v zásadě nepostačuje k prokázání toho, že jsou splněny v případě konkrétní osoby podmínky uvedené v čl. 15 písm. c) směrnice, jeho znění nicméně připouští – použitím výrazu „zpravidla“ – existenci výjimečné situace, která by se vyznačovala natolik vysokou mírou nebezpečí, že by

([1140]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 40.

([1141]) SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 30.

([1142]) Tamtéž, bod 33. Ustanovení je stejné i v přepracovaném znění kvalifikační směrnice. Analýzu toho, proč již nehrozí opakování analýzy špatného zacházení, provedl Vrchní soud (IAC, Spojené království) v rozsudku ze dne 5. července 2013, *GJ a další (po občanské válce: navrátilci) Šrí Lanka CG*, [2013] UKUT 00319, v němž poskytl „pokyny pro danou zemi“ o nebezpečí hrozícím Tamilům po skončení občanské války na Šrí Lance. ESLP ve své judikatuře rovněž považuje skutečnost špatného zacházení v minulosti za „závažný ukazatele budoucího reálného nebezpečí zacházení v rozporu s článkem 3 [EÚLP]“ v případech, kdy žadatel podal ucelenou a věrohodnou výpověď o událostech, která neodporuje informacím o zemi původu. Za těchto okolností bude na vládě, aby rozptýlila veškeré pochybnosti o tomto nebezpečí. Viz ESLP (velký senát), 2016, *JK a ostatní proti Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 227, bod 102.

([1143]) SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 34. Skutečnost, že daná osoba již byla vystavena vážné újmě, má význam i ve věcech týkajících se ukončení ochrany. Viz EASO, *Judicial analysis – Ending International Protection*, 2021, op. cit., pozn. pod čarou 24, oddíl 6.2.4.

([1144]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 38.

([1145]) Bod odůvodnění je citován výše v oddíle 2.4.4.3.1.

> existovaly závažné a prokázané důvody domnívat se, že by tato osoba byla dotčenému nebezpečí vystavena individuálně.
>
> Ačkoliv je jistě pravda, že kolektivní skutečnosti hrají pro použití čl. 15 písm. c) směrnice významnou roli v tom smyslu, že dotyčná osoba přísluší, jako ostatní osoby, do okruhu možných obětí svévolného násilí v případě vnitrostátního nebo mezinárodního ozbrojeného konfliktu, nic to nemění na skutečnosti, že toto ustanovení musí být vykládáno systematicky, vzhledem ke dvěma ostatním situacím obsaženým v uvedeném článku 15 směrnice, a musí tak být vykládáno v úzké souvislosti s takovou individualizací ([1146]).

Belgická Státní rada se touto otázkou zabývala v souvislosti s čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Rozhodla, že pokud důkazy prokazují, že určitá skupina je systematicky terčem špatného zacházení, může pouhá příslušnost k takové skupině představovat závažný důvod domnívat se, že by žadatel v případě návratu čelil reálnému nebezpečí utrpění vážné újmy ve smyslu čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([1147]). Státní rada výslovně odmítla názor belgických azylových orgánů, že žadatel musí prokázat **další** individuální okolnosti. Zdůraznila, že ve věci *Elgafaji* se čl. 15 písm. b) kvalifikační směrnice ztotožňuje s článkem 3 EÚLP. Dále se zabývala tím, že ESLP ve věci *Saadi* rozhodl, že příslušnost ke skupině systematicky vystavené praktikám špatného zacházení může odůvodnit požadavek na ochranu podle článku 3 EÚLP ([1148]). Státní rada dospěla k závěru, že ochrana podle čl. 15 písm. b) by měla být poskytnuta žadatelům, kteří patří ke skupině, na kterou se systematicky cílí, i když nevykazují další individuální charakteristiky ([1149]).

Ve věcech, jako je věc *Saadi*, kdy je udávána příslušnost ke skupině systematicky vystavené špatnému zacházení, ESLP stanovil, že dotčená osoba musí prokázat, „že existují vážné důvody domnívat se, že daná praxe existuje a že [osoba] je příslušníkem dané skupiny“ ([1150]). Za těchto okolností ESLP „netrvá na tom, aby žadatel prokázal existenci dalších zvláštních rozlišovacích znaků, pokud by se tím ochrana poskytovaná článkem 3 stala pouhou iluzí“ ([1151]).

S odkazem na podobný koncept skupinového pronásledování v německém ústavním azylovém systému rozhodl Vrchní správní soud Bádenska-Württemberska:

> Aby bylo možné z osudu jiných osob vyvodit existenci reálného nebezpečí, že jednotlivec bude v případě svého návratu vystaven zacházení v rozporu s článkem 3 EÚLP, je v každém případě nutné – podobně jako v případě konceptu skupinového pronásledování, který vypracoval Spolkový ústavní soud pro základní právo na azyl podle čl. 16 odst. 2 věty 2 GG [(základního zákona nebo ústavy)

([1146]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, body 37 a 38.

([1147]) Státní rada (Conseil d'État/Raad van State, Belgie), rozsudek ze dne 16. února 2012, č. 218.075 (dále jen Conseil d'État (Belgie), 2012, č. 218.075). Viz také Azylový a imigrační soud (Spojené království), 2009, *AM a AM (ozbrojený konflikt: kategorie rizik)*, op. cit., pozn. pod čarou 1056.

([1148]) ESLP (velký senát), 2008, *Saadi*, op. cit., pozn. pod čarou 362, bod 132.

([1149]) Conseil d'État (Belgie), 2012, č. 218.075, op. cit., pozn. pod čarou 1150.

([1150]) ESLP (velký senát), 2008, *Saadi*, op. cit., pozn. pod čarou 362, bod 132.

([1151]) ESLP (velký senát), 2016, *JK a ostatní* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 227, bod 105, kde se uvádí, že „osoby, které po válce různými způsoby spolupracovaly s orgány okupačních velmocí v Iráku, byly a nadále jsou terčem útoků al-Káidy a dalších skupin“ (bod 117). Viz také ESLP, 2008, *NA* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 243, body 114, 116 (Tamilové určitých profilů); ESLP, 2007, *Salah Sheekh*, op. cit., pozn. pod čarou 681, body 146–148 (členové komunity v táboře Ašraf).

[…]

a který se velmi podobně uplatňuje i v mezinárodním uprchlickém právu,

[…]

– na jedné straně, aby existovala skupina osob, u nichž lze již konstatovat porušení článku 3 EÚLP, a na druhé straně, aby bylo možné konstatovat, že dotčená osoba sdílí s těmito osobami charakteristiky, které byly rozhodující pro vznik okolností vedoucích k zacházení v rozporu s článkem 3 EÚLP ([1152]).

Zkušenosti rodiny, přátel a osob v podobném postavení jako žadatel mohou rovněž být ukazatele reálného nebezpečí vážné újmy (viz také oddíl 1.5.4 výše).

2.5.4. Otázka skrývání

Někdy vyvstává otázka, zda lze skrýváním činností zabránit reálnému nebezpečí vážné újmy. Otázkou skrývání v souvislosti s uznáním za uprchlíka se zabývá výše uvedený oddíl 1.5.5 a obdobné úvahy platí i pro doplňkovou ochranu.

2.6. Původci vážné újmy (článek 6)

Článek 6 přepracovaného znění kvalifikační směrnice zní:

> Článek 6 přepracovaného znění kvalifikační směrnice
>
> **Původci pronásledování nebo vážné újmy**
>
> Mezi původce pronásledování nebo vážné újmy patří
>
> a) stát;
>
> b) strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu;
>
> c) nestátní původci, lze-li prokázat, že původci uvedení v písmenech a) a b), včetně mezinárodních organizací, nejsou schopni nebo ochotni poskytnout ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou, jak je vymezena v článku 7.

Toto ustanovení je společné pro obě formy mezinárodní ochrany, a proto se vztahuje na původce vážné újmy pro účely nároku na doplňkovou ochranu na stejném základě jako v souvislosti s pronásledováním a nárokem na ochranu uprchlíků. Analýza, která byla vypracována v oddíle 1.7 výše a která se týká původců pronásledování, je tedy použitelná i ve vztahu k ochraně před vážnou újmou. Podrobnou analýzu článku 6 proto naleznete v oddíle 1.7 výše.

([1152]) Vrchní správní soud Bádenska-Württemberska (VGH Baden-Württemberg, Německo), rozsudek ze dne 12. prosince 2018, č. A 11 S 1923/17, body 137–141 (neoficiální překlad). Rozsudek se týkal povinností podle článku 3 EÚLP ve věci zamítnuté žádosti afghánského žadatele o mezinárodní ochranu.

2.7. Poskytovatelé ochrany před vážnou újmou (článek 7)

Článek 7 přepracovaného znění kvalifikační směrnice je **kogentní ustanovení** společné pro ochranu uprchlíků i doplňkovou ochranu. Analýza provedená v oddíle 1.8 o poskytovatelích ochrany je tedy použitelná i ve vztahu k ochraně před vážnou újmou. Podrobnou analýzu článku 7 proto naleznete v oddíle 1.8 výše.

2.8. Vnitrostátní ochrana před vážnou újmou (článek 8)

Na úvod je třeba připomenout, že článek 8 je dispozitivní ustanovení. Pokud je článek 8 přepracovaného znění kvalifikační směrnice proveden do vnitrostátního právního řádu a uplatňován členským státem, jedná se o ustanovení, které se použije při určování **způsobilosti jak pro ochranu uprchlíků, tak pro doplňkovou ochranu**. Členské státy tedy mohou rozhodnout, že žadatel nepotřebuje doplňkovou ochranu, pokud v některé části země původu existuje vnitrostátní ochrana. Výše uvedená analýza v oddíle 1.9 se tedy vztahuje i na vnitrostátní ochranu v souvislosti s doplňkovou ochranou. Zde uvedená stručná analýza se zabývá zvláštními aspekty vnitrostátní ochrany, které vyvstávají v souvislosti s doplňkovou ochranou, zejména ve vztahu k čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Doplňuje analýzu uvedenou v oddíle 1.9, kde naleznete komplexnější analýzu, a uvádí se zde příklady, jak se kritéria stanovená v článku 8 uplatňují ve vztahu k posouzení způsobilosti pro doplňkovou ochranu.

Oddíl 2.8 má dva pododdíly, jak je uvedeno v tabulce 48 níže.

Tabulka 48: Struktura oddílu 2.8

Oddíl	Název	Strana
2.8.1	Povaha vnitrostátní ochrany (čl. 8 odst. 1)	239
2.8.2	Požadavek na posuzování (čl. 8 odst. 2)	243

Příloha A obsahuje schémata rozhodovacích postupů týkajících se posuzování vnitrostátní ochrany.

2.8.1. Povaha vnitrostátní ochrany (čl. 8 odst. 1)

Vrchní soud (Spojené království) potvrdil, že **stejné hmotněprávní požadavky na bezpečnost, přístup a přiměřenost**, které se používají při posuzování způsobilosti pro získání ochrany uprchlíků, by se měly používat i při posuzování způsobilosti pro získání doplňkové ochrany. Soud konstatoval:

> Ze struktury článku 8 [kvalifikační směrnice] je zřejmé, že vnitrostátní ochrana je nezbytným prvkem, který je relevantní nejen pro stanovení způsobilosti pro získání ochrany uprchlíků (podle článků 2 a 9), ale také pro stanovení způsobilosti pro doplňkovou [...] ochranu podle všech tří částí článku 15 – čl. 15 písm. a), b) a c) ([1153]).

Pokud jde o čl. 8 odst. 1 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, čl. 7 odst. 1 omezuje poskytovatele ochrany na „a) stát nebo b) strany nebo organizace, včetně

([1153]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2012, *AK (čl. 15 písm. c)) Afghánistán CG*, op. cit., pozn. pod čarou 252, bod 228.

mezinárodních organizací, ovládající stát nebo podstatnou část území státu, pokud jsou ochotny a schopny zajistit ochranu v souladu s odstavcem 2“ ([1154]). To je v rozporu s judikaturou ESLP v souvislosti s článkem 3 EÚLP, ve které se uznává, že ochranu mohou poskytovat nestátní subjekty, jako jsou rodiny a klany.

Následující pododdíl se zabývá zvláštními problémy, které vznikají v situacích ozbrojeného konfliktu.

2.8.1.1.Úvahy o vnitrostátní ochraně žadatelů splňujících kritéria čl. 15 písm. c)

Zvláštní faktory je třeba zohlednit při posuzování vnitrostátní ochrany v případech, kdy se v regionu původu žadatele odehrává ozbrojený konflikt. Jak uvedl SDEU ve věci *Elgafaji*, mezi tyto faktory patří „**územní rozsah** situace svévolného násilí, jakož i **skutečné místo pobytu** žadatele v případě jeho vrácení do dotyčné země, jak vyplývá z čl. 8 odst. 1 směrnice“ ([1155]). Jak poznamenal UNHCR, situace ozbrojených konfliktů a násilí „jsou často proměnlivé, s měnícími se frontami a/nebo eskalací násilí“ ([1156]).

Spolkový správní soud v Německu objasnil, že i v situacích ozbrojeného konfliktu by měla být vnitrostátní ochrana zkoumána až poté, co se zjistí, že žadateli v případě návratu hrozí ve skutečném místě určení reálné nebezpečí vážné újmy (viz oddíly 1.9.1 a 2.4.4.3.4). Rozhodl takto:

> [P]ožadavky podle čl. 15 písm. c) [kvalifikační směrnice a přepracovaného znění kvalifikační směrnice] – mohou být splněny i v případě, že ozbrojený konflikt nezasahuje celé území dotčeného státu […]. [R]eferenčním bodem pro prognózu nebezpečí je skutečné místo pobytu cizince v případě návratu. Zpravidla se jedná o region původu cizince, do kterého se obvykle vrací.
>
> […]

([1154]) Správní soud (Upravno Sodišče, Slovinsko), rozsudek ze dne 17. prosince 2014, *Rahimi*, č. I U 925/2014 (dále jen Správní soud (Slovinsko), 2014, *Rahimi*, č. I U 925/2014). Soud rozlišil kritéria pro uplatňování vnitrostátní ochrany podle práva EU a shledal je v tomto ohledu přísnějšími než kritéria podle judikatury ESLP, neboť podle judikatury ESLP mohou ochranu poskytovat i nestátní subjekty, jako jsou rodiny nebo klany. Odkázal na věc ESLP, 2007, *Salah Sheekh*, op. cit., pozn. pod čarou 681; ESLP, 2013, *KAB* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 712; ESLP, 2015, *RH* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 1059; ESLP, rozsudek ze dne 28. června 2012, *AA a ostatní* proti *Švédsku*, č. 14499/09, CE:ECHR:2012:0628JUD001449909. Viz rovněž UNHCR, Guidelines on International Protection No 12, op. cit., pozn. pod čarou 482, bod 41, kde se uvádí: „Ochrana musí být zajištěna organizovaným a stabilním orgánem, který vykonává plnou kontrolu nad daným územím a obyvatelstvem.“

([1155]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 40 (zvýraznění doplněno).

([1156]) UNHCR, Guidelines on International Protection No 12, op. cit., pozn. pod čarou 482, bod 40.

> Pokud region původu nepřipadá jako cílová destinace v úvahu z důvodu nebezpečí, které zde cizinci hrozí, může být vyhoštěn do jiné oblasti země pouze pod podmínkou splnění omezujících požadavků stanovených v článku 8 [kvalifikační směrnice] ([1157]).
>
> Podobně se vyjádřil i Vrchní soud (Spojené království):
>
> Pokud jde o vnitrostátní ochranu jako nezbytnou aspekt ke zvážení pro účely čl. 15 písm. c), bylo v rozsudku SDEU ve věci *Elgafaji* potvrzeno, že otázka podle čl. 15 písm. c) může vyvstat nejen ve vztahu k celé zemi, ale i k její části (částem) […]. Pokud je domovská oblast nebo region civilisty považován za oblast nebo region, kde dochází ke svévolnému násilí na úrovni vyšší, než je prahová hodnota podle čl. 15 písm. c), nebude přesto schopen prokázat způsobilost pro získání doplňkové
>
> […]
>
> ochrany, pokud nebude schopen prokázat **buď** přetrvávající riziko vážné újmy (část o „bezpečnosti“ podle čl. 8 odst. 1), **nebo** okolnosti, kvůli kterým by pro něj nebylo rozumné odejít do jiné oblasti nebo regionu (část o „přiměřenosti“ podle čl. 8 odst. 1) ([1158]).

Jak konstatoval Vrchní soud (Spojené království), v situacích ozbrojeného konfliktu je „nutné vzít v úvahu (jak při posuzování ‚bezpečnosti‘, tak ‚přiměřenosti‘) nejen míru násilí v daném městě, ale také obtíže, s nimiž se potýkají chudí obyvatelé tohoto města a také mnoho vnitřně vysídlených osob, které v něm žijí“ ([1159]). To může zahrnovat posouzení, zda má osoba sociální podpůrnou síť nebo zda „nemá jinou možnost než žít v provizorním ubytování v táboře pro vnitřně vysídlené osoby, kde existuje reálná možnost, že bude muset žít v podmínkách, které budou pod přijatelnými humanitárními standardy“ ([1160]).

> V České republice se Krajský soud v Praze zabýval rozsahem **bezpečnostní analýzy v části země původu** (viz oddíl 1.9.1.1) v případě možné relokace žadatele v situaci ozbrojeného konfliktu. Soud shledal, že ačkoli situace v některých provinciích země se nevyznačuje svévolným násilím, bylo rovněž nutné posoudit, zda by vnitrostátní relokace žalobce vyřešila případné individuální nebezpečí vážné újmy podle vnitrostátních

([1157]) Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2013, č. 10 C 15.12 (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 198, body 13–14. Soud vyložil pojem „skutečné místo pobytu“ uvedený v rozsudku *Elgafaji* a dospěl k závěru, že původní místo pobytu již nemusí být místem určení, pokud „cizinec přerušil své vazby na tento region ještě před opuštěním země, bez ohledu na okolnosti, které vedly k útěku, a usadil se v jiném regionu země s cílem žít v dohledné budoucnosti tam“. Viz také Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 26. června 2018, *AAH (iráčtí Kurdové – vnitrostátní ochrana) Irák CG*, [2018] UKUT 00212, bod 149: „Pokud běžná civilní osoba může prokázat, že jí v její domovské oblasti hrozí reálné nebezpečí vážné újmy přesahující práh stanovený v čl. 15 písm. c), musí být pro uznání nároku na udělení humanitární (doplňkové) ochrany rovněž prokázáno, že se tato osoba nemůže přemístit do jiné oblasti, protože hrozí reálné nebezpečí vážné újmy, a to buď v tomto regionu, nebo *cestou* do tohoto regionu, nebo proto, že v tomto regionu existují okolnosti, které by jinak činily relokaci této osoby nepřiměřenou nebo nepřiměřeně tvrdou.“

([1158]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2012, *AK (čl. 15 písm. c)) Afghánistán CG*, op. cit., pozn. pod čarou 252, bod 228 (zvýraznění v originále).

([1159]) Tamtéž, bod 243.

([1160]) Vrchní soud (IAC (Spojené království), 2014, *MOJ a další (návrat do Mogadiša) Somálsko CG*, op. cit., pozn. pod čarou 551, bod 425.

ustanovení, kterými se provádí čl. 15 písm. a) a čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([1161]).

V kontextu ozbrojeného konfliktu je třeba pečlivě zkoumat, zda žadatel může **„bezpečně a legálně odcestovat“ a „je mu [...] umožněn vstup“** do té části země původu, která je považována za poskytovatele vnitrostátní ochrany. Mezi faktory, které je třeba vzít v úvahu, může patřit úroveň bezpečnosti v okolí letiště/města návratu, jakož i bezpečnost trasy, kterou by bylo třeba zvolit pro cestu do části země, která není zasažena ozbrojeným konfliktem. Dále je třeba vzít v úvahu také případnou osobní situaci žadatele, kvůli které může být taková cesta nebezpečnější. V zemi, kde je omezena svoboda pohybu uvnitř země, může být navíc nutné zjistit legálnost cestování do navrhované části země původu, která nabízí vnitrostátní ochranu, a usazení v ní.

Francouzská Státní rada například rozhodla, že soud je povinen zkoumat, zda by žadatel musel na cestě do regionu svého původu překonat oblasti všeobecného násilí (v tomto případě Kábul) a zda existují závažné důvody domnívat se, že dotyčné osobě hrozí reálné nebezpečí vážné újmy ([1162]).

Při posuzování, zda lze v případě žadatele „**důvodně předpokládat, že se [...] může usadit**“ v jiné části země původu, slovinský správní soud rovněž upřesnil, že pro určení kvality vnitrostátní ochrany je třeba provést posouzení schopnosti žadatele zajistit si nejzákladnější potřeby, jako je strava, hygiena a přístřeší, jeho zranitelnost vůči špatnému zacházení a vyhlídky na zlepšení jeho situace v přiměřeném době ([1163]).

V jiné věci francouzský soud CNDA poté, co zjistil, že žalobcům hrozí v případě návratu do oblasti Mopti v Mali reálné nebezpečí vážné újmy ve smyslu čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, posuzoval možnost vnitrostátní ochrany v jiné části země původu. Soud rozhodl, že okres Bamako nemůže žadateli poskytnout vnitrostátní ochranu (článek 8 přepracovaného znění kvalifikační směrnice). Soud přikládal velký význam skutečnosti, že malijský soudní systém obecně selhává, zejména pokud jde o právo na spravedlivý proces. Žadatel neměl rodinné vazby a bylo pravděpodobné, že se bude muset usadit v táboře pro vysídlené osoby z oblasti Mopti. Tyto tábory se rozrostly na předměstí Bamaka a jejich obyvatelé přežívají ve zdravotně nevyhovujících slumech a v absolutní bídě. Tyto tábory pro vnitřně vysídlené osoby již nebyly tranzitními místy, jak tomu mohlo být na začátku, ale spíše konečným bodem konfliktu v Mopti. Soud dospěl k závěru, že **není rozumné**, aby se tam žadatel usadil ([1164]).

([1161]) Krajský soud v Praze (Česká republika), rozsudek ze dne 30. srpna 2019, č. j. 45 Az 23/2018 (shrnutí v češtině) (dále jen Krajský soud v Praze (Česká republika), 2019, č. j. 45 Az 23/2018 (shrnutí v češtině). Rozhodnutí Ministerstva vnitra bylo zrušeno, protože nezkoumalo, zda žalobci v jiné části země nehrozí uložení nebo vykonání trestu smrti nebo nelidské či ponižující zacházení nebo mučení ze strany Tálibánu.

([1162]) Státní rada (Conseil d´Etat, Francie), rozsudek ze dne 16. října 2017, *OFPRA* v. *MS*, č. 401585. Viz také Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 15. dubna 2016, *MO*, č. 15033384 C+. Francouzský Vnitrostátní soud pro azylové právo konstatoval, že žadatel, jehož místo návratu bylo dostupné přímými lety do měst nacházejících se v regionech pod kontrolou kurdských orgánů, do nichž se bylo možné dostat přímo z uprchlického tábora v provincii Dahúk v severním Iráku, kde žila jeho rodina, měl možnost získat vnitrostátní ochranu. Obdobně v rozsudku ze dne 24. ledna 2018, č. 17042467 C, se žalobce mohl dostat do bezpečné části Iráku, do které byly zrušeny mezinárodní lety, přestupem na letišti v Bagdádu a letět tam vnitrostátním letem.

([1163]) Správní soud (Slovinsko), 2014, *Rahimi*, č. I U 925/2014, op. cit., pozn. pod čarou 1157.

([1164]) Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Grande formation), 2021, *M. S.*, op. cit., pozn. pod čarou 736, body 21–22.

2.8.2. Požadavek na posuzování (čl. 8 odst. 2)

Čl. 8 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice ukládá členským státům zvláštní povinnost při rozhodování o tom, zda má žadatel reálnou alternativu v podobě vnitrostátní ochrany, získat z příslušných zdrojů přesné a aktuální informace o podmínkách panujících v navrhované alternativní části (částech) země. (Viz oddíl 1.9.2 výše.)

Při posuzování podle článku 8 jsou důležité faktory specifické pro osobní situaci. Například belgická Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva měla za to, že žadatel se sluchovým postižením, který trpí posttraumatickým stresem a nemá v Kábulu žádné kontakty, by měl v případě útoků a bojů ztíženou možnost vyhledat dočasnou ochranu. Kvůli svému sluchovému postižení by také obtížněji odhadoval nebezpečí svévolného násilí ([1165]). V jedné z věcí ve Spojeném království se Vrchní soud domníval, že pro většinu civilistů by mohlo být nepřiměřené přestěhovat se do provincie pod kontrolou Tálibánu, „i když to neznamená, že by osoba, jejíž rodina v minulosti podporovala Tálibán, měla potíže; hodně bude záležet na konkrétních okolnostech dané věci“ ([1166]).

Podle čl. 8 odst. 2 musí členské státy přihlížet k celkové situaci panující v dotyčné části země „při [v době] rozhodování o žádosti“. Rozhodující orgány musí brát v úvahu zejména informace vyplývající z aktuálních informací o zemi původu, pokud jde o zeměpisný rozsah násilí a o to, zda existuje reálné nebezpečí jeho přesunu nebo rozšíření do oblasti, která je v současné době bezpečná ([1167]).

([1165]) Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 29. ledna 2020, č. 231.907 (shrnutí v angličtině).

([1166]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2012, *AK (čl. 15 písm. c)) Afghánistán CG*, op. cit., pozn. pod čarou 252, bod 244.

([1167]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2012, *AK (čl. 15 písm. c)) Afghánistán CG*, op. cit., pozn. pod čarou 252, bod 248, v němž soud zdůraznil „posouzení rizika orientované na budoucnost“ a přihlédl ke skutečnosti, že „současný celkový trend je trendem rostoucí úrovně násilí, který trvá již několik let, i když [je] relativně pozvolný“, a také k „plánovanému stažení většiny jednotek NATO a mezinárodních jednotek v roce 2014“.

2.9. Potřeby doplňkové ochrany vznikající *sur place* (na místě, článek 5)

Pojem osoby, které byl přiznán status doplňkové ochrany *sur place*, je uveden v článku 5 přepracovaného znění kvalifikační směrnice a týká se jak ochrany uprchlíků, tak doplňkové ochrany. Pravidla stanovená v čl. 5 odst. 1 a 2 se vztahují na posuzování způsobilosti k získání ochrany uprchlíků i doplňkové ochrany ([1168]). (Viz oddíly 1.10.2 a 1.10.3 výše.)

Naproti tomu čl. 5 odst. 3 se vztahuje pouze na posouzení způsobilosti pro získání ochrany uprchlíků a pouze na následné žádosti. Pro posouzení způsobilosti k získání doplňkové ochrany je tedy irelevantní. (Viz oddíl 1.10.4 výše.)

([1168]) Dvě věci, o nichž rozhodla belgická Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva, ilustrují, jak mohou události, které nastaly od doby, kdy žadatel opustil zemi původu, vést k získání nároku *sur place* na doplňkovou ochranu. Viz Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 26. června 2015, č. 148.663, kde žádost o azyl Kurdky z kurdské oblasti Iráku, která podala čtvrtou žádost o azyl, nebyla shledána věrohodnou. Během pobytu v Belgii se jí však narodila dcera (otec nebyl znám). Vzhledem k situaci kurdských žen s nemanželskými dětmi v kombinaci s masivním přílivem vnitřně vysídlených osob do kurdského regionu a vzhledem k tomu, že irácké děti narozené mimo Irák nezískávají automaticky iráckou státní příslušnost, udělil jí soud doplňkovou ochranu podle čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Viz také Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 29. září 2015, č. 153.571, kde staršímu Iráčanovi, arménskému křesťanovi z Kurdské autonomní oblasti v Iráku, nebylo přiznáno postavení uprchlíka, neboť samotná skutečnost, že je arménským křesťanem z kurdské oblasti, nebyla shledána dostatečnou. Po vydání prvoinstančního rozhodnutí však prodělal mozkovou mrtvici, v jejímž důsledku již nemohl řádně mluvit a byl upoután na invalidní vozík. Vzhledem k socioekonomické situaci v Kurdské autonomní oblasti, masivnímu přílivu vnitřně vysídlených osob a skutečnosti, že patřil k náboženské menšině v kurdském regionu, mu byla udělena doplňková ochrana podle čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

Část 3. Zvláštní situace

Část 3 má pět pododdílů, jak je uvedeno v tabulce 49 níže.

Tabulka 49: Struktura části 3

Oddíl	Název	Strana
3.1	Úvod	245
3.2	Situace ozbrojeného konfliktu a všeobecného násilí	246
3.3	Obchodování s lidmi	258
3.4	Environmentální nebezpečí	271
3.5	Situace související s pandemií COVID-19	283

3.1. Úvod

V této právní analýze jsme se až dosud zabývali nárokem na získání ochrany uprchlíků (část 1) a nárokem na získání doplňkové ochrany (část 2). V této části jsou podrobněji rozebrány čtyři zvláštní otázky: situace ozbrojených konfliktů a všeobecného násilí, obchodování s lidmi, environmentální nebezpečí a situace související s onemocněním COVID-19. Byly vybrány proto, že je členové soudů v členských státech EU považují za průřezová témata, která představují zvláštní výzvy a vyžadují poněkud důkladnější pojednání, než by bylo možné, kdyby byly začleněny do částí 1 a 2.

Níže uvedené pojednání o této čtveřici témat není vyčerpávající ani se žádnému z nich nevěnuje v plném rozsahu. Cílem je spíše selektivně zdůraznit klíčové aspekty. Ve skutečných soudních věcech se samozřejmě může jedna nebo více z těchto čtyř vybraných otázek překrývat.

V případě oddílu o situacích ozbrojeného konfliktu a všeobecného násilí (oddíl 3.2) je při zpracování zohledněna skutečnost, že v části 2 je již podrobně uvedeno, jak se na tyto situace vztahují ustanovení článku 15 o **doplňkové ochraně**. Úkolem tohoto oddílu je proto především zaměřit se na to, jak se na takové situace mohou vztahovat ustanovení o **ochraně uprchlíků**, a na potřebu zabývat se jimi, a to před použitím ustanovení o doplňkové ochraně.

Oddíl o obchodování s lidmi (oddíl 3.3) vychází z mezinárodních a evropských právních norem a uvádí některé konkrétní otázky, které v této souvislosti vyvstávají, a to jak v souvislosti s ochranou uprchlíků, tak s doplňkovou ochranou.

V případě posledních dvou oddílů, které se týkají environmentálních nebezpečí (oddíl 3.4) a situací souvisejících s onemocněním COVID-19 (oddíl 3.5), je přístup, který byl pro analýzu zvolen, selektivnější a snaží se spíše zdůraznit klíčové aspekty týkající se jak ochrany uprchlíků, tak doplňkové ochrany, a nepojednává tedy v plném rozsahu o ani jednom z těchto témat. Má se za to, že takovýto přístup více odpovídá stoupajícímu významu otázek, které se v této souvislosti objevují. V případě závěrečného oddílu o situacích souvisejících s onemocněním COVID-19 jsou pojednávané otázky úzce spjaty s otázkami, které se objevují v jiných věcech týkajících se zdraví. Současně je již nyní zřejmé, že ať už pandemie ustoupí jakkoliv brzy, věci, v nichž se onemocnění COVID-19 objeví alespoň jako jeden z relevantních faktorů, se budou pravděpodobně projednávat ještě dlouhou dobu.

Při posuzování žádostí o mezinárodní ochranu v každé ze čtyř níže analyzovaných zvláštních situací je třeba mít neustále na paměti **zásadu individuálního posouzení** stanovenou v článku 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Čl. 4 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice vyžaduje zkoumání jak „**konkrétní[ho] postavení a osobní situace**“ žadatele, tak **„všech[...] významn[ých] skutečnost[í] týkající[ch] se země původu“**. Z tohoto důvodu každá ze čtyř níže uvedených situací začíná vytknutím osobní i celkové situace.

3.2. Situace ozbrojeného konfliktu a všeobecného násilí

Na rozdíl od níže uvedených oddílů věnovaných ostatním třem zvláštním situacím je možné toto první téma zkrátit. Je tomu tak proto, že o řadě otázek týkajících se ozbrojeného konfliktu bylo nezbytné podrobně pojednat při náležité analýze čl. 15 písm. c) v části 2. Čtenáře proto odkazujeme obecněji i na tuto část právní analýzy. Příloha A dále obsahuje konkrétní schémata rozhodovacích postupů pro posuzování mezinárodní ochrany ve věcech týkajících se ozbrojených konfliktů. Tento oddíl se primárně (nikoli však výhradně) zaměřuje na **ochranu uprchlíků** v situacích ozbrojeného konfliktu a všeobecného násilí. Proto je třeba nejprve provést následující úvahy.

Ze studií vyplynulo, že některé soudy v EU, které se zabývají takovými věcmi, se zaměřují téměř výhradně na doplňkovou ochranu ([1169]). Takový postup přehlíží skutečnost, že přepracované znění kvalifikační směrnice a přepracované znění směrnice o azylovém řízení vyžadují, aby se orgány nejprve zabývaly nárokem na ochranu uprchlíků ([1170]). V této souvislosti je obzvláště důležité zdůraznit, že situace ozbrojeného konfliktu a všeobecného násilí mohou ze své podstaty často zahrnovat nejen činy představující vážnou újmu, ale i pronásledování. Jak připomíná UNHCR:

> Ozbrojené konflikty a násilí často vedou k závažnému porušování lidských práv nebo jiné vážné újmě představující pronásledování. Za pronásledování může být považována především genocida a etnická čistka, mučení nebo jiné formy nelidského či ponižujícího zacházení, znásilnění a další formy sexuálního násilí, nucené odvody včetně odvodů dětí,36 svévolné zatčení a zadržení, braní rukojmí, nucené nebo nedobrovolné zmizení a celá řada dalších forem závažné újmy [...] ([1171]).

To však neznamená, že posuzování nároku na získání ochrany uprchlíků v případech ozbrojených konfliktů je bezproblémové. Dlouhodobě přetrvává obezřetnost, pokud jde o posuzování takových situací jako situací, na které se přímo vztahuje Úmluva o právním postavení uprchlíků. V *Příručce* UNHCR se sice připouští, že osoby prchající před ozbrojeným konfliktem a jinými násilnými situacemi mohou být považovány za uprchlíky podle Úmluvy

([1169]) UNHCR, *Safe at Last?*, op. cit., pozn. pod čarou 1020, s. 17. Viz také Holzer, V., *Refugees from Armed Conflict* (Uprchlíci z ozbrojeného konfliktu), Intersentia, 2015, s. 8; Garlick, M., „Subsidiary Protection“ (Doplňková ochrana) in Türk, V., Edwards, A. a Wouters, C. (eds.), *In Flight from Conflict and Violence: UNHCR's Consultations on Refugee Status and Other Forms of International Protection* (Na útěku před konfliktem a násilím: Konzultace úřadu UNHCR o postavení uprchlíka a dalších formách mezinárodní ochrany), CUP, 2017, s. 249, kde se uvádí: „K převažujícímu používání čl. 15 písm. c) pro žádosti Syřanů v některých státech dochází navzdory uznávané přednosti právního postavení uprchlíka a procesním zárukám, které mají zajistit jeho přiznání těm, kteří splňují podmínky, jakož i jasným pokynům pro zemi původu a výkladovým pokynům.“

([1170]) SDEU, 2014, *HN*, op. cit., pozn. pod čarou 29, bod 35. Viz článek 10 odst. 2 přepracovaného znění směrnice o azylovém řízení.

([1171]) UNHCR, Guidelines on International Protection No 12, op. cit., pozn. pod čarou 482, bod 13.

z roku 1951, ale autoři se domnívají, že pouhý fakt, že uprchly před konfliktem a násilím, není *per se* dostačující ([1172]).

Pokud jde o **individuální** situaci, je třeba vždy zohlednit různé způsoby, jakými mohou ozbrojený konflikt a všeobecné násilí dopadat na určité jednotlivce nebo kategorie osob ([1173]). Jak je uvedeno v doporučeních UNHCR:

> […] Dlouhotrvající ozbrojené konflikty a násilí mohou mít například velmi zhoubné účinky na fyzické a psychické zdraví žadatelů nebo na jejich osobnostní vývoj. i takové účinky je nutné posuzovat, přičemž je třeba zohlednit charakter, zázemí, postavení ve společnosti, věk, pohlaví a další faktory týkající se žadatele ([1174]).

V týchž doporučeních se například uvádí, že „[s]exuální a genderově podmíněné násilí, včetně znásilnění, obchodování s lidmi, sexuálního otroctví a manželského otroctví / nucených sňatků, je běžnou formou pronásledování v mnoha situacích ozbrojeného konfliktu a násilí“ ([1175]).

Pokud jde o **celkovou situaci**, je třeba poznamenat, že na rozdíl od požadavků uvedených v čl. 15 písm. c) na zjištění situace mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu a určité míry svévolného násilí v souvislosti s definicí uprchlíka žádné takové požadavky stanoveny nejsou. **Kritéria pro uprchlíky platí jak v době války, tak v době míru** ([1176]).

Mezi relevantní příklady celkové situace, které je třeba zohlednit v kontextu ozbrojeného konfliktu a všeobecného násilí, může patřit jedna nebo více situací uvedených na obrázku 7 níže.

([1172]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, body 164–165.
([1173]) EASO, *Právní analýza: Zranitelnost*, op. cit., pozn. pod čarou 64, oddíl 6.3.2.
([1174]) UNHCR, Guidelines on International Protection No 12, op. cit., pozn. pod čarou 482, bod 12.
([1175]) Tamtéž, bod 26.
([1176]) Jedinou výjimku v přepracovaném znění kvalifikační směrnice představuje čl. 9 odst. 2 písm. e) týkající se odepření výkonu vojenské služby za válečného konfliktu.

Obrázek 7: Příklady celkové situace relevantní pro posuzování žádostí týkajících se ozbrojených konfliktů a všeobecného násilí

použití smrtící síly	rozsáhlé boje	genocida	zločiny proti lidskosti
mimosoudní popravy	násilná zmizení	cílené a necílené útoky	letecké bombardování
použití kazetové munice, barelových bomb nebo chemických zbraní	dělostřelecká nebo odstřelovačská palba	improvizovaná výbušná zařízení a nášlapné miny	bomby v automobilech nebo sebevražední atentátníci
taktika obléhání	nucený nábor, včetně náboru nezletilých dětí	svévolné zbavení svobody	cílení na civilisty
násilné přesuny a svévolné vysídlení	svévolné zadržování	etnické čistky	zaměření na určitá povolání nebo profese
rozšířenost organizovaného zločinu (gangy, kartely atd.)	nedostatečná péče o nemocné a raněné	úplný nebo částečný rozpad státní správy a služeb, politických institucí a policejního a soudního systému	zvýšená kriminalita
rabování a korupce	nedostatek potravin	bída	přerušení dodávek vody a elektřiny
absence kanalizačních zařízení	ničení majetku	militarizace nebo uzavření nemocnic a škol	vysoký výskyt traumatizace v populaci

3.2.1. Ochrana uprchlíků

V následujících pododdílech jsou uvedeny úvahy týkající se způsobilosti získat postavení uprchlíka v případě žadatelů, kteří uprchli před ozbrojeným konfliktem a všeobecným násilím.

3.2.1.1. Pronásledování (článek 9)

V souladu s čl. 9 odst. 1 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice musí být pronásledování analyzováno buď z hlediska „vážn[ých] porušení základních lidských práv“, nebo v souladu s čl. 9 odst. 1 písm. b) jako souběh různých opatření, včetně „porušování lidských práv“ stejné dostatečné závažnosti. Viz oddíl 1.4.1 výše.

Je třeba připomenout, že podle SDEU přepracované znění kvalifikační směrnice „musí rovněž ctít práva uznaná Listinou“ ([1177]). Podle čl. 52 odst. 3 Listiny EU platí, že pokud tato listina obsahuje práva odpovídající právům zaručeným EÚLP, jsou smysl a rozsah těchto práv stejné jako ty, které jim přikládá [EÚLP]. Při snaze o výklad „pronásledování“ ve smyslu čl. 9 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice proto SDEU vychází jak z práv vyplývajících z Listiny EU, tak z příslušných práv vyplývajících z EÚLP ([1178]). V současné době lze nejpodrobnější pokyny pro výklad porušení základních práv obecně nalézt v judikatuře ESLP. Pokud však jde o právo každého na život (článek 2 Listiny EU, který odpovídá čl. 2 odst. 1 EÚLP, článku 1 protokolu č. 6 a článku 1 protokolu č. 13 k EÚLP), nelze je v situacích ozbrojeného konfliktu a všeobecného násilí přímo použít. Čl. 2 odst. 2 EÚLP zní:

Čl. 2 odst. 2 EÚLP

Zbavení života se nebude považovat za způsobené v rozporu s tímto článkem, jestliže bude vyplývat z použití síly, které není více než zcela nezbytné, při:

a) obraně každé osoby proti nezákonnému násilí;

b) provádění zákonného zatčení nebo zabránění útěku osoby zákonně zadržené;

c) zákonně uskutečněné akci za účelem potlačení nepokojů nebo vzpoury.

Důsledkem tří výhrad uvedených v čl. 2 odst. 2 je, že záruka práva na život podle Úmluvy se týká pouze úmyslného zbavení života a koexistuje s právem státu na sebeobranu a právem požadovat od občanů v době války vojenskou službu, pokud použití síly není „více než zcela nezbytné“. Kromě toho čl. 15 odst. 2 EÚLP zakazuje odchylky od článku 2 „kromě úmrtí vyplývajících z dovolených válečných činů“.

Naproti tomu právo podle článku 3 EÚLP, od kterého nelze odstoupit, může mít zvláštní použitelnost. Ve věci *NA* proti *Spojenému království* ESLP rozhodl, že by shledal, že všeobecná situace násilí v zemi určení je dostatečně intenzivní, aby z ní vyplývalo, že jakékoli vyhoštění do ní by nutně porušovalo článek 3 EÚLP „pouze v nejextrémnějších

([1177]) SDEU (velký senát), 2016, *Alo a Osso*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 29; SDEU, 2018, *Ahmed*, op. cit., pozn. pod čarou 33; viz také v souvislosti s kvalifikační směrnicí SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 5. září 2012, *Bundesrepublik Deutschland v. Y a Z*, spojené věci C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518 (dále jen SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*), bod 48; SDEU (velký senát), 2012, *El Kott a další*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 43.

([1178]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 56.

případech všeobecného násilí“ ([1179]). V tomto a dalších případech však soud použil také přístup založený na klouzavé stupnici. Tento přístup znamená, že v závislosti na okolnostech mohou být žadatelé, kterým hrozí návrat do situací všeobecného násilí na nižší než extrémní úrovni, schopni prokázat individuální charakteristiky, které vedou k riziku překračujícímu hranici špatného zacházení. Ve věci *JK a ostatní* soud při posuzování jednotlivých faktorů, které mohou vést ke vzniku reálného nebezpečí, poukázal na to, že „tytéž faktory mohou vést ke vzniku reálného nebezpečí, pokud jsou posuzovány kumulativně a v situaci všeobecného násilí a zvýšených bezpečnostních opatření“ ([1180]). Mezi tyto faktory dále patří „věk, pohlaví a původ navrátilce, předchozí záznam jako domnělého nebo skutečného člena pronásledované skupiny a předchozí žádost o azyl podaná v zahraničí […]“ ([1181]). Již dříve také uvedl, že požadavek, aby „žadatel o azyl [byl] schopen odlišit svou situaci od obecných nebezpečí v zemi určení, je však **za určitých okolností zmírněn**, například pokud žadatel tvrdí, že je členem skupiny, která je systematicky vystavena praktikám špatného zacházení“ ([1182]).

Ve věci *LM a ostatní* proti *Rusku* ESLP odkázal na „zprávy OSN“, které popisují situaci v Sýrii v roce 2015 „jako ‚humanitární krizi‘ a hovoří o ‚nezměrném utrpení‘ civilistů, masivním porušování lidských práv a humanitárního práva všemi stranami a následném vysídlení téměř poloviny obyvatel země“ ([1183]). S ohledem na tuto všeobecnou situaci násilí dospěl k závěru, že stěžovatelé byli schopni prokázat porušení článku 3 EÚLP na základě této všeobecné situace ve spojení s pouhými třemi individuálními znaky. Jednalo se o tyto znaky: 1) byli to Palestinci bez státní příslušnosti a ve zprávách UNHCR se uvádí, že „téměř všechny oblasti, kde se nachází velké množství palestinských uprchlíků, jsou přímo zasaženy konfliktem“; 2) pocházeli „z Aleppa a Damašku, kde probíhaly obzvláště těžké boje“, a 3) byli to „mladí muži, u kterých podle organizace Human Rights Watch zejména hrozilo zjevné nebezpečí zbavení svobody a špatného zacházení“ ([1184]).

Pokud jde o porušení lidských práv, od nichž nelze odstoupit, je třeba připomenout, že čl. 15 odst. 1 EÚLP umožňuje státům odchýlit se od těchto práv „v případě války nebo jiného veřejného ohrožení státní existence“. SDEU se dosud nevyjádřil k výkladu, který se má použít na úkony, které mohou být povoleny na základě doložek o výjimce za války nebo za veřejného ohrožení. Mohlo by se nicméně stát, že pokud stát splňuje podmínky pro platnou výjimku stanovené v čl. 15 odst. 1 EÚLP, nebude čin, který by jinak byl považován za porušení práva, od

([1179]) ESLP, 2008, *NA* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 243, bod 115. Viz také ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, a ESLP, 2015, *LM a ostatní* proti *Rusku*, op. cit., pozn. pod čarou 1057. Pokud jde o judikaturu ESLP zabývající se ozbrojeným konfliktem v případech, kdy jde o porušení článků 2 a 3 EÚLP, viz např. ESLP, rozsudek ze dne 28. února 2005, *Isayeva a ostatní* proti *Rusku*, č. 57947/00, 57948/00 a 57949/00, CE:ECHR:2005:0224JUD005794700, body 168–200, vycházející mimo jiné z rozsudku ESLP ze dne 28. července 1998, *Ergi* proti *Turecku*, č. 23818/94, CE:ECHR:1998:0728JUD002381894.

([1180]) ESLP (velký senát), 2016, *JK a ostatní* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 227, body 77–105, s odkazem na ESLP, 2008, *NA* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 243, bod 130.

([1181]) ESLP (velký senát), 2016, *JK a ostatní* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 227, bod 95.

([1182]) Tamtéž, bod 103 (zvýraznění doplněno).

([1183]) ESLP, 2015, *LM a ostatní* proti *Rusku*, op. cit., pozn. pod čarou 1057, bod 123.

([1184]) ESLP, 2015, *LM a ostatní* proti *Rusku*, op. cit., pozn. pod čarou 1057, body 123–124. Novější (odlišné) hodnocení viz Rada pro uprchlíky (Flygtningenævnet, Dánsko), rozsudek ze dne 17. února 2021, *Žadatel (Sýrie) v. Dánská imigrační služba* (shrnutí v angličtině).

kterého nelze odstoupit, představovat porušení ([1185]). Proto by nespadal do oblasti působnosti čl. 9 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice. K takové situaci však nedojde, pokud nebudou zcela splněny požadavky čl. 15 odst. 1 EÚLP (včetně toho, že orgány vyhlásily veřejné ohrožení). Při určování, zda stát překročil rámec toho, co je naprosto nezbytné, soud přikládá odpovídající váhu faktorům, jako je povaha práv dotčených výjimkou, okolnosti, které vedly k veřejnému ohrožení, a doba jeho trvání ([1186]).

Jak je výslovně uvedeno v čl. 9 odst. 2 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, pronásledování může mít podobu fyzického nebo psychického násilí, včetně sexuálního násilí. Znásilnění nebo jiné formy sexuálního násilí ze strany ozbrojených aktérů, i když k nim došlo náhodně a soukromě, proto mohou představovat pronásledování ([1187]).

To, že jednání vyjmenovaná v čl. 9 odst. 2 písm. b) až e) se mohou týkat případů ozbrojeného konfliktu, dobře ilustrují věci *Shepherd* a *EZ*. Ve věci *EZ* se SDEU zabýval mimo jiné otázkou, zda mohou orgány státu zapojeného do občanské války použít své zákony a postupy upravující vojenskou službu k pronásledování brance za odmítnutí výkonu vojenské služby v rozporu s čl. 9 odst. 2 písm. e) ([1188]). V čl. 9 odst. 2 písm. e) se identifikuje jako pronásledování „trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2“ ([1189]).

Ze starší věci *Shepherd* je zřejmé, že pokud není uplatněn čl. 9 odst. 2 písm. e), může být přesto nutné zvážit, zda může být uplatněn čl. 9 odst. 2 písm. b), čl. 9 odst.2 písm. c), nebo oba, pokud jsou opatření přijatá orgány veřejné moci ve vztahu k vojákům nebo brancům diskriminační nebo nepřiměřené povahy ([1190]). Nezdá se, že by v zásadě existoval důvod, proč by se čl. 9 odst. 2 písm. d), který se týká „odepření soudní ochrany, které vede k nepřiměřenému nebo diskriminačnímu trestu“, nemohl použít i ve věcech tohoto druhu.

([1185]) Článek 15 odst. 1 EÚLP stanoví, že „[v] případě války nebo jiného veřejného ohrožení státní existence může každá Vysoká smluvní strana přijmout opatření k odstoupení od závazků stanovených v této Úmluvě v rozsahu přísně vyžadovaném naléhavostí situace, pokud tato opatření nebudou neslučitelná s ostatními závazky podle mezinárodního práva.“ Viz také Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2013, *MS (koptští křesťané) Egypt CG*, op. cit., pozn. pod čarou 206, bod 120, kde se uvádí, že „[…] při posuzování přiměřenosti ochrany v zemi, v níž platí mimořádný stav, přinejmenším pokud jde o přijatá opatření, která jsou nezbytně nutná vzhledem k naléhavosti situace, nelze očekávat, že stát zajistí ta práva svých občanů, od kterých nelze odstoupit“.

([1186]) ESLP (plenární zasedání), rozsudek ze dne 25. května 1993, *Brannigan a McBride* proti *Spojenému království*, č. 14553/89 a 14554/89, CE:ECHR:1993:0526JUD001455389, bod 43; ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 19. února 2009, *A a ostatní* proti *Spojenému království*, č. 3455/05, CE:ECHR:2009:0219JUD000345505, bod 173; ESLP, rozsudek ze dne 20. března 2018, Şahin *Alpay* proti *Turecku*, č. 16538/17, CE:ECHR:2018:0320JUD001653817; ESLP, rozsudek ze dne 20. března 2018, *Mehmet Hasan Altan* proti *Turecku*, č. 13237/17, CE:ECHR:2018:0320JUD001323717. Viz také ESLP, rozsudek ze dne 16. dubna 2019, *Alparslan Altan* proti *Turecku*, č. 12778/17, CE:ECHR:2019:0416JUD001277817; ESLP, rozsudek ze dne 10. prosince 2019, *Kavala* proti *Turecku*, č. 28749/18, CE:ECHR:2019:1210JUD002874918; ESLP, rozsudek ze dne 3. března 2020, *Baş* proti *Turecku*, č. 66448/17, CE:ECHR:2020:0303JUD006644817; ESLP, rozsudek ze dne 10. listopadu 2020, *Sabuncu a ostatní* proti *Turecku*, č. 23199/17, CE:ECHR:2020:1110JUD002319917; ESLP, rozsudek ze dne 24. listopadu 2020, *Şık* proti *Turecku (č. 2)*, č. 36493/17, CE:ECHR:2020:1124JUD003649317; ESLP, rozsudek ze dne 19. ledna 2021, *Atilla Taş* proti *Turecku*, č. 72/17, CE:ECHR:2021:0119JUD000007217; ESLP, rozsudek ze dne 13. dubna 2021, *Ahmet Hüsrev Altan* proti *Turecku*, č. 13252/17, CE:ECHR:2021:0413JUD001325217; ESLP, rozsudek ze dne 13. dubna 2021, *Murat Aksoy* proti *Turecku*, č. 80/17, CE:ECHR:2021:0413JUD000008017.

([1187]) Viz také oddíl 1.4.4.2 výše.

([1188]) SDEU, 2020, *EZ*, op. cit., pozn. pod čarou 34, body 47, 60 a 61.

([1189]) Tamtéž, bod 38; viz také SDEU, 2015, *Shepherd*, op. cit., pozn. pod čarou 163, bod 48. Viz obecně oddíl 1.4.4.6 týkající se čl. 9 odst. 2 písm. e), kde jsou oba tyto rozsudky podrobněji popsány.

([1190]) SDEU, 2015, *Shepherd*, op. cit., pozn. pod čarou 163, body 47–56, zejména bod 49.

3.2.1.2. Odůvodněné obavy

Jak zdůraznil SDEU, k prokázání odůvodněných obav z pronásledování musí žadatel prokázat, že „vzhledem k okolnostem existujícím v jeho zemi původu a chování původců pronásledování“ „bude [**osobně**] vystaven pronásledování alespoň z jednoho z pěti důvodů uvedených [v kvalifikační] směrnici a v [Úmluvě o právním postavení uprchlíků] […]“ ([1191]).

Stejně tak to však neznamená, že žadatelé musí prokázat, že byli vyčleněni za účelem pronásledování nebo způsobení vážné újmy ([1192]). Ve věcech *Elgafaji* a *Diakité* SDEU jasně uvedl, že v situacích, kdy míra svévolného násilí, k němuž dochází v určitém regionu sužovaném ozbrojeným konfliktem, dosahuje vysoké úrovně, mohou být civilisté ohroženi z pouhého důvodu své přítomnosti na území této země nebo regionu ([1193]). Ačkoli se tyto věci týkaly doplňkové ochrany, platí to i pro ochranu uprchlíků – pokud žadatel nemůže prokázat souvislost s důvodem pronásledování (čl. 2 písm. d) a článek 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice) ([1194]). Vrchní soud (Spojené království) již delší dobu označuje nearabské Dárfúrce za osoby, které mají odůvodněné obavy z pronásledování pouze z důvodu své etnické identity ([1195]). Hodně bude záležet na nejnovějších informacích o zemi, ale v zásadě platí, že situace ozbrojeného konfliktu nebo všeobecného násilí může v určitých obdobích vyvolat fenomén skupinového pronásledování ([1196]).

Pokud jde o důkazní standard, který je třeba použít při posuzování „odůvodněných obav“ ve věcech týkajících se ozbrojeného konfliktu, neexistuje žádný důvod pro použití jiného standardu než v jiných věcech (viz oddíl 1.5.2 výše). Takový postup by znamenal, že by nebylo respektováno znění definice uprchlíka, která nerozlišuje mezi situací v době míru a ozbrojeného konfliktu. Proto by bylo nesprávné požadovat, aby žadatel prokázal „zvýšené riziko“ nebo dopad nad rámec toho, s nímž se v takových situacích běžně setkává ([1197]).

([1191]) SDEU (velký senát), 2012, *Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 38, bod 51 (zvýraznění doplněno); SDEU, 2013, *X, Y a Z*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 43. Viz také dřívější formulace soudu v rozsudku SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 57. Viz také SDEU, 2021, *OA*, op. cit., pozn. pod čarou 197, bod 57.

([1192]) „V situacích ozbrojeného konfliktu a násilí může být žadatel vystaven riziku, že bude vyčleněn nebo se stane terčem pronásledování. Stejně tak mohou být v takových situacích pronásledováním ohroženy celé skupiny nebo populace.“ (UNHCR, Guidelines on International Protection No 12, op. cit., pozn. pod čarou 482, bod 17).

([1193]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 43; SDEU, 2014, *Diakité*, op. cit., pozn. pod čarou 843, bod 30.

([1194]) Viz oddíl 3.2.1.3 níže.

([1195]) Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 18. prosince 2009, *AA (nearabští Dárfúřané – relokace) Súdán CG*, [2009] UKAIT 00056. V tomto rozsudku soud rozhodl, že „[v]šichni nearabští Dárfúřané jsou v Dárfúru ohroženi pronásledováním a nelze od nich rozumně očekávat, že se přestěhují na jiné místo v Súdánu“) a Vrchní soud (senát pro imigrační a azylové otázky, Spojené království), rozsudek ze dne 5. ledna 2015, *MM (Darfúřané) Súdán CG*, [2015] UKUT 00010, znovu potvrzeno Azylovým a imigračním soudem (Spojené království), 2009, *AA (nearabští Dárfúřané – relokace) Súdán CG*. ESLP však nedávno dospěl k závěru v rozsudku ESLP ze dne 2. června 2020, *SA proti Nizozemsku*, č. 49773/15, CE:ECHR:2020:0602JUD004977315, že ve světle novějších informací o zemi původu soud „nemůže konstatovat, že tuto situaci lze považovat za natolik trýznivou, aby bylo nutné dospět k závěru, že osobám nearabského etnického původu hrozí v Chartúmu pronásledování nebo vážná újma pouze z důvodu jejich etnického původu […]“ (bod 69).

([1196]) UNHCR, Guidelines on International Protection No 12, op. cit., pozn. pod čarou 482, body 17–20.

([1197]) Tamtéž, body 12, 22–23.

3.2.1.3. Důvody pronásledování (článek 10)

Jak je uvedeno v doporučeních UNHCR:

> Ozbrojené konflikty a násilí mají obvykle původ v různých příčinách, jsou živeny různými pohnutkami nebo dopadají na různé skupiny. Většinou mají etnický, náboženský, společenský a politický rozměr a strany, které jsou do nich zapojeny, působí podél etnických, náboženských a sociálních linií a snaží se dosáhnout (nebo jsou tak alespoň vnímány) politických nebo náboženských cílů ([1198]).

Během ozbrojených konfliktů a jiných násilných situací může být újma nevybíravého charakteru, například pokud se někdo dostane do křížové palby. Může však být také diskriminační, pokud je například obzvláště postižena konkrétní skupina. To může znamenat, že hrozí nebezpečí pronásledování z jednoho z pěti důvodů pronásledování uvedených v článku 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Důvody nestátního subjektu nebo státu (pokud jsou založeny na jednom nebo více z pěti důvodů) mohou postačovat k prokázání požadované souvislosti nebo vazby. V čl. 9 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice se uvádí, že „musí existovat souvislost mezi důvody uvedenými v článku 10 a pronásledováním […] nebo neexistencí ochrany před takovým jednáním“.

Například německý Spolkový ústavní soud rozhodl, že pokud stát za stavu občanské války převezme roli aktivního bojovníka a přestane existovat jako zdroj mírového pořádku, lze vyvodit souvislost s jedním z důvodů podle úmluvy z roku 1951 ([1199]). Soud rozhodl, že o pronásledování se jedná, pokud státní síly vedou nepřátelské akce způsobem, jehož cílem je fyzicky zničit osoby, které patří k protistraně nebo jsou za takové považovány a které jsou identifikovány podle znaků „relevantních pro udělení azylu“, jako je rasa nebo náboženství, a které nejsou ochotny nebo schopny klást odpor nebo se neúčastní nepřátelských akcí ([1200]). Azylový a imigrační soud ve Spojeném království rozhodl, že „pokud […] útok [, který stěžovatel zažil,] je posuzován v kontextu násilí v Ituri [Demokratická republika Kongo], stěžovatel nebyl pouhou obětí občanské války, ale útok byl motivován etnickými konflikty v tomto regionu“ ([1201]).

Při posuzování, zda existuje důvod pronásledování podle čl. 2 písm. d) a článku 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice v případech ozbrojeného konfliktu, je třeba připomenout, že důvody se vzájemně nevylučují; mohou se překrývat ([1202]). Ozbrojené skupiny se mohou na žadatele zaměřit například z důvodu rasy, náboženství a politických názorů. Dále platí, že kterýkoli z těchto pěti důvodů musí být pouze přispívajícím faktorem; nemusí být jediným nebo hlavním faktorem ([1203]). Žadatel se tak například může stát cílem útoku organizovaného gangu, který se zabývá pašováním zbraní za účelem zisku, což však

([1198]) Tamtéž, bod 35.

([1199]) Spolkový ústavní soud (BVerfG, Německo), 1989, 2 BvR 502/86 u.a. (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 407, bod 4 písm. a); Spolkový ústavní soud (BVerfG, Německo), rozsudek ze dne 15. února 2000, č. 2 BvR 752/97, DE:BVerfG:2000:rk20000215.2bvr075297, bod II podbod 1 písm. a).

([1200]) Spolkový ústavní soud (BVerfG, Německo), 1989, 2 BvR 502/86 u.a. (překlad do angličtiny), op. cit., pozn. pod čarou 407, bod 4 písm. a).

([1201]) Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 29. září 2008, *NA (rizikové kategorie – Hema) Demokratická republika Kongo CG*, [2008] UKAIT 00071, bod 37.

([1202]) Viz oddíl 1.6.1.1 výše.

([1203]) Tamtéž.

nevylučuje, že mezi motivy tohoto gangu, proč se na danou osobu zaměřil, může patřit její rasa, náboženství, politické názory atd. ([1204]).

V situaci ozbrojeného konfliktu může k prokázání souvislosti s důvodem pronásledování postačovat příslušnost k pronásledované skupině.

Pokud jde o příslušnost k určité společenské vrstvě, nelze vyloučit, že by takovou skupinu mohla tvořit určitá podmnožina civilistů. To by se mohlo týkat například osob v odvodovém věku (jejich status civilisty by byl relevantní, protože v současné době nejsou příslušníky ozbrojených sil). Byli tak schopni prokázat, jak to vyžaduje dvojí podmínka stanovená v čl. 10 odst. 1 písm. d) ([1205]), že mají „chráněný charakteristický rys“ a že budou jako taková skupina vnímáni nebo budou viditelní. Ke vzniku určité společenské vrstvy není nezbytně nutné, aby všichni její členové byli ohroženi v situacích ozbrojeného konfliktu ([1206]). Častěji budou potenciální určité společenské vrstvy zahrnovat úžeji vymezené skupiny, jako jsou například osoby, které se vyhýbají odvodu, nebo dezertéři (kteří mají být potrestáni podle vnitrostátního práva) ([1207]), dětští vojáci, zdravotnický personál atd.

3.2.1.4. Původci pronásledování nebo vážné újmy (článek 6)

V situacích ozbrojeného konfliktu a všeobecného násilí mohou být původci pronásledování nebo vážné újmy nejen ozbrojené síly státu, jeho donucovací orgány a bezpečnostní složky, ale také polovojenské skupiny a soukromé vojenské nebo bezpečnostní společnosti jednající na příkaz vlády nebo ve spolupráci se státními aktéry ([1208]).

Jak již bylo uvedeno výše, v čl. 6 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice se jako jedna z kategorií původců pronásledování nebo vážné újmy uvádí „strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu“ ([1209]). Toto ustanovení může být zvláště důležité v kontextu ozbrojeného konfliktu, který může zahrnovat situace, kdy stát i strany konfliktu mají nad některými částmi území střídavou kontrolu.

Mezi nestátní původce pronásledování nebo vážné újmy mohou patřit (mimo jiné): milice, povstalci, banditi, piráti, zločinecké gangy, teroristické organizace, armády sousedních zemí nebo jiné skupiny či jednotlivci zapojení do ozbrojených konfliktů a násilí. Na základě ustanovení čl. 6 písm. c) však bude nutné ve vztahu k nestátním subjektům prokázat neschopnost nebo neochotu státu nebo stran či organizací ovládajících stát nebo podstatnou

([1204]) Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 30. prosince 2004, *NS (sociální skupina – ženy – nucené sňatky) Afghánistán* v. *Secretary of State for the Home Department CG*, [2004] UKIAT 00328, body 74–79, kde se konstatuje, že „obtěžování, špatné zacházení a vážná újma, které byly stěžovatelce a její rodině způsobeny [warlordy ovládajícími oblast, z níž pocházela], nebyly jen běžným zločinem“, a dovozuje se „příčinná souvislost jak s politickými názory, tak s jejím postavením nechráněné ženy“ a členky určité společenské vrstvy žen v Afghánistánu.

([1205]) Viz oddíl 1.6.2.4.1, kde se uvádí, že každé z hledisek v čl. 10 odst. 1 je uvedeno výrazem „zejména“, což naznačuje, že se jedná o relevantní faktory, které však nejsou podány taxativně.

([1206]) Viz oddíl 1.6.2.4.1 a UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 2, op. cit., pozn. pod čarou 441, bod 17.

([1207]) Viz SDEU, 2020, *EZ*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 44, ve kterém se konstatuje: „[…] musí být čl. 9 odst. 3 [přepracovaného znění kvalifikační směrnice] vykládán v tom smyslu, že vyžaduje, aby existovala souvislost mezi důvody uvedenými v článku 10 této směrnice a trestními stíháními a tresty uvedenými v čl. 9 odst. 2 písm. e) uvedené směrnice“. Viz také oddíl 1.6.2.5.3 „Pronásledování a důvod pronásledování“, který se zabývá důvodem politického přesvědčení v souvislosti s vyhýbáním se odvodu a pojednává o věcech *Shepherd* a *EZ*.

([1208]) Viz také oddíl 1.7 výše.

([1209]) Viz oddíl 1.7.2 výše.

část území státu poskytnout ochranu v rozsahu působnosti článku 7 (viz oddíl 1.8.2 výše a následující oddíl 3.2.1.5).

3.2.1.5. Poskytovatelé ochrany před pronásledováním nebo vážnou újmou (článek 7)

V článku 7 se vymezují dvě kategorie poskytovatelů ochrany – stát a strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, ovládající stát nebo podstatnou část území státu. V obou případech musí ochranu poskytovat subjekt, který je ochoten a schopen poskytnout ochranu, která je účinná a není pouze dočasná (viz oddíl 1.8). Je třeba poznamenat, že v článku 7 se výslovně uvádí možnost, že mezi tyto poskytovatele ochrany mohou patřit i mezinárodní organizace. Ve věci *Abdulla* SDEU uvedl, že „čl. 7 odst. 1 směrnice nebrání tomu, aby ochrana byla zajištěna prostřednictvím mezinárodních organizací, a to i prostřednictvím mnohonárodnostních sil umístěných na území třetí země“ ([1210]).

Zejména v situacích ozbrojeného konfliktu a násilí nemusí být rozlišení mezi dvěma kategoriemi poskytovatelů ochrany – státem a stranami nebo organizacemi, včetně mezinárodních organizací, ovládajícími stát nebo podstatnou část území státu – vždy jasné. Může docházet ke změně spojenectví nebo k infiltraci stran či organizací do státních institucí a/nebo donucovacích orgánů či ozbrojených sil státu nebo k jejich ovládnutí ([1211]).

Dále nemusí být vždy jasná přesná identita státu a stran nebo organizací zapojených do bojů ([1212]). Kromě toho v případě, že existuje strana nebo organizace kontrolující danou oblast, nemusí mít správní kapacitu k tomu, aby plnila úlohu poskytovatele ochrany takovým způsobem, aby byly splněny požadavky čl. 7 odst. 2 ([1213]).

3.2.1.6. Vnitrostátní ochrana (článek 8)

V každém členském státě, který uplatňuje článek 8 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, musí být „v rámci posuzování žádosti o mezinárodní ochranu“ provedeno posouzení, zda existuje vnitrostátní ochrana v jiné části dané země (čl. 8 odst. 1). Jak uvedl SDEU ve věci *Elgafaji*, to vyžaduje zohlednění územního rozsahu ozbrojeného konfliktu a násilí ([1214]). Územní rozsah ozbrojeného konfliktu se může značně lišit, ale v případech, kdy jsou tyto situace charakterizovány rozsáhlými boji, může existovat více než jedna oblast země, která je buď nebezpečná, nebo do ní není možný přístup. Dále je třeba mít na paměti, že obecně je charakteristickým rysem takových situací, že se boje mohou přesouvat v prostoru, přičemž se mění frontové linie, což omezuje bezpečnost, dostupnost a možnosti usazení ([1215]).

Problémy mohou nastat zejména při cestování do částí země, které mohou nabízet alternativní vnitrostátní ochranu. Jediné možné trasy mohou být nebezpečné kvůli nášlapným minám, improvizovaným výbušným zařízením (IED), odstřelovačům atd. Je třeba mít rovněž na paměti,

([1210]) SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, bod 75.

([1211]) UNHCR, Guidelines on International Protection No 12, op. cit., pozn. pod čarou 482, bod 25.

([1212]) Nejvyšší správní soud (Česká republika, rozsudek ze dne 8. února 2021, č. j. 5 Azs 454/2019. Viz rovněž UNHCR, Guidelines on International Protection No 12, op. cit., pozn. pod čarou 482, bod 40.

([1213]) Viz také oddíl 1.8.2.

([1214]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 40; SDEU, 2021, *CF a DN*, op. cit., pozn. pod čarou 683, bod 43.

([1215]) UNHCR, Guidelines on International Protection No 12, op. cit., pozn. pod čarou 482, body 41–43, 60; UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 4, op. cit., pozn. pod čarou 612, bod 27.

že v situacích ozbrojených konfliktů nebo všeobecného násilí může existovat zvláštní odpor nebo zlá vůle stávajícího obyvatelstva jiných oblastí země vůči cizincům na základě etnických, politických nebo jiných odlišností, což může znamenat, že nebude rozumné očekávat, že se tam cizinci usadí.

Ustanovení čl. 8 odst. 2 ukládá, aby členské státy ve všech těchto záležitostech získávaly a zohledňovaly „přesné a aktuální informace“ „z příslušných zdrojů, jako je úřad [UNHCR] a [EASO]“ ([1216]).

3.2.1.7. Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě

Je možné, že žadatel bude moci podat žádost na místě *(sur place)*, protože v jeho zemi původu došlo ke změně situace, například pokud ozbrojený konflikt vypukl až po jeho odchodu ze země původu. Jak je uvedeno ve Směrnici UNHCR č. 12:

> [...] V kontextu žádostí o přiznání právního postavení uprchlíka souvisejících s ozbrojeným konfliktem a násilím se může osoba stát uprchlíkem sur place například v důsledku propuknutí ozbrojeného konfliktu a násilí, zintenzivnění již dříve existujícího, avšak latentního ozbrojeného konfliktu a násilí v zemi původu anebo proto, že se daná osoba proti ozbrojenému konfliktu a násilí postavila nebo s ním vyjádřila nesouhlas. ([1217]).

3.2.2. Doplňková ochrana

Jak bylo uvedeno již na začátku, posouzení, zda žadatel ze země postižené ozbrojeným konfliktem nebo všeobecným násilím splňuje podmínky pro udělení **doplňkové ochrany**, může nastat pouze v případě, že rozhodující orgán dospěl k závěru, že nesplňuje podmínky pro udělení ochrany uprchlíků. Nejčastějším případem, kdy k tomu dojde, je situace, kdy žadatel, ačkoli je schopen prokázat odůvodněné obavy z pronásledování, nemůže prokázat důvod pronásledování ve smyslu článku 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

Za předpokladu, že žadatel ze země postižené ozbrojeným konfliktem a všeobecným násilím nemůže prokázat důvod pronásledování podle článku 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, musí být jeho případ přesto posouzen podle článku 15 přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Pokud existuje reálné nebezpečí udělení nebo vykonání trestu smrti, mohl by se použít **čl. 15 písm. a)** (viz oddíl 2.4.2).

Stejně tak by mohl být použit **čl. 15 písm. b)** přepracovaného znění kvalifikační směrnice (viz oddíl 2.4.3) ([1218]). SDEU rozhodl, že „čl. 15 písm. b) [...] věcně odpovídá uvedenému článku 3 [EÚLP]“ ([1219]). Zvláštní význam by proto mohla mít judikatura ESLP týkající se článku

([1216]) Viz také oddíly 1.9 a 2.8.

([1217]) UNHCR, Guidelines on International Protection No 12, op. cit., pozn. pod čarou 482, bod 31. Viz také oddíl 1.10 výše.

([1218]) To ilustruje případ Krajského soudu v Praze, který zrušil rozhodnutí, v němž správní orgán při analýze vnitrostátní ochrany v situaci ozbrojeného konfliktu nezohlednil všechny tři části článku 15 a zabýval se pouze čl. 15 písm. c). Viz Krajský soud v Praze (Česká republika), 2019, č. j. 45 Az 23/2018 (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 1164 (oddíl 2.8.1 výše). Viz také Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 21. září 2021, *M. A.*, č. 18037855 C+, v němž měl soud za to, že nejistota, v níž se země ocitla po vítězství Tálibánu, a trvale vysoká míra násilí, nejistoty a svévole znamenají, že by žadateli měla být udělena doplňková ochrana na základě nebezpečí nelidského nebo ponižujícího zacházení.

([1219]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 28.

3 aplikovaného na situace ozbrojeného konfliktu nebo všeobecného násilí. ESLP ve své judikatuře jasně uvedl, že

- „bez ohledu na to, zda riziko vyplývá ze všeobecné situace násilí, z osobních vlastností žadatele nebo z kombinace obojího“, je rozhodující, zda žadatel bude po návratu čelit reálnému nebezpečí špatného zacházení ([1220]);
- ne každá situace všeobecného násilí vyvolá takové nebezpečí – „všeobecná situace násilí by byla dostatečně intenzivní, aby vyvolala takové riziko ‚v nejextrémnějších případech‘, kdy by existovalo reálné nebezpečí špatného zacházení jen z toho důvodu, že by […] byli vystaveni takovému násilí při návratu“ ([1221]);
- i když míra násilí nedosahuje této vysoké prahové hodnoty, může být žadatel schopen prokázat reálné nebezpečí špatného zacházení podle článku 3, pokud má individuální charakteristické rysy, které zvyšují míru nebezpečí ([1222]).

Pokud žadateli hrozí úmyslné špatné zacházení způsobené převážně přímým nebo nepřímým jednáním stran konfliktu, použije ESLP běžný práh pro špatné zacházení podle článku 3 ([1223]).

Na rozdíl od čl. 15 písm. c) není v souvislosti s čl. 15 písm. b) oblast působnosti omezena na situace ozbrojeného konfliktu; vztahuje se i na všeobecné násilí. Proto soud CNDA (Francie) rozhodl, že nejistota, v níž se Afghánistán ocitl po vítězství Tálibánu, a trvale vysoká míra násilí, nejistoty a svévole znamenají, že by žadateli měla být udělena doplňková ochrana na základě rizika nelidského nebo ponižujícího zacházení ([1224]).

SDEU dosud nerozhodl, zda se lze dovolávat čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice v situacích všeobecného násilí, které nevyplývají z ozbrojeného konfliktu ve smyslu čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice a kdy nebezpečí budoucí újmy nevyplývá z úmyslného špatného zacházení. V této souvislosti je třeba uvést, že ESLP uvedl, že na základě výkladu SDEU ve věci *Elgafaji*

> soud není přesvědčen, že článek 3 úmluvy, jak je vykládán ve věci *NA*, neposkytuje srovnatelnou ochranu s ochranou poskytovanou podle směrnice. Zejména konstatuje, že prahu stanoveného oběma ustanoveními může být za výjimečných okolností dosaženo v důsledku situace všeobecného násilí takové intenzity, že by každá osoba navrácená do dotyčného regionu byla ohrožena z pouhého důvodu své přítomnosti v něm ([1225]).

SDEU ve věci *Elgafaji* vyložil, že

> […] musí být uvedeno, že se pojmy „uložení trestu smrti“ a „vykonání trestu smrti“, jakož i „mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli“, použité v čl. 15 písm. a) a b) [kvalifikační směrnice], vztahují na situace, ve kterých je žadatel o podpůrnou ochranu vystaven specificky nebezpečí újmy určitého druhu. Naopak újma

([1220]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 218.

([1221]) Tamtéž, bod 218, s odkazem na ESLP, 2008, *NA* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 243, bod 115; ESLP, 2015, *RH* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 1059, bod 60; a ESLP, rozsudek z roku 2015, *LM a ostatní* proti *Rusku*, op. cit., pozn. pod čarou 1057, body 123–124.

([1222]) ESLP (velký senát), 2016, *JK a ostatní* proti *Švédsku*, op. cit., pozn. pod čarou 227, bod 95.

([1223]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 282.

([1224]) Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 21. září 2021, *M. A.*, č. 18037855 C+.

([1225]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 226.

definovaná v čl. 15 odst. c) směrnice jako újma spočívající ve „vážném a individuálním ohrožení života nebo nedotknutelnosti“ žadatele se týká obecnějšího nebezpečí újmy ([1226]).

Analýza SDEU zde zřejmě naznačuje, že v situacích ozbrojeného konfliktu, kdy je žadatel konkrétně vystaven **nebezpečí újmy určitého druhu**, pak může být případně použití čl. 15 písm. b) na místě, ledaže se jedná o uložení nebo vykonání trestu smrti. Naopak se zdá, že v situacích všeobecného násilí a jiných druhů **obecného nebezpečí** vážné újmy není příliš prostoru pro uplatnění čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice. To platí tím spíše, pokud vezmeme v úvahu vysvětlení SDEU ohledně vztahu mezi čl. 15 písm. a) a b) na jedné straně a čl. 15 písm. c) na straně druhé.

Na základě výslovného odkazu na ozbrojený konflikt a svévolné násilí se může uplatnit také **čl. 15 písm. c)** (viz oddíl 2.4.4).

Příloha A obsahuje schéma rozhodovacího postupu, které se konkrétně zabývá rozhodováním v případech ozbrojených konfliktů a všeobecného násilí.

3.3. Obchodování s lidmi

Otázky obchodování s lidmi, které se objevují v azylovém právu EU, je třeba posuzovat s odkazem na tři hlavní nástroje. Především je to směrnice EU o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, označovaná jako směrnice EU o boji proti obchodování s lidmi ([1227]). Existuje také samostatná mezinárodní smlouva, Protokol OSN o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, známý také jako Palermský protokol ([1228]), a nástroj Rady Evropy, Úmluva o opatřeních proti obchodování s lidmi ([1229]).

Pokud jde o oběti obchodování s lidmi, jsou členské státy EU vázány všemi třemi nástroji. Článek 3 Palermského protokolu zní:

([1226]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, body 32–33.

([1227]) Směrnice Rady 2011/36 EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu *a* ochraně jeho obětí, Úř. věst. č. L 101/1 (dále jen „směrnice EU o boji proti obchodování s lidmi“). Problematika obchodování s lidmi se objevuje i v jiných oblastech azylového práva EU, než je získání nároku na mezinárodní ochranu: viz např. čl. 20 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice; článek 5 přepracovaného znění směrnice o podmínkách přijímání; čl. 6 odst. 3 (děti), nařízení Dublin III.

([1228]) Protokol o předcházení, potlačování *a* trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami *a* dětmi, doplňující Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, 15. listopadu 2000 (dále jen „Palermský protokol“).

([1229]) Rada Evropy, Úmluva o opatřeních proti obchodování s lidmi, 16. května 2005 (dále jen „Úmluva Rady Evropy proti obchodování s lidmi“).

Článek 3 Palermského protokolu

Použité pojmy

Pro účely tohoto Protokolu:

a) „obchodování s lidmi“ znamená najmutí, přepravu, předání, přechovávání nebo přijetí osob za účelem vykořisťování, a to prostřednictvím pohrůžky násilím nebo použití násilí či jiných forem donucení, prostřednictvím únosu, podvodu, uvedení v omyl nebo zneužití moci či stavu zvláštní zranitelnosti nebo prostřednictvím poskytnutí nebo přijetí plateb či výhod s cílem získat souhlas osoby mající kontrolu nad jinou osobou. Vykořisťování zahrnuje přinejmenším zneužívání prostituce jiných, jiné formy sexuálního vykořisťování, nucenou práci nebo služby, otroctví nebo podobné praktiky jako je otroctví, nevolnictví nebo odnětí orgánů;

b) souhlas oběti obchodování s lidmi se zamýšleným vykořisťováním uvedeným v bodu a) tohoto článku nebude brán v úvahu, jestliže byl použit jakýkoliv prostředek uvedený v bodu a);

c) najmutí, přeprava, předání, přechovávání nebo přijetí dítěte za účelem vykořisťování bude považováno za „obchodování s lidmi“, i když nezahrnuje žádný z prostředků uvedených v bodu a) tohoto článku;

d) „dítě” znamená jakoukoliv osobu mladší osmnácti let.

Definice obchodování s lidmi v článku 4 Úmluvy Rady Evropy proti obchodování s lidmi obsahuje stejné prvky jako článek 3 Palermského protokolu ([1230]).

Definice obchodování s lidmi uvedená v článku 2 směrnice EU o boji proti obchodování s lidmi zní v relevantním rozsahu takto:

([1230]) Článek 4 Úmluvy Rady Evropy proti obchodování s lidmi navíc přidává páté ustanovení „e)“, které zní: „‚oběť‘ znamená každou fyzickou osobu, která je předmětem obchodování s lidmi podle definice v tomto článku.“

Článek 2 směrnice EU o boji proti obchodování s lidmi

Trestné činy související s obchodováním s lidmi

1. Členské státy přijmou opatření nezbytná k zajištění trestnosti těchto úmyslných jednání za účelem vykořisťování:

najímání, převoz, převod, ukrývání nebo příjem osob, včetně výměny či předání kontroly nad těmito osobami, za použití hrozeb, síly či jiných forem nátlaku, únosu, podvodu, klamu, zneužití moci či zranitelného postavení nebo poskytnutím či obdržením platby či výhod s cílem získat souhlas osoby, jež má kontrolu nad jinou osobou.

2. Zranitelným postavením je taková situace, v níž dotčená osoba nemá jinou skutečnou nebo přijatelnou možnost, než podvolit se zneužívání.

3. Vykořisťování zahrnuje přinejmenším zneužívání prostituce jiných osob nebo jiné formy pohlavního vykořisťování, nucenou práci či služby, včetně žebrání, otroctví či praktiky podobné otroctví, nevolnictví nebo využívání jiných osob k trestné činnosti či odebrání lidských orgánů.

4. Souhlas oběti obchodování s lidmi se zneužíváním, ať už zamýšleným či skutečným, je nepodstatný, pokud bylo použito kteréhokoli z prostředků uvedených v odstavci 1. [...]

Jak je jasně uvedeno v 11. bodě odůvodnění směrnice EU o boji proti obchodování s lidmi, její definice obětí obchodování s lidmi má odrážet širší pojetí toho, co by mělo být považováno za obchodování s lidmi, než rámcové rozhodnutí 2002/629/SVV ([1231]).

11. bod odůvodnění směrnice EU o boji proti obchodování s lidmi

[...] Definice pojmu „obchodování s lidmi“ se vztahuje na využívání jiných osob k žebrání, včetně využívání k žebrání závislé osoby, která je obětí obchodování s lidmi, pouze v případě, že tato činnost vykazuje všechny znaky nucené práce či nucených služeb. [...] Výraz „využívání k trestné činnosti“ by měl být chápán jako využívání jiných osob k páchání mimo jiné kapesních krádeží, drobných krádeží v obchodech, obchodování s omamnými látkami a dalších podobných činností, které podléhají trestním sankcím a představují způsob finančního obohacení. Tato definice se vztahuje i na obchodování s lidmi za účelem odebrání lidských orgánů, které představuje závažné porušení lidské důstojnosti a tělesné integrity, jakož i na další jednání, jako jsou například nezákonná osvojení nebo nucené sňatky, jestliže naplňují skutkovou podstatu obchodování s lidmi.

([1231]) Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 19. července 2002 o boji proti obchodování s lidmi (2002/629/SVV).

Všechny tři nástroje poskytují rámec ochrany lidských práv. V Úmluvě Rady Evropy proti obchodování s lidmi se uznává, že oběti obchodování s lidmi mohou mít potřebu mezinárodní ochrany, a ukládá se státům povinnost, aby tuto potřebu ochrany řádně posoudily ([1232]).

Definice obchodování s lidmi podle Palermského protokolu, Úmluvy Rady Evropy a směrnice EU o boji proti obchodování s lidmi obsahuje tři prvky, které jsou uvedeny v tabulce 50 níže:

Tabulka 50: Tři prvky definice obchodování s lidmi

1	Činnost	Najímání, převoz, převod, ukrývání nebo příjem osob.
2	Prostředek	Pohrůžka násilím nebo použití násilí či jiných forem donucení, prostřednictvím únosu, podvodu, uvedení v omyl nebo zneužití moci či stavu zvláštní zranitelnosti nebo prostřednictvím poskytnutí nebo přijetí plateb či výhod s cílem získat souhlas osoby mající kontrolu nad jinou osobou ([1233]).
3	Účel spočívající ve vykořisťování	Zahrnuje přinejmenším zneužívání prostituce jiných osob, jiné formy sexuálního vykořisťování, nucenou práci nebo služby, otroctví nebo podobné praktiky, jako je otroctví, nevolnictví nebo odnětí orgánů ([1234]).

Úřad OSN pro drogy a kriminalitu uvedl, že 65 % identifikovaných obětí obchodování s lidmi byly ženy a dívky, které byly z velké části předmětem obchodování za účelem sexuálního vykořisťování ([1235]). Obchodování s lidmi se může týkat i chlapců a mužů, obvykle za účelem nucené práce, ale také sexuálního vykořisťování nebo nucené adopce ([1236]).

Definice obchodování s lidmi v případě dítěte se mírně liší od definice pro dospělé. Například čl. 3 písm. c) Palermského protokolu zní: „[N]ajmutí, přeprava, předání, přechovávání nebo přijetí dítěte za účelem vykořisťování bude považováno za ‚obchodování s lidmi', i když nezahrnuje žádný z prostředků uvedených v bodu a) tohoto článku". Děti, které jsou předmětem obchodu s lidmi, se obvykle stávají oběťmi sexuálního vykořisťování, nucených prací, domácího otroctví, nuceného žebrání, nucené trestné činnosti a/nebo nuceného sňatku ([1237]).

Pokud jde o **osobní situaci**, která by měla být zohledněna při posuzování skutečností a okolností podle čl. 4 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, mezi možné relevantní okolnosti patří: špatný emocionální zdravotní stav, nízké sebevědomí, pocity odlišnosti, studu a/nebo stigmatizace v důsledku sexuální orientace, znásilnění nebo narození dítěte mimo manželství a nepřátelství v rodině a/nebo místní komunitě nebo ostrakizace ze strany rodiny či místní komunity. Proto bude vždy důležité zvážit, zda v případě těchto

([1232]) Čl. 40 odst. 4 Úmluvy o opatřeních proti obchodování s lidmi zní: „Žádným ustanovením této Úmluvy nebudou dotčena práva, povinnosti a odpovědnost států i jednotlivců podle mezinárodního práva, včetně mezinárodního humanitárního práva a mezinárodního práva lidských práv a zejména pak tam, kde je to na místě, Úmluvy z roku 1951 a Protokolu z roku 1967 o právním postavení uprchlíků a zásadě *non-refoulement*, která je v něm obsažena." Viz také Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, čl. 14 odst. 1.

([1233]) Tento druhý prvek nemusí být prokázán, pokud je obětí dítě, protože děti nemohou dát souhlas, jak je uvedeno ve výše citovaném čl. 3 písm. c) Palermského protokolu.

([1234]) ESLP (velký senát), 2020, SM proti Chorvatsku, op. cit., pozn. pod čarou 179, body 290 a 303.

([1235]) Úřad OSN pro drogy a kriminalitu (UNODC), Global Report on Trafficking in Persons 2020 (Globální zpráva o obchodování s lidmi za rok 2020), leden 2021, s. 31.

([1236]) Viz také Fairley Raney, R., „Unseen Victims of Sex Trafficking" (Neviditelné oběti obchodování se sexem), *Monitor on Psychology*, duben 2017 48(4) s. 22.

([1237]) Viz Rada Evropy, Skupina odborníků pro opatření proti obchodování s lidmi (GRETA), Trafficking in Children (Obchodování s dětmi), 6. obecná zpráva o činnosti skupiny GRETA, květen 2018, s. 5.

osob může mít újma, jíž se obávají, závažnější dopad než na ostatní ([1238]) a zda může přispět ke zvýšenému riziku, že se znovu stanou obětí obchodování s lidmi. Ve směrnici UNHCR (Směrnice k mezinárodní ochraně č. 7) se uvádí, že i ojedinělý případ obchodování s lidmi může vést k pronásledování, pokud oběť „trpí přetrvávajícími psychickými následky, pro které by bylo vrácení do země původu nesnesitelné“ ([1239]). Ve věci *SM* proti *Chorvatsku* ESLP zopakoval argument vyslovený již dříve ve věci *Chowdury a ostatní*, že „pokud zaměstnavatel zneužívá svou moc nebo využívá zranitelnosti svých pracovníků, aby je vykořisťoval, nenabízejí se k práci dobrovolně“ a že „[p]ředchozí souhlas oběti nepostačuje k tomu, aby bylo vyloučeno, že jde o nucenou práci […]“ ([1240]).

Celkové situace, které pravděpodobně nastanou v zemi původu většiny obětí obchodování s lidmi, jsou uvedeny na obrázku 8 níže.

Obrázek 8: Příklady celkové situace relevantní pro posuzování žádostí, které se týkají obchodování s lidmi

politická nestabilita	sociální otřesy	ozbrojené konflikty a všeobecné násilí	ekonomická transformace
nedostatek preventivních mechanismů	různé formy diskriminace (např. nedostatek pracovních příležitostí, špatné podmínky vzdělávání)	rodinná chudoba	dlužní otroctví
nestabilita bydlení	vysoká míra emigrace	rozsáhlé sítě zločineckých gangů a/nebo pašeráků	pohrůžky zadržením dokumentů
rigidní genderové normy	vysoká míra domácího a sexuálního násilí	vykořisťující intimní partneři	psychoaktivní látky a drogová závislost

V souvislosti s posuzováním rizika, zda se žadatel může **znovu** stát obětí **obchodování s lidmi**, může navíc mezi relevantní okolnosti patřit i to, zda existuje či neexistuje:

- nedostatečné zajištění rehabilitace a reintegrace ze strany státu,
- ochotu a schopnost stíhat organizované zločinecké skupiny a
- úřady se spolupodílí na činnosti těchto gangů.

3.3.1. Ochrana uprchlíků

V následujících podkapitolách jsou uvedeny úvahy týkající se nároku obětí obchodování s lidmi získat postavení uprchlíků.

([1238]) Viz EASO, *Právní analýza: Zranitelnost*, op. cit., pozn. pod čarou 64, body 6.2.1., 6.3.1., 6.3.2.

([1239]) UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 7, op. cit., pozn. pod čarou 402, bod 16.

([1240]) ESLP (velký senát), 2020, *SM* proti *Chorvatsku*, op. cit., pozn. pod čarou 179, bod 285; ESLP, rozsudek ze dne 30. března 2017, *Chowdury a ostatní* proti *Řecku*, č. 21884/15, CE:ECHR:2017:0330JUD002188415 (dále jen ESLP, 2017, *Chowdury a ostatní* proti *Řecku*).

3.3.1.1. Pronásledování (článek 9)

Pokud jde o čl. 9 odst. 1 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, obchodování s lidmi obvykle zahrnuje porušování základních lidských práv (články 3 a/nebo 4 EÚLP) v podobě fyzického nebo sexuálního násilí, mezi které patří například únos, věznění, znásilnění, sexuální zotročení, prostituce, nucené práce, odebírání orgánů, fyzické bití, hladovění a/nebo odepření lékařské péče. Jak poznamenal UNHCR, „společným znakem každého obchodování s lidmi je to, že s oběťmi je zacházeno jako se zbožím, jsou obchodníky ‚vlastněny' a na jejich lidská práva a důstojnost jsou brány jen malé ohledy". ([1241]). V souvislosti s čl. 9 odst. 2 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, který zahrnuje „fyzické[...] nebo **psychické[...]** násilí" (zvýraznění doplněno), může být relevantní, že individuální situace často spojené s případy obchodování s lidmi zahrnují psychické trauma. Vzhledem k tomu, že v čl. 9 odst. 2 písm. f) se uvádí jako možné činy představující pronásledování „jednání namířená proti osobám určitého pohlaví nebo proti dětem", představuje násilný nebo podvodný nábor mužů, žen a dětí za účelem nucené prostituce nebo sexuálního vykořisťování ([1242]) pravděpodobnou formu pronásledování namířeného proti osobám určitého pohlaví nebo proti dětem.

I když újmy, kterým oběti obchodování s lidmi čelily v minulosti nebo které jim hrozí v budoucnu, nejsou považovány za porušení základních lidských práv, bude třeba podle čl. 9 odst. 1 písm. b) zvážit, zda je jejich kumulativní účinek dostatečně závažný, aby představoval pronásledování.

ESLP uznal, že oběti obchodování s lidmi jsou v některých případech vystaveny otroctví nebo značnému fyzickému, sexuálnímu a/nebo psychickému násilí ([1243]), domácímu nevolnictví ([1244]), sexuálnímu vykořisťování ([1245]) a nucené práci v zemědělství ([1246]). Míra újmy může být v takových případech dostatečně závažná, aby se rovnala nelidskému nebo ponižujícímu zacházení podle článku 3 EÚLP, a tudíž představovala vážné porušení základního lidského práva podle čl. 9 odst. 1 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Konkrétně ESLP

([1241]) UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 7, op. cit., pozn. pod čarou 402, bod 3.

([1242]) I v případech, kdy jsou děti obětí obchodování s lidmi za účelem kriminálního nebo pracovního vykořisťování, není neobvyklé, že jako forma kontroly slouží znásilnění a sexuální zneužívání. Stává se to i chlapcům a mladým mužům. Viz Home Office (Ministerstvo vnitra, Spojené království), *A Typology of Modern Slavery Offences in the UK* (Typologie trestných činů představujících moderní otroctví ve Spojeném království), 2017, s. iii-v.

([1243]) Rada Evropy, Skupina odborníků pro opatření proti obchodování s lidmi (GRETA), Guidance Note on the Entitlement of Victims of Trafficking, and Persons at Risk of Being Trafficked, to International Protection (Pokyny k nároku obětí obchodování s lidmi a osob ohrožených tímto obchodováním na mezinárodní ochranu), červen 2020 (dále jen GRETA, Guidance Note on the Entitlement of Victims of Trafficking to International Protection), věci citované v bodech 32–33.

([1244]) ESLP, rozsudek ze dne 26. července 2005, *Siliadin* proti *Francii*, č. 73316/01, CE:ECHR:2005:0726JUD007331601; ESLP, rozsudek ze dne 11. října 2012, *CN a V* proti *Francii*, č. 67724/09, CE:ECHR:2012:1011JUD006772409.

([1245]) ESLP, 2010, *Rantsev*, op. cit., pozn. pod čarou 179; ESLP, rozsudek ze dne 21. ledna 2016, *LE* proti *Řecku*, č. 71545/12, CE:ECHR:2016:0121JUD00715451; ESLP, rozsudek ze dne 19. července 2019, *TI a ostatní* proti *Řecku*, č. 40311/10, CE:ECHR:2019:0718JUD004031110; ESLP, rozsudek ze dne 31. července 2012, *M a ostatní* proti *Itálii a Bulharsku*, č. 40020/03; ESLP (velký senát), 2020, *SM* proti *Chorvatsku*, op. cit., pozn. pod čarou 179, bod 297.

([1246]) ESLP, 2017, *Chowdury a ostatní* proti *Řecku*, op. cit., pozn. pod čarou 1243. Viz také ESLP, rozsudek ze dne 16. února 2021, *VCL a AN* proti *Spojenému království*, č. 77587/12 a 74603/12, CE:ECHR:2021:0216JUD007758712 (dále jen ESLP, 2021, *VCL a AN* proti *Spojenému království*), ve kterém bylo uznáno vykořisťování představující trestný čin. Viz také Nejvyšší správní soud (Česká republika), 2021, č. j. 5 Azs 317/2020 – 28), op. cit., pozn. pod čarou 402, o němž se hovoří v pozn. pod čarou 1282 níže.

ve věci *M a ostatní* proti *Itálii a Bulharsku* uvedl, že „obchodování s lidmi, jak je definováno v mezinárodních úmluvách […], nepochybně představuje také nelidské a ponižující zacházení podle článku 3 Úmluvy“ ([1247]).

Z hlediska článku 4 EÚLP, který zakazuje otroctví a nucenou práci, není nutné, aby obchodování s lidmi souviselo s organizovaným zločinem ([1248]). Podle soudu je otázka, zda konkrétní situace zahrnuje všechny prvky „obchodování s lidmi“ a/nebo zda jde o samostatný problém nucené prostituce, otázkou skutkovou, kterou je třeba zkoumat s ohledem na všechny relevantní okolnosti případu ([1249]). Pokud je obětí obchodování s lidmi dítě, je nezbytné, aby posouzení vycházelo z chápání pronásledování namířeného proti dětem, které zajistí, že prvořadým hlediskem bude zásada nejlepšího zájmu dítěte ([1250]).

Je důležité připomenout, že jak objasnil Soudní dvůr EU, pronásledování může zahrnovat i vyhrožování ([1251]).

3.3.1.2. Odůvodněné obavy

Ačkoli „odůvodněné obavy“ zahrnují posouzení rizika orientované do budoucna, čl. 4 odst. 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice stanoví, aby takové posouzení zohlednilo, že pronásledování v minulosti či utrpění vážné újmy je „závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že pronásledování nebo způsobení vážné újmy se již nebude opakovat“ ([1252]). V kontextu obchodování s lidmi to samozřejmě znamená pečlivě zvážit veškeré násilí a vykořisťování, kterému byl žadatel dříve vystaven ([1253]). Při posuzování rizika, že daná osoba se opět stane obětí obchodování s lidmi, je relevantní také čl. 4 odst. 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Vyžaduje posouzení případného pronásledování nebo vážné újmy v minulosti a hrozby takového zacházení (ať už v souvislosti s obchodováním s lidmi, nebo v jiné souvislosti). Viz také oddíl 1.5.3 výše ([1254]).

([1247]) ESLP, 2021, *M a ostatní* proti *Itálii a Bulharsku*, op. cit., pozn. pod čarou 1278, bod 106. Více informací o tomto bodu naleznete v oddíle 3.3.2 níže.

([1248]) ESLP (velký senát), 2020, *SM* proti *Chorvatsku*, op. cit., pozn. pod čarou 179, body 296 a 303.

([1249]) Tamtéž, body 302–303. Viz také ESLP, 2021, *VCL a AN* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 1249.

([1250]) Viz EASO, *Právní analýza: Zranitelnost*, op. cit., pozn. pod čarou 64, oddíl 6.8.1.1, jakož i oddíly 6.4 a 6.8.2. Viz např. UNHCR, *Prevent, Combat, Protect: Human Trafficking* (Předcházet, bojovat, chránit: obchodování s lidmi), listopad 2011, s. 70: „Určení nejlepšího zájmu by mělo být prováděno v případě zvláště důležitých rozhodnutí týkajících se dítěte a jako takové by mělo být formálním procesem doprovázeným procesními zárukami, které zahrnují písemný záznam o posouzení a možnost odvolání. Do procesu by měli být zapojeni rozhodující orgány s příslušnými odbornými znalostmi (např. orgány ochrany dětí, zdravotničtí odborníci nebo dětští psychologové) a opatrovník dítěte, kteří by měli zvážit relevantní faktory s cílem posoudit nejlepší možnost pro dítě, které se stalo obětí obchodování s lidmi. Právo dítěte vyjádřit své názory a právo na jejich zohlednění je obzvláště důležité v případech, kdy rozhodnutí přijímá řada orgánů, a to jak v zemi původu dítěte, tak v jakékoli jiné zemi, do níž je dítě přepraveno za účelem obchodování s lidmi.“

([1251]) SDEU, 2018, *Ahmedbekova*, op. cit., pozn. pod čarou 68, body 46, 51.

([1252]) Viz Soud v Lecce (Tribunale di Lecce, Itálie), rozsudek ze dne 6. dubna 2021, č. 4906/2020 (shrnutí v angličtině) týkající se oběti obchodování s lidmi z Nigérie, která byla obchodníky s lidmi mučena a nucena k prostituci. Rozsudek se odvolává na toto ustanovení přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

([1253]) GRETA, Guidance Note on the Entitlement of Victims of Trafficking to International Protection, op. cit., pozn. pod čarou 1246, bod 4.

([1254]) Potenciální rizika, kterým čelí oběti obchodování s lidmi, popsala skupina GRETA následovně: „možnost, že se opět stanou oběťmi obchodování s lidmi, ostrakizace v zemi, jejíž jsou státními příslušníky, nebo možnost, že se jim obchodníci s lidmi nebo jejich společníci budou mstít, protože nemají k dispozici specializovanou pomoc a ochranu“. Viz GRETA, Guidance Note on the Entitlement of Victims of Trafficking to International Protection, op. cit., pozn. pod čarou 1246, bod 31.

Pokud jde o riziko, že se daná osoba opět stane obětí obchodování s lidmi, je třeba posoudit všechny okolnosti konkrétní věci, a to jak ty, které se týkají žadatele, tak celkové situace. Jedním z případů týkajících se oběti obchodování s lidmi z Nigérie, který ilustruje problémy, jež mohou v této souvislosti nastat, je rozhodnutí Řádného soudu v italské Bologni. Soud rozhodl, že v případě návratu by měla odůvodněné obavy nejen z tvrdé odplaty ze strany osob odpovědných za obchodování s ní, ale také z toho, že se opět stane obětí obchodování s lidmi, nebo z útoků na její život či fyzickou integritu ze strany členů zločinecké organizace ([1255]).

V souvislosti s posuzováním rizika, že se daná osoba opět stane obětí obchodování s lidmi, bude rovněž důležité zvážit, zda by odvetná opatření nebo odplata ze strany obchodníků s lidmi mohly představovat pronásledování, které může ohrozit i rodinu žadatele. Jak je uvedeno ve směrnici UNHCR:

> Odveta obchodníků může být namířena i proti členům rodiny oběti, v důsledku čehož by se strach z pronásledování na straně oběti stal oprávněným, a to i pokud by oběť sama nebyla takové odvetě přímo vystavena. S ohledem na závažná porušení lidských práv, která jsou s ním často spojena se [...] bude obvykle rovnat pronásledování ([1256]).

V některých případech mezi ohrožené osoby patří nejen oběti obchodování s lidmi, které čelí riziku, že se opět stanou takovouto obětí, ale také osoby, které mohou čelit **riziku, že se stanou obětí obchodování s lidmi poprvé**, pokud se vrátí do své země původu ([1257]).

3.3.1.3. Důvody pronásledování (článek 10)

Vzhledem k tomu, že obchodování s lidmi je převážně prováděno za účelem dosažení zisku ([1258]), vyvstává otázka, zda oběti obchodování s lidmi budou schopny prokázat některý z důvodů pronásledování ve smyslu článku 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice. V tomto ohledu je důležité připomenout, že aby byl takovýto důvod pro pronásledování prokázán, nemusí být tento důvod (pokud jde o jeden nebo více z pěti uvedených) jediným, nebo dokonce hlavním motivem. Stačí, aby byl významným přispívajícím faktorem (viz oddíl 1.6.1.1.). Ve směrnici UNHCR se mimo jiné zdůrazňuje, že navzdory obchodnímu kontextu mohou být oběti terčem na základě své etnické příslušnosti, národnosti, náboženského vyznání nebo politických názorů ([1259]).

Při prokazování důvodů pronásledování může hrát důležitou roli také pohlaví. Podle čl. 10 odst. 1 písm. d) přepracovaného znění kvalifikační směrnice „[p]ro účely určení příslušnosti

([1255]) Řádný soud v Bologni (Tribunale ordinario di Bologna, Itálie), rozsudek ze dne 3. prosince 2020, bez č. spisu (shrnutí v angličtině). Rovněž rozhodl, že v případě návratu by se mohla ocitnout v tak zranitelné situaci, že by mohla být vystavena riziku, že se znovu stane obětí obchodování s lidmi.

([1256]) UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 7, op. cit., pozn. pod čarou 402, bod 17. Viz také GRETA, Guidance Note on the Entitlement of Victims of Trafficking to International Protection, op. cit., pozn. pod čarou 1246, bod 3, kde se hovoří o „tom, že se osoba stane opět obětí obchodování s lidmi, o odplatě ze strany obchodníků s lidmi (například pokud osoba obchodníkům s lidmi uprchla a/nebo pomáhala orgánům při stíhání obchodníků s lidmi), nedostatku pomoci nebo odpovídající péče nebo ostrakizaci ze strany rodiny nebo komunity osoby, která je obětí obchodování s lidmi, do té míry, že je zásadně ohrožena její schopnost reintegrace“.

([1257]) GRETA, Guidance Note on the Entitlement of Victims of Trafficking to International Protection, op. cit., pozn. pod čarou 1246, bod 15.

([1258]) UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 7, op. cit., pozn. pod čarou 402, bod 31.

([1259]) UNODC, Global Report on Trafficking in Persons 2020, 2021, op. cit., pozn. pod čarou 1238, s. 31.

k určité společenské vrstvě [...] musí být náležitě uvážena hlediska spojená s pohlavím, včetně genderové identity“. Vzhledem k tomu, že jak již bylo uvedeno, úřad UNODC uvádí, že 65 % identifikovaných obětí obchodování s lidmi jsou ženy a dívky ([1260]), může se stát, že ženy a dívky, které jsou obětí obchodování s lidmi za účelem nucené prostituce, budou schopny prokázat pronásledování z důvodu své příslušnosti k určité společenské vrstvě zahrnující ženy a/nebo dívky nebo některé její podskupině ([1261]). Současně mohou být jako určitá společenská vrstva kvalifikováni i muži a/nebo chlapci, kteří se stali obětí obchodování s lidmi, nebo jako určitá společenská podskupina této vrstvy, pokud i oni mohou splnit kumulativní kritéria stanovená v čl. 10 odst. 1 písm. d).

Některé soudy rozhodly, že podkategorie obětí obchodování s lidmi mohou spadat do působnosti čl. 10 odst. 1 písm. d) jako určité společenské vrstvě samy o sobě ([1262]). Ve věci *AZ (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Thajsko* prokázal Vrchní soud Spojeného království souvislost s určitou společenskou vrstvou tím, že jako specifické charakteristické rysy zohlednil nejen předchozí zkušenosti žadatelky jako oběti obchodování s lidmi, ale také její věk. Soud určil určitou společenskou vrstvu „mladých žen, které se staly oběťmi obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování“ a zdůraznil, že stěžovatelka je obzvláště zranitelnou mladou ženou, a proto se nenachází ve stejné situaci jako ostatní ženy, které jsou vraceny do Thajska ([1263]).

Jak vyplývá z této věci, **bývalé** oběti obchodování s lidmi mohou rovněž tvořit společenskou vrstvu na základě toho, že sdílejí neměnnou, společnou a historickou charakteristiku toho, že byly obětí obchodování, a jsou nebo by byly ve společnosti vnímány jako skupina ([1264]). Podobně soud CNDA ve Francii uznal oběť obchodování s lidmi za uprchlici na základě její příslušnosti k určité společenské vrstvě žen ze států Edo a Delta v Nigérii, které se staly oběťmi sítě obchodníků s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování a kterým se podařilo z této sítě uprchnout ([1265]).

3.3.1.4. Původci pronásledování nebo vážné újmy (článek 6)

Původci pronásledování nebo vážné újmy ve věcech obchodování s lidmi budou obvykle nestátní subjekty, jako jsou obchodníci s lidmi / členové zločineckých organizací nebo v některých situacích členové rodiny či komunity nebo intimní partneři, kteří se podílejí na

([1260]) Tamtéž.

([1261]) Viz např. Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 27. listopadu 2007, *SB (PSG – právní předpisy o ochraně – Reg 6) Moldavsko CG*, [2008] UKAIT 00002, bod 107 a oddíl 1.6.2.4.2 výše.

([1262]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2016, *JA (dítě – nebezpečí pronásledování) Nigérie*, op. cit., pozn. pod čarou 329; Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 9. února 2016, *TD a AD (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) CG*, [2016] UK 92 (dále jen Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2016, *TD a AD (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) CG*); Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2010, *AM a BM (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Albánie CG)*, op. cit., pozn. pod čarou 563.

([1263]) Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 8. dubna 2010, *AZ (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Thajsko CG*, [2010] UKUT 118 IAC), bod 140; Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2016, *JA (dítě – nebezpečí pronásledování) Nigérie*), op. cit., pozn. pod čarou 329.

([1264]) Viz např. Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 24. října 2007, *PO (Nigérie) v. Secretary of State for the Home Department*, [2007] EWCA Civ 1183.

([1265]) Viz např. Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 24. února 2020, *Mme O.*, č. 19017840 C+ (shrnutí v angličtině). Kritérium úspěšného úniku z prostituční sítě je standardním kritériem pro mnoho případů obchodování s lidmi ve Francii a je pravidelně uplatňováno ve věcech týkajících se žen z nigerijských států Edo a Delta, které jsou obětí obchodování s lidmi.

vykořisťování ([1266]). Nebudou však kvalifikováni jako původci pronásledování nebo vážné újmy, ledaže „lze [...] prokázat, že původci uvedení v písmenech a) a b), včetně mezinárodních organizací, nejsou schopni nebo ochotni poskytnout ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou, jak je vymezena v článku 7“ (čl. 6 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice).

3.3.1.5. Poskytovatelé ochrany před pronásledováním nebo vážnou újmou (článek 7)

Ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou může podle článku 7 přepracovaného znění kvalifikační směrnice poskytnout pouze stát nebo strany či organizace, včetně mezinárodních organizací, ovládající stát nebo podstatnou část území státu. Přítomnost nevládních organizací, které se zabývají bojem proti obchodování s lidmi, tedy neznamená, že existuje účinný poskytovatel ochrany, protože ochranu mohou poskytovat pouze subjekty uvedené v článku 7. V souvislosti s čl. 6 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice bude to, zda jsou orgány v zemi původu schopny chránit oběti nebo potenciální oběti obchodování s lidmi, záviset především na tom, zda poskytovatelé ochrany zavedli účinný právní systém pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, jak je uvedeno v čl. 7 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

V souvislosti s obchodováním s lidmi se zdá, že to v první řadě znamená, že mají účinné legislativní a správní mechanismy pro prevenci a boj proti obchodování s lidmi, pro odhalování, stíhání a trestání obchodníků s lidmi a pro ochranu obětí a pomoc těmto osobám.

Za druhé bude záležet na tom, zda jsou tyto mechanismy účinné v praxi. Pouhá existence zákonů nebo předpisů proti obchodování s lidmi nestačí, pokud nejsou účinně prováděny. Pokud se tedy jedná o nestátní původce pronásledování nebo vážné újmy, bude nutné prověřit, zda jsou orgány země původu schopny a ochotny oběť nebo potenciální oběť po návratu chránit. Ve věci *S.M.* proti *Chorvatsku* ESLP při konstatování porušení části článku 4 EÚLP týkající se procesních závazků ze strany státních orgánů zdůraznil skutečnost, že v souvislosti s tím, jak orgány vyřizovaly stížnost S.M. na to, že byla obětí obchodování ze strany T.M.,

> orgány činné v trestním řízení účinně nevyšetřily všechny relevantní okolnosti případu nebo neprozkoumaly některé zřejmé směry vyšetřování, aby shromáždily dostupné důkazy v souladu se svou procesní povinností podle článku 4. Místo toho se ve velké míře opíraly o výpověď stěžovatelky, čímž v podstatě vytvořily v následném soudním řízení situaci, kdy její tvrzení musela být jednoduše postavena proti popírajícím tvrzením T. M., aniž by bylo předloženo mnoho dalších důkazů ([1267]).

Ve věci týkající se pokynů Spojeného království pro jednotlivé země v souvislosti s obchodováním se ženami v Číně Vrchní soud rozhodl:

([1266]) Rada pro uprchlíky (Polsko), rozsudek ze dne 8. září 2010 (shrnutí v angličtině); Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2010, *AM a BM (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Albánie CG*, op. cit., pozn. pod čarou 563, body 165 a 167–170.

([1267]) ESLP (velký senát), 2020, *SM* proti *Chorvatsku*, op. cit., pozn. pod čarou 179, bod 343.

> Přestože čínské úřady usilují o záchranu a rehabilitaci žen a dívek, které jsou obětí obchodování s lidmi za účelem prostituce, jejich opatření přijatá v boji proti obchodování s lidmi vykazují nedostatky. Hlavními nedostatky jsou absence rozhodného úsilí o řešení spoluúčasti zkorumpovaných policistů a státních úředníků a nepostihování trestných činů nucené práce, dlužního otroctví, nátlaku, nedobrovolného nevolnictví nebo trestných činů spáchaných na mužských obětech ([1268]).

K neochotě lze řadit i situace, kdy státní subjekty zastávají názor, že jde o problém obětí, nebo kdy se státní úředníci podílejí na obchodování s lidmi společně s nestátními subjekty.

Při posuzování schopnosti i ochoty chránit bude hodně záležet na tom, co je uvedeno v aktuálních informacích o zemi původu. Ze zpráv, které mohou být užitečným zdrojem informací o jednotlivých zemích pro hodnocení opatření přijatých zeměmi původu s cílem zabránit tomu, aby se osoby opět stávaly obětí obchodování s lidmi, nebo reviktimizaci bývalých obětí obchodování s lidmi, mohou být obzvláště užitečné zprávy GRETA o jednotlivých zemích. Hodnotí se v nich opatření přijatá smluvními stranami Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi ([1269]).

3.3.1.6. Vnitrostátní ochrana (článek 8)

Pokud vyvstane otázka, zda by žadatel čelil odůvodněné obavě nebo reálnému nebezpečí, že bude (opět) obětí obchodování s lidmi, může v členských státech, které toto ustanovení uplatňují, vstoupit v platnost článek 8 přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Může vyvstat otázka, zda by žadatel mohl získat vnitrostátní ochranu přestěhováním do jiné části země ([1270]). V této souvislosti může být nutné položit další otázky vedle těch, které za běžných okolností musí být splněny pro uplatnění vnitrostátní ochrany ([1271]). Zvláště důležité bude zjistit ze spolehlivých a aktuálních informací o zemi původu v souladu s čl. 8 odst. 3 záležitosti uvedené jako otázky v tabulce 51 níže.

Tabulka 51: Ilustrativní otázky ke zvážení v souvislosti s možnou vnitrostátní ochranou bývalých obětí obchodování s lidmi

	Zvláštní otázky týkající se vnitrostátní ochrany bývalých obětí obchodování s lidmi
1	Budou obchodníci s lidmi schopni žadatele najít a je pravděpodobně, že ho najdou?
2	Bude zranitelnost žadatele (viz výše v části „osobní situace“) znamenat, že se může dostat ke své škodě do pozornosti jiné sítě zabývající se obchodováním s lidmi?
3	Budou k dispozici odpovídající rehabilitační a reintegrační zařízení, aby se žadatel nestal obětí vykořisťování nebo újmy ze strany jiných osob?
4	Existuje riziko ostrakizace a odmítnutí ze strany rodiny, komunity atd. z důvodu, že daná osoba byla obětí obchodování s lidmi, které by ohrozilo bezpečnost a ekonomické přežití oběti?

([1268]) Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 18. července 2009, *HC a RC (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Čína CG*, [2009] UKAIT 00027, bod 82. Viz také Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 8. února 2008, *JFK a Secretary of State for the Home Department*, [2018] UKUT PA/06854/2016.

([1269]) Viz monitoring zemí dostupný na adrese: https://www.coe.int/en/web/anti-human-trafficking/country-monitoring-work.

([1270]) Viz rovněž CNDA (Francie), 2017, *Mme F.*, č. 16015058 R, op. cit., pozn. pod čarou 1276, body 14–15; Vrchní soud (Spojené království), rozsudek ze dne 17. října 2016, *HD (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Nigérie CG*, [2016] UKUT 000454 (IAC); Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2016, *TD a AD (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) CG*, op. cit., pozn. pod čarou 1266.

([1271]) Viz obecně oddíl 1.9.

V souvislosti s celkovou situací může být pro použitelnost vnitrostátní ochrany důležitá velikost země a/nebo velikost gangu obchodníků s lidmi ([1272]).

3.3.1.7. Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě

Kvůli nadnárodní povaze obchodování s lidmi se žadatelé, kteří dosud nebyli obětí obchodníci s lidmi, mohou stát obětí gangů obchodníků s lidmi, zatímco čekají na vyřízení své žádosti o mezinárodní ochranu. Z různých důvodů mohou v případě návratu čelit riziku ze strany členů svých sítí a/nebo ostrakizaci ze strany rodiny a/nebo komunity. Na jejich případy by se potenciálně mohl vztahovat článek 5 přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Tento aspekt obchodování s lidmi vznikající na místě může být jediným aspektem, od kterého odvozují svou žádost. Ve směrnici UNHCR se uvádí, že „oběti obchodování tedy nemusí opustit svoji zemi právě kvůli oprávněnému strachu z pronásledování, nýbrž tento strach mohou pocítit až po opuštění země původu. V takových případech je potřeba posuzovat žádost o statut uprchlíka na tomto základě“ ([1273]).

3.3.2. Doplňková ochrana

V případech, kdy nelze prokázat souvislost mezi důvodem (důvody) pronásledování uvedeným (uvedenými) v článku 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice a pronásledováním nebo absencí ochrany před takovým jednáním, může žadateli hrozit reálné nebezpečí vážné újmy, jak je stanoveno v čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice. ESLP uznal, že obchodování s lidmi může představovat porušení článku 3 i článku 4 EÚLP ([1274]), a rozhodl, že „nepochybně […] představuje nelidské a ponižující zacházení podle článku 3 [EÚLP]“ ([1275]).

([1272]) Například ve Spojeném království Vrchní soud při posuzování, zda je vnitrostátní ochrana použitelná, považoval za relevantní hledisko relativně malou rozlohu Albánie a vyhověl odvolání ve věci Vrchní soud (IAC, Spojené království), 2010, *AM a BM (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Albánie CG*, op. cit., pozn. pod čarou 563. Naproti tomu relativně velká rozloha Nigérie spolu se skutečností, že gangy obchodníků s lidmi mají obvykle velmi místní působnost nebo jsou založené na síti tvoření širší rodinou, vedly k odlišným závěrům ve věci Imigrační odvolací soud (Spojené království), rozsudek ze dne 10. září 2004, *JO (vnitrostátní relokace, žádné riziko opětovného obchodování s lidmi) Nigérie*, [2004] UKAIT 251; Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 23. listopadu 2009, *PO (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Nigérie CG*, [2009] UKAIT 46. V Itálii však římský soud zdůraznil, že i když už obchodování s lidmi skončilo, riziko pronásledování a reviktimizace v případě návratu do Nigérie je vzhledem k pohlaví a původu žadatele opodstatněné. Viz Řádný soud v Římě (Tribunale Ordinario di Roma, Itálie), rozsudek ze dne 6. listopadu 2019, č. 17758/2019 (shrnutí v angličtině). Viz také CNDA (Francie), 2015, *Mlle E.F.*, č. 10012810 (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 179; a stejný soud, Grande formation, rozsudek ze dne 30. března 2017, *Mme F.*, č. 16015058 (dále jen CNDA (Francie), 2017, *Mme F.*, č. 16015058).

([1273]) UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 7, op. cit., pozn. pod čarou 402, bod 25.

([1274]) ESLP, rozsudek ze dne 31. července 2012, *M a ostatní* proti *Itálii a Bulharsku*, č. 40020/03, CE:ECHR:2012:0731JUD004002003 (dále jen ESLP, 2021, *M a ostatní* proti *Itálii a Bulharsku*, body 107–108; ESLP, 2021, *VCL a AN* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 1249, body 152, 161; ESLP (velký senát), 2020, *SM* proti *Chorvatsku*, op. cit., pozn. pod čarou 179, bod 241. Ve věci ESLP, 2010, *Rantsev*, op. cit., pozn. pod čarou 179, bod 282, ESLP uvedl, že „obchodování s lidmi ohrožuje lidskou důstojnost a základní svobody svých obětí a nelze je považovat za slučitelné s demokratickou společností a hodnotami zakotvenými v úmluvě“.

([1275]) ESLP, 2021, *M a ostatní* proti *Itálii a Bulharsku*, op. cit., pozn. pod čarou 1278, bod 106. Viz také oddíl 3.3.1.1, pozn. pod čarou 1250 výše. Ve dvou dalších věcech ESLP měl za to, že bývalým obětem obchodování s lidmi bude poskytnuta státní ochrana v Nigérii, a stížnosti považoval s ohledem na článek 3 EÚLP za nepřípustné. Viz ESLP, rozsudek ze dne 26. května 2015, *LO* proti *Francii*, č. 4455/14, CE:ECHR:2015:0526DEC000445514, body 35–36 (stěžovatelka se obávala újmy od svého bývalého organizátora prostituce, nikoli od sítě obchodníků s lidmi); a s ohledem na článek 4 EÚLP ve věci ESLP, rozsudek ze dne 29. listopadu 2011, *VF* proti *Francii*, č. 7196/10, CE:ECHR:2011:1129DEC000719610.

Někteří žadatelé byli shledáni způsobilými pro získání doplňkové ochrany v případech, kdy se stali oběťmi obchodování s lidmi nebo otroctví a aktuálně čelí hrozbám souvisejícím s jejich vážnou újmou v minulosti. Například Vnitrostátní soud pro azylové právo ve Francii udělil doplňkovou ochranu mladému muži z Demokratické republiky Kongo, který osiřel ve věku 10 let a byl násilně zařazen do gangu mladých pachatelů trestné činnosti. Jako člen gangu byl podroben sexuálnímu násilí jako prostředku kontroly a byl nucen páchat ozbrojené loupeže pod vlivem omamných látek, které mu poskytoval vedoucí gangu. Obával se také, že mu hrozí mimosoudní poprava nebo mučení ze strany policie kvůli tomu, že v minulosti byl členem gangu. Soud dospěl k závěru, že žalobce nemá nárok na přiznání postavení uprchlíka, neboť újma ze strany policie je zapříčiněna trestnou činností, kterou spáchal, což nebylo shledáno jako důvod pronásledování podle čl. 2 písm. d) a čl. 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Měl však nárok na doplňkovou ochranu podle čl. 15 písm. a) i b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, neboť by mu hrozila vážná újma ze strany orgánů a pomsta ze strany obyvatel Kinshasy kvůli jeho dřívějšímu působení ve zločineckém gangu ([1276]).

Vnitrostátní soud pro azylové právo se rovněž domníval, že i když oběti obchodování s lidmi ze státu Edo a dalších jižních států Nigérie tvoří určitou společenskou vrstvu, oběti obchodování s lidmi pocházející z Lagosu nelze považovat za příslušníky této společenské vrstvy, neboť nejsou v podobné míře vyloučeny ze společnosti. Jelikož chyběl důvod pronásledování ve smyslu článku 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, neměla žalobkyně nárok na ochranu uprchlíků. Přesto byla shledána způsobilou pro získání doplňkové ochrany, protože jí stále hrozí odplata ze strany sítě provozující prostituci, z níž uprchla, a společenská ostrakizace ([1277]).

V případě nucených prací, které uzbecký stát ukládal občanům, český Nejvyšší správní soud konstatoval, že nucené práce jsou často vykonávány v podmínkách, které vystavují člověka nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestání ([1278]). Pokud jde o doplňkovou ochranu podle čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, soud konstatoval, že když žadatel odmítl vykonávat nucené práce na bavlníkových polích a byl následně předvolán policií, činitel s rozhodovací pravomocí nezkoumal podmínky, za nichž byly nucené práce vykonávány, a skutečnost, že mnoho navrátilců ze zahraničí bylo zadrženo na základě smyšlených obvinění a ve vazbě čelili mučení ([1279]). Bylo třeba zkoumat, zda by žadateli hrozilo nelidské nebo ponižující zacházení tím, že by byl znovu nucen k práci, nebo že by takovou práci odmítl vykonávat. Soud nevyloučil, že za důvod odmítnutí nucených prací může být v některých případech považován politický názor nebo že osoby vystavené nuceným pracím mohou někdy tvořit určitou společenskou vrstvu, pokud sdílejí společnou charakteristiku, která je objektivně přítomna u všech členů takové skupiny a která se liší od pouhého rizika

([1276]) Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 18. října 2016, *M. V.*, č. 15031596 C. Žadatel byl rovněž po smrti svých rodičů obviněn svými sousedy z čarodějnictví. Soud zamítl vyloučení žadatele, protože se trestných činů dopustil jako nezletilý a při omezení svých fyzických a psychických schopností. Podobně žena, která byla znásilněna a stala se obětí násilí ze strany zločineckých gangů působících v Libyi poté, co zabily jejího manžela, se obávala dalšího násilí ze strany těchto gangů. V rozsudku Vnitrostátního soudu pro azylové právo (CNDA, Francie) ze dne 15. září 2017, *Mme AA*, č. 17015488 C, soud konstatoval, že ačkoli se nepodařilo prokázat žádný důvod pronásledování, měla nárok na doplňkovou ochranu.

([1277]) CNDA (Francie) 2021, č. 20013918, *Mme A* (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 443. Věci předložené CNDA týkající se nigerijských obětí obchodování s lidmi ze států Edo a Delta, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíka, viz výše v pozn. pod čarou 1269.

([1278]) Nejvyšší správní soud (Česká republika), 2021, č. j. 5 Azs 317/2020 – 28, op. cit., pozn. pod čarou 402, bod 20.

([1279]) Tamtéž, body 53–54.

pronásledování. V tomto případě se však soud domníval, že v informacích o jednotlivých zemích o Uzbekistánu chybí informace o podmínkách nucených prací a trestu za jejich odmítnutí.

Vážná újma může spočívat v hrozbě opětovného obchodování s lidmi po návratu do země původu. V takovém případě je třeba zkoumat, zda stát nebo strany či organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu jsou ochotny a schopny poskytnout účinnou a nikoliv pouze dočasnou ochranu a pomoc obětem obchodování s lidmi ([1280]).

3.4. Environmentální nebezpečí

3.4.1. Úvod

Záměrem tohoto oddílu je upozornit na vybrané otázky, které budou s největší pravděpodobností představovat výzvu pro soudy v rámci projednávání stávajících a budoucích věcí. Vzhledem k tomu, že dosud existuje jen velmi málo judikatury nebo ustálených poznatků k tomuto tématu, je přístup použitý v této části především ilustrativní a použitelnost jednotlivých dílčích kapitol je omezená.

Environmentální nebezpečí jsou dnes zaznamenávána ve značné části světa a mohou být příčinou vysídlení lidí v rámci jejich země i v zahraničí. Takové případy mohou představovat zvláštní výzvu, v neposlední řadě kvůli širokému pojetí toho, že obecně „environmentální uprchlíci“, „ekologičtí uprchlíci“, „uprchlíci z důvodu změny klimatu“ nebo „osoby vysídlené v souvislosti s katastrofami a změnou klimatu“ (jak jsou různě označováni), i když se nacházejí mimo svou vlastní zemi, nesplňují snadno podmínky pro získání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany. Je však stále pravděpodobnější, že environmentální nebezpečí budou alespoň jedním z faktorů, na které se žadatelé o mezinárodní ochranu budou odvolávat.

V globálním paktu o migraci, který v prosinci 2018 potvrdilo převážnou většinou Valné shromáždění OSN, se upozorňuje na souvislost mezi migračními pohyby a „náhlými i pomalu nastupujícími přírodními katastrofami, nepříznivými dopady změny klimatu, zhoršováním životního prostředí, jakož i dalšími nejistými situacemi“ ([1281]). Pokud jde o globální pakt o uprchlících, přijatý rovněž v roce 2018, konstatuje se v něm, že „ačkoli samy o sobě nejsou příčinou pohybu uprchlíků, klima, zhoršování životního prostředí a přírodní katastrofy stále častěji interagují s příčinami pohybu uprchlíků“ ([1282]). U příležitosti Dne Země 22. dubna 2021 zveřejnil úřad UNHCR údaje, podle kterých „katastrofy spojené se změnou klimatu

([1280]) Nejvyšší správní soud Finska (Korkein hallinto-oikeus, Finsko), rozsudek ze dne 20. března 2017, KHO:2017:42, FI:KHO:2017:42. Soud odkázal na svou vlastní judikaturu, konkrétně na rozsudek ze dne 26. června 2014, KHO:2014:112.

([1281]) Valné shromáždění OSN, Globální pakt o bezpečné, řízené *a* pravidelné migraci, 19. prosince 2018, A/RES/73/195, bod 18 písm. h); UNHCR, UNHCR's Strategic Directions 2017-2021 (Strategické směry UNHCR 2017–2021) (2017) 7; Středisko pro monitorování vnitřního vysídlení (IDMC), GRID 2019: Global Report on Internal Displacement (IDMC 2019: globální zpráva o vnitřním vysídlení).

([1282]) Valné shromáždění OSN, Globální pakt o uprchlících, 19. prosince 2018, A/RES/73/151, bod 8.

pravděpodobně zhoršují chudobu, hladomor a přístup k přírodním zdrojům a podněcují nestabilitu a násilí“ ([1283]).

V Evropě přijalo Parlamentní shromáždění Rady Evropy v září 2021 rezoluci, v níž vyjádřilo znepokojení nad „dramatickými dopady změny klimatu“, odkázalo na „lidské právo na bezpečné, čisté, zdravé a udržitelné životní prostředí“ a vyzvalo ke „vhodným řešením, která by pomohla řešit problémy spojené s migrací způsobené změnou klimatu“, jakož i k „právnímu statusu pro osoby vysídlené nebo migrující z důvodů souvisejících s klimatem“ ([1284]). Podobně Rada pro lidská práva v říjnu 2021 uznala „právo na bezpečné, čisté, zdravé a udržitelné životní prostředí jako lidské právo, které je důležité pro požívání lidských práv“ ([1285]).

Jak bylo vysvětleno výše v úvodu v oddíle 3.1, je třeba vzít v úvahu jak osobní, tak celkovou situaci, které musí být zohledněny při posuzování skutečností a okolností podle čl. 4 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

V souvislosti s **osobní situací** lze říci, že způsoby, jakými faktory prostředí ovlivňují jednotlivce, se samozřejmě u jednotlivých osob značně liší. Například děti, starší lidé, osoby se zdravotním postižením, příslušníci etnických, náboženských či jiných menšin nebo znevýhodnění lidé žijící na okraji společnosti mohou být více ohroženi narušením jejich života v důsledku přírodních katastrof, jako jsou zemětřesení, povodně, vlny veder, požáry atd. Jak poznamenala Rada pro lidská práva v říjnu 2021,

> důsledky [dopadů environmentálních nebezpečí na lidská práva] pociťují nejvíce ty skupiny obyvatelstva, které jsou již nyní ve zranitelné situaci, včetně původních obyvatel, starších osob, osob se zdravotním postižením a žen a dívek ([1286]).

Pokud jde o děti, Výbor pro práva dítěte v září 2021 v řadě věcí předložených nezletilými z různých zemí (dále jen „autoři“) rozhodl, že se mohou domáhat postavení oběti (v rámci

([1283]) UN News, „Climate Change Link to Displacement of Most Vulnerable is Clear: UNHCR“ (Souvislost změny klimatu s vysídlením nejzranitelnějších osob je jasná: UNHCR), 22. dubna 2021; UNHCR, Displaced on the Frontlines of the Climate Emergency (Vysídleni na frontové linii klimatické krize). Viz také Valné shromáždění OSN, Globální pakt o bezpečné, řízené *a* pravidelné migraci, op. cit., pozn. pod čarou 1285, bod 18 písm. h), i), l); Weerasinghe, S., *In Harm's Way: International Protection in the Context of Nexus Dynamics Between Conflict or Violence and Disaster or Climate Change* (Bez ochrany: mezinárodní ochrana v kontextu souvislosti mezi konflikty či násilím a katastrofami a změnou klimatu), UNHCR, prosinec 2018 (dále jen Weerasinghe, *In Harm's Way*, 2018). Viz také uznání souvislosti mezi migračními pohyby a „náhlými i pomalu nastupujícími přírodními katastrofami, nepříznivými dopady změny klimatu, zhoršováním životního prostředí, jakož i dalšími nejistými situacemi“ (bod 18 písm. h)) v Globálním paktu o bezpečné, řízené *a* pravidelné migraci z roku 2018.

([1284]) Rada Evropy, Parlamentní shromáždění, Rezoluce 2401 (2021), Změna klimatu a migrace, 29. září 2021.

([1285]) Rada pro lidská práva, Human Right to a Safe, Clean, Healthy and Sustainable Environment (Lidské právo na bezpečné, čisté, zdravé a udržitelné životní prostředí), rezoluce A/HRC/48/L.23/Rev.1, 8. října 2021.

([1286]) Rezoluce Rady pro lidská práva A/HRC/48/L.23/Rev.1, 2021, op. cit., pozn. pod čarou 1288. Další příklady osob, které jsou zranitelné nebo zvláště ohrožené environmentální újmou, jsou uvedeny ve „Report of the Special Rapporteur on the issue of human rights obligations relating to the enjoyment of a safe, clean, healthy and sustainable environment“ (Zpráva zvláštního zpravodaje k otázce závazků v oblasti lidských práv týkajících se užívání bezpečného, čistého, zdravého a udržitelného životního prostředí), A/HRC/37/59, 24. ledna 2018, bod 42 písm. a) až h).

přípustnosti případu) na základě článků 6 a 24 Úmluvy o právech dítěte ([1287]). Výbor vzal na vědomí:

> jako děti jsou autoři zvláště postiženi změnou klimatu, a to jak z hlediska způsobu, jakým pociťují její účinky, tak z hlediska potenciálu v tom smyslu, že změna klimatu na ně bude mít dopad po celý jejich život, zejména pokud nebudou přijata okamžitá opatření. Vzhledem ke zvláštnímu dopadu na děti a uznání smluvních stran úmluvy, že děti mají nárok na zvláštní záruky, včetně odpovídající právní ochrany, mají státy zvýšené povinnosti chránit děti před předvídatelnou újmou ([1288]).

Pokud jde o **celkovou situaci**, mezi ty, které se v takových případech mohou vyskytnout, patří situace uvedené na obrázku 9 níže.

Obrázek 9: Příklady celkové situace relevantní pro posuzování žádostí týkajících se environmentálních nebezpečí

nucené vysídlení v rámci dané země před odjezdem	omezené možnosti pohybu do jiných oblastí v rámci dané země	chudoba a nedostatek potravin
odříznutí od tradičních zdrojů potravy a obživy	degradace obytných oblastí	zvýšený tlak na městské oblasti
přelidnění a přeplnění	omezený nebo žádný přístup ke zdravotním službám nebo vzdělání	zvýšené riziko onemocnění jako důsledek znečištění nebo zhoršení stavu životního prostředí

Jak uvádí UNHCR:

> Nepříznivé dopady změny klimatu a katastrof často zhoršují další faktory, jako je špatná správa věcí veřejných, podkopávání veřejného pořádku, omezené přírodní zdroje, křehké ekosystémy, demografické změny, socioekonomická nerovnost, xenofobie a politické a náboženské napětí, které v některých případech vede k násilí. V důsledku těchto negativních dopadů změny klimatu a katastrof v kombinaci se sociální zranitelností mohou být lidé nuceni opustit svou zemi a vyhledat mezinárodní ochranu ([1289]).

([1287]) Viz Výbor pro práva dítěte, názory ze dne 22. září 2021 ve věcech *Sacchi a další v. Argentině*, CRC/C/88/D/104/2019; *Sacchi a další v. Brazílii*, CRC/C/88/D/105/2019; *Sacchi a další v. Francii*, CRC/C/88/D/106/2019; *Sacchi a další v. Německu*, CRC/C/88/D/107/2019; *Sacchi a další v. Turecku*, CRC/C/88/D/108/2019; a *AM v. Švýcarsku*, CRC/C/88/D/95/2019. Každá věc obsahuje podobné formulace a byla nakonec prohlášena za nepřípustnou. V těchto věcech se nicméně analyzují otázky, včetně otázky soudní příslušnosti v kontextu přeshraniční environmentální újmy související se změnou klimatu; požadavek, že újma, kterou utrpěly oběti, musí být „rozumně předvídatelná“ a „významná“; a že k odůvodnění svého postavení oběti musí autoři prokázat *prima facie*, že osobně utrpěli skutečnou a významnou újmu. Analýza a standardy stanovené výborem mohou být relevantní také v souvislosti s posuzováním žádostí o mezinárodní ochranu, pokud se týkají dětí a porušování lidských práv v důsledku změny klimatu.

([1288]) Výbor pro práva dítěte, *Sacchi a další v. Francii*, CRC/C/88/D/106/2019, bod 10.13, op. cit., pozn. pod čarou 1291, v ostatních věcech se používají podobné formulace.

([1289]) UNHCR, Legal Considerations Regarding Claims for International Protection made in the Context of the Adverse Effects of Climate Change and Disasters (Právní aspekty týkající se žádostí o mezinárodní ochranu předložených v souvislosti s nepříznivými účinky změny klimatu a katastrof), 1. října 2020 (dále jen UNHCR, Legal Considerations: Claims for International Protection, Climate Change and Disasters), bod 2.

Ve vztahu k těmto celkovým situacím budou mít mimořádný význam aktuální a spolehlivé informace o zemi původu.

3.4.2. Ochrana uprchlíků

Pokud jde o **„pronásledování“** ve smyslu čl. 9 odst. 1, existují nejméně dva klíčové body, které mají zvláštní význam ve věcech, kdy jedním z aspektů je environmentální nebezpečí. Jedním z těchto bodů je, že pronásledování musí vycházet z lidského jednání. (Viz výše uvedené oddíly 1.4 a 1.7 a dále v tomto pododdíle analýza původců pronásledování.) Proto, aby bylo možné environmentální újmu kvalifikovat jako pronásledování, musí být prokázáno, že je důsledkem lidského jednání ([1290]).

Ve věci *Sufi a Elmi* vzal ESLP na vědomí *zprávu nezávislého odborníka Shamsula Bariho o situaci v oblasti lidských práv v Somálsku* (16. září 2010), který konstatoval, že nucený pohyb osob v Somálsku v důsledku konfliktu „omezuje přístup k čisté vodě a základním zdravotním službám“. Dále vzal na vědomí jinou zprávu, v níž se souhrnně uvádí, že „kromě nerozlišujícího válčení, včetně válečných zločinů, zneužívání práva šaría a nucených odvodů civilistů“, byla humanitární krize v Somálsku „umocněna roky sucha a nejistoty, které často bránily účinnému poskytování pomoci“ ([1291]). ESLP konstatoval:

> Pokud by se nedobré humanitární podmínky v Somálsku daly přičíst výhradně, nebo dokonce převážně chudobě nebo nedostatku zdrojů státu na řešení přirozeně se vyskytujícího jevu, jako je sucho, mohl by být test ve věci *N. proti Spojenému království* považován za vhodný ([1292]).

S ohledem na několik zpráv však mohl konstatoval, že „sucho sice přispělo k humanitární krizi, ta je však převážně způsobena přímými i nepřímými kroky stran konfliktu“ ([1293]). V souladu s tím upřednostnil

> přístup přijatý ve věci *M.S.S.* proti *Belgii* a Řecku, který vyžaduje, aby zohlednil schopnost žadatele zajistit si své nejzákladnější potřeby, jako je strava, hygiena a přístřeší, jeho zranitelnost vůči špatnému zacházení a vyhlídky na zlepšení jeho situace v přiměřeném časovém rámci ([1294]).

S přihlédnutím k jednání skupiny aš-Šabáb a dalším okolnostem soud konstatoval, že:

> Pokud je přiměřeně pravděpodobné, že by byla vracející se osoba umístěna do tábora pro vnitřně přesídlené osoby, jako je koridor Afgooye, nebo do uprchlického tábora, jako jsou tábory Dadaab v Keni, soud měl za to, že hrozí reálné nebezpečí, že kvůli humanitárním podmínkám v těchto táborech bude vystavena zacházení, které je v rozporu s článkem 3 ([1295]).

([1290]) SDEU (velký senát), 2014, *M’Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 35. Viz rovněž oddíly 1.4.1 a 1.7 výše.

([1291]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, body 132 a 170.

([1292]) Tamtéž, bod 282. Viz také bod 259 s odkazem na ESLP (velký senát), 2008, *N* proti *Spojenému království*, body 42–45, na který se odkazuje ve věci *Sufi a Elmi*, bod 259.

([1293]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 282; ESLP, 2013, *SHH* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 996.

([1294]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 283, s odkazem na rozsudek ESLP (velký senát), 2011, *MSS* proti *Belgii a Řecku*, op. cit., pozn. pod čarou 229, bod 254.

([1295]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 296.

Dalším klíčovým bodem je, že (i za předpokladu, že příčinou je jednání člověka) „jednání“ nelze chápat v úzkém smyslu, například omezené na jedinou událost. Jak bylo uvedeno dříve v oddíle 1.4, čl. 9 odst. 2 odráží široké pojetí pojmu „jednání“. To ilustruje řada „opatření“, která jsou v čl. 9 odst. 2 označena za možné pronásledování, mezi něž patří například právní opatření ([1296]). Je třeba také připomenout, že „jednání“ zahrnuje úmyslné opomenutí, deprivaci nebo nečinnost ([1297]). Tento bod je důležitý ve věcech týkajících se environmentálních nebezpečí, protože ta někdy nejsou výsledkem jediné události, ale spíše složitějších procesů, které jsou často dlouhodobé nebo „s pomalým nástupem“, například degradace půdy.

Pokud jde o pojem pronásledování, stanoví čl. 9 odst. 1 hranici dostatečné závažnosti. To, že klimatické změny, jako je stoupající hladina moře, zasolování, extrémní povětrnostní jevy (bouře, cyklóny, záplavy a požáry), způsobují škody, může být často samozřejmé. Avšak vzhledem k tomu, že tyto události často postihují některé jednotlivce více než jiné, například ty, kteří žijí nejblíže záplavovým oblastem, může mít jednotlivý žadatel potíže při prokazování, že je vystaven riziku událostí způsobených člověkem, které překračuje požadovanou hranici **dostatečné závažnosti**.

V čl. 9 odst. 1 se při definici pronásledování uplatňuje přístup založený na lidských právech. Jedním ze základních práv je právo na život, od kterého nejde odstoupit, chráněné právním řádem a zaručené v článku 2 EÚLP.

Ve věci *Öneryıldız* proti *Turecku* ([1298]) ESLP shledal porušení práva na život ve věci stěžovatelů, jejichž domy byly zachváceny požárem po výbuchu metanu na nedaleké skládce. Soud rozhodl, že došlo mimo jiné k porušení článku 2 EÚLP v jeho hmotněprávní části, a to z toho důvodu, že nebyla přijata vhodná opatření k zabránění nešťastné smrti devíti blízkých příbuzných stěžovatele. Soud rovněž shledal porušení článku 2 v jeho procesní části, a to z důvodu nedostatečné právní ochrany práva na život. V této souvislosti soud konstatoval, že turecké orgány neposkytly obyvatelům slumů informace o rizicích, která jim hrozí, protože žijí na daném místě, ani nepřijaly nezbytná praktická regulační opatření, aby se zabránilo ohrožení života lidí.

Ve věci *Budayeva a ostatní* proti *Rusku* ESLP rozhodl, že ruské orgány porušily právo stěžovatelů na život tím, že nepřijaly přiměřená opatření k zabránění předvídatelné újmě

([1296]) Viz oddíly 1.4.4 a 1.4.4.3 výše.

([1297]) Viz SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 57, ve spojení se SDEU (velký senát), 2014, *M'Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 35. Analýza SDEU je v souladu s dokumentem ILC, *Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts*, op. cit., pozn. pod čarou 537, který chápe „jednání“ jako „chování spočívající v konání nebo opomenutí […]“; viz výše oddíl 1.7.1.

([1298]) ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 30. listopadu 2004, *Öneryıldız* proti *Turecku*, č. 48939/99, CE:ECHR:2004:1130JUD004893999 (dále jen ESLP (velký senát), 2004, *Öneryıldız* proti *Turecku*), body 89–108 a 117–118. V bodě 93 soud poznamenal, že podle jeho názoru jsou úvahy týkající se článku 2 „nesporně platné v souvislosti s nebezpečnými činnostmi, kdy došlo ke ztrátám na životech v důsledku událostí, za něž nesou odpovědnost orgány veřejné moci, které jsou často jedinými subjekty, jež mají dostatečné relevantní znalosti k identifikaci a odhalení složitých jevů, které mohly takové události způsobit“.

v podobě sesuvu půdy, který zdevastoval město a zabil osm lidí, včetně manžela první stěžovatelky ([1299]).

V názorech Výboru pro lidská práva (HRC) z roku 2020 ve věci *Teitiota* proti *Novému Zélandu* ([1300]), které se týkalo práva na život podle článku 6 ICCPR ([1301]), výbor připomněl, že „zhoršování životního prostředí, změna klimatu a neudržitelný rozvoj představují jedny z nejnaléhavějších a nejzávažnějších hrozeb pro možnost současných a budoucích generací požívat práva na život“ ([1302]). Výbor v tomto přelomovém rozhodnutí dále uvedl:

> […] Přeshraniční pohyb osob, které hledají ochranu před újmou způsobenou změnou klimatu, mohou podnítit jak náhlé události, jako jsou intenzivní bouře a záplavy, tak procesy s pomalým nástupem, jako je zvyšování hladiny moří, zasolování a degradace půdy. Výbor je toho názoru, že bez důrazného vnitrostátního a mezinárodního úsilí mohou účinky změny klimatu v přijímajících státech vystavit jednotlivce porušení jejich práv podle článků 6 nebo 7 Paktu, což může vést ke vzniku závazků vysílajících států v souvislosti se zásadou nenavracení. Navíc vzhledem k tomu, že riziko, že se celá země potopí pod vodní hladinu, je tak extrémní, že podmínky života v takové zemi se mohou stát neslučitelnými s právem na důstojný život dříve, než se toto riziko naplní ([1303]).

Dále se v širší literatuře ([1304]) stále více uznává, že scénáře změny klimatu mohou někdy zahrnovat diskriminační popírání lidských práv, například když jsou marginalizované skupiny vystaveny újmě způsobené katastrofami v různé míře a jsou vůči ní různě zranitelné. Kromě toho, že taková újma může porušovat základní práva, jako je právo na život, může zahrnovat opatření spadající do působnosti čl. 9 odst. 1 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice z důvodu jejich souběhu. Původci pronásledování mohou používat jednání nebo opatření v oblasti životního prostředí, které představují vážné porušení základních lidských práv ve smyslu čl. 9 odst. 1 písm. a) nebo jsou dostatečně závažné ve svém souběhu, aby postihly jednotlivce podobným způsobem. Nezdá se, že by v zásadě existoval důvod, proč by nepříznivé dopady způsobené environmentální újmou na vzdělání, zdravotní péči, přiměřené přístřeší, práci, majetek, potraviny, informace, účast na veřejném životě atd.

([1299]) ESLP, rozsudek ze dne 20. března 2008, *Budayeva a ostatní* proti *Rusku*, č. 15339/02, 21166/02, 20058/02, 11673/02 a 15343/02, CE:ECHR:2008:0320JUD001533902 (dále jen ESLP, 2008, *Budayeva a ostatní* proti *Rusku*), body 158–159. V bodě 137 soud konstatoval, že „[v] oblasti pomoci při mimořádných událostech, kdy se stát přímo podílí na ochraně lidských životů prostřednictvím zmírňování přírodních rizik, by se tyto úvahy měly uplatnit, pokud okolnosti konkrétní věci poukazují na bezprostřední hrozbu přírodního rizika, které bylo jasně identifikovatelné, a zejména pokud se jedná o opakující se kalamitu postihující konkrétní oblast určenou jako obytnou nebo k jinému využití […]. Rozsah pozitivních povinností, které lze státu za daných okolností přičíst, bude záviset na původu hrozby a na tom, do jaké míry lze jedno či druhé riziko zmírnit.“ Viz také ESLP, rozsudek ze dne 17. listopadu 2015, Özel *a ostatní* proti *Turecku*, č. 14350/05, 15245/05 a 16051/05, CE:ECHR:2015:1117JUD001435005. Věci, kdy ESLP shledal porušení práva na respektování soukromého života podle článku 8 EÚLP ve věcech týkajících se environmentálních nebezpečí: viz pozn. pod čarou 1310 níže.

([1300]) Výbor pro lidská práva (HRC), názory ze dne 24. října 2019, *Ioane Teitiota* v. *Novému Zélandu*, sdělení č. 2728/2016, CCPR/C/127/D/2728/2016 (dále jen HRC, 2019, *Teitiota*).

([1301]) Čl. 6 odst. 1 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech zní: „Každá lidská bytost má právo na život. Toto právo je chráněno zákonem. Nikdo nebude svévolně zbaven života.“

([1302]) HRC, 2019, *Teitiota*, op. cit., pozn. pod čarou 1304, bod 9.4.

([1303]) Tamtéž, bod 9.11 (poznámka pod čarou vynechána). Viz také HRC, General Comment No 36, Article 6 (Right to Life) (Obecný komentář č. 36, článek 6 (právo na život)), 3. září 2019, CCPR/C/GC/36, bod 26.

([1304]) Viz např. Scott, M., *Climate Change, Disasters, and the Refugee Convention* (Změna klimatu, katastrofy a úmluva o uprchlících), CUP, 2020 (dále jen Scott, *Climate Change, Disasters, and the Refugee Convention*), s. 57–63, citující mimo jiné Vrchní soud (Spojené království), rozsudek ze dne 19. listopadu 2008, *RN (navrácené osoby) Zimbabwe CG*, [2008] UKAIT 83 (dále jen Vrchní soud (Spojené království), 2008, *RN (navrácené osoby) Zimbabwe CG*), bod 249.

nemohly vést k tomu, že by dotyčná deprivace postihla jednotlivce podobným způsobem jako porušení základních lidských práv (a dosáhla tak hranice pronásledování). Vzhledem k tomu, že lidská práva, kterých se skutkové okolnosti věci týkají, jsou podmíněná, jako je právo na respektování soukromého a rodinného života, podle významného objemu judikatury dochází v kontextu životního prostředí k porušení těchto práv. Existuje kupříkladu důležitá judikatura ESLP týkající se poškozování životního prostředí, např. ve věci *López-Ostra* proti *Španělsku* ([1305]), kde bylo shledáno, že vážné poškození životního prostředí a průvodní zdravotní potíže představují porušení článku 8 EÚLP ([1306]).

Žádosti týkající se otázek souvisejících se změnou klimatu založené buď na porušení čl. 9 odst. 1 písm. a), nebo na souběhu porušení podle čl. 9 odst. 1 písm. b) mohou být také provázány s tradičnějšími druhy újmy. Jak uvádí UNHCR v souvislosti se změnou klimatu a vysídlením v důsledku katastrof:

> […] mohou nastat situace, kdy by se mohla uplatnit kritéria pro uprchlíky podle úmluvy z roku 1951 nebo širší kritéria pro uprchlíky podle regionálních rámců uprchlického práva. Lidé mohou mít oprávněný nárok na postavení uprchlíka například v případech, kdy se nepříznivé účinky změny klimatu propojují s ozbrojenými konflikty a násilím ([1307]).
>
> Na základě své studie „In Harm's Way" ([1308]) vydal UNHCR v roce 2020 dokument Legal Considerations (Právní úvahy), který má sloužit jako vodítko pro výklad a řízení mezinárodní diskuse o těchto nárocích ([1309]). UNHCR nicméně poznamenal: „UNHCR nicméně neschvaluje termín ‚klimatický uprchlík', a je přesnější používat termín ‚osoby vysídlené v souvislosti s katastrofami a změnou klimatu'" ([1310]).

Stejně jako v případě socioekonomické újmy ([1311]) představuje tedy i environmentální újma jednání, která mohou mít povahu pronásledování. Tato možnost však stále velmi závisí na kontextu.

K prokázání **odůvodněných obav** z pronásledování je nutné prokázat riziko, které je osobně hrozí žadateli ([1312]), ale není nutné prokázat riziko pronásledování převyšující riziko hrozící jiným osobám v podobné situaci ([1313]). Není ani nutné, aby k případu týkajícímu se životního prostředí

([1305]) ESLP, rozsudek ze dne 9. prosince 1994, *López-Ostra* proti Španělsku, č. 16798/90, CE:ECHR:1994:1209JUD001679890 (dále jen ESLP, 1994, *López-Ostra* proti Španělsku).

([1306]) Případy, kdy ESLP shledal porušení práva na respektování soukromého života podle článku 8 EÚLP ve věcech týkajících se environmentálních nebezpečí, viz např. emise z čistírny odpadních vod (ESLP, 1994, *López-Ostra* proti Španělsku, op. cit., pozn. pod čarou 1309, bod 58); vystavení znečištění z výroby hnojiv (ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 19. února 1998, *Guerra* proti *Itálii*, č. 14967/89, CE:ECHR:1998:0219JUD00149678, bod 60); emise ze zlatého dolu v soukromém vlastnictví (ESLP, rozsudek ze dne 10. listopadu 2004, *Taskin a ostatní* proti *Turecku*, č. 46117/99, CE:ECHR:2004:1110JUD004611799, body 108 a násl.); emise z bývalé ocelárny (ESLP, rozsudek ze dne 9. června 2005, *Fadeyeva* proti *Rusku*, č. 55723/00, CE:ECHR:2005:0609JUD005572300); emise ze zařízení na skladování a zpracování nebezpečného odpadu (ESLP, rozsudek ze dne 2. listopadu 2006, *Giacomelli* proti *Itálii*, č. 59909/00, CE:ECHR:2006:1102JUD005990900).

([1307]) Viz www.unhcr.org/climate-change-and-disasters.htm

([1308]) Weerasinghe, *In Harm's Way*, 2018, op. cit., pozn. pod čarou 1287.

([1309]) UNHCR, Legal Considerations: Claims for International Protection, Climate Change and Disasters, op. cit., pozn. pod čarou 1293.

([1310]) Viz http://www.unhcr.org/climate-change-and-disasters.htm

([1311]) Viz oddíly 1.4.2.1 a 1.4.3.

([1312]) SDEU, 2018, *Ahmedbekova*, op. cit., pozn. pod čarou 68, bod 49.

([1313]) UNHCR, Legal Considerations: Claims for International Protection, Climate Change and Disasters, op. cit., pozn. pod čarou 1293, bod 8.

došlo v situaci ozbrojeného konfliktu ([1314]). Z judikatury týkající se přepracovaného znění kvalifikační směrnice, Listiny EU nebo EÚLP není jasné, jak bezprostřední musí být nebezpečí pronásledování nebo vážné újmy ([1315]).

Z hlediska posuzování rizik může pomalý nástup některých jevů souvisejících se změnou klimatu snadno vést k rozumně předvídatelnému ohrožení práva na život. Mezivládní panel pro změnu klimatu (IPCC) například s „velmi vysokou spolehlivostí" předpověděl významné dopady takových jevů, jako jsou vlny veder, sucha, záplavy, cyklony, přírodní požáry, sesuvy půdy, znečištění ovzduší, vzestup hladiny moří a bouřlivé přílivy ([1316]). Výbor HRC nicméně dospěl k závěru, že riziko musí být „**osobní**, […] nemůže **vyplývat pouze z celkové situace** v přijímajícím státě, s výjimkou těch nejextrémnějších případů, a […] existuje vysoký práh pro poskytnutí podstatných důvodů pro vyvození závěru, že existuje skutečné riziko nenapravitelné újmy" ([1317]).

V rámci posuzování žádosti o mezinárodní ochranu by navíc takové události s největší pravděpodobností nepředstavovaly pronásledování, pokud by nebylo možné prokázat, že tyto události byly důsledkem jednání původce na základě některého z důvodů pronásledování.

Pokud jde o **důvody pronásledování** (článek 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice), může určení jednoho nebo více takových důvodů představovat nepřekonatelný problém u žádostí založených na lidském jednání, které má negativní dopad na životní prostředí, například odlesňování a reakce na zemětřesení a jiné katastrofy. Je to proto, že tyto dopady mohou být do značné míry nerozlišující a nejsou zjevně spojeny s určitými charakteristikami, jako je rasa, náboženství, národnost, příslušnost k určité společenské vrstvě nebo politické názory ([1318]). Muselo by být prokázáno, že žadatel byl vystaven odlišným způsobem a je zranitelný vůči úmyslnému jednání nebo opomenutí původce pronásledování na základě jednoho z důvodů uvedených v článku 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Diskriminace však může být někdy součástí scénářů environmentální újmy, například když jsou marginalizované skupiny vystaveny újmě způsobené katastrofami a jsou vůči nim zranitelné v odlišné míře. Opatření, která vedou ke zhoršení stavu životního prostředí, jako je odlesňování nebo odčerpávání přírodních vodních zdrojů, mohou být zcela nebo zčásti přijata z rasových, náboženských atd. důvodů.

([1314]) Nejvyšší kasační soud (Itálie), 2020, Žadatel v. *Ministerstvo vnitra (Ministero dell'interno)*, č. 23925/19 (shrnutí v angličtině) op. cit., pozn. pod čarou 1019. Soud dospěl k závěru, že soudci občanskoprávních soudů by měli uplatňovat standard požadavku na respektování práva na život a práva na důstojný život nejen při řešení situací ozbrojeného konfliktu, ale také při řešení situací zhoršování sociálních, environmentálních nebo klimatických podmínek, jakož i v kontextech, kdy dochází k využívání přírodních zdrojů, pokud to představuje konkrétní hrozbu pro přežití jednotlivce a jeho rodiny a ohrožuje právo jednotlivce na důstojný život.

([1315]) Navzdory rozsudku Soudu pro mezinárodní ochranu (International Protection Tribunal, Nový Zéland) ze dne 25. června 2013, *AF (Kiribati)*, [2013] NZIPT 800413, který takové kritérium použil, HRC, 2019, *Teitiota v. Novému Zélandu*, op. cit., pozn. pod čarou 1304, nevyjadřuje souhlas s tímto kritériem. Pro kritiku spoléhání se na test bezprostřednosti viz Anderson a další, „Imminence in Refugee and Human Rights Law", op. cit., pozn. pod čarou 370, s. 111–140.

([1316]) IPCC, *Climate Change 2014: Synthesis Report* (Změna klimatu 2014: souhrnná zpráva), Zpráva, 2014, 12; IPCC, *Climate Change 2021: The Physical Science Basis* (Změna klimatu 2021: fyzikální věda), A.3.1–A.3.5. IPCC je odborným orgánem OSN, který posuzuje vědecké poznatky týkající se změny klimatu. Viz také A. Anderson, M. Foster, H. Lambert a J. McAdam, „A Well-Founded Fear of Being Persecuted … But When?" (Odůvodněné obavy z pronásledování… ale kdy?), 42 *Sydney L Rev*, 2020, s. 155.

([1317]) HRC, 2019, *Teitiota*, op. cit., pozn. pod čarou 1304, bod 9.3 (zvýraznění doplněno).

([1318]) Viz např. rozsudek Australského soudu pro přezkum nároků uprchlíků ze dne 10. prosince 2009, 09073346, [2009] RRTA 1168, bod 51, věc předložená státním příslušníkem Kiribati, citováno podle McAdam, J., *Climate Change, Forced Migration, and International Law* (Změna klimatu, nucená migrace a mezinárodní právo), Oxford University Press, 2012, s. 45–46.

Je také možné, že osobám bude z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo zastávání určitých politických názorů upřena pomoc v případě katastrof ([1319]). Samotná skutečnost, že se jedná o oběť ekologické katastrofy, nemusí stačit k prokázání toho, že daná skupina je sociálně viditelná a zároveň sdílí chráněný charakteristický rys (a není definována kruhem) ([1320]). Situace však může být odlišná, pokud jsou například oběti identifikovány v právních předpisech nebo politikách státu (například jako oběti, které musí diskriminačním způsobem žít v přesídlovacích táborech po nucené relokaci, aby se vyhnuly ekologické katastrofě nebo kvůli ní).

Pokud jde o **původce pronásledování**, SDEU ve věci *M'Bodj* zdůraznil, že v článku 6 kvalifikační směrnice se uvádí seznam původců, kteří jsou považováni za odpovědné za způsobení pronásledování nebo vážné újmy. Uvedl, že to „podporuje závěr, že taková újma musí spočívat v jednání třetí osoby, takže její příčinou nemůže být pouhá všeobecná nedostatečnost zdravotnického systému země původu" ([1321]). V rozsudku z roku 2020 dospěl německý Spolkový správní soud s ohledem na humanitární situaci v Somálsku k závěru, že žadatel nemůže mít nárok na mezinárodní ochranu pouze z důvodu „všeobecné nedostatečnosti" v zemi původu ([1322]). Tento případ ilustruje obtíže, které vznikají u žádostí o mezinárodní ochranu, které se chtějí odvolávat na environmentální újmu způsobenou přírodními katastrofami nebo změnou klimatu, pokud jde o schopnost určit původce pronásledování nebo vážné újmy obecně ([1323]).

Bylo by však nesprávné se domnívat, že podíl lidské činnosti je nulový jen proto, že se na něm vždy nepodílejí určití snadno identifikovatelní původci. Za předpokladu, že judikatura ESLP bude považována za relevantní pro určení významu pronásledování a původců pronásledování, pak může být relevantní, že se v judikatuře v oblasti lidských práv a širší odborné literatuře o katastrofách a zhoršování stavu životního prostředí zdůrazňuje potřeba zasadit tyto události do sociálního a historického kontextu, v němž mohla hrát zásadní roli politická rozhodnutí učiněná vládami a dalšími subjekty ([1324]). Jak bylo uvedeno dříve v oddíle 3.4.1, ESLP se zabýval řadou případů, v nichž se mělo za to, že z důvodu environmentálních nebezpečí vzniká pozitivní povinnost státu chránit před nimi své obyvatelstvo. Dále, jak je uvedeno v oddíle 1.4.1, pro prokázání prvku „pronásledování" uvedeného v definici uprchlíka není nutné prokázat úmysl k takovému jednání.

SDEU dosud neprojednával otázku, zda by se pro to, aby žádosti založené na environmentální újmě spadaly do oblasti působnosti článku 6 přepracovaného znění kvalifikační směrnice (ve spojení s čl. 9 odst. 1 nebo článkem 15), vyžadovalo prokázání, že lidské subjekty jsou

([1319]) Vrchní soud (Spojené království), 2008, *RN (navrácené osoby) Zimbabwe CG*, op. cit., pozn. pod čarou 1308, [249]. Viz také rozhodnutí Odvolacího orgánu pro přiznání postavení uprchlíka (Nový Zéland) ze dne 28. října 2009, č. 76374, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíka osobě, která pomáhala při humanitárních pracích po cyklonu Nargis v Myanmaru/Barmě v květnu 2008 na základě toho, že tato práce by byla vnímána jako vyjádření protirežimního politického názoru.

([1320]) UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 2, op. cit., pozn. pod čarou 441, bod 14; viz oddíl 1.6.2.4.1.

([1321]) SDEU (velký senát), 2014, *M'Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 35.

([1322]) Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), 2020, č. 1 C 11.19, op. cit., pozn. pod čarou 972, bod 12. Dále viz Schloss, C., „Climate migrants - How German Courts Take the Environment into Account when Considering *Non-refoulement*" (Klimatičtí migranti – jak německé soudy zohledňují životní prostředí při projednávání zásady nenavracení), Völkerrechtsblog, 3. března 2021.

([1323]) McAdam, *Climate Change, Forced Migration and International Law*, op. cit., pozn. pod čarou 1322, s. 45.

([1324]) Scott, *Climate Change, Disasters, and the Refugee Convention*, op. cit., pozn. pod čarou 1308, s. 7–8, 15–31.

„výhradní nebo převažující příčinou“ environmentální újmy, jako je sucho, jak by vyplývalo z přímého použití norem EÚLP ([1325]).

Může být užitečné rozlišovat mezi dvěma hlavními typy situací, v nichž může vyvstat otázka, zda existuje zjevný lidský původce, který je dostatečný k tomu, aby bylo možné konstatovat pronásledování. Na jedné straně budou existovat případy, kdy původci pronásledování zjevně a záměrně používají environmentální újmu jako prostředek pronásledování. Například zhoršování stavu životního prostředí použil režim Saddáma Husajna v první válce v Perském zálivu ([1326]) jako přímý nástroj útlaku proti bažinným Arabům.

Na druhé straně se vyskytnou situace související s environmentální újmou, které se vyznačují neochotou ([1327]) nebo nečinností státu ([1328]). Jak tedy bylo uvedeno, „požadavky pro konstatování pronásledování mohou být naplněny, když odpovědné orgány nedokážou určité skupině lidí adekvátně pomoci vyrovnat se s ekologickými katastrofami“ ([1329]). Pouhá skutečnost, že došlo ke katastrofě nebo že stát obecně není schopen na ni reagovat, však nestačí k tomu, aby byl stát uznán za původce pronásledování.

Ve věci *Budayeva a ostatní* ESLP rozhodl, že v případě oběti sesuvu půdy došlo k porušení práva na život podle článku 2 EÚLP ([1330]). Pro soud bylo relevantní, že státní orgány neprováděly politiku územního plánování a neposkytly pomoc při mimořádných událostech v nebezpečné oblasti Tyrnauz ve vztahu k předvídatelnému ohrožení života obyvatel, včetně všech stěžovatelů. Bylo rozhodnuto, že ruské orgány v rozporu s článkem 2 nesplnily svou povinnost vytvořit legislativní a správní rámec, který by umožnil účinně zabránit ohrožení práva na život.

Pokud je původcem pronásledování stát, ať už svým jednáním nebo tím, že nekoná a nepomáhá určité skupině lidí vypořádat se s ekologickou katastrofou, měla by platit domněnka, že žadatel nemá k dispozici účinnou ochranu, a proto **neexistuje poskytovatel ochrany**. Pokud je však původcem pronásledování nestátní subjekt, je třeba určit, zda stát nebo strany či organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu jsou ochotny a schopny poskytnout ochranu v souladu s čl. 7 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

([1325]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 282; ESLP, 2013, *SHH* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 996.

([1326]) Viz Soud pro mezinárodní ochranu (Nový Zéland), rozsudek ze dne 25. června 2013, *AF (Kiribati)*, [2013] NZIPT 800413, bod 59.

([1327]) W. Kälin a N. Schrepferová v dokumentu pro UNHCR z roku 2012 poznamenali, že „země původu se obvykle neobrátí proti takto postiženým lidem, ale je i nadále ochotna jim pomáhat a chránit je“: viz Kälin, W. a Schrepfer, N., Protecting People Crossing Borders in the Context of Climate Change: Normative Gaps and Possible Approaches (Ochrana lidí překračujících hranice v souvislosti se změnou klimatu: normativní mezery a možné přístupy), 2012, UNHCR Legal and Protection Policy Research Series, PPLA/2012//01; Scott, *Climate Change, Disasters, and the Refugee Convention*, op. cit., pozn. pod čarou 1332, s. 5.

([1328]) Scott, *Climate Change, Disasters, and the Refugee Convention*, op. cit., pozn. pod čarou 1308, s. 63–88.

([1329]) Zimmerman a Mahler, in Zimmermann (ed.), *The 1951 Convention and Protocol: a Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 169, s. 440. Viz také Soud pro přistěhovalectví a ochranu (Nový Zéland), rozsudek ze dne 20. ledna 2012, *BG (Fidži)*, [2012] NZIPT 8000091, bod 84, v němž se uvádí, že pokud by stát diskriminačním způsobem odmítal pomoc po katastrofě nebo svévolně odepřel přístup k dostupné zahraniční pomoci v případě nedostatku domácích kapacit, mohlo by to potenciálně představovat špatné zacházení s obyvatelstvem postiženým katastrofou.

([1330]) ESLP, 2008, *Budayeva a ostatní* proti *Rusku*, op. cit., pozn. pod čarou 1303.

V souvislosti s **vnitrostátní ochranou** (článek 8 přepracovaného znění kvalifikační směrnice) může environmentální újma vážně omezit možnosti, které by jinak měli žadatelé k dispozici, aby nalezli ochranu v jiné části země. Ekologická kalamita nebo zhoršování stavu životního prostředí mohou také způsobit, že pro člověka nebude bezpečné cestovat do jiné nezasažené oblasti ([1331]).

Ustanovení čl. 8 odst. 2 vyžaduje, aby členské státy ve všech těchto záležitostech získávaly a zohledňovaly „přesné a aktuální informace“ „z příslušných zdrojů, jako je úřad [UNHCR] a [EASO]“.

V souvislosti s **potřebami mezinárodní ochrany *sur place*** se může někdy stát, že se faktory týkající se environmentální újmy projeví nebo výrazně zhorší poté, co žadatel opustí svou zemi původu. V takové situaci se na žadatele může vztahovat čl. 5 odst. 1.

3.4.3. Doplňková ochrana

Body, které budou muset rozhodující orgány zvážit, když se budou vypořádávat s argumenty vznesenými osobami, které prchají před environmentálními nebezpečími na základě čl. 15 písm. b), narážejí na mnoho stejných obtíží, s nimiž se potýkají osoby, které se odvolávají na článek 9 přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

Ustanovení čl. 15 písm. b) se omezuje na špatné zacházení s žadatelem „v zemi původu“. Stejně jako v případě pronásledování podle článku 9 přepracovaného znění kvalifikační směrnice musí mít jednání představující vážnou újmu podle článku 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice podobu jednání třetí strany (viz oddíl 2.4). Aby se tedy jednalo o mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trest podle čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, musí být riziko takového zacházení založeno na úmyslném jednání ([1332]).

Dále se může stát, že pokud se SDEU rozhodne vycházet přímo z judikatury ESLP podle článku 3, bude muset být pro účely čl. 15 písm. b) prokázáno, že environmentální újma je výhradní nebo převažující příčinou špatného zacházení. Ve věci *Sufi a Elmi* tak ESLP zdůvodnil, že k tomu, aby spadaly do působnosti článku 3, bylo nutné prokázat, že „se nedobré humanitární podmínky v Somálsku daly přičíst výhradně, nebo dokonce převážně chudobě nebo nedostatku zdrojů státu na řešení přirozeně se vyskytujícího jevu, jako je sucho“. V tomto případě však soud mohl konstatovat, že „sucho sice přispělo k humanitární krizi, ta je však převážně způsobena přímými i nepřímými kroky stran konfliktu“ ([1333]). Při rozhodování o tom, zda se v takových případech použije článek 3 EÚLP, ESLP posuzuje „schopnost žadatele zajistit si své nejzákladnější potřeby, jako je strava, hygiena a přístřeší, jeho zranitelnost vůči špatnému zacházení a vyhlídky na zlepšení jeho situace v přiměřeném časovém rámci“ ([1334]).

Současně přepracované znění kvalifikační směrnice přináší žádostem o mezinárodní ochranu z důvodu environmentálních nebezpečí podle ustanovení o doplňkové ochraně přinejmenším

([1331]) UNHCR, Legal Considerations: Claims for International Protection, Climate Change and Disasters, op. cit., pozn. pod čarou 1293, bod 12.
([1332]) SDEU (velký senát), 2014, *M'Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 41, kde se vyžaduje úmysl.
([1333]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, bod 282.
([1334]) Tamtéž, bod 283.

o jednu obtíž méně (ve srovnání s ustanoveními o ochraně uprchlíků). Je tomu tak proto, že podle článku 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice není nutné prokázat důvod pronásledování. Judikatura ESLP k článku 2 týkající se environmentálních nebezpečí již byla zmíněna výše v oddíle 3.4.2. V souvislosti se změnou klimatu a vysídlením v důsledku katastrof bylo rovněž zmíněno rozhodnutí Výboru pro lidská práva ve věci *Teitiota*. To se týkalo závazků v oblasti nenavracení vyplývajících z článků 6 a 7 ICCPR (týkajících se práva na život a zákazu mučení a krutého, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu) ([1335]). Výbor připomněl, že státy jsou povinny nevyhostit osobu ze svého území, „pokud existují závažné důvody domnívat se, že existuje reálné nebezpečí nenapravitelné újmy, jak stanoví články 6 a 7 paktu“ ([1336]). Riziko musí být „**osobní**, […] **nemůže vyplývat pouze z celkové situace** v přijímajícím státě, s výjimkou těch nejextrémnějších případů, a […] existuje vysoký práh pro poskytnutí podstatných důvodů pro vyvození závěru, že existuje skutečné riziko nenapravitelné újmy“ ([1337]).

V této souvislosti odkazuje na rozsudek ve věci *Teitiota* rozsudek italského Nejvyššího kasačního soudu z roku 2020 ve věci žadatele z Nigérie, který uprchl před ekologickou situací v deltě Nigeru ([1338]). Soud rozhodl, že situace nejistoty (sabotáže, únosy a útoky na policii), která byla důsledkem vážné ekologické situace, konfliktů a chudoby, nedosahovala úrovně svévolného násilí, která se vyžaduje pro udělení doplňkové ochrany podle čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([1339]).

Ačkoli se čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice týká pouze svévolného násilí v situacích ozbrojeného konfliktu, může přesto vyžadovat posouzení, zda zde spolupůsobí environmentální faktory. Například ozbrojené konflikty mohou vznikat částečně v důsledku environmentálních faktorů a změny klimatu. Environmentální faktory mohou být důležité například i při omezování schopnosti státu nebo organizace (organizací) podle definice v článku 7 přepracovaného znění kvalifikační směrnice poskytovat pomoc a ochranu civilistům. Tato ochrana může hrát roli při existenci či neexistenci závažných důvodů domnívat se, že existuje reálné nebezpečí vážné újmy podle tohoto pododstavce. Dále SDEU právě v souvislosti s tímto pododstavcem zdůraznil význam zohlednění „obecnějšího nebezpečí újmy“ (které postavil do protikladu ke „konkrétním druhům újmy“, jimiž se zabývá čl. 15 písm. a) a b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice) ([1340]). Součástí některých ozbrojených konfliktů může být omezený přístup ke zdrojům způsobený environmentálními faktory, jako je sucho (což ESLP považoval za klíčovou záležitost ve věci *Sufi a Elmi* v souvislosti s článkem

([1335]) HRC, 2019, *Teitiota*, op. cit., pozn. pod čarou 1304.

([1336]) Tamtéž, bod 9.3.

([1337]) Tamtéž, bod 9.3 (zvýraznění doplněno).

([1338]) Nejvyšší kasační soud (Itálie), 2020, Žadatel v. *Ministerstvo vnitra (Ministero dell'interno)*, č. 23925/19 (shrnutí v angličtině), op. cit., pozn. pod čarou 1019.

([1339]) Viz také výše uvedený oddíl 2.4.4.2. Pro účely humanitární ochrany se soud domníval, že k porušení práva na důstojný život dochází vždy, když je sociálně-environmentální situace natolik zhoršená, že vystavuje jednotlivce riziku, že jeho základní práva na život, svobodu a sebeurčení budou snížena na nulu nebo v každém případě pod hranici jejich základní a nevyhnutelné „základní složky statusu osobní důstojnosti“. Soud nicméně vrátil věc nižšímu soudu k posouzení z hlediska humanitární ochrany.

([1340]) SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 33.

3 EÚLP ([1341])). Tyto faktory však samy o sobě nepostačují ke splnění požadavků čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice. (Viz oddíl 2.4.4 výše.) Ustanovení čl. 15 písm. c) se zaměřuje na svévolné násilí a na to, zda za konkrétních okolností věci překračuje hranici vážné újmy.

3.5. Situace související s pandemií COVID-19

3.5.1. Úvod

Vzhledem k tomu, že dosud existuje jen velmi málo judikatury nebo ustálených poznatků k situacím souvisejícím s pandemií COVID-19, je přístup použitý v této části především ilustrativní a použitelnost jednotlivých dílčích kapitol je omezená. Vzhledem k bezprecedentnímu celosvětovému rozšíření pandemie COVID-19 od roku 2020 bude COVID-19 pravděpodobně ještě nějakou dobu figurovat v nějaké podobě jako jeden z faktorů ve značném počtu žádostí o mezinárodní ochranu. Generální tajemník OSN António Guterres v únoru 2021 napsal:

> Po celém světě dochází k zákrokům proti opozičním aktivistům a obráncům lidských práv, zvýšil se počet útoků na novináře a omezuje se svoboda projevu, dochází k cenzuře sdělovacích prostředků, zavedení invazivních sledovacích aplikací a krajních sledovacích opatření, z nichž mnohá pravděpodobně budou v účinnosti ještě dlouho poté, co virus zmizí ([1342]).

V jeho článku je také uveden odhad Světové banky, podle kterého po letech pokroku v odstraňování chudoby pandemie v roce 2020 vytlačí až 124 milionů lidí pod hranici chudoby, která je definována jako život za méně než 1,90 USD (1,36 GBP) na den ([1343]). Pokud jde o vzdělávání, poznamenal, že podle OSN je dopad na vzdělávání rovněž „katastrofální“, neboť zavírání škol postihlo přibližně 1,6 miliardy dětí. „Zejména dívky,“ napsal, „pravděpodobně předčasně ukončí školní docházku, čímž se stávají zranitelnými vůči sňatkům dětí, těhotenství

([1341]) ESLP, 2011, *Sufi a Elmi*, op. cit., pozn. pod čarou 57, body 132 a 170. V této věci „sucho sice přispělo k humanitární krizi, ta je však převážně způsobena přímými i nepřímými kroky stran konfliktu“ (bod 282). Viz také Soud v Bari (Tribunale di Bari, Itálie), rozsudek ze dne 19. března 2021, č. 778/20 (shrnutí v angličtině), týkající se žadatele z Burkiny Faso, kterému byla udělena doplňková ochrana na základě informací o zemích původu, z nichž vyplývá rostoucí nejistota nejen v důsledku ozbrojeného konfliktu, ale také zhoršující se změny klimatu a dalších přírodních katastrof.

([1342]) Kelly, A. a Pattisson, P., „A Pandemic of Abuses: Human Rights under Attack during Covid, says UN Head“ (Pandemie porušování předpisů: lidská práva pod útokem za covidu, říká nejvyšší představitel OSN), *The Guardian*, 22. února 2021. Viz také Bonavero Institute of Human Rights, A Preliminary Human Rights Assessment of Legislative and Regulatory Responses to the COVID-19 Pandemic across 11 Jurisdictions (Předběžné posouzení legislativních a regulatorních reakcí na pandemii COVID-19 v 11 jurisdikcích z hlediska dopadu na lidská práva), Bonavero Report No 3/2020, 6. května 2020; Human Rights Watch, *Human Rights Dimensions of Covid-19 Response* (Lidskoprávní rozměry reakce na COVID-19), 19. března 2020; Aleinikoff, T. A., Beyani, C., Byrne, I, Crépeau, F., Csete, J., Goodwin-Gill, G.S., et al., „Human Mobility and Human Rights in the Covid-19 Pandemic: Principles of Protection for Migrants, Refugees and Other Displaced Persons“ (Lidská mobilita a lidská práva za pandemie COVID-19: zásady ochrany migrantů, uprchlíků a jiných vysídlených osob), *International Journal of Refugee Law*, roč. 32, č. 2, 2020, s. 549–558; van Waas, L. a Spearman, O., „The Life or Death Cost of Being Stateless in a Global Pandemic“ (Cena za bezdomovectví v dobách celosvětové pandemie – život, nebo smrt),), *International Journal of Refugee Law*, roč. 32, č.3, 2020, s. 498–501; Alio, M. et al., „By Refugees, for Refugees: Refugee Leadership during COVID-19, and beyond“ (Uprchlíci sobě: vůdčí duch mezi uprchlíky nejen za pandemie COVID-19), *International Journal of Refugee Law*, roč. 32, č. 2, 2020, s. 370–373.

([1343]) Kelly, A. a Pattisson, P., „A Pandemic of Abuses“, 2021, op. cit., pozn. pod čarou 1346.

dospívajících dívek a domácímu násilí.“ V říjnu 2021 vydal Výkonný výbor UNHCR závěr s velmi podobnými připomínkami ([1344]).

Zároveň platí, že pandemie COVID-19 sama o sobě nezakládá potřebu mezinárodní ochrany, ale stává se jedním z relevantních faktorů, pokud je součástí kontextu, v němž dochází k pronásledování nebo vážné újmě. Kromě toho je pravděpodobné, že při posuzování rizika výskytu takového jednání bude v nejlepším případě pouze relevantním faktorem (a sotva kdy tím rozhodujícím).

Vzhledem k tomu, že existuje jen málo judikatury zabývající se pandemiemi, máme za to, že by měl být poskytnut větší prostor pro zvážení možných scénářů než obvykle. Ačkoli se zdá, že je nejpřínosnější omezit rozbor na pandemii COVID-19, hlavní body, které zde předkládáme, se pravděpodobně více či méně vztahují na jakoukoli pandemii.

Požadavek zohlednit individuální postavení a **osobní situaci** žadatele bude muset zohlednit například specifické zranitelnosti, které mohou znamenat, že žadatel bude těmito problémy více postižen. Například případný návrat žadatele se zdravotními potížemi, které začaly již v minulosti, a/nebo v pokročilém věku ([1345]), může být vzhledem k situaci v zemi původu z hlediska onemocnění COVID-19 problematičtější než návrat mladé, práceschopné osoby.

S ohledem na povinnost uloženou čl. 4 odst. 3 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice zohlednit **celkovou situaci** bude pro soudy užitečné prostudovat zejména příslušné aktuální informace o zemích původu, v nichž se identifikují okolnosti, jež mohou ovlivnit rizika při navracení, zejména ta, která se týkají zdraví. Faktory související s pandemií COVID-19 mohou způsobit řadu obtíží. Případně je mohou umocnit. Jak uvedla OSN v březnu 2020, mnoho zemí postižených onemocněním COVID-19 „se již potýkalo s humanitární krizí kvůli konfliktům, přírodním katastrofám a změně klimatu“ ([1346]).

Příklady takových obtíží souvisejících s pandemií COVID-19 v kontextu celkové situace, pokud jde o podmínky v zemi původu, jež mohou zahrnovat jednu nebo více z následujících situací, jsou uvedeny na obrázku 10 níže.

([1344]) UNHCR, Výkonný výbor, Conclusion on International Protection and Durable Solutions in the Context of a Public Health Emergency (Závěr o mezinárodní ochraně a trvalých řešeních v souvislosti se stavem ohrožení veřejného zdraví), říjen 2021.

([1345]) Organizace spojených národů, Policy Brief: The Impact of Covid-19 on Older Persons (Stručné informace o politice: dopad pandemie COVID-19 na starší osoby), květen 2020.

([1346]) OSN, COVID-19 Global Humanitarian Response Plan (Celosvětový plán humanitární reakce na pandemii COVID-19), 25. března 2020. Viz také OSN, Global Humanitarian Response Plan: COVID-19 (Celosvětový plán humanitární reakce: COVID-19), Koordinovaná výzva OSN, duben–prosinec 2020, v němž se na s. 13 uvádí, že mnoho zemí, na které se výzva vztahuje, „se již potýká s vícenásobnými krizemi, hostí uprchlíky, migranty a vnitřně vysídlené osoby, čelí nedostatku potravin a je vystaveno klimatickým, socioekonomickým a politickým otřesům“.

Obrázek 10: Celková situace relevantní pro posuzování žádostí, u nichž je jedním z aspektů onemocnění COVID-19

humanitární krize v důsledku ozbrojeného konfliktu nebo všeobecného násilí	zhroucený nebo přetížený zdravotnický systém	nedostatečný přístup k potravinám, lékům, pitné vodě a hygienickým zařízením	nucené bydlení v přeplněných prostorách
narušení neformální ekonomiky	zhroucení ekonomiky	hospodářský pokles	obviňování některých komunit z toho, že šíří virus
použití mimořádných opatření, která mohou zahrnovat zákaz protestů a veřejných shromáždění, ze strany státních subjektů	svévolné zadržování v otřesných podmínkách	nepřiměřené karantény pro určité skupiny obyvatelstva	zásahy proti politickým oponentům, které jako záminku využívají porušování omezení spojených s onemocněním COVID-19
cenzura na internetu	invazivní dohled	zatčení informátorů (whistleblowerů) v souvislosti s koronavirem	uzavření škol
omezená svoboda pohybu (což může omezit možnost vnitrostátního přesunu s cílem předejít pronásledování nebo vážné újmě)	nemožnost získat doklady pro zápis do občanského rejstříku, které jsou nezbytné pro přístup k některým právům a výhodám	zvýšený počet vražd žen	zvýšený výskyt domácího násilí
rasová diskriminace zaměřená proti migrujícím pracovníkům	protiprávní krácení mezd	odepření pomoci při mimořádných událostech nebo balíčků ekonomické podpory osobám bez státní příslušnosti	záměrné vystavení zadržených politických odpůrců místům zadržení, kde se vyskytuje onemocnění COVID-19

V závislosti na konkrétních okolnostech věci mohou tyto faktory zvýšit celkovou míru nebezpečí, že žadateli bude hrozit pronásledování nebo vážná újma.

3.5.2. Ochrana uprchlíků

Za předpokladu, že jednání má lidského původce, může mít **pronásledování** nebo vážná újma související s pandemií COVID-19 mnoho podob, jak je zřejmé z výše uvedeného shrnutí individuální a celkové situace. Případně mohou faktory související s pandemií COVID-19 zhoršovat stávající formy újmy. Na příkladu pronásledování namířenému proti osobám určitého pohlaví generální tajemník OSN uvedl, že „[k]rize má ženskou tvář. Násilí na ženách

a dívkách ve všech formách se prudce rozšířilo, od zneužívání na internetu po domácí násilí, obchodování s lidmi, sexuální vykořisťování a sňatky dětí“ ([1347]).

Opatření přijatá vládou, jako například opatření, na která upozornil generální tajemník OSN Guterres v oddíle 3.5.1 výše, mohou vést k porušování základních lidských práv, na které se vztahuje čl. 9 odst. 1 písm. a) nebo b). Taková opatření mohou zahrnovat například zásahy proti opozičním aktivistům a obráncům lidských práv, zvýšený počet útoků na novináře a kroky směřující k omezení svobody projevu a cenzuře médií a používání invazivních sledovacích aplikací jako opatření pro dohled nad veřejným pořádkem. Takové jednání může být součástí porušování lidských práv, jako je právo na svobodu projevu ([1348]), právo na zdraví ([1349]) nebo právo na přiměřenou životní úroveň ([1350]). Může (i když se na ně nevztahuje čl. 9 odst. 1 písm. a)) kumulativně překročit hranici dostatečné závažnosti, aby představovalo pronásledování, jak stanoví čl. 9 odst. 1 písm. b).

K tomu, aby spadala do oblasti působnosti článku 9 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, nestačí určit, že okolnosti konkrétní věci zasahují do jednoho nebo více lidských práv. Současně je třeba prokázat, že došlo nebo by mohlo dojít k porušení práv. Zásah do lidského práva je porušením pouze tehdy, pokud není přípustným omezením tohoto práva v souladu s čl. 52 odst. 1 Listiny EU ([1351]). Čl. 52 odst. 1 stanoví, že každé omezení výkonu práv a svobod uznaných Listinou musí být „stanoveno zákonem a respektovat podstatu těchto práv a svobod“ a v závislosti na „zásad[ě] proporcionality mohou být omezení zavedena pouze tehdy, pokud jsou nezbytná a pokud skutečně odpovídají cílům obecného zájmu, které uznává Unie, nebo potřebě ochrany práv a svobod druhého“.

Práva podle EÚLP mohou být relevantní pro výklad základních práv stanovených v Listině EU, pokud práva Listiny EU věcně odpovídají právům zaručeným některým z článků EÚLP ([1352]). Jak SDEU připomněl ve věci *MP*, „podle čl. 52 odst. 3 Listiny platí, že jelikož práva zaručená v článku 4 Listiny odpovídají právům zaručeným v článku 3 EÚLP, jsou smysl a rozsah těchto práv stejné jako ty, které jim přikládá zmíněný článek 3 EÚLP“ ([1353]). Stejně tak SDEU jasně uvedl, že právo na svobodu a bezpečnost podle článku 6 Listiny EU odpovídá článku 5 EÚLP

([1347]) Kelly, A. a Pattisson, P., „A Pandemic of Abuses“, 2021, op. cit., pozn. pod čarou 1346.

([1348]) Viz např. Listina EU, článek 11; EÚLP, článek 10.

([1349]) Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, čl. 12 odst. 1 zní: „Státy, smluvní strany Paktu, uznávají právo každého na dosažení nejvýše dosažitelné úrovně fyzického a duševního zdraví.“ Viz také Výbor OSN pro lidská práva, názory ze dne 24. července 2018, *Nell Toussaint v. Kanadě*, č. 2348/2014, CCPR/C/123/D/2348/2014, bod 11. Podle čl. 12 odst. 2 písm. c) Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech jsou vlády povinny přijmout účinná opatření pro „prevenci, léčení a kontrolu epidemických, místních nemocí, chorob z povolání a jiných nemocí“. Viz také Výbor Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, „General Comment No 14 (2000): The right to the highest attainable standard of health (article 12 of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights)“ (Obecný komentář č. 14 (2000): Právo na nejvyšší dosažitelnou úroveň zdraví (článek 12 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech)), 11. srpna 2000, E/C.12/2000/4, bod 16 (který se týká konkrétně epidemií atd.) a body 28–45 (které se týkají povinností států v souvislosti s právem na zdraví).

([1350]) Všeobecná deklarace lidských práv, čl. 25 odst. 1; Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, článek 11.

([1351]) Viz právní analýza, oddíl 4.1.2.2 o vážném porušení.

([1352]) Čl. 52 odst. 3 Listiny EU a SDEU (velký senát), 2009, *Elgafaji*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 28.

([1353]) SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 37. Článek 4 Listiny EU zní: „Nikdo nesmí být mučen ani podroben nelidskému či ponižujícímu zacházení anebo trestu“ a jako takový používá stejné formulace jako článek 3 EÚLP, citovaný v pozn. pod čarou 56 výše.

a omezení, kterým může být oprávněně podřízen výkon práv zakotvených v článku 6 Listiny EU, nesmějí překročit meze EÚLP, a to ve znění článku 5 EÚLP ([1354]).

Pokud jde o článek 5 EÚLP, je třeba poznamenat, že čl. 5 odst. 1 písm. e) EÚLP povoluje „zákonné držení osob, aby se zabránilo šíření nakažlivé nemoci […]“ za předpokladu, že se tak děje „v souladu s řízením stanoveným zákonem“ ([1355]). Podle ESLP však „zákonnost“ držení osoby „aby se zabránilo šíření nakažlivé nemoci“ závisí na tom, zda je prokázáno, že 1) šíření nakažlivé nemoci je nebezpečné pro veřejné zdraví nebo bezpečnost a 2) že držení nakažené osoby je krajním prostředkem k zabránění šíření nemoci, protože byla zvážena méně přísná opatření a shledána nedostatečnými k ochraně veřejného zájmu. Nejsou-li tato kritéria splněna, neexistuje zákonný důvod pro zbavení svobody ([1356]). ESLP dále rozhodl, že vězeňské orgány mají pozitivní povinnost přijmout účinná opatření k prevenci přenosu přenosných nemocí ([1357]).

SDEU dosud nerozhodl o výkladu, který se má použít pro účely čl. 9 odst. 1 písm. a) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, pokud země původu vyhlásila mimořádnou situaci. Je však třeba poznamenat, že čl. 15 odst. 1 EÚLP vyžaduje, aby odchylky zahrnující omezení práv z důvodů veřejného zdraví nebo mimořádné situace v zemi byly zákonné, nezbytné a přiměřené. To vyžaduje, aby omezení, jako je povinná karanténa nebo izolace osob vykazujících příznaky, byla prováděna přinejmenším v souladu se zákonem. Všechna tato mimořádná opatření musí být vyhlášena a „v rozsahu přísně vyžadovaném naléhavostí situace […]“ (čl. 15 odst. 1 EÚLP). Kromě toho musí dosahovat legitimního cíle, musí být založena na vědeckých důkazech, musí být přiměřená k dosažení tohoto cíle, nesmí být svévolná ani diskriminační, musí mít omezenou dobu trvání, musí respektovat lidskou důstojnost a musí podléhat přezkumu ([1358]). Viz výše oddíl 1.4.

Stejně jako u věcí týkajících se environmentálních nebezpečí je jednou z důležitých otázek, které mohou vyvstat ve věcech souvisejících s pandemií, zda lze hovořit o tom, že existuje

([1354]) SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 15. února 2016, *JN v. Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, bod 47. SDEU dále uvedl, že čl. 52 odst. 3 Listiny EU „má zajistit nezbytný soulad mezi Listinou a EÚLP, „aniž by [byla narušena] autonomi[e] práva Unie a Soudního dvora Evropské unie“.

([1355]) Bez ohledu na to, zda lze článek 5 EÚLP a článek 6 Listiny EU považovat za základní právo či nikoli, je konečným testem stanoveným v článku 9 dostatečná závažnost porušení práv.

([1356]) ESLP, rozsudek ze dne 25. ledna 2005, *Enhorn* proti *Švédsku*, č. 56529/00, CE:ECHR:2005:0125JUD005652900, bod 44.

([1357]) ESLP, rozsudek ze dne 5. ledna 2016, *Cătălin Eugen Micu* proti *Rumunsku*, č. 55104/13, CE:ECHR:2016:0105JUD005510413, odkazující v bodě 56 na ESLP, *Jeladze* proti *Gruzii*, rozsudek ze dne 18. prosince 2012, č. 1871/08, CE:ECHR:2012:1218JUD000187108, bod 44, a konstatující, že „tříleté zpoždění před podrobením stěžovatele vyšetření na hepatitidu C představovalo nedbalost ze strany státu, pokud jde o jeho obecné povinnosti přijmout účinná opatření k zabránění přenosu hepatitidy C nebo jiných přenosných nemocí ve vězení“. Viz také ESLP, 2021, *Feilazoo* proti *Maltě*, op. cit., pozn. pod čarou 953, body 92–93. Ve věci projednávané ESLP, *Hafeez* proti *Spojenému království*, oznámené dne 24. března 2020, má soud posoudit, zda by stěžovateli v případě vydání do Spojených států hrozilo uložení doživotního trestu bez možnosti podmínečného propuštění v rozporu s článkem 3 EÚLP a zda by s ohledem na probíhající pandemii COVID-19 existovalo reálné nebezpečí porušení článku 3 EÚLP z důvodu podmínek zadržení, kterým by čelil po příjezdu.

([1358]) Viz Komise OSN pro lidská práva, *The Siracusa Principles on the Limitation and Derogation Provisions in the International Covenant on Civil and Political Rights* (Syrakuské zásady o ustanoveních o omezení a odchylkách v Mezinárodním paktu o občanských a politických právech), 28. září 1984, E/CN.4/1985/4, příloha; ESLP, Guide on Article 15 ECHR: Derogation in Time of Emergency, op. cit., pozn. pod čarou 206; Výbor pro lidská práva, General Comment No. 29, States of Emergency (Article 4) (Obecná připomínka č. 29, mimořádný stav (článek 4)), CCPR/C/21/Rev.1/Add.11, 31. srpna 2001, a/nebo Úřad vysokého komisaře OSN pro lidská práva, Emergency Measures and Covid-19: Guidance (Mimořádná opatření a COVID-19: pokyny), 27. dubna 2020.

původce pronásledování nebo vážné újmy ve smyslu článku 6 přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Jak uvedl SDEU ve věci *M'Bodj*, k prokázání existence původce vážné újmy musí být prokázáno, že „taková újma musí spočívat v jednání třetí osoby, takže její příčinou nemůže být pouhá všeobecná nedostatečnost zdravotnického systému země původu" ([1359]).

Z tohoto důvodu belgická Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva například zamítla žádosti o mezinárodní ochranu založené na vypuknutí epidemie viru Ebola v Guineji a Libérii ([1360]). Někteří považují pandemii COVID-19 za srovnatelnou s přírodními katastrofami, které nelze přičítat jednání původců popsaných v článku 6 přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([1361]). Jak je však zřejmé z příkladů uvedených výše na obrázku 10, státní nebo nestátní původci mohou pandemii využít jako záminku k útoku na politické oponenty. Pokud jde o státní původce, mohou záměrně vystavovat politické odpůrce vysoce infekčnímu prostředí, například v některých věznicích, včetně vazebních zařízení vyhrazených pro karanténu nemocných covidem-19 ([1362]). Mohou záměrně zadržovat vakcíny a/nebo léky potřebné k léčbě nemocných covidem-19 z určitých komunit nebo etnických skupin.

V případě nestátních původců se může jednat o původce pronásledování nebo vážné újmy, pokud stát není ochoten nebo schopen chránit jednotlivce před jednáním, jako je nezákonná krádež vakcín určených k distribuci komunitě s vysokým rizikem hospitalizace v důsledku onemocnění covidem-19.

Posouzení **odůvodněnosti obav** bude vyžadovat zvážení aktuální situace, *ex nunc*. Posuzování rizika s výhledem do budoucna však nesmí být založeno na nepřiměřených spekulacích. Ve věci Palestince bez státní příslušnosti z Gazy belgická Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva zrušila rozhodnutí a přiznala mu postavení uprchlíka, protože konstatovala, že pomoc agentury UNRWA přestala být v pásmu Gazy účinně poskytována a že pandemie COVID-19 způsobuje další potíže. Rozhodovací orgán uvedl, že v dubnu se má konat mezinárodní konference, že Spojené státy obnoví svou finanční podporu a že ukončení pandemie v budoucnosti situaci zlepší. Soud však konstatoval, že tyto události nemají žádný vliv na posouzení věci, které musí být provedeno na základě skutečné a aktuální situace v dané oblasti, nikoli na základě budoucích nepravděpodobných událostí ([1363]).

Belgická Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva se rovněž zabývala případem afghánského státního příslušníka, který ve své druhé žádosti o mezinárodní ochranu tvrdil, že existuje reálné nebezpečí, že se po návratu do své vlasti nakazí virem COVID-19 ([1364]). Soud měl za to, že toto riziko je pouze hypotetické, protože informace poskytnuté žadatelem

([1359]) SDEU (velký senát), 2014, *M'Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 35.

([1360]) Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 14. dubna 2015, č. 143.271; a rozsudek ze dne 19. března 2015, č. 141.258.

([1361]) Základní pojednání viz např. v Ritchie, L. a Duane, G., „Considering COVID-19 through the Lens of Hazard and Disaster Research" (Nahlížení na onemocnění COVID-19 optikou výzkumu nebezpečí a katastrof), *Social Sciences*, roč. 10, č. 7, 2021, s. 248.

([1362]) Ačkoli se nejedná o věc týkající se azylu, viz ESLP, 2021, *Feilazoo* proti *Maltě*, op. cit., pozn. pod čarou 953, kde soud shledal, že stěžovatelovo zadržení nebylo zákonné podle čl. 5 odst. 1 EÚLP, přičemž jedním z faktorů bylo jeho zbytečné umístění v části detenčního zařízení, která byla vyhrazena pro karanténu nemocných covidem-19, což jej vystavilo zdravotnímu riziku.

([1363]) RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 25. února 2021, 249.930 (shrnutí v angličtině).

([1364]) RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 15. července 2020, 238.596 (shrnutí v angličtině).

neuváděly žádné konkrétní informace o jeho osobní situaci a navíc neupřesňovaly, jak by byl individuálně vystaven vážné újmě v důsledku pandemie.

V souvislosti s **důvody pronásledování** (článek 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice) může být pandemie jedním z faktorů pro jednání státních nebo nestátních původců, jejichž cílem je diskriminovat jednotlivce na základě rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité společenské vrstvě nebo politických názorů. Stávající štěpení společnosti založené na rasismu, stigmatizaci, xenofobii, hledání obětního beránka, marginalizaci atd. může být dopadem pandemie v zemi původu prohloubeno, zejména v situacích, kdy mohou být určité skupiny považovány za hlavní subjekty zodpovědné za šíření viru nebo za jeho zavlečení. Pokud jde o příslušnost k určité společenské vrstvě, může se například stát, že za určitou společenskou vrstvu bude považována skupina osob, která je považována za zdroj viru.

Pokud jde o **vnitrostátní ochranu** (článek 8 přepracovaného znění kvalifikační směrnice), může být pandemie COVID-19 jedním z významných faktorů při posuzování toho, zda žadatel může bezpečně a legálně odcestovat do jiné části země a zda lze důvodně předpokládat, že se v ní může usadit, aby získal ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou, která mu hrozí v regionu původu. V souvislosti s pandemií zavedlo mnoho zemí omezení svobody pohybu a v alternativních částech země může být větší neochota poskytnout útočiště osobě, která prchá před újmou v regionu svého původu ([1365]). Krize tohoto druhu mohou často ještě více omezit možnosti žen a dívek uniknout ze situací, kdy dochází ke zneužívání, jako je domácí násilí a/nebo obchodování s lidmi. Oběti se mohou ocitnout v prostředí bez odpovídajícího přístupu ke službám, jako je zajištění bezpečné útočiště mimo dosah pachatelů zneužívání.

Zřejmý scénář, kdy by faktory související s pandemií COVID-19 mohly mít dopad na žádost založenou zcela nebo zčásti na **potřebě mezinárodní ochrany vznikající na místě** (článek 5 přepracovaného znění kvalifikační směrnice), se týká žadatelů, jejichž země původu nebyla nijak zvlášť zasažena pandemií COVID-19, když ji opouštěli, ale nyní je jí zasažena těžce.

3.5.3. Doplňková ochrana

Pokud žadatel o mezinárodní ochranu, který mimo jiné upozornil na problémy související s pandemií COVID-19, není schopen prokázat, že má odůvodněné obavy z pronásledování na základě některého důvodu podle článku 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, je třeba přesto zvážit, zda splňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany.

Věcmi týkajícími se zdraví, které zakládají nárok na doplňkovou ochranu, se podrobně zabývá oddíl 2.4.3.5.3. Vážná újma podle čl. 15 písm. b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice „musí spočívat v jednání třetí osoby, takže její příčinou nemůže být pouhá všeobecná nedostatečnost zdravotnického systému země původu“. Obdobně 35. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice upřesňuje, že „nebezpečí, kterým je všeobecně vystaveno obyvatelstvo jednotlivých zemí nebo jeho část, sama o sobě nepředstavují konkrétní ohrožení, které by mohlo být hodnoceno jako vážná újma“. Dále, jak SDEU rozhodl ve věci *M'Bodj*, článek 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice

([1365]) Krajský soud v Suceavě (Rumunsko), rozsudek ze dne 14. října 2020, č. 39/2020 (shrnutí v angličtině). Soud uvedl, že v reakci na pandemii COVID-19 irácká vláda nařídila uzavření některých guvernorátů, včetně guvernorátu, v níž se nacházelo domovské město žadatelů, a způsobila potíže s cestováním z mezinárodních letišť Irbíl a Sulejmánie.

> brání tomu, aby členský stát zavedl nebo zachoval ustanovení přiznávající podpůrnou ochranu v ní stanovenou státnímu příslušníkovi třetí země trpícímu vážným onemocněním z důvodu rizika zhoršení jeho zdravotního stavu, které vyplývá z neexistence odpovídající léčby v zemi původu, jelikož taková ustanovení nejsou slučitelná s uvedenou směrnicí ([1366]).

Pokud žadatelé o mezinárodní ochranu tvrdí, že se jejich zdravotní stav zhoršil nebo že existuje riziko zhoršení jejich zdravotního stavu v důsledku absence odpovídající léčby v jejich zemi původu, nebude to stačit, pokud se nejedná o vážné onemocnění a „aniž jde zároveň o úmyslné odepírání péče tomuto státnímu příslušníkovi třetí země […], aby z něj plynula nutnost přiznat tomuto státnímu příslušníkovi podpůrnou ochranu“ ([1367]).

V souladu s pokyny SDEU české krajské soudy s odkazem na věc *M'Bodj* zaujaly stanovisko, že mezinárodní ochrana není právním nástrojem k naplnění čl. 3 EÚLP, pokud nebezpečí nelidského či ponižujícího zacházení spočívajícího v nedostatečné možnosti léčby v zemi původu není důsledkem systematického odpírání takové léčby žadateli ([1368]).

Faktory související s pandemií COVID-19 mohou být relevantní i pro jiné okolnosti, než je zdraví. Například v Rumunsku rozhodl Krajský soud v Suceavě, že rodině s nezletilými dětmi z Iráku by měla být udělena doplňková ochrana. Soud rozhodl, že obavy žadatelů nelze považovat za pronásledování, ale konstatoval, že v kurdské části Iráku panuje situace obecného ohrožení. Mezi faktory, které byly považovány za relevantní pro rozhodnutí podle čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, patřila i pandemie. Soud odkázal na úřad UNHCR, který vyzval státy, aby se zdržely nuceného navracení osob do oblastí jejich původu v Iráku, pokud tyto oblasti byly dříve pod kontrolou Islámského státu v Iráku a Sýrii (ISIS) nebo v nich ISIS nadále působil, a to v kontextu rozsáhlého ničení a poškozování obydlí, základní infrastruktury a zemědělské půdy, omezeného přístupu k prostředkům obživy a základním službám, kontaminace obydlí a půdy výbušninami po skončené válce, přetrvávajícího napětí v komunitách, včetně odvetných opatření proti civilistům podezřelým z podpory ISIS, jakož i lokální nejistoty. Odkázal také na doporučení UNHCR, aby tyto osoby nebyly nuceně navraceny do jiných částí Iráku, pokud by hrozilo, že nebudou mít do těchto oblastí přístup a/nebo v nich nebudou moci pobývat, nebo že se dostanou do situace, kdy nebudou mít jinou možnost než se vrátit do oblasti svého původu ([1369]). Soud uvedl, že v reakci na pandemii COVID-19 irácká vláda nařídila uzavření některých guvernorátů, včetně guvernorátu, v němž se nacházelo domovské město žadatelů, a způsobila potíže s cestováním z mezinárodních letišť Irbíl a Sulejmánie. Kromě stavu všeobecné nejistoty a míry vysídlení byla zohledněna i osobní situace žadatelů. Ta spočívala ve skutečnosti, že se jednalo o celou rodinu, ve zvláštní situaci dětí a v přítomnosti zranitelných osob a souvisela s informacemi o důsledcích pandemie COVID-19 a rizicích s ní spojených ([1370]).

([1366]) SDEU (velký senát), 2014, *M'Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52, body 35–36, 42–43.

([1367]) Tamtéž, bod 36.

([1368]) Krajský soud v Praze (Česká republika), rozsudek ze dne 13. března 2020, č. j. 53 Az 2/2019; Krajský soud v Praze (Česká republika), rozsudek ze dne 26. října 2020, č. j. 53 Az 13/2019; Městský soud v Praze (Česká republika), rozsudek ze dne 6. dubna 2020, č. j. 2 Az 20/2018. Tyto rozsudky se týkaly žádostí, v nichž žadatelé tvrdili, že jim v zemích původu hrozí nelidské nebo ponižující zacházení v důsledku pandemie COVID-19.

([1369]) Krajský soud v Suceavě (Rumunsko), rozsudek ze dne 14. října 2020, č. 39/2020 (shrnutí v angličtině).

([1370]) Tamtéž.

V srpnu 2021 rakouský Spolkový správní soud rozhodl o udělení doplňkové ochrany afghánskému žadateli s ohledem na zhoršující se bezpečnostní situaci v Afghánistánu, nestabilní a špatné životní podmínky ve spojení se situací v souvislosti s pandemií COVID-19 v zemi a s tím spojenými zdravotními riziky a omezeným přístupem k lékařské péči ([1371]).

Jak již bylo uvedeno výše, osoby, které se chtějí odvolat na zdravotní situaci, nebudou schopny prokázat způsobilost k doplňkové ochraně podle přepracovaného znění kvalifikační směrnice, ledaže by byly schopny prokázat, že u nich došlo k „úmyslné[mu] odepírání péče“ ze strany původců vážné újmy ([1372]). Ve výjimečných případech však stále mohou být chráněni před vyhoštěním nebo vydáním (mimo působnost mezinárodní ochrany), pokud existují závažné důvody domnívat se, že budou v zemi určení vystaveni reálnému nebezpečí zacházení zakázaného článkem 3 EÚLP, článkem 4 a čl. 19 odst. 2 Listiny ([1373]). Jak uvedl Soudní dvůr EU ve věci *M'Bodj*,

> rozhodnutí vyhostit cizince trpícího vážným tělesným nebo duševním onemocněním do země, kde jsou prostředky k léčbě tohoto onemocnění omezenější než prostředky dostupné v uvedeném státě, [může ve výjimečných případech] vyvolávat otázky z hlediska článku 3 EÚLP, a to tehdy, když jsou humanitární důvody svědčící proti takovému vyhoštění naléhavé ([1374]).

Judikatura ESLP relevantní pro posouzení zásady nenavracení je uvedena výše v oddíle 2.4.3.5.3.

Pokud se zjistí, že nejsou splněny podmínky ani pro ochranu uprchlíků, ani pro doplňkovou ochranu, některé členské státy přesto poskytují jiné humanitární postavení žadatelům, kteří čelí řadě rizik, mezi něž může v případě návratu patřit vážná situace v souvislosti s pandemií COVID-19 v zemi původu ([1375]).

([1371]) Spolkový správní soud (BVwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 18. srpna 2021, č. W228 2241306-1, AT:BVWG:2021:W228.2241306.1.00 (shrnutí v angličtině). Viz také CNDA, Grande formation (Francie), 2021, *M. S.*, č. 20029676, op. cit., pozn. pod čarou 736, v němž jedním z faktorů vedoucích k rozhodnutí CNDA ohledně žadatele z Mali, který by byl v případě návratu vystaven svévolnému násilí, byla zhoršující se situace v souvislosti s pandemií COVID-19.

([1372]) SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 51.

([1373]) Tamtéž, bod 44.

([1374]) SDEU (velký senát), 2014, *M'Bodj*, op. cit., pozn. pod čarou 52, bod 39. Viz také SDEU (velký senát), 2018, *MP*, op. cit., pozn. pod čarou 34, bod 43.

([1375]) Viz také Příznivější normy (článek 3) výše.

Část 4. Postavení uprchlíka a status doplňkové ochrany

Tato část se zabývá otázkami týkajícími se postavení uprchlíka a statusu doplňkové ochrany, vzájemným vztahem mezi těmito dvěma statusy a situací doprovázejících rodinných příslušníků. Přestože se obsahově liší, vykazují i společné rysy.

Část 4 má dva oddíly, jak je uvedeno v tabulce 52 níže.

Tabulka 52: Struktura části 4

Oddíl	Název	Strana
4.1	Postavení uprchlíka	292
4.2	Status doplňkové ochrany	305
4.3	Vztah mezi postavením uprchlíka, statusem doplňkové ochrany a azylem	309

4.1. Postavení uprchlíka

Tento oddíl se konkrétně zaměřuje na pojem postavení uprchlíka, včetně práv a výhod přiznávaných uprchlíkům (oddíl 4.1.1) a na situaci rodinných příslušníků uprchlíků, kteří sami o sobě nesplňují podmínky pro přiznání postavení uprchlíka (oddíl 4.1.2). Má dva pododdíly, jak je uvedeno v tabulce 53 níže.

Tabulka 53: Struktura oddílu 4.1.

Oddíl	Název	Strana
4.1.1	Postavení uprchlíka (článek 13)	292
4.1.2	Rodinní příslušníci uprchlíků, kteří sami nesplňují podmínky pro přiznání postavení uprchlíka (čl. 2 písm. j) a článek 23)	297

4.1.1. Postavení uprchlíka (článek 13)

Oddíl 4.1.1 se zabývá třemi otázkami, jak je uvedeno v tabulce 54 níže.

Tabulka 54: Struktura oddílu 4.1.1

Oddíl	Název	Strana
4.1.1.1	Definice postavení uprchlíka	292
4.1.1.2	Deklaratorní povaha postavení uprchlíka	295
4.1.1.3	Postavení uprchlíka, povolení k pobytu a mezinárodní ochrana	295

4.1.1.1. Definice postavení uprchlíka

Článek 13 přepracovaného znění kvalifikační směrnice zní: „Členské státy přiznávají postavení uprchlíka státním příslušníkům třetích zemí a osobám bez státní příslušnosti, které splňují podmínky pro získání postavení uprchlíka v souladu s kapitolami II a III.“ Jak potvrdil SDEU

v rozsudku ve věci *HT* ([1376]), jedná se o **kogentní ustanovení** přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Stanoví právo, kterého se daná osoba může domáhat, a musí být prováděno v souladu s kapitolou II (posuzování žádostí o mezinárodní ochranu) a III (podmínky pro získání postavení uprchlíka). I z historie tvorby článku 13 a kapitoly IV kvalifikační směrnice vyplývá, že postavení uprchlíka poskytuje určitá práva a výhody. Přiznání postavení uprchlíka bylo zamýšleno jako směrodatné pro všechny orgány veřejné moci daného členského státu a mělo zabránit rozhodnutím v opačném duchu v této otázce ([1377]).

V článku 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice se rozlišuje mezi **„uprchlíkem“** (který je definován v čl. 2 písm. d)) a **„postavením uprchlíka“**, (které je definováno v čl. 2 písm. e)) ([1378]). Pokud jde o čl. 2 písm. d), SDEU ve věci *M, X a X* uvedl, že „[v] systému zavedeném [přepracovaným zněním kvalifikační směrnice] je tedy státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti splňující hmotněprávní podmínky uvedené v kapitole III této směrnice již z tohoto pouhého důvodu uprchlíkem ve smyslu čl. 2 písm. d) uvedené směrnice a článku 1 části A [Úmluvy o právním postavení uprchlíků]“ ([1379]).

Naproti tomu „postavení uprchlíka“, jak je definováno v čl. 2 písm. e), se nezabývá definičními vlastnostmi uprchlíka, ale uznáním ([1380]). Stanoví, že

> **Čl. 2 písm. e) přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> „postavením uprchlíka“ [se rozumí] uznání státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti členským státem za uprchlíka;

Tento pojem se tedy vztahuje na postavení udělené formálním uznáním členským státem s ohledem na kritéria stanovená v přepracovaném znění kvalifikační směrnice. V důsledku toho dotyčné osobě „svědčí […] všechna práva a výhody upravené v kapitole VII uvedené směrnice“ ([1381]).

V přepracovaném znění kvalifikační směrnice se rovněž rozlišuje mezi kritérii **„uprchlictví“** (která jsou stanovena v kapitole III) a nároky, které vyplývají z **přiznání „postavení uprchlíka“**, které jsou stanoveny v kapitole VII ([1382]).

Článek 14 přepracovaného znění kvalifikační směrnice obsahuje ustanovení o odnětí, ukončení platnosti nebo zamítnutí prodloužení platnosti postavení uprchlíka. Členské státy

([1376]) SDEU, rozsudek ze dne 24. června 2015, *HT v. Land Baden-Württemberg*, C-373/13, EU:C:2015:413 (dále jen SDEU, 2015, *HT*), bod 63.

([1377]) Hailbronner a Thym (ed.), *EU Asylum and Immigration Law: a Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 186, s. 7.

([1378]) Proces přípravy návrhu směrnice o uprchlících potvrzuje, že pojem „postavení uprchlíka“ se vztahuje na status udělený členským státem osobě, která je uprchlíkem a je jako taková přijata na území tohoto členského státu: viz Evropská komise, Návrh směrnice o uprchlících: důvodová zpráva, 2001, op. cit., pozn. pod čarou 266, čl. 2 písm. d).

([1379]) SDEU (velký senát), 2019, *M, X a X*, op. cit., pozn. pod čarou 33, bod 86.

([1380]) Tamtéž, bod 85.

([1381]) Tamtéž, body 79–92, zejména bod 91.

([1382]) Tamtéž, body 84, 86, 91–92. SDEU uvádí v bodě 91: „Formální uznání určité osoby uprchlíkem, kterým je přiznání postavení uprchlíka, má za následek, že dotyčný uprchlík požívá na základě čl. 2 písm. b) [přepracovaného znění kvalifikační směrnice] mezinárodní ochrany ve smyslu této směrnice, takže mu svědčí […] všechna práva a výhody upravené v kapitole VII uvedené směrnice, která obsahuje jak práva odpovídající právům zakotveným v [Úmluvě o právním postavení uprchlíků], tak […] práva zajišťující vyšší úroveň ochrany, jež nemají žádný ekvivalent v této úmluvě, například práva uvedená v čl. 24 odst. 1 a v článcích 28 a 34 [přepracovaného znění kvalifikační směrnice].“

odejmou, ukončí platnost nebo zamítnou prodloužení platnosti postavení uprchlíka státním příslušníkům třetích zemí nebo osobám bez státní příslušnosti, pokud mohou v jednotlivém případě prokázat, že tyto osoby přestaly být nebo nikdy nebyly uprchlíky podle článku 11 (čl. 14 odst. 1 a 2); a pokud se po přiznání postavení uprchlíka zjistí, že:

Čl. 14 odst. 3 písm. a) a b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice

a) dotyčná osoba měla být nebo je vyloučena z postavení uprchlíka podle článku 12;

b) její nesprávné popsání nebo neuvedení skutečností, včetně použití padělaných dokumentů, mělo na přiznání postavení uprchlíka rozhodující vliv (čl. 14 odst. 3).

Na rozdíl od čl. 14 odst. 1, 2 a 3, které jsou kogentními ustanoveními, jsou čl. 14 odst. 4 a 5 ustanoveními dispozitivními. Umožňují členským státům odejmout, ukončit platnost nebo zamítnout prodloužení postavení uprchlíka nebo rozhodnout o nepřiznání postavení uprchlíka, pokud takové rozhodnutí nebylo přijato, když:

Čl. 14 odst. 4 písm. a) a b) přepracovaného znění kvalifikační směrnice

a) existují dostatečné důvody k tomu, aby byl považován za nebezpečí pro bezpečnost členského státu, v němž se nachází;

b) jako osoba odsouzená pravomocným rozsudkem za zvlášť závažný trestný čin představuje nebezpečí pro společnost dotyčného členského státu ([1383]).

Ustanovení čl. 14 odst. 4 je formulováno stejně jako výjimka ze zákazu navracení obsažená v čl. 33 odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků s tím rozdílem, že (čl. 14 odst. 4) odkazuje na „postavení přiznané […] uprchlíkovi“, nikoli na „postavení uprchlíka“. V 32. bodě odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice se uvádí, že pojem „status“ (postavení) uvedený v článku 14 může zahrnovat také postavení uprchlíka. Z toho vyplývá, že „postavení přiznané […] uprchlíkovi“ může být pojem, který má širší význam než postavení uprchlíka.

Ve věci *M, X a X* soud konkrétně posuzoval význam čl. 14 odst. 4 a 5 v kontextu tří spojených věcí. Každá z nich se týkala osoby, které bylo přiznáno postavení uprchlíka, ale která byla následně odsouzena za spáchání závažných trestných činů. Členský stát na to reagoval ukončením platnosti jejich postavení uprchlíka podle čl. 14 odst. 4 a 5. Soud dospěl k závěru, že i tyto osoby „požívají či nadále požívají řady práv upravených [Úmluvou o právním postavení uprchlíků]“, což potvrzuje, že jsou či nadále jsou uprchlíkem zejména ve smyslu článku 1 části A uvedené úmluvy, a to navzdory odnětí či nepřiznání postavení uprchlíka ([1384]). Osoby, na které se vztahuje čl. 14 odst. 4 nebo 5, mají tedy přesto nárok na určitá práva stanovená v Úmluvě o právním postavení uprchlíků podle čl. 14 odst. 6 přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

([1383]) Tamtéž.

([1384]) Tamtéž, bod 99.

Podrobná analýza článku 14 přepracovaného znění kvalifikační směrnice viz úřad EASO, *Judicial analysis – Ending International Protection* (Právní analýza – Ukončení mezinárodní ochrany), 2. vydání, 2021 ([1385]).

4.1.1.2. Deklaratorní povaha postavení uprchlíka

Jak je uvedeno v oddíle 1.2, v 21. bodě odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice se upřesňuje, že uznání postavení uprchlíka je **deklaratorním aktem**. Deklaratorní povaha postavení uprchlíka vyplývá také z čl. 21 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, z něhož plyne, že ochrana před navrácením v souladu s mezinárodními závazky platí bez ohledu na to, zda byl uprchlík formálně uznán, či nikoli. Jak uvádí UNHCR:

> Osoba je uprchlíkem ve smyslu Úmluvy z r. 1951, jakmile naplní kritéria obsažená v definici v ní obsažené. To musí nezbytně nastat před tím, než je formálně rozhodnuto o jejím právním postavení uprchlíka. Proto uznání jejího právního postavení jako uprchlíka z ní uprchlíka nečiní, ale prohlašuje ji za něho. Nestává se tudíž uprchlíkem, protože je takto uznána, ale je takto uznána, protože je uprchlíkem ([1386]).

Proto se uplatní procesní záruky přístupu k určitým omezeným právům před jakýmkoli formálním uznáním statusu či postavení. Článek 9 a 25. bod odůvodnění přepracovaného znění směrnice o azylovém řízení stanoví právo na setrvání až do vynesení rozhodnutí rozhodujícím orgánem. V čl. 46 odst. 5 přepracovaného znění směrnice o azylovém řízení se stanoví, že členské státy umožní žadatelům setrvat na území, dokud nebude znám výsledek řízení o opravném prostředku ([1387]). Přepracované znění směrnice o podmínkách přijímání pak stanoví sociální práva žadatelů o mezinárodní ochranu ([1388]). Jednou ze situací, kdy může mít 21. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice praktický význam, je situace, kdy je odňato postavení uprchlíka nebo povolení k pobytu.

4.1.1.3. Postavení uprchlíka, povolení k pobytu a mezinárodní ochrana

Osoby, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíka, požívají mezinárodní ochrany, jak je stanoveno v kapitole VII přepracovaného znění kvalifikační směrnice („Obsah mezinárodní ochrany“). Podle čl. 14 odst. 6 přepracovaného znění kvalifikační směrnice osoby, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíka, ale kterým bylo postavení uprchlíka odepřeno z důvodů uvedených v čl. 14 odst. 4 nebo 5 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, nepožívají mezinárodní ochrany, ale jsou způsobilé „k právům uvedeným v článcích 3, 4, 16, 22, 31, 32 a 33 [Úmluvy o právním postavení uprchlíků] nebo podobným právům, pokud se nacházejí v dotyčném členském státě“. V případě odnětí postavení uprchlíka podle čl. 14 odst. 4 nebo 5 tedy přepracované znění kvalifikační směrnice výslovně stanoví pouze požívání určitých práv uprchlíků. V rozsudku ve věci *HT* SDEU uvedl:

([1385]) Viz EASO, *Judicial analysis – Ending International Protection*, 2021, op. cit., pozn. pod čarou 24.

([1386]) UNHCR, *Příručka*, op. cit., pozn. pod čarou 103, bod 28. Viz také Nejvyšší soud (Spojené království), rozsudek ze dne 19. března 2021, *G (navrhovatel) v. G (odpůrce)*, [2021] UKSC 9, bod 81.

([1387]) Právo na odkladný účinek však není absolutní. Není například stanovena povinnost uložit odkladný účinek v případě kasační stížnosti podané proti rozhodnutí neposuzovat následnou žádost o azyl. Viz SDEU, rozsudek ze dne 17. prosince 2015, *Abdoulaye Amadou Tall v. Centre public d'action sociale de Huy*, C-239/14, EU:C:2015:824. Viz také EASO, *Judicial analysis – Asylum Procedures*), op. cit., pozn. pod čarou 65, oddíl 6.4.

([1388]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přepracované znění), Úř. věst. L 180, s. 96.

> V případě, že členský stát na základě čl. 14 odst. 4 [kvalifikační] směrnice odejme, ukončí platnost či zamítne prodloužení platnosti postavení uprchlíka přiznaného osobě, je tato osoba v souladu s čl. 14 odst. 6 uvedené směrnice způsobilá k právům uvedeným zejména v článcích 32 a 33 [Úmluvy o právním postavení uprchlíků] ([1389]).

Čl. 24 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice stanoví, že členské státy udělí osobám, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíka, povolení k pobytu „co nejdříve po přiznání mezinárodní ochrany […], pokud tomu nebrání závažné důvody bezpečnosti státu nebo veřejného pořádku a aniž je dotčen čl. 21 odst. 3 [přepracovaného znění kvalifikační směrnice]“ ([1390]).

I když mají členské státy **povinnost vydat povolení k pobytu** v důsledku přiznání postavení uprchlíka, postavení uprchlíka a odpovídající požívání mezinárodní ochrany nicméně není závislé na existenci povolení k pobytu, jak vyplývá z judikatury SDEU. Souvislost mezi postavením uprchlíka, povolením k pobytu a požíváním mezinárodní ochrany objasnil Soudní dvůr EU v rozsudku ve věci *HT* ([1391]). Uprchlík si zachovává postavení uprchlíka – čl. 2 písm. e) přepracovaného znění kvalifikační směrnice – i v případě zrušení povolení k pobytu a poskytnutí mezinárodní ochrany. Konkrétněji soud zdůraznil:

> [U]prchlík, jehož povolení k pobytu je odňato na základě čl. 24 odst. 1 [kvalifikační] směrnice […], si zachovává své postavení uprchlíka, pokud a dokud není platnost tohoto postavení ukončena. I **když je tudíž dotyčná osoba zbavena povolení k pobytu, zůstává uprchlíkem**, a z tohoto důvodu si zachovává právo na výhody, které kapitola VII této směrnice zaručuje všem uprchlíkům, zejména právo na ochranu před navrácením, zachování celistvosti rodiny, právo na cestovní doklady, přístup k zaměstnání, vzdělání, sociální péči, zdravotní péči a bydlení, svobodu pohybu na území daného členského státu a přístup k integračním opatřením. Jinými slovy, členský stát nemá žádnou diskreční pravomoc ohledně toho, zda bude tomuto uprchlíkovi nadále poskytovat hmotněprávní výhody zaručené uvedenou směrnicí, nebo mu je odmítne ([1392]).

SDEU dále uvedl, že čl. 24 odst. 1 kvalifikační směrnice se týká pouze zamítnutí udělení povolení k pobytu uprchlíkovi a odnětí tohoto povolení k pobytu, a nikoli navrácení tohoto uprchlíka ([1393]). Zrušení povolení k pobytu podle čl. 24 odst. 1 kvalifikační směrnice nemá za následek zrušení postavení uprchlíka ([1394]).

Ačkoli přepracované znění kvalifikační směrnice nestanoví povinnost vyžadovat povolení k pobytu pro požívání mezinárodní ochrany, umožňuje členským státům vyžadovat, aby

([1389]) SDEU, 2015, *HT*, op. cit., pozn. pod čarou 1380, bod 71. Viz také SDEU (velký senát), 2019, *M, X a X*, op. cit., pozn. pod čarou 33, bod 99, jakož i EASO, *Judicial analysis – Ending International Protection*, 2021, op. cit., pozn. pod čarou 24, část 5.

([1390]) Čl. 21 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice stanoví, že členské státy mohou zamítnout přiznání povolení k pobytu uprchlíkovi, na kterého se vztahuje čl. 21 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice (nebezpečí pro bezpečnost nebo odsouzení pravomocným rozsudkem za zvlášť závažný trestný čin, pokud daná osoba představuje nebezpečí pro společnost dotčeného členského státu).

([1391]) SDEU, 2015, *HT*, op. cit., pozn. pod čarou 1380, body 71 a 72.

([1392]) Tamtéž, bod 95 (zvýraznění doplněno).

([1393]) Jak bylo uvedeno výše, čl. 24 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice odkazuje na čl. 21 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, jehož klíčová ustanovení jsou uvedena v pozn. pod čarou 1394 výše.

([1394]) SDEU, 2015, *HT*, op. cit., pozn. pod čarou 1380, body 73 a 74. Viz také SDEU (velký senát), 2019, *M, X a X*, op. cit., pozn. pod čarou 33, body 96–99.

povolení k pobytu bylo podmínkou pro přístup k určitým výhodám. 40. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice zní:

> **40. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> Členské státy mohou v mezích daných mezinárodními závazky stanovit, že je udělení výhod týkajících se přístupu k zaměstnání, sociální a zdravotní péči a přístupu k integračním opatřením podmíněno předchozím vydáním povolení k pobytu ([1395]).

Některé členské státy využívají této diskreční pravomoci a stanoví, že bez ohledu na svou deklaratorní povahu nemá uznání osoby za uprchlíka automatický účinek na výkon všech práv vyplývajících z postavení uprchlíka ([1396]).

4.1.2. Rodinní příslušníci uprchlíků, kteří sami nesplňují podmínky pro přiznání postavení uprchlíka (čl. 2 písm. j) a článek 23)

Tento oddíl se zabývá dvěma otázkami: otázkou odvozeného postavení rodinných příslušníků uprchlíků, kteří sami nesplňují podmínky pro přiznání postavení uprchlíka, a pojmem celistvosti rodiny. Čl. 2 písm. j) a článek 23 jsou dvě klíčová ustanovení přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

Čl. 2 písm. j) přepracovaného znění kvalifikační směrnice definuje, kdo by měl být považován za **rodinné příslušníky uprchlíka**, takto:

([1395]) Organizace ECRE ve svých připomínkách ke kvalifikační směrnici vyjádřila obavy ohledně tohoto ustanovení. Konstatovala, že povolení k pobytu je v podstatě pouze dokladem totožnosti, který dokládá, že osoba byla uznána za uprchlíka nebo osobu požívající doplňkové ochrany, a že veškerá práva s ním spojená by měla vyplývat z rozhodnutí o přiznání postavení nebo statusu a neměla by být závislá na vydání povolení k pobytu. ECRE, *ECRE Information Note on the Council Directive 2004/83/EC of 29 April 2004 on minimum standards for the qualification of third country nationals and stateless persons as refugees or as persons who otherwise need international protection and the content of the protection granted* (Informativní dokument organizace ECRE ke směrnici Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka, nebo osoby, které z jiných důvodů potřebují mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany), říjen 2004, s. 14 a 15.

([1396]) Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 13. února 2014, č. 1 C 4.13, BVerwG:2014:130214U1C4.13.0, bod 15.

Čl. 2 písm. j) přepracovaného znění kvalifikační směrnice

„rodinnými příslušníky“ [se rozumí] tito členové rodiny osoby požívající mezinárodní ochrany, kteří se zdržují v souvislosti se žádostí o mezinárodní ochranu ve stejném členském státě, pokud tato rodina existovala již v zemi původu:

- manžel nebo manželka osoby požívající mezinárodní ochrany anebo její nesezdaný partner či partnerka, se kterým žije v trvalém vztahu, pokud se k nesezdaným párům v právních předpisech nebo praxi členského státu přistupuje podle jeho právních předpisů platných pro státní příslušníky třetích zemí podobně jako k párům sezdaným,
- nezletilé děti párů uvedených v první odrážce nebo osoby požívající mezinárodní ochrany, pokud jsou svobodné, bez ohledu na to, zda se jedná o děti manželské, nemanželské nebo osvojené ve smyslu vnitrostátního práva,
- otec, matka nebo jiný dospělý, jenž podle práva nebo praxe dotyčného členského státu odpovídá za osobu požívající mezinárodní ochrany, pokud je tato osoba nezletilá a svobodná;

Článek 23 zní:

Článek 23 přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Zachování celistvosti rodiny

1. Členské státy zajistí, aby mohla být zachována celistvost rodiny.

2. Členské státy zajistí, aby rodinní příslušníci osoby požívající mezinárodní ochrany, kteří sami nesplňují podmínky pro získání takové ochrany, měli nárok na výhody uvedené v článcích 24 až 35, podle vnitrostátních postupů, a pokud je to slučitelné s osobním právním postavením rodinného příslušníka.

3. Odstavce 1 a 2 nejsou použitelné, pokud rodinný příslušník je nebo by byl vyloučen z mezinárodní ochrany na základě kapitol III a V.

4. Bez ohledu na odstavce 1 a 2 mohou členské státy odmítnout, omezit nebo odejmout výhody, které jsou v nich uvedené, z důvodů bezpečnosti státu nebo veřejného pořádku.

5. Členské státy mohou rozhodnout, že tento článek se vztahuje rovněž na jiné blízké příbuzné, kteří žili společně jako součást dané rodiny v době, kdy opouštěli zemi původu, a kteří byli v té době plně nebo z velké části závislí na osobě požívající mezinárodní ochrany.

4.1.2.1. Odvozený status

Pokud je někdo uznán za uprchlíka, má to důsledky pro rodinné příslušníky, kteří se nacházejí v témže členském státě ve smyslu čl. 2 písm. j) přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

V přepracovaném znění kvalifikační směrnice není stanoven automatický odvozený status (totožný jako v případě hlavního žadatele), jak Komise navrhovala v souvislosti s původní kvalifikační směrnicí. Z historie vypracování kvalifikační směrnice vyplývá, že návrh Komise obsahoval v návrhu článku 6 jiné ustanovení. To zaručovalo rozšíření mezinárodní ochrany na doprovázející rodinné příslušníky tím, že jim byl zajištěn stejný status jako žadateli o mezinárodní ochranu, s výjimkou těch, kteří byli z ochrany vyloučeni. Tento návrh ustanovení stanovil „jasně, že závislí rodinní příslušníci mají nárok na stejné postavení jako hlavní žadatel o azyl a že tento nárok vyplývá pouze ze skutečnosti, že jsou rodinnými příslušníky“ ([1397]). Tento návrh však nebyl přijat. V praxi však některé členské státy EU poskytují rodinným příslušníkům postavení uprchlíků ([1398]).

Skutečnost, že přepracované znění kvalifikační směrnice nestanoví automatický odvozený status, potvrdil SDEU ve věci *Ahmedbekova* ([1399]). Tato věc se týkala rodiny s dětmi, která požádala o mezinárodní ochranu, a otázky, zda lze mezinárodní ochranu rozšířit na rodinné příslušníky uznaného uprchlíka. Soud rozhodl, že aby žadatel mohl být uznán za uprchlíka, musí mít „odůvodněné obavy, že je osobně pronásledován“, a proto „žádosti o mezinárodní ochranu nelze jako takové vyhovět z důvodu, že rodinný příslušník žadatele má odůvodněné obavy z pronásledování nebo je vystaven reálné hrozbě vážné újmy“. Nicméně SDEU dospěl v rozsudku ve věci *Ahmedbekova* k závěru, že podle článku 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice může členský stát

> stanovit, že v případě přiznání mezinárodní ochrany jednomu rodinnému příslušníkovi […] bude tato ochrana rozšířena i na další příslušníky této rodiny, pokud se na tyto příslušníky nevztahuje důvod vyloučení […] a pokud jejich situace vzhledem k potřebě zachovat celistvost rodiny nepostrádá vazbu na logiku mezinárodní ochrany ([1400]).

Nedávno pak SDEU ve věci *LW* uvedl, že ačkoli tedy přepracované znění kvalifikační směrnice nestanoví automatický odvozený status, SDEU rozhodl, že článek 3 ve spojení s čl. 23 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice umožňuje členským státům přiznat na základě příznivějších vnitrostátních ustanovení jako odvozené právo postavení uprchlíka nezletilému dítěti státního příslušníka třetí země, kterému bylo toto postavení přiznáno na základě režimu zavedeného touto směrnicí. Tato ustanovení by se mohla vztahovat na situaci, kdy:

> se toto dítě narodilo na území tohoto členského státu a má po druhém rodiči státní příslušnost jiné třetí země, ve které není vystaveno nebezpečí pronásledování, za podmínky, že se na toto dítě nevztahuje jeden z důvodů pro vyloučení […] a že toto dítě nemá na základě své státní příslušnosti nebo jiného prvku charakterizujícího jeho osobní právní postavení právo na příznivější zacházení v uvedeném členském státě, než je zacházení vyplývající z přiznání postavení uprchlíka ([1401]).

Soud dodal, že „[v] tomto ohledu není relevantní, zda je po dítěti a jeho rodičích možné a přiměřené požadovat, aby se usadili v této jiné třetí zemi“ ([1402]).

([1397]) Evropská komise, Návrh kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2001, op. cit., pozn. pod čarou 266, čl. 6 odst. 1 (zvýraznění doplněno).

([1398]) Například Česká republika uděluje rodinným příslušníkům uprchlíka „azyl za účelem sloučení rodiny“, i když na základě vlastního uvážení (zákon 325/1999, § 13); Slovensko uděluje za určitých podmínek odvozené postavení uprchlíka (azyl) rodinným příslušníkům osob, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíka z důvodů uvedených v Úmluvě o právním postavení uprchlíků, slovenský zákon o azylu (zákon 480/2002, § 10).

([1399]) SDEU, 2018, *Ahmedbekova*, op. cit., pozn. pod čarou 68, bod 68.

([1400]) SDEU, 2018, *Ahmedbekova*, op. cit., pozn. pod čarou 68, bod 74.

([1401]) SDEU (velký senát), 2021, *LW*, op. cit., pozn. pod čarou 88, bod 62.

([1402]) Tamtéž, bod 62.

Ačkoli přepracované znění kvalifikační směrnice ukládá členským státům povinnost zajistit, aby byla zachována **celistvost rodiny** (čl. 23 odst. 1), umožňuje přiznat jiný status rodinným příslušníkům uprchlíka, kteří sami nesplňují podmínky pro udělení mezinárodní ochrany. Podle čl. 23 odst. 2 však mají nárok na výhody uvedené v článcích 24 až 35 kapitoly VII přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([1403]). Tyto výhody se týkají cestovních dokladů, povolení k pobytu a volného pohybu v rámci členského státu, zvláštních opatření pro nezletilé osoby bez doprovodu, přístupu k zaměstnání, vzdělávání, uznávání odborných kvalifikací, sociální péče, zdravotní péče, přístupu k ubytování a integraci. Poskytnutí těchto výhod

> vyžaduje splnění tří podmínek, které se týkají zaprvé postavení rodinného příslušníka ve smyslu čl. 2 písm. j) [přepracovaného znění kvalifikační směrnice], zadruhé skutečnosti, že dotyčná osoba sama nesplňuje podmínky pro získání mezinárodní ochrany, a zatřetí slučitelnosti s osobním právním postavením dotyčného rodinného příslušníka ([1404]).

Ustanovení čl. 23 odst. 2 vyžaduje, aby nárok na tyto výhody:

- byl učiněn „podle vnitrostátních postupů“ a
- byl „slučiteln[ý] s osobním právním postavením rodinného příslušníka“ ([1405]).

Například belgická Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva posuzovala podmínku slučitelnosti osobního právního statusu v případě rozšíření postavení uprchlíka na děti. Rozhodla, že v případě dítěte, jehož rodiče mají dva různé typy statusu a státní příslušnost dítěte nelze určit, „by dítěti měl být přiznán status, který je pro ně nejvýhodnější“ ([1406]). V tomto případě bylo rozhodnuto, že nejvýhodnější je status jejich otce uprchlíka, a tak mu bylo uděleno postavení uprchlíka.

Čl. 23 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice stanoví, že čl. 23 odst. 1 a 2 se nepoužijí, „pokud rodinný příslušník je nebo by byl vyloučen z mezinárodní ochrany […]“.

Nárok na výhody nebo jejich užívání není podle čl. 23 odst. 4 přepracovaného znění kvalifikační směrnice absolutní. Členské státy mohou odmítnout, omezit nebo odejmout výhody uvedené v článcích 24 až 35 přepracovaného znění kvalifikační směrnice z důvodů bezpečnosti státu nebo veřejného pořádku. Některé vnitrostátní soudy dále rozhodly, že právo na zachování celistvosti rodiny podle článku 23 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, které není chráněno absolutně, může být omezeno i z jiných důvodů, pokud je to v souladu se zásadou proporcionality (článek 7 ve spojení s čl. 52 odst. 1 Listiny EU) ([1407]).

([1403]) Viz SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 22. února 2022, *XXXX v. Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, C-483/20, EU:C:2022:103 (dále jen SDEU (velký senát), 2022, *XXXX v. CGRA*), který odkazuje v bodě 39 na rozsudek SDEU (velký senát), 2021, *LW*, op. cit., pozn. pod čarou 88, bod 36 a tam citovanou judikaturu.

([1404]) SDEU (velký senát), 2022, *XXXX v. CGRA*, tamtéž, bod 39.

([1405]) Tamtéž, body 42–43, s odkazem na SDEU (velký senát), 2021, *LW*, op. cit. pozn. pod čarou 88, bod 54.

([1406]) Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudky ze dne 18. června 2010, č. 45.096, 45.098, bod 4.7 u obou rozsudků.

([1407]) Například Správní soud (Upravno Sodišče, Slovinsko), rozsudek ze dne 15. dubna 2015, *Hassan* (I U 362/2015-7), který byl v odvolacím řízení potvrzen Nejvyšším soudem, správní soud zamítl nárok, který byl posuzován podle směrnice o sloučení rodiny z roku 2003, za použití zásady proporcionality a při dodržení judikatury ESLP (ESLP, rozsudek ze dne 30. července 2013, *Berisha* proti *Švýcarsku*, č. 948/12, CE:ECHR:2013:0730JUD000094812, bod 61; ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 3. října 2014, *Jeunesse* proti *Nizozemsku*, č. 12738/10, CE:ECHR:2014:1003JUD001273810, bod 121), a pokud jde o standardy „dalšího prvku závislosti“ (*Berisha* proti *Švýcarsku*, bod 45) a „skutečné existence úzkých osobních vazeb“ (ESLP, rozsudek ze dne 20. prosince 2011, *AH Khan* proti *Spojenému království*, č. 6222/10, CE:ECHR:2011:1220JUD000622210, bod 150) převzatý z judikatury ESLP.

4.1.2.2. Pojem celistvosti rodiny (čl. 2 písm. j))

Ze směrnice vyplývá, že směrnice vymezuje tři kategorie „rodinných příslušníků“, jak je uvedeno v tabulce 55 níže.

Tabulka 55: Pojem rodinných příslušníků podle čl. 2 písm. j) přepracovaného znění kvalifikační směrnice

1	manžel či manželka nebo nesezdaný partner či partnerka, se kterým/kterou žadatel žije v trvalém vztahu (pokud se k nesezdaným párům v právu nebo praxi dotčeného členského státu přistupuje podobně jako k párům sezdaným podle jeho právních předpisů o státních příslušnících třetí země / osobách bez státní příslušnosti)
2	nezletilé svobodné děti párů uvedených výše nebo osoby požívající mezinárodní ochrany
3	otec, matka nebo jiný dospělý odpovědný za nezletilou a svobodnou osobu požívající mezinárodní ochrany (nezletilá osoba, která je státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnost mladší 18 let věku) ([1408])

Podle této definice (rozšířené oproti definici v původní kvalifikační směrnici) se za „rodinné příslušníky“ považují otec, matka nebo jiná dospělá osoba odpovědná za dítě. Nezletilé nesezdané děti jsou rodinnými příslušníky bez ohledu na to, zda se jedná o děti manželské, nemanželské nebo osvojené ve smyslu vnitrostátního práva ([1409]). Členské státy mohou rozhodnout, že se článek 23 přepracovaného znění kvalifikační směrnice vztahuje rovněž na „**jiné blízké příbuzné**, kteří žili společně jako součást dané rodiny v době, kdy opouštěli zemi původu, a kteří byli v té době plně nebo z velké části závislí na osobě požívající mezinárodní ochrany“ (čl. 23 odst. 5 přepracovaného znění kvalifikační směrnice) ([1410]).

V čl. 2 písm. j) přepracovaného znění kvalifikační směrnice jsou uvedena **dvě vymezení pojmu rodina**, jak je znázorněno v tabulce 56 níže.

([1408]) Čl. 2 písm. k) přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

([1409]) Čl. 2 písm. j) druhá odrážka přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

([1410]) Správní soud (Upravno Sodišče, Slovinsko) v rozsudku ze dne 15. května 2013 (*Musse*, I U 576/2013-7) (zvýraznění doplněno) a v několika dalších sporech na stejné téma použil čl. 23 odst. 5 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, aby sladil judikaturu ESLP a čl. 2 písm. j) přepracovaného znění kvalifikační směrnice. V přepracovaném znění kvalifikační směrnice se definuje, kdo může tvořit rodinu, zatímco judikatura ESLP není založena na konkrétní definici, kteří příbuzní mohou tvořit rodinu. (Viz ESLP, rozsudek ze dne 13. června 1979, *Marckx* proti *Belgii*, č. 6833/74, CE:ECHR:1979:0613JUD000683374 (dále jen ESLP, 1979, *Marckx* proti *Belgii*); ESLP, rozsudek ze dne 27. října 1994, *Kroon a ostatní* proti *Nizozemsku*, č. 18535/91, CE:ECHR:1994:1027JUD0018535 (dále jen ESLP, 1994, *Kroon a ostatní*); ESLP, rozsudek ze dne 1. června 2004, *Lebbink* proti *Nizozemsku*, č. 45582/99, CE:ECHR:2004:0601JUD00455829). Na základě zásady účinného a loajálního uplatňování práva EU slovinský správní soud ignoroval vnitrostátní ustanovení, které definovalo rodinné příslušníky, aniž by provedlo možnost uvedenou v čl. 23 odst. 5 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, a použil přímo čl. 23 odst. 5. V pozdější věci na téže téma Ústavní soud (nález ze dne 21. listopadu 2013, Up-1056/11-15) potvrdil řešení správního soudu, když rozhodl, že vnitrostátní právní úprava, která neumožňuje sloučení rodiny těm příbuzným, kteří nejsou výslovně uvedeni v zákoně o mezinárodní ochraně, je v rozporu s ústavou a s článkem 8 EÚLP.

Tabulka 56: Dvě vymezení pojmu rodina v čl. 2 písm. j) přepracovaného znění kvalifikační směrnice

1	rodina musí existovat již v zemi původu ([1411]) a
2	rodina se musí v souvislosti s žádostí o mezinárodní ochranu zdržovat ve stejném členském státě.

Pokud jde o bod 2 výše uvedené tabulky, SDEU ve věci *XXXX* v. *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* objasnil, že

> [...] okolnost, že rodič a jeho nezletilé dítě absolvovali odlišné migrační cesty před tím, než se znovu setkali v členském státě, kde dítě požívá mezinárodní ochrany, nebrání tomu, aby byl rodič považován za rodinného příslušníka uvedeného dítěte ve smyslu čl. 2 písm. j) [přepracovaného znění kvalifikační směrnice], pokud byl tento rodič přítomen na území tohoto členského státu před tím, než bylo rozhodnuto o žádosti jeho dítěte o mezinárodní ochranu [...] ([1412]).

Ustanovení čl. 23 odst. 2 se tedy nevztahuje na rodinné příslušníky, kteří se nezdržují ve stejném členském státě jako osoba požívající mezinárodní ochrany. Pokud se rodinní příslušníci nacházejí v jiném státě, může **směrnice o sloučení rodiny z roku 2003** ([1413]) umožnit rodinným příslušníkům uprchlíka – nikoli však rodinným příslušníkům osoby požívající doplňkové ochrany (čl. 3 odst. 2 písm. c) směrnice o sloučení rodiny) – zdržujícím se v jiných státech, aby se připojili k uprchlíkovi v členském státě, který jej za uprchlíka uznal.

Na rodinné příslušníky, kteří nejsou sezdáni, se vztahují další dvě podmínky:

- jejich vztah musí být trvalý a
- v právních předpisech nebo praxi členského státu se musí podle jeho právních předpisů platných pro státní příslušníky třetích zemí přistupovat k nesezdaným párům podobně jako k párům sezdaným.

Stejné zacházení se sezdanými a nesezdanými páry v trvalém vztahu je v současné době zavedeno mimo jiné v Belgii, Bulharsku, Finsku, Francii, Nizozemsku, Portugalsku, Řecku,

([1411]) Přepracovaného znění kvalifikační směrnice se liší od návrhů UNHCR a nevládních organizací, které prosazovaly zrušení omezení, že rodina musí existovat již v zemi původu. Viz ECRE, *ECRE Information Note on the Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted (recast)* (Informativní dokument organizace ECRE ke směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepracované znění)), říjen 2013, s. 4.

([1412]) SDEU (velký senát), 2022, *XXXX v. CGRA*, op. cit., pozn. pod čarou 1407, bod 40, odkazující na SDEU, rozsudek ze dne 9. září 2021, *Bundesrepublik Deutschland (rodinný příslušník)*, C-768/19, EU:C:2021:709, body 15, 16, 51 a 54.

([1413]) Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny, Úř. věst. L 251, s. 12.

Spojeném království, Španělsku a Švédsku, nikoli však v Estonsku, Itálii, Německu, Polsku, Rakousku, Rumunsku a na Slovensku ([1414]).

Jakékoli rozdíly, které mohou vzniknout mezi pojetím rodiny podle sekundárních právních předpisů EU a podle EÚLP, lze účinně řešit použitím diskrečního ustanovení čl. 23 odst. 5 přepracovaného znění kvalifikační směrnice. To zní takto:

Čl. 23 odst. 5 přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Členské státy mohou rozhodnout, že tento článek se vztahuje rovněž na jiné blízké příbuzné, kteří žili společně jako součást dané rodiny v době, kdy opouštěli zemi původu, a kteří byli v té době plně nebo z velké části závislí na osobě požívající mezinárodní ochrany.

ESLP například uznává jako rodinný život různé typy vztahů ([1415]), jak je znázorněno v tabulce 57 níže.

Tabulka 57: Příklady vztahů, které ESLP rovněž uznal jako rodinný život

1	Rozvedení rodiče a jejich dítě (děti), přestože žili odděleně ([1416])
2	Rodiče a nemanželské děti ([1417])
3	Páry stejného pohlaví v trvalém partnerském vztahu ([1418])
4	Nezletilé dítě a jeho pečující osoba ([1419])

([1414]) Dörig, H., in: Hailbronner a Thym (ed.), *EU Asylum and Immigration Law: A Commentary*, op. cit., pozn. pod čarou 186; Nicholson, F., *The 'Essential Right' to Family Unity of Refugees and Others in Need of International Protection in the Context of Family Reunification* („Základní právo" na celistvost rodiny uprchlíků a jiných osob, které potřebují mezinárodní ochranu, v souvislosti se sloučením rodiny), výzkumný dokument UNHCR, leden 2018, s. 164–165. Viz také Choudhry, C., „A Commentary on Article 7 of the Charter of Fundamental Rights and Freedoms" (Komentář k článku 7 Listiny základních práv a svobod) in Peers, S. et al. (eds.), *The EU Charter of Fundamental Rights: A Commentary*, Hart, Oxford, 2014, s. 209-210, kde se připomíná, že manželství má v EU stále výsadní postavení.

([1415]) Viz Nicholson, F., *The Right to Family Life and Family Unity of Refugees and Others in Need of International Protection and the Family Definition Applied* (Právo na rodinný život a celistvost rodiny uprchlíků a dalších osob, které potřebují mezinárodní ochranu, a použitá definice rodiny), výzkumný dokument UNHCR, leden 2018, oddíl 3, kde je uvedena analýza judikatury ESLP (a dalších regionálních soudů) týkající se vztahů, které byly uznány jako vztahy, které mohou představovat rodinný život.

([1416]) ESLP, rozsudek ze dne 21. června 1988, *Berrehab* proti *Nizozemsku*, č. 10730/84, CE:ECHR:1988:0621JUD001073084.

([1417]) ESLP, 1979, *Marckx* proti *Belgii*, op. cit., pozn. pod čarou 1414. Čl. 2 písm. j) přepracovaného znění kvalifikační směrnice již zahrnuje do definice „rodinných příslušníků" svobodné nezletilé děti „bez ohledu na to, zda se jedná o děti manželské, nemanželské nebo osvojené ve smyslu vnitrostátního práva".

([1418]) ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 22. dubna 1997, *X, Y a Z* proti *Spojenému království*, č. 21830/93, CE:ECHR:1997:0422JUD002183093 (dále jen ESLP (velký senát), 1997, *X, Y a Z* proti *Spojenému království*); ESLP, rozsudek ze dne 24. června 2010, *Schalk a Kopf* proti *Rakousku*, č. 30141/04, CE:ECHR:2010:0624JUD003014104, body 92–94; ESLP, rozsudek ze dne 22. července 2010, *PB a JS* proti *Rakousku*, č. 18984/02, CE:ECHR:2010:0722JUD001898402, bod 30; ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 19. února 2013, *X a ostatní* proti *Rakousku*, č. 19010/07, CE:ECHR:2013:0219JUD001901007, bod 9.

([1419]) ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 12. července 2001, *K a T* proti *Finsku*, č. 25702/94, CE:ECHR:2001:0712JUD002570294.

5	Nesezdané páry a páry, jejichž manželství není uznáno ([1420])
6	Adoptované děti a děti v pěstounské péči, u nichž byl shledán *de facto* rodinný život ([1421])
7	Rodiče a dospělé děti, u nichž lze prokázat další prvky závislosti ([1422])

Důkazními požadavky na prokázání rodinných vazeb se tato právní analýza nezabývá. Pojednává se o nich v dokumentu EASO, *Evidence and Credibility Assessment in the Context of the CEAS – Judicial analysis*, oddíl 5.4 ([1423]).

([1420]) Viz např. ESLP, rozsudek *Marckx* proti *Belgii*, op. cit., pozn. pod čarou 1414, bod 31; ESLP, rozsudek ze dne 26. května 1994, *Keegan* proti *Irsku*, č. 16969/90, CE:ECHR:1994:0526JUD001696990, bod 44; ESLP, rozsudek z roku 1994, *Kroon a ostatní*, op. cit., pozn. pod čarou 1414, bod 30; ESLP (velký senát), 1997, *X, Y a Z* proti *Spojenému království*, op. cit., pozn. pod čarou 1422, bod 36; ESLP, rozsudek ze dne 8. prosince 2015, *ZH a RH* proti *Švýcarsku*, č. 60119/12, CE:ECHR:2015:1208JUD006011912 (dále jen ESLP, 2015, *ZH a RH* proti *Švýcarsku*), bod 42.

([1421]) ESLP, rozsudek ze dne 27. dubna 2010, *Moretti et Benedetti* proti *Itálii*, č. 16318/07, CE:ECHR:2010:0427JUD001631807, bod 48; ESLP, rozsudek ze dne 17. ledna 2012, Kopf *a* Liberda proti Rakousku, č. 1598/06, CE:ECHR:2012:0117JUD000159806, bod 37; ESLP, rozsudek ze dne 22. června 2004, *Pini a ostatní* proti *Rumunsku*, č. 78028/01 a 78030/01, CE:ECHR:2004:0622JUD007802801, body 143–148; ESLP, rozsudek ze dne 14. listopadu 2013, *Topčić-Rosenberg* proti *Chorvatsku*, č. 19391/11, CE:ECHR:2013:1114JUD001939111, bod 38.

([1422]) ESLP, rozsudek ze dne 20. září 2011, *AA* proti *Spojenému království*, č. 8000/08, CE:ECHR:2011:0920JUD000800008; ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 23. června 2008, *Maslov* proti *Rakousku*, č. 1638/03, CE:ECHR:2008:0623JUD000163803; ESLP, rozsudek ze dne 7. listopadu 2000, *Kwakye-Nti a Dufie* proti *Nizozemsku*, č. 31519/96, CE:ECHR:2000:1107DEC003151996; ESLP, rozsudek ze dne 13. února 2001, *Ezzouhdi* proti *Francii*, č. 47160/99, CE:ECHR:2001:0213JUD004716099, bod 34; ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 9. října 2003, *Slivenko* proti *Lotyšsku*, č. 48321/99, CE:ECHR:2003:1009JUD004832199, bod 97; ESLP, rozsudek ze dne 12. května 2000, *AW Khan* proti *Spojenému království*, č. 35394/97, CE:ECHR:2000:0512JUD003539497, bod 32; ESLP, rozsudek ze dne 30. června 2015, *AS* proti *Švýcarsku*, č. 39350/13, CE:ECHR:2015:0630JUD003935013; ESLP, 2015, *ZH a RH* proti *Švýcarsku*, op. cit., pozn. pod čarou 1424. Takové vztahy se však mohou pro účely článku 8 EÚLP řadit do „soukromého života“.

([1423]) EASO, *Judicial analysis – Evidence and Credibility Assessment*, op. cit., pozn. pod čarou 23.

4.2. Status doplňkové ochrany

Oddíl 4.2 obsahuje dva pododdíly, jak je uvedeno v tabulce 58 níže.

Tabulka 58: Struktura oddílu 4.2

Oddíl	Název	Strana
4.2.1	Status doplňkové ochrany (článek 18)	305
4.2.2	Rodinní příslušníci osob požívajících doplňkové ochrany, kteří sami nesplňují podmínky pro získání doplňkové ochrany (článek 23 a čl. 2 písm. j))	307

4.2.1. Status doplňkové ochrany (článek 18)

Článek 18 přepracovaného znění kvalifikační směrnice zní:

> **Článek 18 přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> **Přiznání statusu doplňkové ochrany**
>
> Členské státy přiznají status doplňkové ochrany státnímu příslušníku třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti splňujícím podmínky pro získání doplňkové ochrany podle kapitol II a V.

Oddíl 4.2.1 obsahuje dva pododdíly, jak je uvedeno v tabulce 59 níže.

Tabulka 59: Struktura oddílu 4.2.1

Oddíl	Název	Strana
4.2.1.1	Definice statusu doplňkové ochrany	305
4.2.1.2	Status doplňkové ochrany, povolení k pobytu a mezinárodní ochrana	306

4.2.1.1. Definice statusu doplňkové ochrany

Článek 18 přepracovaného znění kvalifikační směrnice stanoví **povinnost členských států přiznat status doplňkové ochrany státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti splňujícím podmínky pro získání doplňkové ochrany** v souladu s kapitolami II a V.

SDEU připomněl, že „vzhledem k tomu, že [přepracované znění kvalifikační směrnice] byl[o] přijat[o] na základě zejména čl. 78 odst. 2 písm. b) SFEU, má mimo jiné zavést jednotný režim doplňkové ochrany“ ([1424]).

Ve věci *Torubarov* SDEU potvrdil, že pokud osoba splňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka nebo doplňkové ochrany, jsou členské státy „povinny, s výhradou důvodů pro vyloučení stanovených v této směrnici, **poskytnout** požadovanou mezinárodní ochranu,

([1424]) SDEU, 2019, *Bilali*, op. cit., pozn. pod čarou 117, bod 35.

přičemž tyto státy nemají v tomto ohledu diskreční pravomoc“ ([1425]). SDEU rovněž rozhodl ve věci *Bilali*, že „přiznání nároku na postavení nebo status […] státním příslušníkům třetích zemí, kteří se octli v situaci postrádající jakoukoli vazbu na logiku mezinárodní ochrany, by bylo v rozporu s celkovou systematikou a s cíli [přepracovaného znění kvalifikační směrnice]“ ([1426]).

Generální advokát Hogan poznamenává, že „podle bodu 21 odůvodnění [přepracovaného znění kvalifikační směrnice] je přiznání postavení uprchlíka deklaratorním aktem“, ale že „[přepracované znění kvalifikační směrnice] neobsahuje žádný obdobný bod odůvodnění týkající se doplňkové ochrany“ ([1427]).

V souladu s čl. 46 odst. 2 přepracovaného znění směrnice o azylovém řízení „osoby, u nichž rozhodující orgán uzná, že mají nárok na doplňkovou ochranu, [mají] právo na účinný opravný prostředek podle odstavce 1 proti rozhodnutí o tom, že je žádost nedůvodná, pokud jde o postavení uprchlíka“. Jedinou výjimkou z tohoto pravidla je případ, kdy „status doplňkové ochrany […] přizn[ává] stejná práva a výhody, jaké náleží osobám s postavením uprchlíka [podle unijního a vnitrostátního práva]“ ([1428]). Vyloučení práva na účinný procesní prostředek „musí být vykládáno v tom smyslu, že se může uplatnit pouze tehdy, když existuje skutečná totožnost mezi právy a výhodami, které poskytuje status doplňkové ochrany přiznaný dotyčným členským státem, a těmi, které podle právních předpisů Unie a použitelného vnitrostátního práva poskytuje postavení uprchlíka“ ([1429]).

Stejně jako postavení uprchlíka je status doplňkové ochrany udělován pouze na dobu, po kterou má osoba nárok na doplňkovou ochranu. Další podrobnosti lze nalézt v analýze úřadu EASO, *Judicial analysis – Ending International Protection*, 2. vydání, 2021, část 6.

4.2.1.2. Status doplňkové ochrany, povolení k pobytu a mezinárodní ochrana

Osoby, kterým byl přiznán status doplňkové ochrany, požívají mezinárodní ochrany podle kapitoly VII přepracovaného znění kvalifikační směrnice („Obsah mezinárodní ochrany“).

Čl. 24 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice zní:

> **Čl. 24 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> Co nejdříve po přiznání mezinárodní ochrany vydá členský stát osobám, kterým byl status doplňkové ochrany přiznán, a jejich rodinným příslušníkům povolení k pobytu, které má dobu platnosti alespoň jeden rok s opakovanou možností prodloužení alespoň o dva roky, pokud tomu nebrání závažné důvody týkající se bezpečnosti státu nebo veřejného pořádku.

([1425]) SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 29. července 2019, *Alekszij Torubarov v. Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal*, C-556/17, EU:C:2019:626, body 49–50. Viz také SDEU, 2019, *Bilali*, op. cit., pozn. pod čarou 117, bod 36.

([1426]) SDEU, 2019, *Bilali*, op. cit., pozn. pod čarou 117, bod 44.

([1427]) SDEU, stanovisko generálního advokáta Hogana ze dne 25. března 2021, *Bundesrepublik Deutschland v. SE; za účasti: Vertreter des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgericht*, C-768/19, EU:C:2021:247, bod 66. Případ se týká práva dospělé osoby na status doplňkové ochrany podle vnitrostátního práva jako rodiče svobodného nezletilého, který je osobou požívající doplňkové ochrany. Viz také body 69 a 78.

([1428]) SDEU, 2019, *Bilali*, op. cit., pozn. pod čarou 117, bod 55.

([1429]) SDEU, rozsudek ze dne 18. října 2018, *EG v. Slovinsko*, C-662/17, EU:C:2018:847, bod 50.

Ačkoli v přepracovaném znění kvalifikační směrnice není stanovena povinnost vyžadovat pro získání mezinárodní ochrany povolení k pobytu, členské státy mohou podle svého uvážení podmínit poskytnutí výhod v oblasti přístupu k zaměstnání, sociální péči, zdravotní péči a k integračním opatřením předchozím vydáním povolení k pobytu. To potvrzuje 40. bod odůvodnění a příslušné články přepracovaného znění kvalifikační směrnice ([1430]). 40. bod odůvodnění zní:

> **40. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice**
>
> Členské státy mohou v mezích daných mezinárodními závazky stanovit, že je udělení výhod týkajících se přístupu k zaměstnání, sociální a zdravotní péči a přístupu k integračním opatřením podmíněno předchozím vydáním povolení k pobytu.

SDEU se dosud nevyjádřil ke vztahu mezi statusem doplňkové ochrany, povoleními k pobytu a právy osob požívajících doplňkové ochrany. Pokud jde o postavení uprchlíka, SDEU ve věci *HT* rozhodl, že „uprchlík, jehož povolení k pobytu je odňato na základě čl. 24 odst. 1 [přepracovaného znění kvalifikační směrnice], si zachovává své postavení uprchlíka, pokud a dokud není platnost tohoto postavení ukončena“, a má nadále nárok na výhody podle kapitoly VII. Tato povinnost však vyplývá z čl. 14 odst. 6 přepracovaného znění kvalifikační směrnice, podle něhož má uprchlík, kterému bylo toto postavení odňato ze zvláštních důvodů, nárok na práva stanovená mimo jiné v článcích 32 a 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků ([1431]). V přepracovaném znění kvalifikační směrnice neexistuje žádné srovnatelné ustanovení týkající se osob požívajících doplňkové ochrany ([1432]).

4.2.2. Rodinní příslušníci osob požívajících doplňkové ochrany, kteří sami nesplňují podmínky pro získání doplňkové ochrany (článek 23 a čl. 2 písm. j))

Pokud jde o uprchlíky, nezaručuje přepracované znění kvalifikační směrnice rodinným příslušníkům osoby požívající doplňkové ochrany, kteří sami nesplňují podmínky pro získání této ochrany, stejné postavení ([1433]). Ustanovení čl. 23 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice nicméně zajišťuje, aby rodinní příslušníci (ve smyslu čl. 2 písm. j) přepracovaného znění kvalifikační směrnice) osoby požívající mezinárodní ochrany, kteří sami nesplňují podmínky pro získání takové ochrany, měli nárok na výhody uvedené v článcích 24 až 35 kapitoly VII přepracovaného znění kvalifikační směrnice. Úplné znění článku 23 je uvedeno výše v oddíle 4.1.2.

Definice rodinných příslušníků v čl. 2 písm. j) přepracovaného znění kvalifikační směrnice (uvedená v plném znění výše v oddíle 4.1.2) je stejná pro osoby, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíka i status doplňkové ochrany.

([1430]) Viz čl. 24 odst. 2 (povolení k pobytu), čl. 25 odst. 2 (cestovní doklady) a čl. 29 odst. 2 (sociální péče) směrnice o občanství (přepracované znění).

([1431]) SDEU, 2015, *HT*, op. cit., pozn. pod čarou 1380, bod 71. Obecně viz oddíl 4.1.1.3.

([1432]) SDEU, 2015, *HT*, op. cit., pozn. pod čarou 1380, bod 95.

([1433]) SDEU, 2018, *Ahmedbekova*, op. cit., pozn. pod čarou 68, bod 68 zní: „Je třeba poukázat na to, že směrnice 2011/95 takové rozšíření postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany na rodinné příslušníky osoby, které se toto postavení přiznává, nestanoví.“

Stejně jako v případě uprchlíků náleží výhody rodinných příslušníků osoby požívající doplňkové ochrany pouze těm, kteří se již zdržují ve stejném členském státě jako osoba požívající doplňkové ochrany. Rodinní příslušníci, kteří se zdržují mimo členský stát osoby požívající doplňkové ochrany, nemají na rozdíl od uprchlíků právo na sloučení rodiny podle směrnice o sloučení rodiny ([1434]), ledaže jim dotyčný členský stát přizná stejná práva jako uprchlíkům.

Kvalifikační směrnice umožnila členským státům stanovit podmínky pro čerpání výhod, pokud jde o rodinné příslušníky osob požívajících doplňkové ochrany, kteří se již zdržují v členském státě (pro rodinné příslušníky osob, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíka, takové podmínky neplatily). Naopak v přepracovaném znění kvalifikační směrnice bylo toto omezení odstraněno ([1435]). Ustanovením čl. 24 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice se rozšířily výhody povolení k pobytu na rodinné příslušníky osob požívajících doplňkové ochrany. Podle přepracovaného znění kvalifikační směrnice mají rodinní příslušníci nárok na povolení k pobytu za stejných podmínek jako rodinní příslušníci, kterým byl udělen status doplňkové ochrany ([1436]).

Jak již bylo uvedeno, SDEU rozhodl ve věci *Ahmedbekova* ([1437]), že přepracované znění kvalifikační směrnice nestanoví rozšíření postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany na rodinné příslušníky osoby, které byl tento status nebo postavení přiznán. Soud však dále poznamenal, že důsledkem článku 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice je, že přiznání mezinárodní ochrany rodinným příslušníkům osoby požívající mezinárodní ochrany nemusí a **priori postrádat jakoukoli vazbu na logiku mezinárodní ochrany** ([1438]).

SDEU ve věci *Ahmedbekova* dospěl k závěru, že podle článku 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice může členský stát

> stanovit, že v případě přiznání mezinárodní ochrany jednomu rodinnému příslušníkovi […] bude tato ochrana rozšířena i na další příslušníky této rodiny, pokud se na tyto příslušníky nevztahuje důvod vyloučení […] a pokud jejich situace vzhledem k potřebě zachovat celistvost rodiny nepostrádá vazbu na logiku mezinárodní ochrany ([1439]).

Ve věci *LW* ([1440]) velký senát SDEU upozornil na dvě výhrady k takovémuto přiznání ochrany. SDEU rozhodl, že článek 3 a čl. 23 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice je třeba vykládat v tom smyslu, že členským státům nebrání v udělení postavení uprchlíka nezletilému

([1434]) Čl. 3 odst. 2 písm. c) směrnice o sloučení rodiny. Viz také SDEU, rozsudek ze dne 7. listopadu 2018, *K* a *B* v. *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, C-380/17, EU:C:2018:877, bod 33. Viz nicméně také ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 9. července 2021, *MA* proti *Dánsku*, č. 6697/18, CE:ECHR:2021:0709JUD000669718. Věc se týkala situace osob požívajících doplňkové nebo dočasné ochrany, které musely čekat tři roky, než mohly požádat o sloučení rodiny. ESLP rozhodl, že požadavek, aby osoba požívající doplňkové nebo dočasné ochrany čekala tři roky, než bude moci požádat o sloučení rodiny, aniž by bylo možné provést individuální posouzení její situace, nezajistil spravedlivou rovnováhu mezi zájmy státu a dotčených jednotlivců, a že tedy došlo k porušení článku 8 EÚLP (body 193–195).

([1435]) UNHCR, *The Case Law of the European Regional Courts: The Court of Justice of the European Union and the European Court of Human Rights: Refugees, Asylum-seekers, and Stateless Persons* (Judikatura evropských regionálních soudů: Soudní dvůr Evropské unie a Evropský soud pro lidská práva: uprchlíci, žadatelé o azyl a osoby bez státní příslušnosti), červen 2015, s. 80.

([1436]) Viz oddíl 4.2.1.2., v němž je citováno celé znění čl. 24 odst. 2.

([1437]) SDEU, 2018, *Ahmedbekova*, op. cit., pozn. pod čarou 68, bod 68.

([1438]) Tamtéž, body 72–73.

([1439]) Tamtéž, bod 74.

([1440]) SDEU (velký senát), 2021, *LW*, op. cit., pozn. pod čarou 88.

dítěti uprchlíka, pokud jsou splněny následující podmínky. Za prvé, že se na toto dítě nesmí vztahovat „jeden z důvodů pro vyloučení uvedených v čl. 12 odst. 2 uvedené směrnice“. Za druhé, dítě nesmí mít

> na základě své státní příslušnosti nebo jiného prvku charakterizujícího jeho osobní právní postavení právo na příznivější zacházení v uvedeném členském státě, než je zacházení vyplývající z přiznání postavení uprchlíka. V tomto ohledu není relevantní, zda je po dítěti a jeho rodičích možné a přiměřené požadovat, aby se usadili v této jiné třetí zemi ([1441]).

Ve věci *Bundesrepublik Deutschland* proti *SE* se SDEU zabýval mimo jiné otázkou, zda může otec odvozovat práva spojená se statusem doplňkové ochrany od syna, který jako nezletilý požádal o mezinárodní ochranu a byla mu v Německu udělena doplňková ochrana. Otec poté přicestoval do Německa a požádal o mezinárodní ochranu na základě toho, že je otcem nezletilé svobodné osoby, která má status doplňkové ochrany. SDEU dospěl mimo jiné k závěru, že

> práva, která rodinní příslušníci osoby požívající doplňkové ochrany odvozují ze statusu doplňkové ochrany získaného jejich dítětem, zejména výhody uvedené v bodech 24 až 35 této směrnice, trvají i poté, co tato osoba požívající ochrany dosáhne zletilosti, po dobu platnosti povolení k pobytu, které je jim uděleno v souladu s čl. 24 odst. 2 této směrnice ([1442]).

4.3. Vztah mezi postavením uprchlíka, statusem doplňkové ochrany a azylem

Postavení uprchlíka a status doplňkové ochrany stanovené v článcích 13 a 18 přepracovaného znění kvalifikační směrnice jsou oddělené jevy, ale úzce spolu souvisejí ([1443]). Přepracované znění kvalifikační směrnice stanoví upřednostnění postavení uprchlíka, neboť status doplňkové ochrany lze udělit pouze státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, která nesplňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka. Generální advokát Bot uvádí, že

> Unijní zákonodárce tudíž tím, že [...] začlenil doplňkovou formu ochrany, nemá v úmyslu poskytnout možnost volby mezi jednou či druhou formou mezinárodní ochrany. Jeho cílem je zaručit „přednost“ [úmluvy o právním postavení uprchlíků] tím, že zajistí, že doplňkové formy ochrany stanovené v rámci Unie nenaruší zásadní význam této úmluvy. Tento cíl jasně vyplývá z *přípravných prací* na [kvalifikační směrnici] ([1444]).

([1441]) Tamtéž, závěrečný výrok.

([1442]) SDEU, rozsudek ze dne 9. září 2021, *Bundesrepublik Deutschland v. SE*, C-768/19, EU/C/2021:709, body 51–52.

([1443]) SDEU, 2014, *Diakité*, op. cit., pozn. pod čarou 843, bod 33; SDEU (velký senát), 2010, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 32, body 78 a 79; a SDEU (velký senát), 2016, *Alo a Osso*, op. cit., pozn. pod čarou 31, body 32 a 33. Viz také SDEU, stanovisko generálního advokáta Mengozziho ze dne 18. července 2013, *Aboubacar Diakité v. Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, C-285/12, EU:C:2013:500, bod 60 (zvýraznění v originále); stanovisko generálního advokáta Mazák, 2009, *Abdulla*, op. cit., pozn. pod čarou 656, bod 51.

([1444]) Stanovisko generálního advokáta Bota ze dne 7. listopadu 2013, *HN v. Minister for Justice, Equality and Law Reform, Irsko, Attorney General*, C-604/12, EU:C:2013:714, bod 43, s odkazem na Evropskou komisi, Návrh kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2001, op. cit., pozn. pod čarou 266. Viz také body 41 a 44 stanoviska.

Subsidiární povaha statusu doplňkové ochrany ve vztahu k postavení uprchlíka byla rovněž opakovaně zdůrazněna v judikatuře SDEU. Soud jasně uvedl, že „žádost o udělení doplňkové ochrany nesmí být v zásadě posuzována dříve, než příslušný orgán dospěje k závěru, že žadatel o mezinárodní ochranu nesplňuje podmínky odůvodňující přiznání postavení uprchlíka“ ([1445]). SDEU rovněž potvrdil, že u povinnosti zjistit druh použitelné ochrany „v zásadě“ platí, že „k určení statusu nejpřiměřenějšího situaci tohoto žadatele […] [je] povolán příslušný orgán“ ([1446]).

Evropská komise v návrhu přepracovaného znění kvalifikační směrnice uvedla, že v reakci na Haagský program pro vytvoření jednotného statusu ochrany zjednoduší postupy zaměřené na **sbližování práv přiznaných oběma kategoriím osob požívajících ochrany** a sníží administrativní náklady ([1447]). Byla to reakce na kritiku, že osoby požívající doplňkové ochrany mají v některých ohledech nižší úroveň práv ([1448]). Cílem sbližování bylo rovněž řešit problémy s integrací, kterým čelí osoby požívající doplňkové ochrany ([1449]). Sbližování pravidel pro uznávání a obsah postavení uprchlíka a statusu doplňkové ochrany mělo napomoci „omezení druhotného pohybu žadatelů o mezinárodní ochranu mezi členskými státy […]“ (13. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice).

To se odráží v 39. bodě odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice, který zní:

([1445]) SDEU, 2014, *Diakité*, op. cit., pozn. pod čarou 843, bod 33; SDEU, 2014, *HN*, op. cit., pozn. pod čarou 29, body 31 a 35, jakož i bod 42. Viz také oddíl 4.2.1.

([1446]) SDEU, 2014, *HN*, op. cit., pozn. pod čarou 29, bod 34; stanovisko generálního advokáta Bota, *HN*, op. cit., pozn. pod čarou 1448, bod 48. V situacích, kdy žadatel zjevně nesplňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka a má se za to, že žádá o doplňkovou ochranu, může členský stát urychlit posouzení splnění podmínek pro přiznání postavení uprchlíka podle čl. 23 odst. 4 písm. b) směrnice o azylovém řízení, ale unijní právní předpisy v žádném případě nezbavují povinnosti provést toto předběžné posouzení: viz tamtéž, bod 45.

([1447]) Evropská komise, Návrh přepracovaného znění kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2009, op. cit., pozn. pod čarou 409, s. 6 a 7.

([1448]) Tento návrh byl následně kritizován za to, že nadále poskytuje nižší úroveň práv osobám požívajícím doplňkové ochrany, viz UNHCR, Submission by the Office of the United Nations High Commissioner for Refugees in the case of M.A. v. Denmark (Application no. 6697/18) before the European Court of Human Rights (Podání Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky ve věci M.A. proti Dánsku (stížnost č. 6697/18) u Evropského soudu pro lidská práva), 21. ledna 2019, ve kterém UNHCR vyjádřil obavy ohledně čekacích lhůt na sloučení rodiny pro osoby požívající doplňkové ochrany, a UNHCR Comments on the European Commission Proposal for *a* Qualification Regulation - COM (2016) 466 (Připomínky UNHCR k návrhu kvalifikačního nařízení Evropské komise – COM (2016) 466), únor 2018, s. 33: „rozdíly mezi osobami požívajícími mezinárodní ochrany nejsou často ani nezbytné, ani objektivně odůvodněné z hlediska zkušeností s útěkem a potřeb ochrany“. Některé členské státy například „pravidelně přiznávají postavení uprchlíka osobám z určité země původu, zatímco jiné členské státy přiznávají osobám s podobným profilem ze stejné země původu status doplňkové ochrany“.

([1449]) V návrhu byly uvedeny zejména tyto problémy při integraci: uznávání kvalifikací, přístup k odborné přípravě a zaměstnání, přístup k integračním opatřením, přístup k bydlení, možnost omezit výhody, sloučení rodiny. Evropská komise, Návrh přepracovaného znění kvalifikační směrnice: důvodová zpráva, 2009, op. cit., pozn. pod čarou 409, s. 8 a 9.

39. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice

V reakci na výzvu vyslovenou Stockholmským programem ke stanovení jednotného statusu pro uprchlíky nebo osoby mající nárok na doplňkovou ochranu a s **výjimkou nutných** a **objektivně odůvodněných případů** by osobám, které mají nárok na status doplňkové ochrany, měla být udělena stejná práva a výhody, jaké podle této směrnice náleží uprchlíkům, a měly by se na ně vztahovat stejné podmínky způsobilosti ([1450]).

SDEU sice potvrdil, že systém doplňkové ochrany má být „doplňkov[ý] k ochraně uprchlíků zakotvené v [Úmluvě o právním postavení uprchlíků]“, ale zároveň zdůraznil ve věci *Alo a Osso* ([1451]):

> Body 8, 9 a 39 odůvodnění [přepracovaného znění kvalifikační směrnice] nicméně uvádějí, že unijní zákonodárce hodlal v reakci na Stockholmský program vytvořit jednotný status osob, jimž byla poskytnuta mezinárodní ochrana, a že zamýšlel osobám, kterým byl přiznán status doplňkové ochrany, přiznat **stejná práva a výhody**, jaké podle této směrnice náleží uprchlíkům, s **výjimkou nutných a objektivně odůvodněných** případů ([1452]).

Podle čl. 20 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice mají uprchlíci a osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, stejná práva, „není-li uvedeno jinak“.

Článek 29 o sociální péči je příkladem práva, které umožňuje členským státům poskytovat rozdílné zacházení, zatímco například článek 32 o bydlení poskytuje stejná práva ([1453]).

Výsledné společné rysy a rozdíly lze nejlépe popsat v následujících dvou tabulkách.

Práva, která jsou poskytována **všem osobám požívajícím mezinárodní ochrany bez rozdílu**, jsou uvedena v tabulce 60 níže.

([1450]) Zvýraznění doplněno. Stockholmský program byl přijat Evropskou radou v prosinci 2009 v rámci legislativního postupu přijímání přepracovaného znění kvalifikační směrnice, navazuje na programy z Tampere a Haagu a zachovává cíl zavedení jednotného statusu.

([1451]) SDEU (velký senát), 2016, *Alo a Osso*, op. cit., pozn. pod čarou 31. Věc se týkala otázky, zda je podmínka místa bydliště uložená osobám, které mají status doplňkové ochrany, slučitelná s přepracovaným zněním kvalifikační směrnice, pokud je založena na dosažení přiměřeného rozdělení zátěže veřejné sociální pomoci mezi příslušné orgány v rámci státního území nebo pokud je založena na důvodech migrační nebo integrační politiky.

([1452]) SDEU (velký senát), 2016, *Alo a Osso*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 32 (zvýraznění doplněno).

([1453]) Čl. 29 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice zní: „Odchylně od obecného pravidla uvedeného v odstavci 1 mohou členské státy omezit sociální péči poskytovanou osobám, kterým byl přiznán status doplňkové ochrany, na základní dávky, které jsou pak poskytovány ve stejném rozsahu a za stejných podmínek způsobilosti, jaké platí pro jejich státní příslušníky.“ Čl. 32 odst. 1 zní: „Členské státy zajistí, aby měly osoby požívající mezinárodní ochrany přístup k bydlení za stejných podmínek jako ostatní státní příslušníci třetích zemí oprávněně pobývající na jejich územích.“

Tabulka 60: Práva podle přepracovaného znění kvalifikační směrnice, která jsou poskytována všem osobám požívajícím mezinárodní ochrany

Práva poskytovaná všem osobám požívajícím mezinárodní ochrany bez rozdílu	Přepracované znění kvalifikační směrnice
Ochrana před navracením (s výjimkou možnosti odejmout právo uprchlíkům v situacích, na které se vztahuje čl. 21 odst. 2)	Článek 21
Právo na informace o právech a povinnostech spojených se statusem/postavením	Článek 22
Právo na zachování celistvosti rodiny ([1454])	Článek 23
Přístup k zaměstnání	Článek 26
Přístup ke vzdělání	Článek 27
Přístup k postupům uznávání kvalifikace	Článek 28
Zdravotní péče	Článek 30
Opatření pro nezletilé osoby bez doprovodu	Článek 31
Přístup k bydlení	Článek 32
Svoboda pohybu na území členského státu	Článek 33
Pomoc při repatriaci	Článek 35

Jedinou věcí, ve které se SDEU dosud zabýval některým z těchto ustanovení, je věc *Alo a Osso*. Soudní dvůr ve svém rozsudku uvedl, že článek 33 přepracovaného znění kvalifikační směrnice

> je tudíž třeba vykládat v tom smyslu, že členským státům ukládá, aby osobám požívajícím mezinárodní ochrany umožnily volně se pohybovat na území členského státu, který tuto ochranu přiznal, a zvolit si místo bydliště v rámci tohoto území ([1455]).

SDEU měl za to, že „článek 26 [Úmluvy o právním postavení uprchlíků] […] výslovně stanoví, že tato svoboda zahrnuje nejen právo volně se pohybovat na území státu, který přiznal postavení uprchlíka, ale rovněž právo vybrat si místo bydlení na jeho území“ ([1456]). SDEU se domníval, že normotvůrce EU zamýšlel dosáhnout stejného výsledku v článku 33 přepracovaného znění kvalifikační směrnice.

Poskytovaná práva, která se liší v případě uprchlíků a osob požívajících doplňkové ochrany, jsou uvedena v tabulce 61 níže.

([1454]) Směrnice 2003/86/ES o právu na sloučení rodiny však stanoví pro uprchlíky příznivější podmínky, pokud jde o výkon jejich práva na sloučení rodiny, ve srovnání s ostatními státními příslušníky třetích zemí oprávněně pobývajícími v některém členském státě.

([1455]) SDEU (velký senát), 2016, *Alo a Osso*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 37.

([1456]) Tamtéž, bod 35.

Tabulka 61: Rozdílné zacházení s uprchlíky a osobami požívajícími doplňkové ochrany

Právo	Odlišnost	Přepracované znění kvalifikační směrnice
Povolení k pobytu	Doba platnosti může být u uprchlíků delší	Článek 24
Cestovní doklady ([1457])	Cestovní doklady pro osoby požívající doplňkové ochrany, které nemohou získat vnitrostátní cestovní pas	Článek 25
Sociální péče	Sociální pomoc poskytovaná osobám požívajícím doplňkové ochrany může být omezena na základní výhody, avšak poskytované ve stejné výši a za stejných podmínek způsobilosti jako státním příslušníkům ([1458])	Článek 29

I přes výše uvedené rozdíly bychom neměli zapomínat, že doplňková ochrana je specifickým statusem. Na rozdíl od osob, které nemohou být navráceny podle článku 3 EÚLP, mají osoby, které splňují podmínky pro získání doplňkové ochrany, status s konkrétními právy a výhodami, zatímco pro osoby, které nemohou být navráceny, nestanoví právo Unie žádný status (). Skutečnost, že státní příslušníci třetích zemí, kteří nemohou být navráceni, nemají zvláštní status upravený právem EU, však nemá vliv na jejich další práva podle Listiny EU, jako je právo na lidskou důstojnost (článek 1), respektování soukromého a rodinného života (článek 7).

([1457]) Pokud jde o cestovní doklady, je třeba připomenout, že pokud osoby požívající doplňkové ochrany nedisponují cestovním pasem daného státu. Čl. 25 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice stanoví: „Členské státy vystaví osobám, kterým byl přiznán status doplňkové ochrany a které nemohou získat cestovní pas daného státu, doklady, jež jim umožní cestování mimo jejich území, pokud tomu nebrání závažné důvody státní bezpečnosti nebo veřejného pořádku."

([1458]) Pokud jde o sociální péči, SDEU ve věci *Alo a Osso* vyložil čl. 29 odst. 2, zda je situace osob požívajících doplňkové ochrany objektivně srovnatelná se situací státních příslušníků třetích zemí zákonně se nacházejících v daném členském státě. SDEU rozhodl, že vnitrostátnímu soudu přísluší, aby ověřil, „zda okolnost, že státní příslušník třetí země, jemuž je poskytována sociální pomoc, požívá mezinárodní, v daném případě doplňkové, ochrany, znamená, že bude vystaven větším problémům při integraci než jiný státní příslušník třetí země zákonně se nacházející na německém území, jemuž je poskytována sociální pomoc". SDEU (velký senát), 2016, *Alo a Osso*, op. cit., pozn. pod čarou 31, bod 62. V SDEU, rozsudek ze dne 21. listopadu 2018, Ahmad Shah Ayubi v. Bezirkshauptmannschaft Linz-Land, C-713/17, EU:C:2018:929, bod 42, SDEU rozhodl, že „článek 29 [přepracovaného znění kvalifikační směrnice] musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, která stanoví, že uprchlíkům, jež mají právo na dočasný pobyt v členském státě, jsou poskytovány nižší dávky sociální péče, než jsou dávky poskytované státním příslušníkům tohoto členského státu a uprchlíkům, kterým bylo uděleno právo na trvalý pobyt v uvedeném členském státě". Viz také SDEU, rozsudek ze dne 28. října 2021, *Associazione per gli Studi Giuridici sull'Immigrazione (ASGI), Avvocati per niente onlus (APN), Associazione NAGA – Organizzazione di volontariato per l'Assistenza Socio-Sanitaria e per i Diritti di Cittadini Stranieri, Rom e Sinti v. Presidenza del Consiglio dei Ministri – Dipartimento per le politiche della famiglia, Ministero dell'Economia e delle Finanze*, C-462/20, EU:C:2021:894, potvrzující rozsudek ve věci *Ayubi* v bodech 33–34.

Příloha A: Schémata rozhodovacích postupů

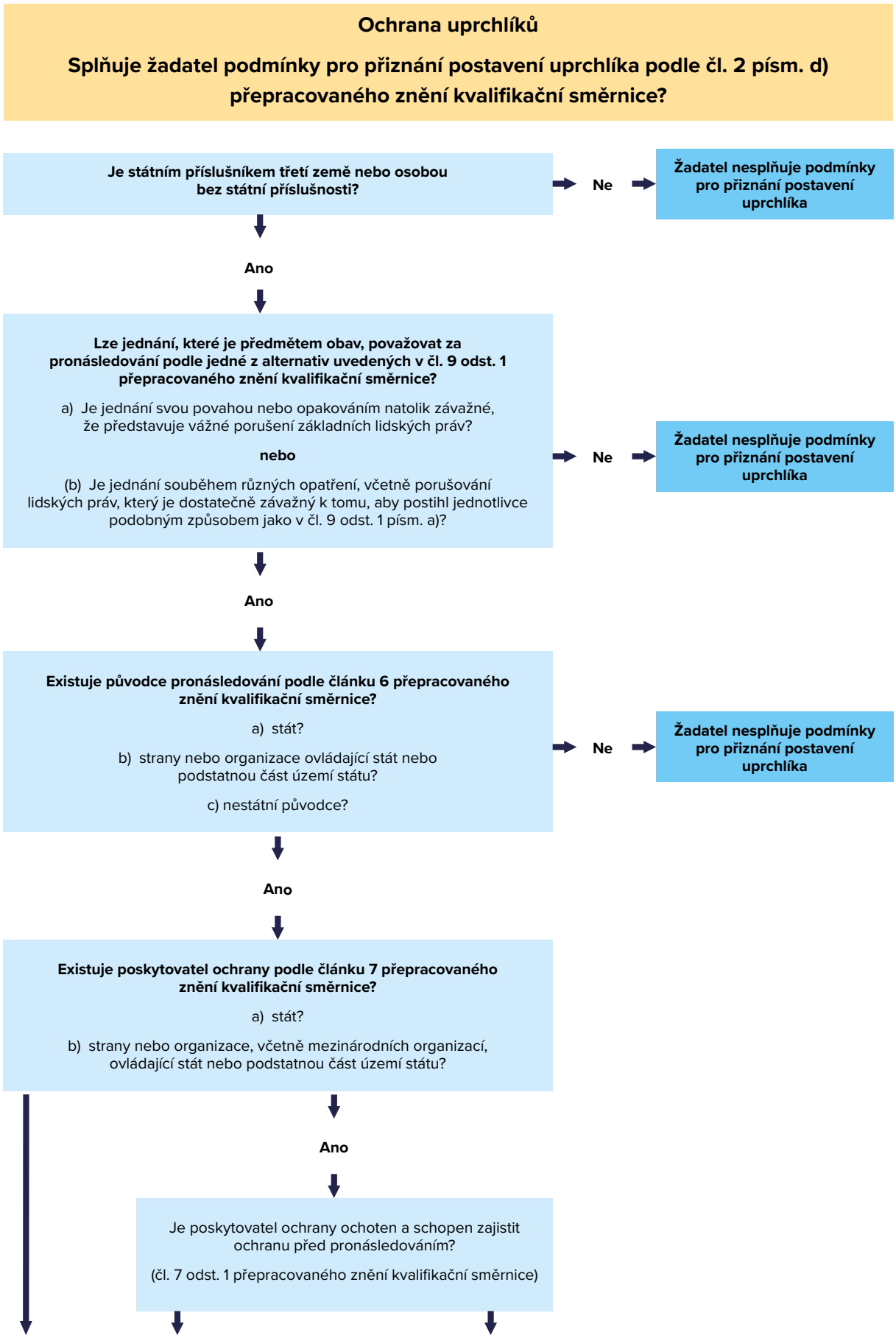

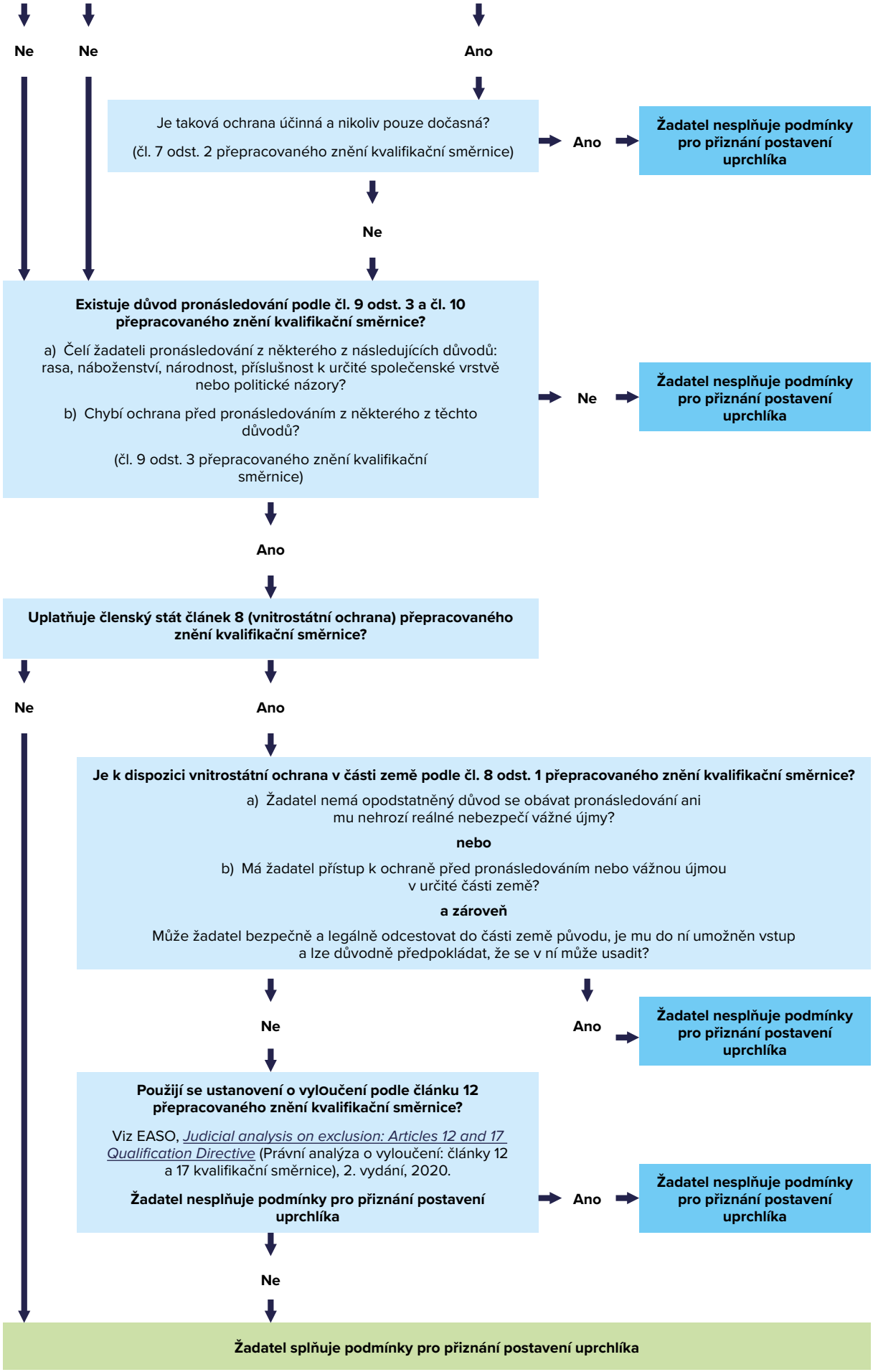
Ne
Ne
Ano
Je taková ochrana účinná a nikoliv pouze dočasná?
(čl. 7 odst. 2 přepracovaného znění kvalifikační směrnice)
Ano
Žadatel nesplňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka
Ne
Existuje důvod pronásledování podle čl. 9 odst. 3 a čl. 10 přepracovaného znění kvalifikační směrnice?
a) Čelí žadateli pronásledování z některého z následujících důvodů: rasa, náboženství, národnost, příslušnost k určité společenské vrstvě nebo politické názory?
b) Chybí ochrana před pronásledováním z některého z těchto důvodů?
(čl. 9 odst. 3 přepracovaného znění kvalifikační směrnice)
Ne
Žadatel nesplňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka
Ano
Uplatňuje členský stát článek 8 (vnitrostátní ochrana) přepracovaného znění kvalifikační směrnice?
Ne
Ano
Je k dispozici vnitrostátní ochrana v části země podle čl. 8 odst. 1 přepracovaného znění kvalifikační směrnice?
a) Žadatel nemá opodstatněný důvod se obávat pronásledování ani mu nehrozí reálné nebezpečí vážné újmy?
nebo
b) Má žadatel přístup k ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmou v určité části země?
a zároveň
Může žadatel bezpečně a legálně odcestovat do části země původu, je mu do ní umožněn vstup a lze důvodně předpokládat, že se v ní může usadit?
Ne
Ano
Žadatel nesplňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka
Použijí se ustanovení o vyloučení podle článku 12 přepracovaného znění kvalifikační směrnice?
Viz EASO, Judicial analysis on exclusion: Articles 12 and 17 Qualification Directive (Právní analýza o vyloučení: články 12 a 17 kvalifikační směrnice), 2. vydání, 2020.
Žadatel nesplňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka
Ano
Žadatel nesplňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka
Ne
Žadatel splňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka

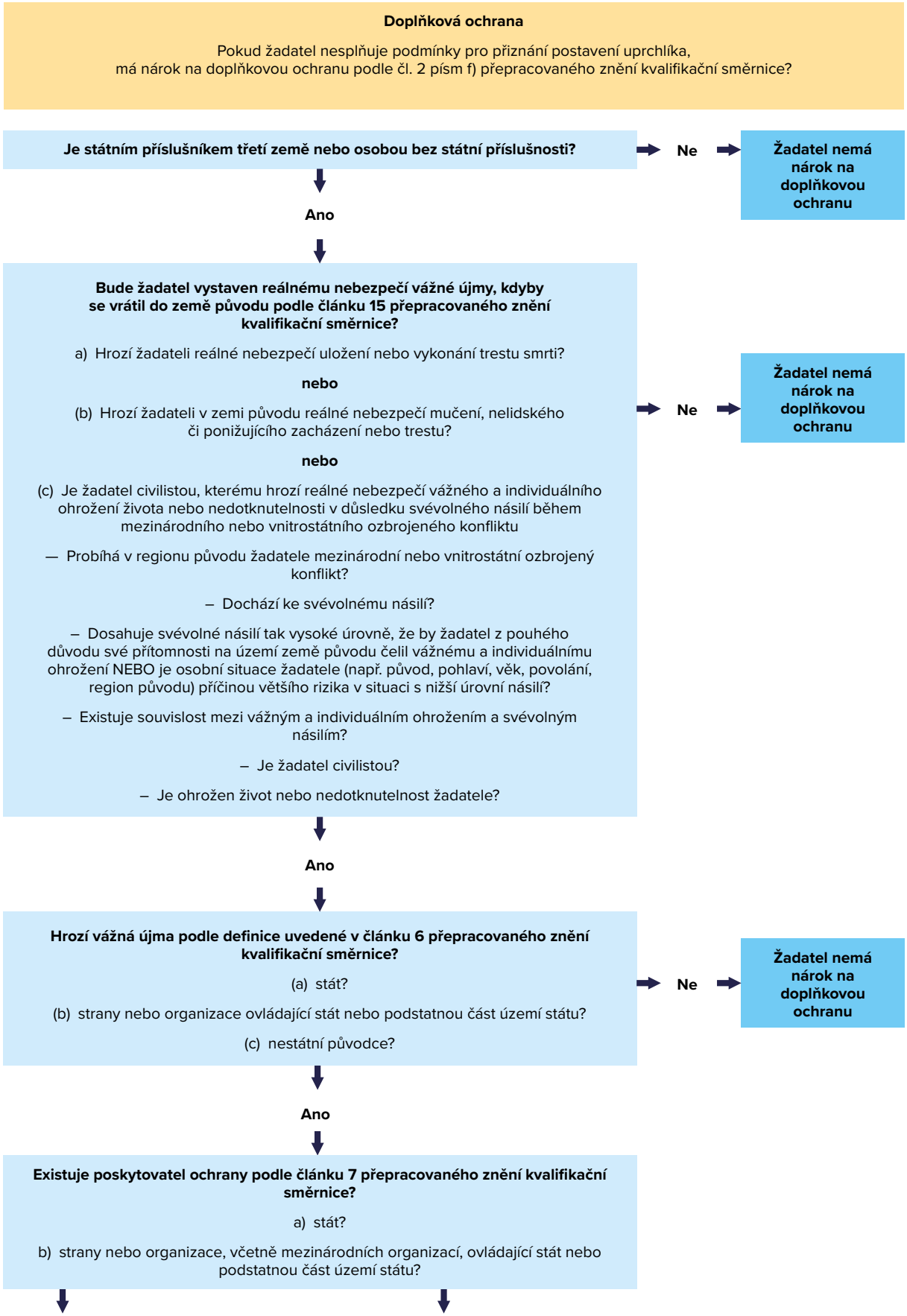
Doplňková ochrana
Pokud žadatel nesplňuje podmínky pro přiznání postavení uprchlíka, má nárok na doplňkovou ochranu podle čl. 2 písm f) přepracovaného znění kvalifikační směrnice?
Je státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti?
Ne
Žadatel nemá nárok na doplňkovou ochranu
Ano
Bude žadatel vystaven reálnému nebezpečí vážné újmy, kdyby se vrátil do země původu podle článku 15 přepracovaného znění kvalifikační směrnice?
a) Hrozí žadateli reálné nebezpečí uložení nebo vykonání trestu smrti?
nebo
(b) Hrozí žadateli v zemi původu reálné nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu?
nebo
(c) Je žadatel civilistou, kterému hrozí reálné nebezpečí vážného a individuálního ohrožení života nebo nedotknutelnosti v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu
— Probíhá v regionu původu žadatele mezinárodní nebo vnitrostátní ozbrojený konflikt?
– Dochází ke svévolnému násilí?
– Dosahuje svévolné násilí tak vysoké úrovně, že by žadatel z pouhého důvodu své přítomnosti na území země původu čelil vážnému a individuálnímu ohrožení NEBO je osobní situace žadatele (např. původ, pohlaví, věk, povolání, region původu) příčinou většího rizika v situaci s nižší úrovní násilí?
– Existuje souvislost mezi vážným a individuálním ohrožením a svévolným násilím?
– Je žadatel civilistou?
– Je ohrožen život nebo nedotknutelnost žadatele?
Ne
Žadatel nemá nárok na doplňkovou ochranu
Ano
Hrozí vážná újma podle definice uvedené v článku 6 přepracovaného znění kvalifikační směrnice?
(a) stát?
(b) strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu?
(c) nestátní původce?
Ne
Žadatel nemá nárok na doplňkovou ochranu
Ano
Existuje poskytovatel ochrany podle článku 7 přepracovaného znění kvalifikační směrnice?
a) stát?
b) strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, ovládající stát nebo podstatnou část území státu?

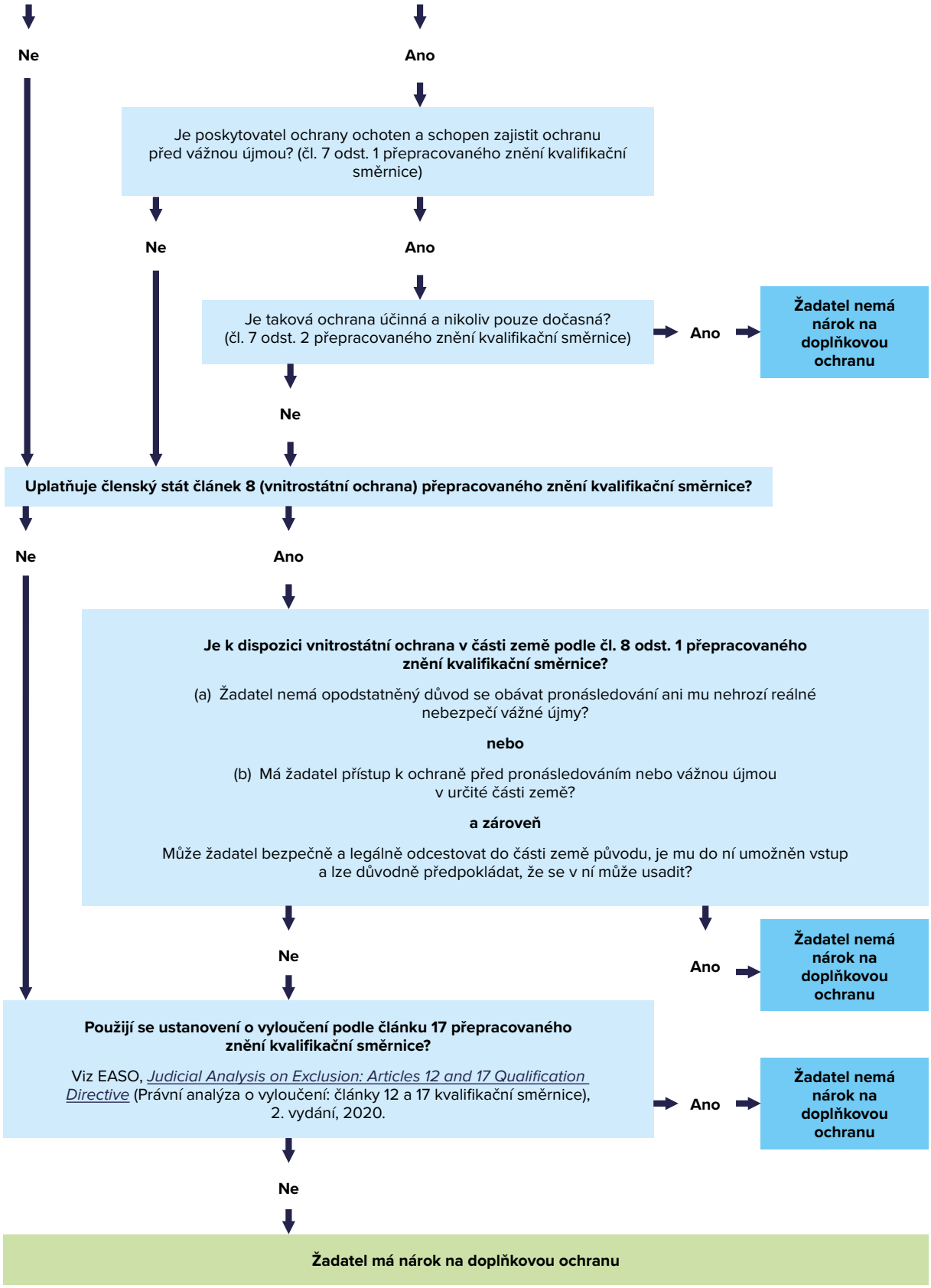

Ochrana nespadající do působnosti přepracovaného znění kvalifikační směrnice

Pokud žadatel nesplňuje podmínky ani pro ochranu uprchlíků, ani pro doplňkovou ochranu, vztahuje se na něho některá z forem ochrany podle vnitrostátního práva nespadající do působnosti přepracovaného znění kvalifikační směrnice, např. z rodinných nebo z humanitárních důvodů (15. bod odůvodnění přepracovaného znění kvalifikační směrnice)?

Příloha B: Primární zdroje

1. Právo Evropské unie

1.1. Primární právo EU

Smlouva o fungování Evropské unie (SFEU, konsolidované znění ve znění Lisabonské smlouvy ze dne 1. prosince 2009), Úř. věst. C 326, s. 47.

Listina základních práv Evropské unie (ve znění ze dne 12. prosince 2007).

Protokol č. 21 o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojený ke SFEU, Úř. věst. C 326/295.

Protokol č. 22 o postavení Dánska, připojený ke SFEU, Úř. věst. C 326/299.

Protokol č. 24 o poskytování azylu státním příslušníkům členských států Evropské unie, Úř. věst. C 115, 9. května 2008.

1.2. Sekundární právo EU

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2303 ze dne 15. prosince 2021 o zřízení Agentury Evropské unie pro otázky azylu a o zrušení nařízení (EU) č. 439/2010, Úř. věst. L 468/1.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (přepracované znění), Úř. věst. L 180, s. 31 (nařízení Dublin III).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepracované znění), Úř. věst. L 180, s. 60 (přepracované znění směrnice o azylovém řízení).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přepracované znění), Úř. věst. L 180, s. 96.

Směrnice Rady 2011/36 EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, Úř. věst L 101, s. 1 (směrnice EU o boji proti obchodování s lidmi).

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepracované znění), Úř. věst. L 337, s. 9 (přepracované znění kvalifikační směrnice).

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 439/2010 ze dne 19. května 2010 o zřízení Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu, Úř. věst. L 132, s. 11.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí, Úř. věst. L 348, s. 98.

Směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany, Úř. věst. L 304, s. 12 (kvalifikační směrnice).

Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti.

Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny, Úř. věst. L 251, s. 12.

Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. února 2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států, Úř. věst. L 50, s. 1 (nařízení Dublin II).

Rámcové rozhodnutí Rady ze dne 19. července 2002 o boji proti obchodování s lidmi (2002/629/SVV).

Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími, Úř. věst. L 212.

Společný postoj ze dne 4. března 1996 vymezený Radou na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii o harmonizovaném používání definice pojmu „uprchlík“ ve smyslu článku 1 Ženevské úmluvy ze dne 28. července 1951 o právním postavení uprchlíků (96/196/SVV), Úř. věst. L 63, s. 2.

2. Mezinárodní smlouvy s univerzální a regionální působností

2.1. Organizace spojených národů

Úmluva na ochranu všech osob před nuceným zmizením, 23. prosince 2010.

Úmluva o právech osob se zdravotním postižením, 13. prosince 2006.

Úmluva proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, 15. listopadu 2000.

Protokol proti pašování přistěhovalců po zemi, po moři a letecky, 15. listopadu 2000.

Protokol o předcházení, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zejména se ženami a dětmi, doplňující Úmluvu Organizace spojených národů proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, 15. listopadu 2000.

Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů, 25. května 2000.

Opční protokol k Úmluvě o právech dítěte týkající se prodeje dětí, dětské prostituce a dětské pornografie, 25. května 2000.

Římský statut Mezinárodního trestního soudu, 17. července 1998.

Úmluva Organizace spojených národů o právech dítěte, 20. listopadu 1989.

Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, 10. prosince 1984.

Úmluva o odstranění všech forem diskriminace žen, 18. prosince 1979.

Úmluva o omezení případů bezdomovectví, 30. srpna 1967.

Protokol týkající se právního postavení uprchlíků, 31. ledna 1967.

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, 16. prosince 1966.

Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech, 16. prosince 1966.

Mezinárodní úmluva o odstranění všech forem rasové diskriminace, 7. března 1966.

Úmluva o právním postavení osob bez státní příslušnosti, 28. září 1954.

Úmluva o právním postavení uprchlíků, 28. července 1951.

Závěrečný akt konference zplnomocněných zástupců Organizace spojených národů o postavení uprchlíků a osob bez státní příslušnosti, 25. července 1951.

Všeobecná deklarace lidských práv, Valné shromáždění OSN, 10. prosince 1948.

Charta Organizace spojených národů, 26. června 1945.

2.2. Rada Evropy

Úmluva o opatřeních proti obchodování s lidmi, 16. května 2005.

Protokol č. 13 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod týkající se zrušení trestu smrti za všech okolností, 3. května 2002.

Evropská úmluva o státním občanství, 6. listopadu 1997.

Revidovaná Evropská sociální charta, 3. května 1996.

Protokol č. 6 k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod týkající se zrušení trestu smrti, 28. dubna 1983.

Úmluva o snižování případů vícenásobné státní příslušnosti a o vojenské povinnosti v případech vícenásobné státní příslušnosti, 6. května 1963.

Evropská sociální charta, 18. října 1961.

Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, 4. listopadu 1950.

2.3. Další mezinárodní nástroje

Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní charakter (Protokol II), 8. června 1977.

Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli, 12. srpna 1949.

Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a trosečníků ozbrojených sil na moři, 12. srpna 1949.

Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci, 12. srpna 1949.

Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války, 12. srpna 1949.

Společnost národů, Protocol relating to a Certain Case of Statelessness (Protokol týkající se určitého případu bezdomovectví), 12. dubna 1930.

2.4. Rezoluce Rady bezpečnosti, Valného shromáždění a Rady pro lidská práva

Rada bezpečnosti OSN, Rezoluce 1820(2008), S/Res/1820(2008), 19. června 2008.

Valné shromáždění OSN, Globální pakt o uprchlících, A/RES/73/151 19. prosince 2018.

Valné shromáždění OSN, Globální pakt o bezpečné, řízené a legální migraci, A/RES/73/195, 19. prosince 2018.

Rada pro lidská práva OSN, Human Right to a Safe, Clean, Healthy and Sustainable Environment Resolution (Rezoluce o lidském právu na bezpečné, čisté, zdravé a udržitelné životní prostředí), A/HRC/48/L.23/Rev.1, 8. října 2021.

Příloha C: Judikatura

Seznam věcí v příloze C se řídí strukturou a jednotlivými oddíly právní analýzy, aby čtenář našel pohromadě věci týkající se stejných témat.

V každém oddíle jsou věci seřazeny podle data od nejnovější po nejstarší a v rámci tohoto výčtu jsou věci rozděleny podle přednosti práva v tomto pořadí:

- evropské soudy, tedy nejprve Soudní dvůr Evropské unie (SDEU) a poté Evropský soud pro lidská práva (ESLP), přičemž v případě SDEU předchází soudní rozsudky stanoviskům generálních advokátů a v případě ESLP soudní rozsudky rozhodnutím,
- vnitrostátní judikatura členských států EU (věci jsou rovněž řazeny abecedně podle zemí a následně podle jejich vnitrostátní hierarchie),
- vnitrostátní judikatura nečlenských států EU (věci jsou rovněž řazeny abecedně podle zemí a poté podle jejich vnitrostátní hierarchie),
- mezinárodní judikatura.

Obecný úvod

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 9. listopadu 2021, *LW* v. *Bundesrepublik Deutschland*, C-91/20, EU:C:2021:898.

SDEU, rozsudek ze dne 19. listopadu 2020, *EZ* v. *Bundesrepublik Deutschland*, C-238/19, EU:C:2020:945, body 40 a 42.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 14. května 2019, *M* v. *Ministerstvo vnitra a X, X* proti *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, spojené věci C-391/16, C-77/17 a C-78/17, EU:C:2019:403, bod 74.

SDEU, rozsudek ze dne 4. října 2018, *Ahmedbekova* v. *Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite*, C-652/16, EU:C:2018:801, body 43 a 72–74.

SDEU, rozsudek ze dne 13. září 2018, *Shajin Ahmed* v. *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal*, C-369/17, EU:C:2018:713, bod 40.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 24. dubna 2018, *MP* v. *Secretary of State for Home Department*, C-353/16, EU:C:2018:276, body 36–38.

SDEU, rozsudek ze dne 9. března 2017, *Peťa Milkova* v. *Izpalnitelen direktor na Agentsiata za privatizatsia i sledprivatizatsionen kontrol*, C-406/15, EU:C:2017:198.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 7. března 2017, *X a X* v. *Etat belge*, C-638/16 PPU, EU:C:2017:173, body 49 a 51.

SDEU, rozsudek ze dne 1. prosince 2016, *Mohamed Daouidi* v. *Bootes Plus SL a další*, C-395/15, EU:C:2016:917, body 40 a 41.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 7. června 2016, *Mehrdad Ghezelbash* v. *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, C-63/15, EU:C:2016:409, bod 60.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 1. března 2016, *Kreis Warendorf* v. *Ibrahim Alo a Amira Osso v. Region Hannover*, spojené věci C-443/14 a C-444/14, EU:C:2016:127, bod 29.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 18. prosince 2014, *Mohamed M'Bodj* v. *Etat belge*, C-542/13, EU:C:2014:2452, body 38, 40 a 43–46.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 18. prosince 2014, *Centre public d'action sociale d'Ottignies-Louvain-la-Neuve* v. *Moussa Abdida*, C-562/13, EU:C:2014:2453.

SDEU, rozsudek ze dne 8. května 2014, *HN* v. *Minister for Justice, Equality and Law Reform, Irsko, Attorney General*, C-604/12, EU:C:2014:302, body 29–35.

SDEU, rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, *Minister voor Immigratie en Asiel* v. *X, Y a Z* v. *Minister voor Immigratie en Asiel*, spojené věci C-199/12 až C-201/12, EU:C:2013:720, bod 40.

SDEU, rozsudek ze dne 6. června 2013, *MA, BT a DA* v. *Secretary of State for the Home Department*, C-648/11, EU:C:2013:367.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 19. prosince 2012, *El Kott a další* v. *Bevándorlási és* Állampolgársági *Hivatal*, C-364/11, EU:C:2012:826, bod 43.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 5. září 2012, *Bundesrepublik Deutschland* v. *Y a Z*, spojené věci C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518, bod 48.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 9. listopadu 2010, *Bundesrepublik Deutschland* v. *B a D*, spojené věci C-57/09 a C-101/09, EU:C:2010:661, body 113–121.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 2. března 2010, *Aydin Salahadin Abdulla a další* v. *Bundesrepublik Deutschland*, spojené věci C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, EU:C:2010:105, bod 28.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 17. února 2009, *Meki Elgafaji a Noor Elgafaji* v. *Staatssecretaris van Justitie*, C-465/07, EU:C:2009:94, body 28 a 44.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 27. června 2006, *Evropský parlament* v. *Rada Evropské unie*, C-540/03, EU:C:2006:429, bod 37.

SDEU, rozsudek ze dne 17. února 1998, *Lisa Jacqueline Grant* v. *South-West Trains Ltd*, C-249/96, EU:C:1998:63, bod 44.

SDEU, rozsudek ze dne 18. října 1990, *Massam Dzodzi* v. *État belge*, spojené věci C-297/88 a C-197/89, EU:C:1990:360, bod 68.

SDEU, rozsudek ze dne 18. října 1989, *Orkem* v. *Komise*, C-374/87, EU:C:1989:387, bod 31.

SDEU, stanovisko generálního advokáta de la Tour ze dne 12. května 2021, *LW* v. *Bundesrepublik Deutschland*, C-91/20, bod 104.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 13. prosince 2016, *Paposhvili* proti *Belgii*, č. 41738/10, CE:ECHR:2016:1213JUD004173810, body 174 a 175.

ESLP, rozsudek ze dne 28. června 2011, *Sufi a Elmi* proti *Spojenému království*, č. 8319/07 a 11449/07, CE:ECHR:2011:0628JUD000831907, body 225 a 226.

Nejvyšší soud (Vrhovno sodišče, Slovinsko), rozsudek ze dne 6. března 2014, I Up 79/2014.

Správní soud (Upravno Sodišče, Slovinsko), rozsudek ze dne 8. ledna 2014, *Berisha a Pireva*, I U 766/2013, SI:UPRS:2014:I.U.766.2013, bod 42.

Část 1. Splnění podmínek pro získání nároku na ochranu uprchlíků

1.1. Úvod

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 1. března 2016, *Kreis Warendorf* v. *Ibrahim Alo and Amira Osso* v. *Region Hannover*, spojené věci C-443/14 a C-444/14, EU:C:2016:127, bod 28.

SDEU, rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, *Minister voor Immigratie en Asiel* v. *X, Y a Z* v. *Minister voor Immigratie en Asiel*, spojené věci C-199/12 až C-201/12, EU:C:2013:720, bod 39.

SDEU, rozsudek ze dne 30. května 2013, *Zuheyr Freyeh Halaf* v. *Darzhavna agentsia za bezhantsite pri Ministerski savet*, C-528/11, EU:C:2013:342, bod 44.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 5. září 2012, *Bundesrepublik Deutschland* v. *Y a Z*, spojené věci C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518, bod 47.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 17. června 2010, *Nawras Bolbol* v. *Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal*, C-31/09, EU:C:2010:351, bod 37.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 2. března 2010, *Aydin Salahadin Abdulla a další* v. *Bundesrepublik Deutschland*, spojené věci C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, EU:C:2010:105, bod 52.

1.2. Kdo je to uprchlík?

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 14. května 2019, *M* v. *Ministerstvo vnitra a X, X* v. *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, spojené věci C-391/16, C-77/17 a C-78/17, EU:C:2019:403, body 76, 79–92, 79–92, 91, 97, 99, 106 a 109–110.

1.3. Osobní a územní působnost

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 9. listopadu 2021, *LW* v. *Bundesrepublik Deutschland*, C-91/20, EU:C:2021:898.

SDEU, rozsudek ze dne 23. května 2019, *Mohammed Bilali* v. *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl*, C-720/17, EU:C:2019:448.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 14. května 2019, *M* v. *Ministerstvo vnitra a X, X* v. *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, spojené věci C-391/16, C-77/17 a C-78/17, EU:C:2019:403, bod 74.

SDEU, rozsudek ze dne 12. března 2019, *M.G. Tjebbes a další* v. *Minister van Buitenlandse Zaken*, C-221/17, EU:C:2019:189, body 2–6 a 30–31.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 7. března 2017, *X a X* v. *Etat belge*, C-638/16 PPU, EU:C:2017:173.

SDEU, rozsudek ze dne 22. prosince 2010, *Barbara Mercredi* v. *Richard Chaffe*, C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, bod 56.

SDEU, rozsudek ze dne 2. března 2010, *Janko Rottmann* v. *Freistaat Bayern*, C-135/08, EU:C:2010:104, body 14–21, 48–58, zejména body 48, 53 a 50–54.

SDEU, rozsudek ze dne 2. dubna 2009, Žádost o *rozhodnutí o předběžné otázce: Korkein hallinto-oikeus – Finsko*, C-523/07, EU:C:2009:225, body 37–41.

SDEU, rozsudek ze dne 11. listopadu 2004, *Adanez-Vega* v. *Bundesanstalt für Arbeit*, C-372/02, EU:C:2004:705, bod 37.

SDEU, rozsudek ze dne 4. prosince 1974, *Van Duyn* v. *Home Office*, C-41/74, bod 22.

SDEU, stanovisko generálního advokáta Mengozziho ze dne 12. července 2018, *M.G. Tjebbes a další* v. *Minister van Buitenlandse Zaken*, C-221/17, EU:C:2018:572, body 55 a 122.

SDEU, stanovisko generálního advokáta Madura ze dne 30. září 2009, *Janko Rottmann* v. *Freistaat Bayern*, C-135/08, EU:C:2009:588, body 17, 23 a 29–34.

Nejvyšší správní soud (Verwaltungsgerichtshof (VwGH), Rakousko), rozsudek ze dne 30. září 2004, 2001/20/0410, AT:VWGH:2004:2001200410.X00.

Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 26. dubna 2016, č. 166.543, bod 3.8.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 24. června 2014, č. 126.144, bod 2.8.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 19. května 2011, č. 61.832 (shrnutí v angličtině).

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 24. června 2010, č. 45.396 (shrnutí v angličtině).

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 21. září 2010, č. 48.327, bod 4.2.

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 25. listopadu 2010, *VS* proti *Ministerstvu vnitra*, č. j. 6 Azs 29/2010-85 (shrnutí v češtině).

Státní rada (Conseil d'État, Francie), rozsudek ze dne 18. června 2014, č. 362703, FR:CESJS:2014:362703.20140618, s. 61 a 62.

Státní rada (Francie), rozsudek ze dne 30. prosince 2009, *OFPRA* v. *M. C.*, č. 305226, FR:CESSR:2009:305226.20091230, s. 32–33.

Vnitrostátní soud pro azylové právo (Cour nationale du droit d'asile (CNDA), Francie), rozsudek ze dne 13. února 2012, *M. D.M.L.*, č. 11026661C+, citováno v CNDA, *Année 2021: Contentieux des réfugiés: jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile*, s. 32–33.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 16. listopadu 2011, *M. D.*, č. 10018108 R, odkaz uveden v CNDA, *Année 2011, Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'état et de la Cour nationale de droit d'asile*, s. 118.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 30. března 2011, *M. L.*, č. 10013804, in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2011*, 2012, s. 17 a 18.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 23. prosince 2010, *M. D.*, č. 09002572 C+, odkaz uveden v CNDA, *Année 2010, Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'état et de la Cour nationale de droit d'asile*, s. 33–36 a 59–61.

Spolkový správní soud (Bundesverwaltungsgericht (BVerwG), Německo), rozsudek ze dne 26. února 2009, č. 10 C 50.07, BVerwG:2009:260209U10C50.07.0 (překlad do angličtiny), body 29–30, 34 a 36.

Správní soud v Düsseldorfu (VG Düsseldorf, Německo), rozsudek ze dne 26. února 2018, 5 K 11138/17.A, DE:VGD:2018:0226.5K11138.17A.00.

Nejvyšší soud (Irsko), rozsudek ze dne 14. června 2017, *DT v. Refugee Appeals Tribunal a další*, [2017] IESC 45.

Vrchní soud Irska, rozsudek ze dne 21. prosince 2012, *DT (č. 2) v. Refugee Appeal Tribunal a další*, [2012] IEHC 562.

Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 17. července 2009, *AD v. Refugee Appeals Tribunal a další*, [2009] IEHC 326.

Nejvyšší soud (Høyesterett, Norsko), rozsudek ze dne 14. prosince 2020, HR-2020-2408-A (shrnutí v angličtině).

Nejvyšší soud (Spojené království), rozsudek ze dne 21. prosince 2017, *R (Hysaj a další) v. Secretary of State for the Home Department; Bakijasi v. Secretary of State for the Home Department*, [2017] UKSC 82.

Nejvyšší soud (Spojené království), rozsudek ze dne 25. března 2015, *Pham v. Secretary of State for the Home Department*, [2015] UKSC 19, bod 25.

Nejvyšší soud (Spojené království), rozsudek ze dne 3. října 2013, *Secretary of State for the Home Department v. Al-Jedda*, [2013] UKSC 62, bod 34.

Sněmovna lordů (Spojené království), rozsudek ze dne 9. prosince 2004, *Regina v. imigrační úředník na pražském letišti a další, Ex parte European Roma Rights Centre a další*, [2004] UKHL 55, bod 16.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 30. července 2021, *ZV (Litva) v. Secretary of State for the Home Department*, [2021] EWCA Civ 1196.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 2. dubna 2009, *MA (Etiopie) v. Secretary of State for the Home Department*, [2009] EWCA Civ 289.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 31. července 2000, *Revenko v. Secretary of State for the Home Department*, [2000] EWCA Civ 500.

Vrchní soud (senát pro imigrační a azylové otázky (IAC), Spojené království), rozsudek ze dne 30. června 2011, *ST (etnický Eritrejec – státní příslušnost – navracení) Etiopie CG*, [2011] UKUT 252.

Imigrační odvolací soud (UKIAT, Spojené království), rozsudek ze dne 28. ledna 2005, *SG (Nepálec bez státní příslušnosti: uprchlík? pokyny k vyhoštění) Bhútán)*, [2005] UKIAT 00025, body 8–11.

Federální odvolací soud (Kanada), rozsudek ze dne 11. května 1998, *Thabet v. Kanada (Minister of Citizenship and Immigration)*, [1998] 4 FC 21.

Mezinárodní soudní dvůr, rozsudek ze dne 6. dubna 1955, *Nottebohm (Lichtenštejnsko v. Guatemala)*, ICJ Reports 1955, s. 4 a 20.

Mezinárodní soudní dvůr, rozsudek ze dne 20. listopadu 1950, *Případ azylu (Kolumbie/Peru)*, ICJ Reports (1951) č 71.

Stálý dvůr mezinárodní spravedlnosti, poradní stanovisko č. 4 ze dne 7. února 1923, *Dekrety o státní příslušnosti vydané v Tunisu a Maroku*, 24.

1.4. Pronásledování (čl. 9 odst. 1 a 2)

SDEU, rozsudek ze dne 20. ledna 2021, *Secretary of State for the Home Department* v. *OA*, C-255/19, EU:C:2021:36, bod 49.

SDEU, rozsudek ze dne 19. listopadu 2020, *EZ* v. *Bundesrepublik Deutschland*, C-238/19, EU:C:2020:945, body 21, 22, 27, 28, 38, 41, 46, 57 a 61.

SDEU, rozsudek ze dne 4. října 2018, *Ahmedbekova* v. *Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite*, C-652/16, EU:C:2018:801, body 49 a 57–58.

SDEU, rozsudek ze dne 4. října 2018, *Bahtiyar Fathi* v. *Predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite*, C-56/17, EU:C:2018:803, body 81–83, 94, 96–98 a 101.

SDEU, rozsudek ze dne 16. února 2017, *CK a další* v. *Republika Slovenija*, C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, bod 67.

SDEU, rozsudek ze dne 26. února 2015, *Andre Lawrence Shepherd* v. *Bundesrepublik Deutschland*, C-472/13, EU:C:2015:117, body 21, 22, 24–25, 33, 35, 38, 44, 46, 49 a 52–53.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 18. prosince 2014, *Mohamed M'Bodj* v. *Etat belge*, C-542/13, EU:C:2014:2452, bod 35

SDEU, rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, *Minister voor Immigratie en Asiel* v. *X, Y a Z* v. *Minister voor Immigratie en Asiel*, spojené věci C-199/12 až C-201/12, EU:C:2013:720, body 39, 51, 55–59 a 68.

SDEU, rozsudek ze dne 6. června 2013, *MA, BT a DA* v. *Secretary of State for the Home Department*, C-648/11, EU:C:2013:367, body 58 a 59.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 5. září 2012, *Bundesrepublik Deutschland* v. *Y a Z*, spojené věci C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518, body 40, 53–57, 60, 61, 65–68, 70, 72 a 78.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 27. června 2006, *Evropský parlament* v. *Rada Evropské unie*, C-540/03, EU:C:2006:429, bod 38.

SDEU, stanovisko generální advokátky Sharpstonové ze dne 17. července 2014, *A, B a C* v. *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, spojené věci C-148/13 až C-150/13, EU:C:2014:2111, bod 37.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 20. června 2020, *SM* proti *Chorvatsku*, č. 60561/14, CE:ECHR:2020:0625JUD006056114.

ESLP, rozsudek ze dne 12. října 2017, *Adyan a ostatní* proti *Arménii*, č. 75604/11, bod 67.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 23. srpna 2016, *JK a ostatní* proti *Švédsku*, č. 59166/12, ECLI:CE:ECHR:2016:0823JUD005916612, bod 79.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 1. července 2014, *SAS* proti *Francii*, č. 43835/11, CE:ECHR:2014:0701JUD00438351.

ESLP, rozsudek ze dne 17. ledna 2012, *Othman (Abu Qatada)* proti *Spojenému království*, č. 8139/09, CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, body 258, 260 a 262.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 7. července 2011, *Bayatyan* proti *Arménii*, č. 23459/03, CE:ECHR:2011:0707JUD002345903.

ESLP, rozsudek ze dne 7. ledna 2010, *Rantsev* proti *Kypru a Rusku*, č. 25965/04 CE:ECHR:2010:0107JUD002596504.

ESLP, rozsudek ze dne 17. července 2008, *NA* proti *Spojenému království*, č. 25904/07, CE:ECHR:2008:0717JUD002590407, bod 130.

ESLP, rozsudek ze dne 6. března 2001, *Hilal* proti *Spojenému království*, 45276/99, ECLI:CE:ECHR:2001:0306JUD004527699.

ESLP, rozsudek ze dne 7. července 1989, *Soering* proti *Spojenému království*, č. 14038/88, CE:ECHR:1989:0707JUD001403888, bod 113.

Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 16. dubna 2002, č. 99/20/0483, AT:VWGH:2002:1999200483.X00, bod 5.

Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 24. června 2019, č. 223.104.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 29. června 2016, č. 170.819.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 8. prosince 2015, č. 157.905.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 24. listopadu 2015, č. 156.927.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 12. května 2015, č. 145.367.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 4. února 2013, č. 96.572.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 11. prosince 2012, č. 93.324.

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 25. ledna 2011, *RS* proti *Ministerstvu vnitra*, č. j. 6 Azs 36/2010-274 (shrnutí v češtině).

Nejvyšší správní soud (Korkein hallinto-oikeus, Finsko), rozsudek ze dne 12. února 2019, KHO:2019:23 (shrnutí v angličtině).

Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 29. května 2020, *M. C.*, č. 19053522.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 4. července 2019, *M. H.*, č. 19000104 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 20. listopadu 2018, *M. H.*, č. 13027358 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 13. února 2017, *M. E.*, č. 16017097 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 24. března 2015, *Mlle EF*, č. 10012810 (shrnutí v angličtině).

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 13. března 2014, *M. FG*, č. 13016100.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 14. listopadu 2013, *M. C*, č. 12024083 C, in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2013*, 2014, s. 53–54.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 12. května 2012, č. 8919247.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 6. března 2012, *M DS*, č. 11023420.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 5. ledna 2011, *M. M.*, č. 10015655 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 23. prosince 2010, *M. D.*, č. 09002572 C+, in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2010*, 2011, s. 33–36.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 27. listopadu 2009, *M.P.,* č. 643384/09002208, in CNDA, *Contentieux des réfugiés: Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2009*, 2010, s. 90 a 91.

Spolkový správní soud (Bundesverwaltungsgericht (BVerwG), Německo), rozsudek ze dne 20. února 2013, č. 10 C 23.12, BVerwG:2013:200213U10C2312.0 (překlad do angličtiny), body 30, 36, 37 a 39.

BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 31. ledna 2013, č. 10 C 15.12, BVerwG:2013:300713U1C5.12.0 (překlad do angličtiny), bod 36.

BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 10. prosince 2010, č. 10 C 19.09, BVerwG:2010:091210B10C19.09.0 (překlad do angličtiny), bod 20.

BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 5. března 2009, č. 10 C 51.07, BVerwG:2009:050309U10C51.07.0 (překlad do angličtiny), bod 116.

BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 26. února 2009, č. 10 C 50.07, BVerwG:2009:260209U10C50.07.0, 2009 (překlad do angličtiny), body 18 a 66.

Správní soud v Bayreuthu (Verwaltungsgericht Bayreuth), rozsudek ze dne 7. května 2019, 4K17.33417.

Zvláštní odvolací výbor (Řecko), rozsudek ze dne 26. června 2011, č. 95/126761 (shrnutí v angličtině).

Státní rada (Raad van State, Nizozemsko), rozsudek ze dne 30. července 2002, 200203043/1.

Správní soud (Upravno Sodišče, Slovinsko), rozsudek ze dne 19. září 2014, I U 1627/2013-17, bod 87.

Vrchní soud (Austrálie), rozsudek ze dne 16. listopadu 2000, *Minister for Immigration and Multicultural Affairs v. Haji Ibrahim*, [2000] HCA 55.

Sněmovna lordů (Spojené království), rozsudek ze dne 20. března 2003, *Sepet a další, R (na žádost) v. Secretary of State for the Home Department*, [2003] UKHL 15.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 2. dubna 2019, *MA (Etiopie) v. Secretary of State for the Home Department*, [2009] EWCA Civ 289, bod 59.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 7. listopadu 2007, *JV (Tanzanie) v. Secretary of State for the Home Department*, [2007] EWCA Civ 1532, body 6 a 10.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 31. července 2007, *EB (Etiopie) v. Secretary of State for the Home Department*, [2007] EWCA Civ 809, body 54 a 75.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 13. února 1997, *Boban Lazarevic v. Secretary of State for the Home Department*, [1997] EWCA Civ 1007.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 24. listopadu 2016, *JA (dítě – nebezpečí pronásledování) Nigérie*, [2016] UKUT 560, bod 25.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 3. prosince 2013, *MS (koptští křesťané) Egypt CG*, [2013] UKUT 00611, bod 120.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 13. listopadu 2012, *MN a další (ahmadíjci – podmínky v zemi – riziko) Pákistán CG*, [2012] UKUT 00389.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 18. května 2012, *AK (čl. 15 písm. c)) Afghánistán CG*, [2012] UKUT 00163.

Imigrační odvolací soud (UKIAT, Spojené království), rozsudek ze dne 28. června 2002, *Muzafar Iqbal (spravedlivý proces – podmínky před zahájením procesu) Pákistán CG*, [2002] UKIAT 02239.

Imigrační odvolací soud (Spojené království), rozsudek ze dne 19. července 2000, *Mustafa Doymus* v. *Secretary of State for the Home Department*, [2000] HX-80112-99.

1.5. Oprávněné obavy

SDEU, rozsudek ze dne 20. ledna 2021, *Secretary of State for the Home Department* v. *OA*, C-255/19, EU:C:2021:36, body 27, 56, 57 a 61.

SDEU, rozsudek ze dne 4. října 2018, *Ahmedbekova* v. *Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite*, C-652/16, EU:C:2018:801, body 45–46 a 50–51.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 24. dubna 2018, *MP* v. *Secretary of State for Home Department*, C-353/16, EU:C:2018:276, bod 33.

SDEU, rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, *Minister voor Immigratie en Asiel* v. *X, Y a Z* v. *Minister voor Immigratie en Asiel*, spojené věci C-199/12 až C-201/12, EU:C:2013:720, body 43, 60, 64–68 a 70–76.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 5. září 2012, *Bundesrepublik Deutschland* v. *Y a Z*, spojené věci C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518, body 51, 68, 76, 70–73 a 75–80.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 2. března 2010, *Aydin Salahadin Abdulla a další* v. *Bundesrepublik Deutschland*, spojené věci C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, EU:C:2010:105, body 57–59, 72–73, 89, 90, 94 a 96–97.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 17. února 2009, *Meki Elgafaji a Noor Elgafaji* v. *Staatssecretaris van Justitie*, C-465/07, EU:C:2009:94, body 37–43.

SDEU, stanovisko generálního advokáta Hogana, *Secretary of State for the Home Department* v. *OA*, C-255/19, EU:C:2020:342, body 55 a 56.

ESLP, rozsudek ze dne 10. prosince 2009, *Koktysh* proti *Ukrajině*, č. 43707/07, CE:ECHR:2009:1210JUD004370707, bod 90.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 28. února 2008, CE:ECHR:2008:0228JUD003720106, *Saadi* proti *Itálii*, č. 37201/06, body 129 a 140.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 15. listopadu 1996, CE:ECHR:1996:1115JUD002241493, *Chahal* proti *Spojenému království*, č. 22414/93, bod 96.

ESLP, rozsudek ze dne 25. května 1993, *Kokkinakis* proti *Řecku*, č. 14307/88, CE:ECHR:1993:0525JUD001430788.

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 29. května 2014, *XY* proti *Ministerstvu vnitra*, č. j. 5 Azs 2/2013-26.

Státní rada (Conseil d'État, Francie), rozsudek ze dne 8. února 2017, č. 379378, FR:CECHR:2017:379378.20170208.

Odvolací komise pro uprchlíky (Commission des recours des réfugiés (CRR), Francie), rozsudek ze dne 20. října 1999, *Straracexka*, č. 140222.

Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 4. července 2019, 1 C 37.18, DE:BVerwG:2019:040719U1C37.18.0, bod 13.

BVerwG, Německo, rozsudek ze dne 20. února 2013, č. 10 C 23.12 (překlad do angličtiny), BVerwG:2013:200213U10C2312.0, body 19 a 27.

Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 7. února 2008, č. 10 C 33.07, BVerwG:2008:070208B10C33.07.0, body 40 a 41.

Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 29. března 2001, *Zgnat'ev* v. *Minister for Justice, Equality and Law Reform*, [2001] IEHC 70, bod 6.

Státní rada (Raad van State, Nizozemsko), rozsudek ze dne 21. listopadu 2018, 201701423/1/V2, NL:RVS:2018:3735, body 5.6, 5.7 a 19.1.

Správní soud (Upravno Sodišče, Slovinsko), rozsudek ze dne 24. dubna 2015, I U 411/2015-57, bod 74.

Správní soud (Slovinsko), rozsudek ze dne 18. dubna 2014, *Essomba*, I U 1982/2013-45.

Správní soud (Slovinsko), rozsudek ze dne 24. dubna 2014, *Mustafa*, I U 1474/2013-26.

Nejvyšší soud (Spojené království), rozsudek ze dne 25. července 2012, *RT (Zimbabwe) a další* v. *Secretary of State for the Home Department*, [2012] UKSC 38, bod 55.

Nejvyšší soud (Spojené království), rozsudek ze dne 7. července 2010, *HJ (Írán) a HT (Kamerun)* v. *Secretary of State for the Home Department*, [2010] UKSC 31, bod 17.

Sněmovna lordů (Spojené království), rozsudek ze dne 16. prosince 1987, *R* v. *Secretary of State for the Home Department, ex parte Sivakumaran a další*, 998 a násl.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 6. března 2019, *WA (Pákistán)* v. *Secretary of State for the Home Department*, [2019] EWCA Civ 302.

1.6. Důvody pronásledování (čl. 9 odst. 3 a čl. 10)

SDEU, rozsudek ze dne 19. listopadu 2020, *EZ* v. *Bundesrepublik Deutschland*, C-238/19, EU:C:2020:945, body 46, 47, 50, 59 a 60.

SDEU, rozsudek ze dne 4. října 2018, *Bahtiyar Fathi* v. *Predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite*, C-56/17, EU:C:2018:803, bod 78.

SDEU, rozsudek ze dne 4. října 2018, *Ahmedbekova* v. *Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite*, C-652/16, EU:C:2018:801, bod 89.

SDEU, rozsudek ze dne 26. února 2015, *Andre Lawrence Shepherd* v. *Bundesrepublik Deutschland*, C-472/13, EU:C:2015:117, bod 24.

SDEU, rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, *Minister voor Immigratie en Asiel* v. *X, Y a Z* v. *Minister voor Immigratie en Asiel*, spojené věci C-199/12 až C-201/12, EU:C:2013:720, body 45, 46, 48–49, 66, 67 a 70.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 5. září 2012, *Bundesrepublik Deutschland* v. *Y a Z*, spojené věci C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518, body 46 a 62–63.

SDEU, stanovisko generální advokátky Sharpstonové ze dne 11. listopadu 2014, *Andre Lawrence Shepherd* v. *Bundesrepublik Deutschland*, C-472/13, EU:C:2014:2360, body 48–60.

SDEU, stanovisko generálního advokáta Bota ze dne 19. dubna 2012, *Bundesrepublik Deutschland* v. *Y a Z*, spojené věci C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:224, bod 34.

ESLP, rozsudek ze dne 15. června 2010, *SH* proti *Spojenému království*, č. 19956/06, CE:ECHR:2010:0615JUD001995606.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 13. listopadu 2007, *DH a ostatní* proti České republice, č. 57325/00, CE:ECHR:2007:1113JUD005732500, bod 60.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 10. května 2001, *Kypr* proti *Turecku*, č. 25781/94, CE:ECHR:2001:0510JUD002578194, bod 306.

Evropská komise pro lidská práva, zpráva ze dne 14. prosince 1973, *Východoafričtí Asiaté* v. *Spojené království*, č. 4403/70-4419/70, 4422/70, 4423/70, 4434/70, 4443/70, 4476/70-4478/70, 4486/70, 4501/70 a 4526/70-4530/70.

Spolkový správní soud (Bundesverwaltungsgericht, Rakousko), rozsudek ze dne 10. dubna 2017, W268 2127664-1.

Spolkový správní soud (Rakousko), 3. dubna 2017, W169 2112518.

Azylový soud (Asylgerichtshof, Rakousko), rozsudek ze dne 29. ledna 2013, E1 432053-1/2013 (shrnutí v angličtině), bod 4.4.2.

Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 26. srpna 2021, č. 258.620.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 2. srpna 2021, č. 258.932.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 2. srpna 2021, č. 259.933.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 18. června 2021, č. 256.782.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 17. června 2021, č. 256.674.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 31. května 2021, č. 255.346.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 25. května 2021, č. 255.071, bod 4.12.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 18. května 2021, č. 254.685.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 29. dubna 2021, č. 253.723, bod 5.6.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 19. června 2019, č. 222.826.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 24. dubna 2019, č. 220.190 (shrnutí v angličtině), bod 4.2.1.8.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 17. prosince 2015, č. 158.868.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 25. března 2014, č. 121.425, bod 4.7.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 11. září 2013, č. 109.598.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 9. června 2011, č. 62.867 (shrnutí v angličtině).

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 12. října 2010, č. 49.339.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 29. září 2009, č. 32.222.

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 12. dubna 2021, č. j. 5 Azs 317/2020 – 28, bod 20.

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 2. srpna 2012, *HR* proti *Ministerstvu vnitra*, č. J. 5 Azs 2/2012-49 (shrnutí v češtině).

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 30. září 2008, *SN* proti *Ministerstvu vnitra*, č. j. 5 Azs 66/2008-70 (shrnutí v češtině).

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 10. ledna 2007, č. j. 6 Azs 80/2006-64.

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 5. října 2006, č. j. 2 Azs 66/2006-52.

Odvolací komise pro uprchlíky (Dánsko), rozsudek ze dne 16. ledna 2017, nečíslovaný rozsudek (shrnutí v angličtině).

Odvolací komise pro uprchlíky (Dánsko), rozsudek ze dne 10. května 2017, nečíslovaný rozsudek (shrnutí v angličtině).

Státní rada (Conseil d'État, Francie), rozsudek ze dne 25. července 2013, č. 350661, FR:CESEC:2013:350661.20130725 (shrnutí v angličtině), bod 5.

Státní rada (Francie), rozsudek ze dne 21. prosince 2012, *Ms D.F.*, č. 332491, FR:CEASS:2012:332491.20121221 (shrnutí v angličtině).

Státní rada (Francie), rozsudek ze dne 14. června 2010, *OFPRA* v. *M. A.*, č. 323669, FR:CESSR:2010:323669.20100614 (shrnutí v angličtině).

Státní rada (Conseil d'État SSR, Francie), rozsudek ze dne 23. června 1997, *M. O.*, č. 171858.

Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 1. července 2021, *Mme D.*, č. 19043893 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 29. června 2021, č. 20013918, *Mme A.* (shrnutí v angličtině).

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 5. května 2021, *Mme D.*, č. 20030921 (shrnutí v angličtině).

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 30. dubna 2021, č. 253.776 (shrnutí v angličtině).

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 25. listopadu 2020, *M. A.*, č. 19044153.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 14. září 2020, *Mme A.*, 19055889 (shrnutí v angličtině).

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 29. května 2020, *M. C.*, č. 19053522.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 28. května 2020, *M. K.*, č. 19051793 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 3. října 2019, *M. H.*, č. 18031476.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 19. června 2019, *M. M.*, č. 18023875 C+.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 20. března 2019, *Mme K*, č. 18030347.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 20. března 2019, *M. H.*, č. 17000413.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 12. března 2019, *Mme B.*, č. 17028590.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 8. ledna 2019, *M. S.*, č. 17049487 R.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 28. listopadu 2018, *M. O.*, č. 18007777 R.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 20. listopadu 2018, *M. H.*, č. 13027358 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 23. července 2018, *Mme D.*, č. 17042624 R, bod 3.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 23. července 2018, *Mme E.*, č. 15031912 A.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 3. července 2018, *M. N.*, č. 18003724 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 4. června 2018, *M. M.A.*, č. 16039973 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 4. července 2017, *M. I.*, č. 16014605 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 21. června 2016, *M. Q.*, č. 15004692 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 24. března 2015, *Mlle E.F.*, č. 10012810.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 16. března 2015, *M. A*, č. 14032693.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 12. prosince 2014, *M. B.*, č. 14007634, in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2014*, 2015, s. 30–32.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 26. června 2014, *Mme D.*, č. 13023823 C, in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2014*, 2015, s. 46–47.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 3. června 2014, *M. N.M.*, č. 14000522 C, in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2014*, 2015, s. 48–49.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 18. října 2012, *M. B.N.*, č. 12013647 C, in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2012*, 2013, s. 62–63.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 23. září 2011, *M. D.*, č. 1107337 (shrnutí v angličtině).

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 21. listopadu 2011, *Mlle M. M.*, č. 11010494 C, s. 81–82.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 29. července 2011, *M. W.*, č. 08015548 C, in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2011*, 2012, s. 86 a 87.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 4. července 2011, *M. K.*, č. 11002234 C, in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2011*, 2012, s. 90–91.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 10. ledna 2011, *M. N.*, č. 09012710 C+, in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2011*, 2012, s. 80.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 20. prosince 2010, *M. N.*, č. 10004872 in: *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'état et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2010*, 2011, s. 48.

Odvolací komise pro uprchlíky (Francie), rozsudek ze dne 17. února 1995, *Mme M.*, č. 94006878.

Odvolací komise pro uprchlíky (Francie), rozsudek ze dne 17. února 1995, *M. A.*, č. 94010533.

Spolkový ústavní soud (BVerfG, Německo), rozsudek ze dne 10. července 1989, 2 BvR 502/86, svazek 80, 315, s. 335 (překlad do angličtiny).

Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 23. září 2019, 1 B 54.19, DE:BVerwG:2019:230919B1B54.19.0, bod 8.

Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 24. listopadu 2009, 10 C 24.08 (překlad do angličtiny), bod 16.

Vrchní správní soud Bádenska-Württemberska (VGH Baden-Württemberg, Německo), rozsudek ze dne 7. března 2013, A 9 S 1872/12, DE:VGHBW:2013:0307.A9S1872.12.0A.

Vrchní správní soud Bádenska-Württemberska (VGH, Bádensko-Württembersko, Německo), rozsudek ze dne 3. listopadu 2011, A 8 S 1116/11 (shrnutí v angličtině).

Správní soud v Braunschweigu (VG Braunschweig, Německo), rozsudek ze dne 27. dubna 2021, 2 A 340/18, DE:VGBRAUN:2021:0427.2A340.18.00, bod 28.

Správní soud ve Stuttgartu (VG Stuttgart, Německo), rozsudek ze dne 17. prosince 2020, A 1 K 3918/20.

Správní soud v Meiningenu (VG Meiningen, Německo), rozsudek ze dne 23. listopadu 2020, 2 K 22386/17.

Správní soud v Berlíně (VG Berlin, Německo), rozsudek ze dne 17. září 2020, 34 K 537.17 A.

Správní soud v Halle (VG Halle, Německo), rozsudek ze dne 28. února 2019, 7 a 49/17 HAL.

Správní soud v Mnichově (VG München, Německo), rozsudek ze dne 19. dubna 2016, M 12 K 16.30473, bod 28.

Správní soud v Gelsenkirchenu (VG Gelsenkirchen, Německo), rozsudek ze dne 18. července 2013, K 4418/11.A (shrnutí v angličtině).

Správní soud v Mnichově (VG München, Německo), rozsudek ze dne 21. září 2011, M 11 K 11.30081 (shrnutí v angličtině).

Správní soud v Berlíně (VG Berlin, Německo), rozsudek ze dne 7. července 2011, 33 K 79.10 A (shrnutí v angličtině).

Správní soud v Augsburgu (VG Augsburg, Německo), rozsudek ze dne 16. června 2011, Au 6 K 11.30092 (shrnutí v angličtině).

Správní soud ve Stuttgartu (VG, Německo), rozsudek ze dne 8. září 2008, A 10 K 13/07 (shrnutí v angličtině).

Odvolací správní soud v Pireu (Řecko), rozsudek ze dne 12. června 2019, *odvolatel v. Ministerstvo pro migrační politiku,* č. A401/2019 (shrnutí v angličtině).

Zvláštní odvolací výbor Řecka, rozsudek ze dne 26. června 2011, č. 95/126761 (shrnutí v angličtině).

Soud hlavního města (Fővárosi Törvényszék, Maďarsko), rozsudek ze dne 11. července 2013, *MAA v. Úřad pro přistěhovalectví a státní příslušnost*, 6.K.31830/2013/6 (shrnutí v angličtině).

Soud hlavního města (Maďarsko), rozsudek ze dne 5. října 2011, *KH v. Úřad pro přistěhovalectví a státní příslušnost*, 6.K.34.440/2010/20 (shrnutí v angličtině).

Vrchní soud (Ireland), rozsudek ze dne 9. listopadu 2016, *SM v. Refugee Appeals Tribunal*, [2016] IEHC 638, bod 54.

Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 10. prosince 2014, *SJL* v. *Refugee Appeals Tribunal, Minister for Justice, Equality and Law Reform, Attorney General*, [2014] IEHC 608, bod 50.

Nejvyšší kasační soud, občanskoprávní sekce (Corte Supreme di Cassazione, Itálie), ze dne 27. listopadu 2020, č. 29739 (shrnutí v angličtině).

Soud v Perugii (Tribunale ordinario di Perugia, Itálie), rozsudek ze dne 31. ledna 2021, č. 2646/2017 (shrnutí v angličtině).

Soud v Janově (Itálie), rozsudek ze dne 13. května 2016, nečíslovaný rozsudek (shrnutí v angličtině).

Správní soud (Tribunal administratif, Lucembursko), rozsudek ze dne 17. listopadu 2020, č. 43028 (shrnutí v angličtině).

Nejvyšší správní soud ve Varšavě (Naczelny Sąd Administracyjny w Warszawie, Polsko), rozsudek ze dne 12. března 2013, č. II OSK 126/07 (shrnutí v angličtině).

Správní soud (Upravno Sodišče, Slovinsko), rozsudek ze dne 14. února 2012, I U 42.2012 (shrnutí v angličtině).

Nejvyšší soud (Tribunal Supremo, Španělsko), rozsudek ze dne 21. září 2012, 65/2012, ES:TS:2012:5907.

Nejvyšší soud (Španělsko), rozsudek ze dne 21. září 2012, č. 75/2012, ES:TS:2012:5908.

Nejvyšší soud (Španělsko), rozsudek ze dne 6. července 2012, č. 6426/2011, ES:TS:2012:4824.

Nejvyšší soud (Španělsko), rozsudek ze dne 15. června 2011, č. 1789/2009, ES:TS:2011:4013.

Nejvyšší soud (Španělsko), rozsudek ze dne 24. února 2010, č. 429/2007 (shrnutí v angličtině).

Odvolací migrační soud (Švédsko), rozsudek ze dne 21. dubna 2011, UM 7851/10 (shrnutí v angličtině).

Vrchní soud (Austrálie), *Chen Shi Hai v. Minister for Immigration and Multicultural Affairs*, [2000] 170 ALR 553, bod 73.

Nejvyšší soud (Kanada), *Attorney General v. Ward*, [1993] 2 SCR. 689.

Federální soud (Kanada), rozsudek ze dne 28. září 1994, *Baffoe* v. *Kanada (Minister of Citizenship and Immigration)*, [1994] 85 FTR 68 (Can FCTD).

Odvolací orgán pro přiznání postavení uprchlíka (Nový Zéland), rozsudek ze dne 11. září 2008, č. 76044.

Odvolací orgán pro přiznání postavení uprchlíka (Nový Zéland), rozsudek ze dne 6. září 2002, č. 72635/01, bod 173.

Odvolací orgán pro přiznání postavení uprchlíka (Nový Zéland), rozsudek ze dne 30. dubna 1992, č. 1/92 Re SA.

Nejvyšší soud (Spojené království), rozsudek ze dne 25. července 2012, *RT (Zimbabwe) a další v. Secretary of State for the Home Department*, [2012] UKSC 38, bod 44.

Nejvyšší soud (Spojené království), rozsudek ze dne 7. července 2010, *HJ (Írán) a HT (Kamerun) v. Secretary of State for the Home Department*, [2010] UKSC 31, podle lorda Hopea.

Sněmovna lordů (Spojené království), rozsudek ze dne 25. března 1999, *Islam v. Secretary of State for the Home Department Immigration Appeal Tribunal a další, ex parte Shah* [1999] UKHL 20, 643–644, podle lorda Steyna a podle lorda Hoffmanna.

Sněmovna lordů (Spojené království), rozsudek ze dne 18. října 2006, *Secretary of State for the Home Department v. K; Fornah v. Secretary of State for the Home Department*, [2006] UKHL 46, body 17, 31, 45 a 110.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 6. března 2019, *WA (Pákistán) v. Secretary of State for the Home Department*, [2019] EWCA Civ 302.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 26. července 2011, *ZA (Kuvajt) v. Secretary of State for the Home Department*, [2011] EWCA Civ 1082.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 22. března 2011, *DS (Afghánistán) v. Secretary of State for the Home Department*, [2011] EWCA Civ 305.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 30. června 1995, *Savchenkov v. Secretary of State for the Home Department*, [1995] EWCA Civ 47, bod 28.

Vrchní soud (Spojené království), rozsudek ze dne 22. října 2020, *Mx M (genderová identita – HJ (Írán) – terminologie) El Salvador*, [2020] UKUT 313.

Vrchní soud (Spojené království), rozsudek ze dne 24. července 2013, *NM (Beduín bez dokladů nebo s nimi: riziko) Kuvajt CG*, [2013] UKUT 356.

Vrchní soud (Spojené království), rozsudek ze dne 30. června 2011, *ST (etnický Eritrejec – státní příslušnost – navracení) Etiopie CG*, [2011] UKUT 252.

Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 29. listopadu 2007, *HS (navrácení žadatelů o azyl) Zimbabwe CG*, [2007] UKAIT 94.

Imigrační odvolací soud (Spojené království), rozsudek ze dne 15. března 2007, *LQ (věk: neměnný charakteristický rys), Afghánistán*, [2008] UKAIT 0005.

Azylový a imigrační soud, rozsudek ze dne 21. června 2006, *HE v. Secretary of State for the Home Department CG*, [2006] UKAIT 00051.

Imigrační odvolací soud (Spojené království), rozsudek ze dne 15. září 2004, *BA a další (Beduín – absence státní příslušnosti – nebezpečí pronásledování) Kuvajt CG*, [2004] UKIAT 00256.

Imigrační a azylový soud (Spojené království), rozsudek ze dne 24. listopadu 2000, *Gomez (nestátní subjekty: věc Acero-Garces nepodpořena) (Kolumbie)*, [2000] UKIAT 00007, body 30 a 46.

Odvolací soud, 6. obvod (Spojené státy), rozsudek ze dne 20. května 2011, *Stserba v. Holder*, č. 09-4312 (USCA, 6. obvod, 2011), 975.

Mezinárodní soudní dvůr, rozsudek ze dne 4. února 2021, *Uplatňování Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace (Katar v. Spojené arabské emiráty)*.

1.7. Původci pronásledování nebo vážné újmy (článek 6)

SDEU, rozsudek ze dne 20. ledna 2021, *Secretary of State for the Home Department* v. *OA*, C-255/19, EU:C:2021:36, bod 57.

SDEU, rozsudek ze dne 4. října 2018, *Bahtiyar Fathi* v. *Predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite*, C-56/17, EU:C:2018:803, body 93, 96 a 98.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 24. dubna 2018, *MP* v. *Secretary of State for Home Department*, C-353/16, EU:C:2018:276, body 51–57.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 18. prosince 2014, *Mohamed M'Bodj* v. *Etat belge*, C-542/13, EU:C:2014:2452, bod 35.

SDEU, rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, *Minister voor Immigratie en Asiel* v. *X, Y a Z* v. *Minister voor Immigratie en Asiel*, spojené věci C-199/12 až C-201/12, EU:C:2013:720, bod 61.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 5. září 2012, *Bundesrepublik Deutschland* v. *Y a Z*, spojené věci C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518, bod 69.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 2. března 2010, *Aydin Salahadin Abdulla a další* v. *Bundesrepublik Deutschland*, spojené věci C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, EU:C:2010:105, bod 68.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 13. prosince 2016, *Paposhvili* proti *Belgii*, č. 41738/10, CE:ECHR:2016:1213JUD004173810, bod 183.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 23. srpna 2016, *JK a ostatní* proti *Švédsku*, č. 59166/12, ECLI:CE:ECHR:2016:0823JUD005916612, bod 50.

ESLP, rozsudek ze dne 3. dubna 2014, *AAM* proti *Švédsku*, č. 68519/10, CE:ECHR:2014:0403JUD006851910, bod 66.

ESLP, rozsudek ze dne 19. prosince 2013, *BKA* proti *Švédsku*, č. 11161/11, CE:ECHR:2013:1219JUD001116111, bod 42.

ESLP, rozsudek ze dne 27. června 2013, *SA* proti *Švédsku*, č. 665523/10, CE:ECHR:2013:0627JUD006652310, bod 49.

ESLP, rozsudek ze dne 27. června 2013, *DNM* proti *Švédsku*, č. 28379/11, CE:ECHR:2013:0627JUD002837911, bod 54.

ESLP, rozsudek ze dne 28. června 2011, *Sufi a Elmi* proti *Spojenému království*, č. 8319/07 a 11449/07, CE:ECHR:2011:0628JUD000831907, bod 282.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 29. dubna 1997, *HLR* proti *Francii*, č. 24573/94, CE:ECHR:1997:0429JUD002457394, bod 40.

ESLP, rozsudek ze dne 17. prosince 1996, *Ahmed* proti *Rakousku*, č. 25964/94, CE:ECHR:1996:1217JUD002596494, bod 22.

Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 17. října 2012, č. 89.927, bod 4.9

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 20. října 2010, č. 49.821, bod 4.8.1.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 6. listopadu 2008, č. 18.419.

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 15. května 2013, *AS proti Ministerstvu vnitra*, č. j. 3 Azs 56/2012-81 (shrnutí v češtině).

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 22. května 2009, *AR* proti *Ministerstvu vnitra*, č. j. 5 Azs 7/2009-98 (shrnutí v češtině).

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 21. dubna 2009, *SH* proti *Ministerstvu vnitra*, č. j. 2 Azs 13/2009-60 (shrnutí v češtině).

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 18. prosince 2008, *SICh* proti *Ministerstvu vnitra*, č. j. 1 Azs 86/2008-101 (shrnutí v češtině).

Státní rada (Conseil d'État, Francie), rozsudek ze dne 30. prosince 2009, *OFPRA* v. *MC*, č. 305226.

Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 29. listopadu 2013, *M. M*, č. 13018952 C+, in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2013*, 2014, s. 63–64.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 4. listopadu 2013, *M. F.*, č. 13007332 C, in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2013*, 2014, s. 54 a 55.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 23. května 2013, *M. U.*, č. 11010862 C+, in CNDA, *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2013*, 2014, s. 71.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 12. března 2013, *Mme H.K.* épouse *G.*, č. 12017176 C, in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2013*, 2014, s. 72 a 73.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 12. března 2013, *M. Y.K.*, č. 12025577 C, in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2013*, 2014, s. 83 a 84.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 18. října 2012, *Mlle K*, č. 12015618 (shrnutí v angličtině).

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 14. dubna 2010, *M. K.*, č. 09004366 (shrnutí v angličtině).

Odvolací komise pro uprchlíky (Commission des recours des réfugiés, Francie), rozsudek ze dne 29. července 2005, *Mlle A*, č. 487336, in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Commission des recours des réfugiés, Année 2005*, 2006, s. 65–66.

Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 20. února 2013, č. 10 C 23.12 (překlad do angličtiny), BVerwG:2013:200213U10C2312.0, bod 39.

Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 18. července 2006, č. 1 C 15.05, DE:BVerwG:2006:180706U1C15.05.0, bod 23.

Správní soud v Berlíně (VG Berlin, Německo), rozsudek ze dne 7. července 2011, 33 K 79.10 A.

Správní soud v Augsburgu (VG Augsburg, Německo), rozsudek ze dne 16. června 2011, Au 6 K 11.30092 (shrnutí v angličtině).

Soud hlavního města (Fővárosi Törvényszék, Maďarsko), rozsudek ze dne 11. července 2013, *MAA v. Úřad pro přistěhovalectví a státní příslušnost*, 6.K.31830/2013/6 (shrnutí v angličtině).

Správní a pracovní soud v Budapešti (Maďarsko), rozsudek ze dne 18. června 2013, *RY (Afghánistán) v. Úřad pro přistěhovalectví a státní příslušnost*, 17.K.31893/2013/3-IV (shrnutí v angličtině).

Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 25. června 2012, *WA [DRK] v. Minister for Justice and Equality, Irsko a Attorney General*, [2012] IEHC 251, body 36 a 40.

Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 1. března 2012, *JTM v. Minister for Justice and Equality, Irsko a Attorney General*, [2012] IEHC 99, body 32–34 a 46.

Soud v Cagliari (Itálie), rozsudek ze dne 3. dubna 2013, č. RG 8191/12 (shrnutí v angličtině), s. 7–8.

Krajský správní soud ve Varšavě (Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie, Polsko), rozsudek ze dne 30. září 2015, IV SA/Wa 961/15.

Rada pro uprchlíky (Polsko), rozsudek ze dne 23. srpna 2012, RdU-82/8/S/10 (shrnutí v angličtině).

Rada pro uprchlíky (Polsko), rozsudek ze dne 8. září 2010, RdU-439-1/S/10 (shrnutí v angličtině).

Nejvyšší soud (Španělsko), rozsudek ze dne 19. února 2010, č. 5051/2006.

Nejvyšší soud (Španělsko), rozsudek ze dne 16. února 2009, č. 6894/2005, s. 10.

Odvolací migrační soud (Švédsko), rozsudek ze dne 21. dubna 2011, UM 7851-10 (shrnutí v angličtině).

Odvolací soud pro migraci (Švédsko), rozsudek ze dne 9. března 2011, UM 3363-10 a 3367-10 (shrnutí v angličtině).

Sněmovna lordů (Spojené království), rozsudek ze dne 6. července 2000, *Horvath v. Secretary of State for the Home Department*, [2001] AC 489, [2000] UKHL 37, podle lorda Hopea z Craigheadu.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 31. ledna 2002, *Rolandas Svazas v. Secretary of State for the Home Department*, [2002] EWCA Civ 74, bod 16.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 3. října 2014, *MOJ a další (návrat do Mogadiša) Somálsko CG*, [2014] UKUT 00442, bod 368.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 25. listopadu 2011, *AMM a další (konflikt; humanitární krize; navrácené osoby; mrzačení ženských pohlavních orgánů) Somálsko CG*, [2011] UKUT 445, body 75 a 90–91.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 18. února 2010, *AM a BM (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Albánie CG*, [2010] UKUT 80, body 165 a 167–171.

Imigrační odvolací soud (UKIAT), rozsudek ze dne 31. března 2005, *NM a další (osamělé ženy – Ašraf) Somálsko CG*, [2005] UKIAT 00076, body 84 a 101.

1.8. Poskytovatelé ochrany před pronásledováním nebo vážnou újmou (článek 7)

SDEU, rozsudek ze dne 20. ledna 2021, *Secretary of State for the Home Department v. OA*, C-255/19, EU:C:2021:36, body 35–38, 43–44, 46–48 a 52–53.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 2. března 2010, *Aydin Salahadin Abdulla a další* v. *Bundesrepublik Deutschland*, spojené věci C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, EU:C:2010:105, body 53, 68, 70, 71, 73–75, 89 a 95.

ESLP, rozsudek ze dne 26. července 2005, *N* proti *Finsku*, č. 38885/02, CE:ECHR:2005:0726JUD003888502, bod 164.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 28. října 1998, *Osman* proti *Spojenému království*, č. 23452/94, CE:ECHR:1998:1028JUD002345294, body 115–116.

Nejvyšší správní soud (Verwaltungsgerichtshof, Rakousko), rozsudek ze dne 23. února 2021, Ra 2020/18/0500, AT:VWGH:2021:RA2020180500.L04.

Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 10. dubna 2020, Ra 2019/19/0415, AT:VWGH:2020:RA2019190415.L01.

Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 24. února 2015, Ra 2014/18/0063, AT:VWGH:2015:RA2014180063.L00.

Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 4. března 2010, 2006/20/0832, AT:VWGH:2010:2006200832.X02.

Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 17. března 2015, č. 141.198.

RVV/CCE (Belgie, rozsudek ze dne 14. března 2012, č. 77.179.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 6. března 2012, č. 76.642, bod 5.3.3.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 9. června 2011, č. 62.867, body 4.8.2 a 4.8.4.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 20. října 2010, č. 49.821, body 4.8.3 a 4.9.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 28. ledna 2009, č. 22.175, bod 3.3.

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 8. února 2021, č. j. 5 Azs 454/2019.

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 30. září 2013, *IJ* proti *Ministerstvu vnitra*, č. j. 4 Azs 24/2013-34 (shrnutí v češtině).

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 24. července 2013, *DB* proti *Ministerstvu vnitra*, č. j. 4 Azs 13/2013-34 (shrnutí v češtině).

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 27. října 2011, *DK* proti *Ministerstvu vnitra*, č. j. 6 Azs 22/2011 (shrnutí v češtině).

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 25. ledna 2011, *RS* proti *Ministerstvu vnitra*, č. j. 6 Azs 36/2010-274 (shrnutí v češtině).

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 18. prosince 2008, *SICh* proti *Ministerstvu vnitra*, č. j. 1 Azs 86/2008-101 (shrnutí v češtině).

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 31. října 2008, *IG* proti *Ministerstvu vnitra*, č. j. 5 Azs 50/2008-62.

Státní rada (Conseil d'État, Francie), rozsudek ze dne 19. června 2020, č. 435000, FR:CECHS:2020:435000.20200619.

Státní rada (Francie), rozsudek ze dne 27. července 2012, *M B*, č. 349824, FR:CESSR:2012:349824.20120727, bod 3.

Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 17. února 2020, č. 17049253 C+.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 9. března 2016, *M NY*, č. 15024258 in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'État et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2016*, 2017, s. 82–83.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 29. listopadu 2013, *M. A.*, č. 13018825 C, in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2013*, 2014, s. 59 a 60.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 6. února 2012, *M. et Mme M.*, č. 09002796 a 09002797 C, in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2012*, 2013, s. 55 a 56.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 25. listopadu 2011, *M. K*, č. 10008275 (shrnutí v angličtině).

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 6. dubna 2009, *M. K.*, č. 616907.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 2. dubna 2008, *Mlle N.*, č. 574495, in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Cour nationale du droit d'asile, Année 2008*, duben 2009, s. 59–60.

Odvolací komise pro uprchlíky (Commission des recours des réfugiés, Francie), rozsudek ze dne 29. července 2005, *Mlle A.*, č. 487336, in *Contentieux des réfugiés, Jurisprudence du Conseil d'Etat et de la Commission des recours des réfugiés, Année 2005*, 2006.

Odvolací komise pro uprchlíky (CRR, Francie), rozsudek ze dne 25. června 2004, plenární zasedání, *M. B.*, č. 446177 (shrnutí v angličtině).

Spolkový správní soud (Bunderverwaltungsgericht, Německo), rozsudek ze dne 18. února 2021, 1 C 4. 20, bod 14.

Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 1. června 2011, č. 10 C 25.10, BVerwG:2011:010611U10C25.10.0 (překlad do angličtiny), bod 24.

Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 24. února 2011, č. 10 C 3.10, BVerwG:2011:240211U10C3.10.0 (překlad do angličtiny), bod 20.

Správní soud v Braunschweigu (Verwaltungsgericht (VG) Braunschweig, Německo), rozsudek ze dne 27. dubna 2021, 2 A 340/18, DE:VGBRAUN:2021:0427.2A340.18.00, bod 28.

Správní soud v Karlsruhe (VG Karlsruhe, Německo), usnesení ze dne 28. května 2020, A 10 K 10734/17.

Správní soud v Ansbachu (VG Ansbach, Německo), rozsudek ze dne 16. března 2017, AN 1 K 16.32047.

Správní soud v Gelsenkirchenu (VG Gelsenkirchen, Německo), rozsudek ze dne 18. července 2013, 5a K 4418/11.A, s. 10.

Správní soud ve Stuttgartu (VG Stuttgart, Německo), rozsudek ze dne 30. prosince 2011, A 11 K 2066/11, s. 10.

Správní soud v Kolíně nad Rýnem (VG Köln, Německo), rozsudek ze dne 12. října 2011, 15 K 6103/10.A (shrnutí v angličtině).

Správní soud v Augsburgu (VG Augsburg, Německo), rozsudek ze dne 16. června 2011, Au 6 K 11.30092 (shrnutí v angličtině).

Správní soud v Kolíně nad Rýnem (VG Köln, Německo), rozsudek ze dne 15. září 2011, 15 K 6103/10.A (shrnutí v angličtině).

Správní soud v Berlíně (VG Berlin, Německo), rozsudek ze dne 7. července 2011, 33 K 79.10 A, (shrnutí v angličtině), s. 13.

Správní soud ve Stuttgartu (VG Stuttgart, Německo), rozsudek ze dne 8. září 2008, AK 10 K 13/07 (shrnutí v angličtině).

Zvláštní odvolací výbor (Řecko), rozsudek ze dne 20. června 2012, *HK* v. *generální tajemník (někdejšího) Ministerstva pro veřejný pořádek*, č. 95/48882 (shrnutí v angličtině).

Soud hlavního města (Maďarsko), rozsudek ze dne 5. října 2011, *KH v. Úřad pro přistěhovalectví a státní příslušnost*, 6.K. 34.440/2010/20 (shrnutí v angličtině).

Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 21. prosince 2021, *FM a RM* v. *International Protection Appeals Tribunal* a *Minister of Justice*, [2021] IEHC 817, bod 30.

Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 14. listopadu 2019, *B a další* v. *International Protection Appeals Tribunal*, [2019] IEHC 763.

Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 25. června 2012, *WA [DRK] v. Minister for Justice and Equality, Irsko a Attorney General*, [2012] IEHC 251, bod 34.

Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 9. prosince 2009, *ASO v. Refugee Appeals Tribunal a Minister for Justice, Equality and Law Reform*, [2009] IEHC 607, bod 12.

Římský soud (Itálie), rozsudek ze dne 20. prosince 2013, č. RG 4627/2010.

Soud v Cagliari (Itálie), rozsudek ze dne 3. dubna 2013, č. RG 8191/12 (shrnutí v angličtině), s. 7–8.

Státní rada (Raad van State, Nizozemsko), rozsudek ze dne 29. května 2012, 201108872/1/V1 (shrnutí v angličtině).

Státní rada (Nizozemsko), rozsudek ze dne 5. srpna 2008, *AJDCoS*, 200708107/1 (shrnutí v angličtině).

Nejvyšší správní soud (Naczelny Sąd Administracyjny, Polsko), rozsudek ze dne 8. května 2008, OSK 237/07 (shrnutí v angličtině).

Správní soud (Upravno Sodišče, Slovinsko), rozsudek ze dne 24. dubna 2015, U 411/2015-57.

Odvolací soud pro migraci (Švédsko), rozsudek ze dne 9. března 2011, UM 3363-10 a 3367-10 (shrnutí v angličtině).

Sněmovna lordů (Spojené království), rozsudek ze dne 6. července 2000, *Horvath v. Secretary of State for the Home Department*, [2001] AC 489, [2000] UKHL 37, s. 3, podle lorda Hopea z Craigheadu, s. 8 a podle lorda Clydea.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 6. listopadu 2008, *PS (Šrí Lanka) v. Secretary of State for the Home Department*, [2008] EWCA Civ 1213, bod 8.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 1. července 2004, *Michael Atkinson v. Secretary of State for the Home Department*, [2004] EWCA Civ 846, body 21 a 22.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 11. listopadu 2003, *Bagdanavicius a další, R (na žádost) v. Secretary of State for the Home Department*, [2003] EWCA Civ 1605, bod 55, podbody 5 a 6.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 19. prosince 2001, *McPherson v. Secretary of State for the Home Department*, [2001] EWCA Civ 1955.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 25. května 2001, *Banomova v. Secretary of State for the Home Department*, [2001] EWCA Civ 807.

Nejvyšší civilní soud (Court of Session, Skotsko, Spojené království), rozsudek ze dne 24. ledna 2014, *SAC a MRM v. Secretary of State for the Home Department*, [2014] CSOH 8, bod 52.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 19. června 2015, *NA a VA (ochrana: čl. 7 odst. 2 kvalifikační směrnice) Indie*, [2015] UKUT 432, body 13, 17, 70 a 71.

Vrchní soud (UKUT, Spojené království), rozsudek ze dne 3. října 2014, *MOJ a další (návrat do Mogadiša) Somálsko CG*, [2014] UKUT 00442, bod 358.

Vrchní soud (UKUT, Spojené království), rozsudek ze dne 3. prosince 2013, *MS (koptští křesťané) Egypt CG*, [2013] UKUT 00611, body 123, 119 a 120.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 24. ledna 2011, *AW (dostatečnost ochrany) Pákistán*, body 22, 24–35 a 37–40.

Vrchní soud (UKUT, Spojené království), rozsudek ze dne 18. února 2010, *AM a BM (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Albánie CG*, [2010] UKUT 80, body 182 a 216.

Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 11. července 2007, *IM (dostatečnost ochrany) Malawi*, [2007] UKAIT 00071, body 45 a 50.

Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 22. února 2007, *AB (ochrana – zločinecké gangy – vnitrostátní relokace) Jamajka CG*, [2007] UKAIT 00018, body 141 a 143.

1.9. Vnitrostátní ochrana před pronásledováním nebo vážnou újmou (článek 8)

SDEU, rozsudek ze dne 10. června 2021, *CF a DN v. Bundesrepublik Deutschland*, C-901/19, EU:C:2021:472, bod 43.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 2. března 2010, *Aydin Salahadin Abdulla a další v. Bundesrepublik Deutschland*, spojené věci C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, EU:C:2010:105, bod 76.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 17. února 2009, *Meki Elgafaji a Noor Elgafaji v. Staatssecretaris van Justitie*, C-465/07, EU:C:2009:94, bod 43.

ESLP, rozsudek ze dne 3. dubna 2014, *AAM proti Švédsku*, č. 68519/10, CE:ECHR:2014:0403JUD006851910, body 66–74.

ESLP, rozsudek ze dne 5. září 2013, *KAB proti Švédsku*, č. 886/11, CE:ECHR:2013:0905JUD000088611, body 80–85.

ESLP, rozsudek ze dne 27. června 2013, *SA proti Švédsku*, č. 665523/10, CE:ECHR:2013:0627JUD006652310, bod 56.

ESLP, rozsudek ze dne 27. června 2013, *DNM* proti *Švédsku*, č. 28379/11, CE:ECHR:2013:0627JUD002837911, bod 57.

ESLP, rozsudek ze dne 27. června 2013, *MYH a ostatní* proti *Švédsku*, č. 50859/10, CE:ECHR:2013:0627JUD005085910, body 64–66 a 68–73.

ESLP, rozsudek ze dne 27. června 2013, *NMB* proti *Švédsku*, č. 68335/10, CE:ECHR:2013:0627JUD006833510, bod 43.

ESLP, rozsudek ze dne 28. června 2011, *Sufi a Elmi* proti *Spojenému království*, č. 8319/07 a 11449/07, CE:ECHR:2011:0628JUD000831907, body 226, 266–267, 277 a 291.

ESLP, rozsudek ze dne 11. ledna 2007, *Salah Sheekh* proti *Nizozemsku*, č. 1948/04, ECLI:CE:ECHR:2007:0111JUD000194804, body 141–144 a 349.

ESLP, rozsudek ze dne 6. března 2001, *Hilal* proti *Spojenému království*, č. 45276/99, CE:ECHR:2001:0306JUD004527699, bod 67.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 15. listopadu 1996, *Chahal* proti *Spojenému království*, č. 22414/93, CE:ECHR:1996:1115JUD002241493, bod 107.

Ústavní soud (Verfassungsgerichtshof, Rakousko), rozsudek ze dne 24. února 2021, E3948/2020, AT:VFGH:2021:E3948.2020.

Ústavní soud (Rakousko), rozsudek ze dne 25. února 2020, E3446/2019, AT:VFGH:2020:E3446.2019 (shrnutí v angličtině).

Ústavní soud (Rakousko), rozsudek ze dne 12. března 2013, U1674/12, AT:VFGH:2013:U1674.2012 (shrnutí v angličtině), bod 2.1.

Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 23. října 2019, Ra 2019/19/0221, AT:VWGH:2019:RA2019190221.L02 (shrnutí v angličtině).

Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 23. ledna 2018, Ra 2018/18/0001, AT:VWGH:2018:RA2018180001.L00.

Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 24. února 2015, Ra 2014/18/0063, AT:VWGH:2015:RA2014180063.L00.

Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 13. října 2006, 2006/01/0125, AT:VWGH:2006:2006010125.X00).

Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 26. ledna 2006, 2005/01/0057, AT:VWGH:2006:2005010057.X00.

Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 28. června 2005, 2002/01/0414, AT:VWGH:2005:2002010414.X00.

Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 30. června 2011, č. 64.233, bod 5.4.2.

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 30. září 2013, *IJ* proti *Ministerstvu vnitra*, č. j. 4 Azs 24/2013-34 (shrnutí v češtině).

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 24. ledna 2008, *EM* proti *Ministerstvu vnitra*, č. j. 4 Azs 99/2007-93 (shrnutí v češtině).

Nejvyšší správní soud (Korkein hallinto-oikeus, Finsko), rozsudek ze dne 7. února 2019, KHO:2019:22, FI:KHO:2019:22 (shrnutí v angličtině).

Nejvyšší správní soud (Finsko), rozsudek ze dne 18. března 2011, KHO:2011:25 (shrnutí v angličtině).

Státní rada (Conseil d'État, Francie), rozsudek ze dne 11. února 2015, *Ms S*, č. 374167, FR:CESJS:2015:374167.20150211.

Státní rada (Francie), rozsudek ze dne 21. prosince 2012, *Ms DF*, č. 332491, FR:CEASS:2012:332491.20121221 (shrnutí v angličtině).

Ústavní rada (Conseil constitutionnel, Francie), rozsudek ze dne 4. prosince 2003, č. 2003-485 DC, bod 17.

Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA (Grande formation), Francie), rozsudek ze dne 15. června 2021, *M. S.*, č. 20029676, bod 18.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 8. prosince 2011, č. SOM09FSPVUL.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 24. července 2012, č. SOM08FSPVUL.

Spolkový správní soud, (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 18. února 2021, č. 1 C 4.20, DE:BVerwG:2021:180221U1C4.20.0, body 18–20.

BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 31. ledna 2013, č. 10 C 15.12 (překlad do angličtiny), BVerwG:2013:300713U1C5.12.0.

BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 29. května 2008, č. 10 C 11.07, DE:BVerwG:2008:290508U10C11.07.0, body 19 a 20.

BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 1. února 2007, č. 1 C 24.06, BVerwG:2007:010207U1C24.06.0, bod 11.

Správní soud v Augsburgu (VG Augsburg, Německo), rozsudek ze dne 16. června 2011, Au 6K11.30092 (shrnutí v angličtině).

Správní a pracovní soud v Budapešti (Maďarsko), rozsudek ze dne 11. října 2011, 6.k.34.830/2010/19 (neoficiální překlad).

Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 16. července 2015, *KMA (Alžírsko) v. Refugee Appeals Tribunal a další*, [2015] IEHC 472.

Vrchní soud (Ireland), rozsudek ze dne 1. října 2014, *MCA v. Refugee Appeals Tribunal a další*, [2014] IEHC 504, bod 14.

Státní rada (Raad van State, Nizozemsko), rozsudek ze dne 21. března 2013, č. 201105922/1 (Kazachstán).

Odvolací soud pro migraci (Švédsko), rozsudek ze dne 14. ledna 2009, UM 4118-07, MIG:2009:4 (shrnutí v angličtině).

Nejvyšší soud (Høyesterett, Norsko), rozsudek ze dne 18. prosince 2015, *HR-2015-02524-P*, č. 2015/203 (překlad do angličtiny), bod 96.

Odvolací soud Borgarting (Norsko), rozsudek ze dne 23. září 2011, *Abid Hassan Jama* v. *Utlendingsnemnda*, 10-142363ASD-BORG/01 (překlad do angličtiny).

Sněmovna lordů (Spojené království), rozsudek ze dne 14. listopadu 2007, *Secretary of State for the Home Department v. AH (Súdán) a další*, [2007] UKHL 49.

Sněmovna lordů (Spojené království), rozsudek ze dne 15. února 2006, *Januzi v. Secretary of State for the Home Department*, [2006] UKHL 5, bod 47.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 23. října 2013, *HF (Irák) a další* v. *Secretary of State for the Home Department*, [2013] EWCA Civ 1276, body 20, 99–104 podle lorda soudce Eliase.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 22. května 2008, *AA (Uganda)* v. *Secretary of State for the Home Department*, [2008] EWCA Civ 579, body 22–33.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 3. listopadu 2015, *TG a další (pronásledovaní afghánští sikhové) Afghánistán CG*, [2015] UKUT 00595.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 31. ledna 2013, *CM (EM pokyny pro jednotlivé země; zveřejňování) Zimbabwe CG*, [2013] UKUT 00059.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 26. ledna 2011, *SA (politický aktivista – vnitrostátní relokace) Pákistán*, [2011] UKUT 30, bod 15.

1.10. Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě (článek 5)

SDEU, rozsudek ze dne 20. května 2021, *LR* v. *Bundesrepublik Deutschland*, C-8/20, EU:C:2021:404.

SDEU, rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, *Minister voor Immigratie en Asiel* v. *X, Y a Z* v. *Minister voor Immigratie en Asiel*, spojené věci C-199/12 až C-201/12, EU:C:2013:720, body 74–76.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 5. září 2012, *Bundesrepublik Deutschland* v. *Y a Z*, spojené věci C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518, body 70 a 78–80.

ESLP, rozsudek ze dne 5. listopadu 2019, *AA* proti *Švýcarsku*, č. 32218/17, CE:ECHR:2019:1105JUD003221817.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 23. března 2016, *FG* proti *Švédsku*, č. 43611/11, CE:ECHR:2016:0323JUD004361111, body 123, 125-127, 137, 139, 141 a 144–158.

ESLP, rozsudek ze dne 21. července 2015, *HS a ostatní* proti *Kypru*, č. 41753/10 a 13 dalších stížností, CE:ECHR:2015:0721JUD004175310, bod 277.

ESLP, rozsudek ze dne 7. ledna 2014, *AA* proti *Švýcarsku*, č. 58802/12, CE:ECHR:2014:0107JUD005880212, body 38–43.

ESLP, rozsudek ze dne 15. května 2012, *SF* proti *Švédsku*, č. 52077/10, CE:ECHR:2012:0515JUD005207710, body 62–71.

Nejvyšší správní soud (Verwaltungsgerichtshof, Rakousko), rozsudek ze dne 12. června 2020, Ra 2019/18/0440, AT:VWGH:2020:RA2019180440.L00.

Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 22. března 2017, Ra 2016/18/0388, AT:VWGH:2017:RA2016180388.L00.

Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 10. srpna 2015, č. 150.548.

RVV/CCE (Belgie), rozsudek ze dne 28. ledna 2009, č. 22.144.

Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 4. února 2016, *M. S.*, č. 15016079.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 19. prosince 2013, *Mme N.G.*, č. 13005020.

Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 24. září 2009, č. 10 C 25.08, BVerwG:2009:240909U10C25.08.0, body 17 a 22.

BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 18. prosince 2008, č. 10 C 27.07, BVerwG:2008:181208U10C27.07.0 (překlad do angličtiny), body 14 a násl.

Vrchní správní soud Bavorska (VGH, Německo), rozsudek ze dne 13. února 2019, 8 B 18.30257.

Správní soud v Hannoveru (VG Hannover, Německo), rozsudek ze dne 25. dubna 2019, 11 A 12311/17.

Správní soud v Düsseldorfu (VG Düsseldorf, Německo), rozsudek ze dne 26. února 2018, 5 K 11138/17.A, DE:VGD:2018:0226.5K11138.17A.00.

Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 27. dubna 2012, *HM v. Minister for Justice and Law Reform*, [2012] IEHC 176.

Vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 28. května 2009, *FV v. Refugee Appeals Tribunal a další*, [2009] IEHC 268.

Státní rada (Raad van State, Nizozemsko), rozsudek ze dne 11. února 2016, 201410123/1/V2, NL:RVS:2016:435.

Nejvyšší správní soud (Polsko), rozsudek ze dne 14. prosince 2005, II OSK 1081/05.

Nejvyšší správní soud (Polsko), rozsudek ze dne 25. listopadu 2015, II OSK 769/14.

Nejvyšší soud (Tribunal Supremo, Španělsko), rozsudek ze dne 24. února 2010, č. 429/2007 (shrnutí v angličtině).

Nejvyšší soud (Høyesterett, Norsko), rozsudek ze dne 17. března 2017, HR-2017-569-A (shrnutí v angličtině).

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 13. dubna 2011, *RM (Zimbabwe) v. Secretary of State for the Home Department*, [2011] EWCA Civ 428.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 15. dubna 2008, *YB (Eritrea) v. Secretary of State for the Home Department*, [2008] EWCA Civ 360, body 13–15 a 18.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 28. října 1999, *Danian v. Secretary of State for the Home Department* [1999] EWCA Civ 3000.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 20. ledna 2022, *XX (PJAK – činnosti sur place – Facebook) Írán CG*, [2022] UKUT 23, body 5–9.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 27. května 2021, *KK a RS (činnosti sur place, riziko) Šrí Lanka CG*, [2021] UKUT 130, body 406–415 a 510.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 20. února 2020, *PS (křesťanství – riziko) Írán CG*, [2020] UKUT 46, body 111–116.

Imigrační a azylový soud (UKIAT), rozsudek ze dne 12. srpna 2015, *BM a další (navrácené osoby – trestná a jiná činnost) DRK CG*, [2015] UKUT 293.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 2. června 2015, *BM a další (navrácené osoby – trestná a jiná činnost) DRK CG*, [2015] UKUT 293.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 1. února 2011, *BA (demonstranti v Británii – riziko při návratu) Írán CG*, [2011] UKUT 36.

Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 28. dubna 2009, *TL a další (činnosti sur place – riziko) Barma v. Secretary of State for the Home Department CG*, [2009] UKAIT 00017.

Azylový a imigrační soud (Odvolací imigrační orgán, Spojené království), rozsudek ze dne 1. září 2008, *LM (Rizika při návratu) Konžská republika (Kongo-Brazzaville) v. Secretary of State for Home Department CG*, [2008] UKAIT 00064.

Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 19. května 2008, *HS (podezřelý z terorismu – riziko) Alžírsko CG*, [2008] UKAIT 00048, bod 126.

Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 7. října 2005, *AA (nedobrovolné návraty do Zimbabwe) Zimbabwe CG*, [2005] UKAIT 144, body 35–36.

Část 2. Podmínky pro získání nároku na doplňkovou ochranu

2.1. Úvod

SDEU, rozsudek ze dne 13. září 2018, *Shajin Ahmed v. Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal*, C-369/17, EU:C:2018:713, body 38–39.

SDEU, rozsudek ze dne 9. února 2017, *M. v. Minister for Justice and Equality, Irsko, Attorney General*, C-560/14, EU:C:2017:101, bod 23.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 1. března 2016, *Kreis Warendorf v. Ibrahim Alo a Amira Osso v. Region Hannover*, spojené věci C-443/14 a C-444/14, EU:C:2016:127, bod 31.

SDEU, rozsudek ze dne 8. května 2014, *HN v. Minister for Justice, Equality and Law Reform, Irsko, Attorney General*, C-604/12, EU:C:2014:302, body 26, 29, 30, 32, 33 a 35.

SDEU, rozsudek ze dne 30. ledna 2014, věc C-285/12, *Aboubacar Diakité v. Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, EU:C:2014:39, bod 33.

2.2. Kdo má nárok na doplňkovou ochranu?

SDEU, rozsudek ze dne 4. října 2018, *Ahmedbekova v. Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite*, C-652/16, EU:C:2018:801, bod 48.

2.3.Osobní a územní působnost (čl. 2 písm. f))

Žádné.

2.4. Vážná újma (článek 15)

SDEU, rozsudek ze dne 10. června 2021, *CF a DN v. Bundesrepublik Deutschland*, C-901/19, EU:C:2021:472, body 20, 24–28, 32, 33, 35 a 40–43.

SDEU, rozsudek ze dne 15. dubna 2021, *Vogel Import Export NV v. Belgische Staat*, C-62/20, EU:C:2021:288, bod 52.

SDEU, rozsudek ze dne 13. ledna 2021, *Bundesrepublik Deutschland* v. *XT*, C-507/19, EU:C:2021:3, bod 37.

SDEU, rozsudek ze dne 15. října 2019, *Dumitru-Tudor Dorobantu*, C-128/18, EU:C:2019:857, bod 59.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 14. května 2019, *M* v. *Ministerstvo vnitra a X, X* v. *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, spojené věci C-391/16, C-77/17 a C-78/17, EU:C:2019:403, body 88 a 94.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 19. března 2019, *Abubacarr Jawo* v. *Bundesrepublik Deutschland*, C-163/17, EU:C:2019:218, bod 91.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 19. března 2019, *Bashar Ibrahim a další* v. *Bundesrepublik Deutschland a Bundesrepublik Deutschland* v. *Taus Magamadov*, C-297/17, C-318/17, C-319/17 a C-438/17, EU:C:2019:219, bod 93.

SDEU, rozsudek ze dne 4. října 2018, *Bahtiyar Fathi* v. *Predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite*, C-56/17, EU:C:2018:803, body 96–97.

SDEU, rozsudek ze dne 25. července 2018, *ML*, žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, C-220/18 PPU, EU:C:2018:589, body 92–93.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 24. dubna 2018, *MP* v. *Secretary of State for Home Department*, C-353/16, EU:C:2018:276, body 19, 30, 36–41, 43–46, 48, 49, 52, 54 a 56–57.

SDEU, rozsudek ze dne 16. února 2017, *CK a další* v. *Republika Slovenija*, C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, bod 68.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 5. dubna 2016, *Pál Aranyosi a Robert Căldăraru*, C-404/15 a C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, bod 94.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 18. prosince 2014, *Mohamed M'Bodj* v. *Etat belge*, C-542/13, EU:C:2014:2452, body 24, 33–37, 39, 44 a 47.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 18. prosince 2014, *Centre public d'action sociale d'Ottignies-Louvain-la-Neuve* v. *Moussa Abdida*, C-562/13, EU:C:2014:2453, bod 48.

SDEU, rozsudek ze dne 30. ledna 2014, *Aboubacar Diakité* v. *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, C-285/12, EU:C:2014:39, body 23, 24, 26, 27, 31 a 35.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 17. února 2009, *Meki Elgafaji a Noor Elgafaji* v. *Staatssecretaris van Justitie*, C-465/07, EU:C:2009:94, body 28, 32–40 a 44.

SDEU, stanovisko generálního advokáta Pikamäea ze dne 11. února 2021, *CF a DN* v. *Bundesrepublik Deutschland*, C-901/19, EU:C:2021:116, body 51 a 59.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 6. prosince 2021, *Savran* proti *Dánsku*, č. 57467/15, CE:ECHR:2021:1207JUD005746715.

ESLP, rozsudek ze dne 17. června 2021, *Sándor Varga a ostatní* proti *Maďarsku*, č. 39734/15 a dva další, CE:ECHR:2021:0617JUD003973415, body 48–49.

ESLP, rozsudek ze dne 25. března 2021, *Bivolaru a Moldovan* proti *Francii*, č. 40324/16 a 12623/17, CE:ECHR:2021:0325JUD004032416, body 111, 123 a 124.

ESLP, rozsudek ze dne 11. března 2021, *Feilazoo* proti *Maltě*, č. 6865/19, CE:ECHR:2021:0311JUD000686519, body 90–92.

ESLP, rozsudek ze dne 2. března 2021, *RR a ostatní* proti *Maďarsku*, č. 36037/17, CE:ECHR:2021:0302JUD003603717, body 58–65.

ESLP, rozsudek ze dne 1. října 2019, *Savran* proti *Dánsku*, č. 57467/15, CE:ECHR:2019:1001JUD005746715, body 44–45, 50–67.

ESLP, rozsudek ze dne 29. dubna 2019, *AM* proti *Francii*, č. 12148/18, CE:ECHR:2019:0429JUD001214818, bod 125.

ESLP, rozsudek ze dne 31. května 2018, *Al Nashiri* proti *Rumunsku*, č. 33234/12, CE:ECHR:2018:0531JUD003323412, body 675 a 727.

ESLP, rozsudek ze dne 1. února 2018, *MA* proti *Francii*, č. 9373/15, CE:ECHR:2018:0201JUD000937315, body 54 a 55.

ESLP, rozsudek ze dne 7. prosince 2017, *SF a ostatní* proti *Bulharsku*, č. 8138/16, CE:ECHR:2017:1207JUD000813816, body 79–83.

ESLP, rozsudek ze dne 19. září 2017, *Zolotorev* proti *Rusku*, č. 13408/07, CE:ECHR:2017:0919JUD001340807, bod 71.

ESLP, rozsudek ze dne 25. dubna 2017, *Rezmiveș a ostatní* proti *Rumunsku*, č. 61467/12, 39516/13, 48231/13 a 68191/13, CE:ECHR:2017:0425JUD006146712, body 75–79.

ESLP, rozsudek ze dne 28. března 2017, *Shestopalov* proti *Rusku*, č. 46248/07, CE:ECHR:2017:0328JUD004624807, bod 46.

ESLP, rozsudek ze dne 14. února 2017, *SK* proti *Rusku*, č. 52722/15, CE:ECHR:2017:0214JUD005272215, bod 61.

ESLP, rozsudek ze dne 26. ledna 2017, *X* proti Švédsku, č. 16744/14, CE:ECHR:2017:0126JUD001674414, body 27–30, 57 a 64.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 24. ledna 2017, *Khamtokhu a Aksenchik* proti *Rusku*, č. 60367/08 a 961/11, CE:ECHR:2017:0124JUD006036708, bod 73.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 15. prosince 2016, *Khlaifia a ostatní* proti *Itálii*, č. 16483/12, CE:ECHR:2016:1215JUD001648312, body 160–162 a 165.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 13. prosince 2016, *Paposhvili* proti *Belgii*, č. 41738/10, CE:ECHR:2016:1213JUD00417381, body 174–175, 183, 188–192 a 194–207.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 20. října 2016, *Muršić* proti *Rumunsku*, č. 7334/13, CE:ECHR:2016:1020JUD000733413, body 103–141.

ESLP, rozsudek ze dne 4. října 2016, *TP a AT* proti *Maďarsku*, č. 37871/14 a 73986/14, CE:ECHR:2016:1004JUD003787114, body 49–50.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 23. srpna 2016, *JK a ostatní* proti *Švédsku*, č. 59166/12, ECLI:CE:ECHR:2016:0823JUD005916612, body 17, 103, 105 a 117.

ESLP, rozsudek ze dne 5. července 2016, *OM* proti *Maďarsku*, č. 9912/15, CE:ECHR:2016:0705JUD000991215, bod 53.

ESLP, rozsudek ze dne 29. října 2015, *AL (XW)* proti *Rusku*, č. 44095/14, CE:ECHR:2015:1029JUD004409514, bod 64.

ESLP, rozsudek ze dne 15. října 2015, *LM a ostatní* proti *Rusku*, č. 40081/14, 40088/14 a 40127/14, CE:ECHR:2015:1015JUD004008114, bod 123.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 28. září 2015, *Bouyid* proti *Belgii*, č. 23380/09, CE:ECHR:2015:0928JUD00233800, bod 86.

ESLP, rozsudek ze dne 10. září 2015, *RH* proti Švédsku, č. 4601/14, CE:ECHR:2015:0910JUD000460114, bod 60.

ESLP, rozsudek ze dne 10. března 2015, *Varga a ostatní* proti *Maďarsku*, č. 14097/12, 45135/12, 73712/12, 34001/13, 44055/13 a 64586/13, CE:ECHR:2015:0310JUD001409712, body 69–78.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 4. listopadu 2014, *Tarakhel* proti *Švýcarsku*, č. 29217/12, CE:ECHR:2014:1104JUD002921712.

ESLP, rozsudek ze dne 30. září 2014, *Bulgaru* proti *Moldavsku*, č. 35840/09, CE:ECHR:2014:0930JUD003584009, bod 20.

ESLP, rozsudek ze dne 4. září 2014, *Trabelsi* proti *Belgii*, č. 140/10, CE:ECHR:2014:0904JUD000014010, body 137–139.

ESLP, rozsudek ze dne 24. července 2014, *Al Nashiri* proti *Polsku*, č. 28761/11, CE:ECHR:2014:0724JUD002876111, body 456 a 578.

ESLP, rozsudek ze dne 5. září 2013, *KAB* proti Švédsku, č. 886/11, CE:ECHR:2013:0905JUD000088611, body 77 a 86.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 9. července 2013, *Vinter a ostatní* proti *Spojenému království*, č. 66069/09, 130/10 a 3896/10, CE:ECHR:2013:0709JUD006606909, body 104–121.

ESLP, rozsudek ze dne 16. dubna 2013, *Aswat* proti *Spojenému království*, č. 17299/12, CE:ECHR:2013:0416JUD001729912, body 50 a 55–57.

ESLP, rozsudek ze dne 29. ledna 2013, *SHH* proti *Spojenému království*, č. 60367/10, CE:ECHR:2013:0129JUD006036710, body 89 a 94.

ESLP, rozsudek ze dne 18. října 2012, *Bureš* proti České republice, č. 37679/08, CE:ECHR:2012:1018JUD003767908, bod 84.

ESLP, rozsudek ze dne 17. července 2012, *Radu Pop* proti *Rumunsku*, č. 14337/04, CE:ECHR:2012:0717JUD001433704, bod 96.

ESLP, rozsudek ze dne 10. dubna 2012, *Babar Ahmad a ostatní* proti *Spojenému království*, č. 24027/07, 11949/08, 36742/08, 66911/09 a 67354/09, CE:ECHR:2012:0410JUD002402707, body 103, 178, 206, 214, 215, 219 a 222.

ESLP, rozsudek ze dne 17. ledna 2012, *Harkins a Edwards* proti *Spojenému království*, č. 9146/07 a 32650/07, CE:ECHR:2012:0117JUD000914607, body 122–123, 129 a 130.

ESLP, rozsudek ze dne 28. června 2011, *Sufi a Elmi* proti *Spojenému království*, č. 8319/07 a 11449/07, CE:ECHR:2011:0628JUD000831907, body 218, 226, 241, 248, 250, 282 a 291–292.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 21. ledna 2011, *MSS* proti *Belgii a* Řecku, č. 30696/09, CE:ECHR:2011:0121JUD003069609, body 219, 220 a 263.

ESLP, rozsudek ze dne 7. prosince 2010, *Porumb* proti *Rumunsku*, č. 19832/04, CE:ECHR:2010:1207JUD001983204, bod 72.

ESLP, rozsudek ze dne 25. listopadu 2010, *Amuyeva a ostatní* proti *Rusku*, č. 17321/06, CE:ECHR:2010:1125JUD001732106, body 83–84.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 1. června 2010, *Gäfgen* proti *Německu*, č. 22978/05, CE:ECHR:2010:0601JUD002297805, bod 88.

ESLP, rozsudek ze dne 2. března 2010, *Al-Saadoon* a *Mufdhi* proti *Spojenému království*, č. 61498/08, CE:ECHR:2010:0302JUD00614980, body 115–123.

ESLP, rozsudek ze dne 17. prosince 2009, *Denis Vasilyev* proti *Rusku*, č. 32704/04, CE:ECHR:2009:1217JUD003270404, bod 114.

ESLP, rozsudek ze dne 3. prosince 2009, *Daoudi* proti *Francii*, č. 19576/08, CE:ECHR:2009:1203JUD001957608, body 37 a 71.

ESLP, rozsudek ze dne 26. listopadu 2009, *Nazarov* proti *Rusku*, č. 13591/05, CE:ECHR:2009:1126JUD001359105, bod 83.

ESLP, rozsudek ze dne 9. června 2009, *Opuz* proti *Turecku*, č. 33401/02, CE:ECHR:2009:0609JUD003340102, body 161 a 169.

ESLP, rozsudek ze dne 17. července 2008, *NA* proti *Spojenému království*, č. 25904/07, CE:ECHR:2008:0717JUD002590407, body 115 a 128.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 27. května 2008, *N* proti *Spojenému království*, č. 26565/05, CE:ECHR:2008:0527JUD002656505, bod 29.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 12. února 2008, *Kafkaris* proti *Kypru*, č. 21906/04, CE:ECHR:2008:0212JUD002190604, body 97–99.

ESLP, rozsudek ze dne 26. července 2007, *Musayeva a ostatní* proti *Rusku*, č. 74239/01, CE:ECHR:2007:0726JUD007423901, bod 155.

ESLP, rozsudek ze dne 11. ledna 2007, *Salah Sheekh* proti *Nizozemsku*, č. 1948/04, CE:ECHR:2007:0111JUD000194804, bod 148.

ESLP, rozsudek ze dne 12. října 2006, *Estamirov a ostatní* proti *Rusku*, č. 60272/00, CE:ECHR:2006:1012JUD006027200, bod 114.

ESLP, rozsudek ze dne 9. března 2006, *Menesheva* proti *Rusku*, č. 59261/00, CE:ECHR:2006:0309JUD005926100, body 14 a 61.

ESLP, rozsudek ze dne 8. listopadu 2005, *Gongadze* proti *Ukrajině*, č. 34056/02, CE:ECHR:2005:1108JUD003405602, bod 166.

ESLP, rozsudek ze dne 8. listopadu 2005, *Bader a Kanbor* proti *Švédsku*, č. 13284/04, CE:ECHR:2005:1108JUD001328404, bod 42.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 12. května 2005, Öcalan proti *Turecku*, č. 46221/99, CE:ECHR:2005:0512JUD004622199, bod 166.

ESLP, rozsudek ze dne 24. února 2005, *Khashiyev a Akayeva* proti *Rusku*, č. 57942/00 a 57945/00, CE:ECHR:2005:0224JUD005794200, body 146–147.

ESLP, rozsudek ze dne 2. listopadu 2004, *Seyhan* proti *Turecku*, č. 33384/96, CE:ECHR:2004:1102JUD003338496, bod 82.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 8. července 2004, *Ilaşcu a ostatní* proti *Moldavsku a Rusku*, č. 48787/99, CE:ECHR:2004:0708JUD004878799, bod 431.

ESLP, rozsudek ze dne 20. dubna 2004, *Buldan* proti *Turecku*, č. 28298/95, CE:ECHR:2004:0420JUD002829895, body 81 a 86.

ESLP, rozsudek ze dne 30. března 2004, *Nuray* Şen proti *Turecku (č. 2)*, č. 25354/94, CE:ECHR:2004:0330JUD002535494.

ESLP, rozsudek ze dne 15. července 2002, *Kalašnikov* proti *Rusku*, č. 47095/99, CE:ECHR:2002:0715JUD004709599, bod 95.

ESLP, rozsudek ze dne 10. července 2001, *Avsar* proti *Turecku*, č. 25657/94, CE:ECHR:2001:0710JUD002565794, body 413–414 a 416.

ESLP, rozsudek ze dne 23. května 2001, *Denizci a ostatní* proti *Kypru*, č. 25316-25321/94, 27207/95, CE:ECHR:2001:0523JUD002531694, body 373 a 384.

ESLP, rozsudek ze dne 3. dubna 2001, *Keenan* proti *Spojenému království*, č. 272229/95, CE:ECHR:2001:0403JUD002722995, body 95 a 110.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 26. října 2000, *Kudła* proti *Polsku*, č. 30210/96, CE:ECHR:2000:1026JUD003021096, bod 92.

ESLP, rozsudek ze dne 11. července 2000, *Dikme* proti *Turecku*, č. 20869/92, CE:ECHR:2000:0711JUD002086992, body 74 a 95.

ESLP, rozsudek ze dne 11. července 2000, *Jabari* proti *Turecku*, č. 40035/98, CE:ECHR:2000:0711JUD004003598, body 41 a 42.

ESLP, rozsudek ze dne 28. března 2000, *Kılıç* proti *Turecku*, č. 22492/93, CE:ECHR:2000:0328JUD002249293, body 64 a 77.

ESLP, rozsudek ze dne 28. března 2000, *Mahmut Kaya* proti *Turecku*, č. 22535/93, CE:ECHR:2000:0328JUD002253593, body 89, 101 a 115.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 28. července 1999, *Selmouni* proti *Francii*, č. 25803/94, CE:ECHR:1999:0728JUD002580394, body 82, 96–97, 100, 101.

ESLP, rozsudek ze dne 25. září 1997, *Aydin* proti *Turecku*, č. 23178/94, CE:ECHR:1997:0925JUD002317894, body 82–83.

ESLP, rozsudek ze dne 18. prosince 1996, *Aksoy* proti *Turecku*, č. 21987/93, CE:ECHR:1996:1218JUD00219879, bod 64.

ESLP, rozsudek ze dne 7. července 1989, *Soering* proti *Spojenému království*, č. 14038/88, CE:ECHR:1989:0707JUD001403888, body 100 a 111.

ESLP, rozsudek ze dne 25. dubna 1978, *Tyrer* proti *Spojenému království*, č. 5856/72, CE:ECHR:1978:0425JUD000585672, bod 30.

ESLP (plenární zasedání), rozsudek ze dne 18. ledna 1978, *Irsko* proti *Spojenému království*, č. 5310/71, CE:ECHR:1978:0118JUD000531071, body 162 a 167.

ESLP, rozsudek ze dne 4. září 2018, *Saidani* proti *Německu*, č. 17675/18, CE:ECHR:2018:0904DEC001767518, body 33 a 38.

ESLP, rozsudek ze dne 27. března 2008, *Hakizimana* proti Švédsku, č. 37913/05, CE:ECHR:2008:0327DEC003791305.

Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 21. března 2018, Ra 2017/18/0474, AT:VWGH:2018:RA2017180474.L00.

Nejvyšší správní soud (VwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 1. března 2018, Ra 2017/19/0425, AT:VWGH:2018:RA2017190425.L00.

Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 29. ledna 2020, č. 231.907 (shrnutí v angličtině).

Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 16. ledna 2020, č. 231.259, bod 25.2.

Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 17. května 2019, č. 221.342, bod 2.5.2.5.

Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 29. března 2018, č. 201.900.

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 18. března 2015, *TB* proti *Ministerstvu vnitra*, č. j. 8 Azs 92/2014 – 49.

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 28. července 2009, *LO* proti *Ministerstvu vnitra*, č. j. 5 Azs 40/2009-74 (shrnutí v češtině).

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 11. února 2009, *AR* proti *Ministerstvu vnitra*, č. j. 1 Azs 107/2008-78 (shrnutí v češtině).

Obvodní soud v Tallinnu (Ringkonnakohtud, Estonsko), rozsudek ze dne 20. září 2019, č. 3-19-951 (shrnutí v angličtině).

Státní rada (Conseil d'État, Francie), rozsudek ze dne 11. prosince 2019, *M. M.*, č. 424219 B, FR:CECHR:2019:424219.20191211.

Státní rada (Francie), rozsudek ze dne 11. prosince 2019, *M. A.B.*, č. 427714 B, FR:CECHR:2019:427714.20191211.

Státní rada (Francie), závěry *rapporteure publique* ze dne 11. prosince 2019, *BA v. OFPRA*, č. 424219 a 427714.

Státní rada (Francie), rozsudek ze dne 16. října 2017, *M. A.*, č. 401585 B, FR:CECHR:2017:401585.20171016.

Státní rada (Francie), rozsudek ze dne 3. července 2009, č. 320295, FR:CESSR:2009:320295.20090703.

Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 21. září 2021, *M. A.*, č. 18037855 C+.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 19. července 2021, *M. M. et Mme A.*, č. 21008772 a 21008773 C+.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 9. července 2021, *M. G.*, č. 20015236 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 30. dubna 2021, *M. B.*, č. 19050187 C+, bod 11.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 15. června 2021, *M. S.*, č. 20029676, bod 12.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 19. listopadu 2020, *M. N.*, č. 19009476, bod 13.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 19. listopadu 2020, *M. M.*, č. 18054661 R.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 13. ledna 2020, *M. A.*, č. 17016120 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 5. července 2019, *M. O.*, č. 18000865.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 24. července 2018, *M. K.*, č. 17043779.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 20. července 2018, *Mme E.*, č. 15031912 R, bod 3.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 20. července 2018, *Mme D.*, č. 17042624 R, bod 3.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 3. července 2018, *Mme A.*, č. 17021233.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 4. června 2018, *M. M.A.*, č. 16039973 C, bod 8.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 23. března 2018, *Mme S.*, č. 17037345 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 28. září 2017, *Mme I.B.,* č. 15030837 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 13. listopadu 2017, *M. M.A.*, č. 16038980 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 18. května 2017, *Mme H.*, č. 15013446.

CNDA (Francie), usnesení ze dne 16. května 2017, *M. B.*, č. 17706661 C+ (uvedeno v CNDA, *Recueil ccontentiuex du droit d'asile, année 2017*, s. 98–100).

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 19. dubna 2017, *Mme C.*, č. 16034664 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 9. února 2017, *M. A.,* č. 16005729 C+.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 21. prosince 2016, *Mme A*, č. 15026470 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 27. září 2016, *Mme T.*, č. 15004721.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 3. listopadu 2015, *M. B.*, č. 10013998 C+.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 5. září 2013, *M. M.*, č. 13001980 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 28. března 2013, *M. M.A.,* č. 12017575 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 21. března 2013, *M. Y.K.*, č. 12025577 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 2. července 2012, *M. A.Z.*, č. 12006088 C.

CNDA (Francie), rozsudek ze dne 18. října 2011, *M. H.*, č. 10003854 C+.

Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 20. května 2020, č. 1 C 11.19, DE:BVerwG:2020:200520U1C11.19.0, body 12 a 21.

BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 20. února 2013, č. 10 C 23.12 (překlad do angličtiny), BVerwG:2013:200213U10C2312.0, bod 33.

BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 27. dubna 2010, č. 10 C 4.09, DE:BVerwG:2010:270410U10C4.09.0 (překlad do angličtiny), bod 33.

BVerwG (Německo), rozsudek ze dne 24. června 2008, č. 10 C 43.07, DE:BVerwG:2008:240608U10C43.0 7.0, bod 35.

Vrchní správní soud Bádenska-Württemberska (Verwaltungsgerichtshof (VGH) Baden-Württemberg, Německo), usnesení ze dne 29. listopadu 2019, A 11 S 2374/19.

Vrchní správní soud Bádenska-Württemberska (VGH Baden-Württemberg, Německo), rozsudek ze dne 12. prosince 2018, A 11 S 1923/17.

Vrchní správní soud Bádenska-Württemberska (VGH Baden-Württemberg, Německo), rozsudek ze dne 12. října 2018, A 11 S 316/17, bod 99.

Vrchní správní soud Bavorska (Bayerischer VGH, Německo), rozsudek ze dne 17. března 2016, 13a B 15.30241, bod 21.

Vrchní správní soud Bavorska (Bayerische VGH, Německo), rozsudek ze dne 3. února 2011, 13a B 10.30394.

Irský vrchní soud (Irsko), rozsudek ze dne 27. července 2007, *NH* v. *Minister for Justice*, [2007] IEHC 277, bod 51.

Státní rada (Raad van State, Nizozemsko), rozsudek ze dne 4. ledna 2018, 201706705/1/V2, NL:RVS: 2018:1, body 4, 5.1 a 6.

Státní rada (Nizozemsko), rozsudek ze dne 7. července 2008, 200802709/1, NL:RVS:2008:BD7524.

Nejvyšší soud (Slovinsko), rozsudek ze dne 10. dubna 2014, I Up 117/2014, SI:VSRS:2014:I.UP.117.2014.

Správní soud (Upravno Sodišče, Slovinsko), rozsudek ze dne 29. ledna 2014, I U 1327/2013-10.

Správní soud (Slovinsko), rozsudek ze dne 25. září 2013, I U 498/2012-17.

Nejvyšší soud (Spojené království), rozsudek ze dne 29. dubna 2020, *AM (Zimbabwe)* v. *Secretary of State for the Home Department*, [2020] UKSC 17, bod 33.

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 24. června 2009, *QD (Irák)* v. *Secretary of State for the Home Department*, [2009] EWCA Civ 620, bod 27.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 30. října 2015, *AA (čl. 15 písm. c)) Irák CG*, [2015] UKUT 00544, bod 89.

Vrchní soud (UKUT), rozsudek ze dne 3. října 2014, *MOJ a další (návrat do Mogadiša) Somálsko CG*, [2014] UKUT 00442.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 13. listopadu 2012, *HM a další (*článek 15 *písm. c)) Irák CG*, [2012] UKUT 00409, body 36 42, 44, 45 a 297.

Vrchní soud (UKUT), rozsudek ze dne 18. května 2012, *AK (čl. 15 písm. c)) Afghánistán CG*, [2012] UKUT 00163, bod 207.

Vrchní soud (Spojené království), rozsudek ze dne 22. září 2010, *HM a další (čl. 15 písm. c)) Irák CG*, [2010] UKUT 331, bod 80.

Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 2. prosince 2009, *ZQ (voják ve službě) Irák CG*, [2009] UKAIT 00048.

Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 27. ledna 2009, *AM a AM (ozbrojený konflikt: kategorie rizik), Rev 1 Somálsko CG*, [2008] UKAIT 00091.

Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 25. března 2008, *KH (čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice) Irák CG*, [2008] UKAIT 00023, body 103 a 107.

Výbor OSN proti mučení, názory ze dne 14. května 1999, *SS Elmi* v. *Austrálie*, č. 120/1998, CAT/C/22/D/120/1998.

Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením (CRPD), názory ze dne 28. srpna 2020, *NL* v. *Švédsko*, sdělení č. 60/2019, CRPD/C/23/D/60/2019.

Výbor OSN pro odstranění diskriminace žen (CEDAW), názory ze dne 15. července 2019, *RSAA a další* v. Dánsko, CEDAW/C/73/D/86/2015, bod 8.9.

Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii (ICTY) (odvolací senát), rozsudek ze dne 29. července 2004, *Žalobce* proti *Blaškićovi*, věc č. IT-95-14-A, bod 114.

Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii (ICTY) (odvolací senát), rozsudek ze dne 12. června 2002, *Žalobce* proti *Kunarac a další*, č. IT-96-23 a IT-96-23/1-A, bod 148.

2.5. Závažné důvody se domnívat, že by daná osoba byla vystavena reálné hrozbě

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 24. dubna 2018, *MP* v. *Secretary of State for Home Department*, C-353/16, EU:C:2018:276, body 30, 33 a 34.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 5. září 2012, *Bundesrepublik Deutschland* v. *Y a Z*, spojené věci C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518, body 64, 75, 76, 79 a 80.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 2. března 2010, *Aydin Salahadin Abdulla a další* v. *Bundesrepublik Deutschland*, spojené věci C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, EU:C:2010:105, body 89, 94 a 96–97.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 17. února 2009, *Meki Elgafaji a Noor Elgafaji* v. *Staatssecretaris van Justitie*, C-465/07, EU:C:2009:94, body 38 a 40.

Stanovisko generálního advokáta Pikamäea ze dne 11. února 2021, *CF a DN* v. *Bundesrepublik Deutschland*, C-901/19, EU:C:2021:116, body 32 a 46.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 23. srpna 2016, *JK a ostatní* proti *Švédsku*, č. 59166/12, ECLI:CE:ECHR:2016:0823JUD005916612, body 102 a 105.

ESLP, rozsudek ze dne 11. října 2011, *Auad* proti *Bulharsku*, č. 46390/10, CE:ECHR:2011:1011JUD004639010, bod 99 písm. c).

ESLP, rozsudek ze dne 17. července 2008, *NA* proti *Spojenému království*, č. 25904/07, CE:ECHR:2008:0717JUD002590407, body 114 a 116.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 28. února 2008, *Saadi* proti *Itálii*, č. 37201/06, CE:ECHR:2008:0228JUD003720106, body 130, 132 a 140.

ESLP, rozsudek ze dne 11. ledna 2007, *Salah Sheekh* proti *Nizozemsku*, č. 1948/04, ECLI:CE:ECHR:2007:0111JUD000194804, body 146–148.

ESLP, rozsudek ze dne 30. října 1991, *Vilvarajah a ostatní* proti *Spojenému království*, č. 13163/87, 13164/87, 13165/87, 13447/87 a 13448/87, CE:ECHR:1991:1030JUD001316387, body 111–112.

ESLP, rozsudek ze dne 7. července 1989, *Soering* proti *Spojenému království*, č. 14038/88, CE:ECHR:1989:0707JUD001403888, bod 91.

Státní rada (Conseil d'État/Raad van State, Belgie), rozsudek ze dne 16. února 2012, č. 218.075.

Vrchní správní soud Bádenska-Württemberska (VGH Baden-Württemberg, Německo), rozsudek ze dne 12. prosince 2018, č. A 11 S 1923/17, body 137–141.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 5. července 2013, *GJ a další (po občanské válce: navrátilci) Šrí Lanka CG*, [2013] UKUT 00319.

Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 27. ledna 2009, *AM a AM (ozbrojený konflikt: kategorie rizik), Rev 1 Somálsko CG*, [2008] UKAIT 00091.

2.6. Původci vážné újmy (článek 6)

Viz věci uvedené v bodě 1.7 výše.

2.7. Poskytovatelé ochrany před vážnou újmou (článek 7)

Viz věci uvedené v bodě 1.8 výše.

2.8. Vnitrostátní ochrana (článek 8)

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 17. února 2009, *Meki Elgafaji a Noor Elgafaji* v. *Staatssecretaris van Justitie*, C-465/07, EU:C:2009:94, bod 40.

ESLP, rozsudek ze dne 10. září 2015, *RH* proti *Švédsku*, č. 4601/14, CE:ECHR:2015:0910JUD000460114.

ESLP, rozsudek ze dne 28. června 2012, *AA a ostatní* proti *Švédsku*, č. 14499/09, CE:ECHR:2012:0628JUD001449909.

ESLP, rozsudek ze dne 11. ledna 2007, *Salah Sheekh* proti *Nizozemsku*, č. 1948/04, ECLI:CE:ECHR:2007:0111JUD000194804, body 146–148.

Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 29. ledna 2020, č. 231.907 (shrnutí v angličtině).

Krajský soud v Praze (Česká republika), rozsudek ze dne 30. srpna 2019, č. j. 45 Az 23/2018 (shrnutí v angličtině).

Vnitrostátní soud pro azylové právo, Grande formation (CNDA, Francie), 2021, *M. S.*, č. 20029676, body 21–22.

Státní rada (Conseil d´Etat, Francie), rozsudek ze dne 16. října 2017, *OFPRA* v. *MS*, č. 401585.

Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 15. dubna 2016, *MO*, č. 15033384 C+.

Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 31. ledna 2013, č. 10 C 15.12 (překlad do angličtiny), BVerwG:2013:300713U1C5.12.0, body 13–14.

Správní soud (Upravno Sodišče, Slovinsko), rozsudek ze dne 17. prosince 2014, *Rahimi*, č. I U 925/2014.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 26. června 2018, *AAH (iráčtí Kurdové – vnitrostátní relokace), Irák CG*, [2018] UKUT 00212, bod 149.

Vrchní soud (UKUT), rozsudek ze dne 3. října 2014, *MOJ a další (návrat do Mogadiša) Somálsko CG*, [2014] UKUT 00442, bod 425.

Vrchní soud (UKUT), rozsudek ze dne 18. května 2012, *AK (čl. 15 písm. c)) Afghánistán CG*, [2012] UKUT 00163, body 228, 243 a 248.

2.9. Potřeby doplňkové ochrany vznikající na místě (*sur place*) (článek 5 přepracovaného znění kvalifikační směrnice)

Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 29. září 2015, č. 153.571.

Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 26. června 2015, č. 148.663.

Část 3. Zvláštní situace

3.1. Úvod

Žádné.

3.2. Situace ozbrojeného konfliktu a všeobecného násilí

SDEU, rozsudek ze dne 10. června 2021, *CF a DN* v. *Bundesrepublik Deutschland*, C-901/19, EU:C:2021:472, bod 43.

SDEU, rozsudek ze dne 20. ledna 2021, *Secretary of State for the Home Department* v. *OA*, C-255/19, EU:C:2021:36, bod 57.

SDEU, rozsudek ze dne 19. listopadu 2020, *EZ* v. *Bundesrepublik Deutschland*, C-238/19, EU:C:2020:945, body 38, 47, 60 a 61.

SDEU, rozsudek ze dne 13. září 2018, *Shajin Ahmed* v. *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal*, C-369/17, EU:C:2018:713.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 1. března 2016, *Kreis Warendorf* v. *Ibrahim Alo a Amira Osso* v. *Region Hannover*, spojené věci C-443/14 a C-444/14, EU:C:2016:127, bod 29.

SDEU, rozsudek ze dne 26. února 2015, *Andre Lawrence Shepherd* v. *Bundesrepublik Deutschland*, C-472/13, EU:C:2015:117, body 47–56.

SDEU, rozsudek ze dne 8. května 2014, *HN* v. *Minister for Justice, Equality and Law Reform, Irsko, Attorney General*, C-604/12, EU:C:2014:302, bod 35.

SDEU, rozsudek ze dne 30. ledna 2014, věc C-285/12, *Aboubacar Diakité* v. *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, EU:C:2014:39, bod 30.

SDEU, rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, *Minister voor Immigratie en Asiel* v. *X, Y a Z* v. *Minister voor Immigratie en Asiel*, spojené věci C-199/12 až C-201/12, EU:C:2013:720, bod 43.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 19. prosince 2012, *El Kott a další* v. *Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal*, C-364/11, EU:C:2012:826, bod 43.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 5. září 2012, *Bundesrepublik Deutschland* v. *Y a Z*, spojené věci C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518, body 48 a 51.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 2. března 2010, *Aydin Salahadin Abdulla a další* v. *Bundesrepublik Deutschland*, spojené věci C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, EU:C:2010:105, body 57 a 75.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 17. února 2009, *Meki Elgafaji a Noor Elgafaji v. Staatssecretaris van Justitie*, C-465/07, EU:C:2009:94, bod 40.

SDEU, soud v Haagu (Rechtbank Den Haag, Nizozemsko), žádost o rozhodnutí o předběžné otázce ze dne 19. října 2020, *F, A, G, H, I v. Staatssecretaris van Justitie en Veillgheid*, C-579/20, body 11–13.

ESLP, rozsudek ze dne 13. dubna 2021, *Ahmet Hüsrev Altan* proti *Turecku*, č. 13252/17, CE:ECHR:2021:0413JUD001325217.

ESLP, rozsudek ze dne 13. dubna 2021, *Murat Aksoy* proti *Turecku*, č. 80/17, CE:ECHR:2021:0413JUD000008017.

ESLP, rozsudek ze dne 19. ledna 2021, *Atilla Taş* proti *Turecku*, č. 72/17, CE:ECHR:2021:0119JUD000007217.

ESLP, rozsudek ze dne 24. listopadu 2020, Şık proti *Turecku (č. 2)*, č. 36493/17, CE:ECHR:2020:1124JUD003649317.

ESLP, rozsudek ze dne 10. listopadu 2020, *Sabuncu a ostatní* proti *Turecku*, č. 23199/17, CE:ECHR:2020:1110JUD002319917.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 20. června 2020, *SM* proti *Chorvatsku*, č. 60561/14, CE:ECHR:2020:0625JUD006056114, body 290 a 303.

ESLP, rozsudek ze dne 2. června 2020, *SA* proti *Nizozemsku*, č. 49773/15, CE:ECHR:2020:0602JUD004977315.

ESLP, rozsudek ze dne 3. března 2020, *Baş* proti *Turecku*, č. 66448/17, CE:ECHR:2020:0303JUD006644817.

ESLP, rozsudek ze dne 10. prosince 2019, *Kavala* proti *Turecku*, č. 28749/18, CE:ECHR:2019:1210JUD002874918.

ESLP, rozsudek ze dne 16. dubna 2019, *Alparslan Altan* proti *Turecku*, č. 12778/17, CE:ECHR:2019:0416JUD001277817.

ESLP, rozsudek ze dne 20. března 2018, Şahin *Alpay* proti *Turecku*, č. 16538/17, CE:ECHR:2018:0320JUD001653817.

ESLP, rozsudek ze dne 20. března 2018, *Mehmet Hasan Altan* proti *Turecku*, č. 13237/17, CE:ECHR:2018:0320JUD001323717.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 23. srpna 2016, *JK a ostatní* proti *Švédsku*, č. 59166/12, ECLI:CE:ECHR:2016:0823JUD005916612, body 77–105.

ESLP, rozsudek ze dne 15. října 2015, *LM a ostatní* proti *Rusku*, č. 40081/14, 40088/14 a 40127/14, CE:ECHR:2015:1015JUD004008114, body 123–124.

ESLP, rozsudek ze dne 28. června 2011, *Sufi a Elmi* proti *Spojenému království*, č. 8319/07 a 11449/07, CE:ECHR:2011:0628JUD000831907.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 19. února 2009, *A a ostatní* proti *Spojenému království*, č. 3455/05, CE:ECHR:2009:0219JUD000345505, bod 173.

ESLP, rozsudek ze dne 17. července 2008, *NA* proti *Spojenému království*, č. 25904/07, CE:ECHR:2008:0717JUD002590407, body 115 a 130.

ESLP, rozsudek ze dne 28. února 2005, *Isayeva a ostatní* proti *Rusku*, č. 57947/00, 57948/00 a 57949/00, CE:ECHR:2005:0224JUD005794700, body 168–200.

ESLP, rozsudek ze dne 28. července 1998, *Ergi* proti *Turecku*, č. 23818/94, CE:ECHR:1998:0728JUD002381894.

ESLP (plenární zasedání), rozsudek ze dne 25. května 1993, *Brannigan a McBride* proti *Spojenému království*, č. 14553/89 a 14554/89, CE:ECHR:1993:0526JUD001455389, bod 43.

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 8. února 2021, č. j. 5 Azs 454/2019.

Krajský soud v Praze (Česká republika), 2019, č. j. 45 Az 23/2018 (shrnutí v angličtině).

Rada pro uprchlíky (Flygtningenævnet, Dánsko), rozsudek ze dne 17. února 2021, Žadatel *(Sýrie)* v. *Dánská imigrační služba* (shrnutí v angličtině).

Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 21. září 2021, *M. A.*, č. 18037855 C+.

Spolkový ústavní soud (BVerfG, Německo), rozsudek ze dne 15. února 2000, č. 2 BvR 752/97, De:BVerfG:2000:rk20000215.2bvr075297, bod II.1.a.

Spolkový ústavní soud (BVerfG, Německo), rozsudek ze dne 10. července 1989, č. 2 BvR 502/86 u.a., č. 80, 315 (překlad do angličtiny), bod 4.a.

Soudní dvůr v Haagu (Rechtbank Den Haag, Nizozemsko), žádost o rozhodnutí o předběžné otázce ze dne 19. října 2020, *F, A, G, H, I* v. *Staatssecretaris van Justitie en Veillgheid*, C-579/20, body 11–13.

Vrchní soud (senát pro imigrační a azylové otázky, Spojené království), rozsudek ze dne 5. ledna 2015, *MM (Dárfúřané) Súdán CG*, [2015] UKUT 00010 (IAC).

Vrchní soud (UKUT, Spojené království), rozsudek ze dne 3. prosince 2013, *MS (koptští křesťané) Egypt CG*, [2013] UKUT 00611, bod 120.

Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 18. prosince 2009, *AA (nearabští Dárfúřané – relokace) Súdán CG*, [2009] UKAIT 00056.

Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 29. září 2008, *NA (rizikové kategorie – Hema) Demokratická republika Kongo CG*, [2008] UKAIT 00071, bod 37.

Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 30. prosince 2004, *NS (sociální skupina – ženy – nucené sňatky) Afghánistán* v. *Secretary of State for the Home Department CG*, [2004] UKIAT 00328, body 74–79.

3.3. Obchodování s lidmi

SDEU, rozsudek ze dne 4. října 2018, *Ahmedbekova* v. *Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite*, C-652/16, EU:C:2018:801, body 46 a 51.

ESLP, rozsudek ze dne 16. února 2021, *VCL a AN* proti *Spojenému království*, č. 77587/12 a 74603/12, CE:ECHR:2021:0216JUD007758712, body 152 a 161.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 20. června 2020, *SM* proti *Chorvatsku*, č. 60561/14, CE:ECHR:2020:0625JUD006056114, body 241, 285, 290, 296, 297, 302–303 a 343.

ESLP, rozsudek ze dne 19. července 2019, *TI a ostatní* proti *Řecku*, č. 40311/10, CE:ECHR:2019:0718JUD004031110.

ESLP, rozsudek ze dne 30. března 2017, *Chowdury a ostatní* proti *Řecku*, č. 21884/15, CE:ECHR:2017:0330JUD002188415.

ESLP, rozsudek ze dne 21. ledna 2016, *LE* proti *Řecku*, č. 71545/12, CE:ECHR:2016:0121JUD00715451.

ESLP, rozsudek ze dne 11. října 2012, *CN a V* proti *Francii*, č. 67724/09, CE:ECHR:2012:1011JUD006772409.

ESLP, rozsudek ze dne 31. července 2012, *M a ostatní* proti *Itálii a Bulharsku*, č. 40020/03 CE:ECHR:2012:0731JUD004002003, body 106–108.

ESLP, rozsudek ze dne 7. ledna 2010, *Rantsev* proti *Kypru a Rusku*, č. 25965/04 CE:ECHR:2010:0107JUD002596504, bod 282.

ESLP, rozsudek ze dne 26. července 2005, *Siliadin* proti *Francii*, č. 73316/01, CE:ECHR:2005:0726JUD007331601.

ESLP, rozsudek ze dne 26. května 2015, *LO* proti *Francii*, č. 4455/14, CE:ECHR:2015:0526DEC000445514, body 35–36.

ESLP, rozsudek ze dne 29. listopadu 2011, *VF* proti *Francii*, č. 7196/10, CE:ECHR:2011:1129DEC000719610.

Nejvyšší správní soud (Česká republika), rozsudek ze dne 12. dubna 2021, č. j. 5 Azs 317/2020 – 28), body 20 a 53–54.

Nejvyšší správní soud Finska (Korkein hallinto-oikeus, Finsko), rozsudek ze dne 20. března 2017, KHO:2017:42, FI:KHO:2017:42.

Nejvyšší správní soud Finska (Finsko), rozsudek ze dne 26. června 2014, KHO 2014:112.

Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 29. června 2021, č. 20013918, *Mme A*, (shrnutí v angličtině).

Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 24. února 2020, *Mme O.*, č. 19017840 C+ (shrnutí v angličtině).

Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 15. září 2017, *Mme AA*, č. 17015488 C.

Vnitrostátní soud pro azylové právo, Grande formation (CNDA, Francie) rozsudek ze dne 30. března 2017, *Mme F*, č. 16015058, body 14–15.

Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 18. října 2016, *M. V.*, č. 15031596 C.

Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA, Francie), rozsudek ze dne 24. března 2015, *Mlle EF*, č. 10012810 (shrnutí v angličtině).

Soud v Lecce (Tribunale di Lecce, Itálie), rozsudek ze dne 6. dubna 2021, č. 4906/2020 (shrnutí v angličtině).

Řádný soud v Bologni (Tribunale ordinario di Bologna, Itálie), rozsudek ze dne 3. prosince 2020, bez č. spisu (shrnutí v angličtině).

Řádný soud v Římě (Tribunale ordinario di Roma, Itálie), rozsudek ze dne 6. listopadu 2019, č. 17758/2019 (shrnutí v angličtině).

Rada pro uprchlíky (Polsko), rozsudek ze dne 8. září 2010 (shrnutí v angličtině).

Odvolací soud (Anglie a Wales, Spojené království), rozsudek ze dne 24. října 2007, *PO (Nigérie) v. Secretary of State for the Home Department*, [2007] EWCA Civ 1183.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 24. listopadu 2016, *JA (dítě – nebezpečí pronásledování) Nigérie*, [2016] UKUT 560.

Vrchní soud (Spojené království), rozsudek 17. října 2016, *HD (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Nigérie CG*, [2016] UKUT 000454.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 9. února 2016, *TD a AD (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) CG*, [2016] UK 92.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 8. dubna 2010, *AZ (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Thajsko CG*, [2010] UKUT 118, bod 140.

Vrchní soud (Spojené království), rozsudek ze dne 18. února 2010, *AM a BM (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Albánie CG*, [2010] UKUT 80, body 165 a 167–170.

Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 23. listopadu 2009, *PO (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Nigérie CG*, [2009] UKAIT 46.

Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 18. července 2009, *HC a RC (ženy, které se staly oběťmi obchodování s lidmi) Čína CG*, [2009] UKAIT 00027.

Vrchní soud (IAC, Spojené království), rozsudek ze dne 8. února 2008, *JFK a Secretary of State for the Home Department*, [2018] UKUT PA/06854/2016.

Azylový a imigrační soud (Spojené království), rozsudek ze dne 27. listopadu 2007, *SB (PSG – předpisy o ochraně – Reg 6) Moldavsko CG*, [2008] UKAIT 00002, bod 107.

Imigrační odvolací soud (Spojené království), rozsudek ze dne 10. září 2004, *JO (vnitrostátní relokace, žádné riziko opětovného obchodování) Nigérie*, [2004] UKAIT 251.

3.4. Environmentální nebezpečí

SDEU, rozsudek ze dne 4. října 2018, *Ahmedbekova v. Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite*, C-652/16, EU:C:2018:801, bod 49.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 24. dubna 2018, *MP v. Secretary of State for Home Department*, C-353/16, EU:C:2018:276, bod 57.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 18. prosince 2014, *Mohamed M'Bodj v. Etat belge*, C-542/13, EU:C:2014:2452, body 35 a 41.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 17. února 2009, *Meki Elgafaji a Noor Elgafaji v. Staatssecretaris van Justitie*, C-465/07, EU:C:2009:94, bod 33.

ESLP, rozsudek ze dne 17. listopadu 2015, *Özel a ostatní* proti *Turecku*, č. 14350/05, 15245/05 a 16051/05, CE:ECHR:2015:1117JUD001435005.

ESLP, rozsudek ze dne 29. ledna 2013, *SHH* proti *Spojenému království*, č. 60367/10, CE:ECHR:2013:0129JUD006036710.

ESLP, rozsudek ze dne 28. června 2011, *Sufi a Elmi* proti *Spojenému království*, č. 8319/07 a 11449/07, CE:ECHR:2011:0628JUD000831907, body 132, 170 a 282–283.

ESLP, rozsudek ze dne 20. března 2008, *Budayeva a ostatní* proti *Rusku*, č. 15339/02, 21166/02, 20058/02, 11673/02 a 15343/02, CE:ECHR:2008:0320JUD001533902, body 137 a 158–159.

ESLP, rozsudek ze dne 2. listopadu 2006, *Giacomelli* proti *Itálii*, č. 59909/00, CE:ECHR:2006:1102JUD005990900.

ESLP, rozsudek ze dne 9. června 2005, *Fadeyeva* proti *Rusku*, č. 55723/00, CE:ECHR:2005:0609JUD005572300.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 30. listopadu 2004, *Öneryıldız* proti *Turecku*, č. 48939/99, CE:ECHR:2004:1130JUD004893999, body 89–109 a 117–118.

ESLP, rozsudek ze dne 10. listopadu 2004, *Taskin a ostatní* proti *Turecku*, č. 46117/99, CE:ECHR:2004:1110JUD004611799, bod 108 a násl.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 19. února 1998, *Guerra* proti *Itálii*, č. 14967/89, CE:ECHR:1998:0219JUD00149678, bod 60.

ESLP, rozsudek ze dne 9. prosince 1994, *López-Ostra* proti Španělsku, č. 16798/90, CE:ECHR:1994:1209JUD001679890, bod 58.

Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 20. května 2020, č. 1 C 11.19, De:BVerwG:2020:200520U1C11.19.0, bod 12.

Nejvyšší kasační soud (Corte Supreme di Cassazione, Itálie), rozsudek ze dne 12. listopadu 2020, č. 23935/19 (shrnutí v angličtině).

Soud v Bari (Tribunale di Bari, Itálie), rozsudek ze dne 19. března 2021, č. 778/20 (shrnutí v angličtině).

Australský soud pro přezkum nároků uprchlíků, rozsudek ze dne 10. prosince 2009, 09073346, [2009] RRTA 1168, bod 51.

Soud pro mezinárodní ochranu (Nový Zéland), rozsudek ze dne 25. června 2013, *AF (Kiribati)*, [2013] NZIPT 800413, body 58 a 59.

Soud pro přistěhovatelství a ochranu (Nový Zéland), rozsudek ze dne 20. ledna 2012, *BG (Fidži)*, [2012] NZIPT 8000091, bod 84.

Odvolací orgán pro přiznání postavení uprchlíka (Nový Zéland), rozsudek ze dne 28. října 2009, č. 76374.

Vrchní soud (Spojené království), rozsudek ze dne 19. listopadu 2008, *RN (navrácené osoby) Zimbabwe CG*, [2008] UKAIT 83, bod 249.

Výbor OSN pro lidská práva (HRC), názory ze dne 24. října 2019, *Ioane Teitiota* proti *Novému Zélandu*, sdělení č. 2728/2016, CCPR/C/127/D/2728/2016, body 9.3, 9.4 a 9.11.

3.5. Situace související s pandemií COVID-19

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 24. dubna 2018, *MP v. Secretary of State for Home Department*, C-353/16, EU:C:2018:276, body 37, 43, 44 a 51.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 15. února 2016, *JN* v. *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, bod 47

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 18. prosince 2014, *Mohamed M'Bodj* v. *Etat belge*, C-542/13, EU:C:2014:2452, body 35–36 a 39.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 17. února 2009, *Meki Elgafaji a Noor Elgafaji* v. *Staatssecretaris van Justitie*, C-465/07, EU:C:2009:94, bod 28.

ESLP, rozsudek ze dne 11. března 2021, *Feilazoo* proti *Maltě*, č. 6865/19, CE:ECHR:2021:0311JUD000686519.

ESLP, rozsudek ze dne 5. ledna 2016, *Cătălin Eugen Micu* proti *Rumunsku*, č. 55104/13, CE:ECHR:2016:0105JUD005510413, bod 56.

ESLP, rozsudek ze dne 18. prosince 2012, *Jeladze* proti *Gruzii*, č. 1871/08, CE:ECHR:2012:1218JUD000187108, bod 44.

ESLP, rozsudek ze dne 25. ledna 2005, *Enhorn* proti *Švédsku*, č. 56529/00, CE:ECHR:2005:0125JUD005652900, bod 44.

Věc projednávaná před ESLP, *Hafeez* proti *Spojenému království*, oznámeno dne 24. března 2020,

Spolkový správní soud (BVwGH, Rakousko), rozsudek ze dne 18. srpna 2021, č. W228 2241306-1, AT:BVWG:2021:W228.2241306.1.00 (shrnutí v angličtině).

Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 25. února 2021, č. 249.930 (shrnutí v angličtině).

Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudek ze dne 15. července 2020, č. 238.596 (shrnutí v angličtině).

Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE), rozsudek ze dne 14. dubna 2015, č. 143.271.

Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE), rozsudek ze dne 19. března 2015, č. 141.258.

Krajský soud v Praze (Česká republika), rozsudek ze dne 26. října 2020, č. j. 53 Az 13/2019.

Krajský soud v Praze (Česká republika), rozsudek ze dne 13. března 2020, č. j. 53 Az 2/2019.

Městský soud v Praze (Česká republika), rozsudek ze dne 6. dubna 2020, č. j. 2 Az 20/2018.

Vnitrostátní soud pro azylové právo (CNDA (Grande formation), Francie), rozsudek ze dne 15. června 2021, *M. S.*, č. 20029676.

Krajský soud v Suceavě (Rumunsko), rozsudek ze dne 14. října 2020, č. 39/2020 (shrnutí v angličtině).

Výbor OSN pro lidská práva (HRC), názory ze dne 24. července 2018, *Nell Toussaint* v. *Kanada*, č. 2348/2014, CCPR/C/123/D/2348/2014, bod 11.

Část 4. Postavení uprchlíka a status doplňkové ochrany

4.1. Postavení uprchlíka

SDEU, rozsudek ze dne 22. února 2022, *XXXX* v. *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, C-483/20, EU:C:2022:103, bod 39.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 9. listopadu 2021, *LW* v. *Bundesrepublik Deutschland*, C-91/20, EU:C:2021:898, bod 62.

SDEU, rozsudek ze dne 9. září 2021, *Bundesrepublik Deutschland (rodinný příslušník)*, C-768/19, EU:C:2021:709, body 15, 16, 51 a 54.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 14. května 2019, *M* v. *Ministerstvo vnitra a X, X* v. *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, spojené věci C-391/16, C-77/17 a C-78/17, EU:C:2019:403, body 79–92 a 99.

SDEU, rozsudek ze dne 4. října 2018, *Ahmedbekova* v. *Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite*, C-652/16, EU:C:2018:801, body 47–51, 68 a 74.

SDEU, rozsudek ze dne 24. června 2015, *HT* v. *Land Baden-Württemberg*, C-373/13, EU:C:2015:413, body 63, 71–74, 95 a 97.

ESLP, rozsudek ze dne 8. prosince 2015, *ZH a RH* proti *Švýcarsku*, č. 60119/12, CE:ECHR:2015:1208JUD006011912, bod 42.

ESLP, rozsudek ze dne 30. června 2015, *AS* proti *Švýcarsku*, č. 39350/13, CE:ECHR:2015:0630JUD003935013.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 3. října 2014, *Jeunesse* proti *Nizozemsku*, č. 12738/10, CE:ECHR:2014:1003JUD001273810, bod 121.

ESLP, rozsudek ze dne 14. listopadu 2013, *Topčić-Rosenberg* proti *Chorvatsku*, č. 19391/11, CE:ECHR:2013:1114JUD001939111, bod 38.

ESLP, rozsudek ze dne 30. července 2013, *Berisha* proti *Švýcarsku*, č. 948/12, CE:ECHR:2013:0730JUD000094812, body 45 a 61.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 19. února 2013, *X a ostatní* proti *Rakousku*, č. 19010/07, CE:ECHR:2013:0219JUD001901007, bod 9.

ESLP, rozsudek ze dne 17. ledna 2012, *Kopf a Liberda* proti *Rakousku*, č. 1598/06, CE:ECHR:2012:0117JUD000159806, bod 37.

ESLP, rozsudek ze dne 20. prosince 2011, *AH Khan* proti *Spojenému království*, č. 6222/10, CE:ECHR:2011:1220JUD000622210, bod 150.

ESLP, rozsudek ze dne 20. září 2011, *AA* proti *Spojenému království*, č. 8000/08, CE:ECHR:2011:0920JUD000800008.

ESLP, rozsudek ze dne 22. července 2010, *PB a JS* proti *Rakousku*, č. 18984/02, CE:ECHR:2010:0722JUD001898402, bod 30.

ESLP, rozsudek ze dne 24. června 2010, *Schalk a Kopf* proti *Rakousku*, č. 30141/04, CE:ECHR:2010:0624JUD003014104, body 92–94.

ESLP, rozsudek ze dne 27. dubna 2010, *Moretti et Benedetti* proti *Itálii*, č. 16318/07, CE:ECHR:2010:0427JUD001631807, bod 48.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 23. června 2008, *Maslov* proti *Rakousku*, č. 1638/03, CE:ECHR:2008:0623JUD000163803.

ESLP, rozsudek ze dne 22. června 2004, *Pini a ostatní* proti *Rumunsku*, č. 78028/01 a 78030/01, CE:ECHR:2004:0622JUD007802801, body 143–148.

ESLP, rozsudek ze dne 1. června 2004, *Lebbink* proti *Nizozemsku*, č. 45582/99, CE:ECHR:2004:0601JUD00455829.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 9. října 2003, *Slivenko* proti *Lotyšsku*, č. 48321/99, CE:ECHR:2003:1009JUD004832199, body 97.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 12. července 2001, *K a T* proti *Finsku*, č. 25702/94, CE:ECHR:2001:0712JUD002570294.

ESLP, rozsudek ze dne 13. února 2001, *Ezzouhdi* proti *Francii*, č. 47160/99, CE:ECHR:2001:0213JUD004716099, bod 34.

ESLP, rozsudek ze dne 12. května 2000, *AW Khan* proti *Spojenému království*, č. 35394/97, CE:ECHR:2000:0512JUD003539497, bod 32.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 22. dubna 1997, *X, Y a Z* proti *Spojenému království*, č. 21830/93, CE:ECHR:1997:0422JUD002183093, bod 36.

ESLP, rozsudek ze dne 27. října 1994, *Kroon a ostatní* proti *Nizozemsku*, č. 18535/91, CE:ECHR:1994:1027JUD0018535, bod 30.

ESLP, rozsudek ze dne 26. května 1994, *Keegan* proti *Irsku*, č. 16969/90, CE:ECHR:1994:0526JUD001696990, bod 44.

ESLP, rozsudek ze dne 21. června 1988, *Berrehab* proti *Nizozemsku*, č. 10730/84, CE:ECHR:1988:0621JUD001073084.

ESLP, rozsudek ze dne 13. června 1979, *Marckx* proti *Belgii*, č. 6833/74, CE:ECHR:1979:0613JUD000683374, bod 31.

ESLP, rozsudek ze dne 7. listopadu 2000, *Kwakye-Nti et Dufie* proti *Nizozemsku*, č. 31519/96, CE:ECHR:2000:1107DEC003151996.

Rada pro řešení sporů ve věcech cizineckého práva (RVV/CCE, Belgie), rozsudky ze dne 18. června 2010, č. 45.095, 45.096, 45.098.

Spolkový správní soud (BVerwG, Německo), rozsudek ze dne 13. února 2014, č. 1 C 4.13, BVerwG:2014:130214U1C4.13.0, bod 15.

Správní soud (Upravno Sodišče, Slovinsko), rozsudek ze dne 15. května 2013, *Musse*, I U 576/2013-7.

Správní soud (Slovinsko), rozsudek ze dne 15. dubna 2015, *Hassan*, I U 362/2015-7.

Nejvyšší soud (Spojené království), rozsudek ze dne 19. března 2021, *G (navrhovatel)* proti *G (odpůrce)*, [2021] UKSC 9, bod 81.

4.2. Status doplňkové ochrany

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 9. listopadu 2021, *LW v. Bundesrepublik Deutschland*, C-91/20, EU:C:2021:898, závěrečný rozsudek.

SDEU, rozsudek ze dne 9. září 2021, *Bundesrepublik Deutschland* v. *SE*, C-768/19, EU/C/2021:709, body 51–52.

SDEU, rozsudek ze dne 9. září 2021, *Bundesrepublik Deutschland* v. *SE*, C-768/19, body 51–52.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 29. července 2019, *Alekszij Torubarov* v. *Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal*, C-556/17, EU:C:2019:626, body 49–50.

SDEU, rozsudek ze dne 23. května 2019, *Mohammed Bilali* v. *Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl*, C-720/17, EU:C:2019:448, body 35, 36, 44 a 55.

SDEU, rozsudek ze dne 7. listopadu 2018, *K a B* v. *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*, C-380/17, EU:C:2018:877, bod 33.

SDEU, rozsudek ze dne 18. října 2018, *EG* v. *Slovinsko*, C-662/17, EU:C:2018:847, bod 50.

SDEU, rozsudek ze dne 4. října 2018, *Ahmedbekova* v. *Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite*, C-652/16, EU:C:2018:801, body 68 a 70–74.

SDEU, rozsudek ze dne 24. června 2015, *HT* v. *Land Baden-Württemberg*, C-373/13, EU:C:2015:413, body 71 a 95.

SDEU, stanovisko generálního advokáta Hogana ze dne 25. března 2021, *Bundesrepublik Deutschland* v. *SE; za účasti: Vertreter des Bundesinteresses beim Bundesverwaltungsgericht*, C-746/19, EU:C:2021:247, body 66, 69 a 78.

ESLP (velký senát), rozsudek ze dne 9. července 2021, *MA* proti *Dánsku*, č. 6697/18, CE:ECHR:2021:0709JUD000669718, body 193–195.

4.3 Vztah mezi postavením uprchlíka, statusem doplňkové ochrany a azylem

SDEU, rozsudek ze dne 28. října 2021, *Associazione per gli Studi Giuridici sull'Immigrazione (ASGI), Avvocati per niente onlus (APN), Associazione NAGA – Organizzazione di volontariato per l'Assistenza Socio-Sanitaria e per i Diritti di Cittadini Stranieri, Rom e Sinti* v. *Presidenza del Consiglio dei Ministri – Dipartimento per le politiche della famiglia, Ministero dell'Economia e delle Finanze*, C-462/20, EU:C:2021:894.

SDEU, rozsudek ze dne 3. června 2021, *BZ* v. *Westerwaldkreis*, C-546/19, EU:C:2021:432 (překlad do angličtiny není k dispozici), body 55–59.

SDEU, rozsudek ze dne 21. listopadu 2018, *Ahmad Shah Ayubi* v. *Bezirkshauptmannschaft Linz-Land*, C-713/17, EU:C:2018:929, bod 42.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 1. března 2016, *Kreis Warendorf* v. *Ibrahim Alo a Amira Osso* v. *Region Hannover*, spojené věci C-443/14 a C-444/14, EU:C:2016:127, body 31–33, 35, 37 a 62.

SDEU, rozsudek ze dne 5. června 2014, *Bashir Mohamed Ali Mahdi*, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, bod 89.

SDEU, rozsudek ze dne 8. května 2014, *HN* v. *Minister for Justice, Equality and Law Reform, Irsko, Attorney General*, C-604/12, EU:C:2014:302, body 31, 34, 35 a 42.

SDEU, rozsudek ze dne 30. ledna 2014, věc C-285/12, *Aboubacar Diakité v. Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, EU:C:2014:39, bod 33.

SDEU (velký senát), rozsudek ze dne 2. března 2010, *Aydin Salahadin Abdulla a další v. Bundesrepublik Deutschland*, spojené věci C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, EU:C:2010:105, body 78–79.

SDEU, stanovisko generálního advokáta Bota ze dne 7. listopadu 2013, *HN v. Minister for Justice, Equality and Law Reform, Ireland, Attorney General*, C-604/12, EU:C:2013:714, body 41, 43–44 a 48.

SDEU, stanovisko generálního advokáta Mengozziho ze dne 18. července 2013, *Aboubacar Diakité v. Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides*, C-285/12, EU:C:2013:500, bod 60.

SDEU, stanovisko generálního advokáta Mazáka ze dne 15. září 2009, *Aydin Salahadin Abdulla a další v. Bundesrepublik Deutschland,* spojené věci C-175/08, C-176/08, C-178/08 a C-179/08, EU:C:2009:551, bod 51.

Příloha D: Metodika

První vydání *Právní analýzy čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice (2011/95/EU)* (Judicial analysis on Article 15(c) Qualification Directive (2011/95/EU)) bylo zveřejněno v prosinci 2014 a první vydání *Právní analýzy splnění podmínek pro získání mezinárodní ochrany (směrnice 2011/95/EU)* (Judicial analysis on Qualification for International Protection (Directive (2011/95/EU)) pak bylo zveřejněno v prosinci 2016. V letech 2018 a 2020 provedlo Mezinárodní sdružení soudců v oblasti uprchlického a migračního práva (IARMJ-Europe) na základě zvláštních smluv provádějících rámcovou smlouvu o poskytování služeb (FWC) EASO/2017/589 přezkum prvního vydání obou uvedených právních analýz. Na základě zpětné vazby od uživatelů a analýzy obsahu prvních vydání a s přihlédnutím ke zjištěním týkajícím se klíčového legislativního a judikaturního vývoje od okamžiku jejich zveřejnění vypracovalo sdružení IARMJ zprávu o přezkumu každé publikace, v níž uvedla doporučení pro úřad EASO ohledně potřeby aktualizace materiálů. Dne 10. prosince 2020 uzavřely sdružení IARMJ a úřad EASO zvláštní smlouvu, na jejímž základě mělo sdružení IARMJ aktualizovat *právní analýzu o splnění podmínek pro získání mezinárodní ochrany (směrnice (2011/95/EU))*. Tato právní analýza měla zahrnovat aktualizovanou analýzu čl. 15 písm. c) přepracovaného znění kvalifikační směrnice, aby vznikla ucelená právní analýza týkající se splnění podmínky pro získání mezinárodní ochrany na základě doporučení obsažených ve zprávách o přezkumu. Právní analýza měla rovněž zahrnovat nový rozbor otázek souvisejících se splněním podmínek pro získání mezinárodní ochrany v případech souvisejících s ozbrojeným konfliktem a všeobecným násilím, obchodováním s lidmi, enviromentálními nebezpečími a situacemi souvisejícími s onemocněním COVID-19. Měla také obsahovat přílohy se soupisem judikatury v přepracovaném formátu.

Redakční tým sdružení IARMJ-Europe, který se skládá výhradně z aktivně činných soudců a členů soudů a nedávno penzionovaných soudců a členů soudů s odbornými znalostmi v oblasti azylového práva a/nebo odborné přípravy členů soudů z členských států EU+, vybral a jmenoval dva výzkumné pracovníky, kteří se na aktualizaci podíleli. Redakci a didaktický obsah zajistili odborníci. Práce výzkumných pracovníků probíhala pod dohledem a vedením redakčního týmu. Redakční tým vznikl proto, aby byla zajištěna nedotknutelnost zásady nezávislosti soudů a aby bylo zaručeno, že vzdělávací materiály pro členy soudů jsou vypracovávány a předkládány na základě pokynů soudců. Redakční tým poskytl pokyny k aktualizaci materiálu a přijímal veškerá rozhodnutí týkající se struktury, formátu, stylu a obsahu.

Úkolem výzkumných pracovníků bylo provést výzkum v souladu s „metodikou výzkumu“, kterou poskytl redakční tým, a vypracovat nové aktualizované vydání právní analýzy spolu s přílohami v souladu s pokyny uvedenými v zadání. Každý výzkumný pracovník a odborník dodržel harmonogram prací a byl povinen vypracovat koncepty textů podle normy pro publikace v souladu s příručkou agentury EUAA pro psaní textů. Byli povinni mít neustále na paměti, že vytvářené materiály jsou určeny soudcům a členům soudů. Zejména byli povinni vzít v úvahu, že nezávislost soudců je jednou z hlavních zásad profesního rozvoje soudců a členů soudů a že musí neustále dbát na to, aby vykládali příslušná právní ustanovení v souladu s právem EU a identifikovali trendy v judikatuře.

Redakční tým přeposílal koncepty materiálů soudci a právnímu tajemníkovi SDEU, kteří vystupovali jako soukromé osoby, a úřadu UNHCR. Jejich připomínky byly redakčním týmem zohledněny při finalizaci materiálů. Aktualizace materiálů byla dokončena v březnu 2022.

Příloha E: Výběrová bibliografie

1. Úřední publikace

1.1. Evropská unie

EASO, *Ending International Protection – Judicial analysis* (Ukončení mezinárodní ochrany – právní analýza), 2021.

EASO, *Somali Actors, Country of Origin Information Report* (Somálští původci, zpráva o informacích o zemi původu), červenec 2021.

EASO, *Practical Guide on the Application of the Internal Protection Alternative* (Praktická příručka o používání alternativní vnitrostátní ochrany), květen 2021.

EASO, *Právní analýza: Zranitelnost v souvislosti s žádostmi o mezinárodní ochranu*, 2021.

EASO, *Judicial analysis: Reception of Applicants for International Protection (Reception Conditions Directive 2013/33/EU)* (Právní analýza: přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (směrnice o podmínkách přijímání 2013/33/EU)), 2020.

EASO, *Judicial analysis – Exclusion: Articles 12 and 17 Qualification Directive* (Právní analýza – Vyloučení: články 12 a 17 kvalifikační směrnice), 2. vydání, 2020.

EASO, *Detention of Applicants for International Protection in the Context of the Common European Asylum System* (Zajištění žadatelů o mezinárodní ochranu v rámci společného evropského azylového systému), 2019.

EASO, *Praktická příručka, Podmínky pro získání nároku na mezinárodní ochranu*, duben 2018.

EASO, *Judicial Practical Guide on Country of Origin Information* (Praktická příručka pro justiční pracovníky týkající se informací o zemích původu), 2018.

EASO, *Judicial analysis – Evidence and Credibility Assessment in the Context of the Common European Asylum System* (Právní analýza – Posuzování důkazů a věrohodnosti v rámci společného evropského azylového systému), 2018.

EASO, *Judicial analysis – Asylum Procedures and the Principle of* Non-refoulement (Právní analýza – azylové řízení a zásada nenavracení), 2018.

EASO, *Qualification for International Protection (Directive 2011/95/EU) – a Judicial analysis* (Podmínky pro získání mezinárodní ochrany (směrnice 2011/95/EU) – Právní analýza), prosinec 2016.

EASO, *An Introduction to the Common European Asylum System for Courts and Tribunals – Judicial analysis* (Úvod ke společnému evropskému azylovému systému pro soudy a tribunály – právní analýza), srpen 2016.

EASO, *Article 15(c) Qualification Directive (2011/95/EU) – a Judicial analysis* (Čl. 15 písm. c) kvalifikační směrnice (2011/95/EU) – právní analýza), prosinec 2014.

EASO, *Country of Origin Information Report, South and Central Somalia: Country Overview* (Zpráva o informacích o zemi původu: jižní a střední Somálsko: přehled o zemi), srpen 2014.

Evropská komise, Evaluation of the Implementation of the Recast Qualification Directive (2011/95/EU), Final Report (Hodnocení provádění přepracovaného znění kvalifikační směrnice (2011/95/EU), závěrečná zpráva), 2019.

Evropská komise, Zpráva Komise Evropskému Parlamentu a Radě o uplatňování směrnice 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany, COM(2010) 314 final, 16. června 2010.

Evropská komise, Návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení osoby požívající mezinárodní ochrany, a o obsahu poskytnuté ochrany: Důvodová zpráva, KOM(2009) 551 v konečném znění, 21. října 2009.

Evropská komise, Návrh směrnice Rady o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu: Důvodová zpráva, KOM(2001) 510 v konečném znění, 2001/0207(CNS), 30. října 2001.

Rada Evropské unie, Presidency Note to Strategic Committee on Immigration, Frontiers and Asylum, Proposal for a Council Directive on minimum standards for the qualification and status of third country nationals and stateless persons as refugees or as persons who otherwise need international protection (Poznámka předsednictví Strategickému výboru pro přistěhovalectví, hranice a azyl, Návrh směrnice Rady o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu), 12148/02 LIMITE ASILE 43, 20. září 2002.

Evropská komise proti rasismu a nesnášenlivosti (ECRI), ECRI General Policy Recommendation No 7 (revised) on National Legislation to Combat Racism and Racial Discrimination (Obecné politické doporučení Evropské komise proti rasismu a nesnášenlivosti č. 7 (revidované) o vnitrostátních právních předpisech pro boj proti rasismu a rasové diskriminaci), revidované 7. prosince 2017.

Evropská komise proti rasismu a nesnášenlivosti (ECRI), ECRI General Policy Recommendation No 7 on National Legislation to Combat Racism and Racial Discrimination (Obecné politické doporučení Evropské komise proti rasismu a nesnášenlivosti č. 7 o vnitrostátních právních předpisech pro boj proti rasismu a rasové diskriminaci), 13. prosince 2002.

1.2. Rada Evropy

Rada Evropy, Parlamentní shromáždění, Rezoluce 2401 (2021), Změna klimatu a migrace, 29. září 2021.

Rada Evropy/ESLP, Guide on Article 15 of the European Convention on Human Rights: Derogation in Time of Emergency (Pokyny k článku 15 Evropské úmluvy o lidských právech: odchylka v době mimořádné situace), aktualizováno dne 30. dubna 2021.

Rada Evropy/ESLP, Guide on Article 2 of the European Convention on Human Rights: Right to Life (Průvodce článkem 2 Evropské úmluvy o lidských právech: právo na život), aktualizováno dne 30. dubna 2021.

Rada Evropy / ESLP, *Freedom of Religion Factsheet* (Přehled o svobodě náboženského vyznání), říjen 2019.

Rada Evropy, Guide on the Case-law of the European Convention on Human Rights: Prisoners' Rights (Průvodce judikaturou k Evropské úmluvě o lidských právech: práva vězňů), prosinec 2020.

Rada Evropy, GRETA, Guidance Note on the Entitlement of Victims of Trafficking, and Persons at Risk of Being Trafficked, to International Protection(Pokyny k nároku obětí obchodování s lidmi a osob ohrožených tímto obchodováním na mezinárodní ochranu), červen 2020.

Rada Evropy, GRETA, Trafficking in Children (Obchodování s dětmi), 6. obecná zpráva o činnosti skupiny GRETA, květen 2018.

1.3. Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky

UNHCR, Příručka k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků a doporučení v oblasti mezinárodní ochrany v souladu s Úmluvou z roku 1951 a s Protokolem z r. 1967 týkajícím se právního postavení uprchlíků, 1979, znovu vydáno v únoru 2019, HCR/1P/4/ENG/REV. 4.

UNHCR, Handbook on Protection of Stateless Persons (Příručka o ochraně osob bez státní příslušnosti), 30. června 2014, bod 50.

Výkonný výbor UNHCR, Conclusion No 94 on the Civilian and Humanitarian Character of Asylum (LIII) (Závěr č. 94 o civilním a humanitárním charakteru azylu (LIII)), 8. října 2002.

UNHCR, UNHCR Policy on the Prevention of, Risk Mitigation and Response to Gender-based Violence (Politika UNHCR v oblasti prevence, zmírňování rizik a reakce na genderově podmíněné násilí), 2020.

UNHCR, Legal Considerations Regarding Claims for International Protection made in the Context of the Adverse Effects of Climate Change and Disasters (Právní aspekty týkající se žádostí o mezinárodní ochranu předložených v souvislosti s nepříznivými účinky změny klimatu a katastrof), 1. října 2020.

UNHCR, Procedural Standards for Refugee Status Determination under UNHCR's Mandate, Unit 2.9, Applicants with Mental Health Conditions or Intellectual Disabilities in UNHCR RSD Procedures (Procesní standardy pro určování postavení uprchlíka v rámci mandátu UNHCR, oddíl 2.9, Žadatelé s duševním onemocněním nebo mentálním postižením v postupech určování postavení uprchlíka UNHCR), srpen 2020.

UNHCR, Submission by the Office of the United Nations High Commissioner for Refugees in the case of M.A. v. Denmark (Application no. 6697/18) before the European Court of Human Rights (Podání Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky ve věci M.A. proti Dánsku (stížnost č. 6697/18) u Evropského soudu pro lidská práva), 21. ledna 2019.

UNHCR, UNHCR Comments on the European Commission Proposal for a Qualification Regulation – COM (2016) 466 (Připomínky UNHCR k návrhu kvalifikačního nařízení Evropské komise – COM (2016) 466), únor 2018.

UNHCR (Weerasinghe), *In Harm's Way: International Protection in the Context of Nexus Dynamics Between Conflict or Violence and Disaster or Climate Change* (Bez ochrany:

Mezinárodní ochrana v kontextu souvislosti mezi konflikty či násilím a katastrofami a změnou klimatu), prosinec 2018.

UNHCR (Nicholson), *The ‚Essential Right' to Family Unity of Refugees and Others in Need of International Protection in the Context of Family Reunification* („Základní právo" na celistvost rodiny uprchlíků a jiných osob, které potřebují mezinárodní ochranu, v souvislosti se sloučením rodiny), výzkumný dokument UNHCR, leden 2018.

UNHCR (Nicholson), *The Right to Family Life and Family Unity of Refugees and Others in Need of International Protection and the Family Definition Applied* (Právo na rodinný život a celistvost rodiny uprchlíků *a dalších* osob, které potřebují mezinárodní ochranu, a použitá definice rodiny), leden 2018.

UNHCR, UNHCR's Strategic Directions 2017-2021 (Strategické směry UNHCR 2017–2021), 2017.

UNHCR, Guidelines on International Protection No 12: Claims for Refugee Status related to Situations of Armed Conflict and Violence under Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees and the Regional Refugee Definitions (Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 12: Žádosti o přiznání postavení uprchlíka v souvislosti s vojenskou službou v kontextu čl. 1A odst. 2 Úmluvy z roku 1951 a/nebo Protokolu o právním postavení uprchlíků z roku 1967), HCR/GIP/16/12, 2. prosince 2016.

UNHCR, *The Case Law of the European Regional Courts: The Court of Justice of the European Union and the European Court of Human Rights: Refugees, Asylum-seekers, and Stateless Persons* (Judikatura evropských regionálních soudů: Soudní dvůr Evropské unie a Evropský soud pro lidská práva: uprchlíci, žadatelé o azyl a osoby bez státní příslušnosti), červen 2015.

UNHCR, Guidelines on International Protection No 10: Claims to Refugee Status Related to Military Service within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or the 1967 Protocol Relating to the Status of Refugees (Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 10: Žádosti o přiznání postavení uprchlíka v souvislosti s vojenskou službou v kontextu čl. 1A odst. 2 Úmluvy z roku 1951 a/nebo Protokolu o právním postavení uprchlíků z roku 1967), HCR/GIP/13/10/Corr. 1, 12. listopadu 2014.

UNHCR (Foster), *The ‚Ground with the Least Clarity': a Comparative Study of Jurisprudential Developments relating to ‚Membership of a Particular Social Group* („Nejméně objasněná oblast": komparativní studie vývoje judikatury v souvislosti s „příslušností k určité společenské vrstvě"), PPLA/2012/02, srpen 2012.

UNHCR, *Prevent, Combat, Protect: Human Trafficking* Předcházet, bojovat, chránit: obchodování s lidmi), listopad 2011.

UNHCR, *Safe at Last? Law and Practice in Selected EU Member States with Respect to Asylum-Seekers Fleeing Indiscriminate Violence* (Konečně v bezpečí? Právo a praxe ve vybraných členských státech EU s ohledem na žadatele o azyl prchající před svévolným násilím), červenec 2011.

UNHCR, UNHCR Comments on the European Commission's Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on minimum standards for the qualification and status of third country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection and the content of the protection granted (COM(2009) 551, 21 October 2009) („Připomínky UNHCR k návrhu Evropské komise týkajícímu se směrnice Evropského

parlamentu a Rady o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení osoby požívající mezinárodní ochrany, a o obsahu poskytnuté ochrany (KOM(2009) 551), 21. října 2009"), červenec 2010.

UNHCR, Guidance Note on Refugee Claims relating to Victims of Organized Gangs (Pokyny ke tvrzením uprchlíků v souvislosti s oběťmi organizovaných gangů), březen 2010.

UNHCR, *Guidelines on International Protection No 8: Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees* (Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 8: Žádosti o azyl dítěte podle čl. 1 odst. A bodu 2 a čl. 1 odst. F Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 nebo Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků z roku 1967), HCR/GIP/09/08, 22. prosince 2009.

UNHCR, „Statement on Subsidiary Protection under the EC Qualification Directive for People Threatened by Indiscriminate Violence" (Prohlášení o doplňkové ochraně podle kvalifikační směrnice ES pro osoby ohrožené svévolným násilím), leden 2008.

UNHCR, „Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 7: Aplikace článku 1A odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a/nebo Protokolu z roku 1967 na oběti obchodování s lidmi a osoby takto ohrožené", HCR/GIP/06/07, 7. dubna 2006.

UNHCR, UNHCR Position on Claims for Refugee Status Under the 1951 Convention relating to the Status of Refugees Based on a Fear of Persecution Due to an Individual's Membership of a Family or Clan Engaged in a Blood Feud (Stanovisko k žádostem o postavení uprchlíka podle Úmluvy z roku 1951 vztahující se k postavení uprchlíka na základě obavy z pronásledování z důvodu příslušnosti žadatele k rodině nebo klanu účastnícího se krevní msty), 17. března 2006.

UNHCR, UNHCR Annotated Comments on the EC Council Directive 2004/83/EC of 29 April 2004 on Minimum Standards for the Qualification and Status of Third Country Nationals or Stateless Persons as Refugees or as Persons Who Otherwise Need International Protection and the Content of the Protection Granted (OJ L 304/12 of 30.9.2004) (Anotovaný komentář UNHCR ke směrnici Rady ES 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (Úř. věst. L 304/12, 30.9.2004)), leden 2005.

UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 6: Azylové žádosti založené na tvrzení o pronásledování z náboženských důvodů podle článku 1A odst. 2 Úmluvy právním postavení uprchlíků 1951 a/nebo jejího Protokolu z roku 1967, HCR/GIP/04/06, 28. dubna 2004.

UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 4: „Alternativa vnitřního útěku nebo přesídlení" v kontextu článku 1A odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z r. 1951 a/nebo jejího Protokolu z r. 1967, UN Doc HCR/GIP/03/04, 23. července 2003.

UNHCR, *Sexual and Gender-Based Violence Against Refugees, Returnees and Internally Displaced Persons: Guidelines for Prevention and Response* (Sexuální a genderově podmíněné násilí na uprchlících, navrátilcích a vnitřně vysídlených osobách: pokyny k prevenci a reakci), květen 2003.

UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 2: „Příslušnost k určité sociální skupině“ v kontextu článku 1A odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a/nebo jejího Protokolu z roku 1967, HCR/GIP/02/02, 7. května 2002.

UNHCR, Doporučení v oblasti mezinárodní ochrany č. 1: „Pronásledování související s příslušností k určitému pohlaví“ v kontextu článku 1A odst. 2 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a/nebo jejího Protokolu z roku 1967, HCR/GIP/02/01, 7. května 2002.

UNHCR, Interpreting Article 1 of the 1951 Convention Relating to the Status of Refugees (Výklad článku 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951), duben 2001.

UNHCR, Guidelines on Policies and Procedures in Dealing with Unaccompanied Children Seeking Asylum (Pokyny k politikám a postupům pro zacházení s dětmi bez doprovodu žádajícími o azyl), únor 1997.

UNHCR, Displaced on the Frontlines of the Climate Emergency (Vysídleni na frontové linii klimatické krize).

1.4. Obecné připomínky/doporučení orgánů OSN pro monitorování lidských práv

Výbor proti mučení, General Comment No 2 of 24 January 2008, Implementation of article 2 by States parties (Obecný komentář č. 2 ze dne 24. ledna 2008, Implementace článku 2 státy, které jsou stranami úmluvy), CAT/C/GC/2.

Výbor pro odstranění diskriminace žen, General Recommendation No 32, of 14 November 2014, on the gender-related dimensions of refugee status, asylum, nationality and statelessness of women (Obecné doporučení č. 32 ze dne 14. listopadu 2014 o genderových aspektech postavení uprchlíka, azylu, státní příslušnosti a absenci státní příslušnosti žen), CEDAW/C/73/D/86/2015 4/13 19-15427.

Výbor pro odstranění diskriminace žen, General Recommendation No 19 (1992) on Violence against Women (Obecné doporučení č. 19 (1992) o násilí na ženách), A/47/3.

Výbor OSN pro hospodářská, sociální a kulturní práva, „General Comment No 14 (2000): The right to the highest attainable standard of health (article 12 of the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights)“ (Obecný komentář č. 14 (2000): Právo na nejvyšší dosažitelnou úroveň zdraví (článek 12 Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech)), 11. srpna 2000, E/C.12/2000/4.

Výbor pro lidská práva, General Comment No 36, Article 6 (Right to Life) (Obecný komentář č. 36, článek 6 (Právo na život)), 2. listopadu 2018, CCPR/C/GC/36.

1.5. Další publikace OSN

IPCC, *Climate Change 2021: The Physical Science Basis* (Změna klimatu 2021: fyzikální věda), 2021.

UN News, „Climate Change Link to Displacement of Most Vulnerable is Clear: UNHCR“ (Souvislost změny klimatu s vysídlením nejzranitelnějších osob je jasná: UNHCR), 22. dubna 2021.

UNODC, *Global Report on Trafficking in Persons 2020* (Globální zpráva o obchodování s lidmi za rok 2020), leden 2021.

OSN, *COVID-19 Global Humanitarian Response Plan* (Celosvětový plán humanitární reakce na pandemii COVID-19), 25. března 2020.

OSN, *Global Humanitarian Response Plan: COVID-19* (Celosvětový plán humanitární reakce: COVID-19), koordinovaná výzva OSN, duben–prosinec 2020.

OSN, *Policy Brief: The Impact of Covid-19 on Older Persons* (Stručné informace o politice: dopad pandemie COVID-19 na starší osoby), květen 2020.

Meziagenturní koordinační skupina pro boj proti obchodování s lidmi, *Issue Brief No. 3, Trafficking in Persons and Refugee Status* (Stručné informace č. 3: obchodování s lidmi a postavení uprchlíka), září 2017.

IPCC, *Climate Change 2014: Synthesis Report* (Změna klimatu 2014: souhrnná zpráva), 2014.

2. Jiné publikace

2.1. Referenční materiály

Aleinikoff, T.A., Beyani, C., Byrne, I., Crépeau, F., Csete, J., Goodwin-Gill, G.S. et al., „Human Mobility and Human Rights in the Covid-19 Pandemic: Principles of Protection for Migrants, Refugees and Other Displaced Persons“ (Lidská mobilita a lidská práva za pandemie COVID-19: zásady ochrany migrantů, uprchlíků a jiných vysídlených osob), *International Journal of Refugee Law,*roč. 32, č. 3, říjen 2020, říjen 2020, s. 549–558.

Ministerstvo zahraničí Spojených států amerických, *Iran 2019 Human Rights Report* (Zprávy o jednotlivých zemích – otázka lidských práv, 2019).

Additional Principles and State Obligations on the Application of International Human Rights Law in Relation to Sexual Orientation, Gender Identity, Gender Expression and Sex Characteristics to Complement the Yogyakarta Principles (Další zásady a povinnosti státu při uplatňování mezinárodního práva v oblasti lidských práv na sexuální orientaci, genderovou identitu, vyjádření pohlavní identity a pohlavní znaky jako doplněk k Yogyakartským zásadám) (Yogyakartské zásady Plus 10), 10. listopadu 2017.

Ministerstvo vnitra (Spojené království), *A Typology of Modern Slavery Offences in the UK* (Typologie trestných činů představujících moderní otroctví ve Spojeném království), 2017.

The Yogyakarta Principles – Principles on the Application of International Human Rights Law in Relation to Sexual Orientation and Gender Identity (Yogyakartské zásady – Zásady uplatňování mezinárodního práva v oblasti lidských práv na sexuální orientaci a genderovou identitu), 2007.

Colloquium on Challenges in International Refugee Law, „The Michigan guidelines on nexus to a convention ground“ (Michiganské pokyny k souvislosti s důvody podle úmluvy), *Michigan Journal of International Law*, roč. 23, č. 2, 2002.

Colloquium on Challenges in International Refugee Law, „The Michigan guidelines on the internal protection alternative“ (Michiganské pokyny k alternativě vnitrostátní ochrany),), *Michigan Journal of International Law*, roč. 21, č. 1, 1999.

Rada Evropy, „Country monitoring“.

University of Sussex, Sexual Orientation and Gender Identity Claims of Asylum: a European Human Rights Challenge – SOGICA (Tvrzení o sexuální orientaci a genderové identitě v kontextu azylu: evropská výzva v oblasti lidských práv – SOGICA).

2.2. Publikace nevládních organizací

ECRE, Asylum Aid, VluchtelingenWerk Nederland a Maďarský helsinský výbor, *Actors of Protection and the Application of the Internal Protection Alternative* (Poskytovatelé ochrany a uplatnění alternativ mezinárodní ochrany), 2014.

ECRE, *ECRE Information Note on the Directive 2011/95/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on standards for the qualification of third-country nationals or stateless persons as beneficiaries of international protection, for a uniform status for refugees or for persons eligible for subsidiary protection, and for the content of the protection granted (recast)* (Informativní dokument organizace ECRE ke směrnici Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepracované znění)), říjen 2013.

ECRE, *ECRE Information Note on the Council Directive 2004/83/EC of 29 April 2004 on minimum standards for the qualification of third country nationals and stateless persons as refugees or as persons who otherwise need international protection and the content of the protection granted* (Informativní dokument organizace ECRE ke směrnici Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka, nebo osoby, které z jiných důvodů potřebují mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany), říjen 2004.

Human Rights Watch, *Human Rights Dimensions of Covid-19 Response* (Lidskoprávní rozměry reakce na COVID-19), 19. března 2020.

IARLJ, *A Manual for Refugee Law Judges Relating to the European Council Qualification Directive 2004/84/EC and European Council Procedures Directive 2005/85/EC* (Příručka pro soudce v oblasti uprchlického práva týkající se kvalifikační směrnice Evropské rady 2004/84/ES a směrnice Evropské rady o řízeních 2005/85/ES), 2007.

2.3. Akademická literatura

Alio, M., et al., „By Refugees, for Refugees: Refugee Leadership during COVID-19, and beyond“ (Uprchlíci sobě: vůdčí duch mezi uprchlíky nejen za pandemie COVID-19), *International Journal of Refugee Law*, roč. 32, č. 2, 2020.

Anderson, A., Foster, M., Lambert, H. a McAdam, J., „A well-founded fear of being persecuted … but when?“ (Odůvodněné obavy z pronásledování… ale kdy?), *Sydney Law Review*, roč. 42, č. 2, 2020.

Anderson, A., Foster, M., Lambert, H. a McAdam, J., „Imminence in refugee and human rights law: a misplaced notion for international protection“ (Bezprostřednost v uprchlickém právu

a v právu v oblasti lidských práv: mylné pojetí pro mezinárodní ochranu), *International Comparative Law Quarterly*, roč. 68, č. 1, 2019.

Bank, R., „The transposition of the qualification directive in Germany“ (Provedení kvalifikační směrnice v Německu), in: Zwaan, K. (ed.), *The Qualification Directive: Central themes, problem issues, and implementation in selected member states,* Wolf Legal Publishers, Nijmegen, 2007.

Batchelor, C. A., „Statelessness and the problem of resolving nationality status“ (Absence státní příslušnosti a problém řešení statusu státní příslušnosti), *International Journal of Refugee Law*, vol. 10, č. 1–2, 1998, 1998.

Battjes, H., *European Asylum Law and International Law* (Evropský azylový zákon a mezinárodní právo), Martinus Nijhoff, Leiden, 2006.

Choudhry, C., „A commentary on Article 7 of the Charter of Fundamental Rights and Freedoms“ (Komentář k článku 7 Listiny základních práv a svobod) in: Peers, S. et al. (ed.), *The EU Charter of Fundamental Rights: A Commentary*, Hart, Oxford, 2014.

Crawford, J., *Brownlie's Principles of Public International Law* (Brownlieho zásady mezinárodního práva veřejného), 9. vydání, Oxford University Press, Oxford, 2019.

Crawford, J., Pellet, A. a Olleson, S. (ed.), *The Law of International Responsibility* (Právo v oblasti mezinárodní odpovědnosti), Oxford University Press, Oxford, 2010.

De Groot, R., „Survey on rules on loss of nationality in international treaties and case law“ (Rešerše pravidel týkajících se pozbytí státní příslušnosti v mezinárodních smlouvách a judikatuře), *CEPS Paper*, č. 57, 2013.

Dörig, H., „German courts and their understanding of the Common European Asylum System“ (Německé soudy a jejich chápání společného evropského azylového systému), *International Journal of Refugee Law*, roč. 25, č. 4, 2013.

Dörig, H., in: Hailbronner, K. a Thym, D. (ed.), *EU Asylum and Immigration Law: A Commentary* (Azylové a přistěhovalecké právo EU: komentář), 2. vydání, Hart, Oxford, 2016.

Fairley Raney, R., „Unseen victims of sex trafficking“ (Neviditelné oběti obchodování se sexem), *Monitor on Psychology*, roč. 48, č. 4, duben 2017.

Foster, M. a Lambert, H., *International Refugee Law and the Protection of Stateless Persons* (Mezinárodní uprchlické právo a ochrana osob bez státní příslušnosti), Oxford University Press, Oxford, 2019.

Garlick, M., „Subsidiary Protection“ (Doplňková ochrana) in: Türk, V., Edwards, A. a Wouters, C., (ed.), *In Flight from Conflict and Violence: UNHCR's Consultations on Refugee Status and Other Forms of International Protection*, Cambridge University Press, Cambridge, 2017.

Goodwin-Gill, G. S., *The Refugee in International Law* (Uprchlík v mezinárodním právu), Oxford University Press, Oxford, 1983.

Goodwin-Gill, G. S., *The Refugee in International Law* (Uprchlík v mezinárodním právu), 2. vydání, Oxford University Press, Oxford, 1996.

Goodwin-Gill, G. S., McAdam, J. a Dunlop, E., *The Refugee in International Law* (Uprchlík v mezinárodním právu), 4. vydání, Oxford University Press, Oxford, 2021.

Grahl-Madsen, A., „International refugee law today and tomorrow“ (Mezinárodní uprchlické právo dnes a zítra), *Archiv des Völkerrechts*, roč. 20, č. 4 (1982).

Hailbronner, K., „Nationality in public international law and European law“ (Státní příslušnost ve veřejném mezinárodním právu a evropském právu) in: Baubock, R., Ersbøll, E., Groenendijk, K. a Waldrauch, H. (ed.), *Acquisition and Loss of Nationality Policies and Trends in 15 European States, Vol. 1: Comparative Analyses*, Amsterdam University Press, Amsterdam, 2006.

Hathaway, J. C. a Foster, M., *The Law of Refugee Status* (Právo týkající se postavení uprchlíka), 2. vydání, Cambridge University Press, Cambridge, 2014.

Colloquium on Challenges in International Refugee Law, „The Michigan guidelines on well-founded fear“ (Michiganské pokyny k odůvodněné obavě), *Michigan Journal of International Law,* roč. 26, č. 2 (2005).

Holzer, V., *Refugees from Armed Conflict* (Uprchlíci z ozbrojeného konfliktu), Intersentia, Cambridge, 2015.

Kälin, W. a Schrepfer, N., „Protecting People Crossing Borders in the Context of Climate Change: Normative Gaps and Possible Approaches“ (Ochrana lidí překračujících hranice v souvislosti se změnou klimatu: normativní mezery a možné přístupy), *UNHCR Legal and Protection Policy Research Series*, PPLA/2012//01, 2012.

Kelly, A. a Pattisson, P., „A pandemic of abuses: human rights under attack during Covid, says UN head“ (Pandemie porušování předpisů: lidská práva pod útokem za covidu, říká nejvyšší představitel OSN), *The Guardian*, 22. února 2021.

Lambert, H., „Refugee Status, Arbitrary Deprivation of Nationality, and Statelessness within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees“ (Postavení uprchlíka, svévolné zbavení státní příslušnosti a absence státní příslušnosti v kontextu čl. 1 písm. a odst. 2 úmluvy z roku 1952 a jejího protokolu z roku 1967 týkajícího se právního postavení uprchlíků), *UNHCR Legal and Protection Policy Research Series*, 2014.

Lehmann, J., „*Protection“ in European Union Asylum Law* („Ochrana“ v azylovém právu Evropské unie), Brill Nijhoff, Leiden, 2020.

Malvasio, F., „Judicial Protection and Vulnerable Categories: How Vulnerable Persons are Dealt with before the French National Asylum Court in Relation to Evidence and Credibility Assessment“ (Soudní ochrana a zranitelné kategorie: jak se jedná se zranitelnými osobami před francouzským Vnitrostátním soudem pro azylové právo ve vztahu k hodnocení důkazů a důvěryhodnosti), *konference IARMJ v Catanii*, 12.–14. září 2018.

McAdam, J., *Climate Change, Forced Migration, and International Law* (Změna klimatu, nucená migrace a mezinárodní právo), Oxford University Press, Oxford, 2012.

McAdam, J., „Displacement in the context of climate change and disasters“ (Vysídlení v souvislosti se změnou klimatu a katastrofami) in: Costello, C., Foster, M. a McAdam, J., *The Oxford Handbook of International Refugee Law*, Oxford University Press, Oxford, 2021.

Moreno Lax, V., „Of autonomy, autarky, purposiveness and fragmentation: the relationship between EU asylum law and international humanitarian law“ (O autonomii, autarkii, teleologii a roztříštěnosti: vztah mezi azylovým právem EU a mezinárodním humanitárním

právem), in: Cantor, D. a Durieux, J.-F. (ed.), *Refuge from Inhumanity? War Refugees and International Humanitarian Law*, Martinus Nijhoff, Leiden, 2014.

Nicholson, F., *The „Essential Right" to Family Unity of Refugees and Others in Need of International Protection in the Context of Family Reunification* („Základní právo" na celistvost rodiny uprchlíků a jiných osob, které potřebují mezinárodní ochranu, v souvislosti se sloučením rodiny), výzkumný dokument UNHCR, leden 2018.

Nicholson, F., *The Right to Family Life and Family Unity of Refugees and Others in Need of International Protection and the Family Definition Applied* (Právo na rodinný život a celistvost rodiny uprchlíků *a dalších* osob, které potřebují mezinárodní ochranu, a použitá definice rodiny), výzkumný dokument UNHCR, leden 2018.

Noll, G. a Fagerlund, J., *Safe Avenues to Asylum? The Actual and Potential Role of EU Diplomatic Representations in Processing Asylum Requests* (Bezpečné cesty k získání azylu? Skutečná a potenciální úloha diplomatických zastoupení EU při vyřizování žádostí o azyl), Dánské centrum pro lidská práva a UNHCR, duben 2002.

O'Sullivan, M., „Acting the Part: Can Non-State Entities Provide Protection under International Refugee Law?" (Plní stejnou funkci: Mohou nestátní subjekty poskytovat ochranu podle mezinárodního uprchlického práva?), *International Journal of Refugee Law*, roč. 24, č. 1, 2012.

Pobjoy, J., *The Child in International Refugee Law* (Dítě v mezinárodním uprchlickém právu), Cambridge University Press, Cambridge, 2017.

Ritchie, L. a Duane, G., „Considering COVID-19 through the lens of hazard and disaster research" (Nahlížení na onemocnění COVID-19 optikou výzkumu nebezpečí a katastrof), *Social Sciences*, roč. 10, č. 7,2021.

Scott, M., *Climate Change, Disasters, and the Refugee Convention* (Změna klimatu, katastrofy a úmluva o uprchlících), Cambridge University Press, Cambridge, 2020.

Schloss, C., „Climate migrants – how German courts take the environment into account when considering *non-refoulement*" (Klimatičtí migranti – jak německé soudy zohledňují životní prostředí při projednávání zásady nenavracení), Völkerrechtsblog, 3. března 2021.

Storey, H., „Persecution: towards a working definition" (Pronásledování: hledání funkční definice), in: Chetail, V. a Bauloz, C. (ed.), *Research Handbook on International Law and Migration*, Edward Elgar, Cheltenham, 2014.

Storey, H., „The EU qualification directive: a brave new world?" (Kvalifikační směrnice EU: krásný nový svět?), *International Journal of Refugee Law*, roč. 10, č. 1, 2008.

Storey, H., „The internal flight alternative test: the jurisprudence re-examined" (Test uprchnutí do jiné části země: přezkum judikatury), *International Journal of Refugee Law*, roč. 10, č. 3, 1998, s. 516 a 527.

•bersax, P. a Rudin, B. (ed.), *Ausländerrecht*, Helbing Lichtenhahn Verlag, Basilej, 2009.

Van Waas, L. a Spearman, O., „The life or death cost of being stateless in a global pandemic" (Cena za bezdomovectví v dobách celosvětové pandemie – život, nebo smrt), *International Journal of Refugee Law,* roč. 32, č. 3, 2020.

Weis, P., *Nationality and Statelessness in International Law* (Státní příslušnost a absence státní příslušnosti v mezinárodním právu), 2. vydání, Brill, Leiden, 1979.

Zimmermann, A. (ed.), *The 1951 Convention Relating to the Status of Refugees and its Protocol: A Commentary* (Úmluva o postavení uprchlíků z roku 1951 a její protokol: komentář), Oxford University Press, Oxford, 2011.

Zimmermann, A. a Mahler, C., „Article 1 A, para. 2 (definition of the term "refugee" / Définition du terme "réfugié")" (Čl. 1 odst. A bod 2 (Definice pojmu „uprchlík" / Définition du terme „réfugié")), in: Zimmermann, A. (ed.), *The 1951 Convention Relating to the Status of Refugees and its Protocol: A Commentary*, Oxford University Press, Oxford, 2011.

Příloha F: Znění kvalifikační směrnice (přepracované znění)

SMĚRNICE

SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU a RADY 2011/95/EU

ze dne 13. prosince 2011

o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany

(přepracované znění)

EVROPSKÝ PARLAMENT a RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 78 odst. 2 písm. a) a b) této smlouvy,

s ohledem na návrh Evropské komise,

s ohledem na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru[1459],

v souladu s řádným legislativním postupem[1460],

vzhledem k těmto důvodům:

1. Ve směrnici Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany[1461], by měla být provedena řada podstatných změn. V zájmu přehlednosti by uvedená směrnice měla být přepracována.

2. Společná azylová politika včetně společného evropského azylového systému je nedílnou součástí cíle Evropské unie spočívajícího v postupném vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva otevřeného těm, kteří donuceni okolnostmi oprávněně hledají ochranu v Unii.

3. Evropská rada se na zvláštním zasedání v Tampere ve dnech 15. a 16. října 1999 dohodla, že bude pracovat na vytvoření společného evropského azylového systému, založeného na úplném uplatňování a začlenění ženevské Úmluvy o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 (dále jen „Ženevská úmluva“) ve znění Newyorského protokolu ze dne 31. ledna 1967 (dále jen „protokol“), čímž potvrdila zásadu nenavracení a zajistila, aby nikdo nebyl vracen zpět tam, kde by byl vystaven pronásledování.

(1459) Úř. věst. C 18, 19.1.2011, s. 80.
(1460) Postoj Evropského parlamentu ze dne 27. října 2011 (dosud nezveřejněný v Úředním věstníku) a rozhodnutí Rady ze dne 24. listopadu 2011.
(1461) Úř. věst. L 304, 30.9.2004, s. 12.

4. Ženevská úmluva a protokol jsou základem mezinárodního právního režimu na ochranu uprchlíků.

5. Podle závěrů z Tampere by měl společný evropský azylový systém v krátké době rovněž zahrnovat sblížení předpisů o přiznávání postavení uprchlíka a o obsahu postavení uprchlíka.

6. Dále by podle závěrů z Tampere měly být předpisy o postavení uprchlíků doplněny opatřeními týkajícími se doplňkových forem ochrany, které by poskytovaly náležité postavení každé osobě, která takovou ochranu potřebuje.

7. První fáze vytváření společného evropského azylového systému byla již dokončena. Evropská rada na zasedání dne 4. listopadu 2004 přijala Haagský program, který stanoví cíle, jichž má být v oblasti prostoru svobody, bezpečnosti a práva dosaženo v období 2005 až 2010. V této souvislosti Haagský program vyzval Evropskou komisi, aby dokončila hodnocení právních nástrojů první fáze a předložila nástroje a opatření druhé fáze Evropskému parlamentu a Radě tak, aby byly přijaty do konce roku 2010.

8. V Evropském paktu o přistěhovalectví a azylu, přijatém ve dnech 15. a 16. října 2008, Evropská rada konstatovala, že stále přetrvávají značné rozdíly mezi členskými státy, pokud jde o poskytování ochrany a o její formy, a vyzvala k přijetí nových iniciativ pro dokončení zavedení společného evropského azylového systému, které je stanoveno v Haagském programu, čímž bude zaručena vyšší úroveň ochrany.

9. Ve Stockholmském programu Evropská rada potvrdila svůj závazek dostát cíli, jímž je vytvořit v souladu s článkem 78 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva o fungování EU“) nejpozději do roku 2012 společný prostor ochrany a solidarity založený na společném azylovém řízení a jednotném statusu osob, jimž byla poskytnuta mezinárodní ochrana.

10. S ohledem na výsledky hodnocení lze v této fázi potvrdit zásady, z nichž vychází směrnice 2004/83/ES, a usilovat o dosažení vyšší úrovně sbližování právních předpisů o uznávání a obsahu mezinárodní ochrany na základě vyšších norem.

11. Je třeba uvolnit prostředky Evropského uprchlického fondu a Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu s cílem přiměřeně podpořit úsilí členských států při zavádění norem stanovených v druhé fázi společného azylového systému, a to zejména těch členských států, jejichž azylové systémy jsou z důvodu zeměpisné a demografické situace vystaveny zvláštnímu a neúměrnému tlaku.

12. Hlavním cílem této směrnice je na jedné straně zajistit, aby členské státy používaly společná kritéria pro zjišťování totožnosti osob, které mezinárodní ochranu skutečně potřebují, a na druhé straně zajistit minimální úroveň výhod poskytovaných uvedeným osobám ve všech členských státech.

13. Sbližování právních předpisů o uznávání a obsahu postavení uprchlíka a statusu doplňkové ochrany by mělo napomoci omezení druhotného pohybu žadatelů o mezinárodní ochranu mezi členskými státy způsobeného rozdíly mezi právními předpisy.

14. Členské státy jsou oprávněny přijmout nebo zachovat příznivější ustanovení pro státní příslušníky třetích zemí a osoby bez státní příslušnosti žádající členský stát o mezinárodní ochranu, než jsou normy stanovené v této směrnici, pokud se má za to, že taková žádost je podána z toho důvodu, že dotyčná osoba je buď uprchlíkem ve smyslu čl. 1 odst. A Ženevské úmluvy, nebo osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu.

15. Do oblasti působnosti této směrnice nespadají ti státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, kterým je povoleno zůstat na území členských států nikoli z důvodů potřeby mezinárodní ochrany, ale na základě uvážení z rodinných nebo humanitárních důvodů.

16. Tato směrnice ctí základní práva a dodržuje zásady uznané zejména Listinou základních práv Evropské unie. Tato směrnice zejména usiluje o zajištění plného dodržování lidské důstojnosti a práva na azyl u žadatelů o azyl a jejich rodinných příslušníků, kteří je doprovázejí, a o podporu používání článků 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 a 35 této listiny, a je třeba ji proto odpovídajícím způsobem provést.

17. S ohledem na zacházení s osobami spadajícími do oblasti působnosti této směrnice jsou členské státy vázány závazky vyplývajícími z aktů mezinárodního práva, jichž jsou smluvními stranami, mezi něž patří zejména dohody zakazující diskriminaci.

18. Při provádění této směrnice by se členské státy měly v souladu s Úmluvou Organizace spojených národů o právech dítěte z roku 1989 řídit především zásadou „nejlepších zájmů dítěte“. Při posuzování nejlepších zájmů dítěte by členské státy měly zejména náležitě zohledňovat zásadu celistvosti rodiny, blaho a sociální vývoj nezletilé osoby, otázky bezpečnosti a ochrany a přání nezletilé osoby s přihlédnutím k jejímu věku a vyspělosti.

19. Je nezbytné rozšířit obsah pojmu „rodinní příslušníci“ s přihlédnutím k různým konkrétním okolnostem vztahu závislosti a věnovat zvláštní pozornost prosazování nejlepších zájmů dítěte.

20. Touto směrnicí není dotčen Protokol o azylu pro státní příslušníky členských států Evropské unie, připojený ke Smlouvě o Evropské unii (dále jen „Smlouva o EU“) a Smlouvě o fungování EU.

21. Přiznání postavení uprchlíka je deklaratorním aktem.

22. Při určování postavení uprchlíka v souladu s článkem 1 Ženevské úmluvy mohou členským státům poskytnout cennou pomoc konzultace s vysokým komisařem OSN pro uprchlíky.

23. Je třeba stanovit normy pro definici a obsah postavení uprchlíka, a aby sloužily jako vodítko pro příslušné vnitrostátní orgány členských států při uplatňování Ženevské úmluvy.

24. e nezbytné zavést společná kritéria uznávání žadatelů o azyl jako uprchlíků ve smyslu článku 1 Ženevské úmluvy.

25. Zejména je nezbytné zavést společnou definici těchto pojmů: potřeba ochrany vznikající na místě; příčiny újmy a ochrany; vnitrostátní ochrana a pronásledování, včetně důvodů pronásledování.

26. Ochranu může poskytovat buď stát, nebo strany a organizace, včetně mezinárodních organizací, které jsou ochotny a schopny ochranu poskytnout a které splňují podmínky stanovené v této směrnici a kontrolují region nebo větší oblast na území členského státu. Taková ochrana by měla být účinná a neměla by být pouze dočasná.

27. Žadateli by měla být dostupná účinná vnitrostátní ochrana před pronásledováním nebo vážnou újmou v části země původu, do které může bezpečně a legálně odcestovat, do níž je mu umožněn vstup, a lze-li důvodně předpokládat, že se v ní může usadit. Je-li původcem pronásledování nebo vážné újmy stát nebo státní subjekt, měla by se uplatnit domněnka, že účinná ochrana není žadateli dostupná. Je-li žadatelem nezletilá osoba bez doprovodu, měla by být dostupnost účinné ochrany posuzována mimo jiné podle dostupnosti náležité péče a opatrovnictví, které jsou v nejlepším zájmu této nezletilé osoby bez doprovodu.

28. Při posuzování žádostí nezletilých osob o mezinárodní ochranu je nezbytné, aby členské státy přihlížely ke specifickým formám pronásledování dětí.

29. Jednou z podmínek přiznání postavení uprchlíka ve smyslu čl. 1 odst. A Ženevské úmluvy je příčinná souvislost mezi důvodem pronásledování, totiž rasou, náboženstvím, národností, zastáváním určitých politických názorů nebo příslušností k určitým společenským vrstvám, a pronásledováním či neexistencí ochrany před takovým jednáním.

30. Je rovněž nezbytné zavést společný přístup k pronásledování z důvodu „příslušnosti k určitým společenským vrstvám“. Pro účely vymezení určité společenské vrstvy je třeba náležitě zvážit skutečnosti plynoucí z pohlaví žadatele, včetně jeho genderové identity a sexuální orientace, které se mohou týkat určitých právních tradic a zvyklostí, v jejichž důsledku dochází například k mrzačení pohlavních orgánů, nuceným sterilizacím či nuceným potratům, pokud mají souvislost s žadatelovou odůvodněnou obavou z pronásledování.

31. Jednání v rozporu s cíli a zásadami OSN jsou stanovena v preambuli a v článcích 1 a 2 Charty OSN a jsou vtělena zejména v rezoluci OSN týkající se opatření boje proti terorismu, v nichž se prohlašuje, že „jednání, metody a praktiky terorismu jsou v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů“ a že „úmyslné financování, plánování a podněcování teroristických činů je rovněž v rozporu s cíli a zásadami Organizace spojených národů“.

32. Jak se uvádí v článku 14, pojem „status“ může zahrnovat také postavení uprchlíka.

33. Je nezbytné stanovit také normy pro definici a obsah statusu doplňkové ochrany. Doplňková ochrana by měla být doplňkovou a dodatečnou k ochraně uprchlíků zakotvené v Ženevské úmluvě.

34. Je nezbytné zavést společná kritéria, na jejichž základě mají být žadatelé o mezinárodní ochranu uznáváni za osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu. Tato kritéria by měla být definována na základě mezinárodních závazků vyplývajících z právních aktů v oblasti lidských práv a stávající praxe v členských státech.

35. Nebezpečí, kterým je všeobecně vystaveno obyvatelstvo jednotlivé země nebo jeho část, sama o sobě nepředstavují konkrétní ohrožení, které by mohlo být hodnoceno jako vážná újma.

36. Rodinní příslušníci jsou již z důvodu svého příbuzenského vztahu k uprchlíkovi zpravidla vystaveni pronásledování takovým způsobem, který by mohl být důvodem pro přiznání postavení uprchlíka.

37. Pojmy bezpečnosti státu a veřejného pořádku se vztahují rovněž na případy, kdy státní příslušník třetí země patří ke spolčení podporujícímu mezinárodní terorismus nebo podporuje takové spolčení.

38. Členské státy by měly při rozhodování o nárocích na výhody uvedené v této směrnici řádně zohledňovat nejlepší zájmy dítěte a konkrétní okolnosti vztahu závislosti na osobě požívající mezinárodní ochrany, pokud jde o blízké příbuzné, kteří se již nacházejí v členském státě a kteří nejsou rodinnými příslušníky této osoby. Za výjimečných okolností, kdy blízkým příbuzným osoby požívající mezinárodní ochrany je nezletilá osoba, která uzavřela manželství, avšak ji nedoprovází její manžel či manželka, může být nejlepší zájem této nezletilé osoby spatřován ve spojení s její původní rodinou.

39. V reakci na výzvu vyslovenou Stockholmským programem ke stanovení jednotného statusu pro uprchlíky nebo osoby mající nárok na doplňkovou ochranu a s výjimkou nutných a objektivně odůvodněných případů by osobám, které mají nárok na status doplňkové ochrany, měla být udělena stejná práva a výhody, jaké podle této směrnice náleží uprchlíkům, a měly by se na ně vztahovat stejné podmínky způsobilosti.

40. Členské státy mohou v mezích daných mezinárodními závazky stanovit, že je udělení výhod týkajících se přístupu k zaměstnání, sociální a zdravotní péči a přístupu k integračním opatřením podmíněno předchozím vydáním povolení k pobytu.

41. Aby osoby požívající mezinárodní ochrany mohly účinněji uplatňovat práva a výhody stanovené v této směrnici, je nezbytné zohlednit jejich zvláštní potřeby a konkrétní obtíže, s nimiž se při integraci potýkají. Aniž je dotčena možnost členských států zavést nebo zachovat příznivější normy, nemělo by mít takové zohlednění obvykle za následek příznivější zacházení, než jakého se dostává jejich vlastním státním příslušníkům.

42. V této souvislosti je zejména třeba vyvinout úsilí k vyřešení problémů, které brání osobám požívajícím mezinárodní ochrany v účinném přístupu ke vzdělávání spojenému se zaměstnáním a k odborné přípravě a jež se týkají mimo jiné finančních omezení.

43. Tato směrnice se nevztahuje na finanční příspěvky členských států určené na podporu vzdělávání.

44. Je nezbytné zvážit zvláštní opatření, která by účinně vyřešila potíže, s nimiž se osoby požívající mezinárodní ochrany v praxi setkávají při ověřování svých zahraničních

diplomů, osvědčení nebo jiných dokladů o dosažené kvalifikaci, zejména kvůli chybějícím písemným dokladům a jejich neschopnosti hradit náklady související s postupy uznávání kvalifikace.

45. Zvláště k předcházení sociálním potížím je vhodné osobám požívajícím mezinárodní ochrany v rámci sociální péče poskytovat bez diskriminace přiměřené sociální dávky a prostředky na živobytí. Pokud jde o sociální péči, měly by být podmínky a podrobnosti týkající se poskytování základních dávek osobám, které mají nárok na status doplňkové ochrany, určeny vnitrostátním právem. Možnost omezit tuto péči na základní dávky je třeba chápat tak, že zahrnuje alespoň podporu ve výši minimálního příjmu, pomoc v případě nemoci či v těhotenství a pomoc v rodičovství, jsou-li tyto dávky poskytovány vlastním státním příslušníkům podle vnitrostátních právních předpisů.

46. Osobám požívajícím mezinárodní ochrany by měl být zaručen přístup ke zdravotní péči včetně péče o tělesné a duševní zdraví.

47. Zvláštní potřeby osob požívajících postavení uprchlíka a osob, které mají nárok na status doplňkové ochrany, a jejich konkrétní situace by měly být zohledněny v co největší míře v integračních programech, jež jsou jim poskytovány, včetně případného zajištění odpovídajícího jazykového vzdělávání a poskytnutí informací o právech a povinnostech jednotlivce spojených se statusem ochrany v daném členském státě.

48. Provádění této směrnice by mělo být pravidelně hodnoceno, s přihlédnutím zejména k vývoji mezinárodních závazků členských států týkajících se nenavracení, vývoje trhů práce v členských státech a rozvoje společných základních zásad integrace.

49. Jelikož cílů této směrnice, totiž stanovení norem poskytování mezinárodní ochrany státním příslušníkům třetích zemí a osobám bez státní příslušnosti členskými státy, jednotného statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a obsahu poskytované ochrany, nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států, a proto, z důvodu rozsahu a účinků této směrnice, jich může být lépe dosaženo na úrovni Unie, může Unie přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje tato směrnice rámec toho, co je nezbytné pro dosažení těchto cílů.

50. V souladu s články 1, 2 a čl. 4a odst. 1 Protokolu (č. 21) o postavení Spojeného království a Irska s ohledem na prostor svobody, bezpečnosti a práva, připojeného ke Smlouvě o EU a ke Smlouvě o fungování EU, a aniž je dotčen článek 4 uvedeného protokolu, se Spojené království a Irsko nepodílí na přijímání této směrnice, a proto pro ně není závazná ani použitelná.

51. V souladu s články 1 a 2 Protokolu (č. 22) o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvě o EU a ke Smlouvě o fungování EU, se Dánsko nepodílí na přijímání této směrnice, a proto pro ně není závazná ani použitelná.

52. Povinnost provést tuto směrnici ve vnitrostátním právu by se měla omezovat na ta ustanovení, která v porovnání se směrnicí 2004/83/ES představují podstatnou

změnu. Povinnost provést ve vnitrostátním právu nezměněná ustanovení totiž vyplývá z uvedené směrnice.

53. Touto směrnicí by neměly být dotčeny povinnosti členských států týkající se lhůt pro provedení směrnice 2004/83/ES uvedené v příloze i části B ve vnitrostátním právu,

PŘIJALY TUTO SMĚRNICI:

KAPITOLA I

OBECNÁ USTANOVENÍ

Článek 1

Účel

Účelem této směrnice je stanovit normy, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, jednotný status pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a obsah poskytnuté ochrany.

Článek 2

Definice

Pro účely této směrnice se rozumí:

a) „mezinárodní ochranou“ postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany ve smyslu písmen e) a g);

b) „osobou požívající mezinárodní ochrany“ osoba, které bylo přiznáno postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany ve smyslu písmen e) a g);

c) „Ženevskou úmluvou“ Úmluva o právním postavení uprchlíků ze dne 28. července 1951 ve znění Newyorského protokolu ze dne 31. ledna 1967;

d) „uprchlíkem“ státní příslušník třetí země, který se v důsledku oprávněných obav před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů nachází mimo zemi své státní příslušnosti a je neschopen přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu dotyčné země, nebo osoba bez státní příslušnosti, která se ze stejných shora uvedených důvodů nachází mimo zemi svého dosavadního pobytu, která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit a na kterou se nevztahuje článek 12;

e) „postavením uprchlíka“ uznání státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti členským státem za uprchlíka;

f) „osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu“ státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, která nesplňuje podmínky pro uznání za uprchlíka, ale u které existují závažné důvody se domnívat, že pokud by se vrátila do země svého původu,

nebo v případě osoby bez státní příslušnosti do země svého dosavadního pobytu, byla by vystavena reálné hrozbě, že utrpí vážnou újmu uvedenou v článku 15, a na kterou se nevztahuje čl. 17 odst. 1 a 2, přičemž tato osoba nemůže nebo vzhledem ke shora uvedené hrozbě nechce přijmout ochranu dotyčné země;

g) „statusem doplňkové ochrany“ uznání státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti členským státem za osobu, která má nárok na doplňkovou ochranu;

h) „žádostí o mezinárodní ochranu“ žádost o ochranu členským státem podaná státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti, u níž lze předpokládat, že žadatel usiluje o získání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany, a ve které nežádá výslovně o jinou formu ochrany, jež nespadá do oblasti působnosti této směrnice a o niž lze požádat samostatně;

i) „žadatelem“ státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti, kteří podali žádost o mezinárodní ochranu, o níž dosud nebylo pravomocně rozhodnuto;

j) „rodinnými příslušníky“ tito členové rodiny osoby požívající mezinárodní ochrany, kteří se zdržují v souvislosti se žádostí o mezinárodní ochranu ve stejném členském státě, pokud tato rodina existovala již v zemi původu:

   - manžel nebo manželka osoby požívající mezinárodní ochrany anebo její nesezdaný partner či partnerka, se kterým žije v trvalém vztahu, pokud se k nesezdaným párům v právních předpisech nebo praxi členského státu přistupuje podle jeho právních předpisů platných pro státní příslušníky třetích zemí podobně jako k párům sezdaným,
   - nezletilé děti párů uvedených v první odrážce nebo osoby požívající mezinárodní ochrany, pokud jsou svobodné, bez ohledu na to, zda se jedná o děti manželské, nemanželské nebo osvojené ve smyslu vnitrostátního práva,
   - otec, matka nebo jiný dospělý, jenž podle práva nebo praxe dotyčného členského státu odpovídá za osobu požívající mezinárodní ochrany, pokud je tato osoba nezletilá a svobodná;

k) „nezletilou osobou“ státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti mladší osmnácti let;

l) „nezletilou osobou bez doprovodu“ nezletilá osoba, která vstupuje na území členských států bez doprovodu dospělé osoby, jež za ni podle právních předpisů nebo praxe dotyčného členského státu odpovídá, a to po dobu, po kterou se skutečně nenachází v péči takové osoby; tato definice zahrnuje i nezletilou osobu, jež je ponechána bez doprovodu po vstupu na území členských států;

m) „povolením k pobytu“ povolení nebo schválení vydané orgány členského státu ve formě stanovené právními předpisy dotyčného členského státu, které dovoluje státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti pobývat na území tohoto členského státu;

n) „zemí původu“ jedna nebo více zemí, jejichž státní příslušnost žadatel má, nebo v případě osoby bez státní příslušnosti jedna nebo více zemí dosavadního pobytu žadatele.

Článek 3

Příznivější normy

Členské státy mohou zavést nebo zachovávat příznivější normy pro určování osob splňujících podmínky pro získání postavení uprchlíka nebo osob, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a pro určování obsahu mezinárodní ochrany, jsou-li slučitelné s touto směrnicí.

KAPITOLA II

POSUZOVÁNÍ ŽÁDOSTÍ o MEZINÁRODNÍ OCHRANU

Článek 4

Posuzování skutečností a okolností

1. Členské státy mohou pokládat za povinnost žadatele předložit co nejdříve všechny náležitosti potřebné k doložení žádosti o mezinárodní ochranu. Povinností členského státu je posoudit významné náležitosti žádosti ve spolupráci se žadatelem.

2. Náležitosti uvedené v odstavci 1 zahrnují prohlášení žadatele a všechny dokumenty, jež má žadatel k dispozici a které uvádějí jeho věk, jeho původ, jeho vztahy včetně dotčených příbuzných, jeho totožnost, státní příslušnost nebo příslušnosti, zemi nebo země a místo nebo místa jeho předchozího pobytu, předchozí žádosti o azyl, cestovní trasy, cestovní doklady a důvody podání žádosti o mezinárodní ochranu.

3. Posouzení žádosti o mezinárodní ochranu se provádí jednotlivě a jsou při něm zohledněny

   a) všechny významné skutečnosti týkající se země původu v době rozhodování o žádosti, včetně právních předpisů země původu a způsobu jejich uplatňování;

   b) významná prohlášení a dokumenty předložené žadatelem, včetně informací o tom, zda žadatel byl nebo by mohl být pronásledován nebo zda utrpěl nebo by mohl utrpět vážnou újmu;

   c) konkrétní postavení a osobní situace žadatele, včetně takových faktorů jako jsou původ, pohlaví a věk, aby na základě osobní situace žadatele bylo možno posoudit, zda by jednání, kterým žadatel byl nebo mohl být vystaven, mohla být považována za pronásledování nebo vážnou újmu;

   d) skutečnost, zda žadatel po opuštění země původu vyvíjel činnost, jejímž jediným nebo hlavním účelem bylo vytvoření nezbytných podmínek pro požádání o mezinárodní ochranu, aby bylo možno posoudit, zda by tato činnost vystavila žadatele pronásledování nebo vážné újmě, kdyby se do uvedené země vrátil;

e) skutečnost, zda by od žadatele bylo možné rozumně očekávat, že by využil ochrany jiné země, ve které mohl požádat o občanství.

4. Skutečnost, že žadatel již byl pronásledován nebo utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám pronásledování nebo způsobení vážné újmy, je závažným ukazatelem odůvodněnosti obav žadatele z pronásledování nebo reálného nebezpečí utrpění vážné újmy, neexistují-li závažné důvody domnívat se, že pronásledování nebo způsobení vážné újmy se již nebude opakovat.

5. Uplatňují-li členské státy zásadu, podle které je povinností žadatele, aby žádost o mezinárodní ochranu zdůvodnil, a nejsou-li jednotlivá prohlášení žadatele doložena písemnými nebo jinými doklady, nevyžadují tato prohlášení důkazy při splnění těchto podmínek:

   a) žadatel vynaložil skutečné úsilí, aby svou žádost odůvodnil;

   b) žadatel předložil všechny náležitosti, které měl k dispozici, a podal uspokojivé vysvětlení ohledně jiných chybějících náležitostí;

   c) prohlášení žadatele byla shledána souvislými a hodnověrnými a nejsou v rozporu s dostupnými zvláštními i obecnými informacemi o případu žadatele;

   d) žadatel požádal o mezinárodní ochranu v nejkratším možné době, ledaže může prokázat dobrý důvod, proč tak neučinil, a dále

   e) byla zjištěna celková hodnověrnost žadatele.

Článek 5

Potřeba mezinárodní ochrany vznikající na místě

1. Odůvodněná obava z pronásledování nebo reálné nebezpečí vážné újmy mohou být založeny na událostech, k nimž došlo po odjezdu žadatele ze země původu.

2. Odůvodněná obava z pronásledování nebo reálné nebezpečí vážné újmy mohou být založeny na činnosti, kterou žadatel vyvíjel po opuštění země původu, zejména pokud se zjistí, že činnost, o kterou se dotyčná žádost opírá, představuje vyjádření a pokračování názorů a přesvědčení, které měl žadatel v zemi původu.

3. Aniž je dotčena Ženevská úmluva, mohou členské státy rozhodnout, že žadateli, který podává následnou žádost, se postavení uprchlíka obvykle nepřizná, je-li nebezpečí pronásledování založeno na okolnostech, které vyvolal sám žadatel po opuštění země původu.

Článek 6

Původci pronásledování nebo vážné újmy

Mezi původce pronásledování nebo vážné újmy patří

a) stát;

b) strany nebo organizace ovládající stát nebo podstatnou část území státu;

c) nestátní původci, lze-li prokázat, že původci uvedení v písmenech a) a b), včetně mezinárodních organizací, nejsou schopni nebo ochotni poskytnout ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou, jak je vymezena v článku 7.

Článek 7

Poskytovatelé ochrany

1. Ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou mohou poskytovat pouze

   a) stát nebo

   b) strany nebo organizace, včetně mezinárodních organizací, ovládající stát nebo podstatnou část území státu,

pokud jsou ochotny a schopny zajistit ochranu v souladu s odstavcem 2.

2. Ochrana před pronásledováním nebo vážnou újmou musí být účinná a nesmí být pouze dočasná. Má se zpravidla za to, že taková ochrana je poskytována, jestliže subjekty uvedené v odst. 1 písm. a) a b) učiní přiměřené kroky k zabránění pronásledování nebo způsobení vážné újmy, mimo jiné zavedením účinného právního systému pro odhalování, stíhání a trestání jednání představujících pronásledování nebo způsobení vážné újmy, a žadatel má k této ochraně přístup.

3. Při posuzování, zda určitá mezinárodní organizace ovládá stát nebo podstatnou část jeho území a poskytuje ochranu popsanou v odstavci 2, berou členské státy v úvahu případné pokyny obsažené v příslušných aktech Unie.

Článek 8

Vnitrostátní ochrana

1. V rámci posuzování žádosti o mezinárodní ochranu mohou členské státy dospět k závěru, že určitý žadatel nepotřebuje mezinárodní ochranu, pokud v určité části země původu

   a) nemá opodstatněný důvod se obávat pronásledování ani mu nehrozí reálné nebezpečí vážné újmy nebo

   b) má přístup k ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmou, jak je vymezena v článku 7,

a pokud do této části země původu může bezpečně a legálně odcestovat, je mu do ní umožněn vstup a lze důvodně předpokládat, že se v ní může usadit.

2. Při posuzování otázky, zda nemá žadatel opodstatněný důvod se obávat pronásledování ani mu nehrozí reálné nebezpečí vážné újmy či zda má v části země původu přístup k ochraně před pronásledováním nebo vážnou újmou v souladu s odstavcem 1, přihlížejí členské státy při rozhodování o žádosti k celkové situaci panující v dotyčné části země a k osobní situaci žadatele v souladu s článkem 4. Členské státy proto zajistí, aby z příslušných zdrojů, jako je úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky a Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu, získávaly přesné a aktuální informace.

KAPITOLA III

PODMÍNKY PRO ZÍSKÁNÍ POSTAVENÍ UPRCHLÍKA

Článek 9

Pronásledování

1. Aby bylo jednání považováno za pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. A Ženevské úmluvy, musí být

   a) svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod nelze odchýlit, nebo

   b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a).

2. Za pronásledování ve smyslu odstavce 1 mohou být mimo jiné považována tato jednání:

   a) použití fyzického nebo psychického násilí, včetně sexuálního násilí;

   b) právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna diskriminačním způsobem;

   c) nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání;

   d) odepření soudní ochrany, které vede k nepřiměřenému nebo diskriminačnímu trestu;

   e) trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2;

   f) jednání namířená proti osobám určitého pohlaví nebo proti dětem.

3. V souladu s čl. 2 písm. d) musí existovat souvislost mezi důvody uvedenými v článku 10 a pronásledováním ve smyslu odstavce 1 tohoto článku nebo neexistencí ochrany před takovým jednáním.

Článek 10

Důvody pronásledování

1. Při posuzování důvodů pronásledování přihlíží členský stát k těmto hlediskům:

   a) pojem rasy zahrnuje zejména hledisko barvy pleti, původu nebo příslušnosti k určité etnické skupině;

   b) pojem náboženství zahrnuje zejména zastávání teistických, neteistických a ateistických přesvědčení, účast nebo neúčast na formálních náboženských obřadech konaných soukromě nebo veřejně, sám nebo společně s jinými, jiné náboženské akty nebo vyjádření názorů anebo formu osobního nebo společenského chování založeného na jakémkoli náboženském přesvědčení nebo přikázaného jakýmkoli náboženským přesvědčením;

   c) pojem národnosti se neomezuje na existenci nebo neexistenci státní příslušnosti, ale zahrnuje zejména příslušnost k určité skupině vymezené jejími kulturními, etnickými nebo jazykovými znaky, společným zeměpisným nebo politickým původem nebo jejím vztahem k obyvatelstvu jiného státu;

   d) skupina tvoří určitou společenskou vrstvu, zejména jestliže

   – příslušníci této skupiny sdílejí vrozený charakteristický rys nebo společnou minulost, kterou nelze změnit, nebo sdílejí charakteristiku nebo přesvědčení, které jsou natolik zásadní pro totožnost nebo svědomí, že daná osoba nemá být nucena, aby se jí zřekla, a dále
   – tato skupina má v dotyčné zemi odlišnou totožnost, protože ji okolní společnost vnímá jako odlišnou.

V závislosti na okolnostech existujících v zemi původu může určitá společenská vrstva představovat skupinu založenou na společném charakteristickém rysu sexuální orientace. Sexuální orientaci nelze chápat tak, že by zahrnovala akty považované podle vnitrostátních právních předpisů členských států za trestné. Pro účely určení příslušnosti k určité společenské vrstvě nebo vymezení rysu takové skupiny musí být náležitě uvážena hlediska spojená s pohlavím, včetně genderové identity;

   e) pojem politických názorů zahrnuje zejména zastávání názorů, myšlenek nebo přesvědčení ohledně potenciálních původců pronásledování uvedených v článku 6 a jejich politik nebo postupů, bez ohledu na to, zda žadatel podle dotyčných názorů, myšlenek nebo přesvědčení jednal.

2. Při posuzování otázky, zda má žadatel odůvodněnou obavu z pronásledování, není důležité, zda žadatel skutečně má rasové, náboženské, národnostní, sociální nebo politické charakteristické rysy, které vedou k pronásledování, jestliže původce pronásledování tyto rysy žadateli připisuje.

Článek 11

Ukončení

1. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti pozbývají postavení uprchlíka, jestliže

   a) se dobrovolně znovu postavili pod ochranu země své státní příslušnosti nebo

   b) potom, co ztratili státní příslušnost, znovu ji dobrovolně nabyli nebo

   c) nabyli novou státní příslušnost a nacházejí se pod ochranou země své nové státní příslušnosti nebo

   d) dobrovolně se znovu usadili v zemi, kterou opustili nebo do které se nevrátili z obav před pronásledováním, nebo

   e) nemohou dále odmítat ochranu země své státní příslušnosti, poněvadž okolnosti, pro které byli uznáni uprchlíkem, tam přestaly existovat, nebo

   f) jsou-li osobami bez státní příslušnosti, jsou schopni vrátit se do země svého bývalého pobytu, poněvadž okolnosti, pro které byli uznáni uprchlíkem, tam přestaly existovat.

2. Při hodnocení podle odst. 1 písm. e) a f) přihlížejí členské státy k tomu, zda má změna okolností natolik významnou a nikoliv dočasnou povahu, že obavy uprchlíka z pronásledování již nelze považovat za odůvodněné.

3. Ustanovení odst. 1 písm. e) a f) se nevztahují na uprchlíka, který je schopen uvést naléhavé důvody podložené předchozím pronásledováním pro odmítnutí ochrany země své státní příslušnosti, nebo je-li osobou bez státní příslušnosti, pro odmítnutí ochrany země svého dosavadního pobytu.

Článek 12

Vyloučení

1. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti jsou vyloučeni z postavení uprchlíka, jestliže

   a) spadají do oblasti působnosti čl. 1 odst. D Ženevské úmluvy týkajícího se ochrany nebo podpory od jiných orgánů nebo odborných organizací OSN než Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky. Jestliže podobná ochrana nebo podpora není z jakýchkoli důvodů dále udělována osobám, jejichž postavení není ještě definitivně rozhodnuto podle ustanovení příslušných rozhodnutí Valného shromáždění OSN, nabývají tyto osoby nároku na výhody podle této směrnice;

   b) příslušné úřady země, ve které se usadili, jim udělily práva a povinnosti spojené s udělením státní příslušnosti této země nebo práva a povinnosti jim rovnocenné.

2. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti jsou vyloučeni z postavení uprchlíka, existují-li závažné důvody se domnívat, že

a) se dopustili zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech;

b) se dopustili vážného nepolitického zločinu mimo zemi svého azylu dříve, než byli uznáni uprchlíkem, tj. před vydáním povolení k pobytu na základě přiznání postavení uprchlíka. Za vážné nepolitické zločiny lze považovat zvlášť kruté činy, přestože byly údajně spáchány s politickým cílem;

c) jsou vinni činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v článcích 1 a 2 Charty OSN.

3. Odstavec 2 se vztahuje též na osoby, které podněcují k páchání zločinů v něm uvedených nebo se na jejich páchání jinak účastní.

KAPITOLA IV

POSTAVENÍ UPRCHLÍKA

Článek 13

Přiznání postavení uprchlíka

Členské státy přiznávají postavení uprchlíka státním příslušníkům třetích zemí a osobám bez státní příslušnosti, které splňují podmínky pro získání postavení uprchlíka v souladu s kapitolami II a III.

Článek 14

Odnětí, ukončení platnosti nebo zamítnutí prodloužení platnosti postavení uprchlíka

1. Pokud jde o žádosti o mezinárodní ochranu podané po vstupu směrnice 2004/83/ES v platnost, členské státy odejmou, ukončí platnost nebo zamítnou prodloužení platnosti postavení uprchlíka přiznané vládním, správním, soudním nebo kvazisoudním orgánem státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, pokud již přestali být uprchlíkem v souladu s článkem 11.

1. Aniž je dotčena povinnost uprchlíka v souladu s čl. 4 odst. 1 sdělit všechny významné skutečnosti a poskytnout všechny související dokumenty, jež má k dispozici, prokazuje v jednotlivém případě členský stát, který postavení uprchlíka přiznal, že dotyčná osoba přestala být uprchlíkem nebo nikdy nebyla uprchlíkem v souladu s odstavcem 1 tohoto článku.

2. Členské státy odejmou, ukončí nebo zamítnou prodloužení platnosti postavení uprchlíka státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, jestliže po přiznání postavení uprchlíka dotyčný členský stát zjistí, že

a) dotyčná osoba měla být nebo je vyloučena z postavení uprchlíka podle článku 12;

b) její nesprávné popsání nebo neuvedení skutečností, včetně použití padělaných dokumentů, mělo na přiznání postavení uprchlíka rozhodující vliv.

3. Členské státy mohou odejmout, ukončit nebo zamítnout prodloužení platnosti postavení přiznaného uprchlíkovi vládním, správním, soudním nebo kvazisoudním orgánem, jestliže

   a) existují dostatečné důvody k tomu, aby byl považován za nebezpečí pro bezpečnost členského státu, v němž se nachází;

   b) jako osoba odsouzená pravomocným rozsudkem za zvlášť závažný trestný čin představuje nebezpečí pro společnost dotyčného členského státu.

4. V situacích uvedených v odstavci 4 se mohou členské státy rozhodnout nepřiznat postavení uprchlíka, jestliže toto rozhodnutí ještě nebylo přijato.

5. Osoby, na které se vztahují odstavce 4 a 5, jsou způsobilé k právům uvedeným v článcích 3, 4, 16, 22, 31, 32 a 33 Ženevské úmluvy nebo podobným právům, pokud se nacházejí v dotyčném členském státě.

KAPITOLA V

PODMÍNKY PRO ZÍSKÁNÍ NÁROKU NA DOPLŇKOVOU OCHRANU

Článek 15

Vážná újma

Vážnou újmou se rozumí

a) uložení nebo vykonání trestu smrti nebo

b) mučení, nelidské či ponižující zacházení nebo trest vůči žadateli v zemi původu nebo

c) vážné a individuální ohrožení života nebo nedotknutelnosti civilisty v důsledku svévolného násilí během mezinárodního nebo vnitrostátního ozbrojeného konfliktu.

Článek 16

Ukončení

1. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti přestávají být osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu, jestliže okolnosti, které vedly k přiznání statusu doplňkové ochrany, přestanou existovat nebo se změní do té míry, že ochrany již není třeba.

2. Při uplatňování odstavce 1 přihlížejí členské státy k tomu, zda je změna okolností natolik významná a dlouhodobá, že osoba, která má nárok na doplňkovou ochranu, již není vystavena reálnému nebezpečí vážné újmy.

3. Odstavec 1 se nevztahuje na osobu, která má nárok na doplňkovou ochranu, jež je schopna uvést naléhavé důvody podložené předchozí vážnou újmou pro odmítnutí ochrany země své státní příslušnosti, nebo je-li osobou bez státní příslušnosti, pro odmítnutí ochrany země svého dosavadního pobytu.

Článek 17

Vyloučení

1. Státní příslušník třetí země nebo osoba bez státní příslušnosti nemají nárok na doplňkovou ochranu, existují-li vážné důvody se domnívat, že

   a) se dopustili zločinu proti míru, válečného zločinu nebo zločinu proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech;

   b) se dopustili vážného zločinu;

   c) jsou vinni činy, které jsou v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v článcích 1 a 2 Charty OSN;

   d) představují nebezpečí pro společnost nebo pro bezpečnost členského státu, ve kterém se nachází.

2. Odstavec 1 se vztahuje též na osoby, které podněcují k páchání zločinů v něm uvedených nebo se na jejich páchání jinak účastní.

3. Členské státy mohou vyloučit státního příslušníka třetí země nebo osobu bez státní příslušnosti z možnosti získat doplňkovou ochranu, pokud před svým přijetím v dotyčném členském státě spáchali jeden nebo více zločinů, na které se odstavec 1 nevztahuje a za které lze uložit trest odnětí svobody, kdyby byl spáchán v dotyčném členském státě, a pokud dotyčná osoba opustila svou zemi původu pouze proto, aby se vyhnula trestům za uvedené zločiny.

KAPITOLA VI

STATUS DOPLŇKOVÉ OCHRANY

Článek 18

Přiznání statusu doplňkové ochrany

Členské státy přiznají status doplňkové ochrany státnímu příslušníku třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti splňujícím podmínky pro získání doplňkové ochrany podle kapitol II a V.

Článek 19

Odnětí, ukončení nebo zamítnutí prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany

1. Pokud jde o žádosti o mezinárodní ochranu podané po vstupu směrnice 2004/83/ES v platnost, členské státy odejmou, ukončí platnost nebo zamítnou prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany, který byl přiznán vládním, správním, soudním nebo kvazisoudním orgánem státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, pokud již dotyčná osoba přestala být osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu podle článku 16.

1. Členské státy mohou odejmout, ukončit nebo zamítnout prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany přiznané vládním, správním, soudním nebo kvazisoudním orgánem státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, pokud dotyčná osoba po přiznání statusu doplňkové ochrany měla být podle čl. 17 odst. 3 vyloučena z možnosti získat doplňkovou ochranu.

2. Členské státy odejmou, ukončí nebo zamítnou prodloužení platnosti statusu doplňkové ochrany státnímu příslušníkovi třetí země nebo osobě bez státní příslušnosti, jestliže

   a) se po přiznání statusu doplňkové ochrany zjistí, že dotyčná osoba měla být nebo je vyloučena z možnosti získat doplňkovou ochranu podle čl. 17 odst. 1 a 2;

   b) jejich nesprávné popsání nebo neuvedení skutečností, včetně použití padělaných dokumentů, mělo na přiznání statusu doplňkové ochrany rozhodující vliv.

3. Aniž je dotčena povinnost státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti v souladu s čl. 4 odst. 1 sdělit všechny významné skutečnosti a poskytnout všechny související dokumenty, které mají k dispozici, prokazuje v jednotlivém případě členský stát, který status doplňkové ochrany přiznal, že dotyčná osoba přestala být nebo není osobou, která má nárok na doplňkovou ochranu podle odstavců 1, 2 a 3 tohoto článku.

KAPITOLA VII

OBSAH MEZINÁRODNÍ OCHRANY

Článek 20

Obecná pravidla

1. Touto kapitolou nejsou dotčena práva stanovená v Ženevské úmluvě.

2. Tato kapitola se vztahuje na uprchlíky i na osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, není-li uvedeno jinak.

3. Při provádění této kapitoly členské státy zohlední zvláštní situaci zranitelných osob, například nezletilých osob, nezletilých osob bez doprovodu, zdravotně postižených osob, starých osob, těhotných žen, osamělých rodičů s nezletilými dětmi, obětí obchodování s lidmi, osob s duševními poruchami a osob, které byly podrobeny mučení, znásilnění nebo jiným formám hrubého psychického, fyzického nebo sexuálního násilí.

4. Odstavec 3 se vztahuje pouze na osoby, u kterých byly zvláštní potřeby zjištěny po individuálním zhodnocení jejich situace.

5. Při provádění ustanovení této kapitoly týkajících se nezletilých osob se členské státy řídí především nejlepšími zájmy dítěte.

Článek 21

Ochrana před navracením

1. Členské státy dodržují zásadu nenavracení v souladu se svými mezinárodními závazky.

2. Nevylučují-li to mezinárodní závazky uvedené v odstavci 1, mohou členské státy uprchlíka *navrátit* bez ohledu na to, zda je formálně uznán, jestliže

   a) existují závažné důvody k tomu, aby byl považován za nebezpečí pro bezpečnost členského státu, v němž se nachází, nebo

   b) jako osoba odsouzená pravomocným rozsudkem za zvlášť závažný trestný čin představuje nebezpečí pro společnost dotyčného členského státu.

3. Členské státy mohou odejmout, ukončit platnost nebo zamítnout prodloužení platnosti nebo přiznání povolení k pobytu uprchlíkovi, na kterého se vztahuje odstavec 2.

Článek 22

Informace

Členské státy poskytují osobám požívajícím mezinárodní ochrany co nejdříve poté, co jim bylo přiznáno postavení uprchlíka nebo status doplňkové ochrany, přístup k informacím o právech a povinnostech týkajících se dotyčného postavení či statusu v jazyce, kterému rozumí nebo o němž lze důvodně předpokládat, že mu rozumí.

Článek 23

Zachování celistvosti rodiny

1. Členské státy zajistí, aby mohla být zachována celistvost rodiny.

2. Členské státy zajistí, aby rodinní příslušníci osoby požívající mezinárodní ochrany, kteří sami nesplňují podmínky pro získání takové ochrany, měli nárok na výhody uvedené v článcích 24 až 35, podle vnitrostátních postupů, a pokud je to slučitelné s osobním právním postavením rodinného příslušníka.

3. Odstavce 1 a 2 nejsou použitelné, pokud rodinný příslušník je nebo by byl vyloučen z mezinárodní ochrany na základě kapitol III a V.

4. Bez ohledu na odstavce 1 a 2 mohou členské státy odmítnout, omezit nebo odejmout výhody, které jsou v nich uvedené, z důvodů bezpečnosti státu nebo veřejného pořádku.

5. Členské státy mohou rozhodnout, že tento článek se vztahuje rovněž na jiné blízké příbuzné, kteří žili společně jako součást dané rodiny v době, kdy opouštěli zemi původu, a kteří byli v té době plně nebo z velké části závislí na osobě požívající mezinárodní ochrany.

Článek 24

Povolení k **pobytu**

1. Co nejdříve po přiznání mezinárodní ochrany udělí členský stát osobám, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíka, povolení k pobytu, které má dobu platnosti alespoň tři roky a lze ji prodloužit, pokud tomu nebrání závažné důvody bezpečnosti státu nebo veřejného pořádku a aniž je dotčen čl. 21 odst. 3.

   Aniž je dotčen čl. 23 odst. 1, může být rodinným příslušníkům osob požívajících postavení uprchlíka vydáno povolení k pobytu, které má dobu platnosti kratší než tři roky a lze ji prodloužit.

2. Co nejdříve po přiznání mezinárodní ochrany vydá členský stát osobám, kterým byl status doplňkové ochrany přiznán, a jejich rodinným příslušníkům povolení k pobytu, které má dobu platnosti alespoň jeden rok s opakovanou možností prodloužení alespoň o dva roky, pokud tomu nebrání závažné důvody týkající se bezpečnosti státu nebo veřejného pořádku.

Článek 25

Cestovní doklady

1. Členské státy vystaví osobám, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíka, cestovní doklady ve formě uvedené v příloze Ženevské úmluvy, jež jim umožní cestování mimo jejich území, pokud tomu nebrání závažné důvody státní bezpečnosti nebo veřejného pořádku.

2 Členské státy vystaví osobám, kterým byl přiznán status doplňkové ochrany a které nemohou získat cestovní pas daného státu, doklady, jež jim umožní cestování mimo jejich území, pokud tomu nebrání závažné důvody státní bezpečnosti nebo veřejného pořádku.

Článek 26

Přístup k zaměstnání

1. Členské státy povolují osobám požívajícím mezinárodní ochrany vykonávat zaměstnání nebo samostatnou výdělečnou činnost podle předpisů, které se obecně vztahují na dotyčné povolání a veřejnou službu, bezprostředně po přiznání ochrany.

2. Členské státy zajistí, aby byly osobám požívajícím mezinárodní ochrany nabídnuty příležitosti ke vzdělávání spojenému se zaměstnáním pro dospělé, k odborné přípravě, včetně odborných kurzů ke zvyšování kvalifikace, pracovní praxe na pracovišti a poradenských služeb poskytovaných úřady práce, za podmínek rovnocenných s těmi, které platí pro jejich státní příslušníky.

3. Členské státy se snaží osobám požívajícím mezinárodní ochrany umožnit plný přístup k aktivitám, jež jsou uvedeny v odstavci 2.

4. Odměňování, přístup k systémům sociálního zabezpečení pro zaměstnance i osoby samostatně výdělečně činné a jiné podmínky zaměstnání se řídí vnitrostátním právem.

Článek 27

Přístup ke vzdělání

1. Členské státy poskytují všem nezletilým osobám požívajícím mezinárodní ochrany, plný přístup k systému vzdělávání za stejných podmínek, jaké platí pro jejich státní příslušníky.

2. Členské státy umožňují dospělým osobám požívajícím mezinárodní ochrany přístup k obecnému systému vzdělávání, dalšímu vzdělávání nebo rekvalifikaci za stejných podmínek, jaké platí pro státní příslušníky třetích zemí, kteří na jejich území oprávněně pobývají.

Článek 28

Přístup k **postupům uznávání kvalifikace**

1. Členské státy zajistí, aby bylo při používání stávajících postupů uznávání zahraničních diplomů, osvědčení a jiných dokladů o formální kvalifikaci osobám požívajícím mezinárodní ochrany poskytováno stejné zacházení jako vlastním státním příslušníkům.

2. Členské státy se snaží umožnit osobám požívajícím mezinárodní ochrany, jež nemohou předložit písemné doklady o své kvalifikaci, plný přístup k příslušným režimům posuzování, potvrzování platnosti a akreditace předchozího vzdělání. Všechna taková opatření musí být v souladu s čl. 2 odst. 2 a čl. 3 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 7. září 2005 o uznávání odborných kvalifikací ([1462]).

Článek 29

Sociální péče

1. Členské státy zajistí, aby byla osobám požívajícím mezinárodní ochrany v členském státě, který tuto ochranu přiznal, poskytována stejná nezbytná sociální péče, jaká je poskytována státním příslušníkům tohoto členského státu.

2. Odchylně od obecného pravidla uvedeného v odstavci 1 mohou členské státy omezit sociální péči poskytovanou osobám, kterým byl přiznán status doplňkové ochrany, na základní dávky, které jsou pak poskytovány ve stejném rozsahu a za stejných podmínek způsobilosti, jaké platí pro jejich státní příslušníky.

([1462]) Úř. věst. L 255, 30.9.2005, s. 22.

Článek 30

Zdravotní péče

1. Členské státy zajistí, aby měly osoby požívající mezinárodní ochrany přístup ke zdravotní péči za stejných podmínek, jaké platí pro státní příslušníky členského státu, který tuto ochranu přiznal.

2. Členské státy poskytují přiměřenou zdravotní péči a v případě potřeby i léčbu duševních poruch za stejných podmínek, jaké platí pro státní příslušníky členského státu, který ochranu přiznal, osobám požívajícím mezinárodní ochrany, které mají zvláštní potřeby, například těhotným ženám, zdravotně postiženým osobám, osobám, které byly podrobeny mučení, znásilnění nebo jiným formám hrubého psychického, fyzického nebo sexuálního násilí, nebo nezletilým osobám, které byly oběťmi zneužívání, zanedbávání, vykořisťování, mučení, krutého, nelidského a ponižujícího zacházení nebo které trpěly v ozbrojeném konfliktu.

Článek 31

Nezletilé osoby bez doprovodu

1. Členské státy přijmou co nejdříve po přiznání mezinárodní ochrany nezbytná opatření k zajištění zastoupení nezletilých osob bez doprovodu zákonným opatrovníkem nebo v případě nutnosti organizací pověřenou péčí o nezletilé osoby a jejich blaho nebo jakýmkoli jiným vhodným zástupcem, včetně zástupce ustanoveného na základě právních předpisů nebo rozhodnutí soudu.

2. Členské státy zajistí, aby potřeby nezletilé osoby byly při provádění této směrnice náležitě zohledněny ustanoveným opatrovníkem nebo zástupcem. Situaci pravidelně kontrolují příslušné orgány.

3. Členské státy zajistí, aby nezletilé osoby bez doprovodu byly umístěny

   a) ke zletilým příbuzným nebo

   b) do pěstounské rodiny nebo

   c) do ubytovacích středisek se zvláštními zařízeními pro nezletilé osoby nebo

   d) do jiného ubytování vhodného pro nezletilé osoby.

V této souvislosti se přihlíží k přáním dítěte s ohledem na jeho věk a stupeň vyspělosti.

3. Sourozenci mají pokud možno zůstat spolu, přičemž se přihlíží k nejlepšímu zájmu dotyčné nezletilé osoby, a zejména k jejímu věku a stupni vyspělosti. Změny místa pobytu nezletilých osob bez doprovodu musí být omezeny na minimum.

4. Pokud je přiznána mezinárodní ochrana nezletilé osobě bez doprovodu a dosud nebylo zahájeno vyhledávání rodinných příslušníků, zahájí členské státy – s ohledem na nejlepší zájem nezletilých osob – vyhledávání co nejrychleji po poskytnutí mezinárodní ochrany. Pokud bylo vyhledávání již zahájeno, členské státy v něm v případě potřeby

pokračují. Při riziku ohrožení života nebo fyzické nedotknutelnosti nezletilé osoby nebo jejích blízkých příbuzných, zejména pokud tito příbuzní zůstali v zemi původu, musí být dbáno na to, aby byla zaručena důvěrnost shromažďování, zpracování a předávání informací o těchto osobách.

5. Osoby pečující o nezletilé osoby bez doprovodu musí mít náležité odborné vzdělání a být náležitě proškolovány o jejich potřebách.

Článek 32

Přístup k **bydlení**

1. Členské státy zajistí, aby měly osoby požívající mezinárodní ochrany přístup k bydlení za stejných podmínek jako ostatní státní příslušníci třetích zemí oprávněně pobývající na jejich územích.

2. Členské státy se snaží provádět politiky, jejichž cílem je předcházet diskriminaci osob požívajících mezinárodní ochrany a zajistit těmto osobám stejné příležitosti na trhu s bydlením, přičemž mohou tyto osoby rozptýlit do různých míst na svém území.

Článek 33

Svoboda pohybu na území členského státu

Členské státy umožní osobám požívajícím mezinárodní ochrany volně se pohybovat na jejich území za stejných podmínek a omezení, jaké jsou stanoveny pro státní příslušníky třetích zemí oprávněně pobývající na jejich území.

Článek 34

Přístup k **integračním opatřením**

Pro usnadnění začlenění osob požívajících mezinárodní ochrany do společnosti zajistí členské státy přístup k integračním programům, které považují za vhodné, s cílem zohlednit zvláštní potřeby osob, jež mají postavení uprchlíka nebo požívají statusu doplňkové ochrany, nebo vytvoří předpoklady zaručující přístup k těmto programům.

Článek 35

Dobrovolný návrat

Členské státy mohou poskytnout podporu osobám požívajícím mezinárodní ochrany, které si přejí být navráceny.

KAPITOLA VIII

SPRÁVNÍ SPOLUPRÁCE

Článek 36

Spolupráce

Členské státy určí jedno celostátní kontaktní místo a sdělí jeho adresu Komisi. Komise sdělí tuto informaci ostatním členským státům.

Členské státy přijmou ve spojení s Komisí veškerá vhodná opatření k zavedení přímé spolupráce a výměny informací mezi příslušnými orgány.

Článek 37

Zaměstnanci

Členské státy zajistí, aby se orgánům a jiným organizacím, které provádějí tuto směrnici, dostalo potřebné odborné přípravy a ve vztahu ke všem informacím získaným při výkonu své práce jsou povinny dodržovat zásadu důvěrnosti stanovenou vnitrostátními předpisy.

KAPITOLA IX

ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

Článek 38

Zprávy

1. Do 21. června 2015 předloží Komise Evropskému parlamentu a Radě zprávu o uplatňování této směrnice a případně navrhne veškeré potřebné změny. Tyto návrhy změn se týkají přednostně článků 2 a 7. Členské státy předají Komisi veškeré informace vhodné pro vypracování uvedené zprávy do 21. prosince 2014.

2. Po předložení uvedené zprávy předloží Komise Evropskému parlamentu a Radě každých pět let zprávu o uplatňování této směrnice.

Článek 39

Provedení

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s články 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 a 35 do 21. prosince 2013. Neprodleně sdělí Komisi znění těchto předpisů.

Tyto předpisy přijaté členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Musí rovněž obsahovat prohlášení, že odkazy ve stávajících právních a správních předpisech na směrnici zrušenou touto směrnicí se považují za odkazy na tuto směrnici. Způsob odkazu a znění prohlášení si stanoví členské státy.

1. Členské státy sdělí Komisi znění hlavních vnitrostátních právních předpisů, na které se tato směrnice vztahuje.

Článek 40

Zrušení

Směrnice 2004/83/ES se ve vztahu k členským státům vázaným touto směrnicí zrušuje s účinkem ode dne 21. prosince 2013, aniž jsou dotčeny povinnosti členských států týkající se lhůty pro provedení směrnice uvedené v příloze i části B ve vnitrostátním právu.

Ve vztahu k členským státům vázaným touto směrnicí se odkazy na zrušenou směrnici považují za odkazy na tuto směrnici v souladu se srovnávací tabulkou obsaženou v příloze II.

Článek 41

Vstup v **platnost**

Tato směrnice vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v Úředním věstníku Evropské unie.

Články 1, 2, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34 a 35 se použijí od 22. prosince 2013.

Článek 42

Určení

Tato směrnice je určena členským státům v souladu se Smlouvami.

Ve Štrasburku dne 13. prosince 2011.

Za Evropský parlament *Za Radu*

Předseda J. BUZEK *Předseda* M. SZPUNAR

(Přílohy vynechány)

OBRAŤTE SE NA EU

Osobně
Po celé Evropské unii se nachází stovky středisek Europe Direct. Adresu vašeho nejbližšího střediska naleznete online (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_cs).

Telefonicky nebo písemně
Europe Direct je služba, která odpoví na vaše dotazy o Evropské unii. Můžete se na ni obrátit:
— prostřednictvím bezplatné telefonní linky: 00 800 6 7 8 9 10 11 (někteří operátoři mohou tento hovor účtovat),
— na standardním telefonním čísle: +32 22999696,
— prostřednictvím tohoto formuláře: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_cs.

VYHLEDÁNÍ INFORMACÍ O EU

Online
Informace o Evropské unii ve všech úředních jazycích EU jsou dostupné na internetových stránkách Europa (european--union.europa.eu).

Publikace EU
Publikace EU si můžete prohlédnout nebo objednat na adrese op.europa.eu/cs/publications. Chcete-li obdržet více než jeden výtisk bezplatných publikací, obraťte se na službu Europe Direct nebo na místní dokumentační střediska (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_cs).

Právo EU a související dokumenty
Právní informace EU včetně všech právních předpisů EU od roku 1951 ve všech úředních jazykových verzích jsou dostupné na stránkách EUR-Lex (eur-lex.europa.eu).

Veřejně přístupná data EU
Portál data.europa.eu poskytuje volný přístup k datovým souborům orgánů, institucí a jiných subjektů EU. Data lze zdarma stáhnout a opakovaně použít pro komerční i nekomerční účely. Portál rovněž poskytuje přístup k velkému množství datových souborů z evropských zemí.

Úřad pro publikace
Evropské unie

euaa
EUROPEAN UNION
AGENCY FOR ASYLUM